Bundel van de Adviescommissie Controle en Financiën van 27 mei 2021

Agenda bijlagen

Agenda advies-cie CF 27-5-2021 (1).doc

1 Opening en mededelingen

G. Molenaar is verhinderd.
Behandelvoorstel: Aangeven of u nog wijzigingen op de conceptagenda heeft en vaststellen agenda.

2 Vaststellen verslag van vorige bijeenkomst

Behandelvoorstel: Aangeven of u vragen, opmerkingen of correcties heeft bij het conceptverslag (reeds rondgestuurd). Wanneer u geen vragen of opmerkingen heeft, kunt u het verslag vaststellen en zal deze worden toegevoegd aan de volgende commissie M&S.
Update: de papieren versies van de JS 2020 komen op 3 juni beschikbaar.

Adviescommissie CF 29-04-2021.docx

3 Ingekomen en verzonden stukken

Ter kennisname:

• Beleidsveld Financiën - Raadsbrief Plan van aanpak uitvoering aanbevelingen opvolgingsonderzoek
• Beleidsveld Financiën - Raadsbrief Maartcirculaire 2021
Behandelvoorstel: wenst u deze stukken te bespreken?

Raadsbrief Plan van aanpak uitvoering aanbevelingen opvolgingsonderzoek rekenkamer.pdf

Ambtelijke Handreiking Werkproces Rekenkamer.pdf

Raadsbrief Maartcirculaire 2021.pdf

4 Jaarplan Concernaudit

Behandelvoorstel: toelichting door de ambtelijke organisatie en gelegenheid tot het stellen van vragen.

Jaarplan Concernaudit 2021-2022 (definitief).pdf

5 Raadsvoorstel VJN 2021 en bijbehorende documenten (Berap, MPR etc.)

Behandelvoorstel: toelichting door de ambtelijke organisatie en gelegenheid tot het stellen van vragen. Kan er een advies worden opgesteld t.b.v. commissiebehandeling?
NB: deze documenten zijn op 20 mei gepubliceerd.

Raadsbrief Utrecht Monitor 2021.pdf

5.1 Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021

Dossier 1763 voorblad

Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2021.docx

Voorjaarsnota 2021 en Eerste Bestuursrapportage 2021.pdf

Subsidiestaat 2021.pdf

Subsidiestaat 2022 .pdf

Advies van de Taskforce Maatschappelijke Effecten Corona (mei 2021).pdf

Infographic Voorjaarsnota 2021.pdf

5.2 Raadsvoorstel Meerjarenperspectief Ruimte 2021

Dossier 1793 voorblad

Raadsvoorstel Meerjarenperspectief Ruimte 2021.pdf

Meerjaren Perspectief Ruimte 2021.pdf

Bijlage Voortgang woningbouwprojecten 250+.pdf

Bijlage MGP Ruimte voor Groen uitvoeringsprogramma 2021-2025.pdf

Bijlage Programmatabel Stationsgebied.pdf

Relatie actualisatie MPB 2021 met eerste bestuursrapportage.pdf

Bijlage Parkeergegevens per rayon.pdf

Bijlage Wijziging gebiedsindeling invoeren betaald parkeren.pdf

Bijlage Leeswijzer Programmering en autorisatie investeringen MPR.pdf

5.3 Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2021

Dossier 1802 voorblad

Raadsvoorstel Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2021.docx

Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2021.pdf

6 Voortgang leesbaarheid van de begroting

Behandelvoorstel: Toelichting door ambtelijke organisatie en mogelijkheid tot het stellen van vragen hierover.
Achtergrond: Dit is een vervolg van eerdere bespreking op 4 maart en 1 april

Voorbeeld PB 2022 - Bereikbaarheid.docx

Voorbeeld PB 2023 - Voorbeeld Utrecht Leert.docx

7 Vooruitblik jaarplan 2021 & vooruitblik zomersessie

Behandelvoorstel:
• Het Jaarplan wordt elke vergadering indien nodig geactualiseerd. Wordt ingestemd met deze onderwerpen?
• De accountant zal op 10 juni een presentatie geven omdat verslag nog niet beschikbaar is. Kunt u daarmee instemmen?
• Aanvullende wensen voor zomersessie 2021?
Do. 10 juni
18.00-19.30
Vergadering adviescommissie (90 minuten)
Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten)
Jaarstukken (beschikbaar 20 mei) --> cie op 29 juni
(concept) Accountantsrapport van bevindingen, incl. accountantsverklaring over de Jaarstukken
Concept Reactie van het college op het accountantsrapport
Update voortgang leesbaarheid investeringen (10-15 minuten)
Advies aan commissie M&S en S&R n.a.v. de jaarstukken en het accountantsrapport.
Bevindingen Raadstoets --> 8 juni presentatie
Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten)
Afsluiting (5 minuten)

Zomersessie adviescie C&F
Vrijdag 3 september van 10.00-16.00 Nader in te vullen:

** Jaarplan 2021-2022 van de rekenkamer (voor de zomer)*
** Jaarverslag concernaudit*
** Update financiële positie door de accountant (jaarlijks)*
** Digitale audit Deloitte (veeglijst)*
** IT ML (geheim)*
** Risicomanagement (Annemieke Jutte)*
** Leesbaarheid investeringen (vervolg)*
||*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*
||*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*|*
NB: 5 minuten wissel pauze, zodat we het laatste deel van de vergadering gebruiken om een advies richting de commissies te formuleren dan wel met elkaar in gesprek te gaan over voorliggende onderwerpen. Voor afsluiting een korte rondvraag richting ambtelijke organisatie door de voorzitter.

Jaarplan adviescommissie C&F 2021 versie mei 2021.docx

8 Voortgang controle accountant met adviescie C&F

Behandelvoorstel: toelichting door de accountant.

9 Wvttk

Behandelvoorstel: Dit agendapunt creëert de vrije ruimte voor het behandelen van onderwerpen die niet zijn aangemeld. U kunt naar eigen inschatting onderwerpen inbrengen.
• Update raadstoets 2020
• Advies n.a.v. VJN 2021

10 Rondvraag en sluiting

AGENDA Adviescommissie Controle en Financiën
27 mei 2021 van 18.00-19.30 uur (digitaal)

Agendapunt 1 t/m 7 worden behandeld in aanwezigheid van de (medewerkers van) de afdeling Concernmanagement Financiën, Inkoop en Juridische Zaken/Concern Control, de voorzitter/secretaris van de Rekenkamer en de accountant.
Agendapunt 8 t/m 10 worden behandeld in aanwezigheid van de accountant.

(2 min)

1. a. Opening en mededelingen.
   G. Molenaar is verhinderd.
   b. Vaststellen agenda.
   Behandelvoorstel: Aangeven of u nog wijzigingen op de conceptagenda heeft en vaststellen agenda.

(3 min)

2. Vaststellen verslag van vorige bijeenkomst
   Behandelvoorstel: Aangeven of u vragen, opmerkingen of correcties heeft bij het conceptverslag (reeds rondgestuurd). Wanneer u geen vragen of opmerkingen heeft, kunt u het verslag vaststellen en zal deze worden toegevoegd aan de volgende commissie M&S.
   Update: de papieren versies van de JS 2020 komen op 3 juni beschikbaar.

(5 min)

3. Ingekomen en verzonden stukken.
   Ter kennisname:
   - Beleidsveld Financiën - Raadsbrief Plan van aanpak uitvoering aanbevelingen opvolgingsonderzoek
   - Beleidsveld Financiën - Raadsbrief Maartcirculaire 2021

   Behandelvoorstel: wenst u deze stukken te bespreken?

(10 min)

4. Jaarplan Concernaudit
   Behandelvoorstel: toelichting door de ambtelijke organisatie en gelegenheid tot het stellen van vragen.

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

(45 min)

5. Raadsvoorstel VJN 2021 en bijbehorende documenten (Berap, MPR etc.)
   Behandelvoorstel: toelichting door de ambtelijke organisatie en gelegenheid tot het stellen van vragen. Kan er een advies worden opgesteld t.b.v. commissiebehandeling?
   NB: deze documenten zijn op 20 mei gepubliceerd.

(10-15 min)

6. Voortgang leesbaarheid van de begroting
   Behandelvoorstel: Toelichting door ambtelijke organisatie en mogelijkheid tot het stellen van vragen hierover.
   Achtergrond: Dit is een vervolg van eerdere bespreking op 4 maart en 1 april.

(5 min)

7. Vooruitblik jaarplan 2021 & vooruitblik zomersessie
   Behandelvoorstel:
   - Het Jaarplan wordt elke vergadering indien nodig geactualiseerd. Wordt ingestemd met deze onderwerpen?
   - De accountant zal op 10 juni een presentatie geven omdat verslag nog niet beschikbaar is. Kunt u daarmee instemmen?
   - Aanvullende wensen voor zomersessie 2021?

Dinsdag 8 juni	**Technische briefing** • Raadstoetsen (19.30-20.30) • Technische briefing VJN en JS (20.45-max. 22.30) *NB: er staan momenteel ook 4 rib's in optie.*
Do. 10 juni 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Jaarstukken (beschikbaar 20 mei) --> cie op 29 juni – (concept) Accountantsrapport van bevindingen, incl. accountantsverklaring over de Jaarstukken – Concept Reactie van het college op het accountantsrapport – *Update voortgang leesbaarheid investeringen (10-15 minuten)* – Advies aan commissie M&S en S&R n.a.v. de jaarstukken en het accountantsrapport. – Bevindingen Raadstoets --> 8 juni presentatie – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten)

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

Zomersessie adviescie C&F *Vrijdag 3 september* *van 10.00-16.00*	**Nader in te vullen:** - Jaarplan 2021-2022 van de rekenkamer (voor de zomer) - Jaarverslag concernaudit - Update financiële positie door de accountant (jaarlijks) - Digitale audit Deloitte (veeglijst) - IT ML (geheim) - Risicomanagement (Annemieke Jutte) - Leesbaarheid investeringen (vervolg)

****

NB: 5 minuten wissel pauze, zodat we het laatste deel van de vergadering gebruiken om een advies richting de commissies te formuleren dan wel met elkaar in gesprek te gaan over voorliggende onderwerpen. Voor afsluiting een korte rondvraag richting ambtelijke organisatie door de voorzitter.

(5-10 min)

8. Voortgang controle accountant met adviescie C&F
   Behandelvoorstel: toelichting door de accountant.

(3 min)

9. Wvttk
   Behandelvoorstel: Dit agendapunt creëert de vrije ruimte voor het behandelen van onderwerpen die niet zijn aangemeld. U kunt naar eigen inschatting onderwerpen inbrengen.
   - Update raadstoets 2020
   - Advies n.a.v. VJN 2021

(2 min)

10. Rondvraag en sluiting.

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
29 april 2021 van 18.00-19.30 uur, digitale vergadering via MS Teams

Gemeente Utrecht

Adviescommissie: Dimitri Gilissen (voorzitter), Janneke Admiraal, Has Bakker, Cees Bos, Henk van Deún, Floor de Koning, Julia van Ophem, Bert van Steeg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit), Gijs Corten (raadsadviseur Mobiliteit) en Jochim Schueler (raadsadviseur MO)

Overige deelnemers: Robbert Hoogeveen (stagiair financiën, inkoop en juridische zaken), Annemarie Koolenbrander (adviseur Financiën en Control), Gerth Molenaar (secretaris Rekenkamer), Agnes Scholte (strategisch adviseur bedrijfsvoering), Gloria Sundermann (adviseur financiën en control), Paul Venhoeven (voorzitter Rekenkamer), Antoine van Vlodorp (manager concernaudit), Katie Zwetsloot (CFO), Niels Fritz en Rein-Aart van Vugt (Deloitte)

Niet aanwezig: Ruurt Wiegant (commissie) en Edwin Westphal (concernmanager financiën, inkoop en juridische zaken)

1. a. Opening en mededelingen
De voorzitter opent de vergadering. Er zijn geen mededelingen.

b. Vaststellen agenda
De agenda wordt vastgesteld conform opgave.

2. Verslag vorige vergadering (01-04-2021)
Geen opmerkingen; het verslag wordt vastgesteld.

3. Ingekomen en verzonden stukken
Raadsvoorstel Zienswijze meerjarenbegroting 2022-2025 BghU
Het voorstel werd eerder vandaag besproken bij de Commissie Mens & Samenleving; de wethouder zegde toe om de raad vóór de raadsbehandeling schriftelijk te informeren over het weerstandsvermogen.

Jaarstukken
Mevrouw Rijnders meldt dat de Adviescommissie het jaarverslag niet vandaag, maar op 20 of 27 mei a.s. zal worden toegestuurd. Het vergaderschema zal dan naar bevind van zaken worden aangepast.

De ingekomen stukken worden overigens voor kennisgeving aangenomen.

4. Risicovolle projecten
Zie het concept-raadsvoorstel met bijlagen, bij vergaderstukken. Doel van de regeling is om tot betere projectbeheersing te komen, naast de reeds ingezette versterking van control en de implementatie van het kader projectbeheersing in de ambtelijke organisatie. Het heeft wat langer geduurd voor het voorstel klaar was, want conform een advies van de Adviescommissie werd er een (externe) second opinion uitgevoerd. Deze heeft tot enkele wijzigingen geleid: de

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

fase-overgangen zijn duidelijker gemarkeerd en de rollen en verantwoordelijkheden zijn duidelijker omschreven, waaronder de kaderstellende rol van de raad – naast de controlerende rol. Er is gekozen voor een *regeling*, te verankeren in de Financiële verordening.

Vragen, reacties en discussie
De wethouder Financiën is ook portefeuillehouder van een paar grote projecten, waaronder in elk geval één risicovol project. Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat de 'control' rol wordt overgenomen door de wethouder Organisatie als de wethouder Financiën inhoudelijk portefeuillehouder is.

In de quickscan van TwynstraGudde wordt aangegeven dat er weerstand in de organisatie zou kunnen zijn tegen een gestandaardiseerde, opgelegde werkwijze. Hierop stelt mevrouw Koolenbrander dat de basis is vastgelegd in een kader, niet in een handreiking. Vanuit Control wordt erop toegezien dat er volgens dat kader wordt gewerkt. Mevrouw Zwetsloot signaleert juist dat er behoefte is aan eenduidigheid in kaderstelling; zij herkent de opmerkingen over mogelijke weerstand niet. Wél is haar bekend dat de organisatie beducht is voor extra werk, maar als de beheersing goed wordt ingeregeld, hoeft dat niet tot extra werkbelasting te leiden. De organisatie moet zich de werkwijze simpelweg eigen maken.

Mevrouw Koolenbrander legt desgevraagd uit dat er aanvankelijk een startdocument was gemaakt dat gedurende het hele project mee zou moeten gaan. TwynstraGudde heeft erop gewezen dat er zaken in het risicoprofiel kunnen veranderen als het project in een andere fase komt: bij voortschrijding van het project nemen de risico's af, dus het is raadzaam om het startdocument bij elke fase-overgang te herijken. Dat is nu vastgelegd. TwynstraGudde heeft ook aandacht gevraagd voor duidelijke RO-afbakening. Daarnaast is duidelijker onderscheid gemaakt tussen de kaderstellende en controlerende rol van de raad en de uitvoerende taak van het college.

Er worden projecten in het ruimtelijk domein genoemd; wordt er ook breder gekeken, naar ICT-projecten bijvoorbeeld, of naar decentralisering in het domein van Werk & Inkomen? Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat alle projecten in principe onder de regeling Risicovolle projecten kunnen vallen. Daarvoor is de hele projectenportefeuille nagelopen en beoordeeld; het ICT-project Cloudtransitie paste niet bij de regeling, evenmin als 'We Go For It,' de IT-samenwerking tussen de G4. De risico's in deze projecten waren niet zodanig groot dat ze onder de regeling zouden moeten vallen. De grondexploitaties Leidsche Rijn zijn niet aan de kaders van de regeling getoetst, want deze worden apart aan de raad verantwoord.

Waarom 'We Go For It' niet in de regeling wordt ondergebracht, wordt nagegaan. Daar komt de afdeling Financiën nog op terug.

Waarom wordt er nog steeds gekozen voor een maximale eindrapportagetermijn van zes maanden? Volgens mevrouw Koolenbrander duurt het soms lang voor alle gegevens zijn verzameld om de eindafrekening te kunnen opmaken. De regeling vermeldt tussenrapportages op vaste momenten in het jaar, namelijk wanneer er toch al wordt gerapporteerd in de P&C-cyclus. De voorzitter wijst erop dat het rond rapportages vaak drukker is voor de raad, en dat raadsleden er dan dus extra op moeten letten dat zaken op de agenda komen.

De heer Van Vugt vindt dat de regeling goed is uitgewerkt, maar adviseert de raad om ook te kijken naar projecten die erbuiten vallen, want de raad is bevoegd om desgewenst projecten toe te voegen. Daarnaast is het goed als de raad zich realiseert dat de eerste projectrapportage omstreeks mei komt, maar de periode van augustus (voorgaande jaar) tot en met maart of april beslaat – dus een andere tijdspanne heeft dan de bestuursrapportage. De tweede projectrapportage zal gaan over april tot augustus, wat een kortere periode is, en waarin ook de zomervakantie valt. Mevrouw Zwetsloot stelt dat een en ander niet in beton gegoten is; als de raad het liever anders wil, dan kan dat.

De heer Venhoeven is benieuwd of er leerpunten uit vorige jaren zijn verwerkt in de regeling Risicovolle projecten; hij adviseert de raadsleden daar extra op te letten bij hun voorbereiding op de commissiebehandeling. Volgens de heer Molenaar zijn er veel aandachtspunten verwerkt, conform de brief die de Rekenkamer indertijd samen met de Adviescommissie opstelde, ten aanzien van risicomanagement en projectselectie bijvoorbeeld. Hij kan zich vinden in het voornemen om over een jaar of drie een evaluatie te houden.

De heer Van Vlodorp wijst erop dat de Waterfall-methodiek wordt gevolgd, een tamelijk traditionele vorm van projectmanagement. Op termijn wil men misschien een wat meer *agile* benadering gaan kiezen voor projectbeheersing. Mevrouw De Koning merkt op dat in het project Berlijnplein met een andere projectstijl wordt gewerkt; hoe wordt de regeling daarop aangepast? Hierover ontvangt de raad binnenkort een brief.

Is het de bedoeling dat de raad ook de inleiding en de toelichting vaststelt? De heer Corten merkt op dat er enige verschillen zijn tussen de artikelsgewijze opbouw en de inleiding en toelichting, bijvoorbeeld de projectdefinities. Mevrouw Koolenbrander licht toe dat het de bedoeling is dat de regeling als één geheel wordt gezien, inclusief de artikelen plus de toelichting per artikel. Dit zou een consistent geheel moeten zijn.

Vervolg
De Adviescommissie stelt de raadscommissie Mens & Samenleving middels een adviesbrief op de hoogte van haar bevindingen, ter voorbereiding op de politieke behandeling. Er wordt afgesproken dat mevrouw Rijnders een conceptbrief opstelt, en dat deze via de e-mail- of whatsapp-procedure wordt afgestemd.

5. Voortgang begroting van de toekomst

Mevrouw Sundermann verduidelijkt dat er twee trajecten lopen: 'Leesbare begroting' gaat over de Begroting 2022. 'Begroting van de toekomst' betreft de begrotingscyclus voor de komende jaren. Hierover ontving de Adviescommissie op 4 maart jl. een schriftelijke toelichting. Er worden binnenkort enkele bijeenkomsten georganiseerd met mevrouw De Koning en de heren Bos en Gilissen, Deloitte en de Rekenkamer.

Zie de bijlage 'Verbeteringen begroting,' blz. 4, Kern grondexploitaties. Daar wordt aangegeven dat er weinig informatie is, waarna wordt verwezen naar de MPR. Mevrouw Zwetsloot verduidelijkt dat de hoofdpunten in de MPR zullen worden weergegeven. In het jaarverslag en in de begroting zal daar iets meer over worden vermeld dan de verwijzing alleen.

Het is de heer Van der Zweth opgevallen dat de bijlage niet vermeldt hoe aangenomen moties zijn terug te vinden in de begroting. Mevrouw Sundermann neemt dit punt mee in de eerder genoemde bijeenkomsten.

6. Stand van zaken WAAVA

Naar aanleiding van de discussie in de Adviescommissie, ongeveer een jaar geleden, zegde de wethouder toe dat enkele punten uit de Nota WAAVA zouden worden heroverwogen. De Adviescommissie stelde daar een onderzoeksopzet voor vast. De oplevering van het onderzoek is vertraagd, hoofdzakelijk vanwege de coronamaatregelen. De notities over de restwaarde en over de componentenmethode zijn nu afgerond, voor een notitie over de ondergrens heeft de afdeling nog wat meer tijd nodig. De beide notities leiden tot het advies om het bestaande beleid voort te zetten. Een punt van aandacht is circulair bouwen: dit zou op termijn tot een beleidswijziging kunnen leiden. De ambtelijke organisatie volgt de ontwikkelingen met belangstelling.

Mevrouw Koolenbrander herinnert de Adviescommissie eraan dat de wethouder een raadsbrief heeft toegezegd, echter pas als ook de notitie over de ondergrens er is, die de Adviescommissie na de zomer kan verwachten.

De bijlagen bij dit agendapunt bevatten geen verrassingen, vindt de heer Bos, maar roepen wel extra vragen op. Hij dringt erop aan zowel het memo als de raadsbrief aan de raad te sturen, zodat men er alvast op kan reageren en zonodig schriftelijke vragen kan stellen. De heer Bos is vooral benieuwd naar de aannames die hebben geleid tot de conclusies zoals verwoord in de notitie Restwaarde; er lijkt geschreven te zijn in de richting van de keuze om restwaarde niet af te schrijven en vast te houden aan de bestaande situatie. Wellicht is een second opinion het overwegen waard.

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

Waarin verschilt de aanpak van Rotterdam en Groningen van de aanpak van Utrecht? Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat Utrecht vooral risico's ziet in het hanteren van restwaarde, want het is niet gemakkelijk om de waarde van een object over een langere periode te bepalen. De beide andere steden maken kennelijk een andere risico-afweging. De heer Van Vugt vult aan dat gemeenten met een grote woningvoorraad veelal voor de restwaardemethodiek kiezen.

Waarom wordt de componentenbenadering negatief gewaardeerd? De Adviescommissie heeft behoefte aan verduidelijking van deze conclusie. Er wordt ook gevraagd om toevoeging van een ander element, namelijk de mogelijkheid om installaties in een kortere periode af te schrijven, wat de mogelijkheid biedt om meer te investeren in duurzaamheid. Handig zou zijn: een overzichtje met voor- en nadelen van de huidige methode vs. de voor- en nadelen van de componentenmethode.

De heer Van Vugt merkt op dat de keuze voor restwaarde of de componentenbenadering uiteindelijk een politieke zal zijn. Hij verwacht dat het de raad zal helpen als het gesuggereerde overzicht van voor- en nadelen wordt toegevoegd. De accountant kijkt graag met de organisatie mee om te beoordelen of een en ander voldoende objectief en evenwichtig wordt beschreven.

De Adviescommissie roept de organisatie op om zo snel mogelijk na de zomer een raadsbrief te sturen, zodat deze geagendeerd kan worden, eventueel voor een technische raadsinformatiebijeenkomst. Leden die nu al verdiepende vragen hebben over de bijlagen, geven die aan de ambtelijke organisatie mee.

7. Vooruitblik Jaarplan 2021

Er zijn nog twee bijeenkomsten vóór het zomerreces, namelijk op 27 mei en 10 juni a.s. Mevrouw Rijnders stelt voor om de programmering voor beide vergaderingen om te ruilen omdat de planning voor de jaarstukken is gewijzigd. Het jaar*plan* kan op de agenda van 27 mei a.s. op de agenda worden gezet. Hiermee gaan allen akkoord.

Suggesties voor het programma van de zomerbijeenkomst zijn welkom bij mevrouw Rijnders.

Schorsing
De ambtenaren verlaten de vergadering.

8. Voortgang controle

De controle is hervat, vertelt de heer Van Vugt, alle informatie die nog ontbrak is aangeleverd. Nu bereidt de organisatie het bestuurlijke proces voor terwijl Deloitte de controle afrondt. Eind mei a.s. kan de Adviescommissie de rapportage verwachten. In het bijzonder vraagt de heer Van Vugt aandacht voor de post die is opgenomen om de onzekerheid Leidsche Rijn weg te nemen; deze leidt tot een mutatie van ongeveer € 200 miljoen in de reservepositie van de gemeente.

Deze complexe ingreep zal de Adviescommissie nog uitvoerig worden toegelicht, inclusief consequenties.

De accountant geeft de raadsleden een compliment voor hun aandachtige en zorgvuldige bestudering van de documentatie; hij kan zich goed vinden in hun kritische vragen over de regeling Risicovolle projecten en is het met hen eens dat de notities bij de Nota WAAVA nog niet voldragen zijn. Op verzoek van de Adviescommissie zal de accountant adviseren hoe de voor- en nadelen kunnen worden gewogen.

De heer Van Vugt dringt er nogmaals op aan om ook te kijken naar projecten die volgens het afwegingskader buiten de regeling Risicovolle projecten vallen, want de raad zit 'aan de handrem.' De raad zou bij de projectrapportage bijvoorbeeld kunnen vragen naar de projecten die het voorgaande half jaar werden getoetst aan de kaderstelling, en op grond daarvan niet in de regeling werden opgenomen.

Desgevraagd geeft de heer Van Vugt aan dat hij niet verwacht dat de accountantsverklaring veel beperkingen of bevindingen zal bevatten; het grootste risico voor de strekking van de accountantsverklaring wordt ondervangen met de mutatie die de onzekerheid in Leidsche Rijn wegneemt.

De heer Bos herinnert de Adviescommissie eraan dat de gemeente al eens een verlies van € 60 miljoen (Leidsche Rijn) heeft genomen. Moet er een extra reservering worden gemaakt? Volgens de heer Van Vugt is dit niet nodig; Leidsche Rijn is een winstgevende exploitatie. Vorig jaar werd er in de kosten een bedrag van € 200 miljoen meegenomen dat het karakter van een *stelpost* had. Die kosten zijn eruit gehaald, met als gevolg een stijging in de grondexploitatie. Dat geld wordt nu ondergebracht in een bestemmingsreserve. Zou dat niet voldoende zijn, moet er geld bij – maar daarover beslist de raad.

Ten aanzien van de jaarstukken vraagt de heer Corten of de zwaardere accountantscontrole tot onverwachte vertraging heeft geleid. De heer Van Vugt erkent dat Deloitte gewend is om diepgaand te controleren en er een tamelijk streng afsprakenmanagement op nahoudt. Bij de evaluatie van vorig jaar werden de nodige afspraken ter verbetering gemaakt; de organisatie is niet aan alle punten toegekomen. Daarnaast zijn de ambities hoog, en is er veel ziekteverzuim geweest. Ook door het werken op afstand heeft de uitwisseling van informatie wat meer tijd gekost.

9. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De voorzitter sluit de vergadering.

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.M. Scholten	**Datum**	28 april 2021
Doorkiesnummer	030 - 28 60414	**Kenmerk**	8793968
E-mail	e.scholten@utrecht.nl	**Onderwerp**	Plan van aanpak uitvoering aanbevelingen opvolgingsonderzoek rekenkamer
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Financiën

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Bij besluit van 15 oktober 2020 heeft uw raad ingestemd met het raadsvoorstel *Rekenkamerrapport:* '*Opvolgingsonderzoek rekenkamerrapporten 2014-2018. Inzicht in de doorwerking van rekenkameronderzoek en de opvolging van raadsbesluiten'.* Het Rekenkamerrapport bevat aanbevelingen aan ons college over de opvolging van raadsbesluiten naar aanleiding van rekenkameronderzoeken. In de bestuurlijke reactie op het rapport hebben wij al aangegeven deze aanbevelingen over te nemen. Tijdens de raadsbehandeling hebben wij nogmaals onderstreept de bevindingen van de Rekenkamer te delen en hieraan opvolging te geven.

De Verordening Rekenkamer Utrecht schrijft voor dat wij uw raad, nadat u hebt besloten over een rekenkamerrapport, een plan van aanpak sturen. Deze brief behelst het Plan van Aanpak voor het 'Opvolgingsonderzoek rekenkamerrapporten 2014-2018'. Wij zullen per beslispunt uit het raadsvoorstel aangeven hoe dit wordt opgepakt.

Beslispunten en acties

1. *In de bestuurlijke reactie op rekenkamerrapporten systematischer en duidelijker per conclusie en aanbeveling aan te geven wat zijn opvatting is over de aanbevelingen en of het college de conclusies en aanbevelingen al dan niet onderschrijft.*

In onze bestuurlijke reactie bij nieuwe rekenkamerrapporten zullen wij steeds per aanbeveling duiden of wij deze onderschrijven. Om dit te borgen is dit punt in de 'Handreiking werkwijze Rekenkameronderzoek' vastgelegd. Deze ambtelijke handreiking wordt gebruikt om het proces van een rekenkameronderzoek en het samenspel tussen college, ambtelijke organisatie en Rekenkamer te stroomlijnen. Het betreft een ambtelijke werkwijze. Het is een dynamisch document. Dat betekent dat de werkinstructie wordt gewijzigd wordt zodra daartoe aanleiding bestaat. De huidige versie van de ambtelijke handreiking is ter informatie als bijlage bij deze brief gevoegd.

2. *In het plan van aanpak systematisch per beslispunt uit het raadsbesluit inzicht te geven in de werkwijze(n), doorlooptijd en de momenten waarop de raad wordt geïnformeerd over de voortgang. Beschouw de termijn van zes weken waarbinnen een plan van aanpak moet worden vastgesteld als een standaardtermijn, waar indien nuttig van afgeweken kan worden door het college. Bij voorkeur wordt dit al aangegeven in de bestuurlijke reactie en na bespreking in de raad in het raadsvoorstel opgenomen.*

Ook dit beslispunt nemen wij mee bij toekomstige rekenkamerrapporten. In de ‘Handreiking werkwijze Rekenkameronderzoek’ is deze aanbeveling inmiddels geborgd. Voorts is in deze ambtelijke werkinstructie vastgelegd dat bij de bestuurlijke reactie aandacht wordt besteed aan de termijn die nodig is om tot een Plan van Aanpak te komen.

3. *De raad in de Jaarstukken te informeren over de uitvoering van raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken, zolang er actief aan de uitvoering van beslispunten van het raadsbesluit gewerkt wordt. Zorg dat de informatie over de verschillende raadsbesluiten op meer uniforme wijze wordt aangeboden. Daarbij kan verwezen worden naar raadsbrieven of rapportages, maar er dient wel in de afgesproken bijlage beknopt de stand van zaken over de opvolging van beslispunten te worden weergegeven. Doe dat voor de rekenkamerrapporten van de drie voorafgaande jaren.*

Uw raad heeft de aanbeveling van de Rekenkamer overgenomen om de Verordening Rekenkamer Utrecht aan te passen om deze aanbeveling te borgen. Uw raad heeft de nieuwe verordening inmiddels vastgesteld. In onze bestuurlijke reactie gaven wij reeds aan, dat wij in de jaarlijkse verantwoording consequent zullen aangeven waar onze rapportage over de opvolging van de aanbevelingen te vinden is. Daar zullen we naar verwijzen en ons in de verantwoording beperken tot informatie op hoofdlijnen. Hieraan geven wij vorm in de jaarstukken 2020 en daarna.

4. *Met oog op het achterliggende maatschappelijke probleem na te gaan welke vervolgacties nodig zijn voor een meer volledige opvolging van de raadsbesluiten. Voer deze acties uit en rapporteer hierover aan de raad.*

De onderzoeken van de Rekenkamer hebben betrekking op uiteenlopende onderwerpen en beleidsterreinen. Uit het opvolgonderzoek blijkt, dat de verbetermaatregelen die worden getroffen op basis van rekenkamerrapporten bijdragen aan de verschillende achterliggende maatschappelijke vraagstukken. Deze aanbeveling strekt ertoe om nog grondiger na te denken over de vraag welke vervolgacties nodig zijn om een maatschappelijk vraagstuk aan te pakken. Gelet op de diversiteit aan onderzoeken is dit maatwerk. Er zal per maatschappelijk vraagstuk moeten worden gekeken naar de specifieke kansen en mogelijkheden. Wij geven handen en voeten aan deze aanbeveling door bij onze bestuurlijke reactie over een nieuw rekenkamerrapport al te kijken in hoeverre verbeterpunten breed kunnen worden opgepakt. Dit kan vervolgens een plaats krijgen in het Plan van Aanpak, dat wordt opgesteld na besluitvorming door uw raad over een rekenkamerrapport. Het helpt daarbij, dat het maken van een Plan van Aanpak meer tijd mag kosten dan de standaard zes weken, als het onderwerp daarom vraagt. In het verleden is deze tijdsperiode als knelpunt ervaren bij de meer complexe plannen van aanpak.

Om goede opvolging van rekenkameronderzoek te bewerkstelligen is meer nodig dan alleen de uitvoering van het Plan van Aanpak. De aanbevelingen moeten beklijven, zodat ze ingebed raken in de aanpak van het achterliggende maatschappelijke probleem. Hier is geen eenvoudige standaard

voor. Het is immers sterk afhankelijk van de beleidsthema's. Door het rekenkameronderzoek en de overgenomen aanbeveling breed te delen en duidelijk te beleggen in de organisatie kan hieraan een bijdrage worden geleverd. Ook zullen wij, waar mogelijk, in onze communicatie met en voorstellen aan uw raad verwijzen en teruggrijpen naar de relevante rekenkameronderzoeken.

5. *Binnen de gemeentelijke organisatie de taak en bevoegdheden van de rekenkamer en de afgesproken procesgang rond rekenkamerrapporten te verhelderen. Dit kan door met behulp van het bureau gemeentesecretaris de kennis op dit terrein binnen de ambtelijke organisatie verder te vergroten en door in de bestaande handreiking werkwijze rekenkameronderzoek het informatierecht en de bevoegdheden van de rekenkamer uitgebreider toe te lichten. Dit helpt om het proces van informatieverschaffing aan de rekenkamer te faciliteren.*

In samenspraak met de Rekenkamer is dit punt opgepakt en is de Handreiking werkwijze Rekenkameronderzoek ook op dit punt aangepast. Rekenkamer en ambtelijke organisatie houden elkaar op de hoogte van actuele ontwikkelingen. Bij het maken van werkafspraken vindt afstemming plaats. Van de zijde van de Rekenkamer is input gegeven op de aanpassingen in de Handreiking.

Afronding
Met de nieuwe Rekenkamerverordening en de aangescherpte ambtelijke handreiking is het raamwerk gegeven om de aanbevelingen uit het opvolgonderzoek van de Rekenkamer op te volgen. Bij nieuwe rekenkameronderzoeken zijn wij duidelijk en scherp in onze bestuurlijke reactie. Daarnaast geven wij verder uitvoering aan dit plan van aanpak, zodat de opvolging van de onderzoeken en de informatievoorziening hierover aan uw raad nog steviger op de kaart staat.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Handreiking
Werkwijze Rekenkameronderzoek

April 2021

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Colofon

uitgave

Gemeente Utrecht
030 - 286 00 00
info@utrecht.nl

in opdracht van

Concerncontrol
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl

informatie

Stafbureau Gemeentesecretaris
sg@utrecht.nl

Inhoud

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Taken en doel	5
1.2	Onderzoeksbevoegdheden	5
1.3	Samenstelling	5
2	**(Juridisch) kader**	**6**
2.3	Overige documenten	7
3	**Het onderzoek**	**8**
3.1	Melding start onderzoek	8
3.2	Aanwijzen contactpersoon/aanspreekpunt voor Rekenkamer	8
3.3	Kernteam (begeleidingsgroep)	8
4	**Ambtelijk wederhoor**	**11**
4.1	Inleiding	11
4.2	Controle op feitelijke (on)juistheden	11
5	**Bestuurlijk wederhoor**	**12**
5.1	Inleiding	12
5.2	Ambtelijke voorbereiding, staf en college	12
6	**Raadsbehandeling**	**14**
6.1	Procedurele stappen	14
6.2	Ambtelijke voorbereiding en ondersteuning	15
7	**Na de raadsbehandeling**	**16**
7.1	Inleiding	16
7.2	Plan van aanpak binnen zes weken	16
7.3	Jaarlijkse rapporteren bij de Jaarstukken	16
7.4	Rekenkamer houdt vinger aan de pols	17

8	**De rekenkamerbrief**	**18**
8.1	Inleiding	18
8.2	Lichte procedure (geen verplicht bestuurlijk wederhoor)	18
8.3	Raadsbehandeling	19
9	**Vragen en ondersteuning**	**20**
10	**Stroomschema**	**21**

1 Inleiding

De Rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar het functioneren van de gemeentelijke organisatie. In dit kader staat beschreven hoe de ambtelijke organisatie bijdraagt aan een rekenkameronderzoek. Daarnaast wordt uitleg gegeven over de functie en taken van de Rekenkamer.

Het concernkader is van toepassing op alle rekenkameronderzoeken. Uitgangspunt is dat wordt gehandeld overeenkomstig dit kader en dat slechts gemotiveerd kan worden afgeweken.

1.1 Taken en doel

De Rekenkamer is door de raad ingesteld en doet onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en/of rechtmatigheid van het functioneren van de gemeente Utrecht. Het doel van de Rekenkamer is bij te dragen aan het verbeteren van de gemeentelijke bedrijfs- en beleidsvoering en het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad.

1.2 Onderzoeksbevoegdheden

De Rekenkamer heeft de bevoegdheid bij de gemeente alle informatie op te vragen die zij nodig heeft voor haar onderzoek, maar ook bij instellingen met een financiële binding met de gemeente. Deze bevoegdheden zijn vastgelegd in Hoofdstuk XIa Gemeentewet (artikelen 182 t/m 185). In deze handreiking wordt uitgelegd hoe de ambtelijke organisatie handelt bij een rekenkameronderzoek.
In het bijzonder wordt gewezen op de regels rondom geheime stukken. De Rekenkamer heeft recht op toegang van deze stukken, maar kan ze niet openbaar gebruiken. Ook heeft de Rekenkamer niet zelf de bevoegdheid om geheimhouding op te leggen. Wel staat het de Rekenkamer vrij om te verzoeken om de geheimhouding van stukken op te heffen. Dit vergt zorgvuldige voorbereiding en besluitvorming. Dit vraagt (procedure)tijd.

1.3 Samenstelling

De Rekenkamer bestaat uit drie leden. De leden zijn onafhankelijk van het bestuur van de gemeente Utrecht. De Rekenkamer wordt ondersteund door een kleine (ambtelijke) staf van onderzoekers.

2 (Juridisch) kader

2.1 Gemeentewet en de Verordening Rekenkamer Utrecht

De taken en bevoegdheden van de Rekenkamer volgen uit de Gemeentewet en de Verordening Rekenkamer Utrecht. De huidige verordening kan worden geraadpleegd op https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/7.extern/Rekenkamer/20210126_Verordening_Rekenkamer_Utrecht_gmb-2021-Nr._23412.pdf.

Via https://www.overheid.nl/lokale-wet-en-regelgeving kun je de actuele regelgeving vinden. In de handreiking wordt uitgegaan van de verordening zoals die geldt in 2021: Verordening rekenkamer gemeente Utrecht (overheid.nl).

2.2 Spelregel behandeling rekenkamerrapporten en rekenkamerbrieven

Het Presidium van de Gemeenteraad heeft een spelregel vastgesteld, die van belang is voor het verloop van het rekenkameronderzoek. Deze spelregel is te raadplegen via deze link: https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/7.extern/Rekenkamer/Spelregel_behandeling_rekenkamerrapporten_vastgesteld_Presidium_11_januari_2021.pdf

De spelregel beschrijft de procedure voor behandeling van rekenkamerrapporten in de raad. Ook bevat het bepalingen over hoor- en wederhoor. Voor een rekenkamerbrief geldt een kortere en eenvoudiger procedure. In hoofdstuk 6 komt dit nader aan de orde.

2.3 Overige documenten

Daarnaast zijn er bepalingen over de werkwijze van de Rekenkamer opgenomen in het Reglement van orde voor de vergadering, de Gedragscode voor de leden van de rekenkamer, en het Kwaliteitshandvest G4+1 Rekenkamers. Deze documenten zijn te raadplegen op de website van de Rekenkamer.

3 Het onderzoek

3.1 Melding start onderzoek

De Rekenkamer meldt bij de betrokken IRM en de Gemeentesecretaris dat een onderzoek wordt gestart. Het Stafbureau Gemeentesecretaris wordt ook in kennis gesteld door de Rekenkamer en deelt deze Handreiking met alle betrokken collega's zodat de werkwijze en -proces helder zijn.

In het jaarverslag / jaarplan van de rekenkamer wordt verslag gedaan van het uitgevoerde, lopende en voorgenomen onderzoek. Ten behoeve van mogelijke onderwerpen voor het onderzoeksprogramma worden de raadsfracties geconsulteerd. Al enige tijd voordat daadwerkelijk met een onderzoek wordt gestart, is bekend dat de rekenkamer desbetreffend onderwerp heeft geprogrammeerd.

3.2 Aanwijzen contactpersoon/aanspreekpunt voor Rekenkamer

Om het onderzoek soepel te laten verlopen wijst de IRM één contactpersoon aan voor de Rekenkamer. De contactpersoon:

- Fungeert als eerste aanspreekpunt voor de Rekenkamer.
- Houdt regie op alle contacten met de Rekenkamer
- Is verantwoordelijk voor de dossiervorming (en houdt overzicht van alle stukken die aan Rekenkamer zijn verstrekt en alle vragen die zijn beantwoord)
- Bewaakt de kwaliteit van antwoorden en stukken die aan Rekenkamer worden toegezonden
- Escaleert tijdig bij gesignaleerde knelpunten
- Houdt verantwoordelijk IRM en/of Gemeentesecretaris op de hoogte van verloop van het onderzoek

Bij de keuze voor een contactpersoon kan worden gedacht aan een 'bestuurlijk contactpersoon' of iemand met een vergelijkbaar profiel. Ervaring met politiek-bestuurlijke processen en gevoeligheden is vereist. Daarnaast heeft de contactpersoon voldoende kennis van het inhoudelijke onderwerp om als aanspreekpunt voor de Rekenkamer te dienen.

3.3 Kernteam (begeleidingsgroep)

Aan de hand van de onderzoeksvraag van de Rekenkamer (aard en omvang van het onderzoek) stelt de IRM een kernteam (begeleidingsgroep) samen. Het team wordt samengesteld uit die personen, die – naar verwachting – vanuit hun expertise vragen van de Rekenkamer snel en zorgvuldig kunnen beantwoorden. Het samenstellen van een team zorgt ervoor dat eenduidige en juiste informatie aan de Rekenkamer wordt verstrekt. Het voorkomt bovendien dat vragen en informatieverzoeken tussen wal en schip raken.

Bij het samenstellen kan gedacht worden aan de volgende personen

- Aangewezen contactpersoon/aanspreekpunt voor Rekenkamer
- Business control organisatieonderdeel (eventueel aangevuld met kennis Concern Control)
- Verantwoordelijk manager
- Verantwoordelijk projectmanager/programmaregisseur
- Jurist
- Sleutelfiguren voor specifieke onderzoeksvraag (beleidsadviseurs/specialisten)
- (administratieve) ondersteuning

Uiteraard moet het team aansluiten bij de complexiteit en omvang van het onderzoek. Bij kleinere onderzoeken of vervolgonderzoek kan een team uit slechts enkele personen bestaan. In ieder geval moet zijn geborgd, dat in het team medewerkers zitten die in staat zijn te reflecteren en met een meer onafhankelijke blik te kijken. Zij moeten op enige afstand staan van het onderwerp. Business control of Concern Control kunnen over het algemeen een dergelijke rol invullen.

3.4 Dossiervorming

In de regel vraagt de Rekenkamer stukken en informatie op bij de start van het onderzoek. Het samenstellen van een toegankelijk, volledig en correct dossier is belangrijk. Dit zorgt ervoor dat een onderzoek voortvarend kan verlopen. Bovendien komt het de samenwerking tussen de onderzoekers van de Rekenkamer en de ambtelijke organisatie ten goede. Het voorkomt onnodige vragen, ruis en onduidelijkheden. Informeer de rekenkamer ook actief en tijdig over nieuwe documenten die gedurende de looptijd van het onderzoek beschikbaar komen, geplande bijeenkomsten etc. die relevant zijn voor het rekenkameronderzoek. De aangewezen contactpersoon draagt zorg voor de verstrekking van het dossier. Het kernteam bepaalt gezamenlijk de opbouw van het dossier. Bovendien zien zij toe op de correctheid en volledigheid van het dossier.

Een goed dossier komt het onderzoek van de Rekenkamer ten goede. Bovendien stelt het de organisatie in staat om in de fase van hoor- en wederhoor snel te reageren. Hierbij kan immers worden geput uit het eigen dossier.

3.5 Stroomlijnen en bewaken proces

- Houd de onderzoeksvraag van de Rekenkamer goed voor ogen, dit helpt bij het geven van informatie en beantwoorden van vragen
- Handel niet vanuit zuiver je geheugen of aan de hand van aannames (baseer je op documenten, verslagen, feiten)
- Geef context mee als je vragen uitzet in de organisatie dit brengt scherpte in de antwoorden
- Escaleer tijdig als je knelpunten signaleert
- Vraag om de planning van de Rekenkamer en baseer hierop je eigen planning en bewaak acties en toezeggingen
- De Rekenkamer houdt interviews. Je krijgt de gespreksonderwerpen en/of -vragen vooraf toegestuurd. Zo niet, vraag daar dan om. Bereid je goed voor en antwoord aan de hand van dossier. De rekenkamer maakt een interviewverslag en stuurt je dit in concept toe om het te controleren, aan te vullen en er akkoord op te geven. Nadat de rekenkamer je reactie heeft verwerkt, ontvang je de definitieve versie van het gespreksverslag.
- Er vinden interviews plaats met betrokken bestuurder(s). De gesprekspunten en/of -vragen worden doorgaans vooraf toegestuurd. Als dit niet gebeurt vraag erom. Stel hiervoor een goed dossier samen.
- Zorg voor een voorbespreking met de bestuurders.

4 Ambtelijk wederhoor

4.1 Inleiding

De bevindingen van de Rekenkamer worden vastgelegd in een rapportage. Voorafgaand aan de openbaarmaking van de rapportage vindt wederhoor plaats aan de hand van de concept-rapportage van de rekenkamer. Dit gebeurt eerst ambtelijk en daarna bestuurlijk. De rekenkamer legt (formeel) het rapport voor aan respectievelijk de gemeentesecretaris (de nota van bevindingen voor ambtelijk wederhoor) en het college (de bestuurlijke nota voor bestuurlijk wederhoor).

De IRM is verantwoordelijk voor het proces van het ambtelijk wederhoor.

4.2 Controle op feitelijke (on)juistheden

Het ambtelijk wederhoor is een controle van de tekst op feitelijke onjuistheden. In deze fase van wederhoor is geen ruimte om kanttekening te plaatsen bij de weging van feiten, conclusies of aanbevelingen. Veelal zijn de aanbevelingen en conclusies van de Rekenkamer nog niet in de concept-rapportage opgenomen. Uiteraard worden correcties onderbouwd. Het helpt om onjuistheden zo concreet mogelijk tekstueel te corrigeren.

In de Verordening (artikel 11 lid 2 en 3) is over het ambtelijk wederhoor het volgende bepaald:

De rekenkamer stelt de algemeen directeur/gemeentesecretaris en het verantwoordelijk management van de betrokken organisatieonderdelen schriftelijk op de hoogte van het (nog niet gepubliceerde) conceptrapport.

*De rekenkamer stelt de betrokken organisatieonderdelen in de gelegenheid om **binnen twee weken** schriftelijk te reageren op het conceptrapport.*

De IRM is verantwoordelijk voor de voorbereiding van het ambtelijke wederhoor. De IRM legt een voorstel voor aan de gemeentesecretaris. Zodra duidelijk is wanneer de fase van ambtelijk wederhoor start wordt een afspraak in de agenda gepland tussen IRM en Gemeentesecretaris om de concept-reactie af te stemmen.

Het ambtelijk wederhoor heeft de vorm van een brief van de Gemeentesecretaris aan de Rekenkamer. De brief begin je met een algemene inleidende alinea. Het is gebruikelijk om voorgestelde correcties te onderbouwen en een tekstvoorstel te doen. Dit kan door een drie kolommen stuk te maken:

Tekst in rapport met paginanummer	Voorgestelde wijziging	Onderbouwing

Daarbij kan een wordversie van het concept-rapport met daarin ‘wijzigingen bijhouden’ worden gevoegd.

Als de Gemeentesecretaris akkoord is met het ambtelijk wederhoor, dan wordt de ambtelijke reactie (per mail) aan de Rekenkamer gestuurd. Na beoordeling van het ambtelijk wederhoor stelt de rekenkamer het concept-rapport vast.

5 Bestuurlijk wederhoor

5.1 Inleiding

Na het ambtelijk wederhoor vindt bestuurlijk wederhoor plaats. Dit bestuurlijk wederhoor heeft betrekking op zowel:

- het concept-rapport, zoals dat na ambtelijk wederhoor door de Rekenkamer is vastgesteld
- en de conclusies en aanbevelingen die de rekenkamer ten aanzien van het rapport heeft opgesteld.

De IRM is verantwoordelijk voor de brief (inclusief bestuursadvies) die aan het college wordt voorgelegd.

5.2 Ambtelijke voorbereiding, staf en college

Het bestuurlijk rapport met conclusies en aanbevelingen wordt door de Rekenkamer aan het college gestuurd voor een schriftelijke reactie **binnen drie weken**. Deze korte termijn vraagt om een strakke planning. De bestuurlijke reactie wordt door het college (en dus niet in mandaat en ook niet door de portefeuillehouder) vastgesteld. Dit proces bestaat uit de volgende stappen:

- Ambtelijke voorbereiding (bestuursadvies/collegevoorstel en brief)
- Afstemming met verantwoordelijk portefeuillehouder(s) in staf of separaat overleg
- Agendering en besluitvorming in het college
- Stafbureau Gemeentesecretaris zorgt voor ondertekening en verzending aan de Rekenkamer

De Verordening op de Rekenkamer schrijft voor dat het college in de bestuurlijke reactie aangeeft:

1. welke conclusies en aanbevelingen worden gedeeld;
2. de motivering indien conclusies en aanbevelingen niet worden gedeeld.

Meer concreet betekent dit, dat bij elke conclusie expliciet wordt vermeld of deze **wel of niet** wordt onderschreven. Er wordt niet om de hete brij heen gedraaid. Bij elke aanbeveling wordt op vergelijkbare wijze gehandeld. Per aanbeveling geeft het college aan of de aanbeveling **wel, niet of slechts gedeeltelijk** wordt overgenomen. Het standpunt van het college wordt uiteraard onderbouwd.[1] Als een aanbeveling gedeeltelijk wordt overgenomen, dan wordt duidelijk verwoord op welke punten wordt afgeweken.

[1] Deze verplichting volgt uit het raadsbesluit van 15 oktober 2020 over het Rekenkamerrapport: 'Opvolgingsonderzoek rekenkamerrapporten 2014-2018. Inzicht in de doorwerking van rekenkameronderzoek en de opvolging van raadsbesluiten'

De Rekenkamerverordening schrijft voor dat binnen zes weken na de besluitvorming in de raad een Plan van Aanpak aan de raad wordt gestuurd. In dit Plan van Aanpak geeft het college aan op welke wijze hij opvolging wil geven aan de conclusies en aanbevelingen: systematisch wordt per beslispunt uit het raadsbesluit inzicht gegeven in de werkwijze(n), doorlooptijd en de momenten waarop de raad wordt geïnformeerd over de voortgang. In de bestuurlijke reactie kan alvast een doorkijk worden gegeven naar dit Plan van Aanpak.

De termijn van zes weken is relatief kort. Als op voorhand duidelijk is, dat deze zes weken – gelet op de aard en de complexiteit van het onderwerp – niet mogelijk is dan kan dit worden benoemd. Het college kan er dan voor kiezen een andere termijn als richting mee te geven. Wanneer bij het opstellen van een Plan van Aanpak samenwerking met externe partijen nodig is of nader onderzoek dan wel de aard of de complexiteit daarom vraagt kan een dergelijke alternatieve termijn worden voorgesteld. Uitgangspunt is zes weken. Een afwijking wordt dan ook concreet en stevig onderbouwd.

Daarnaast kan het college onder meer ingaan op de volgende punten:

- punten uit het ambtelijk wederhoor die de Rekenkamer niet heeft aangepast
- geven van context en duiding bij bevindingen/feiten en conclusies
- bevindingen in perspectief plaatsen
- aanbevelingen beoordelen op praktische uitvoerbaarheid
- beoordelen van de reikwijdte van de aanbeveling (op welke (toekomstige) gevallen heeft de aanbeveling betrekking)

Wees je ervan bewust dat:

- de bestuurlijke reactie integraal wordt overgenomen in het Rekenkamerrapport
- de juiste balans heeft tussen kritische zelfreflectie en de politieke context van gemaakte keuzes
- de toonzetting van de brief
- zorg voor meelezers/input door collega's met enige afstand van het onderzoek die goed kunnen reflecteren op het onderzoek en de reactie.
- Het college in de bestuurlijke reactie voldoende concreet en 'to the point' is en per conclusie en aanbeveling aangeeft of het wel of niet wordt onderschreven.

6 Raadsbehandeling

6.1 Procedurele stappen

In de Spelregel Behandeling rekenkamerrapporten – die is vastgesteld in het presidium van de gemeenteraad Utrecht op 11 januari 2021 – is vastgelegd hoe het proces van raadsbehandeling verloopt.

Het startpunt voor de raadsbehandeling is de publicatie van de eindrapportage met daarin bestuurlijke reactie van het college. De Rekenkamer reageert op deze reactie met een nawoord in het rapport. In de regel gaat er tegelijkertijd met de publicatie ook een persbericht uit. En zoekt de Rekenkamer media-aandacht.

De belangrijkste procedurele stappen zijn voorts (zie ook het stroomschema op p.18):

1. De rekenkamer stuurt haar rapportage vergezeld van een raadsvoorstel naar alle raadsleden.

2. De procedurecommissie agendeert de rapportage en het raadsvoorstel van de rekenkamer voor een raadsinformatiebijeenkomst

3. De rekenkamer kan voorafgaand aan commissiebehandeling een technische bijeenkomst (in de praktijk zal dit de raadsinformatiebijeenkomst zijn) organiseren waarin de rekenkamer een presentatie geeft over haar rapport en het raadsvoorstel en vragen van raadsleden kan beantwoorden. De invulling en vormgeving deze bijeenkomst is een verantwoordelijkheid van de rekenkamer. Na afsluiting van de presentatie en het gesprek tussen rekenkamer en raad kan het college van B&W zijn bestuurlijke reactie toelichten en vragen van raadsleden beantwoorden.

4. Tijdens de commissiebehandeling kan de voorzitter van de rekenkamer (of een andere vertegenwoordiger van de rekenkamer) – als portefeuillehouder van het raadsvoorstel – door de voorzitter van de commissie worden uitgenodigd om technische vragen te beantwoorden over het onderzoek, de rapportage en/of het raadsvoorstel. Daarna spreekt de commissie over de rapportage en het raadsvoorstel van de rekenkamer. Hierbij is natuurlijk ook de portefeuillehouder uit het college aanwezig (en ambtelijk voorbereid).

5. In de raadsvergadering volgt (het eventuele verdere debat en) de besluitvorming over het raadsvoorstel van de rekenkamer. De rekenkamer is bij de raadsvergadering aanwezig en kan op verzoek van de raad nog resterende vragen beantwoorden. De raad kan het raadsvoorstel per amendement aanpassen. Bij de raadsvergadering is natuurlijk ook (de portefeuillehouder uit) het college aanwezig (en ambtelijk voorbereid).

6.2 Ambtelijke voorbereiding en ondersteuning

De publicatie van het Rekenkamerrapport levert over het algemeen media-aandacht op. Dat betekent dat de betrokken portefeuillehouder en communicatie op dat moment beschikken over:

- woordvoeringslijn
- 'Q en A' voor persvragen

Beide producten zijn in lijn met de bestuurlijke reactie, zoals die in het college is vastgesteld.

Een goed dossier helpt de betrokken portefeuillehouder bij de raadsbehandeling. Denk daarbij aan:

- Een tijdslijn
- Focus je niet alleen op het rapport maar ook op het raadsvoorstel
- Zorg voor goede ambtelijke ondersteuning door het kernteam

7 Na de raadsbehandeling

7.1 Inleiding

Na besluitvorming door de raad is het traject nog niet afgelopen. Toezeggingen en aanbevelingen moet worden opgevolgd. De IRM is verantwoordelijk voor deze opvolging.

7.2 Plan van aanpak binnen zes weken

In artikel 11 lid 9 van de Verordening op de Rekenkamer is bepaald, dat het college **binnen zes weken** na besluitvorming door de raad over de aanbevelingen van de rekenkamer een plan van aanpak op over de implementatie van de raadsbesluiten opstelt. Afwijken van de standaardtermijn van zes weken is mogelijk als daar gegronde redenen voor zijn. Bij voorkeur wordt dit reeds in de bestuurlijke reactie aangegeven (zie ook 5.2). Een afwijkende termijn voor het plan van aanpak neemt de raad op in het raadsbesluit over het rekenkamerrapport.

Het plan van aanpak van het college dient systematisch per beslispunt uit het raadsbesluit inzicht te geven in de werkwijze(n), doorlooptijd en de momenten waarop de raad wordt geïnformeerd over de voortgang. De IRM is verantwoordelijk voor het plan van aanpak én de besluitvorming daarover. Hij betrekt bij het opstellen van het plan van aanpak de concernmanager binnen wiens portefeuille het onderzoek valt.

De ervaring leert dat deze tijdsperiode erg kort is zeker omdat besluitvorming door het college noodzakelijk is. Het is dan ook aan te bevelen om zodra de conclusies en aanbeveling bekend zijn hier al een start mee te maken. Zeker omdat het Plan van Aanpak door het college moet worden vastgesteld. Het Plan wordt naar de raad gestuurd. Dat betekent, dat het reguliere proces voor agendering en besluitvorming door het college wordt doorlopen.

7.3 Jaarlijks rapporteren bij de Jaarstukken

In artikel 11 lid 10 van de Verordening op de Rekenkamer is verder vastgelegd, dat *het college jaarlijks, bij de jaarstukken, aan de raad rapporteert over de stand van zaken van de uitvoering van de raadsbesluiten die genomen zijn naar aanleiding van rekenkameronderzoeken. De informatie over verschillende raadsbesluiten dient per beslispunt van een raadsbesluit op een overzichtelijke en uniforme wijze te worden aangeboden. Dit gebeurt zo lang er actief aan de uitvoering van beslispunten van een raadsbesluit wordt gewerkt.*

Het is belangrijk bovenstaande verplichting in de organisatie te borgen. Jaarlijks wordt bij elk organisatie-onderdeel de uitvraag gedaan hierover te rapporteren. Bij de jaarstukken wordt een bijlage opgenomen

getiteld “Uitvoering raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken”. Hierin wordt beknopt de stand van zaken over de opvolging van de beslispunten uit het raadsbesluit over de rekenkameronderzoeken weergegeven. Voorts wordt verwezen naar raadsbrieven of rapportages. Dit kan met hyperlinks naar de juiste documenten (zoals raadsbrieven en -voorstellen).

7.4 Verlies het Rekenkameronderzoek en de aanbeveling niet uit het oog

Het Plan van Aanpak en de jaarlijkse rapportage bij de raadsstukken zijn instrumenten om ervoor te zorgen dat besluiten van de raad over een rekenkameronderzoek daadwerkelijk opvolging krijgen. Om goede opvolging te bewerkstelligen is in de regel meer nodig. Wat dit vraagt, kan verschillen. Het is goed om erover na te denken op welke wijze de opvolging voldoende wordt geborgd en de raad dit ook ziet. Denk hierbij aan de volgende manieren:

- Deel het Rekenkameronderzoek en het raadsbesluit breed binnen de organisatie;
- Beleg de opvolging bij een medewerker of team, maak het onderdeel van een werkpakket
- Probeer in brieven, voorstellen, informatiebijeenkomsten voor de raad over het onderwerp waarop een Rekenkameronderzoek betrekking hierop terug te grijpen
- Kijk of de stand van zaken rondom de opvolging een logisch element kan zijn in al bestaande rapportagemomenten

7.5 Rekenkamer houdt vinger aan de pols

De Rekenkamer heeft de mogelijkheid om de opvolging van haar aanbevelingen te onderzoeken. Zij kan de raad hierover een brief sturen. In artikel 11 lid 11 van de Verordening op de Rekenkamer is hierover het volgende opgenomen:

*De rekenkamer kan besluiten zich over een bepaald onderwerp, **veelal in het verlengde van eerder uitgevoerd onderzoek**, tot de raad te richten in de vorm van een brief.*

8 De rekenkamerbrief

8.1 Inleiding

De Rekenkamer heeft de mogelijkheid om onderwerpen bij de raad onder de aandacht te brengen door middel van een brief. In artikel 11 lid 10 van de Verordening op de Rekenkamer is hierover het volgende opgenomen.

> *De rekenkamer kan besluiten zich over een bepaald onderwerp,* ***veelal in het verlengde van eerder uitgevoerd onderzoek****, tot de raad te richten in de vorm van een brief.*

Dat betekent in de praktijk, dat de Rekenkamer monitort of het college zich houdt aan het opgestelde Plan van Aanpak na een eerder volwaardig rekenkameronderzoek en besluiten en aanbeveling opvolgt. Het is ook mogelijk dat de Rekenkamer los van een eerder onderzoek door middel van brief aandacht vraagt voor een specifiek onderwerp.

8.2 Lichte procedure (geen verplicht bestuurlijk wederhoor)

Ook als de rekenkamer kiest voor een brief dan stelt zij de betrokken IRM en Gemeentesecretaris (alsmede het Stafbureau Gemeentesecretaris) hiervan in kennis. Bij deze kennisgeving wordt in de regel al een tijdsplanning gegeven. Als dit niet het geval is, vraag dan om deze planning. Bij iedere brief maakt de Rekenkamer vooraf een afweging of ambtelijk en bestuurlijk wederhoor noodzakelijk is en hoe dit zal worden ingericht. Het college is niet verplicht om een bestuurlijke wederhoorreactie te sturen.

Vanwege de korte doorlooptijd en beperkte wederhoor stelt de IRM direct een contactpersoon aan voor de Rekenkamer (zie paragraaf 3.2). Aan de hand van het onderwerp en de reikwijdte van de brief wordt ook hier een (klein) kernteam aangewezen. De betrokken portefeuillehouder wordt geïnformeerd. Net als bij een volwaardig onderzoek gelden de volgende punten

- Houd de onderzoeksvraag van de Rekenkamer goed voor ogen, dit helpt bij het geven van informatie en beantwoorden van vragen
- Handel niet vanuit zuiver je geheugen of aan de hand van aannames (baseer je op documenten, verslagen, feiten)
- Geef context mee als je vragen uitzet in de organisatie dit brengt scherpte in de antwoorden
- Escaleer tijdig als je knelpunten signaleert
- Zorg voor een voorbespreking met de bestuurders.
- Plan alvast een afspraak met IRM en Gemeentesecretaris om ambtelijk wederhoor te bespreken
- Bereid het ambtelijk wederhoor voor conform paragraaf 4.2

Als de Rekenkamer kiest voor bestuurlijk wederhoor dan volg je de stappen uit paragraaf 5.2.

8.3 Raadsbehandeling

De Rekenkamer stuurt haar brief aan de raad. Een rekenkamerbrief wordt geplaatst op de Lijst Ingekomen Stukken (LIS), voorzien van een afdoeningsadvies (of en hoe te behandelen). Een brief wordt alleen in de commissie/raad besproken indien geagendeerd door een raadslid/leden. Het raadsbesluit over het rekenkamerrapport 'Opvolgingsonderzoek rekenkamer-rapporten 2014-2018' (d.d. 15 oktober 2020) is hierbij relevant. Conform beslispunt 9 is besloten om de follow-up van rekenkamerbrieven te versterken door een rekenkamerbrief in ieder geval te betrekken bij de eerstvolgende agendering in de raadscommissie die inhoudelijk aansluit bij het onderwerp van de brief.

Het staat het college vrij om een raadsbrief te sturen naar aanleiding van de bevindingen van de rekenkamer. Het is daarom goed om de Rekenkamerbrief te agenderen voor een staf en daarbij te adviseren of het sturen van een raadsbrief in de rede ligt.

9 Vragen en ondersteuning

Bij Concern Control en bij het Stafbureau Gemeentesecretaris is kennis en ervaring aanwezig ten aanzien van Rekenkameronderzoeken. Als je vragen hebt kun je contact opnemen.

Voor procedurele vragen over het opstellen van bestuursadviezen en raadsbrieven kun je contact opnemen met Stafbureau Gemeentesecretaris. Op de intranetpagina over bestuursadvisering vind je al veel informatie.

10 Stroomschema

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S.P. Wiegerink	**Datum**	20 april 2021
Doorkiesnummer	030 - 28 62135	**Kenmerk**	8767602
E-mail	s.wiegerink@utrecht.nl	**Onderwerp**	Maartcirculaire 2020
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Financiën

Geachte leden van de raad,

Bij deze ontvangt u onze toelichting op de financiële gevolgen van de Maartcirculaire 2021 van het gemeentefonds. Deze extra circulaire gaat alleen over de financiële impact van de vierde tranche ten aanzien van corona compensatie. Er wordt geen informatie verstrekt over de herijking, accres of taakmutaties (corresponderende posten).

Compensatie Corona

Na het verschijnen van de Decembercirculaire gemeentefonds 2020 heeft het kabinet de afgelopen tijd aanvullende maatregelen genomen ter compensatie van de financiële gevolgen van de coronacrisis. Het betreft de uitbreiding van het economisch steun – en herstelpakket van 21 januari 2021 en het aanvullend steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl van 12 februari 2021. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de Maartcirculaire 2021 en zijn conform verwachting. In de bijlage staat een specificatie.
De toedeling van de bedragen naar de betreffende reserves en programma's zal meelopen in de besluitvorming van de 1e Bestuursrapportage.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlage

Corona steunpakket 4e tranche	**2020**	**2021**
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)		623
Voorschoolse voorziening peuters (DU)		96
Perspectief Jeugd en Jongeren	554	514
Extra begeleiding kwetsbare groepen		500
Bestrijden eenzaamheid ouderen		398
Afvalverwerking		594
Jongerenwerk Jeugd		362
Mentale ondersteuning jeugd		306
Activiteiten en ontmoetingen jeugd		213
Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)		1.818
Totaal	**554**	**5.425**

Bedragen x 1.000 euro

JAARPLAN CONCERNAUDIT

APRIL 2021 – MAART 2022

24-03-2021

Antoine van Vlodorp

Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

Inleiding
Wat ziet Concernaudit gebeuren in de stad en de organisatie?
Auditplan 2021/2022
Bijlagen:
1. Rechtmatigheidsverantwoording
2. Coronacrisis gerelateerde audits
3. Digitale audits
4. Integrated & operational audits
5. 213A onderzoeken en bewonersaudit
6. Projectaudits
7. Innovatie en adviesopdrachten
8. Ad hoc audits en onderzoeken

1. Inleiding

Concernaudit, de internal auditfunctie, helpt de gemeente Utrecht haar doelstellingen en opgaven te realiseren. We doen dit door op basis van een systematische en gedisciplineerde wijze de doelmatigheid en doeltreffendheid van de processen van governance, risicomanagement en beheersing te evalueren en te helpen verbeteren middels aanbevelingen. Concernaudit biedt daartoe onafhankelijke en objectieve audit- en adviesdiensten en verschaft het inzicht aan proceseigenaren. De opdracht van Concernaudit ligt vast in een Auditcharter, die is vastgesteld door het College van Burgemeester & Wethouders op 8 mei 2018.

In de 'Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur' (raadsbesluit van 13 november 2003) is bepaald dat het college jaarlijks de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur laat onderzoeken op grond van artikel 213a van de Gemeentewet. Concernaudit voert namens het college de 213a-onderzoeken uit. Het college toetst jaarlijks de doelmatigheid en doeltreffendheid van minimaal twee opgaven of programma's.

Concernaudit stelt jaarlijks voor de periode april t/m maart een op een risicoanalyse gebaseerd auditjaarplan op. Om een goede risicoanalyse te kunnen opstellen voert Concernaudit jaarplan-gesprekken met de Directieraad, Integraal Resultaatverantwoordelijke Managers (IRM-ers), Concernmanagers, hoofden van BSN afdelingen en specifieke functionarissen zoals de CISO (Chief Information Security Officer), FG (Functionaris Gegevensbescherming) en ENSIA coördinator. Ook wordt een gesproken met de secretaris van de Rekenkamer Utrecht en de externe accountant Deloitte om te begrijpen wat hun aandachtspunten en inzichten zijn. Tijdens deze jaarplan-gesprekken verkrijgt Concernaudit inzicht in de belangrijkste doelstellingen, opgaven, belangrijke ontwikkelingen en de bijbehorende risico's. Tijdens de jaarplan-gesprekken worden ook auditverzoeken besproken. Tenslotte worden de verplichte audits op basis van wetgeving of overeenkomsten (WiGo4IT) in kaart gebracht.

Bij het prioriteren en selecteren van de audits en onderzoeken voor het jaarplan is rekening gehouden met de uitkomsten van eigen audits, onderzoeken van de Rekenkamer Utrecht en de jaarrekeningcontrole van de externe accountant Deloitte in de voorgaande jaren. Daarnaast is gelet op een gelijkmatige spreiding over de beleidsterreinen en organisatieonderdelen binnen de gemeente.

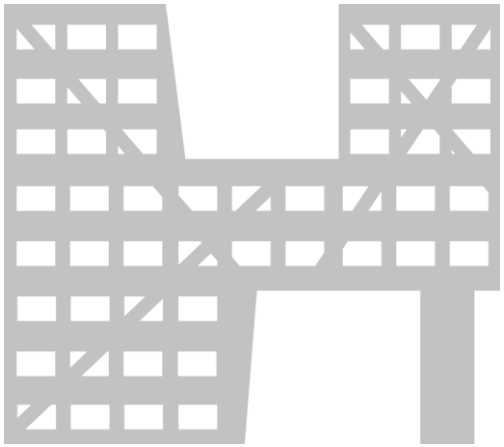
Dit jaarplan geeft op basis van de huidige inzichten een overzicht van de geplande werkzaamheden van concernaudit in de periode april 2021 t/m maart 2022. De geplande werkzaamheden zijn afgestemd op de beschikbare auditcapaciteit.

Organisatie in control

Een organisatie(onderdeel) is 'in control' wanneer sturen, beheersen en toezicht houden zodanig aantoonbaar zijn ingericht dat strategische en operationele doelstellingen op een effectieve en efficiënte wijze worden gerealiseerd.

Strategische doelstellingen

De strategische doelstellingen van de gemeente Utrecht vragen om een opgavegerichte sturing en verantwoording. Het management is primair verantwoordelijk voor de invulling van deze sturing en verantwoording. In de Strategische Agenda Bedrijfsvoering wordt de bedrijfsvoering als motor voor de organisatie gezien om het opgavegerichte werken te kunnen realiseren. Belangrijke ontwikkeling in dit kader is de beweging om naast het sturen op doelmatigheid meer te sturen op doeltreffendheid. Ook wordt meer gericht op het geheel door niet alleen naar de onderdelen te kijken, maar naar de opgaven.

Operationele doelstellingen

Operationele doelstellingen zijn gevat in de overkoepelende opgave 'Hoge basiskwaliteit'. Dit raakt de inrichting van de primaire processen. De organisatie onderdelen zijn verantwoordelijk voor het instellen en laten functioneren van de administratieve organisatie en interne beheersing om deze basiskwaliteit op orde te hebben. De eenheden businesscontrol, IPM (Informatie en Process Management) en DISO (Decentral Information & Security Officer) hebben tot taak de organisatieonderdelen hierbij te ondersteunen. Concernaudit draagt bij aan het zichtbaar in control krijgen en houden van de processen door het uitvoeren van risicoanalyses en het op basis daarvan uitvoeren van audits en adviseren over procesinrichtingen.

Met de versterking van concerncontrol zal ook de rol van concernaudit veranderen. Meer audits richten zich op organisatieonderdelen overstijgende processen en thema's en op de effectiviteit van de opzet van de 1e en 2e lijn en het samenspel tussen het lijnmanagement, (concern)control, IPM en DISO.

Wat ziet Concernaudit gebeuren in de stad en de organisatie?

Stad

1. Verdere verdichting van de stad
2. Groei van de stad
3. Serieuze corona-effecten op bewoners en organisaties
4. Vergroting kansenongelijkheid
5. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van technologie en data
6. Toename participatie van bewoners en organisaties
7. Nieuwe wetgevingen
8. Onvoorspelbaarheid van de economische ontwikkelingen
9. Toename WOB-, klacht- en beroepcultuur

Gemeentelijke organisatie

1. Uitdagingen in het opgavegericht werken; (bij)sturen & verantwoorden
2. De beheersing van de samenwerking met partners om invulling te geven aan de opgaven moet beter.
3. Toename complexiteit: bestuurlijke belangen, participatie, hoge ambities versus financiën en uitvoering
4. Inhoudelijke kennis van de beleidsterreinen en juridische ondersteuning wordt belangrijker
5. Noodzakelijke versterking control, risicomanagement en projectmanagement ingezet
6. Noodzakelijke versterking van de algemene IT beheersprocessen
7. Noodzakelijke versterking gegevensbescherming (informatiebeveiliging en privacy) ingezet
8. Ambtenaar 3.0, digitale vaardigheden voor de medewerkers worden belangrijker
9. Werken 3.0, hoe kunnen medewerkers gezond, effectief en toekomstbestendig opgavegericht blijven werken
10. Meer aandacht nodig voor beheersing risico's van digitale innovaties

Concernaudit planning 2021-2022

OO	Referentie	Omschrijving audit	Opdrachtgever	Aard werkzaamheden	Verplicht	Aantal uren
1. Rechtmatigheidsverantwoording						**2.100**
Alle		Proces rechtmatigheidsverantwoording 2021	Concerncontroller	Audit		500
OOR		Erfpacht	IRM OOR	Opzetten VIC		200
VGU		Verhuur gemeentelijk vastgoed	IRM VGU	Opzetten VIC		200
OOR		Grondexploitatie	IRM Ruimte	Uitvoeren VIC 1e helft 2021		200
Alle		Inkopen en aanbestedingen (spend). Uitbreiding scope met doelmatigheid conform Nota Inkopen.	Concernmanager FIJ	Verbijzonderde Interne Controle		500
Alle		Subsidies	Concernmanager FIJ	Verbijzonderde Interne Controle		500
2. Coronacrisis gerelateerde audits						**1.500**
W&I		Corona steunpakketten voor zelfstandig ondernemers (Tozo) en gezinnen (TONK)	IRM W&I	Audit		600
Alle		Coronasteun voor organisaties middels subsidiesverstrekking	Themadirecteur	Audit		600
M&O / IPM		Impact van de coronamaatregelen op de medewerkers - visie Werken 3.0	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Advies		300
3. Digitale audits						**2.060**
W&I		WiGo4it Algemene IT beheersmaatregelen	Directie WiGo4IT	Audit	Ja	60
VTH		Naleving Wet Politiegegevens (Wpg) - proces cameratoezicht en bodycams BOA's	IRM VTH	Audit	Ja	400
Alle		Gegevensbescherming Management Systeem (GBMS/ISMS)	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Audit		400
IPM		Cloudtransitie	Concernmanager IPM/CIO	Audit		400
IPM		Wijzigingsbeheer	Concernmanager IPM/CIO	Audit		400
Alle		Governance en risicobeheer algoritmes en volledigheid algoritmeregister	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Audit		400

Concernaudit planning 2021-2022

OO	Referentie	Omschrijving audit	Opdrachtgever	Aard werkzaamheden	Verplicht	Aantal uren
4. Integrated & operational audits						**2.850**
VTH		Implementatie Omgevingswet fase 2	Stuurgroep Omgevingswet	Audit		400
Alle		Samenwerkingsverbanden fase 2 (werking)	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Audit		400
Alle		Meervoudig onderhands aanbesteden	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Audit		400
MO	2020-06	Onderwijshuisvesting	IRM MO	Audit		400
SB		Bedrijfsafvalinzameling	IRM Stadsbedrijven	Audit		400
OOR	2020-08	Erfpacht	IRM OOR	Audit		400
FIJ		Behandeling van verzoeken om schadevergoeding	Concern Manager FIJ	Audit		400
OOR		Europese subsidies: 'School Chance' ; 'Reduces' en 'Urbact'	IRM OOR	Controle		50
5. 213A onderzoeken en bewonersaudit						**1.600**
MO	2020-16	Opgave 'Veerkracht en gelijke kansen'	Wethouder Maatschappelijke ondersteuning	213a onderzoek	Ja	600
MO	2020-17	Evaluatie zorgpartners WMO/Jeugdzorg	Wethouder Maatschappelijke ondersteuning	Bewonersaudit	Ja	400
OOR		Opgave 'Woningmarkt in balans'	Wethouder Wonen	213a onderzoek	Ja	600

Concernaudit planning 2021-2022

OO	Referentie	Omschrijving audit	Opdrachtgever	Aard werkzaamheden	Verplicht	Aantal uren
6. Projectaudits						**1.200**
OOR/SB		Project Herstel Wervengebied	Stuurgroep project	Audit		400
OOR		Project Merwedekanaalzone	Stuurgroep project	Audit		400
IPM		Programma Kik (Klantgericht werken In Ketens) - implementatie Common Ground principes	Stuurgroep programma	Audit		400
7. Innovatie en adviesopdrachten						**1.300**
PBZ		Digitalisering interne controles m.b.v. process mining: raadplegen van het Basisregistratie Personen (BRP) en verstrekken van reisdocumenten.	IRM PBZ	Innovatie		300
PBZ		Pilot audit op AI: chatbot GEM	IRM PBZ	Innovatie		200
FIJ		Process mining SAP “Proces bestellen tot en met factuurafhandeling”	Concernmanager FIJ	Innovatie		400
FIJ		Monitoring implementatie SAP GRC tool als onderdeel van de opvolging van logische toegangsbeveiliging SAP aanbevelingen m.b.t. kritische autorisaties	Concernmanager FIJ	Advies		200
Diverse		Participatie frauderisicosessies	Concerncontroller	Advies		200
8. Ad hoc audits en onderzoeken: 5% beschikbare audituren						**700**

Totaal	**13.310**
Beschikbare audituren	**13.289**
Saldo	**21**

Berekening beschikbare audituren

Functie	Formatie 2021 FTE	Manage-ment	Account-manage-ment	Audits	Uren per FTE	Audituren	Waarvan Digital Audits
Manager	1	30%	10%	60%	1.360	816	
Innovator	-				1.360		
Senior Auditor	2,89		10%	90%	1.360	3.537	800
Senior IT Auditor	1		10%	90%	1.360	1.224	1.224
Auditor	3			100%	1.360	4.080	
IT Auditor	-				1.360		
Data-analist	1,67			100%	1.360	2.271	
Assistent Auditor	1			100%	1.360	1.360	
Projectleider RMV	Extern				1.360		
Stagiairs	Extern				1.360		
Totaal	**10,56**					**13.289**	**2.024**

Bijlage: toelichting op de onderdelen van het auditjaarplan

1. Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf verslagjaar 2021 moet de gemeente Utrecht zelf een verklaring afgeven over de naleving van de comptabele wet- en regelgeving, ofwel de rechtmatigheid. Deze zogenoemde rechtmatigheidsverantwoording wordt door het college opgenomen in de jaarrekening. Om deze verantwoording af te kunnen leggen, is het van belang dat voor alle materiële geldstromen de naleving van de relevante wet- en regelgeving inzichtelijk is.

De totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording vereist een goede inrichting van en samenwerking tussen de 3 lines:

- het management verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van de processen (1e lijn);
- de eenheden businesscontrol en concerncontrol voor advisering ten aanzien van de inrichting van de processen en uitvoering van de verbijzonderde interne controles (2e lijn); en
- concernaudit voor advisering aan de 1e en 2e lijn over procesverbeteringen en het op basis van audits voorzien van directieraad en college van aanvullende zekerheid op het geheel (3e lijn).

In de praktijk betekent dit dat proces- en verbijzonderde interne controles zoveel mogelijk worden belegd bij de eenheden businesscontrol.

In 2021/2022 zal Concernaudit:

- adviseren ten aanzien van de verbijzonderde interne controle (VIC) voor de processen erfpacht en verhuur gemeentelijk vastgoed. De VIC's voor deze processen waren door uitdagingen bij de betreffende organisatieonderdelen niet tijdig afgerond;
- Ruimte in het eerste half jaar ondersteunen van de uitvoering van de VIC grondexploitatie. Deloitte heeft ten aanzien van de jaarrekening 2019 een verklaring met beperking verstrekt op het getrouw beeld en de rechtmatigheid in verband met onzekerheden in de kostenramingen van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Extra aandacht voor onderbouwing kostenramingen is gewenst;
- zelf de verbijzonderde interne controles (VIC) uitvoeren van de organisatieonderdelen overstijgende processen: inkopen & aanbesteden ('spend') en subsidies;
- een audit uitvoeren naar het rechtmatigheidsverantwoordingsproces.

2. Coronacrisis gerelateerde audits

Corona steunpakketten voor zelfstandig ondernemers en gezinnen

Veel Utrechtse bedrijven, ondernemers, zzp'ers en gezinnen ervaren de gevolgen van de maatregelen rondom het coronavirus. De gemeente en andere organisaties doen er alles aan om deze groepen te helpen. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) zijn een paar van de maatregelen om ondernemers en gezinnen te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De Tozo (1, 2, 3 en 4) regelingen voorzien in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud voor zelfstandige ondernemers als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. En in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. TONK is een vergoeding voor noodzakelijke woonkosten van gezinnen. In gemeente Utrecht gaat het om huur en hypotheekrente. Gemeenten worden volledig financieel gecompenseerd door het rijk voor de uitkeringskosten en uitvoeringskosten in het kader van de Tozo en TONK. Net als bij andere uitkeringen is het van belang dat alleen mensen die daar recht op hebben Tozo en TONK ontvangen en dat misbruik en oneigenlijk gebruik wordt tegengegaan of gedetecteerd en gecorrigeerd. Concernaudit zal een audit uitvoeren naar de rechtmatigheid van de Tozo en TONK uitkeringen.

Coronasteun voor organisaties middels subsidies

De coronamaatregelen van de overheid hebben invloed op bijna alle organisaties actief in de stad Utrecht. De gemeente is vanwege de impact van de coronamaatregelen coulant omgegaan met reeds toegekende subsidies en extra coronasubsidies beschikbaar gesteld om specifieke organisaties te ondersteunen, zoals bijvoorbeeld voor activiteiten en initiatieven voor jongeren en jongvolwassenen op het gebied van sport, cultuur en vrije tijd. Voorwaarde is wel dat er (extra) aandacht is voor de mentale gezondheid. Daarnaast heeft de gemeente een nieuw subsidiesysteem in gebruik genomen: Easyfunders. Concernaudit zal beoordelen of het subsidieproces ondersteund door Easyfunders functioneert en daarbij extra aandacht besteden aan de doelmatigheid van de (Corona)subsidieverstrekking, de rolverdeling tussen subsidiebureau en de organisatieonderdelen; en hoe de IT beheersmaatregelen en geprogrammeerde controles van Easyfunders werken.

Impact coronamaatregelen op de medewerkers – visie Werken 3.0

De coronamaatregelen en vooral de maatregelen van verplicht thuiswerken hebben geleid tot de vraag: Hoe kunnen medewerkers gezond, effectief en toekomstbestendig opgavegericht blijven werken? De gemeente heeft de visie Werken 3.0 ontwikkeld inclusief de leidende principes en concrete uitvoeringsmaatregelen. De visie Werken 3.0 strekt uit over drie sporen: Werkgeverschap, ICT, Huisvesting. Het gaat daarin over werk- en managementstijl, mobiliteit en arbeidsvoorwaarden, gezondheid, werk/privé balans, digitaal en fysiek werken, dienstverlening en ICT, huisvesting (fysiek), duurzaamheid en inclusie. Concernaudit wil bijdragen aan de uitwerking en implementatie van Werken 3.0 door actief te adviseren over de risico's en haalbaarheid van de uitvoeringsmaatregelen.

3. Digitale audits

Digitalisering speelt een belangrijke rol om de opgaven in de stad te kunnen realiseren. We zien dat digitalisering in een hoog tempo in alle aspecten van het dagelijks leven een rol speelt. We spreken dan ook wel over een digitale transformatie van onze samenleving. De gemeente wil Utrecht maximaal de kansen die digitalisering biedt benutten om de opgaven in onze stad te realiseren en zo bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor iedereen.

Om succesvol te digitaliseren in de Utrechtse opgaven heeft de gemeente een fundament neergezet. Dit fundament houdt in dat er doordachte werkwijzen van strategie tot uitvoering plaatsvinden door samen te werken en kennis te delen om zo effectiever en efficiënter te werken. Met dit fundament realiseert de gemeente de (nieuwe, veelal digitale) oplossingen voor de stad. De termijn die de visie beslaat is meerjarig en loopt tot 2024.

Digitalisering roept nieuwe, fundamentele vragen op, bijvoorbeeld ten aanzien van de bescherming van de privacy. Om op een juiste, veilige en eerlijke manier met digitalisering om te gaan, werkt de gemeente vanuit de volgende zes Utrechtse ethische waarden.

1. Privacy en autonomie
2. Menselijke waardigheid en Gezondheid
3. Rechtvaardigheid
4. Een veiliger digitale stad
5. Controle over technologie
6. Omgaan met machtsverhoudingen

Concernaudit wil bijdragen aan de digitalisering van de Utrechtse opgaven middels het uitvoering van audits naar de governance, risicomanagement en interne beheersing van de digitale oplossingen. Bij onze digitale audits zullen we de geïmplementeerde beheersmaatregelen toetsen aan het Utrechtse waardenmodel.

Visie digitale stad als uitgangspunt

De visie ‘Digitale stad’ is het fundament op basis waarvan de gemeente Utrecht werkt aan digitalisering. Concernaudit heeft voor de vijf ‘sporen’ van de visie in kaart gebracht welke voornaamste risico’s zij ziet en mee zal nemen in de digitale audit invulling van 2021- 2022

Spoor 1: Onderzoek en innovatie

Missie: Samen met partners doorbraak innovaties bereiken.

De komende tien jaar krijgt Utrecht er 100.000 inwoners bij. Dit heeft gevolgen voor onder andere mobiliteit, luchtkwaliteit, zorguitgaven, schuldhulpverlening en de woningmarkt. Om deze stedelijke vraagstukken op te lossen of te beheersen hebben we doorbraakinnovaties nodig waarbij moderne ICT, data, algoritmen en kunstmatige intelligentie belangrijke drivers zijn. Doorbraakinnovaties liggen door hun aard niet kant en klaar op de plank en kunnen ook niet op een lineaire manier worden ontwikkeld. Om tot kansrijke ideeën te komen en deze uit te voeren, is een ontwikkelproces nodig met ruimte voor onderzoek en met een experimentele en open houding. Dit vraagt tijd, energie en menskracht. Het onderzoek en innovatie vindt plaats in samenwerking met partners.

Risico's gerelateerd aan het samenwerken met partners:

- Financiële risico's als de gemeente haar inbreng kwijt raakt of aansprakelijk kan worden gesteld voor financiële tekorten.
- Beleidsmatige - en afbreukrisico's als de maatschappelijke prestatie niet wordt gerealiseerd.
- Politieke risico's als wanbeleid of integriteitschending bij de partners leiden tot publieke verontwaardiging en negatieve publiciteit voor het gemeentebestuur.
- Dataverwerkingsrisico's als bij de gemeente onvoldoende overzicht bestaat en monitoring is ingericht op IT-beheersmaatregelen welke (contractueel) enerzijds zijn belegd bij externe partijen en anderzijds onder verantwoordelijkheid van de gemeente Utrecht vallen.

In 2020 heeft Concernaudit geconstateerd dat gemeente Utrecht:

- geen eenduidig definitie kent voor het begrip samenwerkingsverband.
- geen eenduidige afspraken heeft over de registratie van samenwerkingsverbanden (aantal, financiële omvang en eigenaarschap).
- De toepassing van systematisch risicomanagement is beperkt en wordt niet afgedwongen door een gemeentelijk monitoringsysteem. Hierdoor is niet duidelijk waarop monitoring en toezicht van samenwerkingsverbanden gebaseerd moet worden.

Auditaanpak 2021/2022:

- Audit risicobeheersing samenwerkingsverbanden inclusief digitale partners fase 2 (opvolging adviezen 2020 en toetsing werking beheersmaatregelen).
- Natuurlijke adviesfunctie inzake bewustwording dataverwerkingsrisico's bij het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Spoor 2: Ander werk, vaardigheden en een leven lang leren

Missie: Om optimaal te profiteren van digitalisering stimuleren wij de ontwikkeling van nieuwe, andere kennis en vaardigheden bij Utrechters en medewerkers.

Door de digitale transformatie veranderen taken en beroepen snel. Aan de ene kant zijn er veel kansen voor meer en beter werk. Er ontstaat een grotere vraag naar nieuwe beroepen zoals UX-designers (gebruikerservaring), developers, data-scientists en cybersecurity-specialisten. Aan de andere kant veranderen of verdwijnen er banen en taken door digitalisering. Machines of programmering kunnen repetitief of fysiek zwaar werk overnemen. Deze ontwikkelingen leiden tot een mismatch op de arbeidsmarkt. Dit speelt ook binnen de ambtelijke organisatie. Er zijn nieuwe digitale vaardigheden nodig om de dienstverlening op een hoog (digitaal) niveau te houden.

Risico's:

GU anticipeert niet (tijdig) op de verwachte mismatch tussen de vereiste (digitale) kennis en vaardigheden van haar medewerkers, waardoor haar opgaven mogelijk niet (volledig) kunnen worden gerealiseerd.

Auditaanpak 2021/2022:

- Monitoring ontwikkelingen rond de digitale capaciteit, kennis en vaardigheden van de ambtelijke organisatie als onderdeel van de project Ambtenaar 3.0.
- Bij individuele digitale audits zal expliciet aandacht worden besteed aan de kwantitatieve en kwalitatieve bemensing.
- Natuurlijke adviesfunctie inzake voorbereiding op aansluiting van de gemeentelijke opgave, functieprofielen en (IT) functievereisten.

Spoor 3: Dynamische digitale economie (1)

Missie: Realiseren van een toekomstbestendige digitale interne- en externe infrastructuur die Utrechters, bedrijven en overheid ondersteunt bij hun behoeften. De interne- en externe digitale infrastructuur moet flexibel én robuust zijn.

Inwoners kunnen genieten van nieuwe producten en diensten die sterk vereenvoudigd, beter vindbaar en goedkoper zijn. Zoals de slim melden-app, dynamisch inzamelen van afval en digitaal een verhuizing doorgeven. Ondernemers kunnen dankzij online markten een groter bereik hebben, en met inzichten uit data kunnen zij hun processen optimaliseren en nieuwe verdienmodellen maken. Beschikbaarheid van die data speelt in al deze ontwikkelingen een cruciale rol. Dat zien we ook bij het massaal thuiswerken. Dit eist een passende, betrouwbare digitale infrastructuur voor overheden, ondernemers en inwoners.

Risico's

Cybercrime is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze samenleving. Door gebruik van digitale externe infrastructuur heeft de Gemeente Utrecht, te maken met aan cyber gerelateerde risico's, zoals cybercrime. Cybercrime kan geheel of gedeeltelijk de dienstverlening voor korte of lange tijd in gevaar brengen en leiden tot grote directe en indirecte kosten.

Het niet (optimaal) functioneren van de algemene IT beheersmaatregelen met betrekking tot de digitale interne infrastructuur, kunnen de beschikbaarheid, integriteit, exclusiviteit en daarmee de controleerbaarheid van objecten (informatie, IT-dienst of IT-middel) in gevaar brengen. Beschikbaarheid is de mate waarin een object continu beschikbaar is en de gegevensverwerking ongestoord voortgang kan hebben. Integriteit is de mate waarin het object in overeenstemming is met de beoogde werkelijkheid. Exclusiviteit is de mate waarin uitsluitend geautoriseerde personen of apparatuur via geautoriseerde procedures en beperkte bevoegdheden gebruikmaken van een object of toegang hebben tot een object (creëren, wijzigen, verwijderen of lezen van gegevens).

Auditobservaties 2020/2021 Deloitte inzake cybersecurity

- Het beschermen van gevoelige data is één van de grootste uitdagingen voor de Gemeente Utrecht. Er worden risicoanalyses en DPIA's (Data Protection Impact Assessments) uitgevoerd om risico's in kaart te brengen. Er is echter geen overzicht van externe partijen die toegang hebben tot gevoelige data, waardoor niet met zekerheid gezegd kan worden dat alle risico's goed in kaart zijn gebracht.
- Het bewustzijn van eindgebruikers over cybersecurity risico's speelt een grote rol in het voorkomen en herkennen van incidenten. Medewerkers moeten een verplichte AVG training volgen, maar overige cyber security bewustwordingsprogramma's zijn op dit moment niet beschikbaar, waardoor het risico bestaat dat incidenten onopgemerkt blijven.
- Het detecteren van kwetsbaarheden binnen het netwerk kan worden verbeterd. Er is geen duidelijke verantwoordelijkheid voor patchmanagement met betrekking tot security patches wat er toe kan leiden dat bekende kwetsbaarheden in gebruikte software niet worden verholpen. Mede door de decentrale besluitvorming met betrekking tot het aanschaffen van softwarepakketten kan dit leiden tot onopgemerkte risico's.

Spoor 3: Dynamische digitale economie (2)

Auditobservaties 2020/2021 Concernaudit inzake logische toegangsbeveiliging SAP

In het afgelopen jaar is aan veel aanbevelingen is (al dan niet gedeeltelijk) opvolging gegeven. Desondanks is er nog steeds sprake van een verhoogd risico dat fouten, nalatigheid of opzettelijk misbruik niet of niet tijdig worden voorkomen of ontdekt. Openstaande aanbevelingen hebben met name te maken met het inperken van de toekenning van (kritische) beheerrechten, de monitoring op het gebruik er van en de controle op de juistheid van de toegekende rechten (zowel gebruikers als beheerders). Teneinde dit te verbeteren, gaat het om een mix van een zeer grote hoeveelheid handmatige en geautomatiseerde beheersingsmaatregelen in en rondom een complex ERP-systeem. Gemeente Utrecht zet hiervoor in op de implementatie van de GRC Access tooling.

Auditaanpak 2021/2022 externe infrastructuur (dienstverlening aan bewoners en organisaties):

- Audit governance en risicobeheersing gemeentelijke algoritmen en de volledigheid van het gepubliceerde algoritmeregister https://ckan.dataplatform.nl/dataset/algoritmeregister-utrecht
- Bijdrage aan de jaarlijkse audit van de algemene IT beheersmaatregelen van WiGo4IT.
- Pilot audit op AI: chatbot GEM bij PBZ.

Onderwerpen voor audits t.a.v. de externe infrastructuur voor de komende jaren:

- Audit governance, risicobeheersing en digitale toegankelijkheid gemeentelijke websites van de gemeente.
- Audit governance, risicobeheersing en digitale toegankelijkheid gemeentelijke apps.
- Audit governance en risicobeheersing Robot Process Automation (RPA)
- Audit governance en risicobeheersing inzet van meer kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, AI) bij gemeentelijke dienstverlening.
- Audit governance en risicobeheersing bij het beschikbaar stellen van data aan derden.

Spoor 3: Dynamische digitale economie (3)

Auditaanpak 2021/2022 <u>interne</u> infrastructuur:

- Audit wijzigingsbeheer, waarbij de focus zal liggen op systemen met financieel belang voor de Gemeente Utrecht.
- Audit Cloudtransitie.
- Monitoring van de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen ten aanzien van logische toegangsbeheer SAP.
- Natuurlijke adviesfunctie inzake logische toegangsbeveiliging, zoals het inrichten en opschonen van bevoegdheden in applicaties.
- Natuurlijke adviesfunctie voor veilig (blijven) digitaliseren, zoals een 'veilig digitaliseren checklist' vóór livegang programma of project.
- Start risicoanalyse van het volledige IT landschap gemeente Utrecht.

Overzicht van de algemene IT beheerprocessen inzake de interne infrastructuur (jaar laatste audit).

Om een redelijke mate van zekerheid te kunnen geven ten aan zien van het geheel van algemene IT beheersprocessen, worden alle IT beheersprocessen minimaal 1 keer in de 4 jaar beoordeeld.

- IT Governance (IT strategie, -beleid en –risicomanagement)
- IT personeelsmanagement
- Logische toegangsbeveiliging
  - netwerk (2020 Rekenkamer Utrecht)
  - systemen (2020 SAP)
- Fysieke toegangsbeveiliging (2020 Rekenkamer Utrecht)
- Wijzigingsbeheer (2021)
- Operationeel management inclusief monitoring
- Configuratiemanagement
- Backup- en recoverymanagement
- Incident- en probleemmanagement
- Continuïteit management en de crisis organisatie
- (Cyber) security management (2020 Deloitte)
- Cloud transitie & management (2021)
- Systeem architectuur management
- Datamanagement en –portabiliteit
- Systeemmigratie en -conversies
- Systeemeigenaarschap
- Leveranciersmanagement
- Licentiemanagement
- Logging
- Capaciteitsmanagement
- Elektronische archivering

Spoor 4: Weerbaarheid (1)

Missie: Vergroten de digitale weerbaarheid van de stad door bij bewoners, bedrijven en in de eigen organisatie het risicobewustzijn van digitale veiligheid te vergroten.

Veiligheid en vertrouwen zijn de basis voor een succesvolle transformatie naar een digitale economie en samenleving. De basis voor een goed vestigingsklimaat, voor onze concurrentiepositie en voor de acceptatie en het gebruik van digitale middelen door inwoners en bedrijven. Onze visie is dat de gemeente Utrecht op het gebied van privacy en informatiebeveiliging een voorbeeldfunctie heeft voor de stad en voor de sector overheid.

Risico's:

Informatieveiligheid is een onderwerp dat met de toenemende digitalisering steeds belangrijker wordt voor bewoners en bedrijven en voor de Gemeente Utrecht. De gemeente verwerkt grote hoeveelheden (persoons-)gegevens in een veelvoud aan systemen en programma's. Veel van deze gegevens betreffen (bijzondere) persoonsgegevens of andere belangrijke gegevens die goed beschermd moeten zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om persoonsgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en in het sociaal domein waarbij bijzondere persoonsgegevens worden geadministreerd, maar ook gegevens over bijvoorbeeld financiën, ruimtelijke projecten en de veiligheid in de stad. Zonder goede informatiebeveiliging liggen cybercriminaliteit, fraude, oplichting en ondermijning op de loer.

Auditobservaties 2020/2021 Rekenkamer Utrecht inzake informatieveiligheid

De gemeente Utrecht heeft in 2019 het nieuwe Beleid voor gegevensbescherming 2019-2022 vastgesteld. Het uitgangspunt van dit beleid is risicogestuurd werken. Aan het risicogestuurd werken wordt echter nog onvoldoende invulling gegeven. Er zijn nog geen operationele risicoanalyses uitgevoerd en van de benodigde 21 tactische risicoanalyses zijn er slechts 6 gereed. Omdat risicoanalyses en Data Protection Impact Assessments (DPIA's) cruciaal zijn om risicogestuurd te werken, is dit nog niet voldoende mogelijk.

Bij de implementatie van het nieuwe beleid voor de gegevensbescherming heeft de gemeente Utrecht ook een roadmap opgesteld die jaarlijks wordt herijkt en geactualiseerd. Deze bevat onderwerpen waarmee de gemeente aan de slag gaat en de mijlpalen die daarbij behaald moeten worden. De uitvoering van het informatiebeveiligingsbeleid loopt op cruciale onderdelen achter op de oorspronkelijke planning. Met extra geld en mensen moet de achterstand worden ingelopen, maar daarvoor zijn ook daadkracht en urgentie bij de proceseigenaren en inzet van uitvoerende medewerkers vereist. De gemeente heeft verschillende algemene maatregelen genomen om de risico's te laten afnemen.

Spoor 4: Weerbaarheid (2)

Auditaanpak 2021/2022:

- **Nul-meting Gegevensbescherming Management Systeem (GBMS)** in voorbereiding op een ISO 2700X certificering. Gegevensbescherming combineert informatiebeveiliging en privacy. Bij deze audit staat de naleving van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Bij de nul-meting zullen ook de aanbevelingen m.b.t. informatieveiligheid van de Rekenkamer Utrecht worden opgevolgd. De audit op de (openbare) ENSIA verantwoording is uitbesteed t/m 2022 aan Duijnborgh Audit B.V.
- **Audit Wet Politiegegevens (Wpg) – cameratoezicht en bodycams BOA's**. In de Ministeriële regeling periodieke audit politiegegevens is bepaald dat jaarlijks een internal audit moet plaatsvinden op één dan wel een aantal onderdelen van de wet. Op dit moment loopt er een audit van Concernaudit naar het proces staandehouding door BOA's. In het jaarplan 2021/2022 is het proces cameratoezicht en bodycams BOA's opgenomen. Daarnaast moet twee jaren na inwerkingtreding van de wet (2019), en vervolgens eenmaal in de vier jaren, moet de gemeente een externe IT auditor een privacy audit uitvoeren naar de naleving van de Wpg. De privacy audit in 2021 naar de naleving van de Wpg zal worden uitbesteed aan Duijnborgh Audit B.V.
- **Audit programma KIK (Klantgericht werken In Ketens)** - implementatie van de Common Ground principes. Gemeenten hebben een nieuwe, moderne, gezamenlijke informatievoorziening nodig voor het uitwisselen van gegevens. Het huidige stelsel voor gegevensuitwisseling maakt het lastig om snel en flexibel te vernieuwen, te voldoen aan privacywetgeving en efficiënt om te gaan met data. Dat staat de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening in de weg. Met Common Ground willen gemeenten de informatievoorziening eenvoudiger, sneller en slimmer inrichten. In de kern gaat het bij Common Ground om een hervorming van de gemeentelijke informatievoorziening, door op een andere manier om te gaan met gegevens. Zo koppelen we data los van werkprocessen en applicaties. En we bevragen data bij de bron, in plaats van ze veelvuldig te kopiëren en op te slaan.

  De twee KIK pilots binnen de gemeente Utrecht betreffen:

  - De Vastgoed case; Van ongestructureerde data naar data op orde.
  - Keten: Beleidsvoorbereiding en Bestuurlijke Besluitvorming.

Spoor 5: Grondrechten en ethiek

Missie: We waarborgen grondrechten en waarden in een wereld waarin digitalisering steeds meer centraal staat.

Bij de huidige en toekomstige vergaande digitale transformatie ontstaat de vraag of alles wat technologisch mogelijk is, ook wenselijk is. Digitalisering raakt aan de waarden en verhoudingen in onze samenleving en aan de manier waarop we met elkaar omgaan. Nieuwe technieken en toepassingen roepen ethische en grondrechtelijke vragen op. We moeten niet alleen oog hebben voor de mogelijkheden, maar ook voor de risico's van digitalisering.

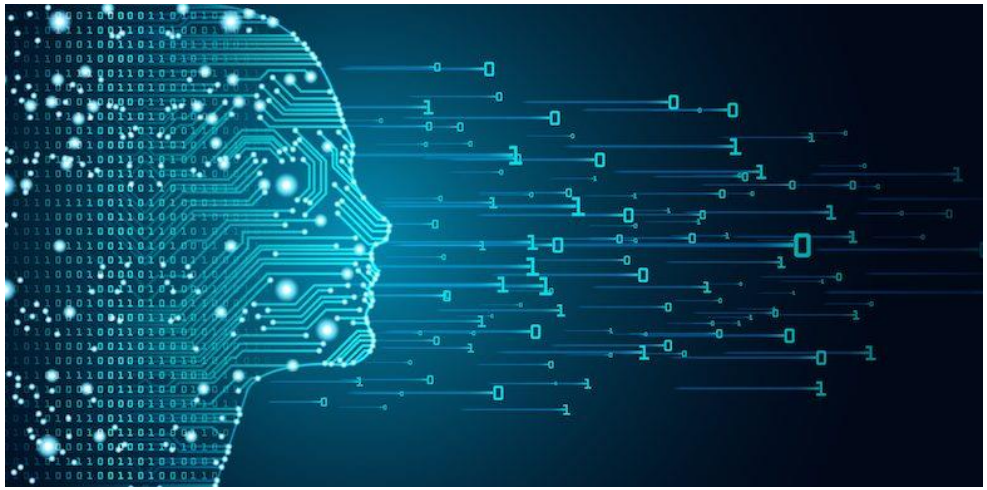
In het coalitieakkoord hebben we de ambitie uitgesproken om toe te werken naar een opener en transparantere gemeente Utrecht. We willen bereiken dat onze publieke informatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Bijzondere aandacht hebben wij hierbij voor de transparantie rondom algoritmen en kunstmatige intelligentie.

Risico's:

Politieke risico's als de gemeente onvoldoende open en transparant is of hoe het de grondrechten bij digitale innovaties waarborgt. Dit kan leiden tot publieke verontwaardiging en negatieve publiciteit voor het gemeentebestuur.

Auditaanpak 2021/2022:

- Audit governance en risicobeheersing algoritmen in gebruik bij de gemeente en de volledigheid van het algoritmeregister (zie ook spoor 3).
- Nagaan of gemeente Utrecht een kunstmatige intelligentie register publiceert en bijhoudt.

4. Integrated en operational audits (1)

In het onderstaande overzicht is opgenomen welke integrated en operational audits we gaan uitvoeren. Operational audits richten zich op governance, risicomanagement en interne beheersing van processen. Bij integrated audits worden tevens IT- en/of gedragsaspecten beoordeeld. Bij de opdrachtformulering van een audit wordt bepaald of IT- en/of gedragsaspecten in scope zijn.

Invoering Omgevingswet fase 2
Op 1 januari 2022 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Op dit moment loopt een readiness scan om te beoordelen of de gemeente per 1 januari 2022 tijdig aan de minimale eisen kan voldoen. In fase 2 zullen we beoordelen hoe de omgevingsvisie van de gemeente is geoperationaliseerd en opvolging geven aan de aanbevelingen uit fase 1.

Samenwerkingsverbanden fase 2 (werking)
De komende tien jaar krijgt Utrecht er 100.000 inwoners bij. Dit heeft gevolgen voor onder andere mobiliteit, luchtkwaliteit, zorguitgaven, schuldhulpverlening en de woningmarkt. Om deze stedelijke vraagstukken op te lossen of te beheersen werkt de gemeente intensief samen met partners in de stad, regio en landelijk. In fase 1 hebben we de opzet en bestaan van de beheersmaatregelen en risicomanagement inzake deze samenwerkingsverbanden beoordeeld. In fase 2 gaan we de werking van de beheersmaatregelen beoordelen en opvolging geven aan de aanbevelingen uit fase 1.

Meervoudig onderhands aanbesteden
Bij de inkoop van leveringen en diensten tot € 214.000 mag de gemeente kiezen voor het meervoudig onderhands aanbesteden, waarbij 3 tot 5 partijen worden uitgenodigd tot inschrijving. De Nota Inkoop bepaalt dat sprake moet zijn van ‘Local sourcing’, waarbij minstens twee betrouwbare regionale ondernemers worden uitgenodigd. Ook bij meervoudig onderhandse aanvragen moet de gemeente gebruik maken van Tendernet. Om de integriteit van de deelnemers aan het inkoopproces te waarborgen, bestaat er een adequate functiescheiding binnen het proces en zijn er waarborgen ten aanzien van de documentatie. Concernaudit zal de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het proces meervoudig onderhands aanbesteden beoordelen.

4. Integrated en operational audits (2)

Onderwijshuisvesting
In Utrecht gaan bijna 50.000 kinderen en jongeren iedere dag naar school. Daarvoor hebben we in onze stad 93 basisscholen, 19 middelbare scholen en 12 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. In ruim 200 schoolgebouwen huisvesten we alle leerlingen en geven leraren het beste onderwijs. De recent gewijzigde gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting omschrijft alle regels omtrent onderwijshuisvesting. De visie op onderwijshuisvesting vormt de basis voor het gemeentelijke beleid en de bouwprojecten en kent 4 pijlers: Een passende school, nabij huis; Gezond en veilig naar school; Efficiënte samenwerking; en Duurzame schoolgebouwen. Concernaudit gaat beoordelen hoe doelmatig en doeltreffend de onderwijshuisvesting in de stad is geregeld.

Bedrijfsafvalinzameling
Organisaties in de stad en regio kunnen ervoor kiezen om hun bedrijfsafval te laten inzamelen door Stadsbedrijven. De gemeente haalt al 50 jaar bedrijfsafval op en treedt daarbij in concurrentie met commerciële marktpartijen. Dit heeft consequenties op het gebied van belastingen, zoals BTW en VPB. Het proces bedrijfsafvalinzameling kent ook een verhoogd risico op misbruik, waaronder fraude. Concernaudit zal het proces van bedrijfsafval inzamelen beoordelen met extra aandacht voor misbruik en de correcte naleving van de belastingwetten.

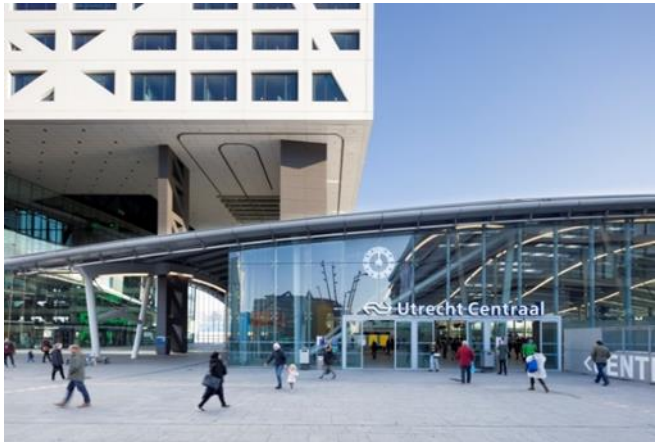
Erfpacht
De gemeente Utrecht is eigenaar van stukken grond. Sommige stukken grond zijn uitgegeven in erfpacht. Een erfpachter, een particulier, bedrijf of ondernemer, krijgt het gebruiksrecht van die grond: het erfpachtrecht en moet hiervoor een vergoeding betalen: de erfpachtcanon. In Utrecht bestaan 3 soorten erfpachtrechten: eeuwigdurende, voortdurende en tijdelijke erfpachtrechten. De erfpachter heeft de mogelijkheid om de canonverplichting af te kopen en een eeuwigdurende erfpacht kan onder voorwaarden omgezet worden naar vol eigendom. De afgelopen jaren zijn de erfpachtprocessen opnieuw ingericht. Concernaudit gaat beoordelen hoe doelmatig en doeltreffend de gewijzigde erfpachtprocessen werken.

4. Integrated en operational audits (3)

Behandeling van verzoeken om schadevergoeding
Als de gemeente een fout maakt kan een bewoner of bedrijf schade lijden en zal die proberen om te verhalen op de gemeente. Maar ook in andere gevallen kan de gemeente verplicht zijn tot schadevergoeding. De gemeente kan op verschillende wijze met een aanspraak op schadevergoeding worden geconfronteerd:

1. Aansprakelijkstelling wegens onrechtmatige daad.
2. Wettelijke risicoaansprakelijkheid.
3. Schadebesluit op grond van een publiekrechtelijke regeling.
4. Subsidieaanvraag.
5. Toepassing van een contractueel vastgelegde vergoedingsplicht.
6. Aansprakelijkstelling wegens niet naleven bepaling uit overeenkomst.
7. Aansprakelijkstelling o.g.v. inlenersaansprakelijkheid/ ketenaansprakelijkheid.
8. In het kader van een klacht of melding.

De gemeente krijgt vaker een verzoek om schadevergoeding. Concernaudit wil beoordelen of deze verzoeken doelmatig, doeltreffend en rechtmatig worden behandeld door de gemeente.

5. 213a-onderzoeken en bewonersaudit

In artikel 213a van de Gemeentewet is opgenomen dat het college periodiek onderzoek moet laten doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid. Concernaudit voert deze zogenoemde 213a-onderzoeken uit ten behoeve van het college en rapporteert hierover aan het college en de gemeenteraad. Concernaudit richt zich met de 213a-onderzoeken op de opgaven die in het Coalitieakkoord van het college zijn vastgelegd. Deze opgaven vormen voor de organisatie het kader waarbinnen gewerkt wordt. Bij 213a-onderzoeken wordt ingezoomd op het opgavegericht werken; (bij)sturen & verantwoorden.

In 2018 en 2019 zijn 213a-onderzoeken naar de opgaven 'Werk voor iedereen' en 'Duurzame energie voor iedereen' uitgevoerd. Voor 2020-2021 was overeengekomen dat een 213a-onderzoek naar de opgave 'Veerkracht en gelijke kansen" wordt uitgevoerd. Dit onderzoek zal in Q2 2021 plaatsvinden.

Aanvullend stelt Concernaudit voor om een 213a-onderzoek uit te voeren naar de opgave "Woningmarkt in balans". Voor de selectie van deze opgave voor het 213a-onderzoek zijn de volgende factoren doorslaggevend geweest:

- Spreiding over de 10 hoofdopgaven;
- betekenis voor de bewoners van de stad zodat de inwoners, organisaties of instellingen betrokken kunnen worden in het onderzoek; en
- op het betreffende beleidsveld is een bewonersaudit of een anderszins vernieuwende aanpak mogelijk.

Voor de selectie van onderwerpen vindt daarnaast afstemming plaats met de onderzoeken die de Rekenkamer Utrecht uitvoert of in het recente verleden uitgevoerd heeft.

Bewonersaudit
Met Maatschappelijke Ontwikkeling is Concernaudit overeengekomen om de bewonersaudit te koppelen aan de tussentijdse beoordeling van de gecontracteerde WMO en Jeugdzorg partners. De timing van deze tussentijdse beoordeling is nog onderwerp van bespreking.

6. Projectaudits

De beheersing van grote, risicovolle projecten is een blijvend aandachtspunt voor elk gemeentebestuur. Grote projecten zijn door hun complexiteit bij uitstek langdurige en kostbare trajecten die bovendien vaak onderhevig zijn aan bestuurlijke en technologische scopewijzigingen. In 2019 heeft Concernaudit het onderzoek ‘Verdere professionalisering beheersing grote projecten’ opgeleverd. Het onderzoek geeft inzicht in de kansen om de interne beheersing van grote projecten te verbeteren. In 2020 hebben we een vervolgonderzoek uitgevoerd en gerapporteerd naar de beheersing van grote projecten, waarbij nadrukkelijk de onderdelen projectramingen, tegenspraak en projectadministratie zijn beoordeeld.

De gemeente heeft acties uitgezet om de projectbeheersing te verbeteren. De regeling risicovolle projecten is bijna gereed. Daarnaast is in januari 2021 de handleiding projectbeheersing goedgekeurd en gepubliceerd teneinde de projectbeheersing te verbeteren. Om te beoordelen of de beoogde verbetering van de projectbeheersing wordt gerealiseerd en om de risico’s van een aantal grote, risicovolle (politiek/afbreukrisico en financieel) projecten te beoordelen, zijn de navolgende projecten/programma’s geselecteerd voor een audit:

- Project Herstel Wervengebied
- Project Merwedekanaalzone

Programma Kik (Klantgericht werken In Ketens) - implementatie Common Ground principes is geselecteerd vanwege het belang van het programma voor de digitale toekomst van de gemeente en de samenwerking met partners lokaal en nationaal.

7. Innovatie en adviesopdrachten

De doelstelling van digitale innovatie in de audits is om steekproefsgewijze, handmatige controles te vervangen door gedigitaliseerde, integrale controles. Op basis van de single audit gedachte betekent dit dat slechts één controle wordt uitgevoerd en vanuit andere controledoeleinden (bijvoorbeeld de jaarrekeningcontrole door de externe accountant) kunnen interne en externe partijen hier gebruik van maken. Met digitale controles voorzien wij in zeer nauwkeurige controles met een dekking van 100%. Technieken als process mining en data-analyse vormen de basis van de digitale controles.

Sinds begin 2018 werkt Concernaudit aan de inrichting van deze digitale controles in de vier grote geldstromen van de gemeente: inkopen/aanbestedingen, subsidies, personeelskosten, sociale uitkeringen en bij publiekszaken.

In 2021/2022 wil Concernaudit:

- Digitalisering van de interne controles m.b.v. process mining ten aanzien van raadplegen van het Basisregistratie Personen (BRP) en verstrekken van reisdocumenten verder uitbouwen.
- Een pilot audit doen m.b.t. kunstmatige intelligentie (AI) gebruikt bij de chatbot GEM.
- Process mining SAP “Proces bestellen tot en met factuurafhandeling” verder uitbouwen en mogelijk overdragen aan FIJ.
- De implementatie SAP GRC tool als onderdeel van de opvolging van Logische toegangsbeveiliging SAP aanbevelingen m.b.t. kritische autorisaties actief monitoren.
- Actief participeren aan frauderisico-sessies vanuit onze expertise.

8. Ad hoc audits en onderzoeken

Concernaudit heeft 5% van haar audituren gereserveerd om ad hoc audits en onderzoeken uit te voeren. Middels deze reservecapaciteit willen we flexibel kunnen inspelen op onverwachte belangrijke ontwikkelingen, nieuwe risico's, onderzoeken naar vermoedens van niet integer handelen door bestuurders en medewerkers en fraudeonderzoeken. De Manager Concernaudit zal in afstemming met de Directieraad deze reservecapaciteit inzetten.

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	D. Fiolet	**Datum**	20 mei 2021
Doorkiesnummer	030 - 286 1350	**Kenmerk**	7707796
E-mail	onderzoek@utrecht.nl	**Onderwerp**	Utrecht Monitor 2021
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Bestuurlijke Zaken

Geachte leden van de raad,

De Utrecht Monitor 2021
Hierbij bieden wij u de Utrecht Monitor 2021 aan, direct te zien op www.utrecht-monitor.nl. De Utrecht Monitor maakt met cijfers en trends een dwarsdoorsnede van de stad. Er wordt in de monitor teruggeblikt op het jaar 2020 en waar mogelijk gekeken naar de eerste ontwikkelingen van 2021. We brengen daarmee één jaar corona in Utrecht in beeld. De meest actuele cijfers over Utrecht vergelijken we met cijfers van eerdere jaren en waar mogelijk met landelijke cijfers en die over andere grote steden. Zo zien we trends en ontwikkelingen die helpen bij het maken van beleid. De Utrecht Monitor is één van de bouwblokken van de Voorjaarsnota.

Eén jaar corona
Het afgelopen jaar was voor Utrecht en al haar bewoners een bijzonder turbulent jaar. Dit zien we terug in de cijfers zoals gepresenteerd in de nieuwste versie van de Utrecht Monitor. De stad en haar inwoners zijn hard geraakt door de coronapandemie. Het virus zelf en de maatregelen die volgden, veroorzaakten ook in onze stad een gezondheids-, economische en maatschappelijke crisis. Utrecht toont in de cijfers echter evengoed zijn veerkracht. De stad kent een gunstige sociaaleconomische uitgangspositie. Veel bewoners doorstaan de economische crisis goed.

Meer weten over de Utrecht Monitor?
Met de Utrecht Monitor bundelen wij informatie uit diverse bronnen, zoals het Bewonerspanel, Inwonersenquête, prognoseberekeningen en analyses van andere onderzoekscijfers (zowel lokaal, regionaal als landelijk). Op de website van de Utrecht Monitor www.utrecht-monitor.nl vindt u meer informatie over hoe de monitor tot stand komt.

Toezeggingen Global Goals en autobezit
Het afgelopen jaar zijn twee toezeggingen gedaan over de Utrecht Monitor:
- In vervolg op onze raadsbrief van 14 mei 2020 (kenmerk 7537801) zijn de Global Goals in deze editie van de Utrecht Monitor meegenomen en zo verbonden aan onze regulier manier van monitoren. In de Utrecht Monitor wordt verwezen naar een nieuw dashboard Global Goals.
- In reactie op de overgenomen motie 2020/456 ‘Maak gebruik van CBS cijfers’ zijn CBS-cijfers over het bezit van personenauto’s opgenomen in deze editie van de Utrecht Monitor.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Adviescommissie Controle en Financiën

Dossiernummer	1763
Vertrouwelijk	Ja
Vergaderdatum	27 mei 2021
Agendapunt	5.1
Omschrijving	Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021
Behandelend ambtenaar	Sebastiaan van den Bogaard
Telefoon	14030
E-mail	sebastiaan.van.den.bogaard@utrecht.nl
Datum collegebesluit	26 april 2021
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Financiën
Raadsadviseur (lijst)	Daniëlle Rijnders/Financiën, Economische zaken/06-39276711

Geagendeerd	Vergaderdatum
Adviescommissie Controle en Financiën	**27 mei 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2021

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Sebastiaan van den Bogaard
Kenmerk	8799314
Vergaderdatum Raad	8 juli 2021
Geheim	Ja, bijlage tijdelijk en gedeeltelijk

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het financiële beeld vast te stellen, zoals opgenomen in paragraaf 3.1 van de Voorjaarsnota 2021, en daarbij het geactualiseerde scenario C als uitgangspunt te hanteren.

2. De knelpunten te verwerken zoals opgenomen in paragraaf 2.4 van de Voorjaarsnota 2021.

3. In te stemmen met de (nieuwe) activiteiten zoals opgenomen in paragraaf 2.2 van de Voorjaarsnota 2021.

4. Het investeringspakket, zoals opgenomen in paragraaf 2.3 van de Voorjaarsnota 2021, vast te stellen.

5. De maatregelen om te komen tot een sluitend financieel beeld, zoals opgenomen in de financiële strategie in paragraaf 3.5 van de Voorjaarsnota 2021, vast te stellen en daarbij:
    a. 18,3 miljoen euro te laten vrijvallen uit de vaste activareserve en 1,9 miljoen uit de reserve riolering en daarmee 0,88 miljoen euro te doteren aan de bestemmingsreserve corona en 19,32 miljoen te doteren aan de algemene reserve.
    b. de kapitaallasten die uit de vrijval voortvloeien te dekken door middel van de maatregelen die zijn opgenomen in de financiële strategie in paragraaf 3.5 van de Voorjaarsnota 2021.

6. De bijstelling van de coronapakketten, zoals opgenomen in paragraaf 2.1 van de Voorjaarsnota 2021 vast te stellen en de hiermee gemoeide kosten van 0,88 miljoen euro te dekken uit de bestemmingsreserve corona.

7. Het weerstandsvermogen vanaf de Voorjaarsnota 2022 aan te vullen aan de hand van de volgende spelregels:
    a. Vanaf de Voorjaarsnota 2022 brengen we de weerstandsratio, zo snel als de financiële omstandigheden toelaten, terug tot 1.
    b. Als het risico Stationsgebied bij de Voorjaarsnota 2022 nog niet of onvoldoende is vrijgevallen of het risicoprofiel verslechtert, waardoor de weerstandsratio nog niet volledig naar 1 is teruggebracht, dan doteren we jaarlijks 4 miljoen euro en indien mogelijk meer aan de algemene risicoreserve vanuit de incidentele baten totdat de weerstandsratio 1.
    c. Uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2024 de weerstandsratio aan te vullen tot 1.

8. De toegekende middelen voor 2021 en verder voor de uitvoering van (wettelijke) taken ten behoeve van de verwachte extra inwoners (referentiekader groei) te verminderen in verband met de lager dan begrote gerealiseerde groei 2020 en de aangepaste prognose 2022, zoals opgenomen in paragraaf 3.3 van de Voorjaarsnota 2021.

9. De groeikadermiddelen uit het financiële beeld, de vrijval uit de reserve grondexploitatie als gevolg van meeropbrengsten grondexploitaties en de meeropbrengsten door bouw en verdichting Leidsche Rijn te bestemmen voor de investeringen die zijn opgenomen in paragraaf 2.3 van de Voorjaarsnota 2021.

10. In te stemmen met een verdere uitwerking van de investeringsstrategie van de RSU 2040 waarin een langjarig perspectief wordt geboden op een integraal afgewogen en doelmatige investeringsbegroting, als basis voor de besluitvorming in de Voorjaarsnota 2022.

11. In te stemmen met de wijzigingsvoorstellen bij de investeringsprojecten in hoofdstuk 5 van de Eerste Bestuursrapportage 2021.

12. In te stemmen met de budgettair neutrale voorstellen in paragraaf 6.1 Eerste Bestuursrapportage 2021.

13. In te stemmen met de corresponderende posten in paragraaf 6.2 Eerste Bestuursrapportage 2021.

14. In te stemmen met de wijzigingen in de programmastructuur zoals gepresenteerd in paragraaf 6.3 Eerste Bestuursrapportage 2021.

15. Hiermee de Voorjaarsnota / Eerste Bestuursrapportage 2021 vast te stellen en de Programmabegroting 2021 conform te wijzigen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Geheimhouding

Het college heeft tijdelijke geheimhouding opgelegd op de bijlage ‘Toelichting geheim knelpunt paragraaf 2.4. Voorjaarsnota 2021’ op grond van artikel 55 lid 1, artikel 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet Openbaarheid van bestuur totdat het college de raad (gedeeltelijk) in openbaarheid kan informeren. De raad wordt separaat gevraagd deze geheimhouding op grond van artikel 25 lid 3 Gemeentewet in de eerstvolgende raadvergadering te bekrachtigen.
De tijdelijke geheimhouding van deze bijlage is noodzakelijk omdat derden de informatie kunnen gebruiken bij onderhandelingen met de gemeente, dit kan de financiële positie schaden en de gemeente benadelen.

Samenvatting
Dit jaar bevinden we ons nog altijd in een coronacrisis, waarin moeilijke keuzes gemaakt moeten worden met een zeer beperkt budget. De beslispunten in dit raadsvoorstel geven uitwerking aan de Voorjaarsnota 2021 die nu voorligt.

Context
Aanleiding
Zoals vastgelegd in de Financiële verordening bieden wij ieder jaar een voorjaarsnota aan, waarin wij het financiële beeld actualiseren. De voorstellen in de Voorjaarsnota 2021 zijn de basis voor de Programmabegroting 2022.

Met deze voorjaarsnota actualiseren we het financieel beeld en stellen we waar mogelijk en nodig nieuwe keuzes voor, waarbij het coalitieakkoord “Utrecht ruimte voor Iedereen" de basis is.

Koers die het college voorstelt: blijven investeren in een gezonde en veerkrachtige stad
De coronacrisis waarmee de stad wordt geconfronteerd brengt mooie initiatieven, waarin de veerkracht van inwoners zichtbaar wordt, maar tegelijk is de kansenongelijkheid in de stad toegenomen. De crisis duurt langer en de impact is groter dan eerder gedacht.

In deze Voorjaarsnota hebben we een forse opgave om de begroting structureel sluitend te krijgen, onder andere doordat we minder geld krijgen uit het Gemeentefonds. In deze context stellen we nadrukkelijk geen forse bezuinigingen voor. Nu snijden in voorzieningen zoals onze dienstverlening of het onderhoud en kwaliteit van de openbare ruimte is het laatste wat de stad van ons verwacht. Bezuinigingen schaden voorzieningen in de stad, wat het herstel belemmert. Het college stelt daarom een aanpak voor om de stad er zo snel mogelijk weer bovenop te helpen. We willen volop blijven investeren in een gezonde en leefbare stad voor iedereen.

Om tot een sluitend beeld te komen verhogen we onze risicobereidheid en wijzigen we een aantal gemeentelijke belastingen op een manier dat iedereen een redelijke bijdrage levert aan een gezond en toekomstbestendig Utrecht voor iedereen. Daarnaast stellen we voor onze financiële buffers in te zetten.

Vergroten van de financiële risico’s
Met dit voorstel nemen we een bewust maar acceptabel en gecalculeerd financieel risico. Op basis van CPB-analyse en besluiten van het Kabinet van het afgelopen jaar verwachten we een Kabinet dat zal investeren. We houden daarom rekening met een stijging van het accres die in lijn is met minimaal het gemiddelde van de jaren voorafgaand aan de coronacrisis.

Over de onzekerheden in de inkomsten vanuit het Rijk vindt afstemming plaats tussen gemeenten onderling en met VNG, IPO en het ministerie van Binnenlandse Zaken met een uitwerking richting de begroting 2022 van gemeenten. Vanzelfsprekend staan wij met betrekking tot onze risicobereidheid in nauw contact met onze toezichthouder, de Gedeputeerde Staten van Utrecht.

Eerste bestuursrapportage
Bij de Voorjaarsnota 2021 hoort ook de Eerste Bestuursrapportage 2021 over de eerste drie maanden van dit begrotingsjaar. In de Eerste Bestuursrapportage rapporteren we over de uitvoering van de programma’s, investeringsprojecten en doen we voorstellen voor bijsturing. Onderdeel van deze voorstellen zijn de aanpassingen van de programmastructuur en beleidsindicatoren (was-wordt lijst).

Juridische context
Het vaststellen van de Voorjaarsnota / Eerste bestuursrapportage is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Beoogd effect
Vaststelling van de Voorjaarsnota 2021 biedt een basis voor een reële en sluitende begroting 2022.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Programmabegroting 2021

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	Het financiële beeld vast te stellen, zoals opgenomen in paragraaf 3.1 van de Voorjaarsnota 2021, en daarbij het geactualiseerde scenario C als uitgangspunt te hanteren.
Argumenten	
1.1	Het financiële beeld beïnvloedt de financiële ruimte
	Sinds de vaststelling van de Programmabegroting 2021 zijn er ontwikkelingen geweest die het gemeentelijk financieel beeld beïnvloeden. Op basis daarvan wordt de financiële ruimte bepaald om knelpunten, nieuwe activiteiten en uitgaven voor de groeiende stad te kunnen dekken.
1.2	Scenario C is in lijn met de basisraming van het CPB
	Het scenario gaat ervan uit dat gaandeweg het tweede kwartaal 2021 de beperkende maatregelen geleidelijk worden opgeheven en de economische mogelijkheden toenemen.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	De keuze voor scenario C brengt onzekerheden met zich mee
	Het vaccinatietempo en mutaties van het virus zijn belangrijke onzekerheden binnen de keuze voor scenario C. Er is daarom een risico dat scenario D zich voordoet (anderhalvemetersamenleving tot 1-1-2022). We houden rekening met het feit dat het risico dat scenario D zich voordoet door dit voor 25% mee te rekenen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
1.2	Bij het opstellen van de Voorjaarsnota is uitgegaan van het voorlopige resultaat uit de Jaarrekening 2020.
	Bij het opstellen van de Voorjaarsnota is uitgegaan van een resultaat uit de jaarrekening 2020. Dit bedrag is gebaseerd op basis van het voorlopig jaarrekeningresultaat. Na controle en correcties van de accountant is dit uiteindelijke rekeningresultaat 2020 licht gewijzigd. In het raadsvoorstel bestedings-en dekkingsvoorstellen wordt dit verschil ter besluitvorming voorgelegd. Het resultaat dat is opgenomen in de Voorjaarsnota 2021 (na bestedings- en dekkingsvoorstellen) blijft daarmee ongewijzigd.
Beslispunt	
2	De knelpunten te verwerken zoals opgenomen in paragraaf 2.4. van de Voorjaarsnota 2021.
Argumenten	
2.1	De knelpunten zijn onvermijdelijk, onuitstelbaar en onoplosbaar.
	De gemeentelijke begroting staat voortdurend onder spanning door ontwikkelingen die onvermijdelijk op ons afkomen. Dat kunnen prijsstijgingen zijn of consequenties van wettelijke verplichtingen. Als de kosten van deze knelpunten niet langer kunnen worden uitgesteld en ook niet kunnen worden opgevangen binnen de programma’s, moeten ze worden opgelost. Zo blijft de begroting reëel sluitend.
Beslispunt	
3	In te stemmen met de (nieuwe) activiteiten zoals opgenomen in paragraaf 2.2.van de Voorjaarsnota 2021.

Argumenten	
3.1	<u>Met de nieuwe activiteiten blijft de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening op peil en in lijn bij de stad die we willen zijn</u>
	In veel opzichten is Utrecht een aantrekkelijke stad, voor inwoners en voor bedrijven. We zien dat op onderdelen de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening niet meer past bij de stad die we willen zijn. Er zijn ook gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat. Op die plaatsen willen we het beleid gericht intensiveren.
Beslispunt	
4	Het investeringspakket, zoals opgenomen in paragraaf 2.3 van de Voorjaarsnota 2021, vast te stellen.
Argumenten	
4.1	<u>De groei van de stad moet gezond en evenwichtig plaatsvinden en hiervoor zijn substantiële investeringen noodzakelijk</u>
	Om op de korte en de lange termijn de groei van de stad goed te begeleiden zijn investeringen gericht op kwaliteit en exclusiviteit noodzakelijk. De groei van de stad is een kans om gezond stedelijk leven voor iedereen te versterken. Hierbij hoort een investeringsstrategie die de (financiële) opgave hanteerbaar maakt. De investeringsvoorstellen in deze voorjaarsnota en de dekking daarvan zijn in lijn met de investeringsstrategie.
Beslispunt	
5	De maatregelen om te komen tot een sluitend financieel beeld, zoals opgenomen in de financiële strategie in paragraaf 3.5 van de Voorjaarsnota 2021, vast te stellen en daarbij: a. 18,3 miljoen euro te laten vrijvallen uit de vaste activareserve en 1,9 miljoen euro uit de reserve riolering en daarmee 0,88 miljoen euro te doteren aan de bestemmingsreserve corona en 19,32 miljoen te doteren aan de algemene reserve. b. de kapitaallasten die uit de vrijval voortvloeien te dekken door middel van de maatregelen die zijn opgenomen in de financiële strategie in paragraaf 3.5 van de voorjaarsnota.
Argumenten	
5.1	<u>De maatregelen zijn nodig om te komen tot een structureel sluitend financieel beeld</u> De autonome ontwikkelingen, knelpunten, nieuwe activiteiten en investeringen leiden tot extra kosten. Alleen door maatregelen te nemen komen we tot een sluitend financieel beeld.
5.2	<u>De vrijval van een deel van de activareserve en reserve riolering vergroot de incidentele financiële ruimte</u>
	Door de vrijval van een deel van de vaste activareserve en reserve riolering vallen er incidentele middelen vrij. Door deze te doteren aan respectievelijk de algemene reserve en de bestemmingsreserve corona is er, samen met de overige maatregelen uit de financiële strategie, dekking voor de knelpunten, nieuwe activiteiten, investeringen en bijstelling van de coronapakketten. Vrijval van de vaste activareserve leidt tot structurele lasten die wordt gedekt uit de maatregelen die we voorstellen in de financiële strategie.
Beslispunt	
6	De bijstelling van de coronapakketten, zoals opgenomen in paragraaf 2.1 van de

	Voorjaarsnota 2021 vast te stellen en de hiermee gemoeide kosten van 0,88 miljoen euro te dekken uit de bestemmingsreserve corona.
Argumenten	
6.1	<u>De bestemmingsreserve corona is ingesteld ter dekking van de coronamaatregelen</u>
	Bij de Programmabegroting 2021 zijn de coronapakketten vastgesteld. De bestemmingsreserve corona is de dekkingsbron voor deze coronapakketten. Door 0,88 miljoen euro toe te voegen aan de bestemmingsreserve corona is de bijstelling op de pakketten gedekt.
Beslispunt	
7	Het weerstandsvermogen vanaf de Voorjaarsnota 2022 aan te vullen aan de hand van de volgende spelregels: a. Vanaf de Voorjaarsnota 2022 brengen we de weerstandsratio, zo snel als de financiële omstandigheden toelaten, terug tot 1. b. Als het risico Stationsgebied bij de Voorjaarsnota 2022 nog niet of onvoldoende is vrijgevallen of het risicoprofiel verslechtert, waardoor de weerstandsratio nog niet volledig naar 1 is teruggebracht, dan doteren we jaarlijks 4 miljoen euro en indien mogelijk meer aan de algemene dekkingsreserve vanuit de incidentele baten totdat de weerstandsratio 1. c. Uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2024 de weerstandsratio aan te vullen tot 1.
Argumenten	
7.1	<u>Een ratio van 0,8 is op dit moment passend</u>
	Het weerstandsvermogen is er om onverwachte financiële ontwikkelingen, zoals negatieve effecten als gevolg van een crisis op te kunnen vangen. De coronacrisis is nog gaande en doet een beroep op de financiële veerkracht.
7.2	<u>Om ook in de toekomst een solide basis te hebben is een herstelplan om tot een weerstandsratio van 1 te komen noodzakelijk.</u>
	Een weerstandsratio van 0,8 is, op basis van uitgangspunten die de VNG hanteert, matig. Een weerstandsratio van 1 betreft een voldoende weerstandsratio en is dan ook vastgelegd in het coalitieakkoord. In lijn met de afspraken die zijn gemaakt in de begroting 2021 stellen we een herstelplan voor om de weerstandsratio de komende jaren te verhogen naar 1.
Beslispunt	
8	De toegekende middelen voor 2021 en verder voor de uitvoering van (wettelijke) taken ten behoeve van de verwachte extra inwoners (referentiekader groei) te verminderen in verband met de lager dan begrote gerealiseerde groei 2020 en de aangepaste prognose 2022, zoals opgenomen in paragraaf 3.3 van de Voorjaarsnota 2021
Argumenten	
8.1	<u>We brengen omvang van de capaciteit in balans met de omvang van de taken</u>
	De groei van het aantal inwoners is lager dan bij de Programmabegroting 2021 verwacht. Daardoor is via het referentiekader groei een hoger bedrag begroot dan noodzakelijk voor de uitoefening van taken. Door de toegekende middelen te verminderen brengen we de omvang van de capaciteit in balans met de omvang van taken.

Beslispunt	
9	De groeikadermiddelen uit het financiële beeld, de vrijval uit de reserve grondexploitatie als gevolg van meeropbrengsten grondexploitaties en de meeropbrengsten door bouw en verdichting Leidsche Rijn te bestemmen voor de investeringen die zijn opgenomen in paragraaf 2.3 van de Voorjaarsnota 2021.
Argumenten	
9.1	Hiermee zijn de investeringen mogelijk die nodig zijn voor een evenwichtige groei (zie beslispunt 4)
Beslispunt	
10	In te stemmen met een verdere uitwerking van de investeringsstrategie van de RSU 2040 waarin een langjarig perspectief wordt geboden op een integraal afgewogen en doelmatige investeringsbegroting, als basis voor de besluitvorming in de Voorjaarsnota 2022.
Argumenten	
10.1	RSU 2040 betreft een lange termijn en vraagt om een strategie voor de lange termijn. Met de RSU 2040 voorzien we in een lange termijnstrategie voor de groei van de stad. Om investeringen in de tijd op een zuivere manier af te wegen is een investeringsstrategie noodzakelijk.
Beslispunt	
11	In te stemmen met de wijzigingsvoorstellen bij de investeringsprojecten in hoofdstuk 5 van de Eerste Bestuursrapportage 2021.
Argumenten	
11.1	Het vaststellen van de investeringen is een bevoegdheid van de raad In de Eerste Bestuursrapportage rapporteren wij over de afwijkingen op de investeringen. Door omstandigheden kunnen voorgenomen investeringen niet volledig of volgens planning worden uitgevoerd. Dit kan leiden tot afwijkingen in de geautoriseerde investeringsplanning van 2021. Besluitvorming hierover is de bevoegdheid van de raad.
Beslispunt	
12	In te stemmen met de budgettair neutrale voorstellen in hoofdstuk 6.1 van de Eerste Bestuursrapportage 2021.
Argumenten	
12.1	De bijsturingsvoorstellen zijn budgettair neutraal, maar hebben betrekking op baten, lasten en/of inzet- en opheffen van reserves. De besluitvorming hierover is voorbehouden aan de Raad.
12.2	Met de bijsturingsvoorstellen sluit de begroting beter aan bij de actuele situatie. De bijsturingsvoorstellen gaan over bestaand beleid. Deze voorstellen worden verwerkt in de Programmabegroting 2021
Beslispunt	
13	In te stemmen met de verwerking van de corresponderende posten in hoofdstuk 6.2 van de Eerste Bestuursrapportage 2021
Argumenten	
13.1	Verwerking van taakmutaties in de begroting is een raadsbevoegdheid

	In de september- en decembercirculaire 2020 voegt het Rijk extra middelen voor nieuwe taken toe aan het gemeentefonds en neemt middelen uit voor vervallen taken. Vertaling hiervan in de gemeentebegroting gebeurt door middel van de corresponderende posten. Deze corresponderende posten zijn per post beoordeeld, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord.
Beslispunt	
14	In te stemmen met de wijzigingen in de programmastructuur zoals gepresenteerd in hoofdstuk 6.3 van de Eerste Bestuursrapportage 2021.
Argumenten	
14.1	Hiermee wordt van de programmastructuur geactualiseerd
	Aanpassing van beleid leidt tot aanpassing van de doelstellingen en indicatoren in de programma's.
Beslispunt	
15	Hiermee de Voorjaarsnota / Eerste Bestuursrapportage 2021 vast te stellen en de Programmabegroting 2021 conform te wijzigen.
Argumenten	
15.1	Het vaststellen van de Voorjaarsnota / Eerste Bestuursrapportage is een raadsbevoegdheid.
15.2	Bijstellen van de begroting is in lijn met het advies van de Adviescommissie Controle en Financiën van de Utrechtse gemeenteraad.
	De Adviescommissie controle en financiën heeft geadviseerd raadsbesluiten waar nodig direct te vertalen in de begroting en deze niet meer in een aparte begrotingswijziging door de raad te laten bekrachtigen. In 2021 voeren wij dit advies uit voor de cyclusproducten.

Financiën
De Voorjaarsnota betreft het financiële zwaartepunt van de jaarlijkse P&C-cyclus. In de Voorjaarsnota vindt de integrale afweging plaats.

Vervolg
Op basis van de definitief vastgestelde Voorjaarsnota 2021 wordt de Programmabegroting 2022 opgesteld.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
Er is over dit voorstel geen specifieke communicatie gepland.

Niet-Referendabel
Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening tot raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Voorjaarsnota / Eerste Bestuursrapportage 2021
- GEHEIM Toelichting geheim knelpunt paragraaf 2.4. Voorjaarsnota 2021

Bijlagen informatief

- Subsidiestaten 2021 en 2022
- Advies van de Taskforce Maatschappelijke Effecten Corona (mei 2021)
- Infographic Voorjaarsnota 2021

Voorjaarsnota 2021 / Eerste Bestuursrapportage 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

Deel 1: Voorjaarsnota 2021 7

1. Een groeiende stad in een wereldwijde crisis 9

1.1. Inleiding 9
1.2 Impact van de coronacrisis 10
1.3 Verwachtingen scenario's duur crisis 11
1.4. Financiële situatie: kiezen in een context van onzekerheid en krapte 11
1.5. Aanpak: investeren in plaats van bezuinigen 14
1.6. Financiële strategie op hoofdlijnen 15

2. Wat willen we bereiken 19

2.1. Herstel uit de crisis 19
2.2. Nieuwe activiteiten om de kwaliteit en leefbaarheid van de stad te versterken 26
2.3. Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad 32
2.4. Knelpunten 38

3. Actualisatie financieel beeld 45

3.2. Financiële ontwikkeling 46

Deel 2: Eerste Bestuursrapportage 59

4. Uitvoering programma's 60

4.1 Financiële ontwikkelingen maatregelenpakketten corona 60
4.2. Incidentele middelen voor Jeugd 60
4.3 Impact Corona op inhuurplafond 60

5. Investeringen 61

5.1 Uitvoering grote investeringsprojecten 2021 61
5.2 Bijsturingsvoorstellen investeringsprojecten 2021 71

6. Budget neutrale bijsturingsvoorstellen 77

6.1 Financiële voorstellen 77
6.2 Overheveling taken naar gemeenten 85
6.3 Aanpassingen in de programmastructuur 89

Colofon

Voorjaarsnota 2021 en Eerste Bestuursrapportage 2021

Uitgave
Gemeente Utrecht

Repro
Office Centre

Informatie
Gemeente Utrecht
Bedrijfsvoerings- en strategienetwerk
Afdeling FIJ
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
www.utrecht.nl/Voorjaarsnota

Voorwoord

Raadsvoorstel nummer 65
Utrecht, 20 mei 2021

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2021 en Eerste Bestuursrapportage 2021 van de gemeente Utrecht. De Voorjaarsnota maken we jaarlijks als voorbereiding op de programmabegroting. Met deze voorjaarsnota actualiseren we het financieel beeld en maken we waar mogelijk en nodig nieuwe keuzes, waarbij het Coalitieakkoord “Utrecht ruimte voor Iedereen" de basis is.

Samengevat hebben we in deze voorjaarsnota de volgende keuzes gemaakt. Om onontkoombare knelpunten die we op ons af zien komen op te lossen, om te blijven investeren in de gezonde groei van de stad en om op een aantal terreinen extra te investeren. Om dit mogelijk te maken is een pakket van incidentele en structurele maatregelen nodig. Hiermee zorgen we voor een structureel sluitend begrotingsbeeld.

Wij wensen u veel leesplezier.

De secretaris,
Gabrielle G.H.M. Haanen

De burgemeester,
Sharon A.M. Dijksma

Deel 1: Voorjaarsnota 2021

1. Een groeiende stad in een wereldwijde crisis

1.1. Inleiding

Utrecht is een stad in ontwikkeling in een ongekende crisis. Dat zorgt voor een zeer moeilijke context voor deze voorjaarsnota. Vorig jaar april besloot uw raad om de integrale afweging van de voorjaarsnota te verplaatsen naar de programmabegroting, omdat de coronapandemie net was uitgebroken en we onvoldoende zicht hadden op het verloop en de effecten ervan. Nu, een jaar later, tekent zich - hoewel we nog steeds niet verlost zijn van het virus en de maatregelen – een duidelijker beeld af van waar we staan. Eén ding is in ieder geval helder; ook als straks de gezondheidscrisis onder controle is, zullen de maatschappelijke en economische effecten onze aandacht blijven vragen.

Koers: 'Blijven investeren in een gezonde en veerkrachtige stad'
Om Utrecht er na de coronacrisis zo snel mogelijk weer bovenop te helpen, blijven we volop investeren in een gezonde en leefbare stad voor iedereen. Utrecht is veerkrachtig, maar net als andere steden zijn inwoners door de coronacrisis hard geraakt in hun dagelijks leven, vooral jongeren, zzp'ers en het midden- en kleinbedrijf, zoals horeca, retail, evenementen en cultuur. De crisis brengt mooie initiatieven, waarmee de veerkracht van inwoners zichtbaar wordt, maar tegelijk is de kansenongelijkheid in de stad toegenomen. De crisis duurt langer en de impact is groter dan eerder gedacht. We blijven ons daarom inzetten voor het versterken de bestaanszekerheid voor kwetsbare inwoners én we investeren in de gezonde ontwikkeling van de stad voor iedereen.

We hebben een forse opgave om de begroting structureel sluitend te krijgen, onder andere omdat we minder geld krijgen uit het Gemeentefonds. In deze context kiezen we nadrukkelijk niet voor forse bezuinigingen. Nu snijden in voorzieningen zoals onze dienstverlening of het onderhoud en kwaliteit van de openbare ruimte is het laatste wat de stad van ons verwacht. Met bezuinigingen brengen we voorzieningen in de stad schade toe, wat het herstel belemmert. Deze tijd vraagt om een stevige rol voor de overheid om de stad er weer bovenop te helpen. We zorgen daarbij dat het herstel ten goede komt aan iedereen in de stad, vooral ook de groepen voor wie het lastig is om na de crisis er zelf weer bovenop te komen.

We rekenen daarbij ook op eerlijke compensatie van het Rijk, daar hebben onze inwoners recht op. Zowel voor de kosten als gevolg van de crisis, als voor tekorten op specifieke dossiers waaronder jeugdzorg, omgevingswet en klimaat. Ook zetten we onze financiële buffers in. Dit gaat gepaard met de afspraak die zo snel mogelijk na de crisis weer aan te vullen.

En om te kunnen blijven investeren in een evenwichtige begeleiding van de groei van de stad, wijzigen we een aantal gemeentelijke belastingen op een manier waarop iedereen een redelijke bijdrage levert aan een gezond en toekomstbestendig Utrecht voor iedereen.

Kortom: door samen met het Rijk en andere partners volop te blijven investeren in de groeiende stad komen we sneller en sterker uit de crisis. We ondersteunen mensen die hard zijn geraakt door de crisis én investeren in de kwaliteit en de toekomst van de stad voor iedereen.

We zien ons in onze aanpak gesteund door onderzoeken van bijvoorbeeld het recente Centraal Economisch Plan 2021 (CEP; 31 maart 2021) van het Centraal Planbureau. Het basisscenario van het CEP geeft aan dat er gelijk een economisch herstel optreedt in het tweede kwartaal van 2021. De verwachting is dat de consumptie "sterk zal toenemen zodra winkels en horeca weer helemaal opengaan". Bezuinigingen, waarmee we bestaande dienstverlening en voorzieningen afbreken, belemmeren het herstel van de stad.

1.2 Impact van de coronacrisis

Ondanks het feit dat Utrecht een veerkrachtige stad is, raakt de crisis bepaalde groepen en gebieden hard. In het rapport van de "Taskforce Maatschappelijke Effecten Corona", *Samenwerken aan een veerkrachtige stad* (hierna: Taskforce Corona of Taskforce advies), is een analyse gegeven van de stad na een jaar corona en de impact van de crisis voor de middellange termijn. We noemen de belangrijkste effecten op een rij:

- Een aantal groepen in de stad wordt hard getroffen door de crisis. Het gaat met name om zzp'ers, kwetsbare kinderen en jongeren, eenzame ouderen, mensen met een laag inkomen en sommige mkb-ondernemers (zoals horeca, evenementen en retail). Dit versterkt de verschillen en de kansenongelijkheid in de stad.
- De verwachting is dat de werkloosheid in de private sector – die tot nu toe beperkt bleef – fors zal toenemen als de steunmaatregelen van het Rijk straks worden afgebouwd en stopgezet.
- De binnenstad wordt hard geraakt als gevolg van de coronamaatregelen, de leegstand loopt snel op. Corona zorgt voor een versnelling van de transitie in de retail.
- Over de breedte van het onderwijs zien we leervertragingen als gevolg van onderwijs op afstand. Het stopzetten van fysieke onderwijsactiviteiten heeft gevolgen voor de ontwikkeling van leerlingen en studenten in belangrijke fases van hun leven.
- Het aantal zorg- en ondersteuningsvragen vanuit de WMO en de Jeugdwet neemt toe. De problematiek is vaker zwaarder en complexer van karakter dan voorheen.
- Veel culturele en maatschappelijke voorzieningen komen in de problemen vanwege een terugloop in de bezoekersaantallen.
- Er is een toename in het gebruik en herwaardering van de openbare ruimte en groen.
- De totale geregistreerde criminaliteit is gedaald, maar jongerenoverlast en cybercrime nemen zeer fors toe.
- De pandemie heeft geleid tot meer thuiswerken. We weten niet hoe dit zich in de toekomst zal ontwikkelen, maar we verwachten dat Utrecht populair blijft als vestigings- en ontmoetingsplek vanwege de centrale ligging. Dat betekent dat de vraag naar kantoor- en ontmoetingsruimte groot zal blijven, in een markt die al zeer krap was.
- Door het thuiswerken nam de mobiliteit sterk af en dat zorgde voor minder druk op het openbaar vervoer. Het is onzeker in welke mate de trend van thuiswerken doorzet en wat de langere termijn verder brengt, bijvoorbeeld als mensen het OV blijven mijden vanwege angst voor besmettingen. We blijven deze ontwikkelingen monitoren vanwege de betekenis ervan voor de verstedelijkingsopgave.
- De crisis biedt een grotere voedingsbodem voor ondermijning en (drugs-)criminaliteit door verslechterende omstandigheden bij sociaal kwetsbare personen, gezinnen en ondernemers. Zij worden een gemakkelijk doelwit voor de georganiseerde criminaliteit. Leegstaande panden worden als dekmantel gebruikt voor ondermijnende activiteiten.
- Er zijn signalen dat polarisatie toeneemt, veroorzaakt door de coronamaatregelen. Ook groeit het aantal mensen dat complottheorieën aanhangt en anti-overheidssentimenten heeft.

Dit zijn de belangrijkste en meest in het oog springende effecten die we nu zien in de stad. Maar zoals gezegd, de verwachting is dat de maatschappelijke en economische effecten nog lang zullen na-ijlen. Daarom moeten we gesteld staan, herstel aanjagen en blijven investeren in de toekomst van Utrecht.

1.3 Verwachtingen scenario's duur crisis

Net zoals bij de Kaderbrief 2020 en de Programmabegroting 2021 heeft de gemeente in deze Voorjaarsnota 2021, mede als gevolg van Corona, te maken met onvermijdelijke kosten, zoals stijgende zorgkosten, en derving van inkomsten uit onder andere parkeerheffingen en toeristenbelasting.

Bij de Kaderbrief 2020 en de Begroting 2021 zijn we uitgegaan van een scenario dat er gaandeweg het tweede kwartaal 2021 meer economische mogelijkheden zijn en medio 2021 weer meer volledig gaat functioneren. Ook in deze Voorjaarsnota 2021 gaan we uit van dit scenario; het zogenaamde 'scenario C' van het Centraal Planbureau. In het eerdergenoemde Centraal Economisch Plan 2021 van het Centraal Planbureau gaat de basisraming eveneens uit van een scenario dat sterk lijkt op 'scenario C'. Ze geven daarbij aan dat de "economie veerkrachtig is" en het "als geheel eigenlijk goed doet".

Scenario C gaat weliswaar uit van een economie die volledig gaat functioneren per medio 2021, maar in dit scenario zijn wel na-ijleffecten meegenomen. Toegenomen druk op sociale voorzieningen, die ook voor corona onder druk stonden, zullen bijvoorbeeld niet plots verdwenen zijn maar nog langere tijd inspanningen vragen van de gemeente en haar partners.

Hoewel we ons gesterkt zien in onze keuze voor scenario C vanwege recente publicaties van bijvoorbeeld het CPB, zijn er ook onzekerheden, zoals de vaccinatiebereidheid en het vaccinatietempo. Een bepalende factor binnen scenario C is de mate waarin het Rijk de gemeente compenseert. Verder kunnen zich ook ontwikkelingen voordoen die het scenario beïnvloeden. We weten dat er mutaties van het virus kunnen ontstaan en dat vaccinaties mogelijk niet werkzaam zijn tegen deze nieuwe varianten.

In de berekening van het weerstandsvermogen is rekening gehouden met de mogelijkheid van een negatiever scenario. Dit 'scenario D' gaat uit van een volledig functionerende economie per 1 januari 2022. In de berekeningen van de weerstandsratio gaan we uit van de risico-inschatting van 25% dat 'scenario D' zich voordoet.

1.4. Financiële situatie: kiezen in een context van onzekerheid en krapte

De context van onzekerheid over de rijksbijdrage, het negatieve vertrekpunt van de septembercirculaire 2020 en de onvermijdelijke kosten van de coronacrisis zorgen voor de grootste opgave om tot een sluitend financieel beeld te komen sinds de economische crisis van begin jaren '10. De gemeente Utrecht wordt met deze stevige financiële opgave geconfronteerd vanuit een solide financieel vertrekpunt. In deze paragraaf lichten we de onzekerheden, de krapte en het financiële vertrekpunt verder toe. We ronden de paragraaf af met een doorkijk naar de financiële keuzes die het college voorstelt.

1.4.1. Financieel beeld: onzekerheid vanwege onduidelijkheid vanuit het Rijk

Bijdragen van het Rijk zijn goed voor ongeveer twee derde van totale inkomsten van de gemeente. In 2019 zijn onderzoeken gestart die moeten leiden tot een herijking van het gemeentefonds. Daarnaast is het accres vanwege de coronacrisis 'bevroren'. Deze ontwikkelingen leiden tot onzekerheid met betrekking tot deze belangrijke inkomstenbron.

De uitkomst van de herijking van het gemeentefonds is nog steeds onzeker. De eerste resultaten laten een lichte plus zien voor de gemeente Utrecht, als enige van de vier grote gemeenten. Naast dat deze uitkomst hoogst onzeker is, zijn de middelen ontoereikend voor de maatschappelijke opgaven waar Utrecht voor staat. Wij verwachten geen duidelijkheid over de herijking bij de begroting 2022.

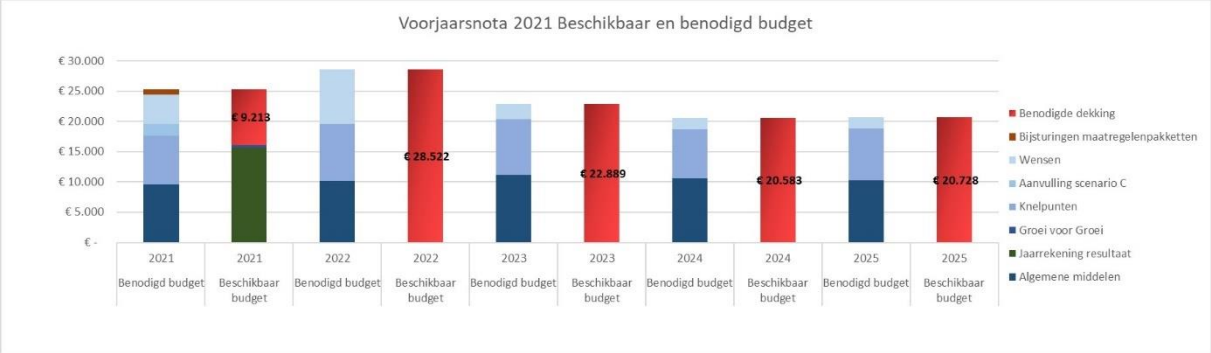
De omvang van het gemeentefonds beweegt mee met de rijksuitgaven volgens de methode van de 'trap op en trap af': besteedt het Rijk meer, dan ontvangen gemeenten meer inkomsten en vice versa. Deze beweging, het accres, is als gevolg van de coronacrisis tijdelijk bevroren en onduidelijk is welke uitgaven

het Rijk in 2022 wel en niet meeneemt in de berekening. Dit zorgt voor onzekerheid over het nieuwe instapniveau van het accres gemeentefonds.

Tot slot spelen andere onzekerheden met betrekking tot de inkomsten van het Rijk voor specifieke taken. Denk daarbij aan middelen voor klimaat, jeugdzorg, WMO-abonnementstarief. Ook vinden nog onderzoeken plaats naar de financiële middelen die gemeenten nodig hebben voor de uitvoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw. In paragraaf 1.6 lichten we verder toe hoe we met deze onzekerheden omgaan en welke aannames we hierin hanteren.

1.4.2. Grootste financiële opgave sinds jaren '10

De gemeente Utrecht staat voor een stevige financiële opgave. De tekorten die wij hieronder toelichten tellen op tot 20,6 miljoen euro structureel (het bedrag in 2025 in onderstaande tabel van 20,7 miljoen minus een incidenteel bedrag in dat jaar van 0,090 miljoen euro) en 20,2 miljoen euro incidenteel (verspreid over meerdere jaren). Meer dan de structurele tekorten van de afgelopen jaren (3,6 miljoen euro bij de begroting 2021 en 6,4 miljoen euro bij de begroting 2020). Utrecht staat daarmee voor de grootste financiële opgave om te komen tot een sluitend financieel beeld sinds de kredietcrisis van 2008. Hieronder lichten wij de oorzaken en omvang van deze opgave kort toe.

In de tabel worden het beschikbare en het benodigde budget weergegeven van 2021 tot en met 2025.

1.4.3. Tekort door negatief meerjarenbeeld gemeentefonds

De circulaires van het Rijk uit 2020 geven voor Utrecht door een actualisatie van de maatstaven een negatief meerjarenbeeld. Zo leidt een meerjarige stijging van het aantal landelijke bijstandsgerechtigden tot negatieve herverdeeleffecten. Omdat wij het relatief beter doen dan gemiddeld, versterkt dat negatieve effect nog eens in de eerste jaren. En omdat de stijging van WOZ-waarden hoger is dan gemiddeld, krijgt Utrecht een kleiner aandeel van het gemeentefonds. Het negatieve effect op de algemene middelen telt op tot 10 miljoen euro structureel. Verdere toelichting op dit tekort wordt gegeven in paragraaf 3.1.

1.4.4. Tekort door onvermijdelijke, onoplosbare en onuitstelbare knelpunten

Daarnaast leiden, bij de uitvoering van de ambities van het coalitieakkoord en van onze gemeentelijke taken, actuele ontwikkelingen tot knelpunten ten opzichte van de vastgestelde begroting. Dit zijn de zaken die onvermijdelijk, onoplosbaar en onuitstelbaar op ons afkomen. Het totaaloverzicht van knelpunten is opgenomen in paragraaf 2.4. Voorbeelden zijn:

- prijsstijgingen in het fysieke domein die eerder incidenteel zijn opgelost, maar nog niet structureel zijn verwerkt in de begroting;
- kosten als gevolg van het herstel van het wervengebied;
- onderhouds- en vervangingsinvesteringen in met name naoorlogse wijken vanaf 2025;
- hogere onvermijdelijke kosten voor gemeenschappelijke regelingen zoals de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD).

Deze en andere knelpunten leiden tot extra onvermijdelijke kosten die afgerond optellen tot 8 miljoen euro structureel. Een deel van de knelpunten is incidenteel van aard. Gezien het onuitstelbare karakter betreft een deel van de knelpunten al het lopende jaar 2021.

1.4.5. Tekort door een aantal nieuwe activiteiten om de kwaliteit en leefbaarheid van de stad te versterken

Vanwege de financiële situatie zijn we zeer terughoudend met nieuwe activiteiten of intensiveringen van beleid. Op een aantal onderwerpen vinden wij het echter belangrijk om nu een stap te zetten, omdat ze de kwaliteit en leefbaarheid van de stad versterken en kwetsbare groepen helpen. Bijvoorbeeld omdat ze eerder slechts incidenteel zijn gedekt en van toegevoegde waarde zijn voor de stad willen we deze activiteiten structureel van dekking voorzien, in plaats van stoppen. Denk aan de inzet van schone stad coaches en handhaving voetgangersgebied Domplein. Andere nieuwe activiteiten waarborgen ontwikkeling van de stad en de kwaliteit van onze dienstverlening voor de lange termijn. Voorbeelden zijn capaciteit ter voorbereiding op het realiseren van de RSU 2040 en het versterken van het 'gezicht' voor onze inwoners: het klantcontactcentrum en team burgerzaken. Ook versterken we, vooruitlopend op de analyse op wat nodig is in de organisatie voor de schaalsprong van de stad, op een klein aantal plekken de capaciteit. Daar waar het in de stad het meeste knelt door de groei en we kansen dreigen mis te lopen: extra capaciteit voor veiligheid en het maken van investeringsvoorstellen (EU / Rijk) voor de verstedelijkingsopgave en herstelmiddelen.

Deze set aan nieuwe activiteiten telt op tot 2,6 miljoen euro structureel.

1.4.6. Tekort door onvermijdelijke kosten als gevolg van Corona

De afgelopen periode hebben wij de onvermijdelijke kosten, die we prognosticeren als gevolg van 'scenario C', verder geactualiseerd. Daarin is, op basis van de ervaringen in 2020, tevens rekening gehouden met nieuwe compensatie vanuit de Rijksoverheid. De actualisatie van 'scenario C' leidt bij deze Voorjaarsnota 2021 incidenteel tot per saldo 1,9 miljoen euro aan extra kosten en minder inkomsten. De totale verwachte onvermijdelijke kosten (inclusief derving inkomsten) voor 2021 tot en met 2024 bedragen daarmee 39,4 miljoen euro. Voor een belangrijk deel van deze extra kosten rekenen we ook weer op een eerlijke compensatie van het Rijk, zoals dit ook over 2020 heeft plaatsgevonden. Bijvoorbeeld voor de derving van parkeerinkomsten en toeristenbelasting en voor het sociaal domein. In totaal rekenen we daarom in 2021 op een compensatie van 27,98 miljoen euro, waarvan 17,8 miljoen euro nog moet worden toegekend. Verdere toelichting hiervan is terug te zien in paragraaf 3.4.

1.4.7. Solide basis

De financiële krapte en de onzekerheden zijn zorgwekkend en vormen een uitdaging voor een structureel sluitende begroting. Utrecht acteert vanuit een solide vertrekpunt. De indicatoren die zijn opgenomen in de paragraaf Weerbaarheid en Wendbaarheid van de Jaarstukken 2020, zoals de solvabiliteit en de netto schuldquote, tonen aan dat de gemeente Utrecht een gezond en solide financieel vertrekpunt heeft. We kunnen prima aan onze financiële verplichtingen voldoen en hebben een passende en gezonde schuldpositie. Juist vanwege deze solide financiële positie kunnen we als gemeente risico's nemen in het oplossen van het structurele tekort.

1.5. Aanpak: investeren in plaats van bezuinigen

Wij vinden het onze verantwoordelijkheid als lokale overheid om nu te investeren in plaats van te bezuinigen. We willen in crisistijd niets onnodig stuk maken, het voorzieningenniveau in de stad op peil houden en bovendien de randvoorwaarden voor een goede toekomstige ontwikkeling van de stad veiligstellen zoals betaalbare woningen en voldoende groen. We houden vast aan onze koers van gezond stedelijk leven voor iedereen. In lijn met het advies van de Taskforce Corona willen we voorkomen dat het herstel van de stad in verschillende snelheden op gang komt en bestaande scheidslijnen worden versterkt. Want de coronacrisis zorgt voor een toenemende kansenongelijkheid in de stad. Dat vraagt om tegensturing. Zodat de woningmarkt, het onderwijs, de arbeidsmarkt en de stedelijke voorzieningen voor iedereen toegankelijk blijven. Onze aanpak bestaat uit drie – elkaar deels overlappende – elementen:

1.5.1. Herstel uit de crisis

De uitvoering van de herstelaanpak voor de coronacrisis is gestart. In de Programmabegroting 2021 zijn vier maatregelenpakketten vastgesteld, gericht op noodsteun voor essentiële voorzieningen, bestaanszekerheid en werk voor Utrechters en extra toekomstbestendige investeringen in de grote transities (zorg, werk, wonen, groen, mobiliteit, energie). Dit zetten we onverminderd door en we stellen in deze voorjaarsnota binnen deze pakketten drie aanvullende maatregelen voor, gebaseerd op de kennis van nu. Ten eerste een intensivering van de aanpak van de leegstand in de binnenstad, waarmee we de transitie van de binnenstad versnellen en negatieve effecten van de crisis tegengaan. Ten tweede willen we extra middelen inzetten om de risico's op ondermijning beter tegen te kunnen gaan. Tenslotte stellen we een investering voor in werkgelegenheid en duurzame innovatie via een nieuwe bijdrage aan het fonds van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Dit betreft een voorwaardelijke cofinanciering van middelen die het Rijk beschikbaar stelt.

1.5.2. Versterken van de kwaliteit, leefbaarheid en dienstverlening

We stellen voor om te blijven investeren in het versterken van de kwaliteit en leefbaarheid van de wijken en buurten. De groei van de stad én de druk op de openbare ruimte als gevolg van de coronamaatregelen vragen om gerichte investeringen zoals schone stad coaches, goede publieksdienstverlening, wijkboa's, buurtconciërges, etcetera. De coronacrisis heeft ontegenzeggelijk het belang van een groene, aantrekkelijke en toegankelijk openbare ruimte bevestigd.

1.5.3. Investeringen in een gezonde toekomstige ontwikkeling in de stad

Om op de lange termijn de groei van de stad goed te begeleiden zijn investeringen gericht op kwaliteit en inclusiviteit en oplossingen voor de wooncrisis noodzakelijk. Met andere woorden: de verdere ontwikkeling van de stad gaat voor ons niet zonder investeringen die ook bijdragen aan inclusiviteit, gelijke kansen, kwaliteit en leefbaarheid in de buurten en gebieden in de stad. Daarom stellen we in deze voorjaarsnota verschillende investeringen voor zoals het rondje Stadseiland, maatschappelijke voorzieningen in de Merwedekanaalzone, speelruimte voor kinderen in Pijlsweerd, de realisatie van Lombokplein, cofinanciering aan de OV-systeemsprong en de openbare ruimte Overvecht.

1.6. Financiële strategie op hoofdlijnen

incidenteel. Gezien ook de grote financiële onzekerheden is het college van mening dat bezuinigen niet de weg is om onze groeiende stad door de crisis te helpen. Juist de coronacrisis toont de noodzaak van een sterke overheid, die een vangnet biedt voor bewoners en ondernemers die ernstig door de crisis zijn getroffen. De coronacrisis laat ook de behoefte zien aan een kwalitatief goede openbare ruimte en voorzieningen, waarin kan worden gerecreëerd en onze (jongste) inwoners voldoende aanbod hebben om te spelen en te bewegen. Naast een coronacrisis bevinden we ons ook in een woning- en klimaatcrisis waarbij de stad van de gemeente investeringen verlangt. Het college vindt dat bezuinigen door middel van het verlagen en versoberen van ons voorzieningenniveau te veel schade toebrengt in onze stad. Dit vraagt om een financiële strategie, waarbij we niet afbreken wat van toegevoegde waarde is voor de stad, maar doorzetten waar we bij de start van de crisis mee zijn begonnen: de gevolgen van de crisis verlichten, perspectief bieden en herstel en veerkracht bevorderen. Om te komen tot een sluitend financieel beeld zet het college in deze Voorjaarsnota 2021 in op de volgende keuzes:

- Vergroten van de financiële risico's om de tijdelijke onzekerheden te overbruggen.
- Minimale set aan versoberingen die geen of nauwelijks impact hebben in de stad.
- Slimmer benutten belastingcapaciteit door betere balans in woonlasten
- Inzetten van financieel-technische maatregelen om de incidentele tekorten op te vangen.
- Toewerken naar voldoende buffers: de solide financiële basis behouden.

1.6.1 Vergroten van de financiële risico's

We hebben een solide financieel vertrekpunt en verwachten het komende half jaar tot jaar meer duidelijkheid op ons financieel kader vanuit de rijksoverheid. Daarom zien we mogelijkheden om onze financiële ruimte te vergroten door op een acceptabele manier meer risico te nemen.

Utrecht acteert vanuit het perspectief van één overheid. Het college is van mening dat het Rijk moet voorzien in voldoende financiële middelen om taken op het juiste kwaliteitsniveau uit te kunnen voeren. Zo zal de implementatie van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw zorgen voor (nieuwe) kosten. Hierover vindt gesprek plaats tussen Rijk en gemeenten. In afwachting van de resultaten begroten wij deze kosten nog niet. Ook zien we dat binnen het programma Ondersteuning op Maat onderdelen structureel uit de pas gaan lopen. Vooralsnog is dit voor de jaren 2021 en 2022 incidenteel op te vangen, maar vanaf 2023 is het erg onzeker of dit nog mogelijk is. Via een actieve lobby zal het college bij het Rijk aandringen dat Utrecht – net als andere gemeenten - recht heeft op een eerlijke vergoeding voor onder andere de jeugdzorg, WMO, inburgering, opvang en begeleiding voor ongedocumenteerden en alleenstaande minderjarige asielzoekers. Kortom: geen nieuwe taken zonder eerlijke vergoeding.

Door deze tijdelijke onzekerheid zullen we tijdelijk overzienbare risico's nemen, omdat nog onduidelijk is hoeveel het Rijk ons gaat bijdragen. Wij vinden dat het Rijk bij de voeding van het gemeentefonds, meer specifiek het sociaal domein, moet zorgen voor voldoende middelen. Hier hebben onze inwoners recht op. De toegekende 600 miljoen euro voor gemeenten jeugdhulp in 2021 is daarin een belangrijke eerste stap.

Vooruitlopend op het 'ontdooien' van het accres van het gemeentefonds en een nieuw regeerakkoord verwachten we, op basis van gemiddelden voorafgaand aan de coronacrisis, een accres van 8 miljoen euro. Dit weten we pas zeker bij een nieuw regeerakkoord. Wanneer de middelen vanuit het Rijk tegenvallen, bijvoorbeeld als gevolg van een lager accres of minder middelen als gevolg van de herijking van het gemeentefonds, zullen we alsnog moeten bezuinigen.

Tot slot is het college van mening dat ze, door op een acceptabele manier meer risico te nemen, structureel 0,2 miljoen euro vrij kan laten vallen (onderbesteding gladheidsbestrijding) en incidenteel de reserve in het kader van riolering met 1,9 miljoen euro kan verlagen.

1.6.2. Minimale set aan versoberingen die niet of nauwelijks impact hebben in de stad

Naast het vergroten van risico's ziet het college de mogelijkheid om een minimaal aantal versoberingen door te voeren. In lijn met het advies van de Taskforce Corona kiezen we alleen voor versoberingen die niet of nauwelijks impact hebben in de stad. Door een gewijzigd BTW-regime zien we bijvoorbeeld kansen om een BTW-voordeel te realiseren op sportaccommodaties. Daarnaast is door een uitspraak van de Hoge Raad de btw voortaan compensabel voor ingekochte dienstverlening met het re-integratiebudget om werkzoekenden te helpen aan een baan. Verder heeft Stadsherstel, de exploitant van Landhuis Oud-Amelisweerd aangegeven geen gebruik te willen maken van de 0,1 miljoen euro subsidie die de gemeente voorheen gaf voor de exploitatie van het landhuis. Tot slot zien we mogelijkheden om door efficiënter te werken een deel van de budgetten voor representatie en volksfeesten te verlagen. Bovenstaande opties leiden tot een besparing van in totaal 1,1 miljoen euro structureel.

1.6.3. Wijzigen gemeentelijke belastingen

Het begeleiden van de groeiopgave, zodat Utrecht een leefbare stad blijft voor iedereen, vraagt enorme inspanningen. We kiezen voor een aanpak met miljoeneninvesteringen om een stad voor iedereen te blijven: aantrekkelijk en veerkrachtig met een hoog voorzieningenniveau en bereikbaar voor iedereen. Naast het nemen van risico's en een kleine set aan versoberingen zetten we hiervoor ook onze belastingcapaciteit in.

Het Rijk gaat er als fondsbeheerder van het gemeentefonds vanuit dat gemeenten hun belastingcapaciteit benutten om hun voorzieningenniveau op peil te hebben. De belastingcapaciteit werkt als een negatieve maatstaf: benut een gemeente haar belastingcapaciteit onvoldoende, dan krijgt de gemeente minder van het Rijk. De belastinginkomsten zijn dan lager dan de korting van de belastingcapaciteit vanuit het Rijk. Dit mechanisme is niet nieuw, maar is knellend geworden nu we breder worden gekort op Rijksmiddelen, de waardestijging in Utrecht hoger is dan gemiddeld in Nederland en we voor een grote opgave staan voor het behouden van de bestaanszekerheid en de kwaliteit van de stad. Bij de herijking van het gemeentefonds is het waarschijnlijk dat deze negatieve maatstaf nog groter wordt.

Bovendien is Utrecht een welvarende stad waarin inwoners in staat zijn een redelijke bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de stad en het herstel uit de crisis. In plaats van te kiezen voor verschraling en het afbreken van voorzieningen door bezuinigingen kiezen we ervoor de Onroerend Zaak Belasting (OZB) met 12,1% extra te verhogen, naast de reguliere inflatie van 3,3%. Hiermee creëren we naast de inflatiecorrectie jaarlijks een extra opbrengst van 12,9 miljoen euro. Daarmee corrigeren we het negatieve effect van de maatstaf, voorkomen we verschraling en het afbreken van voorzieningen door bezuinigingen. Hierdoor kunnen we onze middelen maximaal blijven inzetten voor de (kwetsbare) mensen die de ondersteuning hard nodig hebben en voor een gezonde ontwikkeling van de stad, ook voor toekomstige generaties.

Wijzigingen afval- en rioolheffing

Doordat de rente laag is, stellen we in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften ook de rente die we doorberekenen aan onze producten naar beneden bij. Dit heeft tot gevolg dat ook de rente, die wordt doorberekend in het tarief van de afvalstoffenheffing, daalt. Daarnaast vertragen investeringen in de riolering door onder andere corona doordat er meer tijd nodig is voor het werk met werk maken met andere projecten. Hierdoor is sprake van een beperkte stijging van de afvalstoffenheffing in 2022. De tarieven afvalstoffenheffing stijgen, inclusief de indexatie, met 8,60 euro per huishouden per jaar. De rioolheffing blijft, ondanks de inflatie, in 2022 gelijk met 2021. Woningeigenaren met de laagste WOZ-waarden hebben ook de minste lasten. Een woningeigenaar aan de bovenkant van de markt (WOZ 600.000 euro) krijgt te maken met een woonlastenstijging van circa 74 euro per jaar. Voor een eigenaar van een woning aan de onderkant van de markt (WOZ 0,210 miljoen euro) stijgen de lasten per saldo circa 32 euro per jaar.

Vangnet voor kwetsbare ondernemers

Het verhogen van de OZB geldt voor de eigenaren van woningen en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Hoewel de hogere OZB-aanslag in het volgende belastingjaar 2022 volgt en er met de BghU afspraken zijn te maken over uitstel van betaling van deze belasting, kan het zijn dat de hogere OZB-last voor een deel van de ondernemers die het toch al zwaar hebben in de coronacrisis, te veel is om te kunnen dragen.

Om kwetsbare ondernemers te ondersteunen kunnen we in de OZB geen gedifferentieerde tarieven voor specifieke doelgroepen hanteren vanwege het gelijkheidsbeginsel. Wel willen we solidair zijn met de ondernemers die het hardst worden getroffen door de coronapandemie. Het college stelt tevens in 2022 eenmalig 0,75 miljoen euro beschikbaar om kwetsbare ondernemers te ondersteunen. Het vangnet richt zich primair op de meest kwetsbare MKB-ondernemers. In de uitwerking houden we ook oog voor maatwerk voor andere kleine/middelgrote organisaties zonder winstoogmerk. De komende periode werken wij uit op welke wijze wij dit vangnet willen benutten. We hanteren daarbij doelmatigheid, doeltreffendheid en juridische zorgvuldigheid als uitgangspunten. Zie ook hoofdstuk 2.2.

Bij de Begroting 2022 zullen wij de uitwerking van dit vangnet voor deze kwetsbare doelgroep presenteren.

1.6.4. Financieel technische maatregelen

Met bovenstaande financiële strategie is de begroting structureel sluitend, maar bestaat in de eerstkomende jaren nog een incidenteel tekort. Incidentele ruimte kan gecreëerd worden door middelen uit reeds bestaande activareserves te laten vrijvallen en de kosten voor rente en afschrijving te dekken met structurele middelen. Door een deel van de vaste activareserves te laten vrijvallen, kunnen we incidenteel 18,3 miljoen euro vrijspelen tegen een relatief lage structurele jaarlijkse last van 0,8 miljoen euro.

1.6.5. Toewerken naar voldoende buffers: de solide financiële basis behouden

In het coalitieakkoord hebben we afgesproken uit te gaan van een weerstandsratio van 1 om klappen op te kunnen vangen. Met de coronapandemie zitten we midden in een dergelijke ‘klap’ en is de weerstandsratio bijgesteld naar 0,8. Omdat we nog steeds in de coronapandemie zitten, is het bij deze Voorjaarsnota 2021 nog niet het moment om de weerstandsratio aan te vullen. Wel presenteren we in deze voorjaarsnota een plan om het weerstandsvermogen de komende jaren aan te vullen en toe te groeien naar een weerstandsratio van 1. Zie paragraaf 3.6 voor verdere verdieping op dit plan.

2. Wat willen we bereiken

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 is er werk aan de winkel, zowel op korte als op de middellange termijn. Op de korte termijn werken we aan snel en goed herstel van Utrecht uit de crisis, met name gericht op het versterken van de bestaanszekerheid van hen die hard getroffen worden. Dit lichten wij toe in 2.1. Het verder leefbaar maken van de stad en het kwaliteitsniveau op peil houden doen we door budget vrij te maken in onze exploitatiebegroting en door middel van investeringen. Dit beschrijven we in resp. 2.2 en 2.3. We streven ook naar een begroting met zo min mogelijk onvoorziene kosten. In 2.4 beschrijven we daarom welke onvermijdelijke knelpunten we in onze afweging hebben meegenomen.

2.1. Herstel uit de crisis

De uitvoering van de Utrechtse herstelaanpak voor de coronacrisis is gestart. In de Programmabegroting 2021 zijn vier doelen benoemd voor de herstelaanpak:

- Essentiele voorzieningen overeind houden
- Versterken van bestaanszekerheid
- Werk, opleiden en begeleiden
- Investeren met maatschappelijk rendement.

Deze doelen zijn in vier maatregelenpakketten uitgewerkt, aanvullend aan de bestaande programma's waarin uiteraard ook aan het tegengaan van de negatieve effecten van corona wordt gewerkt. De pakketten zijn in werking per 1 januari 2021, met uitzondering van de steun voor essentiële voorzieningen die al in 2020 startte. Het is nog te vroeg om alle output en effectiviteit in beeld te hebben. Tegelijkertijd hebben we nu meer inzicht in de crisis. Een crisis die langer duurt dan verwacht en waarbij de maatregelen strenger zijn. Deze voorjaarsnota biedt een nieuw afwegingsmoment en zodoende een mogelijkheid om bij te sturen, mede op basis van het advies van de Taskforce Corona over de maatschappelijk effecten coronacrisis.

Hieronder worden per pakket kort het doel van het pakket, de huidige stand van zaken en de voorgestelde bijsturingen besproken. De meeste bijsturingen worden binnen de pakketten en de programma's opgevangen. Drie specifieke nieuwe maatregelen zijn gericht op het voorkomen van ondermijning, het tegengaan van leegstand in de binnenstad en de cofinanciering van rijksmiddelen voor 'coronaherstel' van het innovatieve MKB via een nieuwe bijdrage aan het ROM-fonds, vragen om extra middelen. Deze zijn opgenomen in onderstaande tabel en worden verderop in deze paragraaf toegelicht.

Voorgestelde bijsturingen	Financiële toelichting
Ondermijning en polarisatie: versterking BIBOB en PGA	Extra bedrag van 0,380 miljoen euro incidenteel voor één jaar
Binnenstad: extra investeringen vanwege leegstandsproblematiek	Extra bedrag van 0,500 miljoen euro incidenteel voor één jaar
ROM: cofinanciering rijksmiddelen voor 'coronaherstel' innovatief MKB	Door de risicoafdekking van de verstrekte ROM middelen te verlagen naar 33,3% kan de Utrechtse bijdrage aan het ROM Fonds (kapitaalverstrekking) worden verhoogd met 2 miljoen euro. Ervaring bij andere ROM-fondsen in Nederland laat zien dat met deze afdekking van het risico, het revolverende karakter behouden kan blijven.

2.1.1. Maatregelenpakket 'Essentiele voorzieningen overeind houden'

Doel van het pakket

Voor een groot deel van de voorzieningen zoals sport, welzijn, cultuur, erfgoed en evenementen geldt dat ze in de anderhalvemeterfase maar deels of zelfs niet kunnen functioneren, waardoor er geen sluitende exploitatie mogelijk is. Veel voorzieningen zijn essentieel voor de stad en het is dus belangrijk om ze zoveel mogelijk te behouden, nu en ná de crisis. Vanwege de voorziening én vanwege de werkgelegenheid die ze bieden.

Ontwikkeling van de context van het pakket

Een sluitende exploitatie was door de crisismaatregelen voor veel voorzieningen onmogelijk. Gelukkig zien we dat veel Utrechtse voorzieningen veerkrachtig zijn en goed door de eerste fase van de coronacrisis heen zijn gekomen door hun eigen vermogen aan te spreken en kostenbeperkende maatregelen te nemen. Het aantal aanvragen voor ondersteuning was daarom beperkt. Dit maakt wel dat er nu weinig tot geen vlees meer op de botten zit en we in 2021 meer verzoeken om noodsteun verwachten. We zien ook dat commerciële organisaties dreigen om te vallen die maatschappelijke meerwaarde hebben voor de stad, zoals galerieën, culturele nachtinstellingen, sportscholen met aanbod gericht op kwetsbare groepen en evenementen.

Stand van zaken en voorgestelde bijsturing op het pakket

De cultuurregeling voor noodsteun is ingezet; in 2020 werd 3,7 miljoen euro aan steun verleend. Voor sport en welzijn was dit 0,5 miljoen euro. Vijf evenementen die een subsidie uit het evenementenfonds hebben ontvangen maar die, als gevolg van de coronamaatregelen, niet in 2020 konden plaatsvinden zijn, met behoud van subsidie, verplaatst naar 2021.

Het Rijk heeft bovenop de steun die zij rechtstreeks aan een 30-tal Utrechtse culturele instellingen geeft, onze steun voor een deel met cofinanciering aangevuld. Dat geldt ook voor de provincie Utrecht. In totaal werd 4,3 miljoen euro door cofinanciering aangevuld, waarmee in totaal 8 miljoen euro aan noodsteun is verstrekt. Voor 2021 heeft de minister van OCW in november 2020 een tweede steunpakket voor de culturele sector afgekondigd. Uit deze middelen ontvangen wij afgerond 7,5 miljoen euro gericht op het ondersteunen van instellingen en makers bij de productie van tentoonstellingen, films en voorstellingen. Over de inzet van deze middelen hebben wij u geïnformeerd.
Nu er zicht lijkt te komen op meer versoepelingen is het belangrijk de focus te verschuiven van noodsteun naar sterker en duurzaam uit de crisis komen. Wij stellen voor het gemeentelijke budget van 2021 beschikbaar te houden voor ondersteuning van essentiële voorzieningen. Het afwegingskader scherpen wij aan op twee onderdelen:

- Focus de ondersteuning aan essentiële voorzieningen cultuur, sport en welzijn op sterker uit de crisis komen. Omdat het uitgangspunt was dat voorzieningen optimaal gebruik maken van hun beschikbare reserves, zien we nu dat sommige instellingen niet meer vitaal genoeg zijn op de langere termijn. Dit betekent naast de noodsteun ook maatwerk gericht op innovatie en programmering om zodoende duurzaam financieel gezond uit de crisis te komen.
- Kleine verbreding van de reikwijdte, zodat in beperkte mate ook andere essentiële voorzieningen zonder winstoogmerk met wie we in 2021 geen subsidierelatie hebben gebruik kunnen maken van de steunregeling. Het gaat dan bijvoorbeeld om kerken met een publieksopenstelling anders dan de religieuze functie en anders georganiseerde sport- en welzijnsorganisaties die wel degelijk essentieel aanbod voor de buurt/wijk/stad verzorgen.

Daarnaast zetten we de aanvullende rijksmiddelen voor jeugd, sport, cultuur en dergelijke gericht in, passend bij de doelstelling van de middelen. Dit kan binnen het reguliere beleid of via aparte besluitvorming. Op deze wijze kunnen ook andere organisaties met of zonder winstoogmerk, activiteiten voor specifieke (kwetsbare) groepen en ZZP'ers/makers binnen deze branches worden ondersteund. Voor een gedetailleerde stand van zaken op het gebied van cultuur en sport verwijzen we naar de raadsbrieven Utrecht Herstel en Innovatie pakket en Utrechtse sportverenigingen in corona-tijd.

Financiën

De bij Programmabegroting 2021 vastgestelde bedragen voor het pakket zijn toereikend om de voorgestelde bijsturing te realiseren. Voor cultuur en erfgoed wordt de noodsteun in het eerste half jaar bekostigd ten laste van de rijksmiddelen, het gemeentelijke deel blijft gereserveerd voor de tweede helft van 2021.

Netto bedragen noodsteun

x € 1.000.000

Onderdeel	2021
Cultuur en erfgoed	2,5
Sport en welzijn	1,8
Evenementen	0,3
Totaal	**4,6**

2.1.2. Maatregelenpakket 'Versterken van bestaanszekerheid'

Doel van het pakket

De crisis heeft gevolgen voor de bestaanszekerheid en kansengelijkheid van veel Utrechters. Daarom bevat dit pakket een aantal maatregelen gericht op het bieden van een kansrijke start, het inhalen van vertraging in de JGZ, het opvangen van uitgestelde zorgvragen en extra en nieuwe vragen op het gebied van schulden, zorg en veiligheid. Dit naast de maatregelen uit de andere pakketten die ook bijdragen aan bestaanszekerheid en kansengelijkheid. De maatregelen zijn gericht op innovatie (versneld vernieuwen) en het opvangen van effecten (beroep op steun en zorg).

Ontwikkeling van de context van het pakket

Door de langere duur van de crisis en strengere maatregelen zie we dat mentaal welbevinden sterk is verslechterd; er is een toename van depressiviteit, angst, somberheid en eenzaamheid bij met name jongeren en jongvolwassenen. Ook signaleren we een sterke verslechtering van gezond gedrag. Bij jongeren in een kwetsbare positie zien we een risicovolle verzwaring en/of stapeling van problematiek. Sommige effecten zijn vooralsnog uitgebleven (bijvoorbeeld de boeggolf schulden), op andere terreinen zien we dat de toeloop nu op gang komt en dat zorgvragen zwaarder en complexer zijn en langer duren. Meer dan verwacht is er toename van problemen op het gebied van openbare orde en een verhoogd risico op veiligheidsproblematiek, waaronder ondermijning. Er zijn zorgelijke signalen over polarisering nu de economie en de samenleving onder spanning staan.

Stand van zaken en voorgestelde bijsturing op het pakket

Versneld vernieuwen

Zoals in meerdere raadsbrieven is te lezen (raadsbrief 'Maatregel versneld vernieuwen', raadsbrief beantwoording raadsreacties Maatregel Versneld Vernieuwen en Product - Versneld vernieuwen, subsidie aanvragen - Online loket (utrecht.nl)), zijn middelen gereserveerd en ingezet voor tijdig bieden van passende zorg en ondersteuning (en verkorten opgelopen wachttijden), terwijl eerder werd gedacht dat investeren in versneld vernieuwen (een groter deel van) de te verwachten oplopende zorgvraag kon opvangen. Door de tweede lockdown en de voortdurende maatregelen, zagen we eind 2020 dat directe inzet op zorg nodig is. Gezien de omvang van de problematiek verwachten we dat deze inzet langer nodig is.

Landelijk wordt inmiddels ook gezien dat extra middelen nodig zijn om kwetsbare groepen te ondersteunen. Via de extra subsidie perspectief voor jongeren en de middelen uit het Steunpakket kwetsbare groepen vanuit het Rijk kunnen we samen met onze partners de komende periode extra inzet plegen. Het steunpakket is gericht op jongeren, eenzaamheid, kwetsbare volwassenen en op gezonde leefstijl en sporten en bewegen. Daarnaast willen we in overleg met de scholen en het Rijk het rijkssteunpakket voor het onderwijs benutten voor duurzame doorbraken op kansenongelijkheid in het onderwijs. Voor een meer gedetailleerde voortgang van de maatregelen 'Versneld vernieuwen' verwijzen we naar de raadsbrief Effecten corona Jeugd-Wmo en voortgang versneld vernieuwen.

Kansrijke start
De aanpak kansrijke start voor kinderen is gestart. Voorbeelden van interventies die uitgevoerd worden zijn: Voorzorg (2), Taalaanloop, kortdurende video hometraining (k-VHT), Ouders inc., Eerste 1000 dagen project Al Amal en collectieve opvoedondersteuning kansrijke start. Daarnaast is de vertraging binnen de JGZ ingehaald. Voor twee wijken zijn met partners pilots in voorbereiding voor een vernieuwende samenwerking kansrijke start voor jonge kinderen van 0 tot 6 jaar.

Schulden
De door corona geactualiseerde Actieagenda Utrechters Schuldenvrij wordt uitgevoerd, zie ook de raadsbrief Tweede voortgangsrapportage actieagenda Utrechters Schuldenvrij. De verwachte boeggolf aan schuldenproblematiek is vooralsnog niet gekomen met als belangrijkste oorzaak dat nog veel maatregelen van overheidssteun van kracht zijn; daardoor loopt de werkloosheid en het beroep op bijstand minder hard op dan verwacht, net als het aantal faillissementen bij bedrijven en de omvang van problematische schulden. De boeggolf wordt wel verwacht, want dat meer inwoners met schulden zich zullen gaan melden is zo goed als zeker. We houden ook rekening met een forse groei van ondernemers (MKB, zoals horeca, evenementen en retail) met schulden wanneer de rijkssteun afneemt.

Voorgestelde bijstelling op Ondermijning en polarisatie: versterking BIBOB en PGA:
In lijn met het advies van de Taskforce Corona stellen we voor pakket 2 een bijstelling voor.

De activiteiten gericht op kwetsbare personen, risicojongeren en ondermijnende criminaliteit in kwetsbare wijken zijn opgestart. Doel is het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid van criminele activiteit en jeugdproblematiek. We zetten met extra capaciteit steviger in op het contact maken met jongeren en jongvolwassen. We bieden nu online hulp aan ter vergroting van de weerbaarheid aan ouders/ opvoeders, onderwijs, zelforganisaties en intensiveren dit na de lockdown. Zie ook de raadsbrief Voortgang Uitvoering Integraal Veiligheidsplan 2020.

We zien een toename in het aantal (jongeren) overlast meldingen, een toename van drugsgebruik, toename van risico op jonge aanwas in ontwrichtende drugscriminaliteit, toename van meld misdaad anoniem meldingen, meer en ingewikkeldere casuïstiek (op persoonsniveau) in de wijken en zorgelijke signalen over toename casuïstiek polarisering en radicalisering (anti overheidssentiment, rechts extremisme) en een exponentiele stijging van demonstraties. Het aantal leegstaande panden in de binnenstad neemt toe en vormen potentiële bronnen voor criminele activiteiten en ondermijning. Dit alles betreft problematiek die versterkt is door corona en naar verwachting langdurig zal doorwerken. Ons voorstel in deze voorjaarsnota is daarom om de inzet op BIBOB-onderzoeken en de specialistische persoonsgebonden aanpakken uit te breiden (3 fte onderzoekers BIBOB en een PGA-expert hoog risicopersonen).

Financiën
Bij de Programmabegroting 2021 zijn de volgende bedragen vastgesteld voor het pakket. De bedragen worden besteed zoals hierboven toegelicht. De voorgestelde bijstelling in de maatregel veiligheid is in 2021 de tabel verwerkt in de kolom actueel.

Beschikbare bedragen per maatregel

x € 1.000.000

Maatregel	Begroot 2021	Actueel 2021	Begroot 2022	Actueel 2022
Versneld vernieuwen Zorg dichtbij en op maat*	8	7,2	3,2	8
Kansrijke start voor kinderen	0,8	0,8	1,0	1,0
Schulden voorkomen of versneld oplossen	2,54	2,54	2,11	2,11
Veiligheid	0,6	0,98	0,45	0,45
Totaal	**3,94**	**4,32**	**3,56**	**3,56**

** Deze post is hier in beeld gebracht, maar maakt geen deel uit van het pakket, omdat de kosten zijn opgenomen in het scenario C. Deze onvermijdelijke kosten zetten we in voor extra investering in de sociale basis en basiszorg waarmee de transformatie versneld wordt met als doel hogere kosten later te voorkomen.*

In paragraaf 3.4 van deze voorjaarsnota is een actuele stand van scenario C opgenomen. De onvermijdelijke kosten voor Zorg dichtbij en op maat zijn hoger dan begroot, maar de verwachte rijkscompensatie in 2021 neemt ook toe. Per saldo neemt het in 2021 voor rekening gemeente benodigde bedrag af van 8 miljoen euro naar 7,2 miljoen euro.

2.1.3. Maatregelenpakket 'Werk, opleiden en begeleiden'

Doel van het pakket

Met dit pakket helpen we werkzoekenden snel weer aan het werk en willen we de negatieve economische effecten van de pandemie zoveel mogelijk dempen. We begeleiden mensen in de overstap en omscholing naar een toekomstbestendige baan in de bouw, ICT, zorg of het onderwijs. We ondersteunen (kwetsbare) jongeren bij het vinden van stages en leerwerkplekken. Ook investeren we in vitale winkelgebieden en in Utrechts innovatief MKB dat voor werkgelegenheid zorgt. Het maatregelenpakket bestaat uit een samenhangende mix van bewezen effectieve instrumenten die we opschalen, nieuwe en geïntensiveerde samenwerkingen en veelbelovende pilotprojecten.

Ontwikkeling van de context van het pakket

De economie in het stadsgewest Utrecht kromp in 2020 met 3%. De werkloosheid en het aantal mensen in de bijstand steeg en het aantal werkenden daalde licht, maar minder dan in eerste instantie verwacht. Ook voor 2021 en 2022 houden we op basis van de meest recente ramingen van het CPB rekening met een lagere stijging van het aantal mensen in de bijstand. We zien dat werknemers met een tijdelijk contract, jongeren en zelfstandig ondernemers harder worden geraakt dan andere groepen. Het aantal faillissementen bleef relatief beperkt door de steunmaatregelen van de rijksoverheid. Wel waren er beduidend meer bedrijfsbeëindigingen. Het betrof hier met name ZZP’ers en kleine bedrijven. We verwachten nog steeds een golf van faillissementen, baanverlies en stijgende werkloosheid als gevolg van slinkende reserves in combinatie met (op termijn) aflopende overheidssteun voor ondernemers.

Stand van zaken en voorgestelde bijsturing op het pakket

We hebben verschillende maatregelen uitgewerkt om mensen zo snel mogelijk naar ander werk toe te leiden met projecten en programma’s die specifiek daarop zijn gericht. Opschalen op ‘volume’ is belangrijker geworden, vanwege de verwachte stijging van de werkloosheid. Samen met de branches hebben we een verkenning gemaakt welke projecten zich lenen voor opschalen en hoe deze op te schalen. Ook investeren we in toegankelijke financiering voor startende en groeiende bedrijven via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) en verbetering van bestaande werklocaties door een dotatie in de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU). Daarnaast versterken we de hoofdstructuur voor de Utrechtse retail in de stad met specifieke aandacht voor de binnenstad. Voor een gedetailleerde uitwerking van de maatregelen in dit pakket verwijzen we naar de raadsbrief Uitwerking Maatregelenpakket 3 Werken Opleiden en Begeleiden. Hoewel we een lagere stijging van het aantal mensen in de bijstand verwachten, zien we bij een deel van de (Tozo) ondernemers en ZZP'ers een groeiende behoefte aan dienstverlening. Dit heeft mogelijk nog effect op de invulling van in het bijzonder de maatregel Begeleiden naar Werk. In deze voorjaarsnota stellen we voor om extra te investeren in twee elementen uit dit maatregelenpakket die hieronder worden toegelicht.

Voorgestelde bijstelling: intensivering aanpak leegstand binnenstad

In het maatregelenpakket is bij de begroting in totaal (2021 en 2022) 1 miljoen euro opgenomen voor de retail in de binnenstad en kwetsbare wijken. Die aanpak is verder uitgewerkt waarbij 600.000 euro voor kwetsbare wijken en 400.000 euro voor de binnenstad wordt bestemd. Voor de binnenstad is een samenwerkingsplan uitgewerkt met vastgoedeigenaren en Centrum Management Utrecht: ‘Morgen mooier maken’. Dit plan richt zich op drie zwakkere straten rond de Elisabethstraat en zet in op investeringen door vastgoed partijen, initiatieven bevorderen, investeringen openbare ruimte en wonen boven winkels (zie ook de raadsbrief Samenwerkingsplan ‘Morgen Mooier Maken’ voor beperken leegstand binnenstad Utrecht). We constateren dat de binnenstad harder getroffen is en gaat worden dan we in eerste instantie voorzagen. In lijn met het advies van de Taskforce Corona stellen we voor de huidige aanpak uit te breiden, anticiperend op meer zwakke plekken in de binnenstad en in lijn met de interventies die net van start zijn gegaan, waarmee we ook versneld werken aan de omgevingsvisie.

Voorgestelde bijstelling ROM: cofinanciering rijksmiddelen voor 'coronaherstel' innovatief MKB

Nog voor zijn oprichting heeft de ROM meer dan 90 ondernemingen geholpen door een Corona Overbruggingslening (COL) te verstrekken. In totaal ging dit om ruim 18 miljoen euro. Meer dan 65% van de ondersteunde bedrijven is gehuisvest in de stad Utrecht. Het Rijk heeft inmiddels een derde maatregelenpakket opgesteld met herstelmiddelen. Voor de ROM Regio Utrecht is in dit pakket 16 miljoen euro beschikbaar op voorwaarde van regionale cofinanciering met een gelijk bedrag. Zodoende wordt een extra fondsstorting mogelijk gemaakt van 32 miljoen euro. Anders dan bij de vorige COL betreft het geen leningen aan bedrijven, maar een participatievorm. Belangrijk om te benadrukken is dat deze extra middelen aanjager zijn voor private financiering. De ROM heeft namelijk als vereiste om private investeerders minimaal voor 50% mee te laten doen. In het bestaande pakket zijn hiervoor middelen vrijgemaakt, maar die zijn onvoldoende om samen met de partners de volledige regionale cofinanciering te organiseren. Het voorstel is daarom om de bijdrage met 2 miljoen euro te verhogen. Een bedrag dat we vrijmaken door de risicoafdekking van de verstrekte ROM middelen te verlagen naar 33,3%.

Financiën

Bij de Programmabegroting 2021 zijn de volgende bedragen vastgesteld voor het pakket. De bedragen worden besteed zoals hierboven (en uitgebreider in de raadsbrief) toegelicht. De voorgestelde bijstelling in de intensivering van de aanpak leegstand binnenstad is in 2022 verwerkt in de kolom actueel.

Benodigde investeringen per maatregel

x€ 1.000.000

Maatregel	Begroot 2021	Actueel 2021	Begroot 2022	Actueel 2022
Cofinanciering bijdrage Rijk voor ROM ten behoeve van innovatief MKB*	0,51	0,51	0,01	0,01
Proactief herontwikkelen en verbeteren van werklocaties (OMU)	0,75	0,75	0,32	0,32
Herhuisvesten bedrijven	0,1	0,1	0,1	0,1
Vitale hoofdstructuur Retail	0,875	0,875	0,13	0,63
Versterken Toekomstbestendige werken via marktgroepen	0,75	0,75	1,5	1,5
Voucherregeling	0,5	0,5	0,5	0,5
Stimuleringsregeling Leerwerkplekken maakindustrie	0,5	0,5	0,5	0,5
Aanpak kwetsbare jongeren	0,3	0,3	0,3	0,3
Begeleiden naar werk	1,87	1,87	1,93	1,93
Totaal	**6,155**	**6,155**	**5,290**	**5,790**

*De verhoogde bijdrage aan de ROM komt niet ten laste van de begroting van het maatregelpakket, zie het budgettair neutrale bijsturingsvoorstel in paragraaf 6.1

2.1.4. Maatregelenpakket 'Investeren met maatschappelijk rendement'

Doel van het pakket

Dit pakket bevat investeringen die de (lokale) economie en duurzame werkgelegenheid stimuleren. Die investeringen zijn gericht op een duurzaam herstel dat bovendien bijdraagt aan noodzakelijke aanpassingen op gebied van klimaat, energie, groener en gezonder maken van de stad, het versnellen en betaalbaar maken van woningbouw voor alle doelgroepen en mobiliteitsoplossingen die woningbouw en werkgelegenheid mogelijk maken. In de uitvoering sluiten we aan op bestaande processen en projecten: het Meerjarenperspectief Ruimte (MPR) met daarbinnen het Meerjaren Groenprogramma (MPG) en Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB).

Ontwikkeling van de context van het pakket

Een aantal effecten van de coronacrisis heeft gevolgen voor dit investeringspakket. De behoefte aan en waardering voor openbare ruimte en groen is toegenomen. Die druk heeft effect op de kwaliteit voor beleving en ontspanning, op de biodiversiteit en de recreatieve en beweegmogelijkheden. De voorgenomen extra investeringen in groen en openbare ruimte vanuit de 2e tranche van dit pakket zijn daarom extra van belang. De druk op de koopwoningmarkt blijft hoog en de woningproductie blijft vooralsnog goed op peil. We houden de ontwikkeling rond 'mixed-use' projecten scherp in de gaten, omdat horeca en winkelvastgoed op dit moment minder aantrekkelijk is de markt. Omdat mensen door corona meer thuis zijn, is er meer aandacht voor woningkwaliteit en energiebesparing. We zien een toenemende vraag bij particulieren naar verduurzaming van de woning. Dit wordt ook mogelijk gemaakt omdat er meer spaargeld is. De aanpak energiebesparing zetten we daarom door. Inwoners zijn door het thuiswerken anders gaan nadenken over mobiliteit. De gemeente heeft versneld afspraken gemaakt met werkgevers en onderwijsinstellingen over spitsmijding en spreiding van mobiliteit. Dit is een beweging richting de transitie die ons voor ogen staat. Deze beweging zullen we verder ondersteunen met de uitvoering van de voorgenomen maatregelen.

Stand van zaken en voorgestelde bijsturing op het pakket

De middelen voor de maatregelen zijn sinds begin januari beschikbaar. Dat betekent dat projecten dit voorjaar zijn opgestart. Veel (grote) ruimtelijke projecten hebben een aanloop/voorbereiding nodig voordat je resultaat in de stad ziet. De voorgestelde projecten in de openbare ruimte starten in de loop van dit jaar met de uitvoering. De duurzame bouwproductie blijven we stimuleren. Utrecht doet het goed qua woningbouwaantallen in vergelijking met andere steden. Van de G4 groeide de Utrechtse woningvoorraad door nieuwbouw met 1,5% procentueel het hardst in 2020.We houden ook op termijn de productie op gang met nieuwe planvorming en het 'hard maken' van zachte plannen.
De extra ruimte voor duurzaamheidsleningen wordt ingezet. De vraag naar duurzaamheidsleningen is in 2020 77% hoger dan in 2019. Door de toezegging van een gemeentelijk budget uit het coronapakket voor de aanpak Overvecht heeft ook het Rijk geld vrijgemaakt en kunnen we hier verder aan de slag.

Effectueren tweede tranche-maatregelen

Bij de begroting 2021 is een deel van het budget achter de hand gehouden om de tweede tranche te kunnen heroverwegen als de ontwikkeling van de crisis daar aanleiding voor is of om te kunnen anticiperen op keuzen die het rijk maakt bij herstelplannen. Op basis van de scenario's waar we rekening mee houden, zien we geen aanleiding om de tweede tranche anders in te zetten. De grotere behoefte aan openbare ruimte en groen versterkt de wens om de tweede tranche, die juist is gericht op het creëren van groen, in te zetten.

Er bestaat nog steeds behoefte om te anticiperen op keuzen die het Rijk maakt ten aanzien van het herstel en deze tweede tranche te benutten voor mogelijkheden voor cofinanciering. Maar we blijven niet op het Rijk wachten. Binnen de kaders die de Raad vaststelt met deze voorjaarsnota, zullen wij bij de planontwikkeling en uitvoering van deze plannen tot en met september 2021 alert blijven of er zich nieuwe mogelijkheden voor cofinanciering voordoen bij een mogelijk herstelplan van het Rijk.

Verschuiving budget van Rivierenwijk naar Noordwest

De groenaanpak in Rivierenwijk is deels gekoppeld aan de buurtaanpak Merwedekanaalzone (MWKZ). We zijn in Rivierenwijk nu aan de slag met een aantal vergroeningsinitiatieven uit de buurt, waaronder groene ommetjes. Na besluitvorming over de MWKZ start, gekoppeld aan de buurtaanpak Rivierenwijk, de participatie over extra vergroening waarvoor in de Samenwerkingsovereenkomst MWKZ budgetten zijn gereserveerd, onder andere gedekt uit de rioolheffing. Een deel van de uitgaven voor vergroening van Rivierenwijk verschuift daardoor naar een later moment, ten laste van een ander budget. We stellen voor het in het pakket beschikbare bedrag te benutten om in Noordwest alvast te starten met twee vergroen-initiatieven die dit jaar nog gerealiseerd kunnen worden.

Extra versnelling Maarschalkerweerd
Wij zien kansen om het project Maarschalkerweerd te versnellen. Het is mogelijk om de planvorming reeds dit jaar te starten, waardoor de uitvoering ook kan worden versneld. Dit vraagt om een verschuiving van 150.000 euro naar 2021 (in plaats van 2022).

Oorspronkelijk voorstel PB2021 Tweede Tranche

x € 1.000.000

	"Nieuw geld"		Naar voren halen			
	2021	2022	2021	2022	2023	2024
Gezonde leefomgeving						
Vergroening Rivierenwijk en omgeving	0,75	0,75	1,25	1,25		
Riolering Vasco da Gama			0,10	0,10	1,25	1,25
Maarschalkerweerd overige twee parken		1,50				
Enecoterrein herinrichting		2,00				
Totaal 2e tranche	**0,75**	**4,25**	**1,35**	**1,35**	**1,25**	**1,25**

Aangepast voorstel VJN 2021 Tweede Tranche

x € 1.000.000

	"Nieuw geld"		Naar voren halen			
	2021	2022	2021	2022	2023	2024
Gezonde leefomgeving						
Vergroening Rivierenwijk en omgeving	0,20	0,60	1,25	1,25		
Vergroening Noordwest	0,55	0,15				
Riolering Vasco da Gama			0,10	0,10	1,25	1,25
Maarschalkerweerd overige twee parken	0,15	1,35				
Enecoterrein herinrichting		2,00				
Totaal 2e tranche	**0,90**	**4,10**	**1,35**	**1,35**	**1,25**	**1,25**

2.2. Nieuwe activiteiten om de kwaliteit en leefbaarheid van de stad te versterken

In veel opzichten is Utrecht een aantrekkelijke stad, voor inwoners en voor bedrijven. We zien dat op onderdelen de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening niet meer past bij de stad die we willen zijn. Er zijn ook gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat. Op die plaatsen willen we het beleid gericht intensiveren.

Nieuwe activiteiten per programma x € 1.000

Programma	2021	2022	2023	2024	2025
Bewoners en Bestuur	396	927	945	685	685
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en erfgoed	700	1.425	165	165	165
Openbare ruimte en groen	80	420	420	335	335
Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen	0	750	0	0	0
Bereikbaarheid	2.280	3.060	80	80	80
Veiligheid	0	130	130	0	0
Utrechts Vastgoed	334	245	245	245	245
Overhead	1.078	2.004	540	375	375
Totaal	**4.868**	**8.961**	**2.525**	**1.885**	**1.885**

Programma Bewoners en Bestuur					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Uitvoering PBZ op juiste niveau brengen: Burgerzaken	30	185	345	345	345
Uitvoering PBZ op juiste niveau brengen: KCC	35	130	320	320	320
Buurtbudgetten	0	20	20	20	20
Staatloosheid	331	332	0	0	0
Organisatieontwikkeling in relatie tot schaalsprong van de stad – deel B&B	0	260	260	0	0
Totaal	**396**	**927**	**945**	**685**	**685**

Uitvoering PBZ op juiste niveau brengen: Burgerzaken
Burgerzaken draagt zorg voor de basis van de individuele rechtspositie van iedere inwoner. Om ervoor te zorgen dat íedere inwoner daarin goed wordt gefaciliteerd is het nodig dat de medewerkers meer opgeleid worden en meer ruimte hebben om tot de juiste oplossing voor de inwoner te komen. Ook als een vraagstuk wat complexer is of als méér tijd nodig is om af te stemmen met andere afdelingen van de gemeente of andere overheidsinstanties. Een goede en snelle standaardroute én kennis en ruimte voor maatwerk waar dat nodig is om ervoor te zorgen dat niemand tussen wal en schip komt.

Uitvoering PBZ op juiste niveau brengen: KCC
Het KCC kent jaarlijks meer dan 6 miljoen individuele klantcontacten. Veel daarvan kunnen efficiënt en gestandaardiseerd worden afgewikkeld. Maar als de vraag meerdere lagen, terreinen, aspecten heeft, is er meer kennis en ruimte nodig om de inwoner adequaat te helpen. Deze financiële investering is noodzakelijk om deze ontwikkeling van de medewerkers te faciliteren, zodat ook de meer gelaagde/complexere vraagstukken goed worden herkend en op de juiste manier bij de overheid worden opgepakt.

Buurtbudgetten
Met een inventarisatie lokaal en landelijk naar ervaringen met buurtbudgetten, de evaluatie van Noordwest Begroot komen we in 2021 tot een uitwerking van twee moties:
De buurt die stuurt" (2019/429) en "Buurtbudgetten serieus nemen, niet ten koste van het Initiatievenfonds" (2019/398). Onze inzet is om ook op andere plekken in de stad ruimte te bieden voor verschillende vormen van buurtbudgetten. Om dit in 2022 en verder vorm te geven is extra inzet noodzakelijk: specifieke vormen van digitale participatie en uitrollen van nieuwe aanpak. Dit is exclusief het budget dat nodig is voor het buurtbudget zelf, het budget dat bewoners kunnen inzetten.

Staatloosheid
In Utrecht hebben ruim 1.000 personen de status "nationaliteit onbekend". Als de inwoner voldoende bewijsmateriaal heeft, kan die bij de gemeente aanvragen om dit om te zetten naar een (vermoedelijke) nationaliteit of naar staatloosheid. De gemeente kan ook zelf het initiatief nemen om een dossier opnieuw te beoordelen. Deze herbeoordeling van de dossiers van inwoners met onbekende nationaliteit is arbeidsintensief. We starten hiermee in 2021. Dit vraagt extra inhuur van capaciteit en er is afstemming met de IND om deze herbeoordeling op tijd en zorgvuldig te kunnen doen. We streven ernaar om deze beoordelingen in 2022 af te ronden.

Organisatieontwikkeling in relatie tot schaalsprong van de stad – deel programma Bewoners & Bestuur
De schaalsprong heeft invloed op de organisatie en vraagt nader onderzoek voor de langere termijn. Voor de korte termijn vraagt de schaalsprong acuut voor 0,260 miljoen euro extra inzet op propositiebouw, lobby- en mediastrategie voor in ieder geval de verstedelijkingsopgave en kansen op herstelmiddelen van het rijk (onder andere hervorming arbeidsmarkt). Dit deel wordt opgenomen in het programma Bewoners & Bestuur. Daarnaast is 130.000 euro strategische capaciteit op het gebied van openbare orde en veiligheid urgent dat wordt opgenomen in het programma Veiligheid.

Programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en erfgoed					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Uitwerking RSU 2040	700	700	0	0	0
Integrale programma-aanpak Kanaalstraat/Damstraat en Amsterdamsestraatweg	0	560	0	0	0
Registratieplicht toeristisch verhuur	0	165	165	165	165
Totaal	**700**	**1.425**	**165**	**165**	**165**

Uitwerking RSU 2040
In de RSU is de koers uitgewerkt waarlangs we de gezonde groei van de stad willen faciliteren. De volgende stap is het uitwerken van deze koers. Hiervoor is het noodzakelijk om structureel door middel van ontwikkelstrategieën, (omgevings)visies en uitwerkingsstudies concreter te onderzoeken wat de mogelijkheden, kansen en ambities van verschillende gebieden zijn. Zoals wij hierover ook in de raadsbrief van de coronapakketten hebben aangegeven, is het nodig dat wij als gemeente hier regie op nemen; wij willen met input van alle belanghebbenden onderzoek doen en concreter richting geven aan de ontwikkelingen van gebieden in de stad. De visies die daarvoor nodig zijn, zullen zich richten op kansen voor toevoegen van programma voor wonen en werken (duurzaam hoge bouwproductie), maar nadrukkelijk ook voor het toevoegen en verbeteren van sport, groen en (maatschappelijke) voorzieningen, de gefaseerde realisatie van het wiel met spaken en de overige mobiliteitsmaatregelen en de openbare ruimte van de stad. Het gaat bij de ontwikkeling van deze visies om structurele kosten voor de baat uit: zodra voor locaties een ontwikkelrichting helder is en vastgoedontwikkeling kan starten, is er ook weer sprake van kostenverhaal.

De dekking van ruimtelijke ontwikkeling in Utrecht is nu gebaseerd op kostenverhaal bij marktpartijen of gemeentelijke grondexploitaties. In beide financiële situaties gaat het alleen om direct toe te rekenen kosten; ontwikkelvisies en studies zoals hierboven genoemd, kunnen niet op deze manier worden bekostigd. Bij de definitieve vaststelling van de RSU wordt ook de investerings- en uitvoeringsstrategie ter besluitvorming voorgelegd. Deze geven richting aan de prioritering van de investeringen van de RSU en hoe de benodigde investeringen gefaseerd kunnen worden over meerdere jaren. Daarmee zijn de investerings- en uitvoeringsstrategie helpend om de RSU haalbaar en betaalbaar te maken.

Op basis van de RSU zijn, aanvullend aan wat er in het kader van UNED wordt opgepakt (zie onder programma bereikbaarheid), gebiedsvisies en uitwerking nodig voor de Binnenstad (gebiedsprofielen), gebiedsonderzoek Overvecht, Kanaleneiland en Transwijk en Rijnenbrug. Conform Amendement 152 bekostigen wij een ontwerpstudie voor Rijnenburg uit de grondexploitatie Leidsche Rijn. Voor de overige gebieden zijn aanvullende middelen nodig.

Integrale programma-aanpak Kanaalstraat/Damstraat en Amsterdamsestraatweg
Inzet is voortzetting in 2022 van de integrale programma-aanpak Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg (om de Buurtvisie Kanaalstraat/Damstraat en het Uitvoeringsprogramma Amsterdamsestraatweg uit te voeren). De programma-aanpak voor de Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg zet in op het in samenhang en samen met de buurt aanpakken van de problemen. Beide straten zijn mede door de integrale programma-aanpak verbeterd, maar niet alle problemen zijn opgelost. De sociale veiligheid is verbeterd, ondermijning is zoveel mogelijk teruggedrongen en de economische vitaliteit, onder andere blijkend uit een lagere leegstand, is versterkt. Komende periode worden beide straten met een investering van bijna 18 miljoen euro opnieuw ingericht. Wens is dat alle thema's structureel worden opgepakt, zoals veiligheid, leefbaarheid, welzijn en buurteconomie.

De integrale aanpak omvat:
- De uitvoering van programma-management, omgevingsmanagement en communicatie en samenwerking met de betrokkenen in de wijk: 0,180miljoen euro voor beide straten.
- Een straatconciërge in Lombok: 0,040 miljoen euro.
- Extra wijkboa's op extra handhaving en uitvoering van de economische visies (1fte met taakaccent Kanaalstraat/Damstraat en 1 fte met taakaccent Amsterdamsestraatweg): 0, 200 miljoen euro
- Uitvoering van de economische visies: 0,140 miljoen euro voor beide straten.

Registratieplicht toeristische verhuur
De nieuwe wet Toeristische Verhuur van woningen biedt gemeenten instrumenten die in de huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen om beter toezicht te houden op vakantieverhuur en om ongewenste neveneffecten van de toeristische verhuur te voorkomen of beperken.

Programma Openbare ruimte en groen					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Schone stad coaches project Utrecht Schone Stad in relatie tot problematiek bijplaatsingen, aanpak parken	0	340	340	255	255
Dierenwelzijn	80	80	80	80	80
Totaal	**80**	**420**	**420**	**335**	**335**

Schone stad coaches in relatie tot problematiek bijplaatsingen, project "Utrecht Schone stad", aanpak parken
Op dit moment worden "schone stad coaches" Utrecht Schone Stad (USS) gefinancierd met incidenteel geld (zwerfafvalvergoeding). De schone stad coaches leveren een belangrijke toegevoegde waarde aan een schone stad. Structurele activiteiten kunnen niet worden bekostigd uit de zwerfafvalvergoeding. De totale kosten van de gezonde stad coaches bedragen jaarlijks 0,340 miljoen euro, de verwachting is dat met het invoeren van het statiegeld op flesjes en blik vanaf 2024 25% van de kosten gecompenseerd kan gaan worden door een lagere benodigde inzet en lagere afvalverwerkingskosten.

Dierenwelzijn
Voor een goed dierenwelzijn heeft de dierenbescherming een belangrijke rol. Zij leveren opvang van wilde dieren en hulpbehoevende dieren met een vermoedelijke eigenaar voor minimaal twee weken. Met extra middelen kunnen de toegenomen kosten als gevolg van de heraanbesteding worden opgevangen en wordt de ambtelijke capaciteit op dit beleidsdossier verruimd.

Programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
OZB Fonds	0	750	0	0	0
Totaal	**0**	**750**	**0**	**0**	**0**

OZB Fonds
Om kwetsbare ondernemers te ondersteunen kunnen we in de OZB geen gedifferentieerde tarieven voor specifieke doelgroepen hanteren vanwege het gelijkheidsbeginsel. Wel willen we solidair zijn met de ondernemers die het hardst worden getroffen door de coronapandemie. Het college stelt tevens in 2022 eenmalig 0,75 miljoen euro beschikbaar om kwetsbare ondernemers te ondersteunen. De komende periode werken wij uit op welke wijze wij dit vangnet willen benutten. Het vangnet richting zich primair op de meest kwetsbare MKB-ondernemers. In de uitwerking houden we ook oog voor maatwerk voor andere kleine/middelgrote organisaties zonder winstoogmerk. We hanteren daarbij doelmatigheid, doeltreffendheid en juridische zorgvuldigheid als uitgangspunten:

- Doeltreffendheid: we bieden ondersteuning aan ondernemers die hard zijn geraakt door de coronacrisis.
- Doelmatigheid voor ondernemers én gemeente: we streven naar een vangnet dat de hoeveelheid administratieve lasten beperkt voor de doelgroep. Een beroep doen op het vangnet moet eenvoudig en snel kunnen gebeuren. Omgekeerd moet het vangnet ook voor de gemeentelijke organisatie eenvoudig en snel zijn uit te voeren. Daarmee zijn de eenmalige middelen die we uittrekken maximaal gericht op de kwetsbare MKB-ondernemers.
- Juridische zorgvuldigheid: vanwege het eerdergenoemde gelijkheidsbeginsel vraagt de uitwerking van dit vangnet een zorgvuldige juridische toets.

Bij de Begroting 2022 zullen wij de uitwerking van dit vangnet voor deze kwetsbare doelgroep presenteren

Programma Bereikbaarheid					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Uned; inhoudelijke uitwerking van de programmalijnen	600	1.530	PM	PM	PM
Uitwerking mobiliteitsplan	1.300	1.150	0	0	0
Beleidscapaciteit	300	300	0	0	0
Handhaving voetgangersgebied en beheer Ketenregistratie Domplein	80	80	80	80	80
Totaal	**2.280**	**3.060**	**80**	**80**	**80**

Uned; inhoudelijke uitwerking van de programmalijnen
In het programma UNed werken Rijk, provincie en gemeenten samen aan verstedelijkingsmaatregelen voor de regio Utrecht. De extra middelen zijn nodig voor de Utrechtse bijdrage (ook aan ambtelijke inzet) aan de beleidsvoorbereiding (onderzoeken) om te komen tot de gezamenlijke investeringsbesluiten. Binnen UNed lopen verschillende onderzoeks-/uitwerkingssporen zoals o.a. de Mirt Verkenning OV en Wonen, de drie gebiedsonderzoeken voor USP Lunetten/Koningsweg, A12-zonde en Leische Rijn- Zuilen en de regionale parkeerstrategie. De onderzoeken zijn noodzakelijk om te komen tot gedragen ontwikkelvisies en keuzes om onze verstedelijkingsvraagstukken op te lossen. De samenwerking met onze partners aan deze opgave moet worden gezien als voorinvestering.

Uitwerking mobiliteitsplan
In het mobiliteitsplan is een raamwerk neergezet hoe we maatregelen kunnen nemen om de mobiliteit mee te kunnen laten groeien met de ruimtelijke groei. Het betreft een combinatie van knelpunten en een transformatie naar duurzame mobiliteit. Onderzoek naar beste toepassingsmogelijkheden, raming van de kosten van de maatregelen en de planning is noodzakelijk. Voor Zuidwest is dit al uitgewerkt maar voor andere gebieden is dit ook noodzakelijk. Daarnaast wordt in samenwerking met de provincie Utrecht de OV-systeemsprong uitgewerkt. Het betreft de pre-initiatieffase voor de lightrail waarna vervolgafspraken kunnen worden gemaakt over de verdere uitwerking en realisatiestrategie.

Beleidscapaciteit
We werken aan een sterke omslag naar duurzame mobiliteit, met nadruk op een gezondere en meer ruimte-efficiënte wijzen van verplaatsen, zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer. Dit vraagt om meer inzet van (strategische) beleidsadvisering bij gebiedsontwikkelingen en (mobiliteits-)projecten.

Handhaving voetgangersgebied en beheer kentekenregistratie Domplein
Dit betreft de structurele dekking voor het toezicht (camerabeheer) en de handhaving voetgangersgebied op het Domplein.

Programma Veiligheid					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Organisatieontwikkeling in relatie tot schaalsprong van de stad – deel Veiligheid		130	130		
Totaal	**0**	**130**	**130**	**0**	**0**

Organisatieontwikkeling in relatie tot schaalsprong van de stad – deel programma Veiligheid
De schaalsprong heeft invloed op de organisatie en vraagt nader onderzoek voor de langere termijn. Voor de korte termijn vraagt de schaalsprong acuut voor 0,260 miljoen euro extra inzet op propositiebouw, lobby- en mediastrategie voor in ieder geval de verstedelijkingsopgave en kansen op herstelmiddelen van het rijk (onder andere hervorming arbeidsmarkt). Dit deel wordt opgenomen in het programma Bewoners & Bestuur. Daarnaast is 130.000 euro strategische capaciteit op het gebied van openbare orde en veiligheid urgent dat wordt opgenomen in het programma Veiligheid.

Programma Utrechts Vastgoed					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Ventilatie	184	245	245	245	245
Pilot Maatschappelijke waarde vastgoed	150	0	0	0	0
Totaal	**334**	**245**	**245**	**245**	**245**

Ventilatie
Het vastgoed van de VGU voldoet aan wet- en regelgeving. Door Corona zijn er door het RIVM aanvullende richtlijnen opgesteld rondom ventilatie in gebouwen. In deze richtlijnen wordt uitgegaan van ventilatie op het niveau van bouwbesluit 2012. We hebben al ons vastgoed geïnventariseerd en daar waar aanleiding was voor nader onderzoek (gebouwen die geen vervangingsonderhoud hebben gehad na 2012), hebben we gecontroleerd op de richtlijnen van het RIVM. Daar waar mogelijk hebben we aanpassingen gezocht in aangepast gebruik (aantal aanwezigen in één ruimte en het openen van ramen). In een deel van de panden was een kleine investering nodig om te kunnen voldoen aan de richtlijnen van het RIVM. Hier ging het bijvoorbeeld om het plaatsen van roosters boven de ramen of het plaatsen van CO2 meters. Voor een klein aantal panden moeten er grotere investeringen plaatsvinden, het gaat hierbij om het (deels) vervangen van installaties. We hebben hierbij kritisch gekeken naar panden waar kwetsbare mensen komen, panden die gebruikt worden door medewerkers van de gemeente Utrecht en panden waar grote groepen samenkomen. Om deze panden aan te passen aan de richtlijnen van het RIVM is een structureel budget nodig van 0,245 miljoen euro vanaf 2022.

Pilot Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed
In het kader van de het ambitiedocument 'Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed' wordt een pilotproject opgestart. Hierbij zetten we het pand in Overvecht in om te onderzoeken wat de maatschappelijke baten en kosten kunnen zijn bij het gebruik van de instrumenten uit deze beleidsvisie. Op deze wijze geven we invulling aan de ambitie om meerwaarde te creëren in de wijk door ons vastgoed tijdelijk te verhuren aan initiatieven in het kader van de wijkaanpak Samen voor Overvecht. In deze pilot wordt ook onderzocht hoe we het pand een permanente invulling kunnen geven binnen de huidige bestemming en welke technische ambities we kunnen realiseren (denk aan verduurzaming, toegankelijkheid, gezondheid etc). Hiervoor zal een integrale afweging gemaakt worden op basis van het waardenwiel zoals omschreven in het ambitiedocument.

Programma Overhead					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Overheadopslag nieuwe activiteiten	1.078	2.004	540	375	375
Totaal	**1.078**	**2.004**	**540**	**375**	**375**

Overheadopslag nieuwe activiteiten
De overhead biedt ondersteuning om oplossingen voor maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren. Denk aan control op ruimtelijke projecten of bezwaar & beroep bij uitkeringen in het sociaal domein. In de begroting van 2021 is aangegeven dat de overhead is genormeerd en meebeweegt met de omvang van de organisatie (maximaal 25,7% van de apparaatslasten). Op deze manier kan de overhead de gewenste ondersteuning blijven bieden. Nieuwe activiteiten die leiden tot een grotere organisatie, zoals onder andere de uitwerking van de RSU 2040 en Staatloosheid, leiden ook tot extra kosten voor de overhead.

2.3. Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad

We willen dat de groei van de stad in balans blijft met een toename van groen in de stad, groei van het aantal banen en voorzieningen, passende infrastructuur en met de ambities op het terrein van energietransitie en daarnaast ook het cultureel erfgoed meer zichtbaar maken. Op die manier kunnen we gezond en evenwichtig groeien. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) hebben we dan ook aangegeven dat we de groei van de stad als een kans zien om gezond stedelijk leven te versterken. Een gezonde ontwikkeling van de stad vraagt substantiële investeringen, die de gemeente niet alleen kan bekostigen. Bij de RSU hoort dan ook een investeringsstrategie die de (financiële) opgave hanteerbaar maakt. De investeringsvoorstellen in deze voorjaarsnota en de dekking daarvan zijn in lijn met de RSU en de investeringsstrategie.

Het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR), dat tegelijkertijd met deze voorjaarsnota voorligt, beschrijft hoe we er op dit moment voor staan met de uitvoering en planontwikkeling van de thematische en gebiedsgerichte opgaven. Als we dat confronteren met de ambities uit de RSU zien we waar bijsturing en intensiveringen noodzakelijk zijn in de komende periode van ongeveer vijf jaar. Een deel daarvan is verwerkt in het MPR, maar de beschikbare middelen in het MPR zijn niet toereikend voor alle op korte termijn noodzakelijk investeringen. Daarom leggen we in deze paragraaf aanvullend daarop een investeringspakket voor, dat erop is gericht het bouwtempo te handhaven op circa 3.000 woningen per jaar, gecombineerd met investeringen die bijdragen aan de gewenste evenwichtige groei. Dit pakket draagt bovendien bij aan onze strategie om met investeringen uit de crisis te komen. Wij leggen u een integraal investeringspakket voor van in totaal 58 miljoen euro, met daarin de meest noodzakelijke investeringen voor dit moment en een gezonde balans in de verschillende thema's van de barcode. Het pakket bevat investeringsvoorstellen die randvoorwaardelijk zijn voor behoud van het bestaande kwaliteitsniveau van de stad, voor het realiseren van groei op korte termijn en voor verdere groei op langere termijn en investeringen voor een extra kwaliteitsimpuls op basis van de ambities uit de RSU.

Investeren in een gezonde ontwikkeling					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Maatschappelijke voorzieningen		640	2.600	2.600	2.600
Groen	3.382	3.400	2.200		
Mobiliteit	4.200	870	3.736	2.220	
Wonen	10.900	3.000			
Openbare ruimte	14.405	1.250			
Totaal	**32.887**	**9.160**	**8.536**	**4.820**	**2.600**

De uitvoering van de opgenomen investeringen in groen (met uitzondering van de Kameleon), mobiliteit, wonen en openbare ruimte vanaf 2022 is afhankelijk van de verwerking van de verwachte meeropbrengsten Leidsche Rijn in de actualisatie grondexploitatie 2022 (zie 3.3).

2.3.1. Maatschappelijke voorzieningen

We investeren in maatschappelijke voorzieningen om in balans te groeien, in lijn met de RSU. Als gemeente hebben we een wettelijke plicht om te zorgen voor voldoende onderwijshuisvesting. Daarnaast is het voor de kwaliteit van leven in de stad van belang dat er voldoende voorzieningen zijn voor sport, cultuur en ontmoeting. In de Nota Kapitaalgoederen Vastgoed is de uitbreiding van het voorzieningenniveau vastgelegd. Op basis van de actuele ontwikkelingen op gebiedsniveau is het programma geactualiseerd. Wij stellen voor de volgende voorzieningen in te passen, deels om het bestaande kwaliteitsniveau van de voorzieningen te handhaven, deels om de verwachte groei op korte termijn op te vangen. De opgenomen bedragen zijn (structurele) kapitaallasten, waarbij de nu structureel ingepaste voorbereidingskosten te zijner tijd worden benut als dekking van de totale investering.

x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Onderwijshuisvesting (gedeeltelijke programmering)		0	1.960	1.960	1.960
Voetbal: Uitbreiding veldsport 6 stedelijke onderzoeken voorbereidingskrediet		19	19	19	19
Voetbal: Leidsche Rijn/Vleuten de Meern (omzetting kunstgras)		75	75	75	75
Voetbal: Maarschalkerweerd (uitbreiding veld+kleedvoorziening)		116	116	116	116
Hockey: Maarschalkerweerd (uitbreiding veld en kleedvoorziening)		92	92	92	92
Korfbal: Overvecht (2de veld en kleedvoorziening)		44	44	44	44
Sporthal: Voordorp (voorbereidingskrediet)		11	11	11	11
Sporthal: Cartesiusdriehoek (voorbereidingskrediet)		10	10	10	10
Sporthal: Merwedekanaalzone (voorbereidingskrediet)		18	18	18	18
correctie Bontekoelaan		-192	-192	-192	-192
Zwembad: Maximapark (voorbereidingskrediet)		26	26	26	26
Cultuur: Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn		150	150	150	150
Cultuur: Voorbereidingsbudget wijkvoorzieningen		75	75	75	75
Cultuur: Voorbereidingskrediet Regio + voorzieningen (Beurskwartier)		169	169	169	169
Cultuur: Voorbereidingskrediet Uitbouw muzikale oefenstudio's (Cartesiusdriehoek)		27	27	27	27
Totaal		**640**	**2.600**	**2.600**	**2.600**

Onderwijshuisvesting
De groei van het aantal leerlingen brengt een omvangrijk investeringsprogramma met zich mee, dat is vastgelegd in het Meerjarenprogramma Onderwijshuisvesting. In de jaren 2023-2025 worden veel nieuwe scholen opgeleverd, bijvoorbeeld in de Merwedekanaalzone. Het opgenomen bedrag anticipeert alvast op een gedeelte van op deze piek.

Sport

Voetbal en hockey
Gekoppeld aan verschillende gebiedsontwikkelingen zijn onderzoeken nodig naar mogelijke uitbreidingslocaties (Nieuw Welgelegen, Maarschalkerweerd Noord, Strijkviertel, Overvecht, Zuid) om kansen te pakken om ruimte te vinden voor veldsport. Vanwege het gebrek aan ruimte voor veldsport in gebiedsontwikkelingen zoals het Beurskwartier en de Merwedekanaalzone wordt onderzocht waar ruimte is voor uitbreiding van veldsport.
In Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern is nu al een tekort aan trainingscapaciteit. Het omzetten van bestaande velden naar kunstgras geeft de mogelijkheid om trainingscapaciteit uit te breiden en daarmee tegemoet te komen aan de vraag die nu al bestaat.
De investering voor sport in Maarschalkerweerd is gekoppeld aan de investering vanuit het corona maatregelenpakket 4 voor Maarschalkerweerd (Sportcampus en Krommerijn Oeverpark) in 2022. Voor deze locatie is de variantenstudie reeds opgestart. De uitbreiding van sport (in combi met groen, etc.) wordt mogelijk gemaakt door het beschikbaar komen van een locatie.

Sporthallen
Voor de geplande nieuwe sporthallen in Voordorp, de Cartesiusdriehoek en de Merwedekanaalzone zijn de voorbereidingen gestart en is een voorbereidingskrediet nodig.

In de Programmabegroting 2021 is een investering van 230.000 euro voor een sporthal aan de Bontekoelaan opgenomen. De sporthal wordt met een schoolbestuur ontwikkeld, waardoor gecombineerd

gebruik mogelijk is. Buiten onderwijstijden is de sporthal beschikbaar voor sportverenigingen/breedtesport. Daardoor zijn de geraamde grondkosten niet nodig. Daarnaast zijn de kapitaallasten lager dan geraamd, omdat de afmetingen van de hal zijn aangepast aan het beschikbare kavel.

Zwembad Maximapark
Ter voorbereiding van het definitieve investeringsbesluit worden kosten gemaakt.

Cultuur

Jongerencultuurhuis Leidsche Rijn
In 2020 en 2021 is incidenteel geld beschikbaar gesteld vanuit het budget voor Berlijnplein om te zorgen dat er een programma georganiseerd werd voor jongeren in Leidsche Rijn, als tijdelijke oplossing in aanloop naar de structurele voorzieningen die was opgenomen in de investeringsagenda. Wij stellen voor het budget voor de periode 2022 tot en met 2024 eerst als programmabudget voor jongerenactiviteiten in het stadsdeel beschikbaar te stellen. Op die manier kunnen wij gedurende die komende periode zonder coronamaatregelen en samen met de partijen die in het stadsdeel actief zijn, monitoren en evalueren wat een jongerencultuurhuis op deze plek concreet vraagt en dit gedegen voorbereiden.

Voorbereidingskosten wijkvoorzieningen, stedelijke voorzieningen en regio+ voorzieningen
Gekoppeld aan de gebiedsontwikkelingen Beurskwartier en Cartesiusdriehoek worden nieuwe culturele voorzieningen voorbereid. Het gaat hier om regio+ voorzieningen zoals een beeldende kunst presentatieruimte en maak- en presentatieplek voor podiumkunsten. Om de stad in balans te laten groeien is het daarnaast van belang dat de wijkcultuurvoorzieningen meebewegen met het aantal inwoners. Daarvoor treffen we de komende jaren voorbereidingen door te onderzoeken, beleid te ontwikkelen en waar nodig nieuwe samenwerkingsvormen stimuleren. Daar waar mogelijk, zetten we in op slim ruimtegebruik op basis van de bestaande culturele infrastructuur.

2.3.2. Groen

De hier voorgestelde groenprojecten geven een kwaliteitsimpuls voor groei in balans. Daarnaast is aankoopbudget randvoorwaardelijk om kansen voor vergroening te verzilveren.

x€ 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Aankoopbudget ten behoeve van groen & sport	3.000				
Herinrichting bij uitgebruik nemen Thomas à Kempisweg bij Thomas à Kempisplantsoen	382		1.200		
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte/kindvriendelijke buurten - Herinrichting Speelplaats de Kameleon, Pijlsweerd		1.600			
Landschapspark Oud Zuilen incl. bos		800			
Rondje Stadseiland - Ravellaan Noord (1,0 mln) en Johan Wagenaarkade (1,0 mln)		1.000	1.000		
Totaal	**3.382**	**3.400**	**2.200**		

Aankoopbudget ten behoeve van groen & sport
Om aangekochte grond ook om te kunnen zetten naar de bestemming groen of sport is naast een risicovoorziening (zie anticiperende verwervingen) aanvullend budget nodig om de waardedaling en de inrichting te kunnen bekostigen.

Herinrichting bij uitgebruik nemen Thomas à Kempisweg bij Thomas à Kempisplantsoen
Nu de plannen voor herontwikkeling van de woningen van Mitros en Portaal aan het Thomas à Kempisplantsoen duidelijker worden, is ook duidelijk welk deel de gemeente naar rato zou moeten bijdragen aan de herinrichting van de uit gebruik te nemen Thomas à Kempisweg. Hierbij zijn kansen voor werk met werk maken (riolering, opvang hemelwater). Om de investering te kunnen realiseren is in 2021 een voorbereidingsbudget nodig. Investering in 2023 is randvoorwaardelijk voor de woningbouw tijdens ontwerpfase en randvoorwaardelijk in uitvoering.

Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte/kindvriendelijke buurten - Herinrichting Speelplaats de Kameleon, Pijlsweerd
Er is een programma nodig om te kunnen sturen op speel- en sportaanbod (kwantitatief en kwalitatief) in de buurten; bewegen, ontmoeten en verblijven. Wij stellen voor een budget van 0,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor investeringen in (het) (ver)nieuwe(n van) speelplekken, opstellen speelruimtescans voor alle wijken, doorlopende advisering bij onderhoudsprojecten, bewonersinitiatieven, ruimtelijke ontwikkelingen, gebiedsontwikkelingen, opdrachtgeverschap vernieuwen speelplekken, en plankosten.
Daarnaast is er een concrete wens de verloederde speel- en ontmoetingsplaats de Kameleon in de Balkstraat in Pijlsweerd op te knappen, te vergroenen, klimaatadaptief te maken en de directe omgeving (bestrating) eromheen mee te nemen. De kosten daarvan worden geraamd op 1,1 miljoen euro.

Landschapspark Oud Zuilen inclusief bos
In het kader van de uitvoering van de RSU2040 willen we niet alleen woningen toevoegen, maar ook nieuwe groengebieden. En daar kunnen we op korte termijn mee starten. We hebben de mogelijkheid om ruim 30 hectare groen en beleefbaar gebied toe te voegen, als onderdeel van de Vechtscheg. Dit doen we door het landbouwgebied Oud Zuilen, dat in eigendom is van de gemeente Utrecht, gefaseerd uit de pacht te halen. Hier kunnen we de bestaande bosranden robuuster maken en de natuurwaarden van de Vecht weer volop tot wasdom laten komen door o.a. vernatting in het zuidelijke deel als onderdeel van onze klimaatopgave en natuuropgave. Het gebied is aangewezen als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland en dat biedt kansen om dat volledig te benutten. Voor bewoners wordt dit een nieuw gebied, waar ze kunnen recreëren en van de natuur kunnen genieten. Zo laten we de vergroeningsopgave gelijk oplopen met de verstedelijkingsopgave.

Rondje Stadseiland - Ravellaan Noord en Johan Wagenaarkade
Voor de verdichtingsopgave ontwikkeling Merwedekanaalzone is al een paar jaar geleden gestart met het Rondje Stadseiland. Daarmee herontwikkelen we oevers van Amsterdam-Rijnkanaal en Merwedekanaal tot interessante parkgebieden met verblijffunctie. In totaal transformeren we zo ruim 40 hectare oeverzone tot aangenaam park, met daarin een twaalf kilometer lang lint dat de omliggende wijken verbindt. Samen met Merwede werken we nu aan deze opgave in deelgebied 4 en 5 en Wilhelminawerf. Eerder zijn al delen rondom het Amsterdam-Rijnkanaal (Rooseveltboulevard en Stadsstrand) omgevormd tot attractief park en Wagenaarkade fase 1 wordt eind van het jaar aangelegd. Voor Wagenaarkade fase 2 ligt nu de aanvraag. De huidige verkeersontsluiting wordt getransformeerd tot fiets- en wandelroutes die aangenaam in een groene setting lopen.

2.3.3. Mobiliteit

Aanvullend op het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid binnen het MPR bevat het voorgestelde investeringspakket een aantal mobiliteitsprojecten om op korte termijn gebiedsontwikkelingen mogelijk te maken. De fietsenstallingen in het stationsgebied geven een kwaliteitsimpuls aan het gebied.

x€ 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Doorsteek Papendorp (Churchilllaan-Mercatorlaan-Papendorpseweg)		370	1.110	2.220	
Dynamisch verkeersmanagement (DVM) noordelijke Europalaan			2.626		
Schaalsprong Fiets (inclusief negen nieuwe bruggen en tunnels) - onderzoek Boorstraat 0,5 miljoen euro		500			
Inpandige fietsenstallingen stationsgebied (afh. tender JBP-gebouw en knoop)	4.200				
Totaal	**4.200**	**870**	**3.736**	**2.220**	

Doorsteek Papendorp
De verkeersdruk op de Europalaan is hoog. Hierdoor kan de ontwikkeling van woningbouw en bedrijvigheid in Zuidwest niet zondermeer doorgang vinden, zonder passende maatregelen en monitoring. Uit de mobiliteitsstudie Zuidwest is gebleken dat de verkeersdruk op de Europalaan kan worden verminderd door verkeer meer via Papendorp te laten rijden van en naar de A12. Dit leidt tot afname van het autoverkeer op de A12-aansluiting Westraven en daarmee de Europalaan, waardoor er voldoende ruimte ontstaat voor ontwikkeling in het gebied.

Dynamisch verkeersmanagement (DVM) noordelijke Europalaan
Om de doorstroming van het verkeer in Zuidwest te stroomlijnen is dynamisch verkeersmanagement zeer wenselijk. Dit is gebleken uit de mobiliteitsstudie Zuidwest. Onderdeel hiervan is de Noordelijke Europalaan. Omdat deze onderdeel is van de plannen rondom de Merwedekanaalzone kan werk met werk gemaakt worden.

Schaalsprong Fiets (inclusief negen nieuwe bruggen en tunnels) - onderzoek Boorstraat
Eén van de doelen van het Mobiliteitsplan 2040 betreft de schaalsprong fiets: meer ruimte voor de fietser, stedelijk en regionaal. We zetten daarbij onder andere in op het spreiden van fietsstromen door het uitbreiden van het netwerk met nieuwe schakels en het aanpassen van fietsroutes/verbindingen. In het 'verkennend onderzoek nieuwe fietsverbindingen' zijn acht bruggen en één tunnel beoordeeld als meest wenselijk, waaronder de Boorstraat. Om de technische haalbaarheid en uitvoerbaarheid van deze fietsverbinding te onderzoeken stellen we voor 0,5 miljoen euro te programmeren.

Inpandige fietsenstallingen stationsgebied (Jaarbeurspleingebouw en Knoop)
In het centrum van Utrecht groeit de vraagt naar fietsparkeren. Gezien de groeiende drukte in het centrum van geparkeerde fietsen, ligt er nog een forse taak ten aanzien van fietsparkeren, met name in gebouwde voorzieningen.
Deze vraag laat zich uitsplitsen naar binnenstad (een tekort aan circa 4.000 fietsparkeerplekken) en OV gerelateerde fiets-parkeerplekken (ruim 9.000 extra fietsparkeerplekken o.b.v. groei Utrecht CS tot 2030) Het gebied is volop in ontwikkeling en het tempo van ontwikkelen van het gebied maakt dat we nu moeten aanhaken. Voor 2021 staan de ontwikkeling van de Knoop (door Rijksvastgoed) en de start van de tender voor de uitgifte van het Jaarbeurspleingebouw al op de agenda.

In het Programma Bereikbaarheid is een budget gereserveerd door het "on hold" zetten van het project fietsroute langs het spoor Amsterdam. Daarnaast is cofinanciering noodzakelijk. Het investeringsvoorstel is exclusief de structurele exploitatie- en beheer/onderhoudslasten die geregeld moeten worden in de parkeerexploitatie na gereedkoming van de stalling en waarvoor een business case moet worden opgesteld samen met ProRail en NS.

2.3.4 Wonen

Binnen de verstedelijkingsopgave is de woningbouwproductie de kern. Wij stellen voor een impuls te geven om de beoogde 3.000 woningen per jaar te kunnen realiseren.

x€ 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Toevoegen reserve betaalbaar wonen (conform motie erfpacht conversieregeling 2017)	7.000				
Risico planschade	900				
Investeringsruimte pre-grondexploitaties	1.500	1.500			
Anticiperende verwervingen (risicoreservering)	1.500	1.500			
Totaal	**10.900**	**3.000**			

Reserve betaalbaar wonen
Voor het realiseren van meer betaalbare woningen in het sociale en middenhuursegment zijn middelen beschikbaar uit de conversieregeling 2017, die door middel van motie 2017/191 zijn geoormerkt. De geïnventariseerde projecten voor de besteding van deze middelen overschrijden ruimschoots de

beschikbare middelen. Gezien de urgentie van deze stedelijke opgave en de wens om ook op langere termijn betaalbaar wonen te kunnen blijven stimuleren, is een toevoeging wenselijk.

Opvangen risico planschade bij actualiserende bestemmingsplannen
Bij het in procedure brengen van actualiserende bestemmingsplannen is het niet mogelijk om eventuele planschade claims te dekken uit de business case van het betreffende gebied, aangezien er geen sprake is van een gebiedsontwikkeling. Daarom stellen wij voor om voor het opvangen van deze specifieke risico's 0,9 miljoen euro te bestemmen.

Investeringsruimte pre-grondexploitaties
Met deze investeringsruimte kunnen wij voorstellen aan de Raad doen voor het oppakken en doelmatig invullen van een gebiedsontwikkeling. Wij denken hierbij aan het beschikbaar stellen van voorbereidingskredieten of aanvullende gewenste investeringen ten laste van gebiedsontwikkelingen waar een batig saldo op wordt verwacht die niet onder het BBV vallen, maar wel de doelmatigheid van de ontwikkeling vergroten en bijdragen aan het realiseren van de (ruimtelijke) ambities in de RSU.

Anticiperende verwervingen (risicoreservering)
In de voorjaarsnota stellen we voor om financiële ruimte te bestemmen voor het opvangen van risico's op anticiperende aankopen. Met deze financiële ruimte kunnen wij ook aankopen doen ten behoeve van het invullen van de ambities uit de (nog vast te stellen) RSU 2040. Het gaat dan om locaties waar grondpositie cruciaal is voor het realiseren van de gewenste ruimtelijke opgave (waaronder dubbel ruimtegebruik). Dit kan een opgave zijn die niet door de markt wordt opgepakt (bijvoorbeeld recreatief groen) of een opgave waarbij door middel van een gemeentelijke grondpositie betere sturing mogelijk is op de (programmatische) invulling.

2.3.5. Openbare ruimte

De investeringen die wij voorstellen in de openbare ruimte zijn gericht op het behouden en het toevoegen van ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast maakt de realisatie van het Lombokplein ook woningbouw mogelijk. In het MPR heet deze categorie investeringen, in lijn met de barcodethema's Mobiliteit/groen.

x€ 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Integrale aanpak Openbare Ruimte Kanaleneiland - Winkelcentrum Vasco Da Gamalaan en herinrichting Columbuslaan		750			
Realisatie Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn	14.405				
Integrale aanpak Openbare Ruimte Overvecht - Herinrichting openbare ruimte Taagdreef en omgeving		200			
Integrale aanpak Openbare Ruimte Overvecht - Watertoren		300			
Totaal	**14.405**	**1.250**			

Integrale aanpak Openbare Ruimte Kanaleneiland - Winkelcentrum Vasco Da Gamalaan en herinrichting Columbuslaan
In Kanaleneiland ligt een grote opgave om de openbare ruimte te vernieuwen. De inrichting van veel wegen is versleten en er ligt een opgave voor groot onderhoud. Het groen wordt niet optimaal gebruikt voor gezonde verstedelijking. De inrichting van de straten is te veel gericht op auto's en 50 kilometer per uur. Door de straten her in te richten (versmallen) leveren we een bijdrage aan de klimaatbestendigheid van de wijken. Vernieuwing / herinrichting openbare ruimte is essentieel voor wijkverbetering en voor het toevoegen van circa 2.000/3.000 woningen in Kanaleneiland.
Het investeringsvoorstel Vasco Da Gamalaan en de herinrichting Columbuslaan richt zich op de openbare ruimte bij het winkelcentrum aldaar. We willen hier de kans benutten om de openbare ruimte integraal in te richten, in combinatie met de investeringen vanuit Stadsbedrijven in rioleringen en verharding.

Realisatie Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn (in combinatie met betaalbaar wonen Lombokplein)
De Leidse Rijn wordt bevaarbaar gemaakt en het Westplein wordt omgevormd van een verkeersplein naar een levend stukje stad. Hier komen woningen (met name in sociaal en midden categorie) en andere functies. Lombok zal weer meer verbonden zijn met de stad. Ook de Graadt van Roggenweg wordt geherstructureerd tot een stadsstraat voor bestemmingsverkeer, in de lijn van het stedelijke mobiliteitsbeleid. De (her)ontwikkeling van het Lombokplein kan op korte termijn starten, omdat de grond in bezit van de gemeente is. De realisatie kan in 2024 starten met werkzaamheden voor de herinrichting en vanaf 2027 kunnen gronduitgiftes plaatsvinden. Bij het in procedure brengen en daarna vaststellen van het bestemmingsplan door de raad in 2022, moet de financiële uitvoerbaarheid worden aangetoond.

Wij stellen wij voor 14,4 miljoen euro te bestemmen voor de investeringsopgave Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn. Samen met de 5,5 miljoen euro die wij in het MPR (paragraaf 6.6) bestemmen in de reservering betaalbaar wonen en de al eerder in de programmabegroting bestemde meerjarige financiële ruimte is de dekking volledig om daadwerkelijk te kunnen starten met (de voorbereiding van) de realisatie van Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn.

Integrale aanpak Openbare Ruimte Overvecht - Watertoren en Herinrichting openbare ruimte Taagdreef en omgeving
In Overvecht ligt een grote opgave om de openbare ruimte te vernieuwen. De inrichting van veel wegen is versleten en er ligt een opgave voor groot onderhoud. Het groen wordt niet optimaal gebruikt voor gezonde verstedelijking. De inrichting van de straten is te veel gericht op auto's en 50 kilometer per uur. Door de straten her in te richten (versmallen) leveren we een bijdrage aan de verkeersveiligheid, vergroening en klimaatbestendigheid van de wijken. Vernieuwing / herinrichting openbare ruimte is essentieel voor wijkverbetering en voor het toevoegen van duizenden woningen in Overvecht. De voorbereiding van project Herinrichting Taagdreef en omgeving loopt al enige tijd. Het FO / SO is besproken met omwonenden in het gebied. De Watertoren in Overvecht is overgedragen van Vitens naar een private eigenaar. Er ligt een bouwenvelop voor de ontwikkeling van de Watertoren. Aansluitend aan die ontwikkeling willen we als gemeente Park de Watertoren deels herinrichten en een betere rol laten vervullen voor (ontmoeten in) de wijk.

2.4. Knelpunten

De gemeentelijke begroting staat voortdurend onder spanning door ontwikkelingen die onvermijdelijk op ons afkomen. Dat kunnen prijsstijgingen zijn of consequenties van wettelijke verplichtingen. Als de kosten van deze knelpunten niet langer kunnen worden uitgesteld en ook niet kunnen worden opgevangen binnen de programma's, moeten ze worden opgelost. Zo blijft de begroting reëel sluitend.

Hieronder vindt u de knelpunten per programma.
Vervolgens geven we in dit hoofdstuk per programma meer uitleg over de knelpunten.

Samenvatting knelpunten					x € 1.000
Programma	2021	2022	2023	2024	2025
Bewoners en Bestuur	606	606	606	606	606
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en erfgoed	232	270	315	205	105
Openbare ruimte en groen	3.725	3.728	5.058	4.058	4.558
Werk en Inkomen	0	400	400	400	400
Ondersteuning op maat	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	170	120	0	0	0
Veiligheid	600	780	680	680	680
Utrechts Vastgoed	1.000	1.000	0	0	0
Overhead	1.640	2.296	1.918	1.918	2.068
Geheim knelpunt	0	200	200	200	200
Totaal	**7.973**	**9.400**	**9.177**	**8.067**	**8.617**

Programma Bewoners en Bestuur					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Meerkosten BRP	121	121	121	121	121
Doorontwikkeling Bewoners en Bestuur	335	335	335	335	335
Redacteuren extra taken	150	150	150	150	150
Totaal	**606**	**606**	**606**	**606**	**606**

Meerkosten BRP
Het landelijk onderhoud van de Basis Registratie Personen (BRP) wordt gefinancierd door alle gebruikers, dus ook door gemeenten. De betaling is op basis van verzonden en ontvangen BRP-gegevens en verloopt gestaffeld. Vanaf 2021 zal de gemeente in een hogere staffel vallen. De oorzaak is dat steeds meer geautomatiseerde systemen gebruik maken van de relevante gegevens uit de BRP in plaats van losstaande gegevensbestanden op te bouwen. Bij de volgende staffel gaan we naar 0,121 miljoen euro meerkosten per jaar waar geen dekking voor is binnen de bestaande begroting.

Doorontwikkeling Bewoners en Bestuur
Toegenomen landelijke, lokale en interne wet- en regelgeving vraagt een extra investering op de kwaliteit van het (openbare) besluitvormingsproces en op de kwaliteit van de organisatie. Ditzelfde geldt voor de taakverzwaring in de dienstverlening aan inwoners en organisaties die willen participeren in de politiek-bestuurlijke besluitvorming. Tot slot wordt er ruimte gereserveerd voor het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad door inzet van incidentele onderzoeken en adviezen.

Redacteuren extra taken
In 2020 is de wet digitale toegankelijkheid ingegaan. Deze wet vraagt dat alle content die wij online publiceren voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen. Dit zijn 38 eisen waaraan content en techniek moet voldoen. Daarnaast hebben we vanaf 2021 ook te maken met de wet Single Digital Gateway en de dienstenwet. De Wet Single Digital Gateway en de dienstenwet stelt ons dat wij een deel van onze website en diensten in het Engels moeten gaan aanbieden aan onze inwoners. Deze wetten vragen extra handelingen en kennis van onze redacteuren maar ook extra ondersteuning en advies aan de organisatie. Door de enorme hoeveelheid content die dagelijks geplaatst moet worden vraagt dit extra capaciteit. Uitbreiding van redactiecapaciteit is nodig om te kunnen blijven voldoen aan de aangescherpte wet- en regelgeving.

Programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en erfgoed					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Doorontwikkeling RUD	32	30	15	15	15
Digitalisering Erfgoed	200	240	300	190	90
Totaal	**232**	**270**	**315**	**205**	**105**

Doorontwikkeling RUD
De Regionale Uitvoeringsdienst groeit uit de kinderschoenen en dit vereist een investering in de professionaliteit van de RUD-organisatie, de onderlinge samenwerking tussen de deelnemers en het accounthouderschap vanuit de deelnemers. Dit besef is het afgelopen jaar gegroeid bij alle deelnemers in de context van het traject Kleur Bekennen, de komst van de Omgevingswet en het aanstaande advies van de commissie Van Aartsen over het VTH-stelsel. Op 11 februari 2021 heeft het Algemeen Bestuur van de RUD unaniem besloten om de doorontwikkeling uit te voeren.

Digitalisering Erfgoed
Een grote hoeveelheid erfgoeddata moet worden geordend en ontsloten. Op dit moment voldoet de documentatie erfgoed niet aan de archiefwet. Daarnaast vragen interne gemeentelijke processen om een bredere aanpak van de data- en documentatiestromen bij Erfgoed. De gemeente is bevoegd gezag en erkend depot in de erfgoedwet in het kader van vergunningverlening. Met de komst van de omgevingswet (digitale stelsel) wordt de digitalisering daarmee extra urgent.

Programma Openbare ruimte en groen					x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Openbare Ruimte GWW index en BDB index	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Uithoflijn groot onderhoud	96	96	96	96	96
Rattenbestrijding	185	185	185	185	185
Maaibeheer	300	300	300	300	300
Herziening Programma Wervengebied	0	0	1.330	330	330
Nota Beheer Openbare Ruimte	0	0	0	0	500
Havens emissievrije boten	0	50	50	50	50
Opvangen knelpunt Havens emissievrije boten	0	-47	-47	-47	-47
Totaal	**3.725**	**3.728**	**5.058**	**4.058**	**4.558**

Openbare Ruimte GWW index en BDB index
De gemeente Utrecht werkt met een index die meebeweegt met de prijzen in de markt. Gemeentebreed wordt een verzamelindex gehanteerd, de IMOC, die voor de gehele breedte van de gemeentelijke dienstverlening prijscompensatie biedt. Een aantal markten heeft een grotere fluctuatie dan de IMOC. De grond-, weg-, waterbouwindex (GWW) en de bouwindex (BDB) is veel hoger dan de IMOC-index. De hogere indexen GWW en BDB met betrekking tot 2018 en 2019 zijn incidenteel gecorrigeerd in 2020, de structurele verwerking vanaf 2021 is een knelpunt. Herverdeling van middelen (van het ene programma naar het andere) is onderzocht om dit knelpunt vanaf 2021 op te lossen, maar leidt tot knelpunten in andere programma's waar verplichtingen voor zijn aangegaan. Bijvoorbeeld met jeugdzorgaanbieders, de politie, et cetera.

Uithoflijn groot onderhoud
Het groot onderhoud van de Uithoflijn overeenkomstig afspraken met de Provincie Utrecht.

Rattenbestrijding
De kosten in verband met de rattenbestrijding nemen toe omdat er meer meldingen binnenkomen over rattenoverlast. De toename van het aantal meldingen leidt tot het nemen van meer (fysieke) maatregelen om de overlast terug te dringen. In de loop van 2021 volgt een evaluatie op de rattenbestrijding.

Maaibeheer
Nieuwe aanbesteding maaibestek valt duurder uit dan geraamd en is hoger zoals bij de integrale afweging 2020 toegekend, zie raadsbrief oktober 2020.

Herziening Programma Wervengebied
Conform de voorgestelde financiële strategie bij het programmaplan Wervengebied is voor de jaren 2021 -2023 een concrete planning gemaakt van de benodigde werkzaamheden in het kader van:
a. herstel van wal- en kluismuren
b. maatregelen om zwaar verkeer te weren
c. inzet van interventieteam ten behoeve van bescherming en veiligheid erfgoed
d. noodzakelijke onderzoeken naar schade en herstel van kelders
e. samenwerking tussen gemeente en keldereigenaren in te vullen
f. intensivering beheer.
De totale kosten voor 2021-2023 bedragen 48,3 miljoen euro. Beschikbaar, na de "herlabeling" van de beschikbare budgetten van project Wal- en kluismuren, is voor het programma nog 38,9 miljoen euro beschikbaar voor de meest dringende werkzaamheden. Voor de eerste drie jaren is aanvullend nog 9,4 miljoen euro nodig. Van deze 9,4 miljoen euro kunnen we conform de huidige regelgeving een deel van de kosten activeren waardoor het benodigde budget in 2023 1,330 miljoen euro bedraagt, waarvan 0,330 miljoen euro structurele kapitaallasten.

Nota Beheer Openbare Ruimte
In de financiële strategie, zoals beschreven in de Nota Beheer Openbare Ruimte, is een knelpunt 'op termijn' benoemd. Beginnend in 2025, het laatste jaar van de meerjarenbegroting, is er cumulatief structureel jaarlijks oplopend 0,95 miljoen euro nodig voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte om de toenemende onderhouds- en vervangingsinspanning in de naoorlogse wijken "het hoofd te kunnen bieden" en het achterstallig onderhoud weg te werken.

Logischer is om de start van het ingroeipad van het benodigde budget, in de Nota beheer openbare ruimte 0,950 miljoen euro vanaf 2025 cumulatief per jaar, aan te passen aan de vertraagde besluitvorming. Omdat de Nota beheer openbare ruimte pas in februari 2021 is vastgesteld, circa een half jaar later dan eerder verwacht, is het niet mogelijk om de planning zoals in de Nota benoemd al in 2021 volledig waar te maken. Indien we het ingroeipad ook met een half jaar vertragen dan kunnen we in 2025 volstaan met een budgetverhoging van 0,500 miljoen euro. Daarna blijft het bedrag cumulatief 0,950 miljoen euro per jaar.

Havens emissievrije boten
Conform besluit uit het Coalitieakkoord zijn de laatste jaren de tarieven voor emissieboten fors verhoogd. De tarieven voor de emissievrije boten zijn daarentegen alleen geïndexeerd. Eigenaren hebben hun motoren sneller vervangen dan verwacht. Dit heeft ertoe geleid dat de opbrengsten uit deze tarieven zijn gedaald, waardoor ook de kostendekkendheid van de haventarieven is afgenomen.

Opvangen knelpunt Havens emissievrije boten
Voorstel is het knelpunt havens emissievrije boten op te vangen binnen de verordening door middel van een tariefstijging van de beroepsvaart.

Programma Werk en Inkomen — x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Beschermingsbewind	0	400	400	400	400
Totaal	**0**	**400**	**400**	**400**	**400**

Beschermingsbewind
Door de rechtbank kunnen bewoners onder andere vanwege schuldenproblematiek onder bewind worden gesteld. De bewindvoerders declareren hun kosten bij Werk en Inkomen als bijzondere bijstand. In 2017 is extra budget beschikbaar gesteld om deze kosten op te vangen. In het coalitieakkoord is een taakstelling meegegeven dat door de effecten van de actieagenda schulden gedacht werd dat deze kosten zouden dalen. Dit effect zien we niet optreden, hoewel schuldenbewind afneemt zien we het aantal toestandenbewinden toenemen. Ook worden door de actieagenda ook meer bewoners gewezen op de mogelijkheid tot bewindvoering. We verwachten dat de kosten nog iets dalen door aanvullende acties, maar niet genoeg om de daling in het budget te compenseren.

Programma Ondersteuning op maat — x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Risico kostenstijgingen jeugd, WMO en Asiel en Integratie	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Risico kostenstijgingen jeugd, WMO en Asiel en Integratie
Het programma ondersteuning op maat is een breed programma voor alle Utrechters, die in meer of mindere mate ondersteuning nodig hebben in leven van alle dag. In dit programma wordt jaarlijks circa 300 miljoen euro aan lasten gemaakt. We zien de laatste jaren dat programmaonderdelen structureel uit de pas gaan te lopen. Vooralsnog is dit voor de jaren 2021 en 2022 incidenteel op te vangen, mede dankzij de incidentele extra rijksbijdrage voor de jeugdzorg (zie ook de toelichting in Hoofdstuk 4, in de Eerste bestuursrapportage) in die jaren en door binnen het programma te schuiven. Binnen het beleidsterrein Asiel en integratie lopen veel incidentele baten af (bijv. voor Plan Einstein en de LVV-pilot). Dit betekent dat er voor een deel van deze activiteiten vanaf 2023 geen toereikend budget is. Vanaf

2023 worden de middelen voor Beschermd Wonen doorgedecentraliseerd naar alle gemeenten, waarmee een groot deel van de flexibiliteit in het programma verdwijnt. In de financiële strategie van deze voorjaarsnota gaan wij ervan uit dat het Rijk de kostenstijgingen voor jeugd en WMO (o.a. abonnementstarief) structureel compenseert net als de nieuwe taak onder de Inburgeringswet. De VNG is hierover indringend in gesprek met het Rijk, met als eerste resultaat een verhoging van het incidentele bedrag voor jeugdzorg in 2021. Deze bijdrage vermindert het risico in het programma en is daarmee niet vrij inzetbaar.

Programma Volksgezondheid

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Implementatie richtlijn Visus en Ondergewicht	170	120	0	0	0
Totaal	**170**	**120**	**0**	**0**	**0**

Implementatie richtlijn Visus en Ondergewicht
Deze richtlijnen zijn herzien op basis van wetenschappelijke inzichten. Hierbij is aangegeven dat onderzoeken naar de visus (gezichtsvermogen) en het gewicht op een eerder moment (vervroeging van twee jaar) moeten plaatsvinden. Hierdoor worden kinderen eerder geholpen, waardoor minder gezondheidsschade optreedt. Door de verschuiving van deze contactmomenten is er een overgangsperiode waarin een dubbele hoeveelheid kinderen gezien moeten worden in het basisonderwijs. Landelijk zijn geen middelen beschikbaar gesteld waardoor er een dekkingsprobleem is voor de overgangsperiode: 0,170 miljoen euro incidenteel 2021 en voor 2022 0,120 miljoen euro (t/m einde schooljaar juli 2022).

Programma Veiligheid

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
VRU aanpassing ijkpunt scores	0	280	280	280	280
VRU kosten FLO (Functioneel Leeftijdsontslag)	400	400	400	400	400
Investering in ventilatie brandweerkazernes	200	100	0	0	0
Totaal	**600**	**780**	**680**	**680**	**680**

VRU aanpassing ijkpunt scores
De Veiligheidsregio Utrecht krijgt haar budget van de 26 deelnemende gemeenten. De bijdrage van Utrecht is ongeveer 1/3. De verdeling van het budget vindt plaats volgens een verdeelmodel net zoals het gemeentefonds. Jaarlijks worden dan de ijkpunt scores per gemeente berekend. Op basis van die scores berekent de VRU welke gemeente welke bijdrage moet betalen. Belangrijkste parameter is het aantal inwoners. Als de stad Utrecht relatief meer inwoners heeft ten opzichte van de overige gemeenten wordt ons relatieve aandeel hoger en dan moet Utrecht relatief meer betalen, andere gemeenten minder. Dit doet zich nu voor. Op basis van de berekende ijkpuntscore moet Utrecht vanaf 2022 0,280 miljoen euro meer betalen.

VRU kosten FLO (Functioneel Leeftijdsontslag)
Bij het vormen van de Veiligheidsregio zijn afspraken gemaakt over functioneel leeftijdsontslag voor brandweerpersoneel (wetgeving), de FLO. Voor de komende jaren zijn de kosten hiervoor 0,4 miljoen euro hoger.

Investering in ventilatie brandweerkazernes
Uit nadere onderzoeken blijkt dat de installaties van 3 locaties brandweer niet voldoen aan Bouwbesluit 2012, de richtlijnen van het RIVM en de Arbowet. De brandweerpost aan de Belcampostraat voldoet inmiddels wel, nu een aantal gebreken is hersteld. Om zorg te dragen voor een gezonde en veilige werkomgeving voor de VRU moeten er in de drie panden aanpassingen worden gedaan aan de klimaatinstallaties.

Programma Utrechts Vastgoed x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Tijdelijke invulling Oudegracht 167	1.000	1.000	0	0	0
Totaal	**1.000**	**1.000**	**0**	**0**	**0**

Tijdelijke invulling Oudegracht 167
Het complex aan de Oudegracht 167 (voormalige Openbare Bibliotheek en Broese Boekhandel) staat sinds medio 2020 leeg. Momenteel vindt er besluitvorming plaats over de pandvisie en wordt dit verder uitgewerkt om te komen tot een definitieve invulling. Naar verwachting kunnen er tot 2023 tijdelijke initiatieven in het complex gehuisvest worden. De huuropbrengsten van deze initiatieven zijn fors lager dan de begrote opbrengsten. Om dit tekort op te vangen is er extra budget nodig.

Programma Overhead x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Het nieuwe werken 3.0	1.050	1.550	1.300	1.300	1.300
Overheadopslag knelpunten	590	746	618	618	768
Totaal	**1.640**	**2.296**	**1.918**	**1.918**	**2.068**

Het nieuwe werken 3.0
Pre corona was er sprake van een grote druk op het aantal werkplekken in het stadskantoor. De wettelijke ARBO-eisen kwamen in gedrang. Met de COR is afgesproken hoe de werkgever gaat voldoen aan de wettelijke ARBO-eisen. Door corona zijn we digitaal gaan werken en onderzoeken wijzen uit dat post-corona het hybride werken de nieuwe werkwijze zal zijn. Het hybride werken vraagt om aanpassingen om het stadskantoor zoals voorzieningen in de IT: devices, infrastructuur en toepassingen (infrastructuur). Maar hybride werken gaat ook over de thuiswerkplek laten voldoen aan ARBO-eisen en veilige apparatuur.

Overheadopslag knelpunten
De overhead biedt ondersteuning om oplossingen voor maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren. Denk aan control op ruimtelijke projecten of bezwaar & beroep bij uitkeringen in het sociaal domein. In begroting van 2021 is aangegeven dat de overhead meebeweegt met de omvang van de organisatie (maximaal 25,7% van de apparaatslasten). Op deze manier kan de overhead de gewenste ondersteuning blijven bieden. Knelpunten die leiden tot een grotere organisatie, zoals onder andere extra taken voor redacteuren en de rattenbestrijding, leiden tot een verhoging van de overhead.

Geheim knelpunt x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Geheim knelpunt	0	200	200	200	200
Totaal	**0**	**200**	**200**	**200**	**200**

Geheim knelpunt
Dit knelpunt wordt in een aparte, geheime bijlage toegelicht.

3. Actualisatie financieel beeld

In dit hoofdstuk geven we meer in detail een toelichting op het actuele financiële beeld. We beginnen met het financiële beeld en de financiële ontwikkelingen. Vervolgens gaan we in op de groei en ontwikkelingen en de onvermijdelijke coronakosten. We ronden het hoofdstuk af met de financiële strategie die ons in staat stelt om tot een sluitend meerjarenbeeld te komen.

3.1. Financieel beeld

Onderstaande tabel laat de samenhang zien tussen de beschikbare financiële ruimte en de bestemming van deze middelen.

Samenvattend financieel beeld						x € 1.000
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	Structureel
Financiële ontwikkelingen	5.127	-7.039	-8.065	-7.509	-7.104	-7.104
Bijsturingen maatregelenpakketten	-880	0	0	0	0	0
Nieuwe activiteiten	-4.868	-8.961	-2.525	-1.885	-1.885	-1.885
Groeikader	1.350	-3.122	-3.122	-3.122	-3.122	-3.122
Knelpunten	-7.973	-9.400	-9.177	-8.067	-8.617	-8.527
Aanvulling scenario C	-1.969	0	0	0	0	0
Financiële strategie	-773	20.638	20.638	20.638	20.638	20.638
Totaal Financiële ruimte	-9.986	-7.884	-2.251	55	-90	0
Vereveningen via de algemene dekkingsreserve	9.986	7.884	2.251	-55	90	0
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In deze tabel staan de positieve bedragen voor voordelen ten opzichte van de vastgestelde meerjarenraming (minder uitgaven of meer inkomsten) en negatieve bedragen voor nadelen (meer uitgaven of minder inkomsten). De meerjarenraming is in de actuele Programmabegroting 2021 vastgelegd.

Een aantal onderdelen van bovenstaande tabel zijn al toegelicht in hoofdstuk 2, te weten:

- Bijsturingen maatregelenpakketten (zie hoofdstuk 2.1)
- Nieuwe activiteiten (zie hoofdstuk 2.2)
- Knelpunten (zie hoofdstuk 2.4)

De overige onderdelen in de tabel worden in onderstaande hoofdstukken onderbouwd en toegelicht.

3.2. Financiële ontwikkeling

Sinds de vaststelling van de Programmabegroting 2021 zijn er ontwikkelingen geweest die het gemeentelijke financiële beeld beïnvloeden. Hiermee wordt de ruimte bepaald om knelpunten, nieuwe activiteiten en uitgaven voor de groeiende stad te kunnen dekken. In dit beeld zijn de autonome ontwikkelingen verwerkt (accres gemeentefonds, bijstellingen in verband met onder andere loon- en prijscompensatie), de middelen die we verwachten als gevolg van de groei van de stad en overige ontwikkelingen. De samenstelling van de financiële ruimte is als volgt:

Financiële ontwikkelingen

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Te bestemmen resultaat 2020	15.679				
Autonome ontwikkelingen	-10.584	-9.789	-10.965	-10.559	-10.154
Groei van de stad	-950	3.122	3.122	3.122	3.122
Overige ontwikkelingen	982	-372	-222	-72	-72
Totaal	**5.127**	**-7.039**	**-8.065**	**-7.509**	**-7.104**

Hierboven zijn de mutaties geordend per onderwerp. In onderstaande paragrafen lichten wij deze mutaties toe.

3.2.1. Te bestemmen resultaat 2020

Het voorlopige resultaat over het begrotingsjaar 2020 bedraagt 28,613 miljoen euro (exclusief winsten uit grexen) voor bestedings- en dekkingsvoorstellen. Op dit resultaat wordt per saldo 12,934 miljoen euro in mindering gebracht als gevolg van de (technische) bestedings- en dekkingsvoorstellen bij de Jaarrekening 2020. Bij de behandeling van de jaarstukken worden de bestedings- en dekkingsvoorstellen in een separaat raadsvoorstel voorgelegd. Voorgaande cijfers zijn nog onder voorbehoud van de uitkomsten uit de accountantscontrole.

3.2.2. Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen bestaan uit externe, niet beïnvloedbare nominale (loon en prijs) en reële (volume) ontwikkelingen in 2021 en 2022. Deze ontwikkelingen zijn verwerkt conform vastgesteld beleid.

x 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Gemeentefonds	-5.017	17.254	16.078	16.484	16.889
Loon- en prijscompensatie programma's	-5.567	-30.835	-30.835	-30.835	-30.835
Vrijval weerstands- vermogen	0				
Belasting en heffingen (inflatiecorrectie)	0	3.792	3.792	3.792	3.792
Totaal	**-10.584**	**-9.789**	**-10.965**	**-10.559**	**-10.154**

Gemeentefonds

Met het Interbestuurlijk Programma dat is overeengekomen tussen het nieuwe kabinet en de decentrale overheden zijn uitgangspunten afgesproken die doorwerken in de systematiek en de omvang van het gemeentefonds. Het gemeentefonds beweegt mee met een breed deel van de rijksuitgaven. De begroting, en dus ook de algemene uitkering wordt in constante prijzen geraamd. Voor het jaar t+1 worden jaarlijks bij de voorjaarsnota de budgetten gecompenseerd voor stijgende kosten. Dat is ook het moment om de raming van de algemene uitkering te gaan prognosticeren inclusief de loon en prijsontwikkeling voor t+1 (het is een combinatie van correctie van het prijspeil en herverdeelnadelen).

Loon- en prijscompensatie programma's

De bijstelling van het gemeentefonds hebben we nodig om een deel van onze uitgaven te indexeren voor loon- en prijsontwikkelingen. De uitkomst van de cao-onderhandelingen is nog niet duidelijk. We werken in deze Voorjaarsnota, gezien de financiële krapte, met voorzichtige aannames. Hierin is tevens een volledig jaar van de huidige CAO (effect: 1,75%) opgenomen.
Voor de prijsindex hanteren we het gemiddelde van de ontwikkeling van de overheidsconsumptie over de afgelopen 3 jaren. Die bedraagt 2,15%. In de berekening van de prijsindex 2022 is ervoor gekozen een gedifferentieerde index te hanteren, namelijk Grond-, weg- en waterbouw index (GWW) en de Bouwindex. We hanteren ook gemiddelde over de afgelopen 3 jaren, de GWW index bedraagt 3,35% en de BDB index bedraagt 2,5%.
Zowel de looncorrectie over 2021 als de loon- en prijsontwikkeling 2022 vertalen we vanaf 2022 naar een gewogen index voor de subsidiebudgetten. Met de geschetste ontwikkelingen bedraagt die 3,3% voor 2022.

Weerstandsvermogen

Op basis van de voorlopige jaarrekeningcijfers blijkt de stand van het weerstandsvermogen 0,8. Er is dus geen afroming of toevoeging nodig om het weerstandsvermogen op 0,8 te krijgen (zie hoofdstuk 3.6 voor spelrelgels van het herstelplan).
Momenteel vindt de controle van de jaarrekening door de accountant plaats. Eventuele correcties die daaruit voortvloeien kunnen impact hebben op het weerstandvermogen.

Belastingen (inflatiecorrectie)

Jaarlijks indexeren we de belastingopbrengst met de inflatie. Evenals voorgaande jaren bepalen we die aan de hand van de verwachte loon- en prijsontwikkeling vanaf 2022. De indexering komt daarmee op 3,3%.

3.2.3. Groei van de stad

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Gemeentefonds, groei van de stad	-2.728	854	854	854	854
Belasting en heffingen	1.778	2.268	2.268	2.268	2.268
Toename OZB	*2.000*	*2.551*	*2.551*	*2.551*	*2.551*
Afdracht ondernemersfonds	*-222*	*-283*	*-283*	*-283*	*-283*
Totaal	**-950**	**3.122**	**3.122**	**3.122**	**3.122**

Groei van de stad (volumeontwikkelingen)

Op basis van ramingen die de afdeling Onderzoek opstelt, worden de parameters van de algemene uitkering jaarlijks geactualiseerd bij de voorjaarsnota. We actualiseren het lopende jaar en ramen de groei voor het komende jaar. De groei voor het komend jaar trekken we structureel door. We ramen dus niet de groei voor de jaren t+2+3+4. We ramen immers ook niet de eventuele extra lasten die zich in de jaren t+2+3+4 gaan voordoen.

Belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Met de groei van de stad neemt het bestand aan woningen en niet-woningen toe waarover onroerendezaakbelasting (OZB) wordt ontvangen. We ramen extra OZB-inkomsten omdat uit de jaarrekening van 2020 blijkt dat er een toename van OZB is en deze is te danken aan extra opbrengsten uit woningen. Er is rekening gehouden met een areaaltoename voor woningen van 2 miljoen euro. Daarnaast is, door het uitbreiden van het woningenbestand, rekening gehouden met 0,551 miljoen euro extra opbrengsten als gevolg van een toegenomen areaal woningen. Deze toename is exclusief de OZB toename zoals beschreven in hoofdstuk 3.5.

Afdracht ondernemersfonds

Conform de spelregels wordt 11% van de OZB-inkomsten aan het ondernemersfonds afgedragen.

3.2.4. Overige ontwikkelingen

Naast de bovenstaande ontwikkelingen zijn er nog andere ontwikkelingen die invloed hebben op het financiële beeld.

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Toevoegjaar	0	0	0	0	0
Rente	574	0	0	0	0
Dividend	480	-300	-150	0	0
Erfpacht	-72	-72	-72	-72	-72
Totaal	**982**	**-372**	**-222**	**-72**	**-72**

Toevoegjaar

Iedere voorjaarsnota wordt er een nieuwe jaarschijf toegevoegd aan de meerjarenbegroting. Door wijzigingen in de begroting die wel meerjarig maar niet structureel zijn, kan er daarbij een saldo in de begroting ontstaan. Dat saldo wordt opgenomen in de voorjaarsnota onder de noemer toevoegjaar. Het saldo van de begroting uit de nieuw toegevoegde jaarschijf 2025 is echter nihil.

Rente

Over 2021 wordt ten opzichte van de geldende begroting een voordeel verwacht van per saldo 0,574 miljoen euro. Als gevolg van een gedaalde marktrente wordt in 2021 voor 1,387 miljoen euro aan lagere externe rentelasten voorzien. Door een verwacht verminderd extern beroep op met name kredietfaciliteiten wordt 0,3 miljoen euro minder aan rentebaten voorzien. Tenslotte wordt door afwijkende boekwaarden van activa, grondexploitaties en van vaste activa-reserves vanuit de interne rentetoerekening een nadeel voorzien van 0,506 miljoen euro. Dit is een inschatting op basis van de balanscijfers 2020 na afsluiting periode 13.
Met betrekking tot de jaren 2022 t/m 2025: de sterk gedaalde marktrente heeft bij her- en aanvullende financieringen een verlagend effect op de gemiddelde rente van de gemeentelijke leningenportefeuille. Op grond van BBV-voorschriften moet de interne toerekening zoveel mogelijk aansluiten bij de werkelijke rentelasten, dit met inachtneming van een beperkt toegestane marge. Op dit moment voorzien wij dat de dalende gemiddelde rente van de leningenportefeuille ons noodzaakt om de interne rente met ingang van 2022 te verlagen van 2% naar 1,5%. Voor de interne rentetoerekening is dit gemeentebreed budgetneutraal: tegenover de verlaging van het financieringsresultaat op centraal niveau staat verlaging van de kapitaallastenbudgetten van organisatieonderdelen. Vandaar dat de effecten hiervan voor de jaren 2022 t/m 2025 vooralsnog op nihil gesteld zijn. Wel kunnen er buiten de interne rentetoerekening budgettaire effecten optreden bij onderdelen waarbij met de interne rente wordt gerekend, zoals rioolheffingen.

Dividend

De gemeente Utrecht is aandeelhouder van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en bezit 1,37% van de aandelen. Er ligt een aanbeveling van de Europese Centrale Bank om over de boekjaren 2019 en 2020 (normaal te ontvangen en te verantwoorden in resp. 2020 en 2021) vooralsnog niet meer dan circa 26 miljoen euro aan dividend uit te keren. Die aanbeveling heeft een looptijd t/m eind september 2021. BNG heeft te kennen gegeven binnenkort dit bedrag tot uitkering te brengen. Het dividendbesluit over 2019 bedroeg 71 miljoen euro. De resterende 45 miljoen euro blijft in principe gereserveerd voor uitkering maar dan na september 2021 en er van uit gaand dat er niet nog meer (ECB-)beperkingen komen.
Recent heeft BNG Bank haar resultaat over 2020 gepubliceerd. Ten opzichte van de raming geeft dit voor 2021 een voordeel van 0,48 miljoen euro. Ook voor dit bedrag heeft BNG laten doorschemeren dit na september 2021 tot uitkering te willen brengen maar ook dit is onder voorbehoud van mogelijke toekomstige ECB-aanbevelingen.
Op grond van de huidige economische ontwikkeling met mogelijke kredietrisico's verwachten wij voor 2022 en 2023 een daling van het nettoresultaat van de bank en/of verlaging van de door haar toegepaste payout ratio. Als gevolg daarvan worden lagere dividendbaten voorzien. Wel verwachten wij met ingang van 2024 een herstel naar de geldende ramingen

Erfpacht

In het rekeningresultaat 2020 zijn incidentele opbrengsten opgenomen uit de conversie van erfpachtcontracten naar eeuwigdurende afkoop. Met deze conversie vervallen echter ook de structurele inkomsten in de vorm van de canons. De structurele inkomstendaling verwerken we in deze voorjaarsnota.

3.3. Groei en investeringen

In de jaren voor corona groeide de bevolking jaarlijks met tussen 4.100 en 5.400 inwoners. De helft van deze groei komt uit geboorte(overschot) en vestigingsoverschot (vestiging minus vertrek). Het aantal op te leveren woningen fluctueert de komende jaren rond 3.000, met een bandbreedte tussen 2.000 en 4.000 woningen. Dat sluit aan bij de woningbehoefte van 60.000 tot 2040. In 2020 groeide de stad 'slechts' met 1.636 Utrechters. De belangrijkste oorzaken houden verband met Corona: afgenomen immigratie en toegenomen binnenlands vertrek. In 2019 was er nog een sterke toename van immigratie. In 2019 was er ook al een toename van binnenlands vertrek, maar die toename is in het afgelopen jaar versterkt. Landelijke prognoses zeggen dat in 2021 en 2022 nog een coronaeffect optreedt in de bevolkingsgroei door beperkte buitenlandse immigratie, daarna bereikt de groei weer het oude niveau. Voor Utrecht geldt in 2021 en 2022 dat we verwachten met respectievelijk 2.281 en 685 minder mensen te groeien dan de prognose van eind 2020. Deze vertraging' in de groei lijkt vooralsnog niet significant van invloed op langetermijngroei en het bereiken van de mijlpaal van 450.000 inwoners.
De vertraging van de groei leidt tot een nadeel in de begroting 2021. De gerealiseerde groei in 2020 is veel lager dan de prognose. Daardoor neemt het Gemeentefonds in 2021 minder toe dan begroot. Deze groeivertraging werkt structureel door naar de Begroting 2022. De nieuwe groeiprognose voor 2022 maakt het verschil maar deels goed.
In Utrecht hanteren we het uitgangspunt groei voor groei: extra inkomsten (gemeentefonds en belastingen) dankzij de groei worden bestemd voor uitgaven in verband met de groei. Dit is vastgelegd in het coalitieakkoord. De begrote groei-inkomsten 2021 zijn in de programmabegroting deels bestemd voor noodzakelijke extra exploitatie-uitgaven als gevolg van de groei (referentiekader) en deels voor groei-investeringen. Omdat er minder inwoners zijn in 2021, worden er minder onvermijdelijke exploitatiekosten gemaakt. Daarom stellen wij voor een deel van de toegekende middelen uit het referentiekader terug te halen uit de programma's en toe te voegen aan het financiële beeld ter compensatie van het nadeel.

Opbouw en verdeling groeiruimte

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Groei van de stad	-950	3.122	3.122	3.122	3.122
Referentiekader groei	1.350	478	478	478	478
Voorzieningen Leidsche Rijn		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Investeringen groei		-2.600	-2.600	-2.600	-283
Totaal	**400**	**0**	**0**	**0**	**0**

Referentiekader groei
Door de tegenvallende groei van het aantal inwoners is bij het referentiekader groei meer budget toebedeeld dan achteraf gezien nodig was voor de uitvoering van (wettelijke) taken, zoals publieksdienstverlening en zorg. We brengen nu de budgetten in lijn met de noodzakelijke middelen voor de taakuitvoering door een budgetuitname. Deze uitname wordt naar evenredigheid gedaan en heeft alleen effect op onze eigen organisatie. In 2021 halen we geen middelen terug bij partners in de stad, die taken uitvoeren die deels uit het referentiekader groei worden bekostigd.

x € 1.000

Referentiekader groei	2021	2022	2023	2024
Bewoners en Bestuur	-80	-30	-30	-30
Stedelijke ontwikkeling	-57	-20	-20	-20
Openbare ruimte en groen	-430	-150	-150	-150
Werk en inkomen	-190	-70	-70	-70
Onderwijs	-3	0	0	0
Ondersteuning op Maat	-440	-153	-153	-153
Samenleven en Sport	-85	-30	-30	-30

Volksgezondheid	-55	-20	-20	-20
Veiligheid	-10	-5	-5	-5
Totaal	**-1.350**	**-478**	**-478**	**-478**

Voorzieningen Leidsche Rijn

Bij de start van de ontwikkeling van Leidsche Rijn is ervoor gekozen de voorzieningen te realiseren voordat de bewoners zich vestigen. De gedachte hierachter was dat het stadsdeel van meet af aan kon functioneren op een vergelijkbaar niveau als de bestaande stad. In het referentiekader Leidsche Rijn is in verband hiermee een frictiesysteem opgenomen. De structurele dekking voor de (instandhouding van) de voorzieningen komt uit de extra gemeentefondsinkomsten en belastingopbrengsten dankzij de groei van Leidsche Rijn. Omdat de voorzieningen eerder zijn gerealiseerd ontstaan er kosten. Die komen ten laste van de stelpost referentiekader Leidsche Rijn en worden gedekt door de reserve Leidsche Rijn. Vooruitlopend op de realisatie van de groei in Leidsche Rijn zijn en worden dus via de stelpost referentiekader Leidsche Rijn incidentele bedragen toegekend voor opgeleverde (maatschappelijke) voorzieningen en openbare ruimte. De structurele kapitaallasten, exploitatie-uitgaven en onderhoudslasten worden gedekt uit de groeiruimte. Op basis van de huidige bevolkingsprognoses komen er na 2022 of 2023 geen structurele kosten van voorzieningen in Leidsche Rijn meer ten laste van de groeiruimte.

Investeringen

Uit de groeimiddelen is 2,6 miljoen euro beschikbaar voor investeringen in verband met de groei van de stad. Met de RSU 2040 werken we verder toe naar één integrale stedelijke investeringsagenda met verschillende dekkingsbronnen, waaronder de groeimiddelen. Daarbij hanteren we de lijn dat meeropbrengsten in de fysieke leefomgeving (i.c. grondexploitatie, erfpacht en parkeerinkomsten) in beginsel worden ingezet voor dekking van de investeringsopgaven uit de RSU 2040, tenzij zwaarwegende financiële overwegingen andere bestuurlijke afwegingen vragen. De lijn 'herinvesteren, tenzij …' is onderdeel van de voorgestelde investeringsstrategie bij de RSU. Het investeringspakket is opgenomen in hoofdstuk 2.3.

Investeringsruimte

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Groei	0	2.600	2.600	2.600	2.600
Vrijval reserve grondexploitaties	32.770	0	0	0	0
Verdichting Leidsche Rijn	0	9.000	2.000	2.000	2.000
Totaal	**32.770**	**11.600**	**4.600**	**4.600**	**4.600**

Vrijval reserve grondexploitaties

Door de positieve ontwikkeling van het actueel geprognosticeerd resultaat op de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en Binnenstedelijk is er financiële ruimte beschikbaar in de reserve grondexploitaties (32,77 miljoen euro). Het resultaat grondexploitatie Leidsche Rijn is positief (15,9 miljoen winstneming en 4,5 miljoen vrijval risicoreservering) met name door het vervallen van het stikstofrisico bij deelgebied Haarrijn. Het geprognosticeerd resultaat grondexploitatie Stationsgebied is verbeterd (10,6 miljoen euro) door de realisatie van de uitgifte van Wonderwoods in het Healthy Urban Quarter. Wij stellen voor financiële ruimte in de reserve grondexploitatie te onttrekken en te bestemmen voor het investeringspakket in paragraaf 2.3.

Verdichting Leidsche Rijn
Naast de in de Jaarstukken 2020 verwerkte verbeterde geprognosticeerde resultaten op de grondexploitatie is de verwachting dat er komende jaren aanvullende financiële ruimte beschikbaar zal zijn vanwege een verdichtingsopgave in Leidsche Rijn. In lijn met de RSU 2040 gaan wij ervan uit dat wij 1000 woningen extra kunnen toevoegen in Leidsche Rijn. Daarvoor zullen wij komend jaar een voorstel aan de Raad voorleggen. Als de Raad instemt met deze verdichting, zal dit in de Jaarstukken 2021 en bij het Meerjarenperspectief Ruimte 2022 onderdeel zijn van de actualisatie van de grondexploitatie Leidsche Rijn, die dan een verbetering van het saldo laat zien. De verbetering van het saldo leidt conform de BBV-richtlijnen tot een hogere tussentijdse winst in van 9 miljoen euro in 2022 en de drie daarop volgende jaren tot een hogere tussentijdse winstneming van 2 miljoen euro.
De financiële ruimte van in totaal 15 miljoen euro door de verwachte hogere opbrengsten koppelen wij in paragraaf 2.3 aan het deel van het investeringspakket dat geprogrammeerd is in jaarsneden 2022-2025. Randvoorwaarde voor het uitvoeren van deze investeringen is de verwerking van voornoemde geprognosticeerde opbrengsten in de Jaarstukken 2021 en in de besluitvorming over het MPR 2022. Daarna kunnen de uitgaven voor deze investeringen worden geautoriseerd.

3.4. Aanvulling Scenario C

In de begroting 2021 is scenario C uitgangspunt. In de Voorjaarsnota 2021 blijft dit scenario het uitgangspunt. We hebben wel te maken met langere en strengere lockdowns. De omvang van de onvermijdelijke kosten in dit scenario is daarom geactualiseerd. Deze kosten komen voort uit het feit dat de gemeente meer kosten maakt, of dat de gemeente als gevolg van corona minder baten heeft.

In deze paragraaf lichten we de financiële effecten van de actualisatie toe.

Scenario C Begroting 2021
-/- opbrengst / positief resultaat
+/+ kosten / negatief resultaat

x € 1.000

Programma	2020	VJN 2021	Compen-satie rijk VJN 2021	Saldo VJN na Rijkscompen-satie 2021	2022	2023	2024
Algemene Middelen	31	2.100	-4.000	-1.900	1.600	1.100	500
Bereikbaarheid	-1.035	925	0	925	0	0	0
Bewoners en bestuur	1.400	0	0	0	0	0	0
Cultuur	3.500	0	0	0	0	0	0
Economie	150	0	0	0	0	0	0
Diverse programma's	-1.100	900	0	900	0	0	0
Ondersteuning op maat	-835	11.000	-3.000	8.000	3.200	0	0
Openbare ruimte & groen	3.163	1.344	0	1.344	300	300	300
Overhead	3.690	1.746	0	1.746	328	328	328
Samenleven en Sport	800	0	0	0	0	0	0
Stedelijke Ontwikkeling	635	1.335	0	1.335	1.125	0	0
Vastgoed	2.000	1.000	0	1.000	0	0	0
Veiligheid	557	398	0	398	0	0	0
Volksgezondheid	761	476	0	476	0	0	0
W&I	-8.200	3.950	-1.500	2.450	2.750	3.050	0
Totaal	**5.518**	**25.174**	**-8.500**	**16.674**	**9.303**	**4.778**	**1.128**

Scenario C actualisatie

-/- opbrengst / positief resultaat
+/+ kosten / negatief resultaat

x€ 1.000

Programma	JS 2020	VJN 2021	Compensatie rijk VJN 2021	Saldo VJN na Rijkscompensatie 2021	2022	2023	2024
Algemene Middelen	-2.662	2.233	-7.964	-5.731	1.513	713	413
Bereikbaarheid	2.975	9.563	-10.340	-777	720	0	0
Bewoners en bestuur	1.840	3.788	-685	3.103	0	0	0
Cultuur	248	0	0	0	0	0	0
Economie	0	0	0	0	0	0	0
Diverse programma's	-1.623	0	0	0	0	0	0
Ondersteuning op maat	0	12.700	-5.500	7.200	8.000	3.200	0
Openbare ruimte & groen	3.864	3.109	-2.467	642	585	235	185
Overhead	3.770	3.140	0	3.140	459	459	459
Samenleven en Sport	525	0	0	0	0	0	0
Stedelijke Ontwikkeling	590	1.233	0	1.233	553	0	0
Vastgoed	1.000	500	0	500	0	0	0
Veiligheid	503	650	0	650	0	0	0
Volksgezondheid	747	805	-25	780	0	0	0
W&I	-7.691	1.500	-1.000	500	2.400	3.250	900
Totaal	**4086**	**39.221**	**-27.981**	**11.240**	**14.230**	**7.857**	**1.957**

Verschil B2021 en actualisatie scenario C

-/- opbrengst / positief resultaat
+/+ kosten / negatief resultaat

x€1.000

Programma	2020	VJN 2021	Compen-satie rijk VJN 2021	Saldo VJN na Rijkscompensatie 2021	2022	2023	2024	Totaal
Algemene Middelen	-2.693	133	-3.964	-3.831	-87	-387	-87	-7.085
Bereikbaarheid	4.010	8.638	-10.340	-1.702	720	0	0	3.028
Bewoners en bestuur	440	3.788	-685	3.103	0	0	0	3.543
Cultuur	-3.252	0	0	0	0	0	0	-3.252
Economie	-150	0	0	0	0	0	0	-150
Diverse programma's	-523	-900	0	-900	0	0	0	-1.423
Ondersteuning op maat	835	1.700	-2.500	-800	4.800	3.200	0	8.035
Openbare ruimte & groen	701	1.765	-2.467	-702	285	-65	-115	104
Overhead	80	1.394	0	1.394	131	131	131	1.867
Samenleven en Sport	-275	0	0	0	0	0	0	-275
Stedelijke Ontwikkeling	-45	-102	0	-102	-573	0	0	-720
Vastgoed	-1.000	-500	0	-500	0	0	0	-1.500
Veiligheid	-54	252	0	252	0	0	0	198
Volksgezondheid	-14	329	-25	304	0	0	0	290
W&I	509	-2.450	500	-1.950	-350	200	900	-691
Totaal	**-1.431**	**14.047**	**-19.481**	**-5.434**	**4.927**	**3.079**	**829**	**1.969**

De actualisatie leidt per saldo tot een stijging van de totale verwachte onvermijdelijke kosten (en derving van inkomsten) van 1,969 miljoen euro. Het bedrag dat in de algemene reserve wordt gereserveerd voor de dekking van deze onvermijdelijke kosten wordt daarom met dit bedrag verhoogd. Met name voor 2021 is de verwachting dat de gederfde inkomsten hoger zullen zijn dan begroot als gevolg van de langere en strengere lockdowns. Op basis van toezeggingen door het Rijk rekenen we op compensatie van het Rijk, vergelijkbaar met 2020, waardoor het financieel effect van de gemeente per saldo beperkt is. In de jaren daarna zijn met name de onvermijdelijke kosten van de extra en zwaardere zorgvraag hoger ingeschat. Hieronder worden de mutaties per programma groter dan 0,5 miljoen euro ten opzichte van de begroting nader toegelicht.

Algemene Middelen
Het programma Algemene Middelen laat een groot voordeel zien. Dit wordt veroorzaakt omdat we voor een groot deel van de stijging van de onvermijdelijke kosten rekenen op compensatie van het Rijk. Dit betreft met name compensatie voor gederfde inkomsten uit toeristen- en precariobelasting, en markt- en evenementenleges (5 miljoen euro voor 2020 en 2021). Daarnaast hebben wij vanuit het Rijk compensatie ontvangen voor het gemeentelijke schuldenbeleid, voor noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep en voor voorschoolse voorziening peuters die in het programma Algemene Middelen zijn geland (2 miljoen euro 2020 en 2021). Voor een bedrag van 3,9 miljoen euro zijn er wel toezeggingen van het Rijk, maar zijn nog geen concrete toekenningen gedaan. Dit betreft gederfde toeristen- en precariobelasting voor 2021. Deze Rijkscompensatie is dus nog onzeker. Het saldo van 2021 is positief, omdat een deel van de Rijkscompensatie over 2020 nog in 2021 wordt ontvangen.

Bereikbaarheid
De coronamaatregelen leiden tot een sterke afname van het aantal parkeerbewegingen. De gemiste parkeerinkomsten in 2020 waren hoger dan de compensatie van het Rijk. Door de lockdowns in de eerste helft van 2021 zijn ook de gemiste opbrengsten voor 2021 hoger dan eerder verwacht en dat deze ook naar verwachting (deels) worden gecompenseerd. De definitieve compensatie hiervan zal plaatsvinden in 2021, derhalve worden deze opbrengsten als voordeel naar 2021 verschoven. Bij een versoepeling van de coronamaatregelen per medio 2021 is de verwachting dat het corona-virus nog enig effect zal hebben op de parkeerbaten in de eerste maanden van 2022 (0,720 miljoen euro).

Bewoners & Bestuur
De extra onvermijdelijke kosten van het programma Bewoners & Bestuur zijn voor het jaar 2021 niet bij de begroting 2021 geprognotiseerd. Met deze actualisatie van scenario C zijn deze wel geprognosticeerd. Ongeveer een derde van de onvermijdelijke kosten wordt veroorzaakt door de extra kosten van de Tweede kamer verkiezing waarbij rekening moest worden gehouden met de RIVM maatregelen en de extra eisen vanuit het rijk (onder andere early voting, centrale stemopneming en briefstemmen). De extra kosten worden maar gedeeltelijk gecompenseerd vanuit het rijk. Een deel van de kosten zit in een minder efficiënte manier van werken. Daarnaast wordt er een 'boeggolf' verwacht als de reisrestricties worden opgegeven (opeenstapeling vraag naar onder andere reisdocumenten). Om dat te kunnen wegwerken zal er extra personeel moet worden ingehuurd. De langere en diepere lockdown van 2021 leidt tot een verdere inkomstenderving van de leges. Huwelijken blijven voorlopig klein en verlopen reisdocumenten worden maar beperkt (rond de 40%) aangevraagd.

Diverse programma's
Compensatie van het Rijk voor het jaar 2020 voor overige onderwerpen. Deze gecompenseerde bedragen zijn niet toebedeeld aan een programma.

Openbare ruimte & groen
Hogere lasten komen deels door de gederfde inkomsten en deels door de hogere lasten met betrekking tot afvalinzameling. Door de coronamaatregelen zullen in 2021 naar verwachting minder leges- en huurinkomsten binnenkomen (0,485 miljoen euro). Het betreft de leges en huur voor o.a. evenementen, standplaatsen en verkeersontheffingen. Bij het inzamelen van het huishoudelijk afval wordt tijdens de lockdown door het vele thuiswerken en internet bestellingen meer afval opgehaald ondanks het feit dat de winkels en horeca gesloten zijn. Bij de afvalscheidingsstations zijn tijdens de lockdown erg veel bezoekers en dit leidt tot meer afval. In 2021 is een aanname gedaan voor de rijkscompensatie 2020 en 2021 waardoor het saldo onvermijdelijke kosten in 2021 lager is geworden.

Vastgoed
De huurderving als gevolg van de coronamaatregelen en extra personele inzet is in 2020 1 miljoen euro lager dan verwacht bij de begroting 2021.

Overhead
De hogere lasten komen door de aanhoudende coronamaatregelen. Hierdoor zijn interne maatregelen genomen om het werken mogelijk te maken. Ten behoeve van het thuiswerken is het aantal telefoonabonnementen en de mogelijkheid om te streamen uitgebreid. Ook om de gemeentelijke kantoren na de lockdown weer veilig en gezond te kunnen gebruiken, moet er extra schoongemaakt

worden, zijn preventieve middelen aangeschaft en worden er maatregelen getroffen om werken met 1,5 meter afstand mogelijk te maken. Bovendien heeft er een eerste investering plaatsgevonden in de techniek voor videoconferenties, om elkaar hybride te kunnen ontmoeten. Om de crisis en de nasleep daarvan het hoofd te bieden is extra menskracht ingezet op de helpdesk en op het gebied van communicatie, bezwaar en beroep, crisismanagement, business continuïteitsmanagement en securitymanagement.

Stedelijke ontwikkeling
Het gaat bij Stedelijke ontwikkeling voornamelijk om de inkomstenderving leges omgevingsvergunningen en woonruimtezaken. Het Economisch Instituut voor de Bouw verwacht in 2021 en 2022 een krimp in de bouw door de economische gevolgen van de corona-pandemie. Er wordt daarom een daling verwacht van het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen. Naar verwachting zal er in 2021 vanwege de corona-crisis 1,105 miljoen euro minder legesopbrengsten worden ontvangen dan begroot. Scenario C gaat uit van versoepelingen van coronamaatregelen per medio 2021 waardoor de prognose van lagere baten in 2022 bijgesteld is.

Ondersteuning op maat
Het is op basis van de prognoses te zien dat de maatschappelijke effecten van deze crisis groot zijn. De groep die al kwetsbaarder was, wordt extra geraakt door de gevolgen van de coronacrisis en wordt ingeschat dat een nieuwe groep ontstaat door de verwachte recessie die in de problemen komt. De extra middelen worden ingezet op korte en lange termijn om de negatieve gevolgen in de ontwikkeling van de zorgvraag zo veel mogelijk te beperken.

Veiligheid en Volksgezondheid
Deze programma's hebben geen mutatie die groter is dan 0,5 miljoen euro.

Werk & Inkomen
De onvermijdelijke kosten laten een daling zien ten opzichte van de begroting 2021. Bij armoede & schulden is sprake van een vertragend effect in de kosten. De nieuwe prognose laat zien dat de verwachtte boeggolf later komt en de extra kosten stijgen (0,750 miljoen euro). Tegenover deze stijging is er sprake van een daling van de extra kosten voor het verstrekken van de bijstand. Dit is naar beneden bijgesteld op basis van de laatste prognose van het Central Planbureau (1,7 miljoen euro).

3.5. Financiële strategie

In hoofdstuk 1 hebben we reeds kort toegelicht hoe we met de financiële strategie komen tot een sluitend financieel beeld. In dit hoofdstuk geven we per onderdeel meer in detail weer hoe de financiële strategie is opgebouwd. Voordat we de financiële strategie toelichten informeren we u over de stand van zaken van de opdracht om 0,8 miljoen te besparen door Vernieuwing Sociaal Domein per 2023.

Stand van zaken Vernieuwing Sociaal Domein
Zoals in de programmabegroting 2021 aangegeven informeren we u in deze voorjaarsnota over de lopende opdracht om door middel van vernieuwing in het sociaal domein 0,8 miljoen euro te besparen per 2023. Er worden vier zoekrichtingen genoemd die invulling moet geven aan de bezuinigingstaakstelling van 0,8 miljoen euro op het sociaal domein per 2023. Dit zijn de Regeling Tegemoetkoming Ziektekosten (RTZ), Dyslexiezorg, Social Return (SROI) en MBO-teams. We onderzoeken momenteel per onderdeel de haalbaarheid van een aanpassing, versobering of afschaffing waarbij we ook kijken naar de impact op de transformatie binnen het sociaal domein. We kijken daarbij naar het besparingspotentieel qua bedrag in relatie tot de impact op de inwoners en de zorg die we bieden.

- Volledige afschaffing van de RTZ levert maximaal 0,5 miljoen euro op. De afweging die nog gemaakt moet worden is of het voor de gebruikers van deze regeling hanteerbaar is dat ze een tegemoetkoming van 200 euro per jaar kunnen missen. We onderzoeken of versobering een optie is, zodat degene die deze tegemoetkoming het hardst nodig hebben wellicht gespaard kunnen worden.
- Voor het dossier EED (dyslexie) realiseren we de functie van poortwachter. Deze functie heeft als belangrijk doel om de kwaliteit van de ketenzorg rond leren spellen en lezen te verbeteren én de

relatief hoge kosten terug te dringen. Daarbij houden we in ere dat elk kind die deze zorg nodig heeft ze ook krijgt.

- Samen met mbo's en regiogemeenten willen we de jeugdhulp en het mbo-onderwijs beter op elkaar aan laten sluiten We zijn in gesprek met bestuurders van de mbo's en omliggende gemeenten. Dit kan er voor zorgen dat deze aansluiting inhoudelijk eenvoudiger en financieel duurzamer wordt.
- Het meer inzetten van social return (SROI) kan een besparing op onze uitkeringslasten opleveren. Om dit te bereiken is er een investering nodig in de social return organisatie en de inbedding in de gehele inkooporganisatie. Momenteel wordt uitgewerkt wat er nodig is en welke besparing dit dan kan opleveren.

Financiële strategie
In onderstaande tabel en uitwerking geven we een overzicht van en toelichting op de wijze waarop we tot een sluitend financieel beeld komen bij het eerder gepresenteerde tekort van 20,6 miljoen euro.

Samenvatting financiële strategie

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Risico's vergroten					
Vrijval onderuitputting gladheidsbestrijding		200	200	200	200
Inboeken te verwachten accres GF		8.000	8.000	8.000	8.000
Financiële techniek					
Kapitaallasten als gevolg van vrijval activareserve	-848	-848	-848	-848	-848
Minimale set versoberingen					
Slimmer organiseren en begroten representatie, volksfeesten en internationale activiteiten	75	100	100	100	100
Btw-voordeel reïntegratiebudget		400	400	400	400
Vrijvallen subsidie Landhuis Oud Amelisweerd		100	100	100	100
Btw-verlaging sport		450	450	450	450
Inkomsten verhogen					
Verhoging OZB		12.236	12.236	12.236	12.236
Totaal	**-773**	**20.638**	**20.638**	**20.638**	**20.638**

Vrijval onderuitputting gladheidsbestrijding
Als gevolg van zachtere winters zien we een jaarlijkse onderuitputting van het budget gladheidsbestrijding van 0,2 miljoen euro. Daarmee kan 0,2 miljoen euro structureel vrijvallen. Eventuele extra kosten, bijvoorbeeld bij een strenge winter, komen ten laste van het jaarrekeningresultaat.

Inboeken te verwachten accres gemeentefonds
De omvang van het gemeentefonds loopt mee met de uitgaven van het Rijk. Dit noemen we 'de trap op en trap af'-methode. Deze toename en afname noemen we het accres. Als gevolg van corona is het accres tijdelijk bevroren. Onduidelijk is wat het nieuwe accres wordt. Voorafgaand aan de coronacrisis bedroeg de groei van het accres gemiddeld 1,2%. De verwachting is dat het nieuwe Kabinet zal kiezen voor een strategie waarbij zij zal investeren in plaats van stevig bezuinigen. Wij houden hierdoor dus rekening met inkomsten vanuit het Rijk. Door uit te gaan van 1,2% gaan we ervan uit dat het accres voor Utrecht 8 miljoen euro structureel bedraagt.

Kapitaallasten als gevolg van vrijval activareserve
Naast structurele middelen is er ook behoefte aan incidentele middelen. Bijvoorbeeld omdat knelpunten spelen in 2021 en maatregelen pas ingaan per 2022. Net als bij de financiële strategie in de begroting 2021 zien we een manier om incidentele middelen vrij te spelen door een vaste activareserve te laten vrijvallen en dit op te lossen door een extra last op de structurele middelen.

Slimmer organiseren en begroten representatie, volksfeesten en (inter)nationale activiteiten
Door onze activiteiten effectiever te organiseren en meer in lijn te brengen met de organisatie kan een kostenbesparing gerealiseerd worden zonder dat we aan kwaliteit inboeten. Dat doen we door beter en meer digitaal samen te werken. Zo hebben we bijvoorbeeld minder reis- en verblijfkosten en minder fysieke ontvangsten. De geringe onderuitputting op het budget voor volksfeesten wordt ingeleverd.

Btw-voordeel reïntegratiebudget
Onze inzet is erop gericht dat bijstandsgerechtigden gaan werken of participeren naar vermogen. Dit bereiken we door het begeleiden en faciliteren van werkzoekenden. Dit doen we deels zelf en deels door inkoop van dienstverlening. Hiervoor zetten we vooral het re-integratiebudget in. Tot voorkort was een deel van de btw op ingekochte dienstverlening niet 'compensabel' en daardoor kostprijsverhogend. In de praktijk bestond hier veel weerstand tegen. Als gevolg van een uitspraak van de Hoge Raad in 2020 en daaropvolgende afstemming met de Belastingdienst is deze btw voortaan wel compensabel. Dit voordeel van 0,4 miljoen euro kan vrijvallen aan de algemene middelen.

Vrijvallen subsidie Landhuis Oud-Amelisweerd
In 2017 is door de raad besloten om 0,1 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de exploitatie van Landhuis Oud-Amelisweerd onder de voorwaarde dat het landhuis 250 dagen per jaar opengesteld werd voor publiek en de exploitant de verantwoordelijkheid op zich nam voor het op een zorgvuldige manier conserveren van het landhuis. Nu er met Stadsherstel weer een permanente exploitant is gevonden zou Stadsherstel aanspraak kunnen maken op dit budget. Echter Stadsherstel heeft aangegeven daar geen gebruik van te willen maken. Dit budget kan dus met ingang van 2022 vrijvallen.

Btw-verlaging sport
Het btw-tarief op de sportaccommodaties is verlaagd van 6% naar 0%. Door de tarieven voor sportclubs niet te verlagen maar gelijk te houden leidt dit tot een voordeel van 0,45 miljoen euro per 2022.

Verhoging OZB
De wetgever gaat er echter vanuit dat gemeenten tot een bepaalde mate haar belastingcapaciteit benut om een bepaald voorzieningenniveau te waarborgen. Omdat de nominale heffingen op afval en riool kunnen worden verlaagd met 9,50 euro als gevolg van onder andere een lagere interne rekenrente en vertraging van investeringen, stelt het college voor om de OZB bovenop de inflatie met 12,9 miljoen euro te verhogen. Het totaal komt daarmee uit op 16,6 miljoen euro. Het bedrag van 12,2 miljoen euro dat in bovenstaande tabel is opgenomen is inclusief de kosten die de gemeente Utrecht maakt als vastgoedeigenaar.

Een hogere OZB raakt ook ondernemers die, als gevolg van de coronacrisis, momenteel mogelijk in een kwetsbare positie zitten. Hoewel de hogere OZB van toepassing is in 2022 en er via de BghU mogelijkheden zijn voor het maken van betaalafspraken, stelt het college eenmalig 0,75 miljoen euro beschikbaar om kwetsbare ondernemers te ondersteunen.

Vereveningen via de algemene dekkingsreserve
In de eerste jaren bestaat in het financieel beeld nog een tekort omdat de knelpunten zich al in 2021 voordoen, terwijl de structurele dekking pas vanaf 2022 kan worden gerealiseerd. Ook zijn in 2022 en 2023 nog een aantal incidentele knelpunten en nieuwe activiteiten, die we dekken met incidentele middelen. Normaal gesproken kan dit worden opgevangen vanuit de algemene dekkingsreserve. Omdat deze bijna volledig is ingezet om de kosten van de crisis op te vangen, is dat niet mogelijk. Om de tekorten te kunnen opvangen, vullen we de algemene dekkingsreserve daarom eerst aan door een deel van de vaste activareserves en de reserve riolering naar de algemene dekkingsreserve over te hevelen. Op deze manier kan de verevening plaatsvinden via de algemene dekkingsreserve en worden de incidentele tekorten in het financieel beeld gedekt.

3.6. Herstelplan weerstandsvermogen

In de begroting 2021 is, mede als gevolg van kosten om de coronaeffecten te bestrijden, de weerstandsratio gedaald van 1 naar 0,8. Tevens is in de Begroting 2021 afgesproken om in de winter te bepalen of bepaalde risico's zich opnieuw voordoen en is aangegeven met een plan te komen om het weerstandsvermogen opnieuw aan te vullen.

De weerstandsratio bedraagt in het voorjaar van 2021 nog steeds 0,8. Een weerstandsratio van 0,8 wordt door de VNG gezien als 'matig'. Omdat het weerstandsvermogen is bedoeld om negatieve effecten als gevolg van een crisis op te kunnen vangen, vinden wij een ratio van 0,8 op dit moment passend. Om de weerstandsratio de komende jaren te herstellen naar 1 formuleert het college een aantal spelregels.

Spelregel 1
Vanaf de Voorjaarsnota 2022 brengen we de weerstandsratio, zo snel als de financiële omstandigheden toelaten, terug tot 1. Dit doen we door in te zetten op de vrijval van (een groot deel van) het risico Stationsgebied

Spelregel 2
Als het risico Stationsgebied bij de Voorjaarsnota 2022 nog niet of onvoldoende is vrijgevallen, of het risicoprofiel verslechtert, waardoor de weerstandsratio nog niet volledig naar 1 is teruggebracht, dan doteren we jaarlijks 4 miljoen euro en indien mogelijk meer aan de algemene dekkingsreserve vanuit de incidentele baten totdat de weerstandsratio 1.

Spelregel 3
Uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2024 moet de weerstandsratio zijn aangevuld tot 1.

Deel 2: Eerste Bestuursrapportage

Naast de bijstellingen die wij in het samenvattende financiële beeld hebben verwerkt in 2021 in de Voorjaarsnota (zie ook hoofdstuk 2 en 3), zijn er ook nog andere ontwikkelingen. In deze bestuursrapportage lichten wij deze andere ontwikkelingen zoals de stand van zaken met betrekking tot de grote investeringen, de budgettair neutrale wijzigingen en de inhoudelijke wijzigingen in de doelstellingen en effecten in de programma's toe.

4. Uitvoering programma's

4.1 Financiële ontwikkelingen maatregelenpakketten Corona

In hoofdstuk 2.1 van de Voorjaarsnota 2021 is de stand van zaken van de pakketten beschreven, waarbij de ontwikkelingen ook financieel zijn toegelicht. De uitgaven in 2021 komen ten laste van de Bestemmingsreserve corona. In de Tweede bestuursrapportage 2021 doen wij een onttrekkingsvoorstel.

4.2. Incidentele middelen voor Jeugd

Op 22 april maakte het Rijk een incidentele tegemoetkoming in 2021 voor gemeenten bekend voor de acute problematiek in de jeugdzorg van 613 miljoen euro landelijk.

De middelen worden deels beschikbaar gesteld via het gemeentefonds en deels via specifieke uitkeringen. Voor de specifieke uitkeringen geldt dat Utrecht de middelen krijgt als coördinerende gemeente namens de provincies Utrecht en Flevoland.

De exacte bedragen per gemeente zijn nog niet bekend gemaakt. Op basis van de bekende verdeelsleutels voor het gemeentefonds en de betreffende specifieke uitkeringen verwachten we ongeveer € 12 miljoen euro via het gemeentefonds en € 10 miljoen via een specifieke uitkering als coördinerende gemeente.

De middelen zijn hard nodig om de acute problematiek die we, ondanks onze extra inzet vanuit bijvoorbeeld Versneld vernieuwen en perspectief voor jongeren al doen, ook in Utrecht zien op te kunnen pakken. Gezien het moment dat de middelen beschikbaar komen is het echter niet reëel dat de middelen volledig ingezet worden in 2021. De druk op de jeugdhulp is de afgelopen periode alleen maar toegenomen en dit maakt dat we met name in moeten zetten op het realiseren van tijdige beschikbaarheid van passende jeugdhulp. Deze inzet vraagt een goede afweging in de balans tussen korte termijn interventies en transformatiegerichte oplossingen, en daarom ook langduriger inzet dan alleen in het tweede deel van 2021. Bij de behandeling van de begroting 2022 informeren we de raad nader over de inzet van deze incidentele middelen.

4.3 Impact Corona op inhuurplafond

In de begroting 2021 is het uitgavenplafond voor externe inhuur vastgesteld op 55,8 miljoen euro. Dit is het reguliere plafond, exclusief de effecten van extra inhuur als gevolg corona. Net als in 2020 hebben we door corona te maken met extra werkzaamheden en een verhoogd ziekteverzuim. Met name de extra taken die wij uitvoeren als gevolg van de coronapandemie, leiden tot een extra benodigde capaciteit, die wij tijdelijk moeten invullen via inhuur. Dit betreft onder andere extra capaciteit benodigd voor het behandelen van aanvragen voor TOZO en TONK, het opvangen van een verwachte boeggolf voor uitgestelde publieksdienstverlening (onder andere reisdocumenten) en extra handhavingsinzet in de openbare ruimte. De impact op de externe inhuur voor deze extra taken en het opvangen van ziekteverzuim als gevolg van corona bedraagt naar verwachting circa 6,2 miljoen euro. Dit zal leiden tot een verwachte overschrijding van het inhuurplafond van circa 5 miljoen euro. De budgettaire effecten zijn verwerkt in scenario C, inclusief de verwachte compensatie van het Rijk voor een aantal van deze taken, zie paragraaf 3.4.

5. Investeringen

5.1 Uitvoering grote investeringsprojecten 2021

In deze paragraaf lichten we de ontwikkelingen bij grote investeringsprojecten toe. Criteria voor grote investeringsprojecten zijn een door uw gemeenteraad beschikbaar gesteld krediet van 10 miljoen euro of meer, een lange looptijd, de mate van complexiteit en het risicoprofiel. Per project worden in het kort de bijzonderheden aangegeven met betrekking tot de voortgang van het project en de kaders als planning en budgetuitputting ten opzichte van het geautoriseerde budget. Tevens worden de grootste risico's of bijzonderheden benoemd met betrekking tot realisatie van het project. Waar u separaat over een project wordt geïnformeerd, wordt daarnaar verwezen.

5.1.1. Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

x € 1.000

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar…	Verwachte wijzigingen in geld of planning
Parkeergarage P&R Berlijnplein	2018	17.820	17.662	2021	2021

Parkeergarage P&R Berlijnplein
De parkeergarage P&R Berlijnplein is eind 2020 technisch opgeleverd en in gebruik genomen. Er vinden nog aanvullende werkzaamheden plaats waardoor de garage nog niet volledig geëxploiteerd kan worden. De aanvullende werkzaamheden betreffen de elektra aansluiting van de commerciële ruimtes en een onderzoek door bouwbedrijf BAM naar aanleiding van de technische storingen in de afgelopen periode in een electraverdeler. Er is sprake van overmatige condensvorming en wateroverlast in de parkeergarage. Uit voorzorg is de parkeergarage gesloten. Er wordt gewerkt aan een plan met de aannemer zodat de garage zo snel mogelijk weer open kan. De inschatting is nu dat de parkeergarage dicht blijft totdat er een oplossing ligt. Het is nog te vroeg om een indicatie van de duur van de sluiting te geven.

5.1.2. Programma Bereikbaarheid

Voor een aantal projecten geldt dat deze zo goed als afgerond zijn: Uithoflijn, Daphne Schippersbrug, Busbaan Transwijk en Busbaan Dichterswijk. De overige projecten bevinden zich nog niet in de uitvoeringsfase. Over de Uithoflijn en de NRU wordt en werd u separaat uitgebreider geïnformeerd middels een aparte voortgangsrapportage en betreft deze rapportage een korte samenvatting.

De bedragen in onderstaande tabel betreffen de vrijgegeven kredieten.

x € 1.000 euro

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project*	Project gereed in jaar…
Uithoflijn	2006	139.061	127.092	2020
Bijdrage Allonge Uithoflijn	2018	17.500	15.100	2020
Dafne Schippersbrug	2013	18.462	18.462	2020
Busbaan Dichterswijk (Z90)	2011	36.337	36.337	2021
Busbaan Transwijk (Z80)	2011	63.802	63.802	2020
Integrale aanpak NRU	2012	45.100	45.100	2029
Westelijke stadsboulevard	2016	36.420	36.420	2025
Uitvoeren visie Kanaalstraat Damstraat	2019	7.900	7.900	2024
Uitvoeren visie Amsterdamse Straatweg	2019	3.267	3.267	2023

* Het betreft de prognose ten opzichte van het geautoriseerde/ vrijgegeven budget.

Uithoflijn en bijdrage Allonge Uithoflijn

Mijlpalen/planning

De aanleg van de tramlijn is afgerond en op 15 december 2020 hebben colleges GS en B&W het einddossier vastgesteld en het project beëindigd. Over de eindafrekening zijn afspraken vastgelegd in een beëindigingsovereenkomst tussen partijen. De laatste nog resterende werkzaamheden zijn met een lumpsum bijdrage ondergebracht bij de organisaties van provincie of gemeente.

Financieel

In de beëindigingsovereenkomst van de bestuursovereenkomst Uithoflijn zijn afspraken vastgelegd over de eindafrekening tussen provincie en gemeente. Het positief saldo Werkend Tram Vervoer Systeem (WTVS) wordt verrekend tussen partijen, wanneer onderstaande nog af te hechten onzekerheden zijn afgerond:

1. Een goedkeurende project controleverklaring over 2020. Er is inmiddels een brief ontvangen van de accountant waarin wordt aangegeven dat er in de eerste drie kwartalen van 2020 geen onrechtmatigheden of onzekerheden zijn geconstateerd. Er is nog geen controleverklaring afgegeven. De projectaccountant wacht op het oordeel van de concernaccountant van de provincie over de laatste Uithoflijn dossiers die ter beoordeling voorliggen. Verwacht wordt dat dit proces in Q2 wordt afgerond, waarna de controleverklaring over 2020 kan worden afgegeven.
2. Het ontvangen van de laatste tranche van de rijkssubsidie. De laatste 30 miljoen euro (plus resterende indexering) wordt aangevraagd zodra de goedkeurende project controleverklaring over 2020 is ontvangen. Het einddossier wordt met de aanvraag meegestuurd als eindverantwoording van het project Uithoflijn.
3. Een positieve evaluatie van de combideklaag proefvakken in Utrecht Science Park. Het vervangen van de combideklaag is voor een lumpsum bedrag als restpunt overgedragen aan de provincie. Hiervoor zijn eind november 2020 twee proefvakken aangebracht. Indien in het voorjaar van 2021 blijkt dat de aangebrachte proefvakken geen acceptabele oplossing bieden, kan het zijn dat er nog een aanvullend budget nodig is om tot een goede oplossing te komen. Dit risico is klein en de kans van optreden onwaarschijnlijk (tussen 1% en 5%). Maar als het risico zich voordoet kan het financiële gevolg aanzienlijk zijn (orde grootte enkele miljoenen).

De eventuele benodigde minder- of meerkosten die voortkomen uit bovenstaande onzekerheden zijn ten laste gebracht van het positief resultaat, voorafgaand aan de definitieve eindafrekening die naar verwachting in het derde kwartaal van dit jaar plaatsvindt. Op basis van de verdeling 76%/24% zal de gemeente circa 1,9 miljoen euro minder bijdragen aan het projectdeel WTVS dan voor de bijdrage aan het tekort UHL in het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid was gereserveerd. Dit betekent dat er straks ruim 2 miljoen minder wordt betaald uit de reservering hiervoor binnen het MPB. Daarnaast zit binnen het krediet van 17,5 miljoen euro voor de Allonge nog een ruimte van 0,480 miljoen euro.

Met de Provincie Utrecht en de Uithofpartners UU en UMC Utrecht zijn ook afspraken gemaakt over het beheer en de beheerkosten van het Uithoflijntracé. Deze zijn vastgelegd in twee beheerovereenkomsten. Het accres voor areaaluitbreiding voorziet niet in de dekking van alle kosten voor dagelijks beheer en onderhoud van de gemeente. Zoals we vorig jaar hebben gemeld zijn er meerkosten voor dagelijks beheer, met name in het stationsgebied. Deze zijn meegenomen in de knelpunten voor de begroting 2021. Voor het Groot onderhoud van gezamenlijke kunstwerken (gebruik door tram en bus) draagt de gemeente 24% van de jaarlijkse kosten bij aan de eigenaar provincie. Deze structurele lasten van 0,096 miljoen euro vallen binnen het programma Beheer openbare ruimte en groen en zijn onderdeel van de besluitvorming bij de voorjaarsnota 2022. De provincie wordt eigenaar van deze kunstwerken. De gemeente zal een Recht van Opstal vestigen, voor de objecten die op gemeentelijke grond staan.

Dafne Schippersbrug (voorheen fietsbrug over het Amsterdam Rijnkanaal)
Mijlpalen/planning/risico's
Zoals in de Eerste Bestuursrapportage 2020 reeds vermeld, is het project begin 2019 volledig opgeleverd en in beheer overgedragen naar Stadsbedrijven. Daarmee is het project afgerond. In verband met de juridische procedure met de aannemer, die in hoger beroep is gegaan, kan het project financieel nog niet worden afgesloten. De verwachting is dat het Hof pas medio 2022 arrest zal wijzen.

Financieel
Eventuele hogere kosten als gevolg van de juridische procedure kunnen worden opgevangen binnen de resterende reservering.

Busbaan Transwijk (Z80)/Bereikbaarheid stationsgebied en Busbaan Dichterswijk (Z90) inclusief maatregelen auto- en langzaam verkeer (incl. onderdoorgang)
Mijlpalen/planning/ risico's
De busbaan Transwijk (Z80) is op 13 juli 2019 in gebruik genomen. De restpunten zijn opgelost. Vanuit de wijk zijn zorgen geuit over een veilige afwikkeling van het fietsverkeer van en naar het voorrangsplein ter plaatse van de Churchilllaan. Met de bewoners worden mogelijke oplossingen verkend en deze worden zo spoedig mogelijk gerealiseerd. Na deze eventuele aanpassingen zal de Busbaan Transwijk financieel worden afgerond.
De Busbaan Dichterswijk (Z90) is eind 2020 gefaseerd opengesteld. Dit is de allerlaatste nog ontbrekende HOV-schakel over de Dr. M.A. Tellegenlaan en de Van Zijstweg. In het eerste kwartaal 2021 wordt de gehele infrastructuur, dus naast de busbaan ook alle fietsvoorzieningen, shared space en de auto rijbanen, opgeleverd, waarna de onderhoudstermijn ingaat.
Hergebruik van het brugdek van de Nelson Mandela brug is niet mogelijk gebleken. Uit de meetresultaten naar vermoeiingsgebreken en na aanvullend onderzoek en beoordelingen door diverse experts volgde het nadrukkelijke advies om de brugval/brug te vervangen. Met name het niet kunnen garanderen dat de brug minimaal 20 jaar mee kan (zonder buitensporige onderhoudslasten) en het voldoen aan de wettelijke Europese richtlijnen, is hierin doorslaggevend geweest. Inmiddels is de tijdelijke situatie voor veilig gebruik gedurende maximaal 3 jaar ingevuld, tegen de laagst mogelijke kosten. Uiterlijk in 2023 dient de brug te zijn vervangen en er wordt daarom overgegaan tot de aanschaf van een nieuwe brug. De aanbesteding voor de selectie van een aannemer is opgestart.

Financieel
De provincie Utrecht heeft één subsidiebeschikking afgegeven voor de aanleg van de HOV Leidsche Rijn waarvan de busbaan Transwijk en de busbaan Dichterswijk de laatste twee tracédelen zijn. De Busbaan Dichterswijk is het laatste te realiseren deel binnen deze subsidiebeschikking. Met de provincie zijn de afspraken nagenoeg afgerond, waarmee de vervanging van de brug ten laste kan worden gebracht van subsidiebeschikking. Wij verwachten beide projecten, zowel busbaan Transwijk als de busbaan Dichterswijk, binnen het verleende raadskrediet te realiseren, waarvan de subsidiebeschikking met de provincie onderdeel uitmaakt.

Noordelijke Randweg Utrecht
Mijlpalen/planning
In het tweede kwartaal 2021 is de raad geïnformeerd over de definitieve uitkomsten van de kostenraming van de Extra Ontwerploop. De uitkomsten van de extra ontwerploop zijn gebruikt voor het opstellen van een bijgestelde financiële raming die daarna nog extern is getoetst. Het eerder aan de raad gecommuniceerde tekort voor een variant met twee onderdoorgangen is op basis van de extra

ontwerploop gedaald van 94 miljoen euro naar 62 miljoen euro (beide bedragen exclusief BTW). In dit tekort is de prognose van toekomstige prijsstijgingen opgenomen.
Gezien de omvang van het tekort heeft het college in 2020 besloten een twee-sporenaanpak te volgen. Hierin wordt parallel gewerkt aan:
1) het verkrijgen van voldoende financiële middelen voor een kwalitatief goede variant met in ieder geval twee onderdoorgangen
2) het verkennen van een alternatieve oplossing voor de NRU die past binnen het beschikbare budget, waarbij het uitgangspunt van drie ongelijkvloerse kruisingen wordt losgelaten.
Met provincie en rijk zijn afspraken gemaakt om spoor 2 te intensiveren in verband met het ontbreken van zicht op dekking van spoor 1. Op basis van de met provincie en Rijk gemaakte afspraken is de 'Aanpak uitwerking spoor 2 NRU 2021' opgesteld, en op basis daarvan wordt in 2021 een variantenstudie uitgevoerd. Inzet is om op het BO-MIRT in het najaar van 2021 een aantal kansrijke varianten te kunnen presenteren. Op basis daarvan wordt besloten of partijen de budgetten blijven aanhouden voor de NRU.
Risico's
Het grootste risico in spoor 1 dat er geen dekking wordt gevonden voor het verschil tussen de geraamde kosten (van het VO) en huidige beschikbare budget, is opgetreden. Om die reden wordt spoor 2 geïntensiveerd.
De grootste risico's voor spoor 2 op dit moment zijn:

- de uitspraak van de Raad van State over het tracébesluit A12/A27; als het tracébesluit niet wordt goedgekeurd, zijn de veranderende uitgangspunten te groot om een kwalitatief goede studie uit te voeren. Een aanzienlijke vertraging zal het gevolg zijn.
- Aankoop van stikstofrechten: in spoor 1 is een aanbod ontvangen van een veehouder in de gemeente Stichtse Vecht. Deze is bereid zijn stikstofrechten te verkopen wanneer hij met de gemeente Stichtse Vecht tot afspraken kan komen over bestemmingsplanwijziging van zijn perceel. Het aanbod is dusdanig interessant dat overwogen wordt deze rechten aan te kopen met het uitgangspunt deze voor spoor 2 in te zetten. Er is echter een risico dat deze rechten bij nader inzien niet voldoende of niet nodig zijn. In dat geval zijn de kosten onnodig gemaakt. De kans wordt echter klein geschat. Stikstofrechten kunnen ook als compensatie voor andere projecten worden ingezet.

Financieel
Het beschikbare budget voor de NRU spoor 1 is 230,1 miljoen euro. Hiervan is 45,1 miljoen euro vrijgegeven voor o.a. de voorbereidingen. De gemaakte plankosten om te komen tot een voorlopig ontwerp binnen spoor 1 bedragen 16,6 miljoen euro. De provincie betaalt 2/3 van deze kosten, de gemeente Utrecht het restant. Afhankelijk van de uitkomsten van de planstudie die de komende maanden wordt uitgevoerd, wordt in het najaar in het BO-MIRT besloten over de bijdragen van provincie en rijk aan de NRU.
Over de plankosten in spoor 2 is met de provincie afgesproken dat de gemeente Utrecht deze kosten dekt, vooruitlopend op de nieuwe subsidieafspraken met de provincie Utrecht over het vervolg van de NRU. Binnen het resterende gemeentelijke voorbereidingskrediet is voldoende dekking beschikbaar om deze kosten op te vangen.

Westelijke Stadsboulevard
Mijlpalen/planning
Op 27 oktober 2020 is het Voorlopig Ontwerp (VO) van de Westelijke Stadsboulevard vastgesteld door het college B&W. In het Voorlopig Ontwerp is gekozen voor een scenario waarin versoberingen zijn doorgevoerd en waarbij niet eerder gestart wordt met de herinrichting van de Majellaknoop voordat duidelijkheid is over sloop/nieuwbouwplannen van de woningen in het Thomas a Kempisplantsoen. De Raad is hierover op 29 mei 2020 geïnformeerd. Op 4 februari 2021 heeft de Raad het uitvoeringskrediet van 30,32 miljoen euro beschikbaar gesteld. Samen met de besluitvorming over het uitvoeringskrediet, is er een motie (motie 27: behoud parkeerplaatsen ventweg Cartesiusweg) aangenomen en zijn een aantal toezeggingen gedaan. Deze motie en de toezeggingen worden samen met de nog opstaande toezegging uitvoeringsplan (17/T322) voor het zomerreces van 2021 afgehandeld.
Begin 2021 is gestart met het uitwerken van het definitief ontwerp. Naar verwachting is het Definitief Ontwerp rond de zomer van 2021 gereed waarna de werkzaamheden worden aanbesteed. Volgens planning starten we in het 1e kwartaal van 2022 met de uitvoering en leveren we het werk medio 2024 op. De wegdelen van de WSB leggen we gefaseerd aan. Waar mogelijk starten we met de aanleg van de Marnixlaan, st. Josephlaan en de Cartesiusweg. Daarna volgende de Majellaknoop, Lessinglaan, Joseph

Haydnlaan en Pijperlaan. De precieze fasering stellen we op bij het Definitief Ontwerp. We benaderen omwonenden en andere belanghebbenden om hierover mee te denken en we stemmen af met geplande werkzaamheden aan bijvoorbeeld kabels en leidingen en andere projecten in en om de stad.

Risico's
Op basis van het concept voorlopig ontwerp is een risicoanalyse uitgevoerd en is in de raming een reservering opgenomen voor voorziene en onvoorziene risico's waaronder hogere plankosten, rentekosten en vertraging. Andere voorziene risico's, opgenomen in het risicomodel van de WSB, zijn het aanpassen van het faseringsplan tijdens de uitvoering, onvoldoende dekking voor DVM systeem, bezwaren op verkeersbesluiten, PFAS en meerkosten door onverwachte kabels en leidingen.

Financieel
Na versobering van het ontwerp, maar inclusief geluidsmaatregelen woningen, komt de totale kostenraming uit op 36,42 miljoen euro. De WSB is een project waarover wordt afgeschreven. Op 4 februari 2021 heeft de Raad een krediet van 30,32 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de realisatie van de Westelijke Stadboulevard. Daarnaast was er reeds een voorbereidingskrediet beschikbaar van 6,1 miljoen euro.

Herinrichten Kanaalstraat-Damstraat
Mijlpalen/Planning
In 2020 is het Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp (IPvE-FO) vastgesteld door het college. De Raad heeft eind 2020 het budget voor de herinrichting geautoriseerd. In 2021 werken we aan het Voorlopig Ontwerp (medio 2021) en Definitief Ontwerp (eind 2021) en bereiden we de aanbesteding voor. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om de stadsverwarming uit de Damstraat naar het Lombokplein te verleggen waardoor ruimte ontstaat voor aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel in de Damstraat.

Risico's
Belangrijkste voorziene planningsrisico is de renovatie van de stadsverwarming van de Damstraat. Het is wenselijk om deze stadsverwarming gelijktijdig met de herinrichting te vervangen of te verleggen. Dit heeft gevolgen voor de doorlooptijd. Samen met Eneco onderzoeken we wat de impact precies is. Belangrijkste voorziene financiële risico is de omvang van faseringen tijdens de uitvoering van het werk. Dit vanwege de complexiteit van de omgeving: een drukke winkelstraat waarbij logistiek vervoer en bezoek mogelijk moet blijven, en weinig ruimte in de zijstraten is voor omleidingen. Daarnaast bestaat de kans dat tijdens de uitvoering kabels en leidingen moeten worden verlegd, die nu nog niet in beeld zijn. Beheersmaatregelen zijn getroffen om de voorziene risico's zo veel mogelijk te minimaliseren.

Financieel
De geraamde kosten voor de herinrichting van de openbare ruimte Kanaal- en Damstraat bedragen 8,0 miljoen euro (op basis van het IPvE-FO). Het beschikbare taakstellende budget voor de herinrichting is 7,9 miljoen euro, inclusief bijdragen uit andere programma's van 0,4 miljoen euro. Voor het resterende tekort voor de herinrichting van 0,1 miljoen euro, geldt een bezuinigingsopgave die wordt betrokken bij het opstellen van het Voorlopig Ontwerp. Daarnaast zal bij de uitvoering van het project werk met werk worden gemaakt met vervanging van de riolering. Voor het vervangen van het riool is aanvullend een bedrag beschikbaar van 3,5 miljoen euro uit het beheer- en onderhoudsprogramma Riolering.
Het krediet van 7,9 miljoen euro is vrijgegeven (raadsvoorstel 2020/8008256) voor het ontwikkelen en realiseren van de herinrichting Kanaalstraat - Damstraat.

Uitvoeren visie Amsterdamsestraatweg
Mijlpalen/Planning
In 2020 is de Verkeersstudie Noordwest Utrecht afgerond. Daarmee zijn de verkeerskundige uitgangspunten voor de Herinrichting van de Amsterdamsestraatweg bekend. In het vervolg op deze studie zijn in de tweede helft van 2020 de principekeuzes voor de herinrichting bepaald. Begin 2021 is gestart met de herziening van het in 2018 opgestelde concept IPvE/FO. Volgens planning kan het herziene IPvE/FO kort voor de zomer in consultatie worden gebracht. Na vaststelling van het IPvE/FO starten we in de tweede helft van 2021 met het opstellen van het VO. Realisatie is volgens de huidige planning (en zonder enige vertraging) voorzien in 2023.

Risico's
He grootste risico is of de geraamde kosten van 8 miljoen euro toereikend zijn om de herinrichting op basis van de gewenste kwaliteit uit te voeren. Om binnen het beschikbare budget te blijven is er onder andere voor gekozen om op het traject Spoorviaduct – Marnixlaan alleen gerichte aanpassingen te doen. Deze gerichte aanpassingen betreffen onder meer een kwaliteitsimpuls voor de verschillende pleintjes, het verkeersveilig maken van de aansluitingen met zijwegen, het anders inrichten van de functiestrook inclusief het versterken van de groenstructuur. Na het opstellen van het FO zal een kostenraming worden opgesteld. Dit geeft inzicht of het risico inderdaad optreedt.
Het tweede risico is de voortgang in het ontwerpproces. Het in consultatie brengen van het IPvE/FO voor de zomer is gebaseerd op een ambitieuze planning zonder ruimte voor vertraging. Gevolg kan zijn dat de consultatie pas na de zomer plaats kan vinden.

Financieel
De geraamde kosten voor de herinrichting bedraagt 8,0 miljoen euro (afgeleid van concept IPvE-FO uit 2018). Dit past binnen het beschikbare taakstellende budget voor de herinrichting van de openbare ruimte van de Amsterdamsestraatweg (traject Weerdsingel – Marnixlaan).
Er is een voorbereidingskrediet voor de ontwikkeling van de visie vrijgegeven van 3,267 miljoen euro. Binnen dit krediet is een bedrag van 0,6 miljoen euro bestemd voor de programmakosten Amsterdamse Straatweg en een bedrag van 0,167 miljoen voor kleine aanpassingen bij de kop van Lombok/ Damstraat. Het hiervan resterende budget van 2,5 miljoen euro is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg. Daarnaast is er voor de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg een resterend budget in het MPB gereserveerd van 5,5 miljoen euro. Het vrij vragen van dit krediet voor de uitvoering is voorzien na het opstellen van en globale raming op basis van het herziene IPvE/FO.

5.1.3. Programma Openbare Ruimte en Groen

x € 1.000

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project(*)	Project gereed in jaar…
Wal- en kluismuren (t/m rak 21)	2009	52.600	*	xxx
Wal- en kluismuren (rak 22)	2019	15.000	*	xxx

(*) Zie het programmaplan Wervengebied.

In juli 2020 heeft uw raad het Plan van Aanpak Wervengebied vastgesteld, waarmee de basis is gelegd voor onder meer een integrale aanpak voor de wal- en kluismuren, werfkelders en het weren van te zwaar verkeer. In het plan van aanpak zijn diverse onderzoeken aangekondigd op basis waarvan een programmaplan wordt opgesteld voor gezamenlijk en samenhangend beheer en behoud van het middeleeuwse monumentale wervengebied. Belangrijke waarden daarbij zijn veiligheid, erfgoed en gebruik. In dit Plan van Aanpak en het raadsvoorstel wordt een samenhangende programmatische aanpak aangekondigd. Daarnaast wordt voorgesteld om het doel van de beschikbare budgetten van Wal- en kluismuren (rak 1 – 21) te verbreden voor de uitvoering van de 1e fase van de programmatische aanpak in het Plan van Aanpak Wervengebied. Het project Wal- en Kluismuren wordt vanaf 2020 herzien binnen de bredere programmatische aanpak van het programma Wervengebied.
Het Programmaplan Wervengebied is U, conform toezegging bij het vaststellen van het Plan van aanpak Wervengebied in juli 2020, in april 2021 aangeboden. Voor de huidige resterende budgetten van in totaal € 38,9 mln voor wal- en kluismuren en wervengebied wordt voorgesteld deze te autoriseren voor de uitvoering van het programmaplan wervengebied voor de periode 2021 tot en met 2023 en aan te wenden voor de onuitstelbare, onvermijdelijke en onoplosbare maatregelen uit het uitvoeringsplan. Daarnaast is er nog voor 9,4 miljoen euro aan urgente maatregelen in het uitvoeringsplan 2021-2023. Bij de voorjaarsnota komen we met een voorstel voor de resterende dekking van 9,4 miljoen euro. Verder zal in de komende periode een financiële strategie worden uitgewerkt voor de dekking van de kosten voor de uitvoering van het programmaplan wervengebied voor de periode van 2024 tot circa 2050 die wordt betrokken bij de Voorjaarsnota in 2022.

5.1.4. Programma Onderwijs

x € 1.000

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project*	Project gereed in jaar…
Aanpak Multifunctionele Accommodaties (MFA's)				
* MFA Waterwin, Musicallaan 106	2016	*	*	2021
* MFA Weide Wereld, Teunisbloemlaan 48	2016	*		2023
* MFA Het Zand, Pauwoogvlinder 20	2016	*		2022
* MFA Voorn, Akkrumerraklaan 131 + 101	2016	*		2021
* MFA Nieuw Welgelegen, Grebbeberglaan	2017	*	*	2021
Projecten Primair Onderwijs				
Rafaelschool, Lanslaan 12, Attleeplantsoen 39	2017	*		2023
Kleine Prins, Blauwe Vogelweg 11	2017	*	*	2024
Basisschool Rijnvliet	2017	*	*	2021
Basisschool Leeuwesteyn Noord	2017	*	*	2022
Cartesiusdriehoek	2021	*	*	2025
Projecten Voortgezet Onderwijs			*	
Globe College, Bonte Koelaan 179	2018	*	*	2023
Bonifatius College, Burgemeester F. Andreaelaan 7	2018	*	*	2023
Internationale School Utrecht, Cambridgelaan	2018	*	*	2023
Academie Tien, Berlijnplein	2018	*	*	2022
X11, Merwedekanaalzone	2017	*		2025
College Overvecht	2021		*	2025
College Vleuten de Meern	2021	*	*	2025

*Het betreft de prognose ten opzichte van het geautoriseerde/vrijgegeven budget.

Aanpak Multifunctionele Accommodaties (MFA's)

MFA Waterwin, Musicallaan 106
Eind 2019 is de aanbesteding van de werkzaamheden afgerond en zijn de werkzaamheden gestart. Het gebouw is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen.

MFA Weide Wereld, Teunisbloemlaan 48
Na lange stilstand, is het ontwerpproces weer gestart. De vertraging, het maken van een nieuw ontwerp (vanwege het aangepaste programma) en een hogere duurzaamheidsambitie (BENG) hebben geleid tot een aanzienlijk hogere kostenraming, die niet past binnen de door de gemeenteraad bepaalde kaders. Dit is een grote uitdaging in het vervolgproces. Dit zal terugkomen bij de actualisatie van het MPOHV (gelijktijdig met de programmabegroting 2022).

MFA Het Zand, Pauwoogvlinder 20
Het voorlopig ontwerp is eind 2019 vastgesteld waarna gestart is met het definitief ontwerp. Na het afronden van de werkzaamheden in MFA Waterwin, kunnen de renovatiewerkzaamheden starten (i.v.m. tijdelijke huisvesting).

MFA Voorn, Akkrumerraklaan 101 + 131
Eind 2019 is de aanbesteding van de werkzaamheden afgerond en is de tijdelijke huisvesting geplaatst en in gebruik genomen. De start van de renovatiewerkzaamheden nam plaats in het eerste kwartaal van 2020. In het eerste kwartaal van 2021 zijn de renovatiewerkzaamheden afgerond.

MFA Nieuw Welgelegen, Grebbeberglaan 13
De aanpassingen zijn gereed en het project wordt in de eerste helft van 2021 geactiveerd. Na de verhuizing van het Globe College naar de nieuwbouw, start een nieuw project in ditzelfde gebouw, de inhuizing van het St-Gregoriuscollege.

Projecten Primair Onderwijs
Rafaelschool, Lanslaan 12, Attleeplantsoen 39
Het betreft een nieuwbouwproject voor de samenvoeging van twee bestaande locaties van de Rafaelschool. De omgevingsvergunning voor de bouw is reeds verleend. Hiertegen zijn door omwonenden bezwaren ingediend en het proces om deze te behandelen loopt momenteel.

Kleine Prins, Blauwe Vogelweg 11
Voor deze school is er een plan in ontwikkeling waarbij de gemeentelijke ambities voor de Kromme Rijn worden meegenomen. Daarna zal het project verder ontwikkeld worden. De oplevering staat gepland voor 2024.

Basisschool Rijnvliet
De bouw van Kindcentrum Rijnvliet is aangevangen en wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2021 opgeleverd.

Basisschool Leeuwesteyn Noord
Het nieuwe gebouw komt midden in de wijk Leeuwesteyn en krijgt een natuurlijk en duurzaam karakter. De bouw is naar verwachting gereed in het najaar van 2022.

Cartesiusdriehoek
In de Cartesiusdriehoek komt een basisschool in combinatie met een sporthal. Het definitief ontwerp van het stedenbouwkundig plan is bijna gereed. Samen met het schoolbestuur wordt nu invulling gegeven aan de tijdelijke huisvesting, in afwachting van de definitieve huisvesting. De bouw start naar verwachting in 2023 en is in 2025 gereed.

Projecten Voortgezet Onderwijs
Globe College, Bontekoelaan 179
Het betreft een renovatie gecombineerd met nieuwbouw aan de Bontekoelaan voor 800 leerlingen inclusief een sporthal. De bouw aan de Bontekoelaan is inmiddels gestart.

Bonifatius College, Burgemeester Fockema Andreaelaan 7
Betreft de renovatie en uitbreiding van het Bonifatius College. Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase. De planning is om in 2022 bij het 100-jarig bestaan een gerenoveerd gebouw te hebben dat tevens is uitgebreid.

Internationale School Utrecht, Cambridgelaan
De haalbaarheid voor de definitieve huisvesting van de International School voor 1.200 leerlingen op de locatie aan de Cambridgelaan op het USP De Uithof is in 2018 onderzocht. Het betreft een nieuwbouwproject. De Bouwenvelop is eind 2019 vastgesteld en het bestemmingsplan traject is gestart. Het project zit in de ontwerpfase, maar heeft in deze fase vertraging opgelopen en zal niet voor 2023 gereed zijn. De raad is hier begin maart over geïnformeerd door middel van een raadsbrief. De vertraging is het gevolg van het gegeven dat de ISUtrecht meer tijd nodig heeft om zijn financieringsdeel van de nieuwbouw goed te organiseren en vast te leggen. Deze vertraging heeft mogelijk financiële consequenties. Deze worden inzichtelijk gemaakt en hier komen we bij de 2e bestuursrapportage op terug.

Academie Tien, Berlijnplein
In Leidsche Rijn Centrum Oost zal aan het Berlijnplein eind 2022 de nieuwe VO school Academie Tien (NUOVO) haar deuren openen. Het definitief ontwerp is gereed. Op dit moment bevind het project zich in de aanbestedingsfase.

X11, Merwedekanaalzone
In Merwedekanaalzone deelgebied 5 komen twee basisscholen en een school voor voortgezet onderwijs, in combinatie met een sporthal. Het definitief ontwerp van het stedenbouwkundig plan is bijna gereed. Samen met de schoolbesturen is gewerkt aan een gewenste inpassing. De bouw van de eerste school voor basisonderwijs zal naar verwachting afgerond zijn in 2025.

College Overvecht
Betreft de nieuwbouw van een school voor het voortgezet onderwijs. Voor deze nieuwe school is een locatieonderzoek opgestart in samenwerking met het schoolbestuur. Dit onderzoek inventariseert de mogelijkheden van een groot aantal locaties, hierbij wordt ook de omgeving bij betrokken. Doel is te komen tot een shortlist met haalbare locaties waaruit vervolgens een keuze gemaakt kan worden.

College Vleuten de Meern
Betreft de nieuwbouw van een school voor het voortgezet onderwijs. Voor deze nieuwe school is een locatieonderzoek gaande. Een beperkt aantal locaties is als mogelijk haalbaar aangemerkt. Binnenkort zal hier een keuze in gemaakt kunnen worden.

5.1.5. Programma Utrechts Vastgoed

In de Nota Kapitaalgoederen 2020-2023 zijn alle benodigde investeringen in het maatschappelijk vastgoed gepresenteerd. Deze investeringsplanning wordt jaarlijks geactualiseerd en toegelicht in het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV).
In onderstaande rapportage wordt een korte toelichting gegeven op de voortgang van de vijf grote projecten in het programma Vastgoed.

Over de voortgang van de Domtoren wordt u halfjaarlijks middels een aparte raadsbrief geïnformeerd. Onderstaande informatie betreft slechts een beknopte samenvatting.

x € 1.000

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project**	Project gereed in jaar
Domplein 021 (Domtoren)	2016	*	*	2024
Musketon	2018	*	*	2024
Sportcampus deel 1	2019	*	*	2022
Isotopenweg - Lageweide (Depot Centraal Museum)	2021	*	*	2024
Totaal		**58.815**	**90.704**	

*) Voor de afzonderlijke investeringsbedragen verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de programmabegroting 2021 en het MPUV 2021.
**) Het betreft de prognose ten opzichte van het geautoriseerde/vrijgegeven budget. Voor een aantal projecten wordt bij deze bestuursrapportage aanvullende autorisatie gevraagd.

Domplein 021 (Domtoren)
Het doel van de restauratie van de Domtoren is het zodanig verbeteren van de technische staat van de toren dat deze 50 jaar zonder grootschalig onderhoud zou moeten kunnen meegaan, waarbij maximaal behoud van cultuurhistorisch belangrijk materiaal voorop staat. Aannemingsbedrijf Nico Bont heeft eind 2019 de opdracht gekregen voor de uitvoering van de restauratiewerkzaamheden. Deze werkzaamheden zijn gestart in 2020 en zullen naar verwachting lopen tot en met 2024. Ondanks de huidige coronacrisis gaat het restauratiewerk door en verloopt deze volgens planning, waarbij in 2020 het natuursteen van twee van de acht zijden van de achtkant van de lantaarn (3e geleding) en één van de vier zijden van de tweede geleding zijn gerestaureerd.

De bezoekerslift die het mogelijk maakt voor bezoekers om de Domtoren tegen een kleine vergoeding van boven te bezichtigen, zal in gebruik genomen worden zodra de coronamaatregelen dit weer toe laten.

In het kader van de subsidieregeling Erfgoedparels 2021 is in november 2020 een nieuwe subsidieaanvraag voor 0,7 miljoen euro ingediend bij Provincie Utrecht. De gemeente is nog in afwachting of de subsidieaanvraag tot een toekenning zal leiden en moet hierbij concurreren met andere ingediende initiatieven.
Stichting Utrechts eigen Dom heeft in december 2020 een donatie van 0,1 miljoen euro gedaan voor de restauratie en verwante activiteiten zoals het realiseren van de bezoekerslift.

Musketon
De bijna 40-jarige Musketon wordt geheel gerenoveerd. Zowel technisch als functioneel zal het gehele gebouw aangepakt worden. Om te komen tot een gedragen project is er, naast overleggen met de huurders, een intensief participatietraject met de bewoners van Lunetten en daarmee de gebruikers van de Musketon. Na overleg met alle betrokkenen zijn er begin 2021 nog drie scenario's over waarin de theaterzaal zijn doel en (fysieke) functie behoudt. Verkenning van de ontwerpen laten voor de opties een financieel knelpunt zien die niet op te lossen lijkt binnen de exploitatie. Daarnaast heeft Historische Vereniging Oud-Utrecht de gemeentelijke monumentale status aangevraagd voor zowel buiten als binnenzijde van de Musketon. De mogelijkheden en ontwerpen worden in de volgende ontwerpfase verder uitgewerkt en zoveel mogelijk geoptimaliseerd. De financiële consequenties worden in het MPUV 2022 in beeld gebracht. Planning is hierdoor verschoven en we gaan er nu vanuit dat medio 2021 een gedragen schetsontwerp kan worden vastgesteld. Rekening houdend met een jaar ontwerpen en aanbesteden betekent dit dat de bouwwerkzaamheden eind 2022 gestart kunnen worden en in de loop van 2024 wordt afgerond.

Sportcampus deel 1
Na een intensief ontwerp- en engineeringsproces, heeft in het laatste kwartaal van afgelopen jaar de aanbesteding plaatsgevonden van de bouwwerkzaamheden. Naast de aanpassingen die nodig zijn voor de uitbreiding van het Leidsche Rijn College, wordt dit gebouw verduurzaamd naar een energieneutraal gebouw (ENG). Het gebouw wordt in warmte en koude zelfvoorzienend.

Conform de afspraken die eind 2019 gemaakt zijn met de gebruiker (het schoolbestuur), de huurder Vastgoed Exploitatie Binnensport en de versnellingsopgave energieneutraal kernvastgoed, is het ontwerp vertaald in een voor uitvoering gereed plan waarvan de uitvoering inmiddels (begin 2021) is gestart. De verwachting is dat eind 2021 het project opgeleverd wordt. De financiële afhandeling van het project zal nog doorlopen in 2022.

Belangrijk risico dat nog aanwezig is, is de aanwezigheid van archeologische vondsten in de grond aangezien er een tweetal grote warmtebuffers worden aangebracht in het aangrenzende terrein. Overigens zal dit het bedrijfsproces van de school niet beïnvloeden, omdat de primaire warmtevoorziening op dit moment al aanwezig is en deze behouden kan blijven zolang dit nodig is.

Isotopenweg – Lageweide (Depot Centraal Museum)
Al sinds 2012 wordt gekeken naar een nieuwe adequate plek voor het verouderde depot waarin Centraal Museum, Erfgoed van de Gemeente Utrecht en Erfgoed van de Provincie Utrecht nu gevestigd zijn. Het huidige depotgebouw is vol en voldoet klimatologisch en technisch niet meer aan de eisen rond museaal depotbeheer.

In december 2020 heeft de gemeenteraad steun gegeven aan de inhoudelijke en financiële kaders van de ontwikkeling van het nieuwe gebouw aan de Isotopenweg. Inmiddels maken Universiteitsmuseum en Museum Speelklok ook deel uit van de voorbereiding. De Vastgoedorganisatie Utrecht en Culturele Zaken werken nauw met alle gebruikers samen aan de voorbereiding. Daartoe wordt een integraal ontwerpteam geselecteerd die invulling kan geven aan de specifieke vraag om collectie, duurzame en circulaire ambities en architectuur op deze bijzondere plek te verbinden.

Er is een kostendeskundige ingeschakeld om het programma van eisen om te zetten in een raming. Dit bedrag is opgenomen in paragraaf 5.2 Bijsturingsvoorstellen investeringsprojecten 2021 (tabel Uitbreidingsinvesteringen categorie A) en zal met het vaststellen van de eerste bestuursrapportage 2021 worden geautoriseerd. Start van het project is in 2021, de verwachte oplevering in 2024.

5.2 Bijsturingsvoorstellen investeringsprojecten 2021

5.2.1. Investeringsprojecten Bereikbaarheid

In het MPB, als onderdeel van het MPR worden voorstellen gedaan voor herprogrammering. In bijlage (Relatie actualisatie MPB 2021 met eerste bestuursrapportage') bij het MPR, wordt de relatie met de programmering MPB ten opzichte van het vrij vragen van kredieten toegelicht. Het moment van vrij vragen is afhankelijk van het moment waarop het project start. Budgetten zullen worden vrij gevraagd in de programmabegroting van het jaar waarin het project gaat starten. Voor lopende projecten of projecten waarvan de uitvoering start in 2021 vragen we de kredieten vrij bij de 1e bestuursrapportage. De kredieten die bij de Eerste Bestuursrapportage moeten worden vrij gevraagd zijn opgenomen in onderstaande tabel.

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2020 cfm. Programma-Begroting 2021	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Uitbreidingsinvesteringen categorie A			
Inpassing van knelpunten en investeringswensen MPB 2021			
Voorrangsplein 't Goylaan	1.200	75	1.275
Verkeersmanagement (bewegwijzering en bijdragen van derden voor Proof of Concept en Slimme kruisingen)	5.050	1.730	6.780
Bijdrage onsluiting Fort de Gagel	0	185	185
Maatregelen Vondellaan voor bereikbaarheid station Vaartsche Rijn incl. maatregelen Linschotensingel	1.600	1.065	2.665
Gemeentelijke inzet Ring Utrecht	2.717	400	3.117
Goederenvervoer	136	88	224
Herprogrammering No Regret			
Fietsroute om de Zuid- Fietsroute richting Lunetten (inclusief provinciale subsidie)		1.454	1.454
Fietsmaatregelen om de Noord- fietsstraat Menno Coehoorn, 's Gravesande en Joh. de Bekastraat		860	860
No regret HOV- MWKZ / Europalaan Zuid (provinciale subsidie)		2.148	2.148
No regret OV- verbinding Overvecht USP/ Kardinaal de Jongweg (provinciale subsidie)		1.905	1.905
Bijdragen derden			
Actieplan verkeersveiligheid t/m 2024	2.173	1.146	3.319
Moldaudreef	700	301	1.001
OV doorstroming	0	1.906	1.906
Alternatieve route Platolaan	900	400	1.300
Vechtroute	3.200	1.000	4.200
Onderdoorgang Locomotiefstraat (Cartesiusdriehoek)	4.900	5.600	10.500
Proof of concept en Slimme kruisingen (zie hierboven bij inpassing knelpunten)			
Projecten luchtkwaliteit t/m 2024 (Elektrisch vervoer)	5.196	215	5.411
Inpassing van kasritme			
As Votulast	700	900	1.600
Overige aanpassingen in 1e Berap			

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2020 cfm. Programma-Begroting 2021	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Budgetten actieplan verkeersveiligheid t/m 2024	3.319	3.596	6.915
Projecten luchtkwaliteit t/m 2024	5.411	2.024	7.435
Invoeren betaald parkeren		1.200	1.200
Subtotaal investeringen categorie A	**37.202**	**28.199**	**65.401**
Herprogrammering investeringen in categorie B			
Subtotaal investeringen categorie B	**0**	**0**	**0**
Totaal	**37.202**	**28.199**	**65.401**

Naast het vrij vragen van kredieten voor de projecten die zijn opgenomen in de herprogrammering in het MPB 2021, vragen we hier ook kredieten vrij voor het actieplan verkeersveiligheid t/m 2024, Maatregelen aanpak Luchtkwaliteit t/m 2024 en voor de invoering van betaald parkeren. Hieronder lichten we dit toe.

Actieplan verkeersveiligheid tot en met 2024
Bij de Voorjaarsnota 2018 is met ingang van 2020 een structureel budget beschikbaar gesteld voor verkeersveiligheid. Een deel van dit budget wordt in gezet voor structurele programmakosten. Het resterende bedrag wordt ingezet voor projecten binnen het actieplan verkeersveiligheid. Dit actieplan is als project opgenomen in de investeringsstaat, maar het krediet is nog niet aangepast voor deze bedragen. Daarom stellen we voor om de beschikbare financiële ruimte voor de jaren 2020 tot en met 2024 toe te voegen aan het beschikbaar gestelde krediet voor het actieplan verkeersveiligheid. Het gaat in totaal om een bedrag van 3,596 miljoen voor de periode 2020 t/m 2024.

Maatregelen aanpak Luchtkwaliteit tot en met 2024
Voor Maatregelen Aanpak Luchtkwaliteit was een krediet vrij gevraagd voor de periode t/m 2020. Voor de uitvoering van de maatregelen vragen we nu een bedrag van 2,024 miljoen euro vrij (inclusief 0,967 miljoen euro bijdragen van derden). In dit bedrag is de herprogrammering van 0,215 miljoen euro voor elektrisch vervoer opgenomen, zoals is toegelicht in het MPB.

Invoeren betaald parkeren tot en met 2024
Het college van burgemeester en wethouders voert de door de gemeenteraad vastgestelde procedure invoering betaald parkeren uit. Een parkeerdrukmeting en een draagvlakmeting zijn onderdeel van de procedure. Uitbreiding en/of vervanging van het betaald parkeren is een continue proces waarbij het investeringskrediet telkens voor een periode van vier jaar wordt aangevraagd. Voor de periode 2021-2024 vragen wij om een krediet van 1,2 miljoen euro.

5.2.2. Investeringsprojecten Openbare Ruimte en Groen

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programma-begroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijziging	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Wal- en kluismuren (t/m rak 21)	52.600	0	15.200	67.800
Wal- en kluismuren (rak 22)	15.000	0	0	15.000
Uitbreidingsinvesteringen categorie B	19.093	0	0	19.093
Totaal	**86.693**	**0**	**15.200**	**101.893**

Wal- en kluismuren
Anticiperend op het rapport van Antea Group en uitgaande van de door Antea Group genoemde onderkant van de bandbreedte resteert een knelpunt van 15,2 miljoen euro. Om de kapitaallasten hiervoor te dekken is bij de Programmabegroting 2021 het benodigd budget van 0,555 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld. Wij stellen voor het bedrag van 15,2 miljoen euro toe te voegen aan het reeds beschikbare budget.

Projecten uit de nota kapitaalgoederen
Voor 2021 is 19,093 miljoen euro vrijgegeven voor de projecten uit de nota kapitaalgoederen. Met de vaststelling van de nota Beheer openbare ruimte in 2021, worden vervangingsinvesteringen geactiveerd vanaf 0,1 miljoen euro. De projecten voor de vervangingsinvesteringen blijven in 2021 binnen het vrijgegeven bedrag van 19,093 miljoen euro.
Zie Nota Beheer Openbare Ruimte

5.2.3. Investeringsprojecten Onderwijs

In onderstaande tabellen is inzicht gegeven in de actuele autorisaties van de vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen binnen Onderwijs. Uitgangspunt hiervoor zijn de geautoriseerde uitgaven conform de Programmabegroting 2021. De gereedmeldingen bij de Jaarstukken 2020 (autorisaties) zijn hierop in mindering gebracht, evenals de voorgestelde wijziging.

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen Onderwijs	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programmabegroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Primair Onderwijs	131.336	-10.135	0	121.201
Voortgezet Onderwijs	59.379	-10.378	0	49.001
Totaal	**190.714**	**-20.513**	**0**	**170.202**

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen A Onderwijs	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programmabegroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Primair Onderwijs	92.003	-7.960	-1.325	82.718
Voortgezet Onderwijs	194.529	0	0	194.529
Totaal	**286.532**	**-7.960**	**-1.325**	**277.247**

Voorgestelde wijziging

Al Hambra
Project Al Hambra is komen te vervallen. Voor de ruimtevraag van Al Hambra was een beschikking verleend om de bestaande locatie uit te breiden. Deze uitbreiding is echter niet gerealiseerd. Later is de mogelijkheid gevonden om door middel van het gebruik van een dislocatie de ruimtevraag op te lossen. Een deel van de school is daar nu gehuisvest. Daarmee is de uitbreiding, waar de beschikking voor verleend is, onnodig geworden, daarom verlagen we in bovenstaande tabel het geautoriseerde bedrag. Het budget blijft binnen het Programma Onderwijshuisvesting.

Aanpassing projecten

Weerdsingel
De verbouwing van het pand aan de Weerdsingel is in overleg met het schoolbestuur versneld. Om dit mogelijk te maken heeft Stichting Monton een plan uitgewerkt, waarbij middels een gefaseerde uitvoering de school eerder haar intrek in de Weerdsingel kan nemen. De start zal plaatsvinden in 2021 en de renovatie is gereed in 2022.

5.2.4. Investeringsprojecten Samenleven en Sport

In de Nota Kapitaalgoederen 2020 - 2023 is vorig jaar het langetermijnperspectief voor de investeringen geschetst die nodig zijn in het gemeentelijk vastgoed. Dit jaar is deze investeringsplanning geactualiseerd in het kader van het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2021 (MPUV). Met de actualisatie is de investeringsplanning aangepast aan de nu geldende werkelijkheid, de mogelijkheden en behoeften in de stad.

In onderstaande tabel staan de voorgestelde wijzigingen voor de autorisaties van de investeringen met een startdatum in 2021 of eerder. Voor deze wijzigingen is dekking beschikbaar. Geplande projecten die door omstandigheden pas na 2021 zullen starten, worden tijdelijk van de huidige investeringsstaat afgehaald. Voor die projecten zal bij de programmabegroting van het desbetreffende startjaar opnieuw autorisatie gevraagd worden.

Voor een uitgebreide onderbouwing van de projectenlijst verwijzen wij het MPUV 2021 en de daarbij behorende geheime bijlage.

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen Sport	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programmabegroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Binnensportaccommodaties (gebouwen en installaties)	7.401	-145	-1.293	5.963
Buitensportaccommodaties (gebouwen en installaties)	9.110	-2.658	-1.900	4.552
Buitensportaccommodaties (velden/sportconstructies)	19.738	-6.590	-2.851	10.297
10Volkstuinen (gebouwen)	155	-155	0	0
Zwembaden (gebouwen en installaties)	3.654	-696	-810	2.148
Totaal	**40.058**	**-10.244**	**-6.854**	**22.960**

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen A Sport	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programmabegroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Binnensportaccommodaties (gebouwen en installaties)	4.971	0	-1.010	3.961
Buitensportaccommodaties (gebouwen en installaties)	4.018	0	105	4.123
Buitensportaccommodaties (velden/sportconstructies)	8.941	-926	-506	7.509
Totaal	**17.930**	**-926**	**-1.411**	**15.593**

5.2.5. Investeringsprojecten Utrechts Vastgoed

In de Nota Kapitaalgoederen 2020 - 2023 is het langetermijnperspectief voor de investeringen geschetst die nodig zijn in het gemeentelijk vastgoed. Dit jaar is deze investeringsplanning geactualiseerd in het kader van het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2021 (MPUV). Met de actualisatie is de investeringsplanning aangepast aan de nu geldende werkelijkheid, de mogelijkheden en behoeften in de stad.

In onderstaande tabellen staan de voorgestelde wijzigingen voor de autorisaties van de investeringen met een startdatum in 2021 of eerder. Voor deze wijzigingen is dekking beschikbaar.
Geplande projecten die door omstandigheden pas na 2021 zullen starten, worden tijdelijk van de huidige investeringsstaat afgehaald. Voor die projecten zal bij de programmabegroting van het desbetreffende startjaar opnieuw autorisatie gevraagd worden.

Voor een uitgebreide onderbouwing van de projectenlijst en voorgestelde wijzigingen verwijzen wij het MPUV 2021 en de daarbij behorende geheime bijlage.

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programma-begroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Cultuur	15.120	-	5.445	20.565
Erfgoed	51.708	-695	439	51.452
Gemeentelijke Huisvesting	12.516	-10.600	360	2.276
MFA's	54.759	-	-2.229	52.530
Welzijn	15.308	-	-1.650	13.658
Zorg	4.543	-822	700	4.421
Overig/Overig beleid	9.206	-	-2.595	6.611
Totaal	**163.160**	**-12.117**	**470**	**151.513**

Uitbreidingsinvesteringen

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Geautoriseerde uitgaven t/m 2021 conform Programma-begroting 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Voorgestelde wijzigingen	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2021
Cultuur	3.100	-	31.700	34.800
Gemeentelijke Huisvesting	1.400	-	349	1.749
MFA's	6.397	-6.397	-	-
Welzijn	4.365	-2.300	-	2.065
Zorg	590	-	-	590
Overig/Overig beleid	243	-	-	243
Totaal	**16.095**	**-8.697**	**32.049**	**39.447**

In de Programmabegroting 2021 zijn ook geplande uitbreidingsinvesteringen categorie B opgenomen. Deze projecten zijn nog niet geautoriseerd bij de programmabegroting en daarom zijn deze ook niet opgenomen in de voorgestelde wijzigingen bij deze bestuursrapportage.

6. Budget neutrale bijsturingsvoorstellen

6.1 Financiële voorstellen

In de bijsturingsvoorstellen worden voorstellen gedaan om onttrekkingen aan reserves te doen, budgetten over te hevelen over programma's heen of de hoogte van de baten en lasten aan te passen. Deze bijsturingsvoorstellen zijn budget neutraal en hebben geen financiële impact op de programmabegroting.

Hieronder is een totaaloverzicht van alle budgettair neutrale wijzigingen per programma opgenomen.

	x € 1.000
Programma's	Budgettair neutrale wijzigingen
Algemene middelen	0
Bereikbaarheid	0
Bewoners en Bestuur	-28
Cultuur	1.204
Diverse programma's	0
Duurzaamheid	223
Economie en Werkgelegenheid voor iedereen	39
Ondersteuning op maat	0
Onderwijs	-1.068
Openbare ruimte en Groen	988
Overhead	-55
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en Erfgoed	0
Samenleven en Sport	0
Utrechts Vastgoed	0
Veiligheid	0
Vennootschapsbelasting	0
Volksgezondheid	
Werk en Inkomen	0
Bruto resultaat	**1.303**
Mutaties op de reserve	**-1.303**
Bewoners en Bestuur	-92
Duurzaamheid	-223
Openbare ruimte en Groen	-988
Netto resultaat	**0**

6.1.1. Bewoners en Bestuur

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Kapitaallasten budget Klantverwijssysteem

x € 1.000

	(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Overhead, Mens en organisatie	-55,4				
Naar	Bewoners en bestuur, 2,3 kwaliteit dienstverlening is....	55,4				
Beslispunt: Het budget voor kapitaallasten van het klantverwijssysteem overzetten van Programma overhead (F&H) naar programma bewoners en bestuur (PDV)						
Argument: De nieuwe investering is geactiveerd in het programma Bewoners en Bestuur omdat het daar in gebruik is. Met deze overboeking van het budget brengen we budget en lasten bij elkaar.						

Exploitatiebijdrage voor de ROM

x € 1.000

	(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Bewoners & Bestuur	-175	-175	-175	-175	0
Naar	Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen	175	175	175	175	0
Beslispunt: 0,175 miljoen euro EBU budget uit programma Bewoners & Bestuur overhevelen naar programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen voor de exploitatiebijdrage voor de ROM voor de periode van 2021 tot en met 2024.						
Argument: Het betreft meerjarige (4+) afspraken, vastgelegd in de bestuursovereenkomst ROM en convenant U10-EBU-ROM. Daarnaast wordt inhoudelijk gestuurd op de ROM vanuit de doelstellingen van programma Economie. Hierom is het logisch om de bekostiging van de exploitatiebijdrage aan de ROM volledig bij programma Economie te beleggen.						

Onttrekking reserveverkiezing

x € 1.000

	(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Bewoners en bestuur, verkiezingen, kosten verkiezingsborden	69				
van	Bewoners en bestuur, verkiezingen, kosten VIBES	11				
van	Bewoners en bestuur, verkiezingen, kosten mobiel stembureau	12				
Naar	Reserve verkiezingen	-92				
Beslispunt: Conform amendement A2020/153 de kosten voor de verkiezingsborden, de Vibes en de mobile bus gemaakt bij de tweede kamerverkiezing ten laste te brengen van de reserve verkiezingen						
Argument: Dit is de uitwerking van amendement A2020/153						

Storting reserve verkiezingen

x € 1.000

(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdrage waterschappen voor verkiezing 2023		-58			
Reserve verkiezingen		58			

Beslispunt: Storten van jaarlijkse bijdrage uit het gemeentefonds voor de waterschapsverkiezingen 2023

Argument: Uit het gemeentefonds ontvangen wij jaarlijks een bijdrage van de Waterschappen voor de Waterschapsverkiezingen. Deze storten we in de reserve en onttrekken we in het jaar dat er een Waterschapsverkiezing is.

6.1.2. Duurzaamheid

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Verhogen baten en lasten in verband met subsidies onderdeel Uitwerken Energieambities

x € 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	Uitwerken van de energieambities	Verhogen baten RRE - energie	-500	-242			
Naar	Uitwerken van de energieambities	Verhogen lasten RRE - energie	500	242			
Van	Uitwerken van de energieambities	Verhogen baten IRIS - energie	-228				
Naar	Uitwerken van de energieambities	Verhogen lasten IRIS - energie	228				

Beslispunt: De baten en lasten binnen het onderdeel Uitwerken Energieambities te verhogen met 0,992 miljoen euro in verband met de hiervoor ontvangen subsidies.

Argument: Gemeente Utrecht heeft in 2021 binnen de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) subsidie ontvangen vanuit het Rijk (0,742 miljoen euro). Deze regeling is specifiek bedoeld om huishoudens te ondersteunen bij het reduceren van hun Energiegebruik. Daarnaast worden er kosten gemaakt voor het Europese project IRIS (Internationale Research en Innovatie Samenwerking) waarvoor subsidie is ontvangen (0,228 miljoen euro).

Verhogen baten en lasten onderdeel Schone Bodem

Verhoging

x€ 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	Schone Bodem	bodemsanering Griftpark (baten)	-1.481	-1.000	-100	0	0
Naar	Schone Bodem	lasten exploitatiebudget bodem	1.481	1.000	100	0	0
Van	Schone Bodem	bijdragen (baten) grondwateronttrekking	-100	-100	-100	-100	-100
Naar	Schone Bodem	dotatie risicoreserve Bodem	100	100	100	100	100
Van	Schone Bodem	onttrekking reserve Nedereindse plas	-323	-35	-35	-35	-35

Verhoging x€ 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Naar	Schone Bodem	lasten exploitatiebudget bodem	323	35	35	35	35

Beslispunt: De baten en lasten binnen het onderdeel Schone Bodem te verhogen met:

- 2,581 miljoen euro over de jaren 2021 tot en met 2023, (respectievelijk 1,481 miljoen euro, 1,000 miljoen euro en 0,100 miljoen euro) in verband met de ontvangen subsidie voor Bodemsanering Griftpark;
- 0,100 miljoen euro per jaar van 2021 tot en met 2028 in verband met bijdragen van derden;
- 0,288 miljoen euro in 2021 en 0,035 miljoen euro van 2021 tot en met 2030 in verband met onttrekking aan de reserve Nedereindse Plas.

Argument:

- In verband met de toegekende incidentele specifieke uitkering Bodemsanering Griftpark voor fase 1 en 2 van het Bestparc-onderzoek, worden de begrote baten en lasten binnen het programma Duurzaamheid opgehoogd voor de jaren 2021 tot en met 2023 (in totaal 2,581 miljoen euro).
- De baten van het programma duurzaamheid onderdeel bodem nemen de komende 8 jaar toe met 0,100 miljoen euro per jaar door het meerjarig ramen van verwachte bijdragen die derden betalen als gevolg van grondwateronttrekkingen. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de risicoreserve Bodem om mogelijke kosten van sanering te kunnen opvangen.
- In navolging van het raadsbesluit 'Keuze scenario sanering Nedereindseplas' op 1 oktober 2020, worden voor de uitvoering van blijvende monitoring van de waterkwaliteit aan de Oostplas, diverse investeringen gedaan aan grondwerk, hekwerk en aanplanting van vegetatie. Hier wordt in 2021 een bedrag van 0,288 miljoen euro onttrokken aan de reserve Nedereindseplas. Ook worden de jaarlijkse kosten voor 10 jaar nazorg in de periode 2021 t/m 2030 (in totaal 0,350 miljoen euro) onttrokken aan deze reserve.

6.1.3. Openbare Ruimte en Groen

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Verhogen baten en lasten Project Nederland Schoon

x € 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	Schoonhouden van de openbare ruimte	Verhogen baten Schoon (incidenteel)	-560	0	0	0	0
Naar	Schoonhouden van de openbare ruimte	Verhogen lasten Schoon (incidenteel)	560	0	0	0	0

Beslispunt:
Verhogen baten en lasten Project Nederland Schoon (incidenteel).

Argument:
Net als voorgaande jaren ontvangt de gemeente Utrecht een vergoeding vanuit de raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022
De hogere baten en lasten zijn het gevolg van een ingediend projectvoorstel om extra maatregelen te nemen tegen zwerfafval. In 2021 gaat het om een geraamd bedrag van 0,56 miljoen euro. Deze middelen zijn bestemd voor het beïnvloeden van gedrag door voorlichting en informatievoorziening, stimuleren van participatie en pilots met nieuwe manieren van schoonmaken.
nemen tegen zwerfafval. In 2021 gaat het om een geraamd bedrag van 0,56 miljoen euro. Deze

Onttrekking reserve voor investeringen Meerjaren Groenprogramma in 2021

x € 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	Onttrekking reserve Meerjaren Groenprogramma	-863	0	0	0	0
Naar	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	Lasten Meerjaren Groenprogramma	863	0	0	0	0

Beslispunt:
Een bedrag van 0,863 miljoen euro te onttrekken voor de investeringen van het Meerjaren Groenprogramma in 2021.

Argument:
In de reserve Meerjaren Groenprogramma zijn middelen gereserveerd om schommelingen in de uitgaven op de groenprojecten op te vangen. In de programmering van het Meerjarengroen programma worden deze middelen ingezet in 2021 voor de uitvoering van diverse groenprojecten.

Eenmalige onttrekking reserve ophaaldienst

x € 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	Het afval ophalen en de infrastructuur	Onttrekking reserve Ophaaldienst	-125	0	0	0	0
Naar	Het afval ophalen en de infrastructuur	Verhogen lasten onderhoud vervoermiddelen	635	0	0	0	0
Van	Het afval ophalen en de infrastructuur	Verlagen lasten Afvalverwerking	-510	0	0	0	0

Beslispunt:
Een bedrag van 0,125 miljoen euro éénmalig te onttrekken aan de reserve Ophaaldienst in het jaar 2021.

Argument:
De verwachte hogere lasten van het onderhoud wagenpark en de verwachte lagere afrekening AVU jaar 2020 worden per saldo gecompenseerd uit de reserve ophaaldienst middels een eenmalige onttrekking.

6.1.4. Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Overheveling subsidiebudget Museum Sonneborg van programma Economie naar Cultuur

x € 1.000

	(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Economie & Werkgelegenheid voor iedereen	-136	-136	-136	-136	-136
Naar	Cultuur	136	136	136	136	136

Beslispunt:
Overhevelen van het subsidiebudget voor Museum Sonnenborgh van 0,136 miljoen euro van het programma Economie naar programma Cultuur.

Argument:
Dit betreft het subsidiebudget voor Museum Sonnenborgh dat vanaf 2021 wordt overgeheveld van programma Economie naar programma Cultuur. Het account Museum Sonnenborgh valt, in lijn met andere gesubsidieerde musea in Utrecht, vanaf 2021 onder het programma Cultuur.

Bijsturingsvoorstellen in verband met de uitwerking maatregelenpakket 3 Corona zoals opgenomen in de programmabegroting 2021

x € 1.000

	(Sub)doelstelling (binnen programma's	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Onttrekking reserve ROM	-1.500				
Naar	Storting reserve OMU	1.500				
Van	Bestemmingsreserve Corona	-500				
Naar	Reserve ROM	500				
Van	Bestemmingsreserve Corona	-500				
Naar	Reserve OMU	500				

Beslispunt:

- Van de 3 miljoen euro van de risicoreserve Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (ROM), 1,5 miljoen euro bestemmen voor een risicoreservering Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU), voor de uitwerking van het maatregelenpakket 3 Corona zoals opgenomen in de programmabegroting 2021. Hiermee bedraagt de totale kapitaalverstrekking van de gemeente Utrecht aan de ROM 6 miljoen euro.
- Uit de bestemmingsreserve Corona 0,5 miljoen euro over te hevelen naar de nieuw ingestelde risicoreserve OMU voor de uitwerking van het maatregelenpakket 3 Corona zoals opgenomen in de programmabegroting 2021 en de risicoafdekking op 50% te stellen.
- Uit de bestemmingsreserve Corona 0,5 miljoen euro overhevelen naar de risicoreserve ROM, voor de voor de uitwerking van het maatregelenpakket 3 Corona zoals opgenomen in de programmabegroting 2021 en gelijktijdig de risicoafdekking te verlagen naar 33,3% en de Utrechtse bijdrage aan het ROM fonds te verhogen met 2 miljoen euro.

Argument: In de programmabegroting 2021 is onder Maatregelen Corona 'Werken, opleiden en begeleiden' opgenomen dat we extra gerichte investering doen in de ROM en dat we bijdragen aan een herstructureringsfonds voor werklocaties van de Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU). Voor de ROM en OMU is aanvullend 1 miljoen euro beschikbaar gesteld in de programmabegroting 2021. Bij het instellen van de risicoreserve ROM was deze nog op 100% van het verstrekte kapitaal gesteld. In de praktijk blijkt dit gezien het werkelijke risico, te hoog. Door deze reserve te splitsen in een risico afdekking voor de ROM én een risico afdekking voor de OMU, met gelijktijdig een verlaging van de risicoafdekking en de extra bijgestorte middelen, kan er meer fondsvermogen worden gefinancierd door de gemeente Utrecht. Dit zal bijdragen aan het duurzame herstel uit de coronacrisis.
In de raadsbrief 'Uitwerking Maatregelenpakket 3 Werken, Opleiden en Begeleiden' (…maart 2021) bent u geïnformeerd over de uitgangspunten voor interventies OMU en dat er een risicoafdekking van 50% wordt gehanteerd. Met een risicoafdekking van 50% kan een fondsvermogen van 4 miljoen euro aan het OMU worden verstrekt.
We stellen voor, in lijn met advies van de Taskforce Corona, de risico afdekking van het ROM fonds te verlagen naar 33,3%. Ervaring bij andere ROM-fondsen in Nederland laat zien dat met deze afdekking van het risico, het revolverende karakter behouden kan blijven. De Utrechtse bijdrage aan het ROM Fonds (kapitaalverstrekking) kan hiermee worden verhoogd met 2 miljoen euro, naast de 1 miljoen euro waarover reeds was besloten bij de programmabegroting 2021.
Door een extra bijdrage te doen aan het ROM fonds, kunnen we samen met onze partners de maximale co-financiering (16 miljoen euro) opbrengen en kunnen we hiermee de maximale bijdrage van Rijk (16 miljoen euro) realiseren. Hiernaast werkt de bijdrage aanjagend voor private investeringen omdat ROM een co-investeringseis heeft van minimaal 50% door private investeerders per transactie. De ervaringen met de COL-regeling en verschillende onderzoeken laten zien dat er in de regio een flinke behoefte is aan kapitaal en door de coronacrisis zal die behoefte alleen maar groter worden. Een groot deel van deze kapitaalbehoefte concentreert zich in de gemeente Utrecht. Door de kaders van de Regionale Economische Agenda (REA) te hanteren voor de investeringen wordt gegarandeerd dat het geld besteed wordt aan duurzame economische oplossingen voor maatschappelijke opgaven.

x € 1.000

(Sub)doelstelling (binnen programma's	2021	2022	2023	2024	2025

De verlaging van de risico reserve ten opzichte van het uitgezette kapitaal leidt tot hogere rentekosten van 0,04 miljoen euro. Deze zullen worden gedekt uit het programma Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen.

6.1.5. Werk en Inkomen

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Niet doorvoeren besparingsopdracht voor verlaging van het normbedrag van schoolverlaters in de bijstand

x € 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	Verstrekken bijstand	BUIG	-80	-80	-80	-80	-80
Naar	Verstrekken bijstand	BUIG	80	80	80	80	80

Beslispunt:
De besparingsopdracht voor verlaging van het normbedrag van schoolverlaters in de bijstand niet door te voeren en te dekken door de begroting voor juridische kosten in dezelfde doelstelling te verlagen.

Argument:
In de Programmabegroting 2020 hebben wij in het kader van begroting in balans een besparingsvoorstel gedaan om per 2021 het normbedrag voor schoolverlaters in de bijstand te verlagen met 20%. In de uitwerking blijkt dat, mede vanwege nieuwe jurisprudentie, deze besparingsmaatregel bijna geen opbrengsten heeft. Uit de jurisprudentie blijkt dat het studentenreisproduct moet worden meegeteld bij het bepalen van het normbedrag, waarop de korting gebaseerd zou moeten worden. Hierdoor liggen het bijgestelde normbedrag en bijstandsnorm niet ver genoeg uit elkaar voor substantiële opbrengsten. Daarnaast wordt hierdoor onderscheid gemaakt tussen MBO- schoolverlaters en HBO/WO-schoolverlaters, waarbij deze eerste groep een groter nadeel ondervindt. Sinds de coronacrisis is het uitdagender voor studenten om gemotiveerd te blijven voor hun opleiding en tegelijkertijd moeilijker om aan een baan te komen. Dit maakt het zowel financieel als inhoudelijk onwenselijk om de schoolverlaterskorting in te voeren. We stellen voor daarom om deze maatregel niet door te voeren. Wij maken een budgettair neutraal bijsturingsvoorstel om het ingeboekte bedrag van 0,08 miljoen euro op te vangen binnen programma Werk en Inkomen, doelstelling inkomen door de begroting voor juridische kosten in deze doelstelling met hetzelfde bedrag te verlagen.

6.1.6. Onderwijs

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Overheveling budget Amateurkunsteducatie

x € 1.000

	(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Onderwijs - Talentontwikkeling 0-12 jaar	-1015	-1015	-1015	-1015	-1015
Naar	Cultuur - Participatie	1015	1015	1015	1015	1015

Beslispunt:
Vanaf 1 januari 2021 het budget Amateurkunsteducatie van het programma Onderwijs naar het programma Cultuur overhevelen – nadere regel Amateurkunsteducatie

Argument:
Dit betreft het budget voor de nadere regel Amateurkunsteducatie dat vanaf 2019 door het programma Cultuur wordt uitgevoerd. De naderere regel Amateurkunsteducatie is in 2019 ingesteld na het wegvallen van Utrechts Centrum voor de Kunsten (UCK) als uitvoerende organisatie voor Amateurkunsteducatie. Het UCK als subsidierelatie en het bijbehorende subsidiebudget maakte onderdeel uit van het programma

x € 1.000

(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Onderwijs. Nu uitvoering van de nadere regel Amateurkunsteducatie al bij programma Cultuur was onder gebracht is het voorstel vanaf 2021 ook het budget Amateurkunsteducatie van het programma Onderwijs naar het programma Cultuur over te hevelen.					

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Overheveling personele kosten die samenhangen met bovengenoemd budget Amateurkunsteducatie

x € 1.000

	(Sub)doelstelling	2021	2022	2023	2024	2025
Van	Onderwijs - Talenontwikkeling 0-12 jaar	-53	-53	-53	-53	-53
Naar	Cultuur - participatie	53	53	53	53	53
Beslispunt: Vanaf 1 januari 2021 het budget Amateurkunsteducatie van het programma Onderwijs naar het programma Cultuur overhevelen - jaarlijkse personele kosten die samenhangen met punt 1.						
Argument: Dit betreft het budget voor de jaarlijkse personele kosten die samenhangen met uitvoering van de nadere regel Amateurkunsteducatie. Het voorstel is om, in lijn met overheveling van het budget Amateurkunsteducatie, dit budget over te hevelen van programma Onderwijs naar programma Cultuur.						

6.1.7. Veiligheid

Budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen

Overheveling middelen Zandpad

x € 1.000

	(Sub)doelstelling		2021	2022	2023	2024	2025
Van	7437100000	Programma Veiligheid	-222				
Naar	7067001	Programma Veiligheid	222				
Beslispunt: Overhevelen middelen Zandpad ten behoeve van toezicht en handhaving naar projectmanagementmiddelen Zandpad.							
Argument: In het verleden zijn er voor 2021 en verdere jaren middelen beschikbaar gesteld voor de toezicht en handhaving op het Nieuwe Zandpad. De opening van het Nieuwe Zandpad is echter uitgesteld tot 2022. Dit betekent dat toezicht en handhaving in 2021 niet noodzakelijk is, maar dat de projectmanagementkosten (inclusief communicatie en juridische kosten) om diverse redenen wel toenemen. Wij stellen voor in 2021 de middelen met betrekking tot de toezicht en handhaving om te zetten in middelen ten behoeve van het projectmanagement.							

6.1.8. Cultuur

De drie budget neutrale bijsturingsvoorstellen met betrekking op Cultuur zijn al eerder opgenomen, namelijk bij het onderdeel Economie (1) en Onderwijs (2).

6.2 Overheveling taken naar gemeenten

In de september- en decembercirculaire 2020 worden extra middelen voor nieuwe taken of uitnamen voor vervallen taken beschreven, de corresponderende posten. De noodzakelijkheid van het door vertalen van de corresponderende posten naar de inhoudelijk programma's wordt getoetst bij de organisatieonderdelen. Hieronder een overzicht van de financiële middelen en daaronder een toelichting waarvoor het nodig is.

x € 1.000

Corresponderende posten	2021	2022	2023	2024	2025
Waterschapsverkiezingen	60	61	61	61	62
Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Jeugdhulp		-119			
Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Wmo 2015		-223			
Jeugdhulp 2022, aanvulling op extra middelen 2019 - 2021		5.700			
Brede aanpak dak- en thuisloosheid (DU)	11.214				
Landelijke functies opvang (DU)	300	300	300	300	300
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	32	32	32	32	32
Gezond in de stad: impuls kansrijke start (DU)	21	21			
Vrouwenopvang (DU)	2.515	2.515	2.515	2.515	2.515
Aanpak laaggeletterdheid (DU)	187				
Uitstapprogramma prostituees (DU)	353	262	262	262	262
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	62	62	62	62	
Beschermd Wonen (IU)	2.639	2.861	2.861	2.861	2.861
Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	85	85	85	85	85
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	881	881	881	881	881
Vrouwenopvang (DU)	316	316	316	316	316
Inburgering (IU)	11	24	27	27	27
Mutatie algemene uitkering	18.676	12.778	7.402	7.402	7.341
Door te vertalen naar programma's	18.676	12.778	7.402	7.402	7.341
Saldo corresponderende posten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Waterschapsverkiezingen
Eén keer per vier jaar organiseert Utrecht de Waterschapsverkiezingen. Hiervoor ontvangen we van de waterschappen een bijdrage van 0,240 miljoen euro. Deze bijdrage wordt in vier jaarlijkse termijnen uitgekeerd. In de jaren dat er geen waterschapsverkiezing is wordt dit budget in de egalisatiereserve 'verkiezingen' worden gestort om in een verkiezingsjaar te onttrekken.

Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Jeugdhulp
Ten aanzien van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de PGB trekkingsrechten is voor 2021 overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2021 een bedrag van 24,264 miljoen euro uit de algemene uitkering te nemen, waarvan 18,06 miljoen euro uit het subcluster Wmo 2015 en 6,204 miljoen euro uit het subcluster Jeugdhulp. Voor het onderdeel jeugdhulp leidt dit tot een uitname van 0,119 miljoen euro.

Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Wmo 2015
Ten aanzien van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de PGB trekkingsrechten is voor 2021 overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2021 een bedrag van 24,264 miljoen euro uit de algemene uitkering te nemen, waarvan 18,06 miljoen euro uit het subcluster Wmo 2015 en 6,204 miljoen euro uit het subcluster Jeugdhulp. Voor het onderdeel WMO leidt dit tot een uitname van 0,223 miljoen euro.

Jeugdhulp 2022, aanvulling op extra middelen 2019 – 2021
Bij de besluitvorming bij de programmabegroting 2020 is op de algemene middelen een stelpost opgenomen voor deze middelen. De begroting voor het programma Ondersteuning op maat is bij de begroting 2020 en aanvullend in de Kaderbrief 2021 al aangepast. Deze middelen dienen nu ter invulling van de stelpost.

Brede aanpak dak- en thuisloosheid (DU)
Het gaat hier om een incidentele decentralisatie uitkering om het projectvoorstel 'Eerst een thuis' uit te kunnen voeren. Zie raadsbrief op 29 mei 2020 (kenmerk: 7590300).
In de brief gaan wij in op de extra middelen van het Rijk voor ons planvoorstel ten aanzien van de ambitie om dakloosheid in onze stad en regio fors terug te dringen, waarbij het hebben van een eigen stabiele woonplek en woonomgeving voorop staat. We hebben voor dit plan vier speerpunten geformuleerd:

- Meer geschikte en betaalbare (semi)permanente woonplekken voor 'Eerst een (t)huis' in stad én regio;
- Meer financiële middelen voor passende hulp en begeleiding (meerjarig);
- Een 'Living Lab' waarin we samenwerken met kennisinstellingen om de ontwikkelingen en effecten van dit planvoorstel goed te kunnen volgen;
- Een inspanning die we als regio samen doen.

Landelijke functies opvang (DU)
Utrecht is (landelijk) penvoerder voor de subsidie aan het centrum voor seksueel geweld. Deze middelen in het gemeentefonds zijn bedoeld om de kosten van de subsidie aan hen te kunnen dekken.

Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)
Het macrobudget van de decentralisatieuitkering Maatschappelijke opvang voor de centrumgemeentetaak (U16) van Utrecht is niet gewijzigd. Maar door het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstaven is de objectieve verdeling tussen de centrumgemeenten wel gewijzigd. Het is noodzakelijk om deze middelen toe te voegen aan de budgetten voor de maatschappelijke opvang om zo de werkelijke kosten te kunnen dekken.

Gezond in de stad: impuls kansrijke start (DU)
Om te zorgen dat kinderen een zo goed mogelijke start krijgen, zijn de eerste 1.000 dagen cruciaal. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller voor problemen op latere leeftijd. Daarom investeren we extra in de eerste 1.000 dagen van kinderen die opgroeien in een kwetsbare situatie en bieden hen een Kansrijke Start.
Vanuit de jeugdgezondheidszorg hebben we veel aandacht voor de eerste 1.000 dagen. We werken daarbij intensief samen met partners in de stad.
In meicirculaire 2019 is, vanuit Gezond In de Stad als impuls voor Kansrijke start een bedrag van 72k beschikbaar gekomen voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Het bedrag en de bijbehorende activiteiten zitten bij VG.
De extra middelen van 21k, zijn gedurende drie jaar nodig, en worden, net als de eerder beschikbaar gestelde middelen ad 72k) ingezet op:

Een impuls om te komen tot een lokale coalitie Kansrijke Start en dit langer continueren
Deelname aan het stimuleringsprogramma Kansrijke Start van VWS.
Het delen van ervaringen over en resultaten van de aanpak ten behoeve van onder andere de monitoring via het stimuleringsprogramma en/of de rijksoverheid

Vrouwenopvang (DU)
Er zijn structurele middelen toegevoegd aan het objectieve verdeelmodel voor de versterking van Veilig Thuis. Deze bijdrage is toegekend omdat door de vernieuwde wettelijke meldcode per 1-1-2019 een hogere stijging van meldingen en adviezen plaatsvindt dan dat van tevoren is ingeschat. Voor acute crisissituaties in de vrouwenopvang en voor het aanpakken van door-en uitstroomproblematiek zijn ook structurele middelen beschikbaar gesteld.

Aanpak laaggeletterdheid (DU)
Deze post is niet alleen bedoeld voor de gemeente Utrecht, maar ook voor de regiogemeenten met betrekking tot Laaggeletterdheid. Utrecht is contactgemeente en is voor de vier regiogemeenten verantwoordelijk voor de verdeling en inzet van deze middelen. Vorig jaar is hiervoor de eerste jaarsnede 2020 ontvangen van de regeling 2020-2024. Wij voeren de regie en betalen de kosten voor de regio uit deze middelen

Uitstapprogramma prostituees (DU)
Sinds 2014 zijn er vanuit de tijdelijke regeling uitstapprogramma's Prostituees (RUPS) honderden prostituees begeleid in de overstap van sekswerk naar (een) andere werk(omgeving). Streven is al jaren dat de financiering een structureel karakter krijgt. In de Meicirculaire 2020 is aangekondigd dat het kabinet vanaf 2021 structureel geld beschikbaar heeft gesteld voor een landelijk dekkend netwerk van uitstapprogramma’s om mensen die de prostitutie willen verlaten, hierbij te ondersteunen.
Utrecht is een van de DUUP-gemeentes (decentralisatie-uitkering voor uitstapprogramma’s voor prostituees), voor het (laten) ontwikkelen en (laten) uitvoeren van regionale uitstapprogramma’s voor prostituees vanaf 1 januari 2021. Utrecht vervult deze rol van centrumgemeente voor de vrouwenopvangregio’s Utrecht, Eemland en Gooi- en Vechtstreek.
Vanaf 2014 zijn deze Rijksmiddelen toegevoegd aan VG.
De verwachting is dat het volledige bedrag ad 353k voor 2021 en 262k structureel vanaf 2022 nodig is voor uitstapregelingen in Utrecht en omstreken, in de betreffende DUUP-regio. Met het bedrag vanaf 2022 zal er de facto sprake zijn van een efficiencyslag van circa 20%. Er zal in 2021 gekeken moeten worden hoe dit gerealiseerd kan worden zonder grote afbreuk aan de kwaliteit en continuïteit van de uitstapprogramma’s.
In 2021 zal de gemeente moeten investeren om de regeling te borgen binnen de DUUP-regio. Daarvoor is het incidentele bedrag wat in die jaarschijf zit nodig (91k).

Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)
Deze middelen zijn noodzakelijk om de lokale omgevingsveiligheid te versterken. Het is onderdeel van de meerjarenagenda omgevingsveiligheid 2021–2024.

Beschermd Wonen (IU)
De middelen voor de decentralisatieuitkering Beschermd Wonen (BW) zijn bestemd om vanuit het wettelijke kader van de WMO voor de regio (U16) beschermde woonplekken aan te bieden. Deze extra middelen zijn nodig om de autonome groei op te vangen.

Suppletie-uitkering integratie sociaal domein
De suppletie-uitkering Overheveling integratie-uitkering sociaal domein (IUSD) geeft invulling aan de bestuurlijke afspraak dat de overheveling van de IUSD naar de algemene uitkering geen herverdeeleffect (positief of negatief) mag hebben. Op basis van de actuele maatstaf komt dit bedrag extra beschikbaar voor de WMO.

Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)
Door de uitbreiding van de gemeente Vijfheerenlanden is het maatschappelijke opvanggebied vergroot. Hiervoor is deze compensatie. Deze middelen zijn nodig om aan onze wettelijke taak te voldoen om de daklozenopvang goed te kunnen organiseren.

Vrouwenopvang (DU)
Door de uitbreiding van de gemeente Vijfheerenlanden is het vrouwenopvanggebied vergroot. Hiervoor is deze compensatie. Deze middelen zijn nodig om aan onze wettelijke taak te voldoen om de vrouwenopvang goed te kunnen organiseren

Inburgering (IU)
Deze middelen zijn bedoeld voor de implementatie van de Wet inburgering. Middelen worden ingezet voor maatschappelijke begeleiding, participatietrajecten etcetera.

Compensatie Corona

In de september- en decembercirculaire 2020 en maartcirculaire 2021 zijn middelen ter compensatie van corona toegekend. De middelen uit de september- en decembercirculaire 2020 zijn volledig in scenario C verwerkt. Voor de middelen uit de maartcirculaire is dit deels verwerkt in scenario C.

x € 1.000

Compensatie Corona	2021
September- en Decembercirculaire 2020	
Lagere apparaatskosten (opschalingskorting)	3.630
Aanvullend pakket re-integratie	2.051
Gemeentelijk schuldenbeleid	855
Bijzondere bijstand	301
Crisisdienstverlening (DU)	1.845
Impuls re-integratie	1.095
Cultuurmiddelen (DU)	5.971
Tweede kamerverkiezingen (DU)	357
Totaal	16.105
Door te vertalen naar reserves en programma's	16.105
Saldo	**0**
Maartcirculaire 2021	
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	623
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	96
Perspectief Jeugd en Jongeren	1.068
Extra begeleiding kwetsbare groepen	500
Bestrijden eenzaamheid ouderen	398
Afvalverwerking	594
Jongerenwerk Jeugd	362
Mentale ondersteuning jeugd	306
Activiteiten en ontmoetingen jeugd	213
Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	1.818
Totaal	5.978
Door te vertalen naar reserves en programma's	5.978
Saldo	**0**

6.3 Aanpassingen in de programmastructuur

6.3.1 Onderwijs

Inleiding

De Utrechtse Onderwijsagenda als vertrekpunt
In de Utrechtse Onderwijsagenda (UOA) 2019-2022 hebben we als gemeente, samen met onze onderwijspartners, de ambities voor vier jaar vastgelegd. Deze ambities zijn als vertrekpunt genomen bij het formuleren van vier opgaven die centraal staan in de opgaveboom van het programma onderwijs en die terugkomen in de programmabegroting van 2021. De eerste opgave is 'gelijke onderwijskansen voor ieder kind' waarbij we willen zorgen dat ieder kind, ongeacht opleiding van ouders, afkomst of thuissituatie, zijn of haar talenten ten volle kan benutten en tot recht kan laten komen. De tweede opgave betreft 'de beste leraren' en met deze opgave zetten we in op het aantrekken, opleiden en behouden van voldoende goede onderwijsprofessionals voor onze stad. Met de derde opgave 'bouwen en verbinden voor de toekomst' werken we aan moderne en toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen. Tot slot geven we in de vierde opgave 'werk voor iedereen' vorm aan een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, voor maximale kansen op de arbeidsmarkt.
Omdat we opgavegericht samenwerken met onze partners in de stad, willen wij onze programmabegroting en verantwoording aansluiten op deze samenwerking.

De Utrechtse Onderwijsagenda loopt tot 2022, echter is de verwachting dat de opgaven en doelstellingen van de UOA ook na 2022 relevant zijn en centraal zullen staan in ons beleid. Daarom is er ondanks de vier jarige looptijd van de UOA voor gekozen deze opgaven als vertrekpunt te nemen voor de nieuwe doelstellingen en indicatoren in het Programma Onderwijs.

De voordelen van de nieuwe indeling
Het gesprek dat op 9 februari 2021 met de onderwijspartners en de raad is gevoerd heeft ons inzicht gegeven in de waarde van het juiste gesprek op het juiste moment. Met de aanwezigen is gekeken naar het beantwoorden van de vragen 'Doen we de goede dingen?' en 'Doen we de dingen goed?'
Aan de hand van de opgehaalde input zijn nieuwe doelstellingen geformuleerd die beter antwoord kunnen geven op deze vragen. Het bepalen van bijbehorende indicatoren laat ons zien dat de gegevens die beschikbaar zijn maar een deel van het verhaal vertellen over de stand van zaken op de doelstelling. Als we betekenisvol willen sturen en verantwoorden is er meer nodig dan de informatie die de indicatoren ons geven.

Vanuit de gedachten van het Utrechts Sturingsmodel gaan we vanaf 2022 twee keer per jaar met de partners en de raad in gesprek. Aan de hand van alle beschikbare informatie die er is op zowel kwantitatief (onderzoeksgegevens) als kwalitatief (gesprekken met kinderen en ouders) gebied voeren we duidingsgesprekken om te kijken of we de goede dingen doen en of we de dingen ook goed doen. De uitkomsten van deze gesprekken vormen de basis voor een voortgangsrapportage op het Programma Onderwijs en geven een toelichting die verder gaat dan de informatie die de indicatoren ons geven. Deze voortgangsrapportage laat zien waar we met elkaar bepalen dat het goed gaat en waar het nog beter kan of wellicht anders moet. In de producten van de Planning & Control (P&C) Cyclus laten we zien wat dit betekent voor de inzet van de beschikbare middelen.
Als vorm voor de voortgangsrapportage denken we niet alleen aan tekst. Er zijn ook andere manieren om een toelichting te geven op wat we doen, bijvoorbeeld met beeldmateriaal of verhalen. Een voorbeeld dat ons hierbij aanspreekt is 'Samen stad maken op de Utrechtse manier'.

De nieuwe indeling van het Programma Onderwijs vanaf 2022 volgens de opgaven van de Utrechtse Onderwijs Agenda, maken ons daarnaast wendbaarder op de inzet van het beschikbare budget. Vanuit de opgaven zien we of we doen wat nodig is en of de middelen juist worden ingezet. Mocht uit de beschikbare gegevens en de duidingsgesprekken blijken dat dit niet zo is kan er binnen de opgave gekeken worden naar de inzet van de middelen binnen de opgave. Vanuit de onderbouwing die zal volgen in de voortgangsrapportage zal in de P&C Cyclus worden aangegeven wat de financiële consequenties zijn.

Nieuwe indeling Programma Onderwijs
Het huidige Programma Onderwijs 2021 kent een onderverdeling naar 3 doelstellingen.
De nieuwe indeling van het Programma Onderwijs kent vier doelstellingen gekoppeld aan de vier opgaven van de Utrechtse Onderwijs Agenda. Doelstelling 3.1 Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen zijn als doelstelling 1 en 1.1 opgenomen in het Programma Onderwijs 2021 zoals vastgesteld bij de 1ste Bestuursrapportage 2020. Deze doelstelling kent inhoudelijk geen wijzigingen, maar krijgt in de nieuwe indeling alleen een nieuw nummer.

Bij deze doelstellingen is het van belang ons te realiseren dat onderwijs een stukje van de puzzel is. Samen met andere partijen zorgen we voor een integrale aanpak in de stad waarin we leefwerelden met elkaar verbinden op weg naar een inclusievere samenleving met kansrijke deelname voor alle kinderen en jongeren in de stad.

Was (Sub)Doelstelling/indicator			Wordt (Sub)Doelstelling/indicator		
Doel-stelling	**Subdoel-stelling**	**Omschrijving**	**Doel-stelling**	**Subdoel-stelling**	**Omschrijving**
1.		Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen	1.1		Gelijke onderwijskansen voor ieder kind: Alle kinderen en jongeren (van 0 tot 23 jaar) zijn in staat om hun eigen unieke pad naar kansrijke deelname aan de samenleving succesvol te doorlopen.
	1.1	Voldoende passende en duurzame huisvesting voor de Utrechtse scholen		1.1.1.	We beginnen vroeg. Investeren in het tegengaan van onderwijsachterstanden bij jonge kinderen blijkt het meest effectief.
	1.2	Adequaat leerlingenvervoer		1.1.2	Hun ontwikkeling kent geen onderbrekingen. Overgangen verlopen soepel.
2.		Kwalitatief goed onderwijs		1.1.3	Kinderen en jongeren worden voldoende uitgedaagd om zich optimaal te ontwikkelen.
	2.1	Alle Utrechtse leerlingen van 0-12 jaar bereiden zich voor op het behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten		1.1.4	Waar iets extra's nodig is qua ondersteuning en aanbod voor maximale onderwijskansen, organiseren we dat met de partners in de stad.
	2.2	Alle Utrechtse leerlingen van 12-23 jaar behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten	2.1		Utrecht Leert!: Voldoende goede onderwijsprofessionals
3.		Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur	3.1		Moderne en toekomst-bestendige huisvesting van scholen: Voldoende passende en duurzame huisvesting voor de Utrechtse scholen
	3.1	Zoveel mogelijk Utrechters gebruiken de bibliotheek	4.1		Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt: Een sluitende en duurzame overgang naar werk voor iedereen tot 23 jaar

Wijzigingen en indicatoren
In de nieuwe indeling zijn er geen aparte doelstellingen meer voor Leerlingenvervoer en de Bibliotheek. Beide maken onderdeel uit van doelstelling 1.1 Gelijke onderwijskansen voor ieder kind.

Naast de duidingsgesprekken en de voortgangsrapportage nemen we onderstaande indicatoren op in het Programma Onderwijs om binnen de P&C Cyclus op te rapporteren.
Voor doelstelling 3.1 hanteren we dezelfde indicatoren als vastgesteld bij de 1ste Bestuursrapportage 2020 en opgenomen in het Programma Onderwijs 2021 onder doelstelling 1.1.
De overige effect en prestatie indicatoren behorend bij de oude doelstelling 2 Kwalitatief goed onderwijs en doelstelling 3 Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur, komen te vervallen, met uitzondering van de door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gestelde indicatoren.

Effectindicatoren programma onderwijs, doelstelling 1.1 gelijke onderwijskansen: Alle kinderen en jongeren (van 0 tot 23 jaar) zijn in staat om hun eigen unieke pad naar kansrijke deelname aan de samenleving succesvol te doorlopen.

Omschrijving	Bron	Doelstelling / streefcijfer
E1.1 aantal beschikbare Voorschoolse Educatie (VE) plaatsen	Rapportages VE aanbieders en JGZ	
E1.2 gemiddeld jaarlijkse bereik % van deelnemende kinderen aan de Voorschoolse Educatie (VE)	Rapportages VE aanbieders en JGZ	
E1.3 Aantal leerlingen Primair onderwijs dat langer dan 3 maanden geen onderwijs volgt (op locatie)	Administratie leerlingzaken	
E1.4 Aantal leerlingen Voortgezet onderwijs dat langer dan 3 maanden geen onderwijs volgt (op locatie) onder de 18 jaar	Administratie leerlingzaken	
E1.5 Aantal leerlingen op het mbo dat langer dan 3 maanden geen onderwijs volgt (op locatie) onder de 18 jaar	Administratie leerlingzaken	
E1.6 Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingenvervoer	Administratie Leerlingenzaken	
E 1.7 Klanttevredenheid leerlingenvervoer	Klanttevredenheidsonderzoek	

Voor E1.2 bespreken we in de duidingsgesprekken het bereikte %, vinden we dit te laag of zijn we tevreden. Wat zijn de oorzaken indien te laag of indien succes en behouden. Hoe kunnen we komen tot hoger bereik? Hebben we voldoende plekken of teveel? Hier komen we in de voortgangsrapportages op terug.
Voor E1.3 tot en met E1.5 bespreken we de aantallen in samenhang met het absoluut verzuim in de duidingsgesprekken. In de voortgangsrapportage staan we stil bij wat goed gaat en wat beter kan. Welk aanbod mist nog?

Effectindicatoren programma onderwijs, doelstelling 2.1: Utrecht Leert!: Voldoende goede onderwijsprofessionals

Omschrijving	Bron	Doelstelling / streefcijfer
E2.1 Het % niet vervulde vacatures in het primair onderwijs	CenterData	
E2.2 Het % niet vervulde vacatures in het voortgezet onderwijs	CenterData	
E2.3 Het % niet vervulde vacatures in het middelbaar beroepsonderwijs	CenterData	

Effectindicatoren programma onderwijs, doelstelling 4.1: Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt: Een sluitende en duurzame overgang naar werk voor iedereen tot 23 jaar

Omschrijving	Bron	Doelstelling / streefcijfer
E4.1 % gediplomeerde mbo uitstromers die direct na verlaten onderwijs werk* hebben	CBS	
E4.2 % gediplomeerde mbo uitstromers die 1 jaar na verlaten onderwijs werk* hebben	CBS	
E4.3 % ongediplomeerde mbo uitstromers die direct na verlaten onderwijs werk* hebben	CBS	
E4.4 % ongediplomeerde uitstromers mbo die 1 jaar na verlaten onderwijs werk* hebben	CBS	
*minimaal 12 uur per week betaald werk		

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Beslispunt: (reden van wijziging):	
Argument**:**	
Bij nieuwe indicatoren ook de Bron en oorsprong vermelden:	

N.B.
1. Als het om een effect- of prestatie-indicator gaat dit duidelijk aangeven indien mogelijk met nummer erbij
2. Een aanpassing van de doelstelling betekent niet automatisch een aanpassing van het budget

6.3.2. Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

Subdoelstelling: 2.1 Streven naar passende huisvesting voor bewoners en woningzoekenden

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Effectindicator	
E2.1.1 Bruto toegevoegde woningen	Start bouw woningen
Beslispunt: (reden van wijziging) Met deze aanpassing is er aansluiting met het MPR en Peilstok	
Argument: Op deze manier laten we de indicator aansluiten op de cijfers waarover we rapporteren in het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) en de Peilstok	

6.3.3 Duurzaamheid

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
(Sub)Doelstelling/effectindicatorindicator	
Nieuwe indicator	Aantal afgesloten panden van het aardgas
Beslispunt: (reden van wijziging) In zowel de beantwoorde motie 2019/108: Meer inzicht in klimaatbeleid als in het recent uitgevoerde raadsaudit Onderzoek Energietransitie is gevraagd om het gemeentelijke energiebeleid inzichtelijker te maken. Het voorstel is om een nieuwe indicator voor het aantal afgesloten panden van het aardgas op te nemen.	
Argument**:** Door het opnemen van deze effect-indicator wordt jaarlijks inzicht gegeven op de voortgang van het aantal afsluitingen. Dit sluit aan bij de coalitiedoelstelling om in 2030 40.000 woningen van het aardgas te krijgen.	
Bron en oorsprong: netwerkbedrijf Stedin	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
(Sub)Doelstelling/indicator	**(Sub)Doelstelling/indicator**
E1.1.2 Percentage opwekking duurzame energie van het totaalverbruik energieverbruik stad	E1.1.2Percentage duurzaamheid stadswarmtenet Utrecht

Beslispunt: (reden van wijziging) In zowel de beantwoorde motie 2019/108: Meer inzicht in klimaatbeleid als in het recent uitgevoerde raadsaudit Onderzoek Energietransitie is gevraagd om het gemeentelijke energiebeleid inzichtelijker te maken. Het voorstel is om de huidige indicator te vervangen om beter aan te sluiten bij de doelstelling uit het coalitieakkoord.
Argument**:** Voor de huidige indicator Percentage opwekking duurzame energie zijn enkel cijfers beschikbaar die structureel één jaar achter lopen. Het wijzigen van de indicator naar het percentage duurzaamheid van het stadswarmtenet Utrecht sluit aan bij de coalitiedoelstelling om in 2030 een duurzaam stadswarmtenet te hebben. Gemeente Utrecht is met warmtebedrijf Eneco in overleg over de routekaart om tot een duurzaam stadswarmtenet te komen, deze indicator maakt de voortgang hiervan deels inzichtelijk. Tevens rapporteren we jaarlijks over de BBV indicator percentage hernieuwbare elektriciteit in de stad.
Bron: Eneco (warmte-etiket).

N.B.
1. Als het om een effect- of prestatie-indicator gaat dit duidelijk aangeven indien mogelijk met nummer erbij
2. Een aanpassing van de doelstelling betekent niet automatisch een aanpassing van het budget

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
(Sub)Doelstelling/indicator	**Effectindicator**
2.1 Nieuwe indicator doelstelling	Totale milieuschaduwprijs per euro/m2 bruto-vloeroppervlak

Beslispunt: (reden van wijziging) In de Commissie Stad en Ruimte heeft het college toegezegd (toezegging 20/T139) samen met de raad een indicator voor circulaire economie te ontwikkelen nadat de raad het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023 heeft vastgesteld. Dit heeft plaatsgevonden op: 5 november 2020. Het voorstel is om een nieuwe indicator voor de totale milieuschaduwprijs per euro/m2 bruto- vloeroppervlak (MPG) op te nemen bij de nieuwbouw van woningen.
Argument: Utrecht bouwt momenteel veel nieuwe woningen (ca. 3.000 per jaar) en gaat er tot 2040 nog zo'n 60.000 bouwen. Daar zijn veel grondstoffen en materialen voor nodig die momenteel nog flink bijdragen aan de milieubelasting en CO2-uitstoot. De bouwopgave in Utrecht kan, gezien de impact die de bouw heeft op het milieu en gezien de omvang, een grote bijdrage leveren om Utrecht volledig circulair te krijgen. Via de indicator Milieu Prestatie Gebouw (MPG) wordt de prijs van de milieuschade van het gebruik van grondstoffen en materialen bij het bouwen van nieuwe woningen en in beeld gebracht. Met als doelstelling om de milieuschade door het gebruik van grondstoffen en materialen terug te dringen.
Bron en oorsprong: Gemeentelijke data: MPG berekening bij aanvraag omgevingsvergunning en Duurzaamheidsverslag.

6.3.4 Bereikbaarheid

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Effectindicator	
E1.2.5 Aantal verkochte P+R combikaarten	E1.2.5 Aantal verkochte kaartjes/kaartjes P+R Kortingsregeling
Beslispunt: (reden van wijziging) De indicator 'Aantal verkochte P+R combikaarten' sluit niet meer aan op de huidige situatie.	
Argument**:** Per 1 september 2020 kunnen in de P+R geen combikaarten meer gekocht worden waarmee mensen kunnen parkeren én reizen. Mensen kunnen vanaf nu op twee manieren gebruik maken van de kortingsregeling waarmee men in plaats van 6 euro per dag voor 2 euro kan parkeren (dus 4 euro korting). 1. Men reist met de eigen ov chipkaart naar het centrum en krijgt korting. 2. Men reist met een papieren (samen)reiskaartje uit de U-OV-automaat naar het centrum en krijgt korting. Op het samenreiskaartje kunnen vijf mensen reizen, maar de korting wordt per auto (kenteken) gegeven.	
Bij nieuwe indicatoren ook de Bron en oorsprong vermelden: Bron: automaatinfo bij de P+R's. Oorsprong: Voorjaarnota 2021	

N.B. 1. Als het om een effect- of prestatieindicator gaat dit duidelijk aangeven indien mogelijk met nummer erbij
2. Een aanpassing van de doelstelling betekent niet automatisch een aanpassing van het budget.

6.3.5 Openbare Ruimte en Groen

Gemeentelijke Watertaken

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatie indicator	
1.2.1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering	Gemeentelijke Watertaken (Water en Riolering)
Beslispunt: (reden van wijziging) De prestatiedoelstelling houdt meer in dan het vervangen en re-linen van vijf kilometer. Het gaat om alle activiteiten die voortkomen uit de wettelijke watertaken. Daarnaast is het aantal km riolering meer dan vijf kilometer.	
Argument: Nieuwe omschrijving sluit aan bij het huidige en het nieuwe Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht en is per abuis niet eerder doorgevoerd.	

Subdoelstelling: 2.2 We richten het groen zo in dat aantrekkelijk en bereikbaar wordt

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatie indicator	
P2.2.1 De hoeveelheid (m2) openbaar groen per huishouden in de stad	De hoeveelheid (m2) openbaar groen en water per huishouden in de stad
Beslispunt: (reden van wijziging) In de berekening wordt ook het aantal m2 water meegenomen, dat was eerder niet duidelijk.	
Argument: Water werd al meegenomen in de indicator maar was niet benoemd.	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatie indicator	
P2.2.2 De hoeveelheid (m2) openbaar groen per huishouden rondom de stad	De hoeveelheid (m2) openbaar groen en water per huishouden rondom de stad
Beslispunt: (reden van wijziging) In de berekening wordt ook het aantal m2 water meegenomen, dat was eerder niet duidelijk.	
Argument: Water werd al meegenomen in de indicator maar was niet benoemd.	

Afval

In november 2020 is de Grondstoffennota aangenomen. In het hoofdstuk 7. Begroting en realisatie, van deze nota, zijn nieuwe doelstellingen en prestatie- en effectindicatoren opgenomen. Met het aannemen van deze nota is het nodig om de doelstellingen en prestatie- en effectindicatoren ook in de programmabegroting aan te passen.

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Subdoelstelling	
2.3 Afval wordt op efficiënte wijze gescheiden ingezameld om de klant van dienst te zijn en om te zetten als grondstof	Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen, aantoonbaar ingezet als grondstof en afvalscheiding wordt positief gestimuleerd
Beslispunt (reden van wijziging): Met deze subdoelstelling zijn de circulaire ambities beter geborgd. De kwaliteit van de gescheiden ingezamelde grondstoffen staat voorop, zodat hoogwaardige recycling mogelijk is.	
Argument: Nieuwe omschrijving sluit aan bij de Grondstoffennota uit november 2020.	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Effectdoelstelling	
E2.3.1 Het afval wordt in toenemende mate gescheiden ingezameld	Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen en in toenemende mate ingezet als grondstof
Beslispunt (reden van wijziging): Met deze subdoelstelling zijn de circulaire ambities beter geborgd. De kwaliteit van de gescheiden ingezamelde grondstoffen staat voorop, zodat hoogwaardige recycling mogelijk is.	
Argument: Nieuwe omschrijving sluit aan bij de Grondstoffennota uit november 2020.	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatiedoelstelling	
P2.3.1 Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken	De infrastructuur voor inzameling van groente-, fruit- en etensresten versterken en de overige maatregelen uit de Grondstoffennota uitvoeren
Beslispunt (reden van wijziging): Met het bieden van de juiste voorzieningen en diensten is het voor inwoners eenvoudig hun afval op een juiste wijze goed gescheiden in te leveren. De nadruk gaat liggen op het inzamelen van groente-, fruit- en etensresten.	
Argument: Nieuwe omschrijving sluit aan bij de Grondstoffennota uit november 2020.	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatie indicator	
P2.3.1 Percentage laagbouwaansluitingen aangesloten op voorzieningenniveau van Het Nieuwe Inzamelen	Vastgestelde maatregelen Grondstoffennota 2020
Beslispunt (reden van wijziging): In de begroting worden de voorgenomen maatregelen beschreven en in de verantwoording de gerealiseerde maatregelen. In de Grondstoffennota is in hoofdstuk 7.4 een planning gegeven van de maatregelen.	
Argument: Nieuwe omschrijving sluit aan bij de Grondstoffennota uit november 2020.	

Prestatie indicator	
P2.3.1 Percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van zakkeninzameling	Woningen aangesloten op brengvoorziening voor gfe
Beslispunt (reden van wijziging): In paragraaf 4.2.1 (Gft) van de Grondstoffennota beschrijven we hoe we de komende jaren overstappen op een brengsysteem voor groente, fruit, en etensresten (gfe) ter vervanging van de Citybin. De eerste jaren waarin de voorbereidingen voor het innovatiepartnerschap worden getroffen, zal dit cijfer naar verwachting nog op nul staan.	
Argument: Nieuwe omschrijving sluit aan bij de Grondstoffennota uit november 2020.	

6.3.6 Werk en Inkomen

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Effectindicator	
E3.1.1 bereik individuele inkomenstoeslag	Verdwijnt
Beslispunt: (reden van wijziging) Data over omvang doelgroep is niet actueel beschikbaar. De inkomenscijfers van het CBS komen pas na twee jaar. Daarom is de verhouding tussen verstrekkingen en doelgroep niet goed meetbaar.	
Argument**:** Data over omvang doelgroep is niet actueel beschikbaar.	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatieindicator	
P3.1.1 Aantal verstrekkingen Individuele Inkomenstoeslag	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument**:** Niet van toepassing	

P3.1.1 Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	Uitgaven aan bijzondere bijstand voor bewind
Beslispunt: (reden van wijziging) Bijzondere bijstand is een vangnet voor bijzondere omstandigheden. Het verhogen of verlagen van het gebruik is geen doel op zich. We streven wel naar het voorkomen van (onnodige) bewinden en voortgang binnen bestaande schuldenbewinden en uitstroom waar mogelijk, zodat de kosten afnemen	
Argument**:** Zie argumentatie bij beslispunt	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Effectindicatoren	
E3.2.1 Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument: Niet van toepassing	
E3.2.1Gemiddelde schuldenlast bij start van en schulddienst-traject gaat omlaag	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument: Niet van toepassing	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Prestatie indicatoren	
P3.2.1 Aantal huishoudens in budgetbeheer	Aantal afgegeven toelatingsbeschikkingen schulddienstverlening
Beslispunt: (reden van wijziging) Dit geeft beter inzicht in de mate waarin het lukt om meer mensen te bereiken en hulp op maat te bieden	
Argument: Zie argumentatie bij beslispunt	
P3.2.1 Percentage U-pashouders afgezet tegen de geschatte doelgroep	Verdwijnt
Beslispunt: (reden van wijziging) We gebruikten de cijfers uit de minimascan van Stimulansz. Stimulansz stopte per 1 januari 2021 met de publicatie van deze cijfers en er zijn geen alternatieven beschikbaar (CBS-cijfers lopen bijvoorbeeld twee jaar achter en zijn dus niet actueel).	
Argument: Geen actuele cijfers	
P3.2.1 Percentage gebruik van het individuele U-pasbudget	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument: Niet van toepassing	
P3.2.1 Aantal mensen met een U-polis afgezet tegen het aantal U-pashouders	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument: Niet van toepassing	

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
P3.2.1 Aantal gestarte schuldregelingen	Aantal gestarte trajecten gericht op schuldenvrijheid
Beslispunt: (reden van wijziging) Als het lukt om er eerder bij te zijn is niet meer altijd een volledige schuldregeling nodig, maar kan ook een betalingsregeling of een herfinanciering uitkomst bieden	
Argument: Zie argumentatie bij beslispunt	
P3.2.1 Aantal driegesprekken (unieke personen)	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument: Niet van toepassing	
P3.2.1 Aantal huishoudens actief benaderd met methode vroegsignalering	Blijft gelijk
Beslispunt: (reden van wijziging) Niet van toepassing	
Argument: Niet van toepassing	

6.3.7 Samenleven en Sport

Nieuwe indeling Programma Samenleven en Sport
Bij de Voorjaarsnota van 2019 hebben we het harmoniseren van de P&C-cyclus met het Utrechtse sturingsmodel aangekondigd. Om beter opgavegericht te kunnen werken, en ons met een integrale blik en in samenwerking met inwoners, cliënten en betrokken organisaties te richten op wat we willen bereiken. Daarbij kijken we niet alleen naar wat er gemeten wordt, maar duiden we samen de data, We werken vanuit een visie en leidende principes, bijbehorende kaders en een kwantitatieve en kwalitatieve informatievoorziening. We maken deze informatie over kwaliteit, bereikbaarheid en beschikbaarheid en over trends en ontwikkelingen inzichtelijk met behulp van grafieken. We duiden indicatoren in interactieve sessies met de raad, in lijn met onze visie. In de programmabegroting 2020 hebben we het Programma Samenleven en sport geïntroduceerd op basis van deze uitgangspunten.

Het programma Samenleven en Sport sluit aan bij de opgave om de sociale basis te versterken. Daarmee werken we aan een stad waarin niemand wordt uitgesloten en iedereen gewoon kan opgroeien, meedoen, sporten en bewegen. We zorgen voor een goede en toegankelijke basisinfrastructuur waarin iedereen activiteiten kan ontplooien en ondersteunen en waarderen we vrijwilligers, bewonersinitiatieven en organisaties op het gebied van welzijn en sport in de stad.
Om de samenhang tussen al deze verschillende elementen beter zichtbaar te maken, hebben we de doelstellingen van het programma Samenleven en Sport aangepast. Vanaf de programmabegroting 2022 laten we voortaan op deze nieuwe integrale doelstellingen zien wat we willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen. We komen dan ook met een bijgesteld voorstel hoe we de informatie en data over trends en ontwikkelingen die bijdragen aan onze ambities meer in deze lijn kunnen vormgeven en hoe we daarover met de gemeenteraad in gesprek willen gaan.

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Doelstelling	
19. Utrechters zijn betrokken bij elkaar, ondernemen samen activiteiten en iedereen kan zichzelf zijn. Zij kunnen sporten en bewegen in een toegankelijke en kwalitatief goede infrastructuur.	19. Utrechters krijgen gelijke kansen, zijn betrokken bij elkaar en ondernemen activiteiten

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Sub Doelstelling	
19.1. Samenleven: Utrechters zijn betrokken bij elkaar, ondernemen samen activiteiten en iedereen kan zichzelf zijn	19.1 In Utrecht kan iedereen gezond opgroeien, sporten en bewegen en prettig samenleven
Effectindicator	
E19.1.1 Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke accommodaties waar bewoners met en voor elkaar activiteiten kunnen ondernemen	E19.1.1 Kinderen, jongeren, ouders en opvoeders zijn veerkrachtig
Prestatie indicator	
P19.1.1.1 We faciliteren medebeheer en zelfbeheer van buurtcentra en speeltuinen en zorgen voor aantrekkelijke buurtcentra	P19.1.1.1 We faciliteren waar nodig ondersteuning zodat alle jeugdigen mee kunnen doen in de samenleving. We stimuleren hierbij een gezamenlijk pedagogische visie en gaan uit van de rechten van kinderen
Effectindicator	
E19.1.2 Alle Utrechters kunnen gewoon meedoen en prettig samenleven door een stevige (pedagogische) civil society en een sterke sociale samenhang in buurten en wijken	E19.1.2 Utrechters doen mee, zorgen voor elkaar en zijn betrokken in de buurt
Prestatie indicator	
P19.1.2.1 We organiseren toegankelijke basisvoorzieningen en ondersteunen bewonersinitiatieven, vrijwillige inzet en mantelzorgers	P19.1.2.1 We ondersteunen bewonersinitiatieven, vrijwillige inzet en mantelzorgers
Effectindicator	
E19.1.3 De veerkracht van kinderen, jongeren, ouders en opvoeders wordt versterkt	E19.1.3 Utrecht heeft een divers en laagdrempelig sport- en beweegaanbod
Prestatie indicator	
P19.1.3.1 We faciliteren waar nodig ondersteuning zodat alle jeugdigen mee kunnen doen in de samenleving. We stimuleren hierbij een gezamenlijk pedagogische visie en gaan uit van de rechten van kinderen	P19.1.3.1 Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname
Effectindicator	
E19.1.4 In Utrecht kan iedereen zichzelf zijn, niemand wordt bewust of onbewust uitgesloten	E19.1.4 Sporters kunnen hun talenten ontwikkelen
Prestatie indicator	
P19.1.4.1 We voeren de antidiscriminatie-agenda, regenboogagenda en het actieplan Utrecht Zijn We Samen uit	P19.1.4.1 Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van topsport en topsporttalentontwikkeling
	P19.1.4.2 Sportevenementen
	E19.1.5 Utrechters kunnen zichzelf zijn en leven prettig met elkaar samen met respect voor hun verschillen
	P19.1.5.1 We voeren de antidiscriminatie-agenda, regenboogagenda en het actieplan Utrecht Zijn We Samen uit
Sub Doelstelling	
19.2 Sport: Alle Utrechters kunnen sporten en bewegen in een toegankelijke en kwalitatief goede sportinfrastructuur	19.2 Utrecht heeft een goede en toegankelijke infrastructuur om activiteiten te ondernemen

Was (Sub)Doelstelling/indicator	Wordt (Sub)Doelstelling/indicator
Effectindicator	
E19.2.1 Utrecht heeft goede en toegankelijke sportaccommodaties	E19.2.1 Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke buurtaccommodaties
Prestatie indicator	
P19.2.1.1 Buitensportaccommodaties	P19.2.1.1 We organiseren toegankelijke basisvoorzieningen voor bewonersinitiatieven
P19.2.1.2 Binnensportaccommodaties	
P19.2.1.3 Zwembaden	
P19.2.1.4 Accommodatiebeleid	
Effectindicator	
E19.2.2 We stimuleren alle Utrechters om te sporten en te bewegen	E19.2.2 Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke sportaccommodaties
Prestatie indicator	
P19.2.2.1 Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname	P19.2.2.1 Buitensportaccommodaties
	P19.2.2.2 Binnensportaccommodaties
	P19.2.2.3 Zwembaden
	P19.2.2.4 Accommodatiebeleid
Effectindicator	
E19.2.3 Bevorderen van topsport, talentontwikkeling en evenementen	Vervalt
Prestatie indicator	
P19.2.3.1 Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van topsport en topsporttalentontwikkeling	Vervalt
P19.2.3.2 Sportevenementen	Vervalt

Beslispunt: Om de samenhang tussen al de verschillende elementen binnen het programma beter zichtbaar te maken, hebben we de (sub)doelstellingen en effectindicatoren van het programma Samenleven en Sport (deels) aangepast.

Argument**:** De nieuwe subdoelstellingen gaan over activiteiten en voorzieningen zonder onderscheid te maken tussen samenleven en sport. De effectindicatoren passen in deze nieuwe opstelling beter onder de subdoelstellingen.

Bij nieuwe indicatoren ook de Bron en oorsprong vermelden: Niet van toepassing

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
Bewoners en Bestuur				**3620**	**3378**		**3378**	**336**
	1.1.1 Samenwerken en beïnvloeden			**389**	**214**		**214**	**174**
		Economic Board Utrecht (*1)	Convenantbijdrage aan Economic Board Utrecht	349	174		174	174
		Utrecht4GlobalGoals	Voorlichting voor particuliere initiatieven over de Global goals	40	40		40	
	2.2.1 Bewoners betrekken			**3231**	**3164**		**3164**	**162**
		Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	3026	2959		2959	
		Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	205	205		205	162
Bereikbaarheid				**45**	**1045**		**1045**	
	1.1.5 Uitvoeren maatregelen Goederenvervoer			**45**	**45**		**45**	
		Duurzame stadsdistributie innovatie en onderzoek (*4)	Procesinnovatie duurzaam goederenvervoer en haalbaarheidsonderzoek duurzaam goederenvervoer	45	45		45	
	1.1.4 Uitvoeren van aatregelen voor de aanpak luchtkwaliteit			**0**	**1000**		**1000**	
		Stimuleren sloop vervuilende voertuigen inwoners a.g.v. aanscherping Milieuzone	Sloopsubsidie dieselvoertuigen met emissieklasse 3 en lager (inwoners)	0	700		700	
		Stimuleren sloop vervuilende voertuigen ondernemers a.g.v. aanscherping Milieuzone	Sloopsubsidie dieselvoertuigen; bestelauto's t/m 3.500kg met emissieklasse 3 en lager (ondernemers)	0	300		300	
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed				**1069**	**1119**	**140**	**979**	**204**
	1.1.1 Het opstellen van ruimtelijke kaders			**429**	**479**		**479**	**79**
		RSU ruimte voor initiatief	Aansluiten bij initiatieven uit de samenleving en kennisontwikkeling, netwerk en experimenten (gebiedsontwikkeling nieuwe stijl)	350	350		350	
		Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	79	79		79	79
		Stimuleren bedrijven	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing. Deze is overgekomen van het programma Economie & Werkgelegenheid.	0	50		50	
	2.1.1 Streven naar passende huisvesting voor bewoners en woningzoekenden			**440**	**440**		**440**	**65**

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging	65	65		65	65
		Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75	75		75	
		Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	300	300		300	
	3.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden			**200**	**200**	**140**	**60**	**60**
		Erfgoed	Ondersteuning activiteit Open Monumentendag Utrecht, Kerken Kijken Utrecht en Historische Vereniging Vleuten De Meern e.d.	60	60		60	60
		Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	40	40	40	0	
		Restauratie Domkerk	Restauratie Domkerk	100	100	100	0	
Duurzaamheid				**4104**	**4183**		**4183**	**3397**
	1.1.1 Energietransitie			**707**	**786**		**786**	
		Collectieve aanpak energiemaatregelen	Het stimuleren van een collectieve aanpak voor energiemaatregelen bij particuliere bestaande woningen.	0	75		75	
		Duurzame monumentenadviezen	Duurzame monumentenadviezen	41	25		25	
		Initiatieven Utrechtse Energie	Het financieel ondersteunen van energieadvies aan huis en trajectbegeleiding	200	178		178	
		Maatschappelijk Vastgoed (*4)	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	253	204		204	
		Versnelling Collectieve Zonne-energieprojecten (*4)	Stimuleren realisatie van collectieve zonne-energieprojecten door aanloopkosten te financieren, initiatiefnemers te ondersteunen en dakeigenaren te stimuleren een dak of locatie beschikbaar te stellen.	198	189		189	
		Zonneboilers	Het financieel ondersteunen van initiatieven van de aanschaf en plaatsing van een zonneboiler voor huurders en eigenaren van woningen in Utrecht.	15	15		15	
		Energieloket Zakelijk Maatschappelijk Vastgoed	Verduurzaming zakelijk en maatschappelijk vastgoed in Utrecht	0	100		100	
	2.1.1 Gezonde, stille en veilige leefomgeving			**3397**	**3397**		**3397**	**3397**
		Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stg Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke , laagdrempelige locaties , talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur , milieu en groen in de stad Utrecht.	3397	3397		3397	3397
Openbare ruimte en groen				**545**	**545**		**545**	**45**
	1.2.1 Het jaarlijks aantal afgekoppeld of vergroend ha verhard oppervlak			**500**	**500**		**500**	
		Groene daken	Voorkomen wateroverlast	500	500		500	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
	2.2.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving			**45**	**45**		**45**	**45**
		Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	45	45		45	45
Economie & Werkgelegenheid voor iedereen				**9542**	**9632**	**385**	**9247**	**8307**
	1.1.1 Vergroten van toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid			**935**	**835**	**385**	**450**	
		Fonds Mismatch Arbeidsmarkt	Voorkomen of verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt	500	400	200	200	
		Starters en groeiers	Ecosysteem voor startende en groeiende (innovatieve) ondernemers versterken door het faciliteren van netwerken en het ondersteunen van ondernemers (met groeiambities)	435	435	185	250	
	1.2.1 Voldoende ruimte om te werken en verblijven in een aantrekkelijke stad			**8607**	**8797**		**8797**	**8307**
		BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	135	145		145	135
		Marketing, promotie en informatievoorziening	Ondersteuning toeristische activiteiten en evenementen, aantrekken kenniscongressen	300	480		480	0
		Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad.	8122	8122		8122	8122
		Utrecht Science Park (USP)	Subsidie voor de ontwikkelinging van het Utrecht Science Park voor het versterken zowel op economisch als op maatschappelijk gebied		50		50	50
		Stimuleren bedrijven (BSBB)	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing Deze is overgekomen van het programma Economie & Werkgelegenheid.	50	0		0	
Werk en inkomen				**19247**	**19577**		**19577**	**17197**
	2.1.1 Re-integratie			**1900**	**1900**		**1900**	
		Loonkostensubsidie (*2)	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen.	1400	1400		1400	
		Samen voor Overvecht (Werk en ondernemerschap)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200	200		200	
		Duurzaamheidsbonus werkgevers	Duurzame uitstroom uit de bijstand bevorderen door werkgevers te stimuleren om mensen, die vanuit de bijstand aan het werk gaan of zijn gegaan een contract voor onbepaalde tijd aan te bieden	50	50		50	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Plusbonus	Eenmalige subsidie voor een werkgever als de werkgever een bijstandsgerechtigde die parttime werkt, een nieuw contract aanbiedt met een urenuitbreiding.	100	100		100	
		Werkgeverscheque	Werkgevers stimuleren om mensen met belemmeringen op de arbeidsmarkt in dienst te nemen of op een proefplaatsing aan te stellen	150	150		150	
	2.1.2 Sociale Werkvoorziening			**17197**	**17197**		**17197**	**17197**
		Wet Sociale werkvoorziening (*3)	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	17197	17197		17197	17197
	2.2.1 Utrechters financieel ondersteunen			**150**	**480**		**480**	
		Actieagenda Utrechters Schuldenvrij	Zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en blijvend schulden(zorg)vrij zijn. We doen dit door er op tijd bij te zijn en hulp op maat te bieden.	0	330		330	
		Levensgebeurtenissen	Ondersteuning met vrijwillige inzet ten behoeve van schuldhulpverlening	150	150		150	
Onderwijs				**38901**	**39217**		**39217**	**28910**
	2.1.1 Voorbereiden leerlingen op schoolloopbaan			**16849**	**17165**		**17165**	**9596**
		Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	976	976		976	976
		Burgerschap PO	Vredeseducatie	27	27		27	27
		Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het primair- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school.	1801	1801		1801	1801
		Ondersteunend personeel primair onderwijs (voorheen conciërges)	Verlaging werkdruk leraren	320	320		320	320
		Ondersteuning peuter bij overgang naar primair onderwijs	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	105	421		421	421
		Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	216	216		216	216
		Schoolmaatschappelijk werk PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1264	1264		1264	1264
		Taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Het verbeteren van het taalniveau	100	100		100	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Taal onderwijs voor nieuwkomers van 12 t/m 18 jaar.	Taal onderwijs voor nieuwkomers van 12 t/m 18 jaar.	86	86		86	
		Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren zodat zij na ca. 1½ jaar Taalschool bij uitstroom naar het reguliere onderwijs Nederlands spreken, lezen en schrijven – passend bij het vastgestelde uitstroomniveau.	600	600		600	364
		Talentontwikkeling en combinatiefuncties brede school primair onderwijs	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	1387	1387		1387	1387
		Transitieregeling Voorschoolse educatie	Het subsidieplafondvoor de transitieregeling voorschoolse educatie	1900	1900		1900	
		Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	3500	3500		3500	
		Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	30	30		30	
		Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de vroegschool, Ouderbetrokkenheid op de vroegschool, Schakelen gr. 3, 4, Leertijduitbreiding (LTU), Brede School Academie (BSA), Zomerschool/taalstimulering in de vakantie perioden en taalactiviteiten.	3800	3800		3800	2820
		Uitvoering Buitenschoolse opvang plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van buitenschoolse opvang plus,	250	250		250	
		Uitvoering Voorschoolse educatie plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van voorschoolse educatie plus.	200	200		200	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Versterken van taal: Brede school Academie (BSA)	De subsidie is tijdelijk beschikbaar voor 2021 en 2022 met als doel het borgen van activiteiten voor hogere taalprestaties en bredere maatschappelijke ontwikkeling in het onderwijsaanbod. Voor leerlingen met een taalachterstand en talentvolle leerlingen die onderpresteren op taal in het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs.	287	287		287	
	2.2.1 Toerusten leerlingen in schoolloopbaan			**8016**	**8016**		**8016**	**5278**
		Burgerschap VO	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	58	58		58	58
		Combinatiefuncties uitvoerend VO	Inzet van een combinatiefunctionaris die zorg draagt voor de organisatie van activiteiten in lijn met de visie Brede School VO, zodat leerlingen deelnemen aan talentontwikkelingsactiviteiten op het gebied van bijv. sport, kunst en cultuur.	404	404		404	404
		Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23. Dit door middel van de voorziening de ISK waar nieuwkomers (leerlingen in het VO) de Nederlandse taal leren zodat zij na onderwijs te hebben ontvangen op het ISK kunnen uitstromen naar het reguliere onderwijs op het niveau naar vermogen.	86	86		86	86
		Onderwijsimpuls voor toekomstbestendig onderwijs	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht.	1225	1225		1225	1225
		OPDC Utrecht	Voorziening waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar de school van herkomst, of doorgeleid naar een andere passende school, of naar de arbeidsmarkt.	580	580		580	580
		Psychosociale pedagogische interventie (PPI)	Hulp aan en ondersteuning van jongeren in het voortgezet onderwijs die een aanzienlijk risico lopen om voortijdig school te verlaten	323	323		323	
		RMC	Regionale meld- en coördinatie voortijdig schoolverlaten	1082	1082		1082	1082
		Schoolmaatschappelijk werk VO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	840	840		840	840
		Sterk MBO Utrecht	Het realiseren van de ambitie om het Utrechtse MBO te versterken	450	450		450	
		Talentontwikkeling voortgezet onderwijs	Activiteiten voor brede talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs.	742	742		742	742

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Utrecht Leert!	Activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het plan van aanpak voor het terugdringen van het lerarentekort, Utrecht Leert!	1000	1000		1000	
		VSV Regionaal	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	965	965		965	
		VSV stad inclusief loopbaanoriëntatie PO-VO en overgang VO-MBO	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	261	261		261	261
	3.1.1 Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen			**14036**	**14036**		**14036**	**14036**
		Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden.	14036	14036		14036	14036
Ondersteuning op maat				**75870**	**83786**	**35783**	**48003**	**39451**
	1.1.1 Een stedelijk dekkend, laagdrempelig, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin			**22183**	**23764**		**23764**	**21539**
		Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling.	20519	22089		22089	21214
		Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	314	325		325	325
		Samen voor Overvecht (Ondersteuning op maat)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	1350	1350		1350	
	1.2.1 Borgen van integrale en buurtgerichte aanvullende zorg voor kinderen			**1089**	**6247**		**6247**	**1097**
		Basiszorg daklozen regio Utrecht	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	1089	1097		1097	1097
		Versneld vernieuwen	Tegengaan en/of verzachten van de negatieve sociale effecten van corona en de coronamaatregelen op inwoners en het ondersteunen van hen die daardoor extra zorg en ondersteuning nodig hebben.	0	3650		3650	
		Expertisenetwerken; stimuleringsimpuls niet-casuïstiek gebonden	Stimuleringsimpuls maatwerk niet cauïstiekgebonden		1000		1000	
		Expertisenetwerken; samen dragen netwerken	Samen dragen netwerken		500		500	
	1.3.1 Uitvoering van passende (preventieve) jeugdbescherming om de veiligheid van kinderen te borgen			**10766**	**10766**	**10766**	**0**	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Veilig thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Uitvoering van Veilig Thuis en (preventieve) jeugdreclassering en jeugdbescherming	10766	10766	10766	0	
	2.1.1 Een stedelijk dekkend, laagdrempelig, en goed functionerend netwerk van buurtteams Sociaal			**22579**	**23358**	**22308**	**1050**	**271**
		Advies	Faciliteren en organisatie van advies door sociaal raadsliedenwerk	1968	2036	1968	68	
		Buurtteams Sociaal	Doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning.	18612	19254	18612	642	
		Groepsgewijze activiteiten	Groepsgewijze activiteiten zorgen voor verbinding tussen cliënten onderling, waardoor zij onderling netwerken kunnen onderhouden, waarbij preventie, activering, lotgenotencontact en onderlinge hulp/steun centraal staan	271	280		280	271
		Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van informatie op breed sociaal domein	663	686	663	23	
		Onafhankelijke clientondersteuning	Faciliteren en organiseren van onafhankelijke clientondersteuning.	140	145	140	5	
		Ondersteuning schuldhulpverlening vanuit Informele zorg	Ondersteuning om inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige wijze te leren om gaan met geld, schulden en administratie	925	957	925	32	
	2.2.1 Een toegankelijk en passend aanbod van aanvullende zorg en voorzieningen voor Utrechters			**10075**	**10422**	**1231**	**9191**	**8844**
		Buurtbemiddeling/ aanpak extreme woonoverlast	Buurtbemiddeling leert en helpt mensen om al in een vroeg stadium burengeschillen op te lossen. De aanpak extreme woonoverlast wordt ingezet als de bewoner(s) van een woning het woongenot van omwonenden structureel verstoort c.q. verstoren.	650	672		672	650
		FIOM	Aanbieden van gespecialiseerd maatschappelijk werk met betrekking tot zwangerschap, adoptie, seksueel geweld en hulp aan tienerouders	266	275		275	266
		Maaltijdservice	Bezorgen van koelverse maaltijden aan (met name oudere) inwoners in de stad Utrecht, die niet (meer) in staat zijn zelf hun warme maaltijd te bereiden. Met deze voorziening kunnen 'kwetsbare' inwoners (langer) zelfstandig wonen.	395	409		409	395

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Sociale prestatie en dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	5381	5567		5567	5381
		Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikaders, bij familie of via de informele netwerken. In alle gevallen is sprake van (groeps) begeleiding en/of (ambulante) hulpverlening al dan niet door de vrouwenopvang zelf.	2152	2226		2226	2152
		Veilig thuis 18+	Uitvoering van de activiteiten Veilig Thuis voor 18+ (volwassenen)	1231	1273	1231	42	
	2.3.1 Een passend aanbod van 24-uurs begeleiding, indien nodig in een woonvoorziening			**1478**	**1529**	**1478**	**51**	
		Gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het bieden van een duidelijke ingang, snel bieden van tijdelijke opvang en integrale hulpverlening, bijdrage aan herstel van daklozen, vergroten van de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang.	1478	1529	1478	51	
	2.4.1 Een passend en toegankelijk aanbod voor vluchtelingen gericht op opvang, integratie en inburgering			**7700**	**7700**		**7700**	**7700**
		Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Regeliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers).	7700	7700		7700	7700
Volksgezondheid				**4541**	**4848**	**128**	**4720**	**4213**
	1.1.1 Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn			**4541**	**4848**	**128**	**4720**	**4213**
		Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming en faciliteren van samenwerking.	1378	1418		1418	1378
		Gezonde leefstijl (subsidietender Sport))	Stimuleren gezonde leefstijl door sporten	128	132	128	4	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Heroineverstrekking, Opsporing, Vroegsignalering en Toeleiding OGGZ	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuithulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1801	1853		1853	1801
		Prostitutie	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de prostituees door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit de prostitutie.	915	1123		1123	915
		Samen voor Overvecht (Gezonde wijk)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200	200		200	
		WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie t.b.v. een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Utrecht	119	122		122	119
Veiligheid				**5040**	**5082**	**4553**	**529**	**279**
	1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen			**4845**	**4887**	**4553**	**334**	**84**
		Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief.	3302	3302	3302	0	
		Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	84	84		84	84
		Samen voor Overvecht (Veiligheid)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	250	250		250	
		Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid) (subsidietender Jeugd)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1209	1251	1251	0	
	2.2.1 Voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten			**195**	**195**		**195**	**195**
		Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	195	195		195	195
Cultuur				**44662**	**46637**	**44004**	**2633**	
	1.1.2 Productie en programmering			**42923**	**44812**	**42432**	**2380**	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	4114	4335	2674	1661	
		Projecten cultuur	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	719	719		719	
		Cultuurnota 2021-2024	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	38090	39758	39758	0	
	1.2.1 Participatie			**1739**	**1825**	**1572**	**253**	
		Basissubsidie Amateurkunst	Het stimuleren van actieve participatie aan amateurkunst door inwoners van de gemeente Utrecht	380	380	380	0	
		Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	1359	1445	1192	253	
Samenleving en sport				**27258**	**29324**	**13806**	**15518**	**11172**
	1.1.1 We faciliteren medebeheer en zelfbeheer van buurtcentra en speeltuinen en zorgen voor aantrekkelijke buurtc			**806**	**836**		**836**	**772**
		Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	60	64		64	
		Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid.	746	772		772	772
	1.2.1 We organiseren toegankelijke basisvoorzieningen en ondersteunen bewonersinitiatieven, vrijwillige inzet en m			**17695**	**18553**	**7474**	**11079**	**9213**
		Beheerde speeltuinen	Technisch en sociaal beheer en onderhoud voor beheerde speeltuinen die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen, waardoor buurten levendiger en leefbaarder worden.	2117	2195		2195	2195
		Belangenbehartiging en informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	965	1019		1019	1019
		Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie: Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	349	361		361	361
		Buurtnetwerken en wijkinformatiepunten	Versterken van wijkgerichte informatievoorziening door informatiepunten in de wijk en versterken van buurtnetwerken	455	468		468	
		Informele zorg - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	3619	3725		3725	3725

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	492	497		497	497
		Laaggeletterdheid / taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	915	947		947	947
		Nadere regel basisvoorziening ondersteuning mantelzorgers	Advies, informatie en andere ondersteuning bieden aan mantelzorgers.	650	670		670	
		Nadere regel basisvoorziening vrijwilligersondersteuning	Stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in de stad in alle maatschappelijke sectoren.	704	728		728	
		NT2 voor volwassenen	Hoger opgeleide nieuwkomers zonder inburgeringsplicht krijgen met deze subsidie de mogelijkheid om de Nederlandse taal te leren en waar mogelijk een Staatsexamen NT2 te behalen	200	207		207	207
		Sociaal makelaarschap	Sociaal makelaars zetten in op het versterken van sociale netwerken in de wijk, zodat deze krachtiger worden en waarmee ook de veerkracht van bewoners in de wijk vergroot wordt. Sociaal makelaars werken aan het versterken van de pedagogische civil society in de wijk.	7032	7474	7474	0	0
		Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen.	197	262		262	262
	1.3.1 We faciliteren waar nodig ondersteuning zodat alle jeugdigen mee kunnen doen in de samenleving			**3679**	**4640**	**2677**	**1963**	**298**
		Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	2593	2624	2624	0	
		Brugfunctie (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Versterking van de sociale basis om het beroep op aanvullende jeugdhulp te beperken	63	63		63	
		Buurtnetwerken en wijkinformatiepunten (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Versterken van wijkgerichte informatievoorziening door informatiepunten in de wijk en versterken van buurtnetwerken	15	15		15	15
		Informele zorg (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg (jeugd)	550	637		637	
		Jeugdhulp meedoen (subsidietender Sport)	Meedoen kinderen met een beperking/ondersteuningsvraag	49	53	53	0	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Kinder- en jongerenwerk	Meidenwerk, speelotheek	55	55		55	55
		Sociale prestatie en dagondersteuning (jeugd)	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	246	246		246	171
		Taal en digitale vaardigheden (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	51	51		51	
		Perspectief voor jongeren	Op korte termijn worden er initiatieven en activiteiten door organisaties in de stad en door jongeren/jongvolwassenen (12-27 jaar) gerealiseerd waardoor jongeren & jongvolwassenen ondanks corona meer perspectief en veerkracht ervaren en het gevoel van eenzaamheid vermindert.		800		800	
		De Stem van Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	57	96		96	57
	1.4.1 We voeren de antidiscriminatieagenda, regenboogagenda en het actieplan Utrecht Zijn We Samen uit			**584**	**651**		**651**	**599**
		Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	50	52		52	
		Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	230	180		180	180
		Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland.	304	419		419	419
	2.1.4 Accommodatiebeleid			**551**	**531**	**241**	**290**	**290**
		Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	382	360	241	119	119
		Tuinen en parken	Volkstuinen	169	171		171	171
	2.2.1 Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname			**3496**	**3601**	**3126**	**475**	
		Challenge aangepast sportaanbod sportakkoord	Ondersteunen sportaanbieders met aangepast sportaanbod	125	57		57	
		Challenge buurtsportcoach sportakkoord	Grotere sportdeelname en verbinden zorg, welzijn en sport	72	72		72	
		Challenge samenwerking sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	167	216		216	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting-oud	Begroting-nieuw	Meerjarig verleend ten laste van 2021	Beschikbaar 2021	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Challenge sportaanbieders sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders op het gebied van vitaliteit, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen.	65	84		84	
		Grootschalige schoolsportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige schoolsportevenementen	45	46		46	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	2921	3022	3022	0	
		Grotere sportdeelname van kinderen	Grotere sportdeelname van kinderen	101	104	104	0	
	2.3.1 Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van van topsport en topsporttalentontwikkeling			**226**	**283**	**233**	**50**	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning (topsport)	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	226	233	233	0	
		Talentenprogramma's sport	Ondersteunen van activiteiten gericht op het ontwikkelen van sportieve talenten	0	50		50	
	2.3.2 Sportevenementen			**221**	**229**	**55**	**174**	
		Grootschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige sportevenementen	166	172	55	117	
		Kleinschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren kleinschalige sportevenementen	55	57	0	57	
Eindtotaal				**234444**	**248373**	**98799**	**149574**	**113511**

Bedragen zijn maal € 1.000,00

De verdeling van de subsidies is op basis van de criteria in de Algemene Subsidieverordening en in de beleidsregel van de specifieke subsidieregeling.

De kolom "Begroting 2021-oud" is het totale subsidiebedrag, dat in de vorige versie van de subsidiestaat 2021 was opgenomen.

De kolom "Begroting 2021-nieuw" is het totale subsidiebedrag, dat is opgenomen in de Programmabegroting 2021

De kolom "Meerjarig verleend ten laste van 2021" zijn de verleende meerjarige subsidies, die zijn opgenomen in de programmabegroting 2021

De kolom Beschikbare subsidie omvat de begroting 2021 exclusief meerjarige verlening

De kolom Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies is informatief, dit zijn de subsidiebedragen die in het voorgaande subsidiejaar als jaarsubsidies zijn verleend

(*1) Voor deze subsidiedoelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een convenant uitsluitend bestemd voor Stichting EBU.

(*2) Het subsidieplafond is beperkt beschikbaar voor nieuwe aanvragen. Uit subsidies die in voorgaande jaren zijn verleend vloeien doorlopende verplichtingen voort waarvan de omvang afhankelijk is van externe factoren. Deze verplichtingen komen ten laste van het

(*3) Voor deze subsidiedoelstelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een aanwijzingsbesluit uitsluitend bestemd voor UW bedrijven.

(*4) Op de beschikbare subsidiebedragen onder deze regelingen worden de verleende subsidiebedragen uit het jaar 2020 in mindering gebracht.

De bevoegdheid tot verlening, intrekking, wijziging en vaststelling van subsidies berust bij het College van Burgemeester en Wethouders en is gebaseerd op artikel 3 van de Algemene Subsidieverordening.

Alle bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de programmabegroting 2021 door de de gemeenteraad.

Aan dit overzicht kunnen geen aanspraken worden ontleend.

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
Bewoners en Bestuur				**3278**		**3278**	**336**
	1.1.1 Samenwerken en beïnvloeden			**214**		**214**	**174**
		Economic Board Utrecht (*1)	Convenantbijdrage aan Economic Board Utrecht	174		174	174
		Utrecht4GlobalGoals	Voorlichting voor particuliere initiatieven over de Global goals	40		40	
	2.2.1 Bewoners betrekken			**3064**		**3064**	**162**
		Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	2859		2859	
		Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	205		205	162
Bereikbaarheid				**45**		**45**	
	1.1.5 Uitvoeren maatregelen Goederenvervoer			**45**		**45**	
		Duurzame stadsdistributie innovatie en onderzoek (*4)	Procesinnovatie duurzaam goederenvervoer en haalbaarheidsonderzoek duurzaam goederenvervoer	45		45	
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed				**1019**	**40**	**979**	**204**
	1.1.1 Het opstellen van ruimtelijke kaders			**479**		**479**	**79**
		RSU ruimte voor initiatief	Aansluiten bij initiatieven uit de samenleving en kennisontwikkeling, netwerk en experimenten (gebiedsontwikkeling nieuwe stijl)	350		350	
		Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	79		79	79
		Stimuleren bedrijven (BSBB)	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing. Deze is overgekomen van het programma Economie & Werkgelegenheid.	50		50	
	2.1.1 Streven naar passende huisvesting voor bewoners en woningzoekenden			**440**		**440**	**65**
		Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging	65		65	65
		Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75		75	
		Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	300		300	
	3.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden			**100**	**40**	**60**	**60**
		Erfgoed	Ondersteuning activiteit Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	60		60	60
		Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	40	40	0	
Duurzaamheid				**4083**		**4083**	**3397**
	1.1.1 Energietransitie			**686**		**686**	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Collectieve aanpak energiemaatregelen	Het stimuleren van een collectieve aanpak voor energiemaatregelen bij particuliere bestaande woningen.	75		75	
		Duurzame monumentenadviezen	Duurzame monumentenadviezen	25		25	
		Initiatieven Utrechtse Energie	Het financieel ondersteunen van energieadvies aan huis en trajectbegeleiding	178		178	
		Maatschappelijk Vastgoed (*4)	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	204		204	
		Versnelling Collectieve Zonne-energieprojecten (*4)	Stimuleren realisatie van collectieve zonne-energieprojecten door aanloopkosten te financieren, initiatiefnemers te ondersteunen en dakeigenaren te stimuleren een dak of locatie beschikbaar te stellen.	189		189	
		Zonneboilers	Het financieel ondersteunen van initiatieven van de aanschaf en plaatsing van een zonneboiler voor huurders en eigenaren van woningen in Utrecht.	15		15	
	2.1.1 Gezonde, stille en veilige leefomgeving			**3397**		**3397**	**3397**
		Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stg Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke , laagdrempelige locaties , talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur , milieu en groen in de stad Utrecht.	3397		3397	3397
Openbare ruimte en groen				**545**		**545**	**45**
	1.2.1 Het jaarlijks aantal afgekoppeld of vergroend ha verhard oppervlak			**500**		**500**	
		Groene daken	Voorkomen wateroverlast	500		500	
	2.2.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving			**45**		**45**	**45**
		Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	45		45	45
Economie & Werkgelegenheid voor iedereen				**9052**	**185**	**8867**	**8307**
	1.1.1 Vergroten van toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid			**435**	**185**	**250**	
		Starters en groeiers	Ecosysteem voor startende en groeiende (innovatieve) ondernemers versterken door het faciliteren van netwerken en het ondersteunen van ondernemers (met groeiambities)	435	185	250	
	1.2.1 Voldoende ruimte om te werken en verblijven in een aantrekkelijke stad			**8617**		**8617**	**8307**
		BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	145		145	135
		Marketing, promotie en informatievoorziening	Ondersteuning toeristische activiteiten en evenementen, aantrekken kenniscongressen	300		300	0
		Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad.	8122		8122	8122
		Utrecht Science Park (USP)	Subsidie voor de ontwikkelinging van het Utrecht Science Park voor het versterken zowel op economisch als op maatschappelijk gebied	50		50	50

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
Werk en inkomen				**19577**		**19577**	**17197**
	2.1.1 Re-integratie			**1900**		**1900**	
		Loonkostensubsidie (*2)	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen.	1400		1400	
		Samen voor Overvecht (Werk en ondernemerschap)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200		200	
		Duurzaamheidsbonus werkgevers	Duurzame uitstroom uit de bijstand bevorderen door werkgevers te stimuleren om mensen, die vanuit de bijstand aan het werk gaan of zijn gegaan een contract voor onbepaalde tijd aan te bieden	50		50	
		Plusbonus	Eenmalige subsidie voor een werkgever als de werkgever een bijstandsgerechtigde die parttime werkt, een nieuw contract aanbiedt met een urenuitbreiding.	100		100	
		Werkgeverscheque	Werkgevers stimuleren om mensen met belemmeringen op de arbeidsmarkt in dienst te nemen of op een proefplaatsing aan te stellen	150		150	
	2.1.2 Sociale Werkvoorziening			**17197**		**17197**	**17197**
		Wet Sociale werkvoorziening (*3)	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	17197		17197	17197
	2.2.1 Utrechters financieel ondersteunen			**480**		**480**	
		Actieagenda Utrechters Schuldenvrij	Zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en blijvend schulden(zorg)vrij zijn. We doen dit door er op tijd bij te zijn en hulp op maat te bieden.	330		330	
		Levensgebeurtenissen	Ondersteuning met vrijwillige inzet ten behoeve van schuldhulpverlening	150		150	
Onderwijs				**38241**		**38241**	**27934**
	2.1.1 Voorbereiden leerlingen op schoolloopbaan			**16189**		**16189**	**8620**
		Burgerschap PO	Vredeseducatie	27		27	27
		Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het primair- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school.	1801		1801	1801
		Ondersteunend personeel primair onderwijs (voorheen conciërges)	Verlaging werkdruk leraren	320		320	320

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Ondersteuning peuter bij overgang naar primair onderwijs	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	421		421	421
		Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	216		216	216
		Schoolmaatschappelijk werk PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1264		1264	1264
		Taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Het verbeteren van het taalniveau	100		100	
		Taal onderwijs voor nieuwkomers van 12 t/m 18 jaar.	Taal onderwijs voor nieuwkomers van 12 t/m 18 jaar.	86		86	
		Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren zodat zij na ca. 1½ jaar Taalschool bij uitstroom naar het reguliere onderwijs Nederlands spreken, lezen en schrijven – passend bij het vastgestelde uitstroomniveau.	600		600	364
		Talentontwikkeling en combinatiefuncties brede school primair onderwijs	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	1387		1387	1387
		Transitieregeling Voorschoolse educatie	Het subsidieplafondvoor de transitieregeling voorschoolse educatie	1900		1900	
		Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	3500		3500	
		Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	30		30	
		Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de vroegschool, Ouderbetrokkenheid op de vroegschool, Schakelen gr. 3, 4, Leertijduitbreiding (LTU), Brede School Academie (BSA), Zomerschool/taalstimulering in de vakantie perioden en taalactiviteiten.	3800		3800	2820

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Uitvoering Buitenschoolse opvang plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van buitenschoolse opvang plus,	250		250	
		Uitvoering Voorschoolse educatie plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van voorschoolse educatie plus.	200		200	
		Versterken van taal: Brede school Academie (BSA)	De subsidie is tijdelijk beschikbaar voor 2021 en 2022 met als doel het borgen van activiteiten voor hogere taalprestaties en bredere maatschappelijke ontwikkeling in het onderwijsaanbod. Voor leerlingen met een taalachterstand en talentvolle leerlingen die onderpresteren op taal in het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs.	287		287	
	2.2.1 Toerusten leerlingen in schoolloopbaan			**8016**		**8016**	**5278**
		Burgerschap VO	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	58		58	58
		Combinatiefuncties uitvoerend VO	Inzet van een combinatiefunctionaris die zorg draagt voor de organisatie van activiteiten in lijn met de visie Brede School VO, zodat leerlingen deelnemen aan talentontwikkelingsactiviteiten op het gebied van bijv. sport, kunst en cultuur.	404		404	404
		Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23. Dit door middel van de voorziening de ISK waar nieuwkomers (leerlingen in het VO) de Nederlandse taal leren zodat zij na onderwijs te hebben ontvangen op het ISK kunnen uitstromen naar het reguliere onderwijs op het niveau naar vermogen.	86		86	86
		Onderwijsimpuls voor toekomstbestendig onderwijs	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht.	1225		1225	1225
		OPDC Utrecht	Voorziening waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar de school van herkomst, of doorgeleid naar een andere passende school, of naar de arbeidsmarkt.	580		580	580
		Psychosociale pedagogische interventie (PPI)	Hulp aan en ondersteuning van jongeren in het voortgezet onderwijs die een aanzienlijk risico lopen om voortijdig school te verlaten	323		323	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		RMC	Regionale meld- en coördinatie voortijdig schoolverlaten	1082		1082	1082
		Schoolmaatschappelijk werk VO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	840		840	840
		Sterk MBO Utrecht	Het realiseren van de ambitie om het Utrechtse MBO te versterken	450		450	
		Talentontwikkeling voortgezet onderwijs	Activiteiten voor brede talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs.	742		742	742
		Utrecht Leert!	Activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het plan van aanpak voor het terugdringen van het lerarentekort, Utrecht Leert!	1000		1000	
		VSV Regionaal	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	965		965	
		VSV stad inclusief loopbaanoriëntatie PO-VO en overgang VO-MBO	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	261		261	261
	3.1.1 Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen			**14036**		**14036**	**14036**
		Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden.	14036		14036	14036
Ondersteuning op maat				**77791**	**56997**	**20794**	**18267**
	1.1.1 Een stedelijk dekkend, laagdrempelig, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin			**22889**	**21214**	**1675**	**325**
		Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling.	21214	21214	0	
		Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	325		325	325
		Samen voor Overvecht (Ondersteuning op maat)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	1350		1350	
	1.2.1 Borgen van integrale en buurtgerichte aanvullende zorg voor kinderen			**1127**		**1127**	**1127**
		Basiszorg daklozen regio Utrecht	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	1127		1127	1127
	1.3.1 Uitvoering van passende (preventieve) jeugdbescherming om de veiligheid van kinderen te borgen			**10766**	**10766**	**0**	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Veilig thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Uitvoering van Veilig Thuis en (preventieve) jeugdreclassering en jeugdbescherming	10766	10766	0	
	2.1.1 Een stedelijk dekkend, laagdrempelig, en goed functionerend netwerk van buurtteams Sociaal			**23358**	**22308**	**1050**	**271**
		Advies	Faciliteren en organisatie van advies door sociaal raadsliedenwerk	2036	1968	68	
		Buurtteams Sociaal	Doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning.	19254	18612	642	
		Groepsgewijze activiteiten	Groepsgewijze activiteiten zorgen voor verbinding tussen cliënten onderling, waardoor zij onderling netwerken kunnen onderhouden, waarbij preventie, activering, lotgenotencontact en onderlinge hulp/steun centraal staan	280		280	271
		Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van informatie op breed sociaal domein	686	663	23	
		Onafhankelijke clientondersteuning	Faciliteren en organiseren van onafhankelijke clientondersteuning.	145	140	5	
		Ondersteuning schuldhulpverlening vanuit Informele zorg	Ondersteuning om inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige wijze te leren om gaan met geld, schulden en administratie	957	925	32	
	2.2.1 Een toegankelijk en passend aanbod van aanvullende zorg en voorzieningen voor Utrechters			**10422**	**1231**	**9191**	**8844**
		Buurtbemiddeling/ aanpak extreme woonoverlast	Buurtbemiddeling leert en helpt mensen om al in een vroeg stadium burengeschillen op te lossen. De aanpak extreme woonoverlast wordt ingezet als de bewoner(s) van een woning het woongenot van omwonenden structureel verstoort c.q. verstoren.	672		672	650
		FIOM	Aanbieden van gespecialiseerd maatschappelijk werk met betrekking tot zwangerschap, adoptie, seksueel geweld en hulp aan tienerouders	275		275	266
		Maaltijdservice	Bezorgen van koelverse maaltijden aan (met name oudere) inwoners in de stad Utrecht, die niet (meer) in staat zijn zelf hun warme maaltijd te bereiden. Met deze voorziening kunnen 'kwetsbare' inwoners (langer) zelfstandig wonen.	409		409	395

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Sociale prestatie en dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	5567		5567	5381
		Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikaders, bij familie of via de informele netwerken. In alle gevallen is sprake van (groeps) begeleiding en/of (ambulante) hulpverlening al dan niet door de vrouwenopvang zelf.	2226		2226	2152
		Veilig thuis 18+	Uitvoering van de activiteiten Veilig Thuis voor 18+ (volwassenen)	1273	1231	42	
	2.3.1 Een passend aanbod van 24-uurs begeleiding, indien nodig in een woonvoorziening			**1529**	**1478**	**51**	
		Gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het bieden van een duidelijke ingang, snel bieden van tijdelijke opvang en integrale hulpverlening, bijdrage aan herstel van daklozen, vergroten van de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang.	1529	1478	51	
	2.4.1 Een passend en toegankelijk aanbod voor vluchtelingen gericht op opvang, integratie en inburgering			**7700**		**7700**	**7700**
		Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Regeliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers).	7700		7700	7700
Volksgezondheid				**4933**	**128**	**4805**	**4213**
	1.1.1 Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn			**4933**	**128**	**4805**	**4213**
		Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming en faciliteren van samenwerking.	1418		1418	1378
		Gezonde leefstijl (subsidietender Sport))	Stimuleren gezonde leefstijl door sporten	132	128	4	
		Heroineverstrekking, Opsporing, Vroegsignalering en Toeleiding OGGZ	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuithulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1853		1853	1801

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Prostitutie	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de prostituees door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit de prostitutie.	1208		1208	915
		Samen voor Overvecht (Gezonde wijk)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200		200	
		WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie t.b.v. een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Utrecht	122		122	119
Veiligheid				**5082**	**4553**	**529**	**279**
	1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen			**4887**	**4553**	**334**	**84**
		Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief.	3302	3302	0	
		Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	84		84	84
		Samen voor Overvecht (Veiligheid)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	250		250	
		Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid) (subsidietender Jeugd)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1251	1251	0	
	2.2.1 Voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten			**195**		**195**	**195**
		Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	195		195	195
Cultuur				**47634**	**43469**	**4165**	
	1.1.2 Productie en programmering			**44880**	**42352**	**2528**	
		Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	4383	2674	1709	
		Projecten cultuur	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	819		819	
		Cultuurnota 2021-2024	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	39678	39678	0	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
	1.2.1 Participatie			**2754**	**1117**	**1637**	
		Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	1004		1004	
		Basissubsidie Amateurkunst	Het stimuleren van actieve participatie aan amateurkunst door inwoners van de gemeente Utrecht	380		380	
		Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	1370	1117	253	
Samenleving en sport				**28524**	**13802**	**14722**	**11638**
	1.1.1 We faciliteren medebeheer en zelfbeheer van buurtcentra en speeltuinen en zorgen voor aantrekkelijke buurtcentra			**836**		**836**	**772**
		Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	64		64	
		Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid.	772		772	772
	1.2.1 We organiseren toegankelijke basisvoorzieningen en ondersteunen bewonersinitiatieven, vrijwillige inzet en mantelz			**18553**	**7474**	**11079**	**9681**
		Beheerde speeltuinen	Technisch en sociaal beheer en onderhoud voor beheerde speeltuinen die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen, waardoor buurten levendiger en leefbaarder worden.	2195		2195	2195
		Belangenbehartiging en informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	1019		1019	1019
		Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie: Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	361		361	361
		Buurtnetwerken en wijkinformatiepunten	Versterken van wijkgerichte informatievoorziening door informatiepunten in de wijk en versterken van buurtnetwerken	468		468	468
		Informele zorg - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	3725		3725	3725
		Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	497		497	497
		Laaggeletterdheid / taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	947		947	947
		Nadere regel basisvoorziening ondersteuning mantelzorgers	Advies, informatie en andere ondersteuning bieden aan mantelzorgers.	670		670	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Nadere regel basisvoorziening vrijwilligersondersteuning	Stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in de stad in alle maatschappelijke sectoren.	728		728	
		NT2 voor volwassenen	Hoger opgeleide nieuwkomers zonder inburgeringsplicht krijgen met deze subsidie de mogelijkheid om de Nederlandse taal te leren en waar mogelijk een Staatsexamen NT2 te behalen	207		207	207
		Sociaal makelaarschap	Sociaal makelaars zetten in op het versterken van sociale netwerken in de wijk, zodat deze krachtiger worden en waarmee ook de veerkracht van bewoners in de wijk vergroot wordt. Sociaal makelaars werken aan het versterken van de pedagogische civil society in de wijk.	7474	7474	0	0
		Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen.	262		262	262
	1.3.1 We faciliteren waar nodig ondersteuning zodat alle jeugdigen mee kunnen doen in de samenleving			**3840**	**2673**	**1167**	**298**
		Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	2624	2624	0	
		Brugfunctie (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Versterking van de sociale basis om het beroep op aanvullende jeugdhulp te beperken	63		63	
		Buurtnetwerken en wijkinformatiepunten (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Versterken van wijkgerichte informatievoorziening door informatiepunten in de wijk en versterken van buurtnetwerken	15		15	15
		Informele zorg (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg (jeugd)	637		637	
		Jeugdhulp meedoen (subsidietender Sport)	Meedoen kinderen met een beperking/ondersteuningsvraag	53	49	4	
		Kinder- en jongerenwerk	Meidenwerk, speelotheek	55		55	55
		Sociale prestatie en dagondersteuning (jeugd)	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	246		246	171
		Taal en digitale vaardigheden (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	51		51	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
		De Stem van Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	96		96	57
	1.4.1 We voeren de antidiscriminatieagenda, regenboogagenda en het actieplan Utrecht Zijn We Samen uit			**651**		**651**	**599**
		Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	52		52	
		Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	180		180	180
		Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland.	419		419	419
	2.1.4 Accommodatiebeleid			**531**	**241**	**290**	**288**
		Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	360	241	119	117
		Tuinen en parken	Volkstuinen	171		171	171
	2.2.1 Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname			**3601**	**3126**	**475**	
		Challenge aangepast sportaanbod sportakkoord	Ondersteunen sportaanbieders met aangepast sportaanbod	57		57	
		Challenge buurtsportcoach sportakkoord	Grotere sportdeelname en verbinden zorg, welzijn en sport	72		72	
		Challenge samenwerking sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	216		216	
		Challenge sportaanbieders sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders op het gebied van vitaliteit, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen.	84		84	
		Grootschalige schoolsportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige schoolsportevenementen	46		46	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	3022	3022	0	
		Grotere sportdeelname van kinderen	Grotere sportdeelname van kinderen	104	104	0	
	2.3.1 Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van van topsport en topsporttalentontwikkeling			**283**	**233**	**50**	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning (topsport)	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	233	233	0	
		Talentenprogramma's sport	Ondersteunen van activiteiten gericht op het ontwikkelen van sportieve talenten	50		50	
	2.3.2 Sportevenementen			**229**	**55**	**174**	
		Grootschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige sportevenementen	172	55	117	
		Kleinschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren kleinschalige sportevenementen	57	0	57	

Programma	Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Begroting 2022	Meerjarig verleend ten laste van 2022	Beschikbaar 2022	Vaste verlening met jaarsubsidies
Eindtotaal				**239804**	**119174**	**120630**	**91817**

Bedragen zijn maal € 1.000,00

De verdeling van de subsidies is op basis van de criteria in de Algemene Subsidieverordening en in de beleidsregel van de specifieke subsidieregeling.

De kolom "Begroting 2022" is het totale subsidiebedrag, dat is opgenomen in de Programmabegroting 2022

De kolom "Meerjarig verleend ten laste van 2022" zijn de verleende meerjarige subsidies, die zijn opgenomen in de programmabegroting 2022

De kolom Beschikbare subsidie omvat de begroting 2022 exclusief meerjarige verlening

De kolom Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies is informatief, dit zijn de subsidiebedragen die in het voorgaande subsidiejaar als jaarsubsidies zijn verleend

(*1) Voor deze subsidiedoelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een convenant uitsluitend bestemd voor Stichting EBU.

(*2) Het subsidieplafond is beperkt beschikbaar voor nieuwe aanvragen. Uit subsidies die in voorgaande jaren zijn verleend vloeien doorlopende verplichtingen voort waarvan de omvang afhankelijk is van externe factoren. Deze verplichtingen komen ten laste

(*3) Voor deze subsidiedoelstelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een aanwijzingsbesluit uitsluitend bestemd voor UW bedrijven.

(*4) Op de beschikbare subsidiebedragen onder deze regelingen worden de verleende subsidiebedragen uit het jaar 2021 in mindering gebracht.

De bevoegdheid tot verlening, intrekking, wijziging en vaststelling van subsidies berust bij het College van Burgemeester en Wethouders en is gebaseerd op artikel 3 van de Algemene Subsidieverordening.

Alle bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de programmabegroting 2022 door de de gemeenteraad.

Aan dit overzicht kunnen geen aanspraken worden ontleend.

Samenwerken aan een veerkrachtige stad

Advies van de Taskforce Maatschappelijke Effecten Corona

mei 2021

Gemeente Utrecht

Colofon

Opdracht

Dit rapport is opgesteld door Taskforce Maatschappelijke Effecten Corona als advies aan het college van B en W van de gemeente Utrecht. Het advies is tot stand gekomen met medewerking van strategen uit diverse organisatie-onderdelen van de gemeente. Een externe reviewcouncil heeft meegelezen en gereflecteerd op de bevindingen van de Taskforce.

Taskforce

Hans van Soelen
Cultuur (voorzitter)

Sanne van den Broek
Strategie & Public Affairs

Bas Stam
Werk & Inkomen

Joke Brouwer
Maatschappelijke Ondersteuning

Esther Jongeneel
Veiligheid

Edwin Koster
Ruimte & Economie

Martine van Rijn
Ruimte

Danielle Fiolet
Onderzoek & Advies

Katie Zwetsloot
Control

Review Council

Paul 't Hart
Hoogleraar bestuurskunde Universiteit Utrecht (voorzitter)

Otto Raspe
Hoofd Raboresearch regio's, innovatie, duurzaamheid en ondernemerschap

Erik Dannenberg
Voorzitter Divosa

Godfried Engbersen
Hoogleraar algemene sociologie Erasmus Universiteit Rotterdam

Tom Overmans
Universitair docent overheidsfinanciën Universiteit Utrecht

Mei, 2021
www.utrecht.nl

Inhoud

Analyse Taskforce 4
Advies van de Taskforce 5

1 Corona, een jaar later 6
1.1 Inleiding 7
1.2 Het verloop van de crisis 8
1.3 Hoofdlijnen van het advies 8
1.4 Veerkracht benutten 9
1.5 Veerkracht versterken en ondersteunen 11
1.6 Aandachtspunten bij de aanpak 12

2 De gevolgen van corona voor Utrechters en de stad 14
2.1 De uitgangssituatie van Utrecht 15
2.2 Economie en arbeidsmarkt 17
2.3 Wie worden het hardst geraakt door de crisis? 21
2.4 Veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang 29
2.5 Verstedelijking en fysieke leefomgeving 31

3 Advies: samenwerken aan herstel en veerkracht 36
3.1 Bieden van perspectief: investeren in langjarige veranderingen 37
3.2 Bieden van perspectief: versterking van veerkracht 43
3.3 Samen werken aan een krachtige stad 47
3.4 Investeringen in herstel en veerkracht 48

Bijlagen 50
Gebruikte bronnen 51
Dataset figuren 53

De coronamaatregelen hebben grote gevolgen gehad voor inwoners, ondernemers en organisaties in de gemeente Utrecht. Wat is er nodig om de stad te helpen herstellen?

Utrecht staat er relatief goed voor, er is veel welvaart in de stad.

Vooral ZZP'ers, kleine ondernemers, jongeren en mensen met een opeenstapeling van meerdere problemen hebben te lijden onder de crisis.

Meer waardering voor openbare ruimte, parken en groen in en om de stad.

De saamhorigheid is toegenomen.

Veel werkgelegenheid blijft in stand.

Door het thuiswerken worden kantoren minder en anders gebruikt.

Leegstand in de binnenstad.

Criminele organisaties zoeken toenadering tot kwetsbaren.

Advies van de Taskforce:

1. Investeren in de groeiende stad
Houd vast aan de bestaande koers Gezond Stedelijk Leven voor iedereen. Investeer samen met partners in de stad en zorg dat iedereen kan profiteren van het herstel.

2. Versterk de veerkracht van kwetsbare groepen
Geef aandacht aan een aantal specifieke groepen die hard geraakt worden door de crisis en moeite hebben om zelf weer op te krabbelen.

3. Hoe kunnen we dit realiseren:
- Zet het herstelpakket uit de begroting voor 2021 voort en scherp het aan.
- Niet bezuinigen, maar investeren.
- Gebruik de buffers en neem meer financieel risico.
- Benut de Rijksmiddelen.

1 Corona, een jaar later

Op vele gebieden is de stad Utrecht hard getroffen door het coronavirus. Het raakte mensen in hun dagelijks leven, zeker die mensen die al in een kwetsbare positie waren. In dit hoofdstuk deelt de Taskforce Corona van de gemeente Utrecht de belangrijkste inzichten over de maatschappelijke effecten van de crisis. Naar aanleiding daarvan zijn in dit advies twee hoofdlijnen voor herstelmaatregelen geformuleerd: veerkracht benutten en veerkracht versterken.

1.1 Inleiding

De coronacrisis heeft vergaande gevolgen voor de inwoners en ondernemers van Utrecht en voor de ontwikkeling van de stad. Nu het eind van de gezondheidscrisis in zicht lijkt te zijn, komt er meer nadruk op herstel. Welke maatregelen zijn in deze periode passend en effectief om de stad er weer bovenop te helpen en nieuwe impulsen te geven?

Het college van B en W heeft daarom advies gevraagd over benodigde herstelmaatregelen op een breed aantal terreinen: onderwijs, zorg, welzijn, arbeidsmarkt, economische ontwikkeling, stedelijke ontwikkeling, cultuur, sportvoorzieningen, mobiliteit en veiligheid. Er is een brede ambtelijke Taskforce samengesteld om advies uit te brengen over de maatschappelijke effecten op deze terreinen. Een reviewcouncil van externe experts heeft meegekeken met dit advies en zijn inbreng gegeven.

Het coronavirus trof de gezondheid van vele mensen, wat leidde tot veel extra ziekenhuisopnamen, mensen met langdurige klachten en overledenen. Dit rapport gaat niet over deze gezondheidscrisis zelf, maar over de maatschappelijke gevolgen voor de stad. Daarbij heeft de Taskforce gekeken naar de effecten op bewoners en ondernemers, de ontwikkeling van de stad en op de gevolgen voor de gemeentelijke uitvoering.

Voor dit advies is de Taskforce gevraagd om vooruit te kijken naar de middellange termijn. Daarbij gaat de Taskforce ervan uit dat de samenleving kan worden heropend in het najaar van 2021. Dit komt overeen met ‘scenario C’ van het Centraal Planbureau over het verloop van de coronacrisis en het moment dat het gewone leven weer hervat kan worden. Op dat moment is de gezondheidscrisis beheersbaar geworden, maar tegelijkertijd zullen de gevolgen nog jarenlang doorwerken.

Voor een goede onderbouwing van dit advies heeft de Taskforce een groot aantal onderzoeken verzameld en geanalyseerd. Daarnaast zijn in opdracht van de Taskforce diverse peilingen uitgevoerd onder bewoners en ondernemers. Verder zijn signalen uit de stad verzameld van onder andere maatschappelijke partners, ondernemers en andere organisaties. Ook heeft de Taskforce de ontwikkeling van de stad de afgelopen jaren onderzocht en bekeken hoe de stad er op dit moment voorstaat.

In hoofdstuk 2 van dit rapport wordt dit beeld samengevat. Meer achtergrond-informatie is beschikbaar in de Utrecht Monitor (www.utrecht-monitor.nl), de rapportage met feiten en cijfers over de gevolgen van corona. Op basis van de analyse uit hoofdstuk 2 volgt in hoofdstuk 3 het advies van de Taskforce op de relevante deelterreinen.

1.2 Het verloop van de crisis

Ruim een jaar geleden stond de wereld ineens stil. Vanwege het oprukkende coronavirus kondigde het kabinet een aantal ingrijpende maatregelen af om de pandemie te bestrijden. Dat leidde tot de invoering van de anderhalvemeter-samenleving, de sluiting van horeca, scholen en winkels en nog veel meer.

De pandemie en de maatregelen hebben hard ingegrepen in het leven van Utrechters. Dat geldt zeker voor een aantal specifieke sectoren, mensen en gebieden in de stad. De stad stond hierbij al voor grote opgaven, omdat er duidelijke scheidslijnen zichtbaar zijn tussen wijken en mensen op gebied van bijvoorbeeld armoede, gezondheid en vertrouwen in de samenleving.

De coronacrisis legde het openbare leven in de stad grotendeels stil. En tegelijkertijd ging het leven door. Er werd digitaal lesgegeven, mensen veranderden van baan en deden boodschappen voor de buren. De crisis liet hierbij ook de kracht van de stad zien.

Er werd digitaal lesgegeven, mensen kochten een huis en deden boodschappen voor de buren. De crisis liet de kracht van de stad zien.

Ook toonde de stad zijn veerkracht. De gedeeltelijke openstelling in de zomer van 2020 liet zien dat de economie zich snel herstelde. Afgezien van de beperkingen, zowel in het openbare leven als in de privésfeer, zijn er ook mensen en organisaties die het afgelopen jaar goed hun weg hebben gevonden.

De woningmarkt bleef gespannen. Mensen bleven huizen kopen en verkopen, verhuizen en investeren. Het aantal verkochte woningen en de huizenprijzen bleven stijgen. De woningbouw bleef eveneens op peil. Tegelijkertijd gaven deze ontwikkelingen scherp zicht op de opgave die er al was: grote groepen inwoners kregen nog minder toegang tot de woningmarkt dan voorheen.

1.3 Hoofdlijnen van het advies

De coronacrisis legde enkele pijnlijke kwetsbaarheden bloot. De verschillen in de stad werden groter, de bestaande scheidslijnen in de stad werden dieper. Niet iedereen kan voldoende profiteren van de welvaart in de stad.

Als de stad weer op gang komt, bestaat het risico dat het herstel in twee snelheden plaatsvindt: een groep inwoners die profiteert van de economische veerkracht van de regio en een groep die achterblijft. Om dit voorkomen is er niet alleen langdurige en intensieve aandacht nodig voor de ontwikkeling van de stad, maar ook voor tegensturing om de scheidslijnen tegen te gaan.

Eerder heeft de gemeente in de koers van Gezond Stedelijk Leven voor iedereen als dé opgave geformuleerd hoe iedereen mee kan (blijven) doen bij het faciliteren van de groei van de stad. De uitgangspunten die in deze koers zijn vastgelegd, bieden ook bij het herstel uit de crisis goede aanknopingspunten.

Er is een herstelaanpak nodig, die rekening houdt met de twee snelheden. Kort gezegd adviseert de Taskforce om een goede balans aan te brengen tussen deze twee elementen, die ook de hoofdlijnen vormen van dit advies:

Investeer in de gezonde groei van de stad door de bestaande veerkracht te benutten.

Versterk de veerkracht van specifieke groepen die nu hard geraakt worden door de crisis en niet op eigen kracht kunnen herstellen.

Deze aanpak dient gepaard te gaan met investeringen in het versterken van bestaanszekerheid, leefbaarheid en veiligheid, werkgelegenheid voor de toekomst en duurzame veranderingen, zoals die bijvoorbeeld nodig zijn voor het klimaatvraagstuk.

In de volgende paragrafen worden deze twee hoofdlijnen van veerkracht benutten en versterken nader uitgewerkt. Tot slot is er een paragraaf gewijd aan de praktische uitvoering.

1.4 Veerkracht benutten

Utrecht is een veerkrachtige stad met een hoge brede welvaart en economische groei. In vergelijking met de regio's Amsterdam, Den Haag en Rotterdam heeft de grootstedelijke regio Utrecht de hoogste brede welvaart. De stad heeft grotendeels een hoogopgeleide bevolking, staat landelijk op de tweede plaats qua woonaantrekkelijkheid, heeft een centrale ligging en beschikt over sectoren die bijdragen aan een duurzame economie. Dit alles leidt tot een goede uitgangspositie, die ook de weg uit de crisis aangeeft.

In het derde kwartaal van 2020 is al gebleken dat de economie snel kan terugveren als de maatregelen versoepeld worden. Die verwachting heeft de Taskforce ook bij het derde kwartaal van 2021. Naar verwachting zullen diverse sectoren zich snel herstellen.

Kansrijke sectoren benutten

In de regio Utrecht zijn diverse relatief kansrijke sectoren sterk vertegenwoordigd, zoals zorg & welzijn, onderwijs, ICT en de bouw. Er zijn sterke signalen dat een nieuwe regering gaat investeren in de zorg- en onderwijssector. In een regio waar deze sectoren al een grote plek innemen, leveren deze ontwikkelingen een relatief gunstig toekomstperspectief op voor de werkgelegenheid.

De Taskforce ziet in de Utrechtse toekomststrategie van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen een krachtig handvat voor het perspectief dat nodig is om in de toekomst van de stad te kunnen (blijven) investeren. Hierbij wordt de groei van de stad aangegrepen om te investeren in de kwaliteit van de stad. Utrecht is en blijft dan een prettige en leefbare stad waarin iedereen zich thuis voelt en mee kan doen.

In dat licht wil de gemeente bij de verdere verstedelijking de kwaliteiten van de stad behouden en waar mogelijk versterken. Denk daarbij aan cultuur en erfgoed, compactheid, de centrale ligging en bereikbaarheid van de stad, landschappen en een sterke beweging van vrijwilligers in de stad. Een stevige opdracht, en nog steviger door de huidige crisis, maar ook een kans om te blijven samenwerken aan een prettige en leefbare stad voor iedereen.

Versterking van de kwaliteiten van de stad is een stevige opdracht. Maar het is ook een kans om samen te werken aan een prettige en leefbare stad voor iedereen.

Bestaande investeringen voortzetten

In grote lijnen adviseert de Taskforce om de grote transities op het gebied van energie, onderwijs, zorg, duurzame arbeidsmarkt, woningmarkt en duurzame mobiliteit voort te zetten en waar mogelijk te versnellen. Het is belangrijk om te blijven investeren in groen, openbare ruimte, duurzame mobiliteit en energie, (betaalbare) woningbouw en toekomstgerichte economische sectoren.

Dat betekent onder andere voortzetting van de bestaande investeringen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 en de bijbehorende ‘10-minutenstad’, waarbij inwoners binnen tien minuten lopen of fietsen bij hun werk, school of sportvoorziening zijn. De openbare ruimte en de groene gebieden worden door corona veel intensiever gebruikt dan voorheen. De coronacrisis biedt een uitgelezen kans om de vergroening van de stad te versnellen.

In de Utrechtse binnenstad zijn grote veranderingen zichtbaar. Dit is een risico voor het vestigingsklimaat van de stad. De Taskforce adviseert om leegstand en andere veranderingen te gebruiken voor een versnelde omvorming van het centrum naar een ontmoetingsplek met meerdere functies, zoals bezoeken, kopen en wonen. Zo blijft de binnenstad een trekpleister voor de stad en wordt het vestigingsklimaat verbeterd.

De Taskforce ziet een transformatie naar kantoren als ontmoetingsplekken. Op plekken waar kantoren beschikbaar komen, adviseert de Taskforce om nieuwe gebruikers aan te trekken. Er kan bemiddeld worden voor andere – minder kapitaalkrachtige – gebruikers, die de kwaliteit van leven voor Utrechters bevorderen en daarmee precies passen bij de strategie van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen.

Het is interessant om juist die sectoren aan te trekken die veelbelovend zijn voor de toekomstige werkgelegenheid, namelijk zorg, ICT, bouw en onderwijs. De gemeente kan actief inspelen op de komst van nieuwe laagdrempelige kantoorvormen voor startende en doorgroeiende ondernemers, die behoefte hebben aan ontmoetingen en innovatieve dwarsverbanden.

De groei van de stad levert ook een perspectief op voor investeerders, vanuit de overheid en het bedrijfsleven. Daarmee wordt het vliegwiel aangezwengeld voor het herstel van de stad. Als de gemeente richting geeft en eigen investeringen doet, zullen andere partners volgen. De gemeente en andere partijen helpen daarmee elkaar om de weg uit de crisis te vinden. Ook is het van belang om particuliere investeringen te stimuleren, zoals bewoners die willen investeren in zonnepanelen.

1.5 Veerkracht versterken en ondersteunen

Naast groei en welvaart kent Utrecht al jarenlang een aantal hardnekkige problemen. Niet alle Utrechters, organisaties of gebieden zijn even veerkrachtig. De coronacrisis heeft bestaande verschillen in de stad verscherpt, zoals zichtbaar wordt in de leervertraging in het onderwijs en minder kansen op werk. Maatschappelijke en culturele voorzieningen hebben het zwaar. Dit vraagt om een gerichte aanpak, vooral daar waar de crisis kwetsbaarheid heeft versterkt en mensen moeite hebben om op eigen kracht weer op te krabbelen.

Doorbraken forceren

De Taskforce adviseert deze crisis te gebruiken om gewenste doorbraken te forceren, bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt of in het onderwijs. Er zijn systeemveranderingen nodig voor duurzaam gelijkere kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. De Taskforce adviseert hier een stevige lobby op in te zetten in de richting van de Rijksoverheid. Dit is het moment om deze belangrijke ontwikkelingen een extra zetje te geven, zodat alle Utrechters daarvan de vruchten plukken en de scheidslijnen verkleind worden.

Er zijn blijvende investeringen nodig in bestaanszekerheid en gelijke kansen, zodat iedereen erbij hoort en mee kan doen. De Rijksoverheid heeft daarvoor extra geld beschikbaar gesteld, bijvoorbeeld om leervertragingen in te lopen. De Taskforce adviseert om niet alleen te kiezen voor een crisisaanpak voor deze groepen, maar het geld ook te gebruiken voor een duurzame versterking van de stad.

De vraag of een aanpak of maatregel bijdraagt aan herstel, is de leidraad om alles aan te toetsen.

Extra ondersteuning bieden

Er is extra aandacht nodig voor zzp'ers en mkb'ers in specifieke sectoren, voor kinderen en jongeren met een stapeling van problemen (zoals leervertraging, armoede, gezinsproblematiek), voor jongvolwassenen met lage kansen op de arbeidsmarkt, voor mensen met een laag inkomen en mensen met een zorgvraag. De bestaande ondersteuning die de gemeente op verschillende manieren biedt, blijft nog steeds van belang.

Ook moeten maatschappelijke voorzieningen zoals sport en cultuur in de stad op niveau blijven. De Taskforce adviseert om deze voorzieningen gerichter te ondersteunen, zodat zij op de langere termijn levensvatbaar blijven. Verbreed daarnaast deze ondersteuning met enkele essentiële voorzieningen die de afgelopen periode tussen wal en schip vielen bij het toekennen van steun, zoals de bibliotheek en kerken met een openstelling voor publiek.

Tegensturen op ondermijning

Minder veerkracht leidt tot een groter risico op ondermijning. Mensen die door de coronacrisis in de financiële problemen zijn geraakt of weinig perspectieven zien, kunnen gevoelig zijn voor toenadering vanuit het criminele circuit. Daarvoor zijn eveneens op de korte termijn gerichte maatregelen noodzakelijk, omdat langer wachten grotere risico's oplevert.

1.6 Aandachtspunten bij de aanpak

De Taskforce stelt vast dat de coronacrisis in de gemeentelijke organisatie op veel terreinen het opgavegericht werken in de stad verder heeft gebracht. Hierbij zijn de opgaven in de stad leidend voor de manier waarop het werk wordt georganiseerd. De gemeentelijke organisatie heeft veel geleerd van hetgeen in de crisis tot stand is gebracht. Er is gewerkt met korte stappen en voortdurende bijstelling (kort-cyclisch werken). De contacten met partners in de stad en de regio zijn versterkt.

Die intensieve samenwerking is waardevol om voort te zetten, juist ook in deze tijd van herstel. De vraag of een aanpak of maatregel bijdraagt aan duurzaam herstel, is de leidraad om alles aan te toetsen. Het is de lens om naar al het werk te kijken dat op de gemeente afkomt.

De financiële positie van de gemeente Utrecht is goed en biedt daarmee een positieve uitgangspositie om te werken aan herstel uit de crisis. Daarnaast zijn er extra middelen noodzakelijk om het herstel te bevorderen. De Taskforce ziet kansen om hiervoor extra middelen naar de stad te halen vanuit het Rijk en de Europese Unie.

De Taskforce adviseert een begrotingsstrategie te kiezen waarbij men blijft investeren in herstel en veerkracht en daarbij enig risico te nemen. Daarnaast adviseert de Taskforce om op dit moment niet structureel fors te bezuinigen op zaken die het herstel van de stad bevorderen. Bezuinigen in crisistijd werkt herstel tegen, terwijl het juist nu belangrijk is om de bestaande veerkracht te benutten. Blijf ook investeren in de grote veranderopgaven (energie, mobiliteit, wonen, werk), juist daar waar dit ook bijdraagt aan de leefbaarheid en kansengelijkheid in de stad.

Bezuinigen in crisistijd werkt herstel tegen, terwijl het juist nu belangrijk is om de bestaande veerkracht te benutten.

2

De gevolgen van corona voor Utrechters en de stad

Utrecht is op veel terreinen een veerkrachtige stad. Tegelijkertijd zijn er enkele zorgelijke ontwikkelingen in de stad zichtbaar geworden. Dit hoofdstuk diept uit hoe corona ingrijpt in de wereld van Utrechters en wat de gevolgen zijn voor de bewoners en de ontwikkeling van de stad.

2.1 De uitgangssituatie van Utrecht

Utrecht wordt al jaren gekenmerkt door een relatief hoge welvaart, een gunstige economische structuur en een jonge en veerkrachtige bevolking. Utrecht is op veel terreinen een veerkrachtige stad, zo blijkt uit jarenlang onderzoek. Als goed bereikbare grote stad met een menselijke maat, een aantrekkelijke historische binnenstad, een breed aanbod aan (culturele) voorzieningen en veel sociale initiatieven heeft Utrecht een welvarende uitgangspositie. Tijdens de crisis is dat beeld niet wezenlijk veranderd.

Met de meeste inwoners gaat het goed

De Utrecht Monitor – de rapportage met feiten en cijfers over de gemeente Utrecht – laat jaar na jaar zien dat het met veruit de meeste inwoners goed gaat. Volgens de laatste monitor vóór corona zijn Utrechters grotendeels gelukkig (82%) en tevreden met hun eigen leven (88%). Utrecht is met voorsprong de gemeente met de meeste hoogopgeleiden: bijna zes op de tien van de 15- tot 75-jarige inwoners is hoogopgeleid. Al jarenlang kent Utrecht een relatief lage werkloosheid.

Utrechters scoren in vergelijking met andere steden hoog op de zogenaamde ‘vertrouwensindicatoren’. Zowel op sociaal vertrouwen (vertrouwen in de medemens) als op institutioneel vertrouwen (vertrouwen in overheidsinstellingen) voert de stad het lijstje aan van de vier grootste Nederlandse steden (G4).

Woonaantrekkelijkheid was en is hoog; plaats 3 sociaaleconomische index

Utrecht bekleedt sinds 2013 de tweede positie op de woon-aantrekkelijkheidsindex van de Atlas voor Gemeenten. In de laatste versie van deze Atlas (2020) scoort Utrecht van de acht grootste gemeenten het gunstigst op het gebied van veiligheid en bekleedt het als het gaat om de vijftig grootste gemeenten de tweede positie op cultureel aanbod, de tweede wat betreft nabijheid van natuurgebieden, de tweede als het gaat om bereikbaarheid van banen en tot slot de zesde positie wat betreft het historisch karakter van de stad.

Als enige stad van de vier grootste steden staat Utrecht in de top 10 van de sociaaleconomische index (opleidingsniveau, deelname aan de arbeidsmarkt, uitkeringen en armoede). Utrecht staat hierbij op de derde plaats.

FIGUUR 1. **Positie van 8 grootste gemeenten binnen woonaantrekkelijkheidsindex 2020 (tussen haakjes 2019)**

stad	totale index	1. bereikbaarheid banen	2. cultureel aanbod	3. veiligheid	4. koopwoningen	5. nabijheid natuur	6. culinaire kwaliteit	7. Universiteit	8. historisch karakter
Amsterdam	1 (1)	1 (1)	1 (1)	50 (50)	50 (50)	11 (11)	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Rotterdam	16 (12)	13 (9)	21 (20)	49 (49)	49 (49)	24 (24)	4 (5)	3 (3)	7 (7)
Den Haag	9 (6)	4 (2)	14 (12)	46 (46)	45 (45)	32 (32)	17 (14)	12 (12)	4 (4)
Utrecht	**2 (2)**	**2 (3)**	**2 (2)**	**20 (20)**	**40 (41)**	**2 (2)**	**26 (24)**	**1 (1)**	**6 (6)**
Eindhoven	14 (13)	27 (27)	9 (7)	47 (48)	41 (40)	26 (26)	8 (15)	3 (3)	33 (33)
Groningen	27 (28)	42 (42)	4 (9)	42 (45)	46 (47)	15 (14)	27 (21)	3 (3)	9 (9)
Tilburg	24 (21)	29 (28)	17 (13)	41 (42)	34 (34)	25 (25)	35 (31)	3 (3)	29 (29)
Almere	36 (41)	19 (25)	50 (50)	21 (23)	3 (4)	14 (15)	42 (44)	12 (12)	49 (49)

1. Indexcijfer voor aantal banen dat binnen acceptabele tijd te bereiken is (per auto en OV); 1=hoogste aantal, 50=laagste aantal.
2. Jaarlijks aantal uitvoeringen in de podiumkunsten per 1.000 inwoners; 1=hoogste aandeel, 50=laagste aandeel.
3. Samengesteld indexcijfer op basis van geweldsmisdrijven en vernielingen; 1=laagste aandeel, 50=hoogste aandeel.
4. Aantal koopwoningen als percentage van de woningvoorraad; 1=hoogste aandeel, 50=laagste aandeel.
5. Nabijheid van natuurgebieden.
6. Indexcijfer voor de kwaliteit van de restaurants in de gemeente; 1=hoogste kwaliteit, 50=laagste kwaliteit.
7. Aanwezigheid van een universiteit.
8. Percentage vooroorlogse woningen (met bouwjaar vóór 1945); 1=hoogste aandeel, 50=laagste aandeel.

In deze tabel is te zien dat Utrecht de tweede plaats op de woonaantrekkleijkheidsindex vooral te danken heeft aan de aanwezigheid van Universitair onderwijs, de nabijheid van natuur, de bereikbaarheid van banen en het cultureel aanbod. Bron: Atlas voor gemeenten

Utrecht grootstedelijke regio met hoogste brede welvaart

In 2019 was Utrecht in de analyse van Rabobank de grootstedelijke regio met de hoogste brede welvaart van het land. Ook scoort Utrecht hoog op economische veerkracht, dankzij de aanwezigheid van een aantal sterke economische sectoren, zoals zorg, life sciences, onderwijs, ICT en zakelijke dienstverlening. Dit zijn sectoren die tijdens de coronacrisis hun (aantrekkings-)kracht behouden hebben. Ook door de herwaardering van de publieke sector blijft de Utrechtse werkgelegenheid groeien. De regionale krimp van de economie door de coronamaatregelen valt lager uit dan het landelijk gemiddelde.

2.2 Economie en arbeidsmarkt

Economie Utrecht krimpt met 3%

De Nederlandse economie, en daarmee ook de Utrechtse, wordt hard geraakt door de maatregelen die zijn ingesteld om het coronavirus te bestrijden. In 2020 kromp de nationale economie met 3,7%, ondanks een sterke opleving in het derde kwartaal. Volgens het CBS ligt de krimp in Utrecht wat lager op zo'n 3%.

Daarbij zijn er grote sectorale verschillen: de grootste klappen zijn voor de consumentendiensten (delen van de detailhandel, horeca, toerisme, evenementen en de kunst- en cultuursector) en een deel van de zakelijke diensten. Het aantal faillissementen is echter laag. Daartegenover staan relatief veel bedrijfsbeëindigingen en ook – oprichtingen, zo blijkt uit landelijk onderzoek op basis van cijfers van de Kamer van Koophandel.

De steunmaatregelen van de overheid (Tozo, NOW, TONK) houden bedrijven overeind en hebben daarmee grote impact op de huidige situatie op de arbeidsmarkt. Dat blijkt ook uit signalen van ondernemers.

Het Centraal Planbureau voorspelt in het Centraal Economisch Plan een economische groei van 2,2% in 2021 en van 3,5% in 2022. Naar verwachting is de Nederlandse economie aan het eind van 2021 weer terug op het niveau van voor de coronacrisis. Dit duidt op een krachtig herstel, maar de gevolgen van de coronacrisis werken nog door. Nieuwe uitbraken van het virus of grote tegenvallers met vaccineren kunnen deze voorspelling negatief beïnvloeden.

Rabobank voorspelt voor 2021 een economische groei van 2,1%. Dat doet Rabobank op basis van versoepelingen vanaf het tweede kwartaal en opheffen van beperkende maatregelen in het begin van het vierde kwartaal. De economie in de provincie Utrecht volgt hierin het nationale gemiddelde. De groeiprognoses laten per sector sterke verschillen zien. Dit geldt in nog sterkere mate voor 2022, als een jaar-op-jaargroei van 3,7% wordt voorspeld. De hoge groei wordt voor een deel veroorzaakt doordat de inhaalgroei van 2021 doorwerkt in de cijfers van 2022.

Zzp'ers en een deel van de mkb-ondernemers in de problemen

Al in het voorjaar van 2020 hadden veel zzp'ers het moeilijk. Inmiddels zijn ook veel mkb-bedrijven in de problemen gekomen, in het bijzonder bedrijven die actief zijn in de horeca, retail, evenementen, kunst en cultuur, uitzendbureaus, bedrijven in de persoonlijke dienstverlening en schoonmaakbedrijven. Als de steunmaatregelen straks wegvallen, wordt een forse toename van faillissementen en bedrijfsbeëindigingen verwacht. Daarmee zal ook de werkloosheid toenemen.

Als de steunmaatregelen straks wegvallen, wordt een forse toename van faillissementen en bedrijfsbeëindigingen verwacht. Daarmee zal ook de werkloosheid toenemen.

Een belangrijk deel van de ondernemers heeft het zwaar en bereikt qua financiële middelen de absolute bodem. Tien procent van de ondernemers in de provincie Utrecht denkt mogelijk failliet te gaan als gevolg van de corona-crisis, geven zij in de ondernemerspeiling van de provincie aan. De schulden van ondernemers groeien nu al problematisch hard.

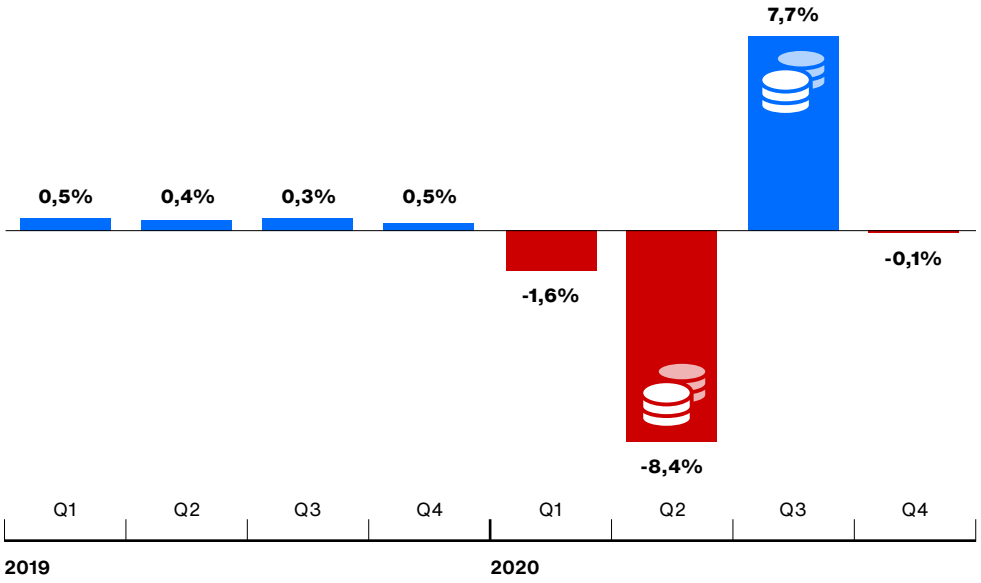
Toch zijn er lichtpuntjes. Er zijn veel startende bedrijven. En toekomst-bestendige sectoren blijven groeien, zoals techniek, bouw, overheid, onderwijs, ICT en zorg. De inkoopindex Nevi (de economische indicator voor de productiesector) stijgt en toont optimisme in de industriële productiesector.

Verwachte effecten op arbeidsmarkt blijven deels uit

De verwachte grote effecten op de arbeidsmarkt en werkgelegenheid zijn door de steunmaatregelen deels uitgebleven. Het beroep op WW en bijstand nam aanvankelijk fors toe, maar sinds de zomer van 2020 blijft dit redelijk constant.

Voor het werkloosheidspercentage geldt hetzelfde. Dit percentage liep in Utrecht op van 3,3% begin 2020 naar 4,4% eind 2020. Wat opvalt zijn de relatief hoge werkloosheid en toename daarvan onder jongeren (9,5%), mensen met een niet-westerse migratieachtergrond (7,4%) en mensen zonder startkwalificatie (10,1%). Er lijkt ook sprake van verborgen werkloosheid, doordat mensen zich in de huidige economie niet als werkzoekende melden op de arbeidsmarkt.

FIGUUR 2. **Ontwikkeling Bruto Binnenlands Product Nederland**
% verandering in volume ten opzichte van vorige kwartaal

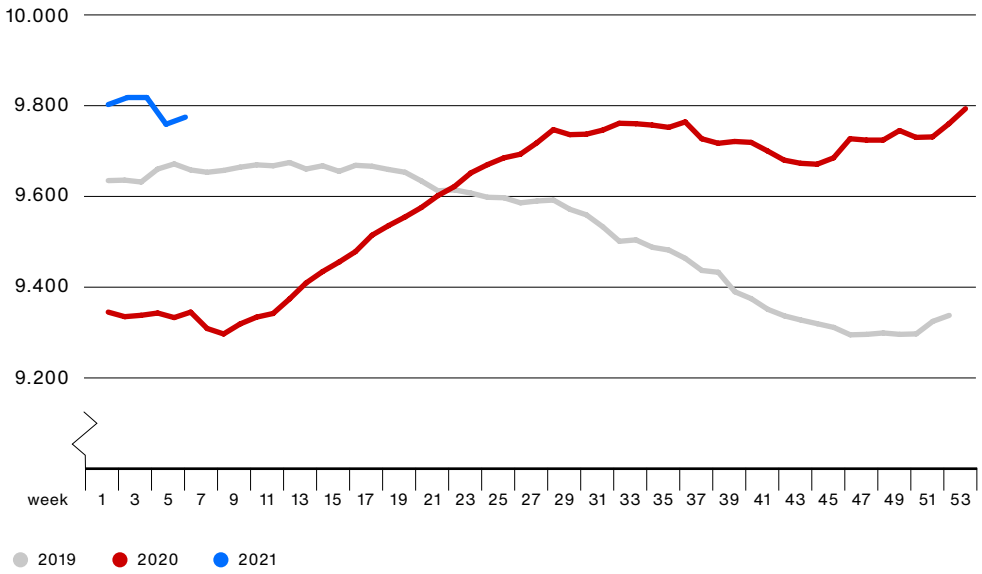

In deze figuur is te zien dat het Bruto Binnenlands Product in het tweede kwartaal van 2020 sterk daalde en in het derde kwartaal sterk steeg. Bron: CBS (Voorlopige cijfers)

De arbeidsmarkteffecten hangen samen met de sector, zoals blijkt uit de instroom in de WW (hoogste in horeca, vervoer, reisbranche), vacatures (meeste in zorg, techniek, ICT, onderwijs, waarbij ook krapte blijft) en stagetekorten. Deze arbeidsmarkteffecten treffen op dit moment met name jongeren, flexwerkers, zzp'ers en kleine ondernemers.

Zowel in een gunstig als pessimistischer scenario is er meer kans op kansenongelijkheid: de verwachte stijging van de werkloosheid treft lager opgeleiden harder, evenals flexwerkers en mensen met een migratie-achtergrond. Bovendien maakt langdurige afstand tot de arbeidsmarkt herintreding lastig.

FIGUUR 3. Stand aantal huishoudens met bijstand per week gemeente Utrecht

In deze grafiek is te zien dat het aantal huishoudens met bijstand in de gemeente Utrecht gestegen is. Let op: Y-as begint bij 9.000. Bron: gemeente Utrecht

Utrechtse binnenstad wordt hard geraakt

De Utrechtse binnenstad wordt hard geraakt door de coronacrisis, terwijl de binnensteden juist de motor voor vernieuwing en groei zijn. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, feesten vieren, demonstreren, zich verwonderen en vermaken en winkelen. Juist door de (toevallige) ontmoetingen jagen binnensteden de innovatiekracht van Nederland aan. Een bruisende binnenstad vormt ook een trekpleister voor werkgevers en zeker ook hun werknemers. Zo brengt het kloppende hart van de stad welvaart in de brede zin van het woord.

Een bruisende binnenstad vormt een trekpleister voor werkgevers en zeker ook hun werknemers. Zo brengt het kloppende hart van de stad welvaart in de brede zin van het woord.

In heel Nederland staan de functies van de centra onder druk, onder meer als gevolg van de verschuiving naar online winkelgedrag. Deze bestaande ontwikkeling is door corona in een versnelling geraakt. Winkels, horeca, cultuur, toerisme, persoonlijke diensten, internationale congressen zijn hard geraakt, wat samenkomt in de centra van grote steden. Zo'n 10% van de winkelpanden in de binnenstad staat leeg (Locatus). Er wordt een verdere stijging verwacht van deze leegstand, met name in binnensteden als Utrecht die voorheen juist als sterk te boek stonden (PBL).

Door de verandering van functies krijgen winkelcentra een nieuw aanzien. In de binnenstad wordt dat naar verwachting vooral zichtbaar bij (non-food) winkels, die een andere invulling zullen krijgen. Deze versnelde veranderingen in de binnenstad zijn tegelijkertijd een kans om de leefbaarheid van de binnenstad en het vestigingsklimaat van de stad in algemene zin een impuls te geven en daarmee ook de aantrekkingskracht van de binnenstad te behouden.

Ook sommige wijkvoorzieningencentra zijn kwetsbaar voor leegstand, maar in vergelijking tot de binnenstad minder dan gedacht. Dat komt onder meer omdat mensen winkelbezoek in de wijken makkelijker vinden dan de binnenstad en omdat speciaalzaken het relatief goed doen. De supermarkten in de wijken worden eveneens zeer goed bezocht.

De stad blijft populair als centrale vestigingsplek

Vóór corona was de vraag naar kantoren in Utrecht veel groter dan het aanbod. Dat zorgde voor prijsverhoging en daarmee ook voor verdringing van startende, groeiende, meer creatieve bedrijven naar de randen van de stad (of daarbuiten).

Naar aanleiding van corona tekenen zich inmiddels enkele trends af:

Diverse kantoorgebruikers centraliseren hun Nederlandse activiteiten in de regio Utrecht. De stad blijft populair als centrale vestigingsplek. Dat betekent dat de vraag naar kantoorruimte in deze regio gelijk blijft of toeneemt.

Werkplekken worden vaker omgevormd tot ontmoetingsplekken. Dat betekent dat de vraag naar vierkante meters ongeveer hetzelfde blijft of licht daalt.

De vraag onder kleinere en middelgrote kantoorgebruikers naar kantoorruimte neemt toe.

Dit alles versterkt ook de bestaande trends op het gebied van de mobiliteit: op de langere termijn voorzien organisaties minder gebruik van leaseauto's en meer gebruik van het openbaar vervoer. Tegelijkertijd zijn er op de korte termijn ook zorgen over het gebruik van het openbaar vervoer, omdat op dit moment meer mensen de voorkeur geven aan de auto (zie hiervoor ook paragraaf 2.8).

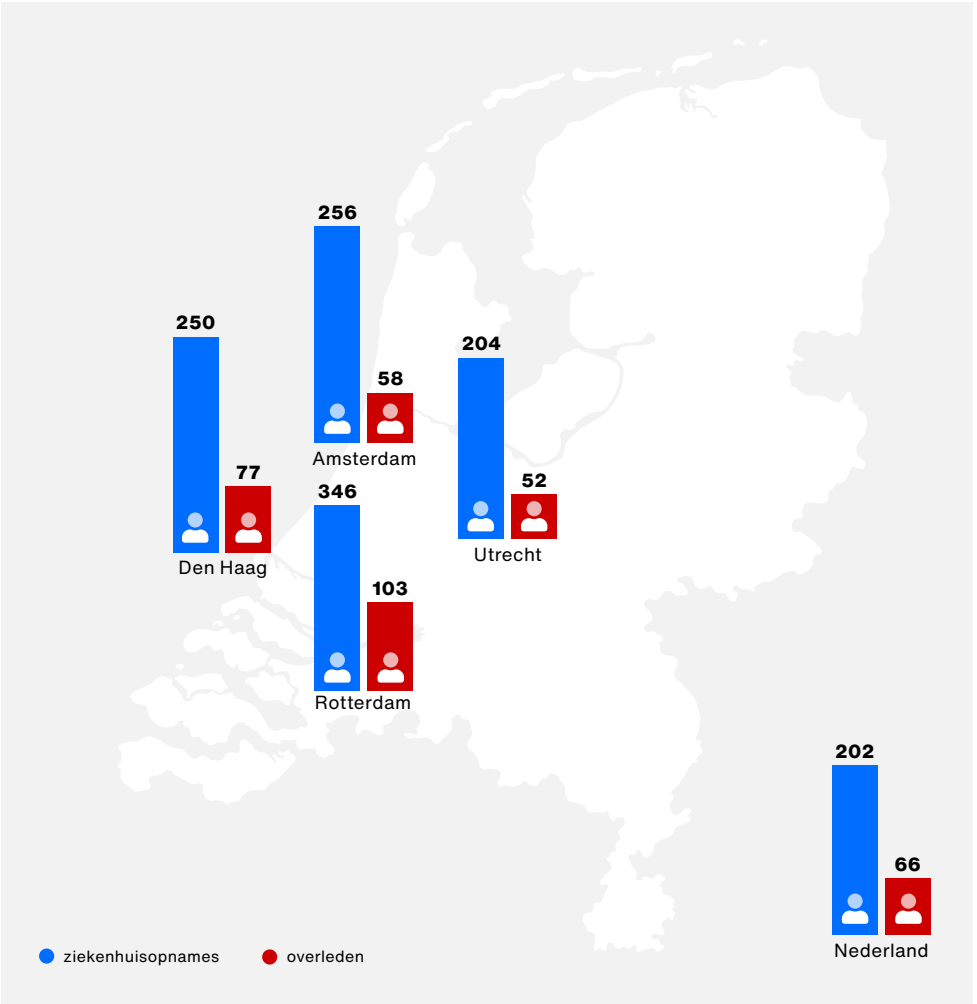
2.3 Wie worden het hardst geraakt door de crisis?

Relatief lage sterfte in Utrecht aan Covid-19

In 2020 overleden in Utrecht 187 bewoners aan de gevolgen van Covid-19. Het aantal ziekenhuisopnames bedroeg 486. Er was een lagere sterfte dan gemiddeld in Nederland en in de overige G4-steden (figuur 4). De Utrechtse bevolking is relatief jong, wat van invloed is op de ziekte- en sterftecijfers. Naast directe sterfte aan en ziekte door Covid-19, zien we een groot aantal andere effecten van de coronacrisis op de gezondheid, het individueel welbevinden, het onderwijs en het inkomen van Utrechters. Achtereenvolgens komen deze in deze paragraaf aan bod.

FIGUUR 4. Aantal ziekenhuisopnames en overledenen per 100.000 inwoners met het nieuwe coronavirus (COVID-19) in de G4-gemeenten en Nederland in 2020

Dit figuur laat zien dat Utrecht een lagere sterfte heeft dan gemiddeld als gevolg van Covid-19.
Bron: RIVM

Sterke verslechtering van mentaal welbevinden en gezond gedrag sinds het begin van de crisis

De coronacrisis veroorzaakt een toename van stress, angst, somberheid en eenzaamheid, vooral bij jongeren. Een jaar na corona ziet het Trimbos-instituut bij bijna 1 op de 4 volwassenen een verslechtering van de psychische gezondheid. In oktober 2020 was dit nog 1 op de 6.

Twee derde (68%) van de Nederlanders voelt zich momenteel enigszins tot sterk eenzaam (RIVM). Dit percentage is het hoogst onder jongeren van 16-24 jaar (84%). Landelijke studies tonen studenten met meer psychische en sociaal-emotionele problemen door digitaal onderwijs en ook kinderen met een groeiende psychische problematiek. Zo laat de Kindertelefoon in januari 2021 weten dat zij ten opzichte van de eerste lockdown 31% meer gesprekken voeren over eenzaamheid en 21% meer over emotionele problemen.

De coronacrisis leidt ook tot een verslechtering van gezond gedrag, zo blijkt zowel uit landelijk als regionaal onderzoek (GGD). Eén op de drie Utrechters beweegt (veel) minder en 13% eet (veel) minder gezond. Vragen hierover werden voorgelegd aan het Bewonerspanel, een groot online panel van inwoners van de gemeente Utrecht die enkele malen per jaar een vragenlijst invullen. Eén op de vijf leden van dit panel geeft aan (bijna) nooit meer goed te slapen. Wat betreft roken en drinken: mensen die al rookten, roken meer en vanwege beperkte uitgaansmogelijkheden is de consumptie van alcohol juist lager.

Zwaardere/complexere vragen in de zorg, zorg wordt nog steeds gemeden

In 2020 bewoog het aantal mensen dat een beroep deed op zorg in Utrecht grotendeels mee met de genomen maatregelen. Het aantal zorgmeldingen (jeugd en wmo) loopt sinds eind 2020 weer op. De zorgvraag is vaker zwaarder en complexer van karakter dan voorheen. De zorgtrajecten duren bovendien langer. Buurtteams geven aan dat het afgelopen jaar een aantal groepen intensievere ondersteuning nodig had: mantelzorgers en mensen met angstproblematiek.

Utrechtse professionals signaleren begin 2021 een stijging van overbelaste of angstige gezinnen en van sombere, depressieve en eenzame kinderen en jongeren. Dit beeld wordt bevestigd door het Bewonerspanel. De meest recente peiling (februari 2021) toont een verslechtering van sfeer in Utrechtse huishoudens (figuur 5). Bijna alle panelleden die mantelzorg verlenen (93%) ervaren de gevolgen van corona, wat het geven van mantelzorg bemoeilijkt.

De coronacrisis leidt in de zorg tot veel uitstel. Het RIVM schat in dat annulering en uitstel van de zorg in de eerste golf hebben geleid tot een verlies van ongeveer 50.000 gezonde levensjaren. Ook de leden van het Bewonerspanel melden dat zij vaak de zorg mijden: een jaar na de uitbraak van corona gaat rond de helft van de bewoners liever niet naar de huisarts of naar het ziekenhuis.

De leden van het Bewonerspanel melden dat zij de zorg mijden: een jaar na de uitbraak van corona gaat rond de helft van de bewoners liever niet naar de huisarts of naar het ziekenhuis.

FIGUUR 5. **Is de sfeer in uw huishouden veranderd sinds de maatregelen om het coronavirus te bestrijden?**

De meest recente peiling (februari 2021) toont een forse verslechtering van sfeer in Utrechtse huishoudens ten opzichte van april 2020. Bron: Bewonerspanel, gemeente Utrecht

Ook positieve ervaringen met betrekking tot gezondheid en zorg

De coronamaatregelen zorgen bij een aantal groepen ook voor positieve ervaringen. Zorginstellingen in Utrecht zien mensen met GGZ-problematiek en dak- en thuislozen die baat hebben bij minder prikkels. Het gebruik van digitale middelen in de zorg neemt toe: jonge mantelzorgers hebben meer contact met elkaar, online bijeenkomsten zijn laagdrempeliger. Een deel van de wachtlijst voor hulp in de huishouding is weggewerkt: veel mensen uit de horeca en de luchtvaartbranche hebben zich hiervoor aangemeld.

Meer Utrechters helpen buurtgenoten (partners in de stad zien hiertussen opvallend meer jongeren). De samenwerking in de stad tussen organisaties en tussen organisaties en bewoners is verbeterd. De ervaring is dat de toename in hulpvaardigheid van bewoners ook in 2021 nog doorloopt.

Culturele en maatschappelijke voorzieningen in de problemen

Een stad als Utrecht kent een groot aantal culturele en maatschappelijke voorzieningen met een lokaal, maar vaak ook regionaal of landelijk verzorgingsgebied. De effecten van de coronamaatregelen zijn ingrijpend voor de grotere commerciële voorzieningen die een terugloop in bezoekersaantallen zagen. Dat geldt bijvoorbeeld voor TivoliVredenburg (halvering van bezoekers) en het Spoorwegmuseum (tweede derde minder bezoekers).

Daarnaast zijn er voorzieningen met een lokale functie, die veelal draaien op vrijwilligers en een beperkte reserve hebben. Deze voorzieningen raken eveneens in de problemen en doen in toenemende mate een beroep op noodsteun. Er zijn ook voorzieningen die helemaal niet in aanmerking komen voor noodsteun, zoals de bibliotheek en kerken.

De crisis heeft zowel positieve als negatieve effecten op het inkomen

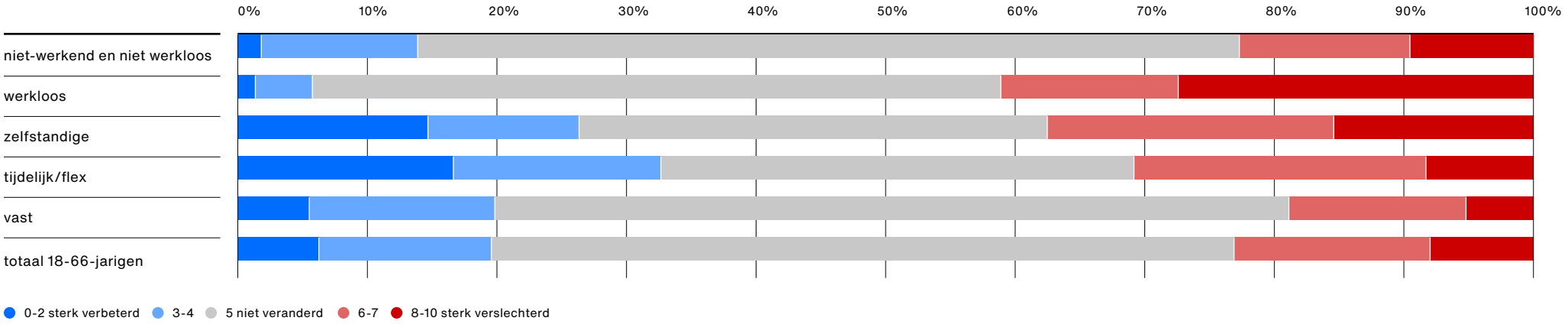
De crisis raakt veel Nederlanders en Utrechters direct in de portemonnee. Een grote groep mensen heeft echter ook een stabiel of groeiend inkomen en geeft tijdens de lockdown weinig geld uit. SCP (landelijk) en gemeente (Bewonerspanel) meten sinds het begin van de crisis de verandering in de inkomens van huishoudens. De negatieve inkomenseffecten zijn bijna even groot als de positieve effecten (figuren 6 en 7).

Toch zijn er zowel landelijk als lokaal wel degelijk signalen dat een aantal groepen stevig in inkomen achteruit is gegaan of zal gaan en daarmee in de financiële problemen dreigt te komen. Kwetsbare groepen zijn werkenden met een laag inkomen (jongeren en volwassenen zonder startkwalificatie, studenten, mensen met een arbeidsbeperking, arbeidsmigranten). Zij hebben vaak een flexibel arbeidscontract en worden sneller werkloos. Een derde van alle werknemers in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht had in mei 2020 een flexibel contract (UWV).

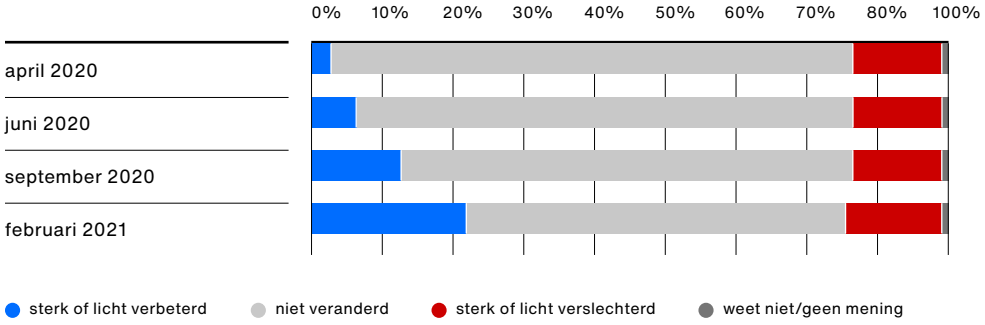
Jongeren die net afgestudeerd zijn vinden lastiger een baan, vooral zij die komen van praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en mbo (tot niveau 2). Vooralsnog lijken de werknemers in de maakindustrie op Lage Weide minder getroffen door de crisis.

FIGUUR 6. Zelfgerapporteerde verandering in huishoudensinkomen sinds begin 2020, mensen van 18-66 jaar, oktober 2020 (in procenten, n (totaal) = 1333)

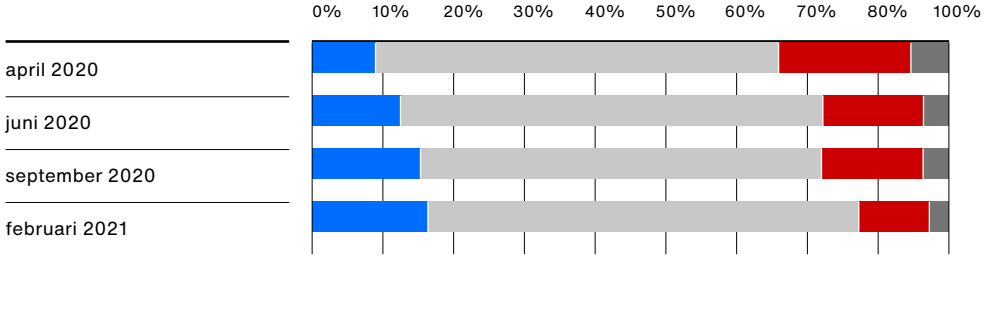

Deze figuur laat zien dat er huishoudens zijn die er financieel op achteruit zijn gegaan. Tegelijkertijd is er een aanzienlijke groep huishoudens met een stabiel of groeiend inkomen. Bron: SCP

FIGUUR 7A. Wat is er sinds 12 maart 2020 gebeurd met uw eigen inkomen?

FIGUUR 7B. Wat verwacht u dat de komende zes maanden gebeurt met uw eigen inkomen?

Deze figuren laten zien dat er zowel mensen zijn met een verslechterd inkomen als mensen met sterk of licht verbeterde inkomens. Bron: Bewonerspanel, gemeente Utrecht

Zzp'ers en kleine en middelgrote ondernemers hebben relatief vaak inkomensdaling

Zoals eerder gezegd komen met name zzp'ers en kleine en middelgrote ondernemers in de problemen. Utrechts onderzoek onder de ontvangers van de Tozo-regeling toont aan dat 23% niet in het levensonderhoud kan voorzien en 59% nog maar net. Bijna de helft (47%) heeft schulden of betalingsachterstanden. Een impactmeting onder Utrechtse ondernemers (regio) toont dat driekwart (77%) op enige manier last heeft van de crisis of verwacht op termijn diverse effecten voor de bedrijfsvoering. Opvallend genoeg nam driekwart geen enkele stap voor financiële steun.

Voor mensen in langdurige armoede is het nog lastiger er bovenop te komen

De totale omvang van armoede in Utrecht is al enkele jaren stabiel, zo geeft de Utrecht Monitor aan. Langdurige armoede (meer dan 4 jaar) nam in omvang vóór corona elk jaar al licht toe. De huidige crisis maakt de kans dat huishoudens uit de armoede komen kleiner en de kans dat hun problemen (waaronder het risico op schulden) toenemen groter. In Utrecht leven rond de 5.200 huishoudens al vier jaar of langer van een inkomen op bijstandsniveau (101% van het wettelijk sociaal minimum). Eén op de vijf arme huishoudens in Utrecht woont in Overvecht.

Zowel gemeente als partners in de stad geven aan dat er op dit moment nog geen verdere toename van armoede en schulden zichtbaar is. Er lijkt op het eerste gezicht niet veel veranderd sinds de eerste periode van de corona-crisis. Er zijn nog nooit zo weinig faillissementen geweest, minder mensen melden zich bij schuldhulpverlening en armoederegelingen worden (nog) niet vaker gebruikt. Van de leden van het Bewonerspanel komt momenteel 56% rond of houdt een beetje geld over; 29% spaart zelfs veel. Ook de Nederlandse bank ziet mensen veel sparen.

Er zijn voldoende signalen dat 'onder water' veel mensen in de problemen zijn gekomen of nog gaan komen door een terugval in inkomen.

Veel zorgen dat er toch veel mensen in de problemen zijn of komen

Tegelijkertijd zijn er in Utrecht ook voldoende signalen dat er 'onder water' veel mensen in de problemen zijn gekomen of nog gaan komen door een terugval in inkomen. Maatschappelijke partners signaleren meer mensen die in de knel komen door verlies van werk en toename van betalingsachter-standen. Hierdoor ontstaat een groot risico voor het oplopen van schulden.

Mensen met financiële problemen trekken vaak laat aan de bel. Gemiddeld duurt het vijf jaar voordat mensen met schulden hulp zoeken. Ervaring leert dat persoonlijk contact en zelf mensen direct opzoeken van groot belang is om schulden vroeg te signaleren. Daarmee kunnen vaak ernstiger problemen voorkomen worden. Nu is dat extra moeilijk door de lockdown.

Leervertragingen in het onderwijs en een forse verhoging van de werkdruk

Onderwijs op afstand duurt langer. Daardoor zijn de effecten hiervan groter dan eerder in beeld gebracht. Het SCP constateert (februari) dat de school-sluiting ingrijpend is en zowel cognitieve als sociaal-emotionele effecten heeft.

Utrechts onderzoek toont twee à drie maanden leervertraging bij leerlingen in groep 5/6/7. In het voortgezet onderwijs zijn de effecten het meest zichtbaar in het praktijkonderwijs en het beroepsgerichte deel van het vmbo. Dat komt vooral door uitval van stages en praktijkgerichte vakken.

De opgelopen leervertraging in het basisonderwijs is 60% groter bij leerlingen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status. Deze is moeilijk in te lopen en kan een langdurig economisch effect hebben. De druk op het onderwijs is hoog: in een tijd van lerarentekort ervaart 59% van de docenten momenteel meer werkstress, 16% voelt zich uitgeput, 11% zit tegen een burn-out aan.

Positieve effecten zijn er ook: het onderwijs zet massaal digitale middelen in, leerlingen en docenten doen nieuwe vaardigheden op, zoals het geven van online college of het zelf indelen van schooldagen. Het aantal aanmeldingen in het hbo groeide met 10%, met name in tekortsectoren onderwijs, zorg en techniek.

Lagere sportdeelname door corona en lastig te bereiken groepen haken als eerste af

Zoals gezegd hebben de coronamaatregelen impact op beweeggedrag en daarmee ook op sportactiviteiten: ruim twee derde (71%) van de leden van het Bewonerspanel sport inmiddels niet meer bij een club, vereniging of fitnessschool waar zij dat eerder wel deden. Een kwart sport wel vaker in de openbare ruimte.

De afdeling Sport van de gemeente Utrecht krijgt signalen dat kwetsbare Utrechters uit beeld raken van sportvoorzieningen. Buurtsportcoaches zien veel minder ouderen, mensen met een minder goede gezondheid, maar ook jongeren. Het gaat om een groep mensen die al lastig te bereiken was en als eerste afhaakt op het moment dat het (tijdelijk) niet kan.

Er zijn zorgen over de Utrechtse sportverenigingen als het gaat om ledenbehoud en de financiële situatie. Tot nu toe tonen zij zich veerkrachtig, maar een vitaliteitsscan (van SportUtrecht, voor de lockdown van december) laat zien dat met name grote (>1000 leden) en kleine verenigingen (<100 leden) lijden onder de crisis. De verenigingen teren in op reserves en investeringen. De bezoekersaantallen van de Utrechtse zwembaden halveerden in 2020.

Wat gaan bewoners in de periode na corona daarmee doen? De helft van de panelleden van het Bewonerspanel geeft aan dat zij in de toekomst het sporten en bewegen anders in willen richten door de opgedane ervaringen tijdens de lockdown.

Utrechters denken in de toekomst sporten en bewegen anders in te richten door de opgedane ervaringen tijdens de lockdown.

Jongeren en jongvolwassenen hebben extra veel last van de crisis

Inmiddels bevestigt een groot aantal onderzoeken dat jongeren en jongvolwassenen, meer dan andere leeftijdsgroepen, extra veel last hebben van de crisis (Struijs, 2020; I&O Research 2020; Maastricht UMC+, 2020, ResearchNED, 2021, Trimbos-instituut, RIVM, Eveline Crone, hoogleraar ontwikkelingspsychologie). Zij ervaren fors veel meer mentale gezondheidsproblemen, die elke maand verergeren (figuur 8).

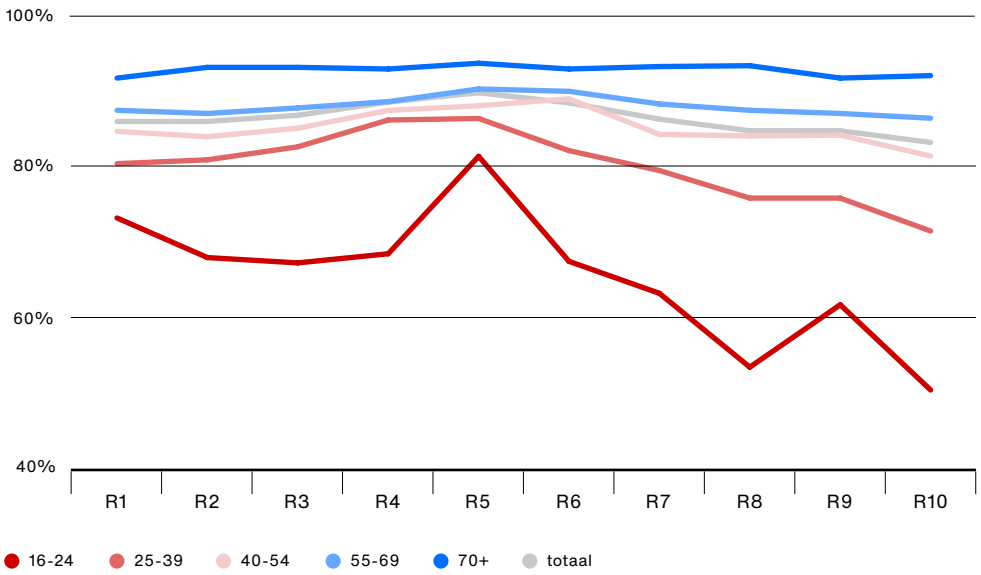
Het (tijdelijk) sluiten van het onderwijs is ingrijpend en heeft meer impact op leerlingen en studenten dan vooraf verwacht. Grote groepen jongeren kunnen zich niet goed ontwikkelen tijdens hun pubertijd, studie en vroege fases van hun carrière. Hoe lang deze effecten doorwerken is nog onduidelijk. Naar verwachting zijn de effecten nog jaren zichtbaar bij jongeren die in een kwetsbare situatie zitten vanwege de stapeling van diverse problemen. In Utrecht bevestigen jongeren, de onderwijssector en partners in de stad deze bevindingen.

Bij jongeren vindt een stapeling van effecten plaats

Onder een deel van jeugd tot 18 jaar en jongvolwassenen stapelt problematiek: huiselijk geweld, GGZ-problematiek, schulden, armoede, geringe opleiding, beperkte kansen op de arbeidsmarkt, gezondheidsproblemen, overlast en criminaliteit. De crisis vergroot problematiek die er vaak al was.

Gegevens van zorgpartners tonen eind 2020 een verdubbeling (op sommige plekken) van het aantal aanmeldingen voor specialistische jeugdhulp. Het gaat meer om jongeren dan om kinderen, een groep die een tijd relatief weinig is aangemeld. Hulpverleners constateren vaker stevige problematiek zoals depressie, angst, (game-)verslaving en schoolverzuim. Ook bij jongeren/gezinnen die al in zorg waren wordt problematiek zwaarder. Veiligheidspartners zien een groeiende jonge aanwas en doorgroeiers in de criminaliteit.

FIGUUR 8. Aandeel per leeftijdsgroep dat aangeeft psychisch gezond te zijn
Maandelijkse meting onder Nederlandse bevolking, Ronde 1 (R1) april 2020 tot Ronde 10 (R10) februari 2021

Deze grafiek toont dat de psychische gezondheid sinds corona vooral is afgenomen onder jongere leeftijdsgroepen. Bron: RIVM

2.4 Veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang

Totale criminaliteit gedaald; jongerenoverlast en cybercrime nemen toe

De geregistreerde criminaliteit in Utrecht is in 2020 zo'n 10% lager dan in 2019. Daarbij is een aantal opvallende ontwikkelingen. Er is een toename met 71% van het aantal door de politie geregistreerde incidenten met jongeren-overlast (ca. 6.500 registraties in 2020). Deze registraties zijn deels gebaseerd op meldingen van burgers en deels op eigen bevindingen van de politie.

De cijfers rondom cybercrime en fraude (digitale criminaliteit) namen explosief toe, in totaal 2020 met 38%. Daarbinnen lopen cijfers sterk uiteen en zijn er grote uitschieters:

- Meer fraude met online handel (+11%)
- Toename van identiteitsfraude (+74%)
- De cybercrime is in 2020 bijna verdubbeld, met een toename van 93% (van 86 naar 166 aangiften)

Cybercrime is een relatief nieuwe vorm van digitale (vaak georganiseerde) criminaliteit, die tijdens de coronacrisis een opmars heeft gemaakt en misbruik maakt van personen en bedrijven. Uit de cijfers blijkt dat deze vormen van criminaliteit toenemen. Daarbij geldt dat de meldings- en aangiftebereidheid bij deze vormen van criminaliteit laag is, waardoor de werkelijke omvang waarschijnlijk veel hoger is. Alle vormen van digitale criminaliteit hebben een grote impact op het slachtoffer. Er zijn vaak enorme schadebedragen mee gemoeid.

Het aantal geregistreerde misdrijven huiselijk geweld lag in 2020 12% lager dan in 2019. De vrees bestaat dat kwetsbare gezinnen door de lockdown niet goed in beeld zijn bij de hulpverlening. Wel zijn er meer overlastmeldingen en meer registraties over verwarde en overspannen personen in combinatie met GGZ en andere problematiek.

Er is een forse toename van het aantal demonstraties in de stad (van 221 in 2019 naar 445 in 2020). Dit zijn voor een deel ontwikkelingen die samenhangen met de coronacrisis. Van de 445 demonstraties in 2020 waren er 47 verbonden met corona.

Zorgen over verharding en polarisatie

Vanuit het netwerk in de stad zijn er toenemende signalen dat de voedingsbodem voor polarisatie toeneemt bij bepaalde groepen en individuen in de Utrechtse samenleving. Dat heeft te maken met een gebrek aan perspectief en een (gevoel van) ervaren onrecht. De problematiek groeit en wordt mede veroorzaakt door de (duur van) coronamaatregelen. In 2020 zijn 103 signalen ontvangen op het gebied van radicalisering.

In 2019 ging het om 96 signalen. Van het aantal signalen in 2020 waren er 67 in het tweede kwartaal. Dit aantal is vermoedelijk beïnvloed door contactbeperkingen vanwege de lockdown.

Ook groeit het aantal mensen dat complottheorieën aanhangt en anti-overheidssentimenten heeft. Dat blijkt uit een verharding in gedrag en een toename van zorgelijke uitingen, onder meer op social media. De coronacrisis heeft laten zien hoe gevoelig de gedigitaliseerde samenleving is voor verstoring van de gewone gang van zaken via online opruiing en oproepen tot protesten. Het gebruik van social media werkt hierbij als een katalysator.

Ondermijning ligt op de loer

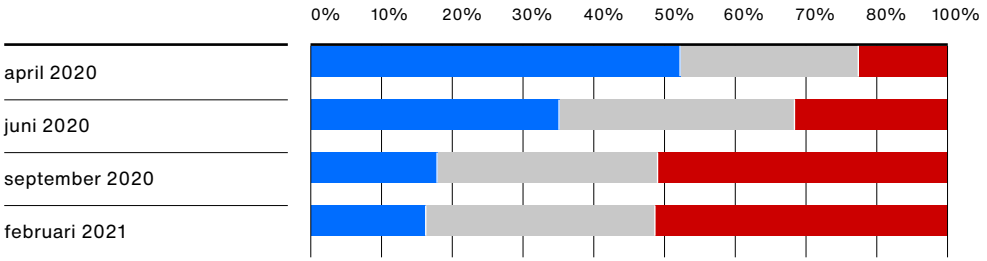
De huidige coronacrisis biedt een grotere voedingsbodem voor (drugs-) criminaliteit als gevolg van economisch en/of maatschappelijk verslechterende omstandigheden bij sociaal kwetsbare personen, gezinnen en ondernemers. Inwoners en bedrijven met schulden, kansarme of kwetsbare jongeren zijn daarbij een gemakkelijk doelwit voor de georganiseerde criminaliteit. Leegstaande panden worden als dekmantel gebruikt voor ondermijnende activiteiten.

De ontwrichtende effecten hiervan op de maatschappij zijn groot: de leefbaarheid in de wijken komt onder druk, de verloedering neemt toe en de sociale samenhang neemt af. Het is daarom van belang om de groepen die hiervoor gevoelig zijn sneller in beeld te krijgen (vroegsignalering) en daar waar nodig te steunen en betere perspectieven te bieden.

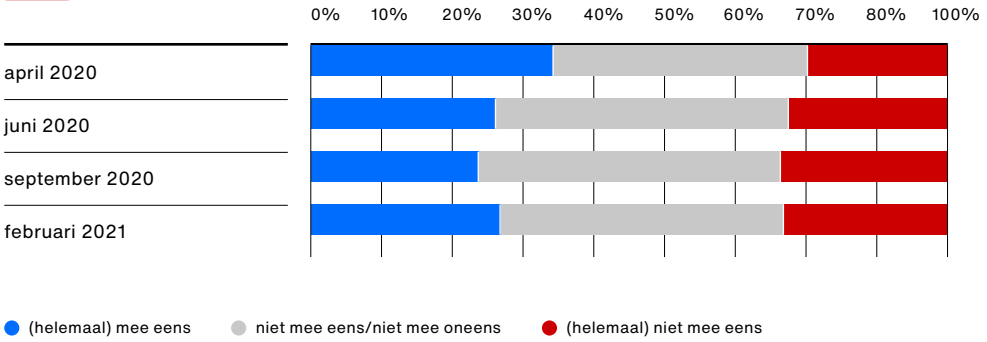
Saamhorigheid in de samenleving daalt, vertrouwen in de politiek nog steeds hoger dan voor de crisis

Tijdens de eerste lockdown gaf de helft van de Utrechtse panelleden (58%) aan meer saamhorigheid in de samenleving te ervaren. In de periode daarna is dit aandeel afgenomen naar 18% in februari 2021. Het aantal panelleden dat aangeeft zich extra in te zetten voor een ander daalde minder hard: van 38% in april 2020 tot 30% in februari 2021.

FIGUUR 9A. Ik ervaar meer saamhorigheid in de samenleving

FIGUUR 9B. Ik zet mezelf extra in voor anderen

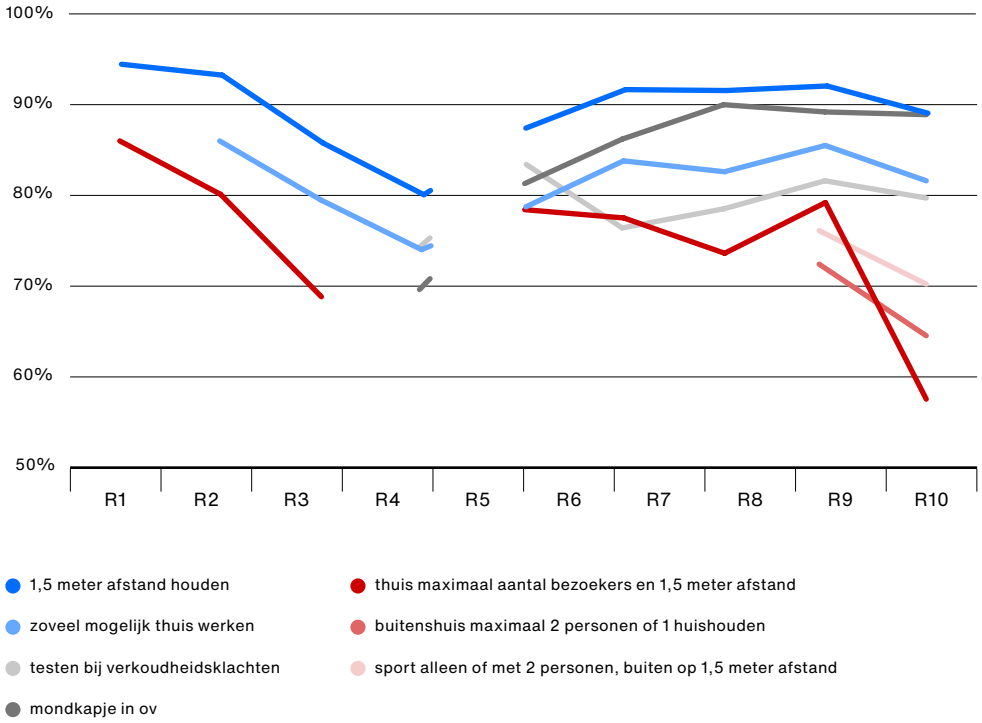

Deze figuren tonen aan hoe mensen saamhorigheid in de samenleving ervaren en zichzelf inzetten voor anderen. Bron: Bewonerspanel Utrecht

Het vertrouwen in de politiek is gedaald, maar is nog wel hoger dan voor crisis. Gegevens uit de regio Utrecht laten zien dat het vertrouwen het meest daalde bij 16-39-jarigen (-23% tussen augustus en januari ten opzichte van -15% in totaal). Er is sprake van een verdeelde samenleving als het gaat om een oordeel over de betrouwbaarheid van overheid en instellingen als RIVM

en GGD. Die verdeling loopt langs klassieke scheidslijnen van gezondheid, inkomen, opleiding, en werkzekerheid.

FIGUUR 10. Draagvlak corona-maatregelen Nederlandse bevolking
Ronde 1 (R1) april 2020 tot Ronde 10 (R10) februari 2021

Deze figuur over het draagvlak van de corona-maatregelen toont dat de contactmaatregelen in draagvlak verliezen. Bron: RIVM

Bij het begin van de coronacrisis was een stijging zichtbaar in het vertrouwen in de medemens en de overheid. Die stijging lijkt af te nemen, maar het vertrouwen is nog steeds relatief hoog.

Draagvlak voor maatregelen hoog; draagvlak voor de thuisbezoekregeling is flink gedaald

In de meest recente landelijke peiling van het RIVM (februari 2020) staat de grote meerderheid nog steeds achter de hygiënemaatregelen (85%-92%). Bezoekmaatregelen hebben minder draagvlak (56%-78%). De avondklok kan rekenen op steun van 71% van de bevolking. Vooral het draagvlak voor de thuisbezoekmaatregel daalt van 79% naar 57% ten opzichte van de peiling in januari 2021. De verwachting is dat het draagvlak voor de avondklok nog met 23% zal dalen als deze nog een half jaar aanhoudt (hoogste verwachte daling van alle maatregelen).

2.5 Verstedelijking en fysieke leefomgeving

Utrecht blijft groeien

De coronapandemie heeft een grote invloed op de bevolkingsontwikkeling van Utrecht: in 2020 overleden 143 meer mensen dan in 2019 en vestigden zich 1800 minder mensen uit het buitenland dan vorig jaar. Met name door deze lagere immigratie groeide de bevolking in 2020 minder snel dan de jaren ervoor. Op 1 januari 2021 had Utrecht 359.500 inwoners. Het afgelopen jaar groeide de stad met 1.636 inwoners. Dit is een lagere groei dan in de afgelopen jaren: tussen 2015 en 2019 was dat aantal tussen de 4.100 en 5.400 inwoners per jaar.

Naast de lagere immigratie is ook het toegenomen vertrek naar elders in Nederland een oorzaak van de lagere groei: er vertrokken 2.153 meer mensen uit de stad dan er vanuit andere Nederlandse gemeenten naar Utrecht kwamen. Van deze ontwikkeling is onbekend in hoeverre deze samenhangt met de coronacrisis. Er is (nog) geen effect van de pandemie zichtbaar op het aantal geboortes. Utrecht is de stad met de hoogste natuurlijke aanwas (geboorte minus sterfte) van alle steden in Nederland.

Alle grote steden groeien minder hard dan vóór corona

Utrecht groeide het afgelopen decennium het hardst van de G4-steden (in verhouding tot de bevolkingsomvang). Alle grote steden in Nederland kenden in 2020 een lagere groei. Utrecht bleef met een groei van 0,5% nog wel boven het landelijke groeipercentage van 0,4%. Dit geldt niet voor de andere G4-steden: in Amsterdam viel de bevolkingsgroei in 2020 nagenoeg stil.

Utrecht zal de komende jaren blijven doorgroeien. Volgens de gemeentelijke bevolkingsprognose uit 2020 passeert Utrecht in 2027 de grens van 400.000 inwoners. Echter vanwege de coronapandemie is de groei van de stad de eerstkomende jaren onzeker. Het CBS verwacht dat Nederland ook in 2021 een lagere groei zal meemaken. In de jaren 2022 en 2023 groeien de prognosecijfers dan weer naar het oude niveau. Voor Utrecht zou dit kunnen betekenen dat de grens van 400.000 inwoners een jaar later wordt bereikt. De groei op lange termijn blijft naar verwachting hetzelfde, wat betekent dat Utrecht in 2040 de 450.000 inwoners bereikt. Het effect van corona op de bevolkingsgroei laat zich echter moeilijk voorspellen.

Minder mobiliteit: (snor)fiets (-1/3), U-OV (-2/3), motorvoertuigen (-1/3)

Het doordeweeks gebruik van het U-openbaar vervoer (tram en bus) nam in coronatijd ten opzichte van dezelfde periode in 2019/2020 gemiddeld met twee derde af. Het (snor-)fietsgebruik is dagelijks gemeten op vijf meetpunten in de stad. Sinds corona daalde het gebruik van (snor-)fietsen met een derde ten opzichte van diezelfde periode het jaar ervoor.

Voor het autogebruik is ook op vijf punten gemeten (werkdagen en excl. vakanties). Het gebruik van motorvoertuigen liet eveneens een daling zien: een afname in het tweede, derde en vierde kwartaal gemiddeld met bijna een derde ten opzichte van 2019.

De veranderende patronen van werken, wonen en verplaatsen hebben grote gevolgen voor het gebruik van de fysieke omgeving. Mensen blijven meer thuis en verplaatsen zich minder. Van alle vervoersvormen, geven leden van het Bewonerspanel aan de hoogste drempel te ervaren bij het gebruik van het openbaar vervoer.

Gewenste veranderingen op het gebied van mobiliteit zijn vertraagd. Maar naar aanleiding van corona zijn wel versneld afspraken gemaakt met werkgevers en onderwijsinstellingen over het mijden van de spits en de spreiding van mobiliteit.

Koopwoningen 9,4% duurder; doorstroming huurmarkt stagneert

De druk op de koopmarkt blijft hoog en lijkt vooralsnog niet geraakt door corona. Koopprijzen blijven stijgen (2020: +9,4%), mede door een lagere hypotheekrente. Huurprijzen blijven gelijk, maar de doorstroming stagneert en de wachtlijsten voor sociale huurwoningen lopen op. Er is een toename van het aantal daklozen (met name onder arbeidsmigranten).

Aantal duurzaamheidsleningen 77% hoger dan in 2019; meer zonnepanelen

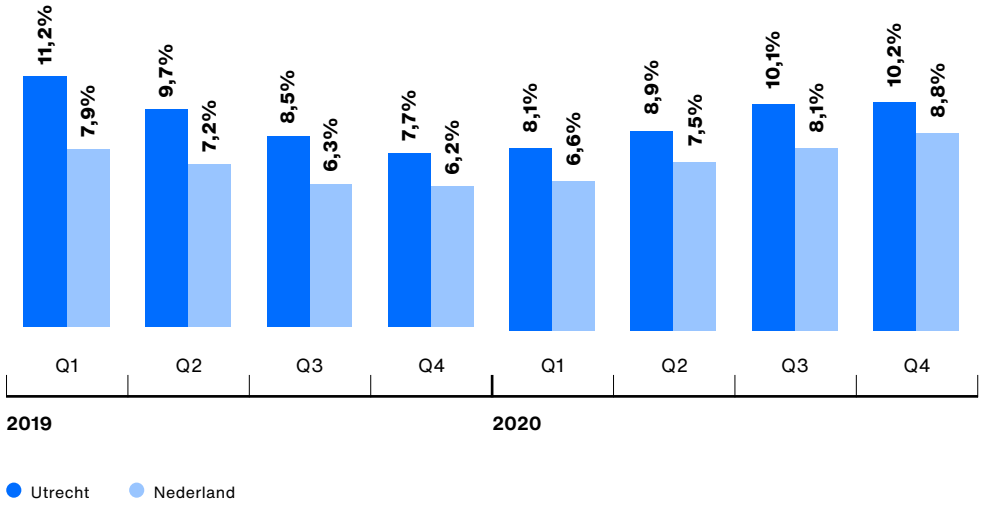
Meer thuis zijn betekent meer aandacht voor woningkwaliteit en energiebesparing. Dat geldt zeker voor Utrechters die door corona meer spaargeld hebben. Het aantal duurzaamheidsleningen is in 2020 77% hoger dan in 2019. Er is in 2020 meer duurzame energie opgewekt: het aantal daken met zonnepanelen steeg van 13% naar 17% (Smartdodo's).

Toename gebruik en herwaardering van openbare ruimte en groen in de buurt

Utrechters gaan vaker naar buiten voor een ommetje. Twee derde van hen vindt dat de coronacrisis duidelijk heeft gemaakt dat er in Nederland meer behoefte is aan groen en natuur in de eigen buurt (Motivaction). Meer ommetjes betekent meer drukte in de openbare ruimte. De behoefte en waardering voor openbare ruimte en groen is toegenomen, al pakt dit per wijk verschillend uit. Het is niet alleen druk met mensen, maar het heeft ook effect op de kwaliteit voor beleving en ontspanning, op de biodiversiteit en de recreatieve en beweegmogelijkheden. Door minder verkeersbewegingen is de luchtkwaliteit verbeterd en is er minder geluidsoverlast.

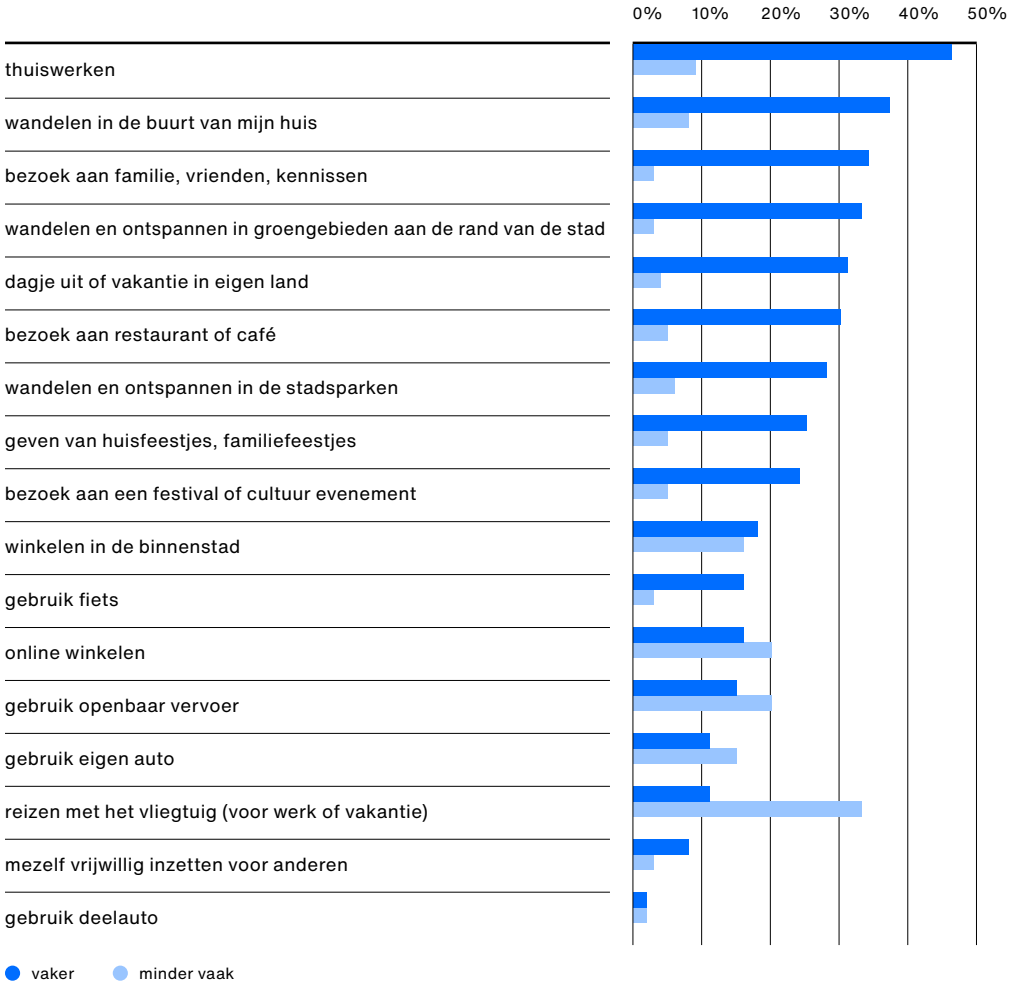
Uit het Utrechtse Bewonerspanel blijkt dat een jaar corona een grote invloed lijkt te hebben op het gedrag van mensen nadat de beperkende maatregelen zijn opgeheven. Zo geven veel respondenten aan na corona vaker thuis te gaan werken, vaker te gaan wandelen in de buurt en vaker familie te bezoeken. Ook lijkt er bijvoorbeeld op vervoermiddelkeuze het een en ander te gaan veranderen volgens de huidige inschatting van panelleden (zie figuur 11).

FIGUUR 11. **Prijsindex bestaande koopwoningen, per kwartaal**
Ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar

Deze figuur laat zien dat de huizenprijzen van bestaande koopwoningen in Utrecht de afgelopen 2 jaar elk kwartaal harder stegen dan gemiddeld in Nederland. Sinds corona stijgen de huizenprijzen harder. Bron: NVM

FIGUUR 12. **Verwacht u in het jaar nadat de coronamaatregelen zijn opgeheven het volgende vaker, even vaak of minder vaak te doen dan voor corona (dus vóór 12 maart 2020)?**

Uit deze tabel blijkt dat een jaar corona een grote invloed lijkt te hebben op het gedrag van mensen nadat de beperkende maatregelen zijn opgeheven. Bron: Bewonerspanel februari 2021, gemeente Utrecht

Uit voorgaande analyse komt het volgende samenvattende beeld naar voren:

Utrecht is een veerkrachtige stad, want kent een hoge brede welvaart en is sociaaleconomisch sterk. Utrecht kent een gunstige economische structuur met een grote vertegenwoordiging van de groeisectoren zorg, life sciences, overheid en techniek. De bevolking is relatief jong en hoog opgeleid.

De effecten op de arbeidsmarkt door corona zijn vooralsnog beperkt. Het beroep op WW en bijstand nam aanvankelijk fors toe, maar sinds de zomer van 2020 blijft dit redelijk constant. De getroffen groepen zijn de bekende groepen met een onzekere arbeidspositie, en nieuwe groepen als jongeren, zzp'ers en een deel van de mkb-ondernemers. De problematiek speelt met name in sectoren horeca, retail, cultuur, persoonlijke dienstverlening, schoonmaakbranche en evenementen.

De saamhorigheid in de samenleving is toegenomen sinds de crisis, maar het aandeel mensen dat meer saamhorigheid en vertrouwen ervaart neemt nu af. Tegelijkertijd is een verscherping van de scheidslijnen in de stad zichtbaar. Er zijn signalen dat de polarisatie in de samenleving toeneemt, wat zichtbaar wordt in het aantal rellen en demonstraties. Het risico op een toename van ondermijning neemt toe door polarisatie, economische kwetsbaarheid van groepen en leegstaand vastgoed.

Door corona vindt de al eerder ingezette omvormingen van centrumgebieden nu versneld plaats. De versnelde veranderingen in de binnenstad kunnen een risico vormen voor leefbaarheid van de binnenstad en het vestigingsklimaat van de stad in algemene zin, waarbij een aantrekkelijke binnenstad een belangrijke rol speelt. Winkeliers, ondernemers in de horeca, de evenementensector en culturele en maatschappelijke voorzieningen zijn hard getroffen. Deze ontwikkelingen tellen bij elkaar op in de binnenstad.

Een aantal groepen is hard geraakt door de crisis en heeft niet de veerkracht om zelf uit deze situatie te komen door een stapeling van effecten (inkomen en armoede, leervertraging, arbeidsmarkt, (psychische) gezondheid). Die toename geldt specifiek voor de volgende groepen: jongeren, kleine ondernemers en kinderen (waarbij het vooral gaat om de langetermijneffecten).

De stad blijft de komende jaren groeien. Door de crisis is er een toename in het gebruik en de herwaardering van de openbare ruimte en groen.

3

Advies: samenwerken aan herstel en veerkracht

Hoe gaat Utrecht nu verder? In dit hoofdstuk staan de uitgewerkte adviezen van de Taskforce om de veerkracht van Utrecht te benutten om te werken aan herstel en om specifieke groepen en voorzieningen te ondersteunen.

3.1 Bieden van perspectief: investeren in langjarige veranderingen

Vanuit de koers Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen investeert de gemeente in de gezonde ontwikkeling van de stad. Dat is een stad waarin woningen betaalbaar en bereikbaar zijn, voldoende voorzieningen zijn, werk voor iedereen, versneld vernieuwen in de zorg en een prettige leefomgeving. Met de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 wordt daaraan gewerkt. Het college heeft bij de begroting 2021 middelen vrijgemaakt om hierin te blijven investeren als onderdeel van het herstel uit de crisis.

In de tegenslagen en veranderingen die de crisis heeft veroorzaakt, ziet de Taskforce ook kansen om door te veren naar meer kwaliteit, waarbij alertheid nodig is dat iedereen in de stad hierin meegaat. Het thuiswerken en thuis-studeren hebben de stad geleerd hoe we het mijden van de spitsuren kunnen aanpakken. De dagelijkse ommetjes maken duidelijk hoe belangrijk en waardevol vergroening van de stad is. Dit zijn ook voorbeelden om versneld te werken aan Gezond Stedelijk Werken voor Iedereen en de omvorming naar een groene stad.

Gezond stedelijk leven voor iedereen

Utrechtse ambitie dat iedereen gezond en prettig kan wonen en werken in de groeiende stad:

- **De groei van de stad grijpen we aan om te zorgen voor een gezonde en prettige leefomgeving voor iedereen.**
- **Utrecht wil een stad zijn waarin iedereen zich thuis voelt, mee kan doen en zichzelf kan zijn.**
- **We werken samen aan die gezonde en prettige stad: Utrecht is van ons allemaal.**

Ruimtelijke Strategie Utrecht

De Ruimtelijke Strategie Utrecht zet in op de versterking van de groei van de stad en Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen. De groei van het aantal inwoners en woningen blijft in balans met een toename van groen in de stad, een groei van banen en voorzieningen, en passende en duurzame infrastructuur voor verkeer en vervoer en met de ambities op basis van de omschakeling naar duurzame energie.

Om bij de groei de specifieke kwaliteiten van de stad te behouden kiest Utrecht voor een stad waarin alle belangrijke functies voor dagelijks gebruik dichtbij de woon- en werkomgeving te vinden zijn: Utrecht dichtbij, de tien-minutenstad.

Verstedelijking: gezonde groei

De stad blijft groeien, ondanks economische problemen in enkele sectoren als gevolg van de coronamaatregelen. In een sterk groeiende stad is het daarom nog belangrijker om hier extra alert op te zijn en te blijven sturen op het ‘voor iedereen’. Dat vraagt om gerichte sturing en wellicht ook tegensturing in de ontwikkeling van de stad.

Het uitgangspunt van de groei voor een gezonde en inclusieve stad blijft overeind staan, omdat het een weg uit de crisis biedt én hard geraakte groepen kansen geeft. De Taskforce adviseert om te blijven investeren in het faciliteren van die groei op zo’n manier dat iedereen een plek heeft en mee kan blijven doen. In paragraaf 3.2 doet de Taskforce concrete aanbevelingen voor deze groepen.

Het uitgangspunt van de groei voor een gezonde en inclusieve stad blijft overeind staan, omdat het een weg uit de crisis biedt én hard geraakte groepen kansen biedt.

De gemeente heeft in 2020 ingezet op een programma om versneld te investeren in de belangrijke veranderopgaven: energie, klimaat, groen, mobiliteit, wonen, onderwijs en arbeidsmarkt. De Taskforce adviseert om deze koers te blijven volgen. Daarmee worden de negatieve effecten van de coronacrisis bestreden. Ook levert deze koers een bijdrage aan de opgaven in een groeiende stad.

Er zijn geplande investeringen naar voren gehaald en extra investeringen toegevoegd om een bijdrage te leveren aan de economische groei, toekomstbestendige werkgelegenheid en de leefbaarheid in wijken en buurten. Door gericht investeringen naar voren te halen en deze te combineren met externe geldbronnen kunnen de gewenste effecten versterkt worden.

Door een langer aanhoudende crisis is op een aantal punten de situatie nu anders dan vorig jaar, blijkt uit een aantal onderdelen uit hoofdstuk 2. De Taskforce adviseert daarom om een aantal accenten sterker te leggen in de herstelaanpak.

1. Investeer in een toekomstbestendige binnenstad

De leegstand in de binnenstad groeit. Afgelopen zomer bestond de leegstand van winkels voornamelijk uit tijdelijke leegstand door wisselingen van gebruikers, nu is de leegstand 9% gemiddeld. De leegstand neemt bovendien snel toe en is op sommige plekken bijna 20%. Dat is een gevaar voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad. Bovendien zijn leegstaande panden ideale plaatsen en dekmantels voor crimineel gebruik.

Zet leegstand en andere veranderingen in de binnenstad in voor een versnelde omvorming van het centrum naar een ontmoetingsplek voor iedereen.

De Taskforce adviseert om in de binnenstad niet vast te houden aan ‘hoe het was’. Zet leegstand en andere veranderingen in de binnenstad in voor een versnelde omvorming van het centrum naar een ontmoetingsplek voor iedereen. Creëer een gebied met meerdere, verschillende functies, zoals bezoeken, kopen en wonen. Zo blijft de binnenstad een trekpleister voor de stad en wordt het vestigingsklimaat verbeterd. Dat is in lijn met de recent gepubliceerde omgevingsvisie Binnenstad om de binnenstad gevarieerder en robuuster te maken. Benut ook de kansen op de korte termijn, zoals de tijdelijke invulling van leegstaande panden. De Taskforce adviseert om meer geld vrij te maken voor specifiek dit gebied, in lijn met de interventies die net van start zijn gegaan. Onderzoek daarbij of een instrument als de Wijkontwikkelingsmaatschappij (VOM) behulpzaam kan zijn.

2. Versterk de openbare ruimte

De openbare ruimte en de groene gebieden worden door corona veel intensiever gebruikt dan voorheen. Door de groei van de stad is al rekening gehouden met een intensiever gebruik van deze gebieden, omdat er meer mensen bij komen. De coronamaatregelen hebben dit versneld, onder meer omdat een toenemend aantal mensen buiten beweegt en sport. Door het veranderende gedragspatroon en de toenemende bevolking verwacht de Taskforce dat ook in de nabije toekomst mensen veel gebruik blijven maken van de directe omgeving. Dat maakt het urgent om de vergroening van de stad te versnellen.

Gezien de versneld toegenomen druk(te) adviseert de Taskforce daarom om voorrang te geven aan verbetering van de openbare ruimte voor ontspanning, ontmoeting, bewegen en sport en biodiversiteit. Dit is ook de kans om de vergroening aan te grijpen voor aanpassingen met het oog op klimaatveranderingen.

Ook in de nabije toekomst zullen mensen veel gebruik blijven maken van de directe omgeving. Dit is een kans om de vergroening van de stad te versnellen.

3. Zet in op vitaal voorzieningenniveau

De gemeente heeft in 2020 ingezet op behoud van de essentiële maatschappelijke voorzieningen, onder andere voor sport en cultuur. Nu de crisis langer voortduurt, is het voor een vitaal voorzieningenniveau in de stad belangrijk om de omslag te maken van noodsteun naar steun om deze voorzieningen sterker uit de crisis te laten komen. Veel voorzieningen hebben fors ingeteerd op hun reserves en hebben daarom geen vlees meer op de botten zitten.

Veel voorzieningen hebben fors ingeteerd op hun reserves en daarom geen vlees meer op de botten.

De huidige gemeentelijke middelen dienen gerichter ingezet te worden voor ondersteuning op maat. Deze steun moet essentiële voorzieningen helpen om op de langere termijn levensvatbaar te blijven. Verbreed daarnaast deze ondersteuning met enkele essentiële voorzieningen die de afgelopen periode tussen wal en schip vielen bij het toekennen van steun, zoals de bibliotheek en kerken met een openstelling voor publiek.

De Taskforce adviseert ook om ruimte te geven aan initiatieven die de stad helpen floreren zodra dat weer kan. Evenementen, beurzen en congressen leveren een belangrijke economische bijdrage om veerkrachtig uit de crisis te komen. De Taskforce adviseert om deze activiteiten te stimuleren. Vanuit het reguliere evenementenfonds kunnen bijvoorbeeld evenementen ondersteund worden.

De viering van Utrecht 900 kan als feest van verbinding hierin een vliegwiel zijn. Het feest markeert een nieuwe start en biedt nieuw perspectief voor de toekomst. De viering laat zien dat Utrecht in de afgelopen 900 jaar voor hete vuren heeft gestaan, maar altijd veerkracht getoond heeft. Concreet: gebruik het gemeentelijk budget voor het feest zo veel mogelijk om cultuurmakers en aanverwante dienstverlening aan werk en/of opdrachten te helpen.

De viering van Utrecht 900 laat zien dat Utrecht in de afgelopen 900 jaar voor hete vuren heeft gestaan, maar altijd veerkracht heeft getoond.

In de cultuursector is het wenselijk om enkele voorzieningen met een winstoogmerk te ondersteunen, zoals galerieën en culturele nachtinstellingen. De Taskforce stelt voor om hiervoor het vrijgekomen geld van het ministerie van OC&W in te zetten. Dit past bij de opdracht van het Rijk om het geld - naast noodsteun - ook in te zetten voor innovatie en het weer op gang brengen van de sector. Zet ook andere extra rijksmiddelen daarvoor gericht in.

4. Help de vernieuwende ondernemer

De toekomstige economie zal andere businessmodellen kennen dan die we nu kennen, meer gericht op duurzaamheid, inclusiviteit, circulair gebruik van materialen, digitale vaardigheden, slimme vervoersoplossingen, gezondheid en veiligheid. De Regionale Ontwikkel Maatschappij (ROM), waarbij de gemeente één van de partners is, biedt ondersteuning aan ondernemers die dit nastreven, juist op deze thema's. Daarmee draagt de ROM bij aan de 70.000 toekomstbestendige banen die er in de stad bij moeten komen.

Nog voor zijn oprichting heeft de ROM meer dan 90 ondernemingen geholpen door een Corona Overbruggings Lening (COL) te verstrekken. In totaal ging dit om meer dan 18 miljoen euro. Meer dan 65% van de ondersteunde bedrijven is gehuisvest in de stad Utrecht.

De COL is een regeling in de vorm van een lening, die geheel door het Rijk bekostigd wordt. Ter opvolging van de COL heeft het Rijk besloten het fondsvermogen van de ROM's te willen versterken. Dat geldt ook voor de ROM Regio Utrecht. Het Rijk vraagt de regionale ROM-aandeelhouders het beschikbare bedrag (16 miljoen) mee te financieren. Dit geld wordt dan geïnvesteerd in toekomstbestendige sectoren en een duurzame economie. Investeringen door de ROM worden altijd minimaal voor 50% aangevuld door private investeerders, zoals fondsen.

Om dit mogelijk te maken zal met de partners van de ROM de regionale cofinanciering georganiseerd moeten worden. De Taskforce adviseert daarom om de fondsbijdrage te verhogen. Dat kan door de risicoreservering op de door Utrecht ingebrachte inleg voor de ROM te verlagen.

5. Benut de kantoorleegstand

De kantorenmarkt laat na corona een gemengd beeld zien. Op sommige plekken is de druk nog altijd zeer hoog, zoals in het Stationsgebied. Op andere plekken begint de markt te ontspannen, zoals bij kantoren op bedrijfsterreinen.

De stad blijft in algemene zin populair als centraal in het land gelegen vestigingsplek en als locatie om anderen te ontmoeten. Omdat er – in tegenstelling tot de financiële crisis – flink wat investeringsgeld beschikbaar is bij ondernemingen, wordt voor deze regio geen structurele dip in de vraag naar kantoren voorzien.

Geef ruimte aan nieuwe kantoorvormen voor startende en doorgroeiende ondernemingen die behoefte hebben aan ontmoetingen en creatieve dwarsverbanden.

De Taskforce ziet wel een transformatie naar kantoren als ontmoetings-plekken. Op plekken waar kantoren beschikbaar komen, adviseert de Taskforce om nieuwe gebruikers aan te trekken. Er kan bemiddeld worden voor andere – minder kapitaalkrachtige – gebruikers, die de kwaliteit van

leven voor Utrechters bevorderen en daarmee precies passen bij de strategie van Gezond Stedelijk Leven voor iedereen.

Ook is het interessant om juist die sectoren aan te trekken die veelbelovend zijn voor de toekomstige werkgelegenheid, namelijk zorg, ICT, bouw en onderwijs. De gemeente kan actief inspelen op de komst van nieuwe laagdrempelige kantoorvormen voor startende en doorgroeiende ondernemingen, die behoefte hebben aan ontmoetingen en innovatieve dwarsverbanden.

6. Zet in op hervormingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt

De Taskforce ziet kansen om het onderwijs en de arbeidsmarkt aan te passen. De coronacrisis heeft de knelpunten pijnlijk blootgelegd. Er zijn systeemveranderingen nodig voor duurzaam gelijkere kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. De Taskforce adviseert hier een stevige lobby op in te zetten.

Hervorming onderwijs

Het Rijk (ministerie van OCW) heeft via het Nationaal Programma Onderwijs landelijk 8,5 miljard euro beschikbaar gesteld om de komende 2,5 jaar de opgelopen leervertragingen aan te pakken. Dit geld gaat grotendeels rechtstreeks naar de scholen om deze leervertraging in te lopen.

De Taskforce adviseert om deze middelen niet alleen te gebruiken voor het herstel van leervertragingen, maar ook om de kansenongelijkheid op de lange termijn terug te dringen. Dat betekent dat de gemeente hierover in gesprek gaat met de schoolbesturen en het Rijk. Alle betrokkenen hebben een gezamenlijk belang om gelijke kansen te bieden aan ieder kind. Ze delen ook de verantwoordelijkheid om hierin samen op te trekken. Dat vraagt om te kijken naar systeemkeuzes, zoals toegang tot een pedagogische voorziening voor alle jonge kinderen en het verbeteren van doorstroom en overgangen in het onderwijs. Dat geldt ook voor de begeleiding naar kansrijke beroepen.

Gebruik de financiële steun van het Rijk niet alleen voor herstel van leervertragingen, maar ook om duurzame doorbraken tot stand te brengen voor gelijke kansen in het onderwijs.

Hervorming arbeidsmarkt
De coronacrisis versterkt het beeld dat werknemers met flexcontracten harder geraakt worden dan andere werkenden. Dit vraagt juist nu om een sterke lobby voor de hervorming van de arbeidsmarkt, aansluitend bij de adviezen vanuit de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) en de commissie Borstlap over de hervorming van de arbeidsmarkt. Het vernieuwen van het arbeidsmarktbeleid kan leiden tot een meer toekomstbestendig systeem. Daarin wordt bijvoorbeeld ook 'leven lang leren' vormgegeven in samenwerking met partnerorganisaties.

De Utrechtse aanpak 'Werk voor iedereen' richt de focus op toekomstbestendige sectoren, zoals techniek, overheid, onderwijs, ICT en zorg. In deze toekomstgerichte sectoren zijn op korte en lange termijn veel medewerkers nodig. Het advies is om extra op deze aanpak in te zetten en daarmee duurzaam werk te bevorderen. De Taskforce adviseert ook om actief en gericht mensen te blijven ondersteunen die als gevolg van de crisis (acuut) van werk naar werk begeleid moeten worden. Dat geldt eveneens voor mensen die al langer een uitkering krijgen.

Ook rijksmiddelen voor herstel bieden kansen om hier tot een doorbraak te komen. Voorbeelden van een dergelijke actieve aanpak zijn de Ontdekhal Utrecht, waarbij kinderen en jongeren hun talent kunnen ontdekken en ontwikkelen op het gebied van techniek en innovatie. Ook kunnen ter plekke lessen worden verzorgd. Op het gebied van de zorg is de 'Ik-zorgshop' een voorbeeld waarbij onder andere zij-instromers en mensen met een uitkering naar banen in de zorg worden (be-)geleid. 'Techgrounds' is een initiatief, waarbij mensen vanuit de arbeidsmarkt worden begeleid naar digitale beroepen voor een succesvolle carrière in de IT.

Tenslotte blijken zzp'ers en kleine ondernemers kwetsbaar te zijn op deze arbeidsmarkt. Daarom is het van belang om maatwerk te kunnen leveren (met partners) waarbij de ondernemer en zijn toekomstperspectief centraal staat. Daarbij helpt het om structurele (rijks-)middelen te verwerven voor bijvoorbeeld de regionale mobiliteitsteams, opleidingsbudgetten en de dienstverlening aan ondernemers die afhankelijk waren van de Tozo-regeling.

De Taskforce adviseert om actief en gericht mensen te ondersteunen die als gevolg van de crisis (acuut) van werk naar werk begeleid moeten worden.

3.2 Bieden van perspectief: versterking van veerkracht

De coronacrisis heeft veel groepen hard geraakt. In dit advies kijkt de Taskforce specifiek naar de groepen die niet voldoende herstelvermogen hebben. Dit leidt tot drie groepen die extra aandacht nodig hebben om hun veerkracht te versterken.

1. Jongeren en jongvolwassenen
De coronacrisis heeft op jongeren en jongvolwassenen een groter effect dan eerder verwacht. Dat geldt specifiek voor het deel van deze groep dat over minder herstelvermogen beschikt, omdat zij op verschillende vlakken al achterstanden of problemen hadden (gezondheid, onderwijs, werk, schulden, etc). Vooral bij deze groep zal het effect hardnekkiger en langduriger zijn.

Het kost meer tijd en energie om deze jongeren weer op de rit te krijgen. Het is belangrijk om met jongeren in gesprek te blijven en daar waar nodig vanuit meerdere disciplines te steunen en perspectief te bieden.

De Taskforce adviseert voortzetting van de maatregelen om bestaanszekerheid te versterken en te investeren in opleiden en de begeleiding naar duurzaam werk. Daarnaast kunnen de beschikbare rijksmiddelen optimaal ingezet worden, bijvoorbeeld door een deel van het extra geld voor welzijn in coronatijd in te zetten om initiatieven voor de jeugd uit te breiden. Deze activiteiten dienen vooral gericht te zijn op begeleiding naar stage en werk, mentale ondersteuning, jongerenwerk en aandacht voor leefstijl en ontmoeting.

Er is een risico dat juist jongeren en jongvolwassenen die hard geraakt zijn door de crisis gevoelig zijn voor toenadering vanuit het criminele circuit.

De Taskforce adviseert ook op de korte termijn extra inspanningen te doen om te voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen zich laten verleiden door toenadering vanuit het criminele circuit. Er is een risico dat juist jongeren en jongvolwassenen die hard geraakt zijn door de crisis hier gevoelig voor zijn. De georganiseerde criminaliteit maakt daar misbruik van, bijvoorbeeld door jongeren in te zetten voor hand- en spandiensten. De zorgelijke toename van deze groep kan leiden tot een lang na-ijleffect.

Dat vraagt om extra inspanningen voor herstel en om de weerbaarheid te vergroten. Dat kan de gemeente samen uitvoeren met andere zorg- en hulpinstanties in het Zorg- en Veiligheidshuis Regio Utrecht. Op die manier gaat de gemeente actief aan de slag met de vroege signalering van deze groepen, zodat er ook sneller aan preventie gewerkt kan worden. Dat vraagt om het bieden van nieuw perspectief en om een specialistische en persoonsgebonden aanpak.

2. Zelfstandig ondernemers (zzp'ers en kleine ondernemers) in getroffen branches

Vooral kleine ondernemers zijn hard geraakt door de crisis waardoor zij onvoldoende inkomen hebben en schulden opgebouwd hebben. De Taskforce adviseert deze groep meer te ondersteunen, in nauwe samenwerking met andere betrokken partners (banken, dienstverleners, accountants). Dat gaat

om versterking van hun onderneming, de overstap naar werk in loondienst of om- en bijscholing en bij het voorkomen en oplossen van schulden. Het doel is om te voorkomen dat zij een beroep moeten doen op de bijstand voor zelfstandigen (bbz-regeling). De Taskforce adviseert ook om specifieke regelingen beter onder de aandacht te brengen bij deze nieuwe groep, bijvoorbeeld regelingen op het gebied van armoedebestrijding.

De overheid is de laatste waar de mkb-ondernemers komen voor hulp. Schakel daarom het netwerk rondom deze ondernemers in om deze groep (beter) te bereiken.

Op het midden- en kleinbedrijf heeft de gemeente minder zicht. Deze groep meldt zich niet snel bij de gemeente. De Taskforce adviseert om daarom eerst de groep mkb'ers met financiële problemen beter in beeld te brengen. Gebruik deze verdiepingsslag om gerichte dienstverlening te bieden. De overheid is de laatste waar deze ondernemers komen voor hulp. Schakel daarom het netwerk rondom deze ondernemers in om deze groep (beter) te bereiken.

Ondernemers die door de crisis in de schulden zijn geraakt, zijn net als de hierboven genoemde groepen mogelijk gevoelig voor toenadering vanuit het criminele circuit. Het is van groot belang om een criminele carrière en investering van crimineel geld in ondernemingen te voorkomen. Deze ondernemers hebben directe ondersteuning nodig, dus het is belangrijk hiervoor middelen beschikbaar te stellen

De Taskforce adviseert om (door)startende ondernemers kansen te bieden, zeker in toekomstbestendige sectoren. De gemeente kan dit ondersteunen door het verstrekken van vergunningen. Ook kan de gemeente de veiligheid bevorderen door integriteitsonderzoeken te laten uitvoeren op basis van de wet Bibob. Hiermee werkt de gemeente aan een gezond ondernemersklimaat voor de middellange termijn.

3. Mensen met een stapeling van problemen

Bij de groep mensen die al achterstanden heeft op verschillende vlakken, komen de gevolgen van de coronacrisis boven op de problemen die er al waren. Daarbij gaat het onder meer om de verslechterde positie op de arbeidsmarkt, gezondheidsproblemen of schulden. Juist voor deze groep is het belangrijk om de eerdere maatregelen voor bestaanszekerheid te versterken. Dat betekent investeren in opleidingen en de voortzetting van de begeleiding naar duurzaam werk.

Door een uitgestelde zorgvraag tijdens de lockdown-periode ontstaat een grotere instroom in de zorg.

Door een uitgestelde zorgvraag tijdens de lockdown-periode ontstaat een grotere instroom in de zorg. Ook is er een verzwaring van de problematiek zichtbaar, die naar verwachting verder toeneemt. Het blijft belangrijk om voldoende aanvullende zorg te leveren. Ook moet verergering van de problematiek voorkomen worden, zodat zorgorganisaties goede zorg kunnen blijven bieden en de druk op hun eigen medewerkers kunnen beperken.

De Taskforce adviseert daarnaast om een deel van de extra financiële middelen vanuit het Rijk voor welzijn in coronatijd beschikbaar te stellen aan initiatieven voor kwetsbare groepen in de stad. Dat betekent extra ondersteuning voor mensen die psychisch kwetsbaar zijn, voor mensen die begeleiding nodig hebben op het gebied van leefstijl en voor mensen met een verstandelijke beperking.

De toename van de vraag naar zorg in combinatie met de tekorten in de jeugdzorg en wmo (wet maatschappelijke ondersteuning) vragen om een onverminderde lobby naar Den Haag voor voldoende financiële middelen. Daarnaast werkt de gemeente aan het beheersbaar houden van de zorgkosten op de (middel-)lange termijn.

4. Versterken van de veilige en leefbare stad

De toenemende signalen over polarisatie bij bepaalde groepen en personen door gebrek aan perspectief en (gevoel van) ervaren onrecht (anti-overheids-sentimenten) zijn zorgelijk. Het gaat om problematiek die versterkt is door corona en ook langdurig zal doorwerken.

Er zijn op de korte termijn extra maatregelen nodig om de polarisatie verder tegen te gaan. Die vormen een aanvulling op eerder genomen maatregelen om bestaanszekerheid te versterken en daarmee het perspectief te verbeteren. De Taskforce adviseert om vanuit de gemeente hier extra op in te zetten. Daarbij zijn ook betrokkenheid en geld vanuit het Rijk nodig.

Ook de verontrustende stijgende trend van cybercrime moet op korte termijn worden tegengegaan. Cybercrime en fraude zijn met een opmars bezig. Deze vormen van criminaliteit hebben in de coronatijd een extra grote groei doorgemaakt, omdat criminele organisaties misbruik maken van de kwetsbaarheid van de digitalisering van de samenleving. Met name bij afhankelijke groepen als ouderen slaan zij hard toe, maar ook bedrijven en kleine ondernemers zijn slachtoffers.

Met trainingen en voorlichting op het gebied van digitale weerbaarheid kan deze negatieve ontwikkeling gekeerd worden. Er zijn al extra stappen genomen, maar de versterking van de digitale weerbaarheid dient nu extra aandacht te krijgen. De technologie en digitale afhankelijkheid ontwikkelen zich snel en criminelen liften daarop mee.

3.3 Samen werken aan een krachtige stad

De coronacrisis zet de gemeentelijke organisatie onder druk. Maar de organisatie is ook tot veel goede dingen in staat. De samenwerking tussen de gemeentelijke organisatie en partners in de stad is intensiever geworden. Het werken vanuit opgaven in de stad heeft een impuls gekregen, zowel intern als met partnerorganisaties.

De Taskforce vindt het waardevol om die intensievere samenwerking door te zetten en de opgedane leerervaringen vast te houden. Hetzelfde geldt voor de vele initiatieven die vanuit de stad genomen zijn. Ook die energie wil de Taskforce vasthouden en versterken. De gemeente kan daaraan bijdragen door die initiatieven te erkennen en extra te waarderen.

Deze samenwerkingsverbanden bieden daarnaast een goed uitgangspunt om samen ook vorm te geven aan het herstel: de stad is deel van de oplossing om uit de crisis te komen. De veerkracht van de stad wordt het beste benut als er ook breed gedeeld eigenaarschap is in de stad.

Tegelijkertijd wordt in een crisis meer gekeken naar het leiderschap van de overheid. Dit vraagt van bestuur en organisatie om actiever aan tafels in de stad deel te nemen, ook daar waar de verantwoordelijkheid niet in de eerste plaats bij de gemeente ligt. De kwaliteit van de herstelaanpak wordt sterk bepaald door het vermogen om snel te kunnen handelen. Dit vraagt duidelijke aanwezigheid in de stad, kort samen te vatten als: ‘eropaf’.

De stad is deel van de oplossing om uit de crisis te komen.

De crisis zal nog een lange schaduw over de stad werpen, wat betekent dat de effecten ook de komende jaren op allerlei terreinen nog merkbaar zullen zijn. Het is belangrijk om bij alle stappen steeds te kijken door de bril van herstel: hoe draagt een initiatief of activiteit daar het meest aan bij? Als daar geen overtuigend antwoord op is, kan een initiatief ook een langzamer tempo worden uitgevoerd.

Als er radicale keuzes nodig zijn, dan is dit het moment om door te pakken. Dat geldt voor maatregelen die sterk bijdragen aan de weg uit de crisis. Uitstel van deze ingrepen leidt tot afname van het benodigde draagvlak.

Het is van belang dat de gemeentelijke organisatie voldoende toegerust is om de groei van de stad goed te begeleiden, juist ook na de crisis. De inzet van medewerkers is daarbij hard nodig. Zorg daarbij ook voor mensen die in staat zijn om tot goede samenwerking te komen met partners in de stad en bruggen kunnen slaan. Er zijn mensen nodig die strategische doorbraken kunnen ontwerpen en begeleiden. Bovendien heeft de crisis veel gevraagd van de organisatie. Het is voor de organisatie van wezenlijk belang dat er focus komt op het herstel.

Bij diverse gewenste veranderingen kan de gemeentelijke organisatie ook zelf het goede voorbeeld geven. Denk hierbij aan het stimuleren van thuiswerken en het gebruik van slimme digitale oplossingen om de mobiliteit terug te dringen.

3.4 Investeringen in herstel en veerkracht

Naar aanleiding van de coronacrisis heeft de gemeenteraad bij de begroting 2021 vier herstelmaatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn gericht op het behoud van essentiële voorzieningen, de versterking van bestaanszekerheid, investeringen in opleiding en begeleiding naar werk van mensen die werkloos zijn geworden. Als vierde onderdeel gaat het om (extra) investeringen in projecten die de leefbaarheid in de stad vergroten en werkgelegenheid opleveren.

De Taskforce adviseert om deze herstelmaatregelen te behouden en volop door te zetten én gericht te kijken waar de flexibiliteit benut kan worden om de specifiek genoemde groepen in dit adviesrapport te ondersteunen.

Het is belangrijk om de bestaande middelen gericht in te zetten en aansluiting te zoeken bij bestaande programma's, zowel de gemeentelijke programma's als die van partners in de stad.

De Taskforce adviseert een begrotingsstrategie te kiezen waarbij men blijft investeren in herstel en veerkracht en daarbij enig risico te nemen. Daarnaast adviseert de Taskforce om op dit moment niet structureel fors te bezuinigen op zaken die het herstel van de stad bevorderen. Bezuinigen in crisistijd werkt herstel tegen, terwijl het juist nu belangrijk is om de bestaande veerkracht te benutten. Blijf ook investeren in de grote veranderopgaven (energie, mobiliteit, wonen, werk), juist daar waar dit ook bijdraagt aan de leefbaarheid en kansengelijkheid in de stad.

De stad kan dit niet alleen. Daarom zijn herstelmiddelen van het Rijk noodzakelijk. De Taskforce geeft het nadrukkelijke advies om op korte termijn concrete voorstellen te doen voor het aantrekken van extra middelen vanuit (herstel-)fondsen van Rijk, provincie en EU. De investeringsstrategie van de Ruimtelijke Strategie Utrecht biedt hiervoor een belangrijke basis. Kijk ook naar de bredere thema's die in die fondsen worden benoemd, zoals werkgelegenheid, betaalbare woningbouw en zorg.

Benut hierbij de samenwerking op regionaal niveau (provincie, ROM, EBU etc.) en netwerken (G4, VNG, IPO, Randstad) om gezamenlijk op te trekken richting het Rijk, maar durf ook nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan om gerichte doelen te bereiken.

Perspectief voor de stad

Investeer in gezonde groei en langjarige veranderingen

1. Investeer in een toekomstbestendige binnenstad
2. Versterk de openbare ruimte
3. Zet in op een vitaal voorzieningenniveau
4. Ondersteun de vernieuwende ondernemer
5. Benut de kantoorleegstand
6. Zet in op hervormingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt

Versterk de veerkracht van specifieke groepen

1. Meer aandacht voor jongeren en jongvolwassenen
2. Ondersteun zzp'ers en kleine ondernemers in getroffen branches
3. Richt de focus op mensen met een stapeling van problemen
4. Versterk de veilige en leefbare stad

Bijlagen

Gebruikte bronnen

I&O Research 2020, Maastricht UMC+, 2020

ResearchNED, 2021

The impact of COVID-19 on the mental health of adolescents and youth, Unicef, 2020

Literatuuronderzoek VG, Resultaten impact corona op gezondheid, januari 2021

Commissie Actuele Nederlandse Suïcideregistratie; februari 2021

Landelijk onderzoek van de Kindertelefoon; januari 2020

Onderzoek Nederlandse Verenigingen voor Anesthesiologie en Heelkunde, 2020

RIVM Impact van de eerste COVID-19 golf op de reguliere zorg en gezondheid: https://www.rivm.nl/nieuws/eerste-covid-19-golf-heeft-grote-impact-op-reguliere-zorg-en-gezondheid

Covid-19 and the social determants of health, Rollston en Galea; juni 2020

Roeline G. Kuijer & Jessica A. Boyce (2012) Emotional eating and its effect on eating behaviour after a natural disaster. In: ScienceDirect: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0195666312000888?via%3Dihub

Palaces for the people, Eric Klinenberg, 2020

A daily diary study on adolescents' mood, empathy, and prosocial behaviour during the covid-19 pandemic, Eveline Crone, 2020

Prinstein, et al., 2016; Seyle et al., 2013; Olteanu et al., 2011

Coping After Disaster (psychiatry.org), Mariëtte Boon & Liesbeth van Rossum, LUMC, 2020 https://www.psychiatry.org/patients-families/coping-after-disaster-trauma

Behavioral Health - Healthy, Resilient, and Sustainable Communities After Disasters (nih.gov): https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK316541/

Wegvallen eindtoets in het basisonderwijs, DUO

Learning inequality during the COVID-19 pandemic, Oxford University

The Economic Impacts of Learning Losses, Oxford University

Kindermishandeling tijdens de eerste lockdown, Universiteit Leiden

Lessen uit de lockdown, Didactief

Huishoudens brengen exceptioneel veel geld onder bij banken in 2020, De Nederlandse Bank; 29 januari 2021

COVID-19 en schuldenproblematiek in Nederland, Deloitte en SchuldenlabNL; 16 juni 2020

Derde coronapeiling: Weinig mogelijkheden om inkomensterugval op te vangen, Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Een vijfde van de Nederlanders ervaart inkomensterugval, Nibud; 3 april 2020 https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-een-vijfde-van-de-nederlanders-ervaart-inkomensterugval

Kwetsbaarheid én veerkracht bij aanvragen van een Tozo-uitkering, Kromhout, M. et al., HU; januari 2021.

COVID-19 actieplan Mkb, Deloitte en SchuldenlabNL; januari 2021

Derde impactmeting corona ondernemers regio Utrecht, I&O Research; januari 2021

Kwetsbare groepen lopen grootste risico op werkverlies en armoede, Sociaal en Cultureel Planbureau; juli 2020

Corona en de betekenis van het Culturele leven, Sociaal en Cultureel Planbureau; november 2020

SCP Coronakompas over kwaliteit van leven en samenleving tijdens de coronacrisis, Sociaal en Cultureel Planbureau; oktober 2020

Meer informatie over de recente ontwikkelingen in Utrecht en achterliggende cijfers zijn te vinden in de Utrecht Monitor en Utrecht in Cijfers.

Onze samenleving in tijden van corona, Sociaal en Cultureel Planbureau; december 2020

Ruim 3 procent meer bijstandsontvangers in 2020, Centraal Bureau voor de Statistiek

Het effect van het wegvallen van het zelfstandigeninkomen, Centraal Bureau voor de Statistiek

Locatus, UWV, SBB, CBS/EBB, PAR, CPB, BCG, Provincie Utrecht, GU (W&I, EZ, Interne COVID-19-monitor)

Kleine ondernemers en hun ondersteuningsbehoeften. Hogeschool Utrecht; januari 2021

Onzekerheid en hoop: Bedrijvendynamiek in 2020. J van Dijk & E. Stam, Universiteit Utrecht; maart 2021

Perspectief op herstel, Advies Denktank Coronacrisis, SER; januari 2021

Retail: Ontwikkeling leegstand: Ondanks corona stijgt winkelleegstand in Nederland nauwelijks, Locatus

Veerkracht op de proef gesteld, Planbureau voor de Leefomgeving

Kapitaal: Innovatie in tijden van corona, Nyenrode.nl

Nevi.nl

Kleinbedrijf Index, Qredits, ONL en Hogeschool Utrecht

Monitor Creatieve Industrie 2019, Media Perspectives; 13 januari 2020

The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis, EY, GESAC, Rebuilding Europe, januari 2021

Survey on Stage, Kunsten ’92; juni 2020

Monitor Impact Coronacrisis #16, 16 februari 2021, Provincie Utrecht

Cultuursector: routekaart mist exit-strategie en perspectief, NRC; 3 februari 2021

Taskforce: nieuwe routekaart biedt cultuur-sector weinig perspectief, Kunsten ‘92

Cases rapport noodsteun Utrecht Berenschot; september 2020

Onderweg naar overmorgen, Raad voor Cultuur; november 2020

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, stand van zaken, Mullier Instituut, najaar 2020

Het sport- en beweeggedrag van Young Urban Professionals tijdens de coronamaatregelen en hun verwachtingen voor de toekomst, Mullier Instituut, 2020

Utrecht Convention Bureau

Jaarverantwoording IVP 2020

Politie jaarcijfers 2020

MMA-meldingen 2020

De verdeelde samenleving. De maat-schappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland, Erasmus School of Social and Behavioural Sciences & Kenniswerkplaats

Leefbare Wijken, december 2020

Horizonscan Nationale Veiligheid 2020, Analistennetwerk Nationale Veiligheid, RIVM, oktober 2020

Heb jij een leegstaand pand in de Utrechtse binnenstad gezien? Geef het aan op deze kaart, Duic.nl

Verzwaring lockdown raakt kwetsbare werkenden hard, Planbureau voor de Leefomgeving

Meerderheid kiezers noemt klimaat belangrijk voor stemkeuze, I&O Research

Tot € 600 miljoen per jaar nodig voor Klimaatakkoord, VNG

Duurzaam investeren populairder in tweede golf, Stadszaken.nl

ING: grotere mkb-bedrijven gebruiken coronacrisis om te verduurzamen, NOS

What can we learn from past pandemic episodes? Iata.org

Aanbieders hypotheken voeren een renteoorlog, NRC

Groen herstel: Groen uit de crisis, Raad voor de leefomgeving en Infrastructuur

Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen, Gemeente Utrecht, 2020

Trendrapportages coronavirus, Gemeente Utrecht

Ontwikkeling bijstandsbestand, Gemeente Utrecht

Samen zijn we Utrecht, raadsbrief Gemeente Utrecht; 14 januari 2020

Veerkracht in coronatijd, raadsbrief Gemeente Utrecht; 11 februari 2021

Atlas voor Gemeenten (2020), De 50 grootste gemeenten van Nederland op 50 punten vergeleken; Uitgave 2020, thema Sport

Rabobank, Universiteit Utrecht (2019), Brede welvaart pas na tien jaar boven niveau van voor de economische crisis. Utrecht: RaboResearch, Universiteit Utrecht; juni 2019

Rabobank, Universiteit Utrecht (2021), Laat herstel brede welvaart niet weer tien jaar duren. Utrecht: RaboResearch, Universiteit Utrecht; maart 2021

Bewonerspanel Utrecht, 2020 en 2021

Utrecht Monitor, maart 2021, www.utrecht-monitor.nl

Centraal Economisch Plan 2021, CPB; 31 maart 2021

Dataset figuren

FIGUUR 1. **Positie van 8 grootste gemeenten binnen woonaantrekkelijkheidsindex 2020 (tussen haakjes 2019)**

stad	totale index	1. bereikbaarheid banen	2. cultureel aanbod	3. veiligheid	4. koopwoningen	5. nabijheid natuur	6. culinaire kwaliteit	7. Universiteit	8. historisch karakter
Amsterdam	1 (1)	1 (1)	1 (1)	50 (50)	50 (50)	11 (11)	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Rotterdam	16 (12)	13 (9)	21 (20)	49 (49)	49 (49)	24 (24)	4 (5)	3 (3)	7 (7)
Den Haag	9 (6)	4 (2)	14 (12)	46 (46)	45 (45)	32 (32)	17 (14)	12 (12)	4 (4)
Utrecht	**2 (2)**	**2 (3)**	**2 (2)**	**20 (20)**	**40 (41)**	**2 (2)**	**26 (24)**	**1 (1)**	**6 (6)**
Eindhoven	14 (13)	27 (27)	9 (7)	47 (48)	41 (40)	26 (26)	8 (15)	3 (3)	33 (33)
Groningen	27 (28)	42 (42)	4 (9)	42 (45)	46 (47)	15 (14)	27 (21)	3 (3)	9 (9)
Tilburg	24 (21)	29 (28)	17 (13)	41 (42)	34 (34)	25 (25)	35 (31)	3 (3)	29 (29)
Almere	36 (41)	19 (25)	50 (50)	21 (23)	3 (4)	14 (15)	42 (44)	12 (12)	49 (49)

1. Indexcijfer voor aantal banen dat binnen acceptabele tijd te bereiken is (per auto en OV); 1=hoogste aantal, 50=laagste aantal.
2. Jaarlijks aantal uitvoeringen in de podiumkunsten per 1.000 inwoners; 1=hoogste aandeel, 50=laagste aandeel.
3. Samengesteld indexcijfer op basis van geweldsmisdrijven en vernielingen; 1=laagste aandeel, 50=hoogste aandeel.
4. Aantal koopwoningen als percentage van de woningvoorraad; 1=hoogste aandeel, 50=laagste aandeel.
5. Nabijheid van natuurgebieden.
6. Indexcijfer voor de kwaliteit van de restaurants in de gemeente; 1=hoogste kwaliteit, 50=laagste kwaliteit.
7. Aanwezigheid van een universiteit.
8. Percentage vooroorlogse woningen (met bouwjaar vóór 1945); 1=hoogste aandeel, 50=laagste aandeel.

In deze tabel is te zien dat Utrecht de tweede plaats op de woonaantrekkleijkheidsindex vooral te danken heeft aan de aanwezigheid van Universitair onderwijs, de nabijheid van natuur, de bereikbaarheid van banen en het cultureel aanbod. Bron: Atlas voor gemeenten

FIGUUR 2. **Ontwikkeling Bruto Binnenlands Product Nederland**
% verandering in volume ten opzichte van vorige kwartaal

	2019	2020
1e kwartaal	0,5%	-1,6%
2e kwartaal	0,4%	-8,4%
3e kwartaal	0,3%	7,7%
4e kwartaal	0,5%	-0,1%

In deze tabel is te zien dat het Bruto Binnenlands Product in het tweede kwartaal van 2020 sterk daalde en in het derde kwartaal sterk steeg. Bron: CBS (Voorlopige cijfers)

FIGUUR 3. **Stand aantal huishoudens met bijstand per week gemeente Utrecht**

Week	2019	2020	2021
1	9626	9343	9807
3	9623	9336	9816
5	9662	9331	9791
7	9644	9307	
9	9655	9317	
11	9658	9340	
13	9651	9407	
15	9646	9453	
17	9657	9512	
19	9644	9552	
21	9604	9599	
23	9599	9649	
25	9589	9682	
27	9582	9715	
29	9564	9733	
31	9526	9743	
33	9498	9757	
35	9476	9749	
37	9432	9724	
39	9386	9718	
41	9348	9697	
43	9325	9670	
45	9309	9682	
47	9294	9721	
49	9294	9742	
51	9322	9728	
53		9790	

In deze tabel is te zien dat het aantal huishoudens met bijstand in de gemeente Utrecht gestegen is. Bron: gemeente Utrecht

FIGUUR 4. **Aantal ziekenhuisopnames en overledenen per 100.000 inwoners met het nieuwe coronavirus (COVID-19) in de G4-gemeenten en NL in 2020**

Stad	Ziekenhuisopnames	Overledenen
Utrecht	**204**	**52**
Amsterdam	256	58
Rotterdam	346	103
Den Haag	250	77
Nederland	**202**	**66**

In deze tabel is te zien dat Utrecht een lagere sterfte heeft dan gemiddeld als gevolg van Covid-19. Bron: RIVM

FIGUUR 5. **Is de sfeer in uw huishouden veranderd sinds de maatregelen om het coronavirus te bestrijden?**

April 2020	Nee	Ja, in positieve zin	Ja, in negatieve zin	Weet niet/geen mening
Totaal	**56%**	**23%**	**13%**	**9%**
Ik woon alleen	65%	9%	12%	14%
Ik woon samen, zonder kind(eren)	61%	23%	9%	6%
Ik woon samen, met kind(eren)	44%	31%	16%	8%
ik woon alleen, met kind(eren	43%	36%	15%	7%
ik woon bij mijn ouders/verzorgers	48%	36%	10%	7%
16 t/m 29 jaar	50%	30%	10%	10%
30 t/m 39 jaar	50%	27%	12%	11%
40 t/m 54 jaar	53%	24%	14%	8%
55 t/m 64 jaar	60%	20%	13%	7%
65+	69%	12%	11%	9%
Februari 2021				
Totaal	**57%**	**13%**	**21%**	**8%**
Ik woon alleen	64%	4%	20%	12%
Ik woon samen, zonder kind(eren)	61%	16%	16%	7%
Ik woon samen, met kind(eren)	48%	18%	27%	7%
ik woon alleen, met kind(eren	49%	13%	29%	9%
ik woon bij mijn ouders/verzorgers	36%	7%	50%	7%
16 t/m 29 jaar	46%	19%	26%	9%
30 t/m 39 jaar	51%	17%	20%	11%
40 t/m 54 jaar	51%	15%	26%	7%
55 t/m 64 jaar	62%	10%	21%	7%
65+	69%	9%	14%	9%

De meest recente peiling (februari 2021) toont een forse verslechtering van sfeer in Utrechtse huishoudens ten opzichte van april 2020. Bron: Bewonerspanel, gemeente Utrecht

FIGUUR 6. **Zelfgerapporteerde verandering in huishoudensinkomen sinds begin 2020, mensen van 18-66 jaar, oktober 2020 (in procenten, n (totaal) = 1333)**

	totaal 18-66-jarigen	Vast	tijdelijk/flex	zelfstandige	werkloos	niet-werkend & niet-werkloos
0-2 sterk verbeterd	6,2	5,5	16,6	14,7	1,1	1,8
3-4	13,3	14,3	16,0	11,6	4,3	12,0
5 niet veranderd	57,3	61,3	36,5	36,2	53,1	63,4
6-7	15,1	13,7	22,5	22,1	13,8	13,2
8-10 sterk verslechterd	8,0	5,2	8,3	15,4	27,5	9,5

In deze tabel is te zien dat er huishoudens zijn die er financieel op achteruit zijn gegaan. Tegelijkertijd is er een aanzienlijke groep huishoudens met een stabiel of groeiend inkomen. Bron: SCP

FIGUUR 7A. Wat is er sinds 12 maart 2020 gebeurd met uw eigen inkomen?

	zal sterk of licht verbeteren	zal niet veranderen	zal sterk of licht verslechteren	weet niet/geen mening
Apr-'20	3%	82%	14%	1%
Jun-'20	7%	78%	14%	1%
Sep-'20	14%	71%	14%	1%
Feb-'21	24%	59%	15%	1%

FIGUUR 7B. Wat verwacht u dat de komende zes maanden gebeurt met uw eigen inkomen?

	zal sterk of licht verbeteren	zal niet veranderen	zal sterk of licht verslechteren	weet niet/geen mening
Apr-'20	10%	64%	21%	6%
Jun-'20	14%	67%	16%	4%
Sep-'20	17%	63%	16%	4%
Feb-'21	18%	67%	11%	3%

In deze tabellen is te zien dat er zowel mensen zijn met een verslechterd inkomen als mensen met sterk of licht verbeterde inkomens. Bron: Bewonerspanel, gemeente Utrecht

FIGUUR 8. Aandeel per leeftijdsgroep dat aangeeft psychisch gezond te zijn
Maandelijkse meting onder Nederlandse bevolking, Ronde 1 (R1) april 2020 tot Ronde 10 (R10) februari 2021

	16-24	25-39	40-54	55-69	70+	Totaal
R1	73,1	80,3	84,6	87,4	91,7	85,9
R2	67,9	80,8	83,9	87	93	85,9
R3	67,2	**82,5**	85	87,7	93	86,7
R4	68,4	86	87,3	88,5	92,8	88,4
R5	81,2	86,2	87,9	90,1	93,5	89,6
R6	67,4	82	88,8	89,8	92,8	88,3
R7	63,2	79,4	84,2	88,2	93,1	86,2
R8	53,5	75,8	84	87,4	93,2	84,7
R9	61,7	75,8	84,1	87	91,7	84,7
R10	50,5	71,5	81,4	86,4	92	83,2

In deze tabel is te zien dat de psychische gezondheid sinds corona vooral is afgenomen onder jongere leeftijdsgroepen. Bron: RIVM

FIGUUR 9A. Ik ervaar meer saamhorigheid in de samenleving

	(helemaal) mee eens	niet mee eens/ niet mee oneens	(helemaal) niet mee eens
Apr-'20	58%	28%	14%
Jun-'20	39%	37%	24%
Sep-'20	20%	35%	46%
Feb-'21	18%	36%	46%

FIGUUR 9B. Ik zet mezelf extra in voor anderen

	(helemaal) mee eens	niet mee eens/ niet mee oneens	(helemaal) niet mee eens
Apr-'20	38%	40%	22%
Jun-'20	29%	46%	25%
Sep-'20	26%	47%	26%
Feb-'21	30%	45%	26%

In deze tabellen is te zien hoe mensen saamhorigheid in de samenleving ervaren en zichzelf inzetten voor anderen. Bron: Bewonerspanel Utrecht

FIGUUR 10. Draagvlak corona-maatregelen Nederlandse bevolking
Ronde 1 (R1) april 2020 tot Ronde 10 (R10) februari 2021

categorie	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10
zoveel mogelijk thuis werken		86%	79%	74%		79%	84%	83%	86%	81%
1,5 meter afstand houden	94%	93%	86%	80%		87%	92%	92%	92%	89%
thuis maximaal aantal bezoekers en 1,5 meter afstand	86%	80%	69%			79%	78%	74%	79%	57%
buitenshuis maximaal 2 personen of 1 huishouden									72%	64%
mondkapje in publieke binnenruimtes							74%	86%	86%	86%
testen bij verkoudheidsklachten				74%		84%	76%	79%	82%	80%
sport alleen of met 2 personen, buiten op 1,5 meter afstand									76%	70%

Deze tabel over het draagvlak van de corona-maatregelen toont dat de contactmaatregelen in draagvlak verliezen. Bron: RIVM

FIGUUR 11. **Prijsindex bestaande koopwoningen, per kwartaal**
Ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar

2019	Utrecht	Nederland
1e kwartaal	11,2%	7,9%
2e kwartaal	9,7%	7,2%
3e kwartaal	8,5%	6,3%
4e kwartaal	7,7%	6,2%
2020		
1e kwartaal	8,1%	6,6%
2e kwartaal	8,9%	7,5%
3e kwartaal	10,1%	8,1%
4e kwartaal	10,2%	8,8%

In deze tabel is te zien dat de huizenprijzen van bestaande koopwoningen in Utrecht de afgelopen 2 jaar elk kwartaal harder stegen dan gemiddeld in Nederland. Sinds corona stijgen de huizenprijzen harder. Bron: NVM

FIGUUR 12. **Verwacht u in het jaar nadat de coronamaatregelen zijn opgeheven het volgende vaker, even vaak of minder vaak te doen dan voor corona (dus vóór 12 maart 2020)?**

omschrijving	vaker	minder vaak
thuiswerken	46%	9%
wandelen in de buurt van mijn huis	37%	8%
bezoek aan familie, vrienden, kennissen	34%	3%
wandelen en ontspannen in groengebieden aan de rand van de stad	33%	3%
dagje uit of vakantie in eigen land	31%	4%
bezoek aan restaurant of café	30%	5%
wandelen en ontspannen in de stadsparken	28%	6%
geven van huisfeestjes, familiefeestjes	25%	5%
bezoek aan een festival of cultuur evenement	24%	5%
winkelen in de binnenstad	18%	16%
gebruik fiets	16%	3%
online winkelen	16%	20%
gebruik openbaar vervoer	15%	20%
gebruik eigen auto	11%	15%
reizen met het vliegtuig (voor werk of vakantie)	11%	33%
mezelf vrijwillig inzetten voor anderen	8%	3%
gebruik deelauto	2%	2%

Uit deze tabel blijkt dat een jaar corona een grote invloed lijkt te hebben op het gedrag van mensen nadat de beperkende maatregelen zijn opgeheven. Bron: Bewonerspanel februari 2021, gemeente Utrecht

Sneller en sterker uit de crisis

Investeren in de leefbaarheid en de ontwikkeling van een gezonde en veerkrachtige stad ondanks structurele financiële krapte.

Maatregelen

Voortzetten aanpak en herstel coronacrisis
€ 116,5 miljoen
- Steunen van sport, cultuur en evenementen
- Bestaanszekerheid Utrechters die het nodig hebben
- Begeleiding en scholing van werkzoekenden
- Versneld investeren in transities (o.a. wonen, mobiliteit en groen).

€ 0,8 miljoen extra voor o.a. leegstand binnenstad en aanpak ondermijnende criminaliteit

Investeren in gezonde stad van de toekomst
€ 58 miljoen tot 2025 voor o.a.:
- Urgent meer betaalbare woningen realiseren
- Ontwikkeling Lombokplein
- Maatschappelijke voorzieningen Merwedekanaalzone
- Speelplekken voor kinderen

Meer geld voor leefbaarheid van de stad voor o.a.:
- Brede aanpak Kanaalstraat/Damstraat en Amsterdamsestraatweg
- Ruimtelijke Strategie Utrecht; openbaar vervoer, groen, sport, onderwijs en cultuur voor iedereen bereikbaar ‘binnen 10 minuten’

Aanpak

Structurele krapte door o.a. minder inkomsten uit Gemeentefonds. Jaarlijks ruim **€ 20 miljoen** extra nodig.

Sluitende begroting door:
- Inzetten eigen buffers
- We rekenen op passende compensatie van het Rijk
- Geen bezuinigingen die leiden tot het afbreken van voorzieningen
- Inwoners dragen bij via hogere gemeentelijke belastingen

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
voorjaarsnota

Adviescommissie Controle en Financiën

Dossiernummer	1793
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 mei 2021
Agendapunt	5.2
Omschrijving	Raadsvoorstel Meerjarenperspectief Ruimte 2021
Behandelend ambtenaar	Willems, Irene
Telefoon	2860233
E-mail	i.willems@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Thema	Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder	Wethouder Verschuure
Beleidsveld	Ruimtelijke Ontwikkeling
Raadsadviseur (lijst)	Frank de Kok/Ruimtelijke Ontwikkeling, Vastgoed, Erfgoed/06-20011476

Geagendeerd	Vergaderdatum
Adviescommissie Controle en Financiën	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Meerjarenperspectief Ruimte 2021

Beleidsveld	Ruimtelijke Ordening
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Irene Willems
Kenmerk	8749704
Vergaderdatum Raad	
Geheim	Ja, deels

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De actualisatie van de programmering Investeringsimpuls RSU zoals opgenomen in de bijlage ‘Programmering Investeringsimpuls RSU 2021’ vast te stellen en op basis van deze bijstelling de begroting te wijzigen.

2. Het bestedingsvoorstel voor de dotatie 2020 aan de voorziening ‘meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties’ vast te stellen.

3. De jaarlijkse bijstelling van het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB) vast te stellen en op basis hiervan deze jaarlijkse bijstelling de begroting vanaf 2021 te wijzigen, waarmee het volgende wordt verwerkt:
   - oplossen van acute knelpunten op lopende projecten
   - de resterende bijdragen aan de bestuurlijke afspraken No-regretmaatregelen U-Ned en Korte Termijn Aanpak
   - mitigerende maatregelen naar aanleiding van uitvoering Vondellaan/Ledig Erf op basis van de studie Zuidpoort
   - actualisatie kasritmes en overige technische wijzigingen zoals de budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen
   - Aanvullend reserveren voor de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV

4. Bij de jaarlijkse uitvoeringsplanning van mobiliteitsprojecten (kasritme) rekening te houden met een lagere besteding van 20% in plaats van 10% in een jaar, dan waar op basis van de uitvoeringsplanning van de afzonderlijke projecten vanuit wordtgegaan.

5. De gewijzigde bestedingen binnen het voorbereidingskrediet voor de Noordelijke Rondweg Utrecht (NRU) voor het onderzoeken van kansrijke alternatieven en van het beschikbaar gestelde krediet 0,5 miljoen euro te bestemmen voor extra kosten van de variantenstudie, overige juridische en inkoopkosten, de koop van stikstofrechten en de verwerving van gronden.

6. Een uitzondering op de afschrijvingstabel voor investeringen van Maatschappelijk Nut te maken en het tijdelijke brugdek van de Nelson Mandelabrug (onderdeel van de HOV baan Dichterswijk) in 3 jaar af te schrijven in plaats van in 15 jaar.

7. De voorstellen voor de jaarlijkse bijstelling van de Parkeerexploitatie zoals opgenomen in de actualisatie financieel beeld 6.4 vast te stellen en de begroting vanaf 2021 daarop te wijzigen.

8. De aanpassing in de gebiedsindeling Noordoost voor de procedure invoeren betaald parkeren vast te stellen zoals opgenomen in bijlage Wijziging gebiedsindeling invoeren betaald parkeren.

9. De actualisatie van de grondexploitaties vast te stellen, zowel financieel als wat betreft programma, in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2021 (MPR) voor de onderdelen a) Binnenstedelijke grondexploitaties, b) Leidsche Rijn en c) Stationsgebied.

10. De (resterende) reservering van 4,7 miljoen euro voor plankosten Merwedekanaalzone te handhaven in de reserve grondexploitatie en deze reservering inzetten:
    - om de risico's op te vangen in de voorbereidingsfase van het faciliterende grondbeleid;
    - én de in de RSU 2040 genoemde ontwikkelgebieden.

11. Het voorbereidingsbudget voor de planvorming en begeleiding Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn met 1,0 miljoen euro op te hogen en dit te dekken uit het hiervoor bestemde budget in de reserve grondexploitatie.

12. Net als voorgaande jaren vast te stellen dat de looptijd van de grondexploitatie Leidsche Rijn per medio 2039 eindigt en daarmee in te stemmen met overschrijding van de 10 jaarstermijn.

13. Het Meerjaren Perspectief Ruimte 2021 vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Geheimhouding

Het college heeft permanente geheimhouding opgelegd op de bijlagen "Meerjarige investeringsopgave 2021-2040", "Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten conversieregeling 2017)", "Financieel overzicht meerjarenprogramma bereikbaarheid", "Programmering Investeringsimpuls RSU 2021" en "Gegevens grondexploitatieprojecten Gemeente Utrecht" op grond van artikel 55 lid 1, artikel 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet Openbaarheid van bestuur. De raad wordt separaat gevraagd deze geheimhouding op grond van artikel 25 lid 3 Gemeentewet in de eerstvolgende raadvergadering te bekrachtigen.
De permanente geheimhouding van deze bijlagen is noodzakelijk omdat derden (bijvoorbeeld ontwikkelaars of eigenaren) de informatie kunnen gebruiken bij onderhandelingen met de gemeente of bij aanbestedingen en daardoor kan de gemeente financieel nadeel oplopen.
Deze bijlagen bevatten gedetailleerde (financiële) informatie over de uitvoering van het gemeentelijke grondbeleid, de gemeentelijke grondposities en investeringen in het kader van ruimtelijke en infrastructurele projecten. Dergelijk informatie kan door derden gebruikt worden bij onderhandelingen met de gemeente. Daarnaast kan de gemeente financieel nadeel oplopen bij aanbestedingen of het verkrijgen van co-financiering.

Samenvatting
Het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) geeft aan hoe we er op dit moment voor staan met de uitvoering en planontwikkeling van de thematische en gebiedsgerichte opgaven in relatie tot de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). In het MPR worden ook de financiële reserves investeringsimpuls RSU, meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB), de parkeerexploitatie en de grondexploitaties geactualiseerd.

Context
Het Meerjaren Perspectief Ruimte geeft aan hoe we er op dit moment voor staan met de uitvoering en planontwikkeling van de thematische en gebiedsgerichte opgaven in relatie tot de RSU. We werken eraan om, in lijn met de concept RSU 2040, de opgave ten aanzien van de benodigde maatschappelijke voorzieningen verder te integreren. Als we de voortgang van de opgaven confronteren met de RSU zien we waar bijsturingen en investeringen noodzakelijk zijn. De keuzes voor investeringen en bijsturing worden in het MPR en Voorjaarsnota (investeringsagenda groei) voorgelegd aan de Raad, waarmee het MPR een sturingsinstrument vormt voor de Raad.

Dit MPR bevat de (her)programmering van de beschikbare middelen binnen de dekkingsbronnen Investeringsimpuls RSU, de grondexploitaties, erfpacht, meerjaren programma bereikbaarheid (MPB) en geeft richting aan de middelen van groen (MGP).

Integraal programmeren en het MPR
Als bijlage bij het MPR is een integrale meerjarige investeringsopgave inzichtelijk gemaakt met daarin investeringsvoorstellen inclusief de nog in te plannen maatschappelijke voorzieningen. Het overzicht bevat investeringsvoorstellen die randvoorwaardelijk zijn voor behoud van het bestaande kwaliteitsniveau, voor het realiseren van groei op korte termijn en voor verdere groei en investeringen voor een extra kwaliteitsimpuls. Daarbij is het huidige Meerjaren Perspectief Ruimte, dat uitgaat van gemiddeld 3.000 woningen per jaar, als basis genomen en zien we dat de RSU extra ambities toevoegt voor groen, werk, voorzieningen en energie. Deze meerjarige investeringsopgave geeft uiteraard nog niet het totale beeld van uitvoering van de RSU. Een aantal onderdelen zal nader moeten worden uitgewerkt in lijn met besluitvorming over de RSU 2040.

De meerjarige investeringsopgave is vervolgens vertaald in een integraal investeringspakket gericht op een gezonde balans in de verschillende thema's van de barcode zoals omschreven in de concept RSU 2040. Voor deze prioritering van de investeringen is binnen de barcode thema's groen, mobiliteit, wonen en werken gekeken naar faseerbaarheid, de kansen die er liggen om werk met werk te maken, de mate waarin investeringsvoorstellen bijdragen aan meerdere opgaven en de mate waarin investeringsvoorstellen het coronapakket 'investeren met maatschappelijk rendement' versterken en daarmee bijdraagt aan de realisatie van de belangrijkste transities en tevens aan economisch herstel.

Naast de (her)programmering van de beschikbare middelen binnen de dekkingsbronnen in voorliggend MPR wordt in de Voorjaarsnota voorgesteld om de financiële ruimte groeikader en de beschikbare ruimte in de reserve grondexploitatie in te zetten voor dit investeringspakket. Door de positieve ontwikkeling van het actueel geprognosticeerd resultaat op de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en Binnenstedelijk is er financiële ruimte beschikbaar in de reserve grondexploitaties. Daarnaast koppelen wij toekomstige meeropbrengsten grondexploitatie Leidsche Rijn aan dit pakket.

Beoogd effect
Met de voorstellen voor investeringen en bijsturing in het MPR zetten we stappen in het realiseren van de ambities van de RSU met als doel gezond stedelijk leven voor iedereen te versterken.

Eerdere besluitvorming en voorziening
MPR 2020

Beslispunt	
1	De actualisatie van de programmering Investeringsimpuls RSU zoals opgenomen in de bijlage 'Programmering Investeringsimpuls RSU 2021' vast te stellen en op basis van deze bijstelling de begroting te wijzigen.

Argumenten	
1.1	<u>De programmering is volledig geactualiseerd.</u>
	Per project is op basis van de voortgang de geprognosticeerde financiële stand einde project geactualiseerd. Hiermee ontstaat een actueel beeld van de programmering. Op basis van de actuele stand is er financiële ruimte voor het programmeren van de voorbereidende werkzaamheden aan de tunnel Nicolaas Beetsstraat (0,4 miljoen euro) en het ophogen van het budget voor de omgevingsvisie Binnenstad (0,218 miljoen euro). Het budget Transformatie Rotsoord en het budget voor de 1e fase van de uitvoering van de herinrichting van de openbare ruimte in Rotsoord hebben wij samengevoegd.
Beslispunt	
2	Het bestedingsvoorstel voor de dotatie 2020 aan de voorziening ‘meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties’ vast te stellen.
Argumenten	
2.1	<u>Dit voorstel is opgesteld conform het vastgestelde bestedingskader Investeringsimpuls RSU.</u>
	In 2020 bedroeg de van de woningcorporaties ontvangen meerwaarde vanuit de bestemmingswijzigingen op de sociale woningvoorraad 6,779 miljoen euro. Conform de Prestatieafspraken op stedelijk niveau 2020-2022 is twee derde deel van deze afgedragen meerwaarde, voor een bedrag van 4,519 miljoen euro, toegevoegd aan de voorziening Meerwaarde prestatieafspraken. De invulling van deze middelen vindt plaats conform de bestedingsdoelen uit het door uw gemeenteraad vastgestelde bestedingskader Investeringsimpuls RSU. Hierin zijn de afspraken en het proces vastgelegd om tot besteding te komen van de meerwaardeafdracht. In het MPR is het bestedingsvoorstel voor deze middelen toegelicht in het hoofdstuk actualisatie reserve Investeringsimpuls RSU.
Beslispunt	
3.	De jaarlijkse bijstelling van het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB) vast te stellen en op basis hiervan deze jaarlijkse bijstelling de begroting vanaf 2021 te wijzigen, waarmee het volgende wordt verwerkt: • oplossen van acute knelpunten op lopende projecten • de resterende bijdragen aan de bestuurlijke afspraken No-regretmaatregelen U-Ned en Korte Termijn Aanpak • mitigerende maatregelen naar aanleiding n.a.v. uitvoering Vondellaan/Ledig Erf op basis van de studie Zuidpoort • actualisatie kasritmes en overige technische wijzigingen zoals de budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen • aanvullend reserveren voor de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV
Argumenten	
3.1	<u>De acute knelpunten op lopende mobiliteitsprojecten worden hiermee opgelost.</u>
	Door diverse oorzaken (langere doorlooptijden, scope uitbreidingen of opgetreden risico’s) ontstaan budgettaire knelpunten op lopende projecten. Binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid worden knelpunten opgelost voor o.a. de mitigerende maatregelen uitvoering Vondellaan/Ledig Erf, plankosten ring tot en met 2022 en de afronding van het mobiliteitsplan.
3.2	<u>Er wordt hiermee voldaan aan bestuurlijke afspraken en een aantal investeringswensen wordt geprogrammeerd.</u>
	De resterende gemeentelijke bijdragen voor No-regret (9,4 miljoen euro) en de Korte Termijn Aanpak (2,7 miljoen euro) zijn in het meerjarenprogramma bereikbaarheid geprogrammeerd. Daarmee voldoen we aan de bestuurlijke afspraak om respectievelijk 15 miljoen euro en 4,3 miljoen euro voor deze afspraken te regelen. Daarnaast zijn bedragen geprogrammeerd voor o.a.de uitvoering van de motie “Herstel fietspad Waterlinieweg”, speedpedelec en goederenvervoer.

3.3	Voor de systeemsprong OV is meer nodig dan op dit moment door de gezamenlijke partijen is gereserveerd in de MIRT Verkenning OV en Wonen.
	Tijdens het BO MIRT van 20 november 2019 zijn financiële afspraken gemaakt over de bijdrage van de deelnemende partijen aan de MIRT verkenning. Voor deze verkenning heeft de gemeente een bedrag van 112,5 miljoen euro gereserveerd uit het budget 'systeemsprong mobiliteit' zoals ook opgenomen in het MPR 2020. Tezamen met de toezeggingen van provincie, ministeries van IenW en BZK is hiermee zicht op een investering van 500 miljoen euro. De kosten van een systeemsprong OV zijn echter aanzienlijk hoger. Een aanvraag van 2,1 miljard euro voor de aanleg van een nieuw treinstation Lunetten-Koningsweg en twee lightraillijnen bij het Nationaal Groeifonds, werd vrijdag 9 april door het demissionair kabinet afgewezen. We richten ons nu primair op de formerende partijen en het nieuwe kabinet. De investeringen in bereikbaarheid blijven noodzakelijk voor de verstedelijkingsopgave waar Utrecht zich voor gesteld ziet. Binnen het budget voor de 'systeemsprong mobiliteit' is nog 32 miljoen euro beschikbaar. We reserveren dit bedrag binnen het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB), als eerste stap richting de gemeentelijke bijdrage aan de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV.
3.4	De begroting sluit hierdoor weer aan op de actualisatie van het kasritme van de projecten
	De uitvoeringsplanning binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid is geactualiseerd. Daardoor zijn de verwachte verrekeningen met de reserve gewijzigd. Deze worden door middel van een begrotingswijziging verwerkt.
Kanttekeningen/Risico's	
3.1	Op korte termijn is er geen financiële ruimte meer om nieuwe projecten te programmeren.
	Met deze bijstelling is de financiële ruimte tot 2028 ingevuld. Dat betekent dat er op korte termijn geen financiële ruimte meer is om nieuwe projecten te programmeren. Met uitzondering van de middelen coalitieakkoord, die op langere termijn nog niet volledig aan concrete projecten zijn gekoppeld, maar wel zijn gelabeld voor de specifieke doeleinden waarvoor ze zijn toegekend.
Beslispunt	
4	Bij de jaarlijkse uitvoeringsplanning van mobiliteitsprojecten (kasritme) rekening te houden met een lagere besteding van 20% in plaats van 10% in een jaar, dan waar op basis van de uitvoeringsplanning van de afzonderlijke projecten vanuit wordt gegaan.
Argumenten	
4.1	Door rekening te houden met een verdere verlaging van de begrote besteding (kasritme) naar 20%, wordt de voorspellende waarde van de begroting vergroot.
	De ervaring leert dat er jaarlijks minder wordt uitgegeven dan voor de uitvoering van projecten is begroot. Ook de accountant heeft dit opgemerkt. In 2020 is bij de actualisatie van het meerjarenprogramma bereikbaarheid de stap gemaakt om bij de uitvoeringsplanning rekening te houden met een structureel lagere besteding van 10% per jaar. Uit de meerjarige trend blijkt dat het reëler is om dit percentage op 20% te stellen.
4.2	De nieuwe systematiek levert eenmalig financiële ruimte op waardoor op korte termijn meer knelpunten kunnen worden ingepast.
	De bedragen van de onderbesteding in het ene jaar worden in het daarop volgende jaar telkens weer opgenomen in het kasritme omdat we weten dat de projecten moeten worden uitgevoerd. Dit levert eenmalig 1,1 miljoen euro aan financiële ruimte op in het kasritme.
Beslispunt	
5.	De gewijzigde bestedingen binnen het voorbereidingskrediet voor de Noordelijke Rondweg Utrecht (NRU) voor het onderzoeken van kansrijke alternatieven en van het beschikbaar gestelde krediet 0,5 miljoen euro te bestemmen voor extra kosten van de

	variantenstudie, overige juridische en inkoopkosten, de koop van stikstofrechten en de verwerving van gronden
Argumenten	
5.1	Vanwege de onzekerheid over de haalbaarheid van het project, wordt zorgvuldig omgegaan met besteding van het voorbereidingskrediet voor het onderzoeken van kansrijke alternatieven voor de NRU (spoor 2).
	Met de voortgangsrapportage en raadsbrief (kenmerk toevoegen) bent u geïnformeerd dat zicht op sluitende dekking voor spoor 1 ontbreekt en dat spoor 2 wordt gecontinueerd. Reguliere uitgaven van de projectkosten (projectteam etc) vinden plaats binnen het beschikbare voorbereidingskrediet. Grotere uitgaven die afwijken van de bestemming van het voorbereidingskrediet worden voorgelegd aan de Raad. Dit betreft nu de aankoop van stikstofrechten, de verwerving van grond en de meerkosten van de variantenstudie. Binnen deze uitgaven is de aankoop van stikstofrechten de grootste. De verwachting is dat ook de alternatieve oplossing voor de NRU stikstofneerslag zal veroorzaken in Natura-2000 gebied. Daarom willen we een mogelijke kans voor aankoop van stikstofrechten niet voorbij laten gaan.
Beslispunt	
6	Een uitzondering op de afschrijvingstabel voor investeringen van Maatschappelijk Nut te maken en het tijdelijke brugdek van de Nelson Mandelabrug (onderdeel van de HOV baan Dichterswijk) in 3 jaar af te schrijven in plaats van in 15 jaar.
Argumenten	
6.1	De Nelson Mandelabrug (onderdeel van het project HOV Dichterswijk) wordt over drie jaar vervangen want is van onvoldoende kwaliteit om nog voor 20 jaar te gebruiken. De tijdelijke situatie is voor een veilig gebruik gedurende maximaal 3 jaar tegen de laagst mogelijke kosten ingevuld (2 miljoen euro). Er is een aanbesteding opgestart voor de selectie voor een aannemer voor een nieuwe brug. Over de tijdelijke investering moet over 3 jaar worden afgeschreven. De kortere afschrijvingsperiode past binnen het krediet voor de busbaan Dichterwijk.
Beslispunt	
7	De voorstellen voor de jaarlijkse bijstelling van de Parkeerexploitatie zoals opgenomen in de actualisatie financieel beeld 6.4 vast te stellen en de begroting vanaf 2021 daarop te wijzigen.
Argumenten	
7.1	De meerjarenraming van parkeren is hiermee geactualiseerd.
	De meerjarenraming van parkeren wordt jaarlijks in het MPR geactualiseerd om deze in lijn te brengen met de reële prognose van lasten, baten en onttrekkingen in de reserve.
Beslispunt	
8	De aanpassing in de gebiedsindeling Noordoost voor de procedure invoeren betaald parkeren vast te stellen zoals opgenomen in bijlage Wijziging gebiedsindeling invoeren betaald parkeren.
Argumenten	
8.1	Elk jaar worden eventuele wijzigingen in de gebiedsindeling voor de procedure invoering betaald parkeren bij het MPB vastgesteld.
	Elk jaar wordt op basis van signalen van bewoners en observaties gekeken of er mogelijkheden zijn om de indeling van gebieden te verbeteren.

8.2	De aanpassing van de gebiedsindeling Noordoost sluit beter aan bij de ervaren parkeeroverlast. Met het aanpassen van de gebiedsindeling Noordoost kan de parkeeroverlast worden aangepakt waar die daadwerkelijk wordt ervaren. Op basis van signalen van parkeeroverlast en na gesprekken met bewoners is de nieuwe gebiedsindeling bepaald.
Beslispunt	
9	De actualisatie van de grondexploitaties vast te stellen, zowel financieel als wat betreft programma, in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2021 (MPR) voor de onderdelen a) Binnenstedelijke grondexploitaties, b) Leidsche Rijn en c) Stationsgebied.
Argumenten	
9.1	In het kader van de Beleids- en beheersinstrumentarium-cyclus wordt de actualisatie van de grondexploitaties jaarlijks vastgesteld bij de behandeling van de Voorjaarsnota. In het MPR zijn de geactualiseerde grondexploitaties 2021 opgenomen. Deze grondexploitaties zijn geactualiseerd conform de Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) richtlijnen van juli 2019. De voorziening die is getroffen voor negatieve grondexploitaties is geactualiseerd.
9.2	Het saldo van de binnenstedelijke grondexploitaties is 17,6 miljoen euro negatief. Het saldo van de binnenstedelijke grondexploitaties is voor tussentijdse winstneming verbeterd van 21,1 miljoen euro negatief naar 16,8 miljoen euro negatief. De saldo mutaties in de diverse lopende projecten levert een verbetering op 2,6 miljoen euro, met name veroorzaakt door de projecten Merwedekanaalzone deelgebied 4: defensieterrein (2,8 miljoen euro positief), Hart van de Meern (0,3 miljoen euro positief) en Oudenrijn West (0,1 miljoen euro positief). Daar tegenover staan enkele projecten die licht negatiever zijn geworden zoals Centrumplan Vleuten (0,1 miljoen euro negatief). De overige lopende grondexploitaties zijn in totaal ca. 0,2 miljoen euro negatiever geworden. De afgesloten grondexploitaties zijn 0,3 miljoen euro negatiever afgesloten dan verwacht. Door het afsluiten van grondexploitaties verandert het saldo, doordat in het saldo alleen actieve grondexploitaties worden meegerekend, met 1,7 euro miljoen. Na tussentijdse winstneming, voorgeschreven door de BBV, van 0,8 miljoen euro uit enkele positieve projecten resteert een saldo van 17,6 miljoen euro negatief. De winstnemingen worden toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De winstneming voor Merwedekanaalzone deelgebied 4: defensieterrein blijft beschikbaar voor de Merwedekanaalzone nadat de gemeenteraad de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2 heeft vastgesteld.
9.3	Het saldo van de grondexploitatie Leidsche Rijn is verbeterd met 17,7 miljoen euro. Het saldo van de grondexploitatie Leidsche Rijn is voor winstneming verbeterd van 4,1 miljoen euro positief vorig jaar naar 21,8 miljoen euro positief, een verbetering van 17,7 miljoen euro. Na tussentijdse winstneming, voorgeschreven door de BBV, bedraagt het positieve saldo 5,9 miljoen euro (ncw prijspeil 2021). De tussentijdse genomen winst ad 15,9 miljoen euro wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.
9.4	De grondexploitatie Stationsgebied is, in combinatie met de gestelde voorziening, sluitend. De actualisatie van de grondexploitatie Stationsgebied heeft geleid tot een positieve bijstelling van het saldo. Dit resulteert in een verlaging van de voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied. De vrijval van de voorziening bedraagt 10,6 miljoen euro en wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.
Beslispunt	
10	De (resterende) reservering van 4,7 miljoen euro voor plankosten Merwedekanaalzone te handhaven in de reserve grondexploitatie en deze reservering inzetten: • om de risico's op te vangen in de voorbereidingsfase van het faciliterende grondbeleid; • én de in de RSU 2040 genoemde ontwikkelgebieden.

Argumenten	
10.1	<u>In het kader van faciliterend grondbeleid worden kosten gemaakt terwijl met de private ontwikkelaars (nog) geen overeenkomsten tot verrekening van de kosten zijn gesloten of andere dekkingsbronnen in beeld zijn.</u> Bij grote gebiedsontwikkelingen is vaak sprake van complexe binnenstedelijke verdichting, diverse grondeigenaren, hoge milieucategorieën en grote uitdagingen op het gebied van bereikbaarheid, groen, duurzaamheid en klimaatadaptie. Deze complexiteit kost tijd (capaciteit), kennis (onderzoek) en investeringen. Het doel is zoveel mogelijk plan- en investeringskosten bij investerende partijen te verhalen via anterieure overeenkomsten. Om overeenkomsten met ontwikkelende partijen te kunnen sluiten, zullen voorbereidende kosten gemaakt moeten worden.
10.2	<u>Het kwalificeren van voorbereidingskosten voor nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' onder de 'overige nog te ontvangen bedragen'.</u> Volgens de notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving (juli 2019) van de Commissie BBV is het toegestaan voorbereidingskosten voor nog te sluiten anterieure overeenkomsten (of faciliterende exploitatieplannen) te kwalificeren als 'nog te verrekenen kosten' onder de 'overige nog te ontvangen bedragen' als voldaan is aan de volgende voorwaarden: - de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; - de kosten mogen maximaal vijf jaar als 'overige nog te ontvangen bedragen' blijven staan; - er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst; - in de toelichting op de 'overige nog te ontvangen bedragen' op de balans moeten deze nog te verrekenen kosten expliciet worden toegelicht en gespecificeerd als zijnde voorbereidingskosten van faciliterende grondexploitaties.
10.3	<u>Handhaven van de reservering voor plankosten in de voorbereidende fase van faciliterend grondbeleid in de reserve grondexploitatie.</u>
	De complexiteit van gebiedsontwikkelingen is groot en brengt hoge voorbereidingskosten met zich mee. Om het risico van het niet kunnen verhalen van de plankosten in de Merwedekanaalzone op te kunnen vangen, is in 2017 een reservering opgenomen in de reserve grondexploitatie. Het restant van deze reservering willen we breder inzetten voor faciliterend grondbeleid.
10.4	<u>Met het koppelen van de reservering voor plankosten in de voorbereidende fase bij faciliterend grondbeleid aan de in de RSU 2040 genoemde gebieden kunnen we het proces van de verstedelijking goed faciliteren.</u> Bij veel van de in de RSU 2040 genoemde gebieden is aan de voorkant niet duidelijk of we een overeenkomst kunnen sluiten omdat er sprake is van een tekort en er aanvullende middelen (subsidies) nodig zijn. De verhaalbaarheid van de kosten is omgeven door extra onzekerheden. Om zowel de kwantitatieve als kwalitatieve groei van de stad te borgen, is het dus van belang om deze reservering te koppelen aan in de RSU 2040 genoemde ontwikkelgebieden. In de RSU spreken we over situationeel grondbeleid. Dit is een keuze tussen faciliterend of actief grondbeleid (grondexploitatie) op de juiste plek en op het juiste moment. Het BBV maakt onderscheid tussen grondexploitatie en faciliterend grondbeleid en kent voor beide andere richtlijnen.
Kanttekeningen	
10.1	<u>Een reservering om de risico's op te vangen is vanuit het BBV gezien niet verplicht.</u>
	Vanuit het voorzichtigheidsprincipe verdient dit wel aanbeveling. Dit sluit tevens aan bij

	de Voorjaarsnota, onderdeel financiële kaders grondbeleid, waarin we uit hoofde van de RSU aangeven een risicoreservering voor het verhalen van plankosten te willen treffen.
10.2	De voorwaarden die het BBV stelt, leggen beperkingen op aan de kosten die als 'nog te verreken kosten' kunnen worden verantwoord
	Kosten die niet voldoen aan de voorwaarden worden voorzichtigheidshalve op het moment van realisatie van de kosten direct in de exploitatie van de gemeente geboekt. Wanneer deze kosten op basis van een anterieure overeenkomst op een later moment alsnog worden verhaald leidt dit tot een bate in de exploitatie.
Beslispunt	
11	Het voorbereidingsbudget voor de planvorming en begeleiding Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn met 1,0 miljoen euro op te hogen en dit te dekken uit het hiervoor bestemde budget in de reserve grondexploitatie.
Argumenten	
11.1	Het voorbereidingsbudget jaarsnede 2021 en 2022 is nodig om door te gaan met uitwerking van het Voorlopig Ontwerp en bestemmingsplan en moet geautoriseerd worden door de Raad.
	Bij de Voorjaarsnota 2019 en Programmabegroting 2021 is in totaal een budget van 2,0 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de planvorming en begeleiding van Lombokplein, specifiek voor de uitwerking van de omgevingsvisie in een Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp en het opstarten van de volgende planfase. Wij verwachten dat de grondexploitatie in 2022 nog niet geopend kan worden. Om in 2021 en 2022 door te kunnen gaan met de uitwerking van het Voorlopig Ontwerp en bestemmingsplan is budget nodig. In de raming van de investeringsopgave Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn is rekening gehouden met de kosten voor de planfase die we in 2021 en 2022 doorlopen.
Beslispunt	
12	Net als voorgaande jaren vast te stellen dat de looptijd van de grondexploitatie Leidsche Rijn per medio 2039 eindigt en daarmee in te stemmen met overschrijding van de 10 jaarstermijn.
Argumenten	
12.1	In de notitie Grondexploitaties van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar mag bedragen om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken.
	Deze 10 jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden bezien en waar alleen gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te mitigeren.
12.2	Een looptijd van meer dan 10 jaar voor de grondexploitatie Leidsche Rijn is nodig vanwege de substantiële omvang en onderlinge samenhang van de opgave en het hanteren van een meerjarig marktconform afzettempo voor het nog te realiseren woningbouwprogramma en programma werkgelegenheid na 1 januari 2030.
	De risico-beperkende maatregelen die de gemeente heeft genomen, hieronder kort opgesomd, zijn gelijk aan het MPR 2020: - Na het 10e jaar, nu 1 januari 2030, worden de inkomsten conform de aanbeveling van de commissie BBV niet geïndexeerd; - Een aanzienlijk deel van het nog te realiseren kantoorprogramma is financieel op nihil gesteld. Na het 10e jaar is er geen opbrengstwaarde voor het geprogrammeerde kantoorprogramma opgenomen.

	Het behoedzaam opnemen van het uitgiftetempo bij nog uit te geven woningbouw- en commercieel programma (alleen bedrijventerrein) is een risico-beperkende maatregel welke door de substantiële omvang van de opgave Leidsche Rijn mede maakt dat de 10 jaar wordt overschreden.
Beslispunt	
13	Het Meerjaren Perspectief Ruimte 2021 vast te stellen.
Argumenten	
13.1	Het Meerjaren Perspectief Ruimte brengt de ruimtelijke opgaven voor de korte (1-4 jaar) én lange termijn (2040) in samenhang in beeld.
	Dit gebeurt zowel vanuit de thema's Wonen, Werk voor iedereen, Duurzame Mobiliteit, Gezond Leefklimaat met ruimte voor groen en Energie als vanuit de gebiedsontwikkelingen. Op deze onderdelen wordt aangegeven aan wat we daarvoor doen en waar we bij willen sturen. Daarmee dient het MPR als onderbouwing voor de investeringsbeslissingen om de stedelijke ambities ten aanzien van gezond stedelijk leven te kunnen realiseren.

Financiën
Zie nadere toelichting in hoofdstuk 6 van het MPR 2021

Vervolg

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
Er is over dit voorstel geen specifieke communicatie gepland.

Niet-Referendabel
Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening tot raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming:
- Meerjaren Perspectief Ruimte 2021
- Programmering Investeringsimpuls RSU 2021 (geheim)
- Financieel overzicht meerjarenprogramma bereikbaarheid (geheim)wijziging gebiedsindeling invoeren betaald parkeren
- Gegevens grondexploitatieprojecten Gemeente Utrecht (geheim)

Bijlagen informatief
- Voortgang woningbouwprojecten 250+
- MGP Ruimte voor Groen uitvoeringsprogramma 2021-2025
- Programmatabel Stationsgebied
- Meerjarige investeringsopgave 2021-2040 (geheim)
- Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten conversieregeling 2017) (geheim)
- Relatie actualisatie MPB 2021 met eerste bestuursrapportage
- Parkeergegevens per rayon
- Leeswijzer Programmering en autorisatie investeringen MPR (geheim)

MPR 2021

Meerjaren Perspectief Ruimte

Mei 2021
Kenmerk: 8749704

Colofon

In opdracht van

Ontwikkelorganisatie Ruimte

Internet

https://www.ruimtelijkeprojectenutrecht.nl/

Fotografie

Merijn van der Vliet

Inhoud

1 Inleiding 4

2 Samenvatting 7

3 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 15

4 De opgave voor Utrecht 17

4.1 Wonen 17

4.2 Werken 25

4.3 Duurzame mobiliteit 28

4.4 Gezond leefklimaat met ruimte voor groen 31

4.5 Energie 37

5 Gezonde gebiedsontwikkeling 39

5.1 Centrum (Stationsgebied/ Binnenstad) 39

5.2 Zuidwest (inclusief Merwedekanaalzone) 41

5.3 Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern inclusief Rijnenburg 43

5.4 Utrecht Science Park (USP) en Rijnsweerd 46

5.5 Noordoost, Oost en Zuid 47

5.6 West en Noordwest 49

5.7 Overvecht 50

6 Actualisatie financieel beeld: integraal investeringspakket, investeringsimpuls RSU, meerjarenprogramma bereikbaarheid, grondexploitaties en Merwedekanaalzone 53

6.1 Integraal investeringspakket 53

6.2 Investeringsimpuls RSU 64

6.2.1 Herprogrammering 65

6.2.2 Middelen betaalbaar wonen 65

6.2.3 Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties en bestedingsvoorstel meerwaardeafdracht 65

6.3 Actualisatie meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB) 67

6.3.1 Budget beschikbaar voor herprogrammering 69

6.3.2 Inpassing van knelpunten en wensen en overige actualisatie 70

6.3.3 Financieel beeld programma bereikbaarheid t/m 2040 77

6.3.4 De stand van de reserve bereikbaarheid 79

6.4 Actualisatie Parkeerexploitatie 80

6.5 Financieel beeld gebiedsopgaven 86

6.5.1 Parameters en uitgangspunten bij de actualisatie van grondexploitatieprojecten 86

6.5.2 Financieel beeld binnenstedelijke grondexploitatieprojecten 88

6.5.3 Financieel beeld grondexploitatie Leidsche Rijn 96

6.5.4 Financieel beeld grondexploitatie Stationsgebied 98

6.5.5 Financieel beeld Merwedekanaalzone 99

1 Inleiding

De meest recente bevolkingsprognose laat zien dat Utrecht in de toekomst hard blijft groeien. De verwachting is dat Utrecht in 2027 het aantal van 400.000 inwoners passeert en in 2040 meer dan 450.000 inwoners heeft. De groei brengt een enorme opgave met zich mee door de hiermee gepaard gaande vraag naar woningen, groen, voorzieningen, banen, mobiliteit en (duurzame) energie. De klimaat-, woningmarkt- en coronacrisis, met zowel effecten op korte als lange termijn, laten zien dat de opgave op veel terreinen nu al urgent is.

Foto: Catharijnesingel

De groei biedt kansen om onze ambities voor gezond stedelijk leven voor iedereen te versterken door de groei te benutten om onze stad een kwaliteitsimpuls te geven op alle terreinen. We willen dat de groei in balans blijft met een toename van groen in de stad, groei van het aantal banen en voorzieningen, passende infrastructuur en met de ambities op het terrein van energietransitie en daarnaast ook het cultureel erfgoed meer zichtbaar maken. Op die manier kunnen we gezond en evenwichtig groeien. De concept Ruimtelijke Strategie 2040 (RSU) is een koersdocument waarin de voorwaarden staan waaraan het definitieve plan voor de toekomst van Utrecht moet voldoen en laat de integrale samenhang zien van de grote opgaven waar onze stad voor gesteld staat. Het realiseren van onze ambities t.a.v. gezond stedelijk leven is alleen mogelijk door samenhang aan te brengen tussen gebiedsontwikkeling, groen, maatschappelijke voorzieningen en mobiliteit en de investeringen die we hierin doen. De onderlinge verbondenheid van de opgaven vraagt om het tijdig en in samenhang programmeren van de beschikbare middelen. In de concept RSU is opgenomen dat de totale investeringsopgave tot 2040 circa 7,1 miljard euro bedraagt en dat dit vraagt om het mobiliseren van alle mogelijke investeringsmiddelen. De concept

RSU is begin dit jaar voor inspraak vrijgegeven. In juni of juli neemt de gemeenteraad naar verwachting een besluit over de RSU.

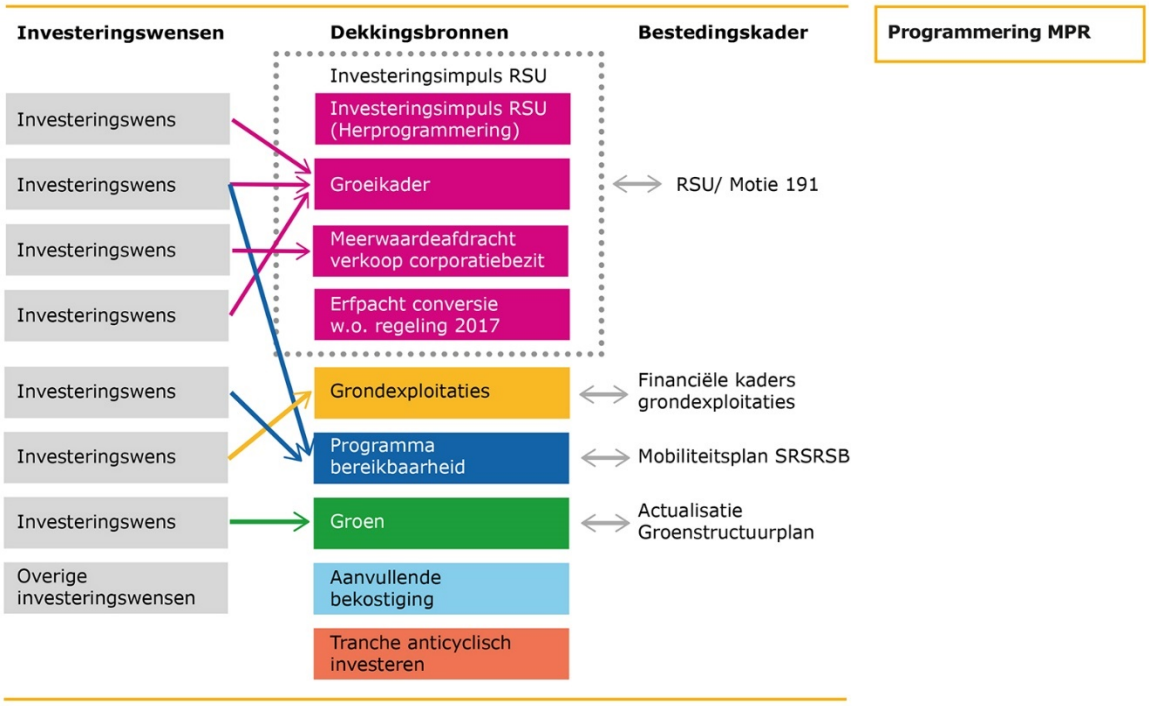
De RSU geeft koers aan ons eigen handelen. Hoe we dat doen geven we weer in dit MPR. De RSU is ook de basis voor onze inbreng in documenten over ruimtelijk beleid die we samen maken met Rijk, regio en andere partners. En het geeft richting aan onze lobbytrajecten.
In de U10 werken we aan het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP). Hierin verbinden we de opgaven en de kansen van de stad aan die van de gemeenten om ons heen. Besluitvorming over het IRP verwachten we in 2021.
Wat we doen in de stad is niet alleen in lijn met wat we doen in de regio, maar ook met nationale ontwikkelingen. Samen met Rijk en regio hebben we daarom het ontwikkelperspectief 'Utrecht nabij' opgesteld. Dit perspectief is gericht op de lange termijn (globaal 2030-2040). Het perspectief op hoofdlijnen wordt nu verder verdiept in een aantal gebiedsstudies en een thematische verdieping specifiek op mobiliteit.

Zoals hierboven al is aangegeven, is voor de ontwikkeling van stad en regio de 'hele barcode' noodzakelijk. Een grote belangrijke stap hierin, ook financieel, is een sprong in het mobiliteitssysteem. Een aanvraag van 2,1 miljard euro voor de aanleg van een nieuw treinstation Lunetten-Koningsweg en twee lightraillijnen bij het groeifonds, werd vrijdag 9 april door het demissionair kabinet afgewezen. We richten ons op de formerende partijen en het nieuwe kabinet. De investeringen in bereikbaarheid blijven noodzakelijk voor de bouw van 73.000 woningen en de komst van 50.000 extra arbeidsplaatsen. Wij zullen moeten bijdrage aan de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV, passend bij een miljardeninvestering van het Rijk.

Integraal programmeren en het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR)

Het Meerjaren Perspectief Ruimte geeft aan hoe we er op dit moment voor staan met de uitvoering en planontwikkeling van de thematische en gebiedsgerichte opgaven. Ten opzichte van vorig jaar hebben we de thematische opgave Energie toegevoegd en werken we eraan om, in lijn met de RSU, de opgave ten aanzien van de benodigde maatschappelijke voorzieningen verder te integreren.
Als we de voortgang van de opgaven confronteren met de RSU zien we waar bijsturingen en investeringen noodzakelijk zijn. Met dit doel is een integrale meerjarige investeringsopgave inzichtelijk gemaakt (zie geheime bijlage Meerjarige investeringsopgave 2021-2040) met daarin investeringsvoorstellen inclusief de nog in te plannen maatschappelijke voorzieningen. Het indicatieve overzicht bevat investeringsvoorstellen die randvoorwaardelijk zijn voor behoud van het bestaande kwaliteitsniveau, voor het realiseren van groei op korte termijn en voor verdere groei en investeringen voor een extra kwaliteitsimpuls. Daarbij is het huidige Meerjaren Perspectief Ruimte, dat uitgaat van gemiddeld 3.000 woningen per jaar, als basis genomen en zien we dat de RSU extra ambities toevoegt voor groen, werk, voorzieningen en energie. Deze meerjarige investeringsopgave geeft uiteraard nog niet het totale beeld van uitvoering van de RSU 2040, een aantal onderdelen zal nader moeten worden uitgewerkt in lijn met besluitvorming over de RSU 2040.

De meerjarige investeringsopgave is vervolgens vertaald in een integraal investeringspakket met daarin de meest noodzakelijke investeringen voor dit moment en een gezonde balans in de verschillende thema's van de barcode. Dit investeringspakket draagt bovendien bij aan een noodzakelijk economisch herstel en sluit aan bij de richting om met een offensieve strategie de crisis uit te komen. In hoofdstuk 6 lichten we aan de hand van de barcode thema's toe uit welke investeringsvoorstellen het investeringspakket is opgebouwd. Voor de benodigde dekking is naar de beschikbare financiële ruimte binnen de afzonderlijke bestaande dekkingsbronnen gekeken zoals in onderstaand figuur is weergegeven.

Dit MPR bevat de (her)programmering van de beschikbare middelen binnen de dekkingsbronnen Investeringsimpuls RSU, de grondexploitaties, erfpacht, Meerjaren Programma Bereikbaarheid (MPB), de parkeerexploitatie en geeft richting aan de middelen van groen (MGP). Het Meerjaren Groenprogramma - Ruimte voor Groen uitvoeringsprogramma 2021-2025, als bijlage bij het MPR, geeft inzicht in het jaarlijks investerings-en uitvoeringsprogramma van de gemeente om de stad te vergroenen en toekomstbestendig te maken.

De keuzes voor investeringen en bijsturing worden in het MPR en Voorjaarsnota (investeringsagenda groei) voorgelegd aan de Raad, waarmee het MPR een sturingsinstrument vormt voor de Raad.

Leeswijzer

In hoofdstuk 3 gaan we in op de concept RSU 2040. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 4 de Utrechtse opgave aan de hand van vijf thema's; wonen, werken, duurzame mobiliteit, gezond leefklimaat en groen en energie. Hoofdstuk 5 beschrijft per gebied de specifieke opgaven, gerelateerd aan deze thema's. De opgave is de basis voor de financiële actualisaties. In hoofdstuk 6 wordt tenslotte het integrale investeringspakket geschetst en beschrijven we de financiën Investeringsimpuls RSU, de financiële actualisaties meerjarenprogramma bereikbaarheid, de parkeerexploitatie, de grondexploitaties en het financiële beeld Merwedekanaalzone in hoofdstuk 6. Verder is de leeswijzer 'programmering autorisatie investeringen' als bijlage bijgevoegd.

2 Samenvatting

De bevolkingsprognose laat zien dat Utrecht hard blijft groeien. Deze groei brengt een enorme opgave met zich mee door de hiermee gepaard gaande vraag naar woningen, groen, voorzieningen, banen, mobiliteit en (duurzame) energie. De klimaat-, woningmarkt- en coronacrisis, met zowel effecten op korte als lange termijn, laten zien dat de opgave op veel terreinen nu al urgent is.

In de afgelopen periode is gewerkt aan de concept Ruimtelijke Strategie 2040 (RSU). In dit koersdocument staan de voorwaarden waaraan het definitieve plan voor de toekomst van Utrecht moet voldoen en laat de integrale samenhang zien van de grote opgaven waar onze stad voor gesteld staat. Om te komen tot een evenwichtige verdeling wordt in de concept RSU 2040 de Utrechtse Barcode geïntroduceerd. Hiermee is te zien of er een gezonde en evenwichtige verdeling is van woningen, werk, mobiliteit, groen, energie en voorzieningen voor onderwijs, winkels, zorg, sport, cultuur en recreatie. In juni of juli neemt de gemeenteraad naar verwachting een besluit over het koersdocument.

Integraal programmeren en het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR)

Het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) geeft aan hoe we er op dit moment voor staan met de uitvoering en planontwikkeling van de thematische en gebiedsgerichte opgaven in relatie tot de RSU. Als we de voortgang van de opgaven confronteren met de RSU zien we waar bijsturingen en investeringen noodzakelijk zijn. De keuzes voor investeringen en bijsturing worden in het MPR en Voorjaarsnota (investeringsagenda groei) voorgelegd aan de Raad, waarmee het MPR een sturingsinstrument vormt voor de Raad. Dit MPR bevat de (her)programmering van de beschikbare middelen binnen de dekkingsbronnen Investeringsimpuls RSU, de grondexploitaties, erfpacht, meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB) en geeft richting aan de middelen van groen (MGP).

De totale investeringsopgave tot 2040 is geraamd op circa 7,1 miljard euro. Met de RSU 2040 werken we verder toe naar één integrale stedelijke investeringsagenda met verschillende dekkingsbronnen, waaronder de groeimiddelen. Bij de verdere uitwerking worden gemeentelijke (meer)opbrengsten in de fysieke leefomgeving betrokken zoals grondexploitatie, erfpacht, parkeerregime en mogelijke bijdragen van baathebbers (zoals bijvoorbeeld via een Fonds Bovenwijks). Als bijlage bij het MPR is een integrale meerjarige investeringsopgave 2021-2040 inzichtelijk gemaakt met daarin investeringsvoorstellen inclusief de nog in te plannen maatschappelijke voorzieningen. Daarbij is het huidige MPR, dat uitgaat van gemiddeld 3.000 woningen per jaar, als basis genomen en zien we dat de RSU extra ambities toevoegt voor groen, werk, voorzieningen en energie. De meerjarige investeringsopgave is vervolgens vertaald in een integraal investeringspakket gericht op een gezonde balans in de verschillende thema's van de barcode. Naast de (her)programmering van de beschikbare middelen binnen de dekkingsbronnen in voorliggend MPR wordt in de Voorjaarsnota voorgesteld om de financiële ruimte groeikader, de beschikbare ruimte in de reserve grondexploitatie en de verwachte meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn in te zetten voor dit investeringspakket.

Zoals hierboven beschreven lichten we in het MPR de thematische en gebiedsgerichte opgaven toe en laten we zien welke stappen we zetten in het realiseren van de ambities van de RSU. Ten opzichte van vorig jaar hebben we de thematische opgave Energie toegevoegd. We werken eraan om, in lijn met de concept RSU 2040, de opgave ten aanzien van de benodigde maatschappelijke voorzieningen verder te integreren.

Wonen

Wij werken -op stedelijk niveau en via projecten en gebiedsontwikkelingen- zowel aan een duurzaam hoge bouwproductie als aan het op peil houden van de sociale voorraad en een inhaalslag in het middensegment. Het beeld in dit MPR onderschrijft dat die ambities centraal moeten blijven staan en deze opgave urgent is. Het percentage reguliere sociale huur in de plancapaciteit is met 32% nog niet voldoende gegeven het streven deze voorraad richting 2040 op peil te houden (35%). Het aandeel middenhuur in de bestaande voorraad blijft gering (12%) en de behoefte aan woningen in het middensegment (koop/huur) groot wat vraagt om een inhaalslag te maken in dit segment. We blijven hierop sturen in projecten.

Met betrekking tot de bouwproductie is 2020 een goed jaar geweest en zijn er fors meer woningen in aanbouw gegaan dan in de peilstok SO 2020 geprognosticeerd. De verwachte productie voor 2021 komt uit op 2.800-3.100 woningen en neemt naar verwachting in de twee jaren erna toe. Om nog beter de voortgang van de planontwikkelingen te bewaken hebben we voor het eerst extra aandacht voor de (grote) projecten met meer dan 250 woningen. Ondanks corona loopt de planvorming van deze projecten/gebiedsontwikkelingen volop door. Waar de planning start bouw is bijgesteld, blijkt dat de redenen voor planningswijzigingen zeer uiteenlopend zijn. De financiële ruimte die bij de Programmabegroting 2021 in coronamaatregelenpakket 'Investeren met maatschappelijk rendement' is bestemd, draagt de komende jaren bij aan versnelling en het voorkomen van vertraging omdat het de benodigde gemeentelijke capaciteit om te werken aan initiatieven en planontwikkelingen vergroot. Via de kopgroep van het Stadsakkoord Wonen houden wij ook dit jaar de vinger aan de pols van de (mogelijke) effecten van de coronacrisis op de bouwopgave en de planontwikkeling.

Foto: Leeuwesteyn

Als het gaat om de plancapaciteit is het van groot belang om te werken aan het 'harder' maken en verzilveren van de plannen op de middellange termijn die al in de pijplijn zitten (periode 2025-2030). Voor de periode na 2030 wordt de plancapaciteit verder versterkt en uitgebreid met voorstellen die in de RSU 2040 worden vastgelegd. Dit vraagt ook om randvoorwaardelijke investeringen in mobiliteit, groen en voorzieningen zoals in de concept RSU 2040 is aangegeven. Tegelijkertijd zien we een urgent vraagstuk op de korte termijn. Daarom is het noodzakelijk om aanvullend aan de structurele

gebiedsontwikkelingen volop in te zetten op flexwonen en het kijken naar de (tijdelijke) mogelijkheden van bestaand (eigen) vastgoed. Met de STUW corporaties is afgesproken hier de komende periode extra inspanning op te leveren.

Door de ontwikkeling van de huizenprijzen in Utrecht staat het betaalbare koopsegment onder forse druk staat. Wij werken daarom aan een Actieplan betaalbare koop dat de raad voor de zomer ter besluitvorming ontvangt. Daarbij is het van belang om niet alleen te kijken naar de betaalbaarheid, maar ook naar de kwaliteit van dit segment en hoe we hier in gebiedsontwikkelingen (binnen de gemeentelijke mogelijkheden) op kunnen sturen. Tot slot werken we binnen de projecten -op basis van de doelstellingen van het convenant Studentenhuisvesting- aan het vergroten van het aandeel onzelfstandige studenteneenheden in programma's.

Werken

Utrecht is een economisch sterke, competitieve regio en dat willen we zo houden. Daarom dragen we zorg voor een gezond economisch ecosysteem en een aantrekkelijk vestigings- en investeringsklimaat. We willen dat werkgelegenheid meegroeit met de groei van onze beroepsbevolking. We zetten in op die banen en competenties waarvan we verwachten dat ze in de toekomst nog steeds relevant zijn. En we zetten in op die ondernemers die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen waar de stad voor staat. Zodat banen, opleidingen en investeringen bijdragen aan brede welvaart, aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Daarmee zijn we een van de eerste regio's in Nederland die maatschappelijke opgaven leidend laat zijn voor de economische ontwikkeling. We focussen ons op vier marktgroepen: 'IT & digitale vaardigheden', 'gezondheid', 'onderwijs' en 'bouw, techniek & energietransitie'.

We zien een aantal (internationale) ontwikkelingen die van invloed zijn op deze opgave en door de coronacrisis deels worden versneld zoals verdere digitalisering (met gevolgen voor o.a. retail) en automatisering in industrie, maar ook in zakelijke dienstverlening. Samen met ondernemers werken we ondermeer aan plannen om leegstand in winkelcentra zoveel mogelijk te beperken en ondernemers zo snel mogelijk terug te laten veren van de crisis (een eerste aanzet is gegeven met het plan 'Morgen Mooier Maken').
Voor wat betreft kantoren voorzien we een structuurverandering: een deel van de grote kantoorgebruikers zullen bij het oversluiten van huurcontracten minder ruimte gaan afnemen; tegelijk weten we dat een deel ook zijn bestaande kantoorvolume in de stad zal aanhouden, dat sommigen zelfs zullen intensiveren in de stad.

Om de werkgelegenheid in balans te houden met de bevolkingsgroei zijn er tot 2040 in de regio 80.000 extra banen nodig, waarvan ongeveer 70.000 in onze stad. Hiervoor hebben we een goede uitgangspositie. Maar de match tussen de vraag naar en het aanbod van werklocaties - kantorenlocaties, bedrijventerreinen en (informele) werklocaties - staat onder druk. Veel van de huidige werklocaties zitten vol en zelfs onder het niveau van frictieleegstand, en het merendeel van de locaties voor bedrijventerreinen is vergeven. Met Strijkviertel wordt het laatste geprogrammeerde bedrijventerrein uitgegeven. Dit maakt het steeds lastiger een goede plek te vinden voor groeiende bedrijven die zich al in Utrecht bevinden of die zich van elders hier willen vestigen.
Omdat vitale winkelgebieden essentieel zijn voor het voorzieningenniveau in wijken moeten we in Utrecht ook aandacht houden voor de kwaliteit van de winkelgebieden en de transformatie van pure aankoopplaatsen naar ontmoetingsplaatsen. Om onze ambitie waar te maken werken we een plan van aanpak uit voor de meest kwetsbare winkelgebieden.

Om de schaarse ruimte zo optimaal mogelijk te benutten hanteren we de volgende ruimtelijke principes:

- We verdichten, bij zowel bestaande als nieuwe locaties: het aantal banen per hectare moet omhoog, mits passend bij de karakteristiek van de werklocatie (dus geen intensieve kantorenbanen op bedrijventerreinen toevoegen, maar daar passende intensieve bedrijventerreinenbanen realiseren.

- Dit realiseren we bij voorkeur rondom grote OV-/stedelijke knooppunten, om de drukke verkeersstromen van en naar de werklocaties zoveel mogelijk in goede banen te leiden en landschap en groen te beschermen.
- Functiemenging van wonen, werken en voorzieningen is het standaard uitgangspunt, tenzij dit echt niet past. Deze functiemenging vindt voor een belangrijk deel in wijken plaats waar 24.000 van de beoogde 70.000 banen aan nieuwe werkgelegenheid terecht moet komen. Naast de behoefte aan werkfuncties en-locaties in wijken vanwege de nabijheid van klanten, zorgt werk ook een levendige omgeving in wijken.
- We blijven inzetten op concentratie van retail in compacte, toekomstbestendige winkelgebieden binnen de retailhoofdstructuur uit de concept RSU. We voegen alleen nieuwe retailconcentraties toe bij gebiedsontwikkelingen en met een omvang die passend is bij het draagvlak en rekening houdend met de omliggende voorzieningenstructuur.

Duurzame mobiliteit

Utrecht staat de komende decennia voor de uitdaging om de stad en de regio bereikbaar en aantrekkelijk te houden. Mobiliteit is hierin randvoorwaardelijk voor de groei van de stad. We actualiseren daarom dit jaar het mobiliteitsplan. Het concept mobiliteitsplan 2040 is opgesteld in samenhang met de concept Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040. Daarmee is een sterkere relatie gelegd met de verstedelijkingsopgave.

Foto: Busbaan Dichterswijk

We werken aan een sterke omslag naar duurzame mobiliteit, met nadruk op gezondere en meer ruimte-efficiënte wijzen van verplaatsen, zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer en we investeren structureel in verkeersveiligheid. Voor de langere termijn bereiden we het mobiliteitssysteem van de toekomst voor (de systeemsprong).
De projecten en maatregelen worden via het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB) geprogrammeerd. Bij de jaarlijkse actualisatie van het MPB worden de beschikbare budgetten ingezet om knelpunten op lopende projecten op te lossen en om nieuwe investeringen te programmeren. Naast het oplossen van knelpunten op lopende projecten regelen we bij deze actualisatie de resterende bijdragen voor no regretmaatregelen U-Ned en de Korte Termijn Aanpak. Hiermee voldoen we aan onze

bestuurlijke afspraken uit het BO MIRT. Daarnaast sparen we aanvullend voor de As Votulast en programmeren we middelen voor het herstel van de fietsroute Waterlinieweg/Opaalweg, pilot speedpedelec, toegankelijke bushaltes, goederen vervoer en deelmobiliteit.

Voor de langere termijn blijft Utrecht zich inzetten op de aanleg van een nieuw treinstation Lunetten-Koningsweg en twee lightraillijnen. Een aanvraag van 2,1 miljard euro voor de aanleg hiervan bij het groeifonds, werd vrijdag 9 april door het demissionair kabinet afgewezen. We richten ons op de formerende partijen en het nieuwe kabinet. De investeringen in bereikbaarheid blijven noodzakelijk voor de bouw van 73.000 woningen en de komst van 50.000 extra arbeidsplaatsen. Wij zullen moeten bijdrage aan de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV, passend bij een miljardeninvestering van het Rijk. Daarom reserveren we binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid 32 miljoen euro, als eerste stap richting deze bijdrage.

Met de inpassing van deze investeringen is er vanuit het programma bereikbaarheid voor de aankomende jaren echter beperkte financiële ruimte voor nieuwe investeringen. Het huidige financiële beeld laat zien dat het programma bereikbaarheid tot 2028 vrijwel volledig is geprogrammeerd met projecten of gereserveerd voor nog in te passen projecten. En dit terwijl we op basis van de inzichten vanuit U Ned een financiële opgave verwachten van enkele miljarden tot 2040, afhankelijk van de gekozen oplossingen met rijk en regio.

Gezond leefklimaat met ruimte voor groen

Utrecht wil een gezonde, duurzame en circulaire stad zijn waar mensen wonen, werken en verblijven in een gezond leefklimaat. Met de keuze voor binnenstedelijke verdichting vinden we een hoogwaardige, groene en toegankelijke openbare ruimte van groot belang met voorzieningen om de groei op te vangen. De leefomgeving wordt zoveel mogelijk klimaatbestendig ingericht, zodat we voorbereid zijn op veranderingen in het klimaat. Ook werken we aan gezonde lucht, een prettig en acceptabel geluidsniveau en een gezonde flora en fauna in en om de stad. Wat betreft circulariteit willen we in 2050 een stad zijn die volledig draait op hernieuwbare materialen en die afval gebruikt als grondstof.

Vanuit de klimaatopgave, vanuit de verduurzaming van de stad en vanuit gezondheid is meer groen een noodzaak. Dat betekent dat wij bij elke ruimtelijke ingreep de kans voor groen benutten. De ambitie dat groen en verdichting gelijk opgaan, is in de RSU 2040 vertaald in de barcode. Daarbij betekent de toename van 60.000 woningen dat 440 hectare extra binnenstedelijk groen moet worden gerealiseerd. Dit noemen we de Groene Schaalsprong. Dit betekent veel meer groen in de openbare ruimte, zowel in nieuwe ontwikkelgebieden als in de bestaande stad (Groen Tenzij). Meer recreatieve mogelijkheden om de hoek voor sport, speelplekken in de buurt en groene ommetjes. De Groene Schaalsprong van 440 ha is in de grote stedelijke groeiopgave uitgewerkt in vijf schaalniveaus. Vanuit het Meerjaren Groenprogramma Ruimte voor Groen pakken we de kansen op binnen deze schaalniveaus:

1. Groene straten: bestaand en nieuw
   Groen in de buurt is belangrijk voor bewegen en een groen ommetje in de buurt. Het vergroenen van buurten vraagt om samen met de bewoners hun omgeving groener in te richten. We hebben de ambitie dat iedere woning op loopafstand (binnen 200 meter) van een plantsoen of buurtparkje ligt. Het aandeel van het vergroenen van straten in de schaalsprong is een enorme opgave van ca. 200 ha. Dit betekent dat tot 2050 (klimaat adaptief) zeker 800 straten vergroend moeten worden.

2. Groenblauwe routes
   Door Utrecht lopen groene- en groenblauwe routes. Deze routes verbinden de buurten en wijken en de stad met het omliggende landschap. De opgave is het verder vergroenen van de routes door de aanleg van natuurvriendelijke en recreatieve oevers, door fiets- en wandelroutes en het opheffen van barrières. We verwachten dat we met de groene routes ca. 100 ha groen kunnen toevoegen in de komende 20 jaar.

3. Nieuwe parkgebieden in de stad
   Bij de groei van de stad zijn nieuwe stadsparken noodzakelijk, omdat de gebruiksdruk op de bestaande parken toeneemt en de nieuwe inwoners straks binnen 500 meter toegang moeten hebben tot parken. Het aandeel van de nieuwe parkgebieden in de groene schaalsprong is 120 ha. Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zetten we in op vergroenen, zodat we meer parkachtige settingen kunnen ontwikkelen. Dit doen we samen met de mobiliteitsopgaven waar verkeer ruimte maakt voor groen.

Foto: Tiny forest (Terwijde)

4. Groene scheggen die stad en landschap verbinden
   Groene scheggen verbinden de stad met het buitengebied. Een scheg is een aaneengesloten groengebied dat vanuit het buitengebied diep de stad insteekt. Voor de Groene schaalsprong is ca. 30 ha nodig voor scheggen. Dit kunnen we realiseren door functieverandering en waar mogelijk verwerving.

5. Groen om de stad
   De groei van onze stad, samen met de groei van de regio, vraagt dat we voortvarend aan de slag gaan met de regionale groenontwikkeling. De opgave bevat ca. 250 ha nieuw recreatief groengebied in de directe omgeving van de stad, plus recreatief medegebruik van het landschap rondom Utrecht. De ambities voor groen en landschap en een aanzet voor de ruimtelijke vertaling daarvan is overgenomen in het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U10.

Het Meerjaren Groenprogramma - Ruimte voor Groen uitvoeringsprogramma 2021-2025, als bijlage bij het MPR, geeft inzicht in het jaarlijks investerings-en uitvoeringsprogramma van de gemeente om de stad te vergroenen en toekomstbestendig te maken.

Energie

De opgave energietransitie werkt aan het zo snel mogelijk energieneutraal maken van de stad Utrecht. Dat vraagt extra investeringen in de stad van de gemeente maar met name van andere partijen (woningbouwcorporaties, gebouweigenaren, eigenaar-bewoners, zakelijk en maatschappelijk vastgoed, netbeheerder, warmtebedrijven). De bijbehorende aanpak kent drie deelopgaven met voor elk terrein een andere selectie van partijen die investeren:

1. Verduurzamen bronnen voor de energievoorziening: duurzame warmtebronnen en duurzame elektriciteitsproductie (zon en wind).
   Partijen als Eneco en HDSR (waterschap) zetten hun eigen bronnen of bronnen van derden in om de stadsverwarming te verduurzamen. De gemeente heeft hier een faciliterende rol op gebied van ruimtelijke ordening en daarnaast een financierende rol. Ook faciliteren we initiatieven voor wind- en zonne-energie.

2. Aanpassing energie-infrastructuur en energiegebouwen
   De komende jaren wordt fors geïnvesteerd in uitbreiding van het warmtenet door een warmtebedrijf en de aanleg van warmtekoudeopslag (WKO) door gebouweigenaren of warmtebedrijven. Dat geldt ook voor de uitbreiding/verzwaring van het elektriciteitsnet en de verwijdering van het gasnetwerk door Stedin. De gemeente heeft hier niet alleen een faciliterende rol op het gebied van ruimtelijke ordening, maar verandert stapsgewijs in de rol van juridisch eigenaar, voorfinancier van bijvoorbeeld een WKO, mede-investeerder, of verleent een bijdrage aan de onrendabele top bij warmtenetten. De verwachting is dat de betrokkenheid van de gemeente in de komende jaren gaat groeien.

3. Isoleren en verdere verduurzaming van woningen en gebouwen
   In deze deelopgave zijn de gebouweigenaren aan zet: isoleren en bijbehorende ventilatie, elektrisch koken en een andere warmtevoorziening voor warm water en verwarming. In het collegeakkoord is vastgelegd dat al het gemeentelijk kernvastgoed (maatschappelijk vastgoed en kantoorgebouwen), in stappen van vijf jaar, uiterlijk in 2040 energieneutraal is.
   In alle gevallen geldt dat we naar een energieneutrale stad willen en die per wijk ook nog eens aardgasvrij wordt. Dit vraagt ook investeringen vanuit de gemeente en daarom is nu voor de eerste wijk Overvecht-Noord zowel een rijksbijdrage als een gemeentebijdrage (Programmabegroting 2021 in coronamaatregelenpakket ‘Investeren met maatschappelijk rendement’) beschikbaar gesteld.

Zoals uit bovenstaande blijkt, is de gemeente op verschillende onderdelen investeerder in het bijdragen aan en realiseren van de energietransitie. Dit geldt onder andere voor het eigen kernvastgoed, de subsidies voor zonne-energie, advisering bij verduurzaming van woningen, duurzaamheidsleningen en Energiefonds. Ook is de gemeente actief betrokken bij een groeiend aantal grotere collectieve warmte-koude-systemen, waarbij ook (juridisch) eigenaarschap wordt overwogen.

Investeringsimpuls RSU

De investeringsimpuls RSU omvat op dit moment meerdere geldstromen:

- Een bijdrage uit de financiële ruimte door de groei van de stad.
- De door woningcorporaties afgedragen meerwaarde bij verkoop en integrale herontwikkeling;
- De netto opbrengsten uit het gebruik van de conversieregeling erfpachten 2017. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van motie 2017/191 betaalbaar wonen.

De programmering investeringsimpuls hebben wij geactualiseerd. Op basis van de actuele stand is er financiële ruimte en stellen wij voor om naast de al geprogrammeerde fietsmaatregelen en verbindingen ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone (2,0 miljoen euro) de voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de tunnel Nicolaas Beetsstraat (0,4 miljoen euro) in te passen en het budget voor de omgevingsvisie Binnenstad op te hogen (0,218 miljoen euro). Tenslotte stellen wij voor om het budget Transformatie Rotsoord en het budget voor de 1e fase van de uitvoering herinrichting openbare ruimte Rotsoord samen te voegen.

In lijn met het door uw gemeenteraad vastgestelde bestedingskader voor de investeringsimpuls RSU hebben wij met de woningcorporaties en huurdersorganisaties een bestedingsvoorstel opgesteld over de aanwending van de meerwaardeafdracht over 2020 (4,519 miljoen euro). Het restant van 0,050 miljoen uit voorgaande jaren wordt in het bestedingsvoorstel ook ingezet. De impuls op de genoemde projecten zit vooral op extra ingrepen op het gebied van duurzaamheid. Zo wordt een aantal projecten in Overvecht gerenoveerd naar energielabel A+ en gasloos gemaakt, en zitten er twee projecten in rond circulair bouwen (Ivoordreef en Omloop). Het project aan de Boudewijn Büchstraat richt zich op het realiseren van woningen voor bijzondere doelgroepen. Tot slot is er ook een bedrag aangevraagd voor de G8 om woningen te realiseren onder de aftoppingsgrens.

De lijst met voorstellen voor de besteding van de middelen voor betaalbaar wonen is geactualiseerd en is een bijlage ‘Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten conversieregeling 2017)' bij het MPR 2021. Dit betreft een overzicht van geïnventariseerde projecten dat geldt als richtinggevend kader voor de besteding van de netto opbrengsten. De daadwerkelijk te leveren bijdrages worden bij de besluitvorming over de financiële kaders van de projecten aan de raad voorgelegd. Op 1 januari 2021 is 13,083 miljoen euro beschikbaar voor betaalbaar wonen. In de Voorjaarsnota stellen wij voor om 7 miljoen toe te voegen aan de middelen betaalbaar wonen, mogelijk gemaakt door de verbetering van de grondexploitatie voor Haarrijn. Daarmee nemen de beschikbare middelen toe tot 20,083 miljoen euro. In januari 2020 is besloten om voor het project Zuilense Vecht een reservering te maken van 1,7 miljoen euro. De definitieve toekenning van dit bedrag vindt plaats bij de opening van de grondexploitatie. In de Voorjaarsnota wordt een voorstel gedaan voor de dekking Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn. Daarin is 5,5 miljoen opgenomen vanuit de middelen betaalbaar wonen. Na vaststelling van de Voorjaarsnota is dus 7,2 miljoen euro gereserveerd, en resteert 12,883 miljoen euro voor aanvullende bestedingsvoorstellen.

Financieel beeld grondexploitaties

Door de positieve ontwikkeling van het actueel geprognosticeerd resultaat op de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en Binnenstedelijk is er financiële ruimte beschikbaar in de reserve grondexploitaties (32,96 miljoen euro). Het resultaat grondexploitatie Leidsche Rijn is positief (15,95 miljoen winstneming en 4,5 miljoen vrijval risicoreservering) met name door het vervallen van het stikstofrisico bij deelgebied Haarrijn. Het geprognosticeerd resultaat grondexploitatie Stationsgebied is verbeterd (10,6 miljoen euro) door de realisatie van de uitgifte van Wonderwoods in het Healthy Urban Quarter. Ook het resultaat op een aantal projecten binnenstedelijk grondexploitaties is verbeterd.
De positieve resultaten zijn toegevoegd aan de reserve grondexploitaties

3 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040

De RSU 2040 gaat uitvoerig in op de manier waarop wij de groei van onze stad in goede banen willen leiden en hoe we kwaliteit aan de stad kunnen toevoegen. Het laat de integrale samenhang zien van grote opgaven waar onze stad voor gesteld staat. De concept RSU 2040 is begin dit jaar voor inspraak vrijgegeven. In juni of juli neemt de gemeenteraad naar verwachting een besluit over het koersdocument.

Op 18 juni 2020 heeft de gemeenteraad een elftal uitgangspunten voor het uitwerken van de RSU 2040 vastgesteld. Aan de hand van deze uitgangspunten is gewerkt aan een concept strategie waarin de horizon wordt verlengd naar 2040 een aantal thema's verder wordt verdiept. In de concept RSU 2040 kiest Utrecht voor een stad waar alle belangrijke functies voor dagelijks gebruikt dichtbij de woon-en werkomgeving te vinden zijn: Utrecht dichtbij, de 10 minuten stad. Woningen, werklocaties, maatschappelijke voorzieningen, sportvoorzieningen en groen liggen dichtbij elkaar, zodat inwoners er gemakkelijk en snel gebruik van kunnen maken. Om dat te bereiken kiest de gemeente er voor twee hoofdstructuren voorop te stellen, namelijk de groenstructuur en de mobiliteitsstructuur. Deze zijn leidend voor het ordenen van de nieuwe plekken in de stad en voor de bestaande stad. Om te komen tot een evenwichtige verdeling wordt in de concept RSU 2040 de Utrechtse Barcode geïntroduceerd. Hiermee is te zien of er een gezonde en evenwichtige verdeling is van woningen, werk, mobiliteit, groen, energie en voorzieningen voor onderwijs, winkels, zorg, sport, cultuur en recreatie.

Er wordt voorgesteld om de groei van de stad te concentreren op een aantal plekken die zich verder kunnen ontwikkelen tot nieuwe stadscentra, waar hoge bouwvolumes worden gerealiseerd (hoogstedelijk, hoge dichtheden). Daarmee verandert Utrecht van een stad met één centrum naar een stad met vier nieuwe stadscentra met knooppunten (Leidsche Rijn Centrum-Lage Weide-Cartesius-Werkspoorkwartier- Zuilen, Overvecht, Utrecht Science Park-Rijnsweerd-Galgenwaard en Lunetten-Koningsweg (Utrecht Oost) en Papendorp-Galecop-Westraven-Laagraven (A12-zone).

Bron: concept RSU 2040

Op de nieuwe knooppunten komen veel stedelijke functies samen: een mix van wonen, werken, voorzieningen en groen. Hierdoor beperkt de gemeente ook de groei van het aantal

vervoersbewegingen. Eind vorig is het Mobiliteitsplan 2040 ter inzage gelegd. De RSU 2040 en het Mobiliteitsplan 2040 liggen in elkaars verlengde.

Onderdeel van de RSU 2040 is een uitvoeringsstrategie, waarin duidelijk wordt welke ontwikkelingen als eerste plaatsvinden en in welke tijdsvolgorde de stad zich tot 2040 verder ontwikkelt. De raming voor het indicatieve investeringsvolume loopt op tot ca 7,1 miljard euro.
Tot 2030 is het beeld vrij scherp. Het gaat vooral om bestaande plannen over waar en hoeveel woningen worden gebouwd. In de RSU 2040 zijn aan deze plannen extra ambities toegevoegd op het gebied van groen, werk, voorzieningen, energie en dergelijke. Daarna worden de nieuwe stedelijke knooppunten ontwikkeld.

Voor de haalbaarheid en betaalbaarheid is een investeringsstrategie ontwikkeld. Deze wordt steeds verder ingekleurd naarmate de realisatie van de ambities dichterbij komt. Voor de bekostiging zijn naast de gemeentelijke middelen (inclusief die van baathebbers bij bijvoorbeeld cordonheffing) ook subsidies uit fondsen van het Rijk en andere overheden nodig.

4 De opgave voor Utrecht

Dit hoofdstuk gaat in op de opgave voor Utrecht vanuit de thema's wonen, werk voor iedereen, duurzame mobiliteit, gezond leefklimaat met ruimte voor groen en energie. Voor ieder onderdeel wordt kort toegelicht hoe de opgave er voor de korte termijn (aankomende jaren) en (middel)lange termijn (2040) eruit ziet. Daarbij geven we aan wat we al doen en waar we bijsturen door bijvoorbeeld te investeren. In hoofdstuk 5 staat gezonde gebiedsontwikkeling centraal waarbij de verbindingen worden gelegd met de thema's die in dit hoofdstuk worden beschreven.

4.1 Wonen

De ambities op het gebied van Wonen zijn vastgelegd in de Woonvisie, het Stadsakkoord Wonen, de Huisvestingsverordening en de woondealafspraken met Rijk en regio. We geven hier uitvoering aan in nauwe samenwerking met corporaties, ontwikkelaars en beleggers, (woon)zorginstellingen, bewonersorganisaties en particuliere initiatieven.

Prioriteit hebben het versnellen en (langdurig) verhogen van de woningbouw gericht op duurzaam hoge bouwproductie, het werken aan doorstroom en meer gemengde wijken, het op peil brengen van de sociale woningvoorraad en een forse inhaalslag in het middensegment (huur en betaalbare koop). Dit alles is nodig door de grote vraag naar woonruimte in stad en regio. Daarnaast hebben we specifiek aandacht voor de huisvesting van studenten en kwetsbare groepen.

De samenwerking met marktpartijen (ontwikkelaars, bouwers en beleggers) en corporaties wordt benut om de effecten van de coronacrisis op de bouwopgave te monitoren en de planvorming te continueren. Vooralsnog lijkt de Utrechtse bouw- en woningmarkt niet heel sterk te worden beïnvloed door de coronacrisis. Uitzondering hierop zijn mix-use projecten waarbij (commerciële) voorzieningen op het gebied van retail, horeca en bijvoorbeeld cultuur onderdeel uitmaken van de plannen. Uiteraard blijven we hier de vinger aan de pols in samenwerking met partijen, maar door haar aantrekkelijkheid (in combinatie met de bestaande krapte) staat de Utrechtse woningmarkt nog steeds onder druk, En onze ambitie is om wonen ook in de toekomst betaalbaar houden. De behoefte daaraan is groot.

Begin 2021 telde Utrecht ruim 359.000 inwoners. Daarmee is het aantal inwoners in de afgelopen 5 jaren met 6% gegroeid. In 2040 telt de stad naar verwachting meer dan 450.000 inwoners. Om deze groei op te vangen is in Utrecht behoefte aan ruim 60.000 extra woningen (Primos, 2019).

In de RSU zijn ook de ambities uit de Woonvisie geborgd. Het streven is voor 2040: een verdeling van 35% sociale voorraad (woningen tot de liberalisatiegrens) en 25% tot de middencategorie (op het huidige prijsniveau middenhuur tot 1.004 euro per maand en koopwoningen met een koopprijs tot de NHG-grens. Naast een duurzaam hoge bouwproductie in de genoemde segmenten is doorstroming van belang om te komen tot meer gemengde wijken met een gezond leefklimaat. De RSU schetst op hoofdlijnen ook de kwalitatieve opgave op het gebied van wonen, gebaseerd op demografische ontwikkelingen (zoals vergrijzing, geschatte samenstelling leeftijdsgroepen en huishoudens) en inzicht in de woonbehoefte op lange termijn. Vanuit dat perspectief kijken we naar het toevoegen van een goede mix van appartementen, gestapelde bouw, grondgebonden woningen en verschillende woninggroottes en concepten (aansluitend op, en complementair aan de bestaande stad).
Voor het woningbouwprogramma tot 2030 -de periode waarin de woningen worden gebouwd die nu als

‘hard’ in dit MPR staan- kijken we met name naar wensen op het gebied van woningprijs en woningtype (woningcategorieën). In de periode na 2030 ligt, vanwege onzekerheden, de focus op de behoefte aan verschillende typen woonmilieus waarin de aanwezigheid van werkmogelijkheden, voorzieningen, groen en de (kwaliteit van) de openbare ruimte een rol spelen.

In 2021 heeft een aantal zaken prioriteit. Allereerst is dat nog steeds het (in gebiedsontwikkelingen) volop sturen op onze ambities om de sociale voorraad ook in de toekomst op peil te houden en het maken van een inhaalslag in het middensegment (huur en koop).
In samenhang daarmee sturen we op tempo en een duurzaam hoge bouwproductie. De extra middelen die bij de programmabegroting hiervoor ter beschikking zijn gesteld (als onderdeel van het coronamaatregelenpakket ‘Investeren met maatschappelijk rendement’) zetten we in om (versneld) te kunnen werken aan het verder brengen van visies en initiatieven en voor (T)huis voor Iedereen. In het kader van de voortgang en voorkomen van vertraging, monitoren we de grote projecten van meer dan 250 woningen met extra aandacht. Dit mede op verzoek van de raad en onze partners in de kopgroep van het Stadsakkoord Wonen.
Verder hebben we extra aandacht voor het stimuleren van betaalbare koopwoningen (tot de NHG-grens). Hieraan is grote behoefte en tegelijkertijd staat door de prijsstijgingen dit segment onder forse druk. Zowel in de bestaande voorraad als in de plannen. Het college komt binnenkort met voorstellen om hier extra op in te zetten. In samenspraak met de partners van het Stadsakkoord Wonen voeren we tot slot een evaluatie uit van het Actieplan Middenhuur, om ook in de toekomst hier in projecten genoeg woningen in te kunnen realiseren en van de juiste kwaliteit.

Foto: The Fizz (NPD)

Plancapaciteit woningbouw tot 2040

In de RSU 2040 is aangegeven dat de gemeente gezien de behoefte aan woningen nu en in de toekomst, de Utrechtse woningvoorraad in de periode tot en met 2040 met ongeveer 60.000 woningen wil laten toenemen. Als we kijken naar de actuele plancapaciteit (hard en zacht) woningbouw 2021-2040 bevat deze circa 62.500 tot 70.500 woningen. Wanneer het gaat om plancapaciteit voor woningbouw is het van belang om aan te geven dat het gaat om dynamische gegevens die continu in beweging zijn, zeker naarmate potentiele locaties, projecten en initiatieven verder in de tijd liggen. Het gaat kortgezegd om prognoses, niet om vaste gegevens.

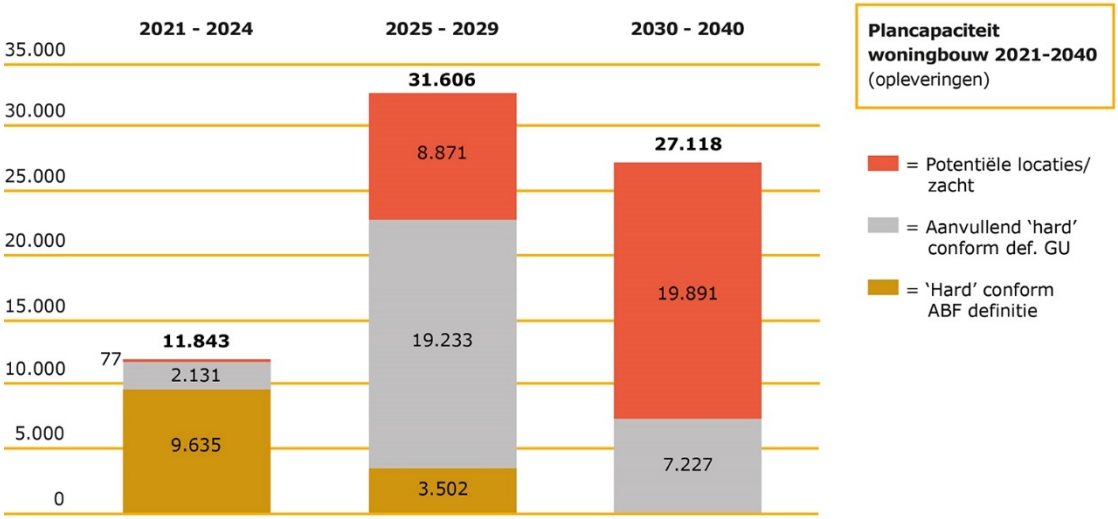
Op verzoek van de raad brengen wij sinds het MPR 2020 drie categorieën binnen de plancapaciteit in beeld:

1. Van de plancapaciteit vallen ruim 13.000 woningen onder de door ABF (en Rijk) gehanteerde strikte definitie van harde plancapaciteit (minimaal vastgesteld of onherroepelijk planologisch juridisch kader). Deze cijfers liggen lager dan in de Peilstok SO 2020 (peildatum 1 juli 2020) omdat de woningen die vorig jaar zijn opgeleverd (ruim 3.000) hierin niet meer worden meegenomen. Dit jaar wordt een aantal bestemmingsplannen (Beurskwartier, Cartesiusdriehoek fase 2-6 en Eendrachtlaan 10) met een groot aantal woningen ter besluitvorming voorgelegd aan de raad waardoor dit aantal naar verwachting fors zal toenemen. Daarnaast wordt gestart met het bestemmingsplan voor Merwede dat de realisatie van duizenden extra woningen mogelijk moet maken.

2. De gemeente Utrecht hanteert een ruimere definitie en definieert projecten die aan een van onderstaande criteria voldoen als harde plancapaciteit:
   - Intentiedocument/startdocument bestuurlijk vastgesteld door college;
   - omgevingsvisie vastgesteld;
   - onderdeel gemeentelijke grondexploitaties;
   - onderdeel vastgestelde prestatieafspraken tussen gemeente en woningcorporaties;
   - plannen direct via VTH met bouwsom > 1 miljoen euro.

Deze gemeentelijke definitie resulteert in een ‘harde’ plancapaciteit van ruim 39.500-41.500 woningen. Onder deze categorie plancapaciteit vallen dus ook projecten die zich in een vroeg planstadium bevinden waarbij we de intentie hebben uitgesproken om mee te werken (of als gemeente zelf het initiatief hebben genomen) maar daadwerkelijke realisatie afhankelijk is van voorwaarden op het gebied van bijvoorbeeld mobiliteit.

3. Aanvullend onderscheiden we nog een zachte potentiele plancapaciteit van ongeveer 23.000-29.000 woningen. De zachte plancapaciteit wordt uitgebreid en gericht door de nieuwe RSU 2040. In die zin vormen de in de RSU op gebiedsniveau genoemde locaties voor verdere groei (en met name knooppunten, zoals de A12 zone, etc.) potentiële -en daarmee zachte- plancapaciteit voor de lange termijn.

Bovenstaande figuur geeft een indicatie van de harde en zachte plancapaciteit in verschillende tijdsvakken t/m 2040. Een belangrijk doel is om, gelet op de noodzakelijke bouwproductie in de aankomende periode de volgens de gemeentelijke definitie aanvullende harde plancapaciteit te verzilveren en ‘harder’ te maken door vast te leggen in bestemmingsplannen. Dit vraagt om randvoorwaardelijke investeringen in mobiliteit, groen en voorzieningen, zoals ook in de concept RSU

2040 is aangegeven, om daarmee het ambitieniveau ten aanzien van de bouwproductie tot 2030 te kunnen verhogen.

Relatie met de bestaande voorraad en lange termijn doelstellingen

De Utrechtse woningvoorraad bestond op 1 januari 2021 uit ruim 159.000 woningen. Dit is exclusief onzelfstandige wooneenheden, woonboten en woonwagens. Uit de voorraadrapportage 2020 van de Woningcorporaties Regio Utrecht (RWU) blijkt dat de RWU in 2020 bijna 9.000 onzelfstandige eenheden in eigendom hadden.
35% van de woningen in de Utrechtse woningvoorraad zijn sociale huurwoningen en 12% woningen in het middenhuursegment. Het koopsegment is ingedeeld aan de hand van de WOZ-waarde waarbij 15% van de woningen in Utrecht een WOZ-waarde heeft van minder dan 315.400 euro (bron: Monitor wonen 2020, gemeente Utrecht). Hierbij moet worden opgemerkt dat de WOZ-waarde in de praktijk lager ligt dan de marktwaarde en de feitelijke waarde waarschijnlijk dicht aan zit tegen de huidige NHG grens. In de bestaande woningvoorraad zijn niet de onzelfstandige eenheden geregistreerd maar we sturen hier echter wel op in de nieuwbouwontwikkelingen.

Zoals in voorgaande is toegelicht zijn in de Woonvisie ambities geformuleerde ten aanzien van de Utrechtse woningvoorraad in 2040 (35% sociale voorraad (woningen tot de liberalisatiegrens, inclusief zelfstandige studentenhuisvesting) en 25% middencategorie (huur en koop in het middensegment). Door onder andere het (bij)sturen op de verdeling van de plancapaciteit proberen wij onze ambitie voor de lange termijn te realiseren.

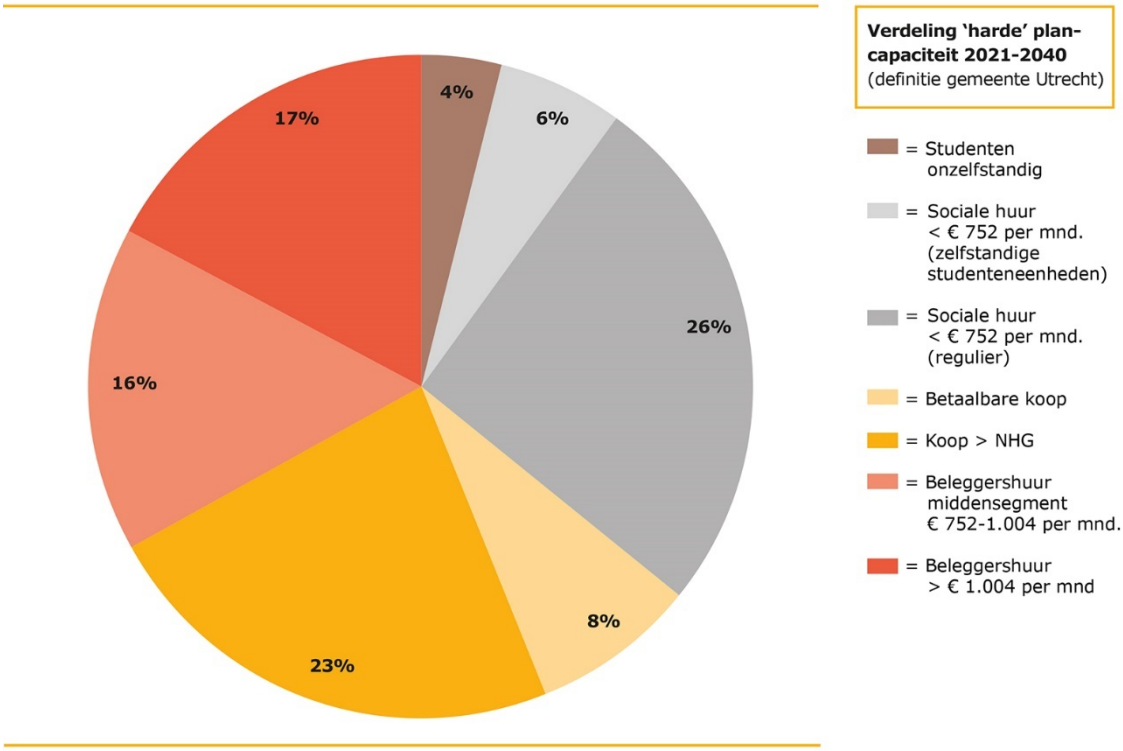

Foto: Dickensplaats

Als we kijken naar de verdeling van de ‘harde’ plancapaciteit (conform de door de gemeente Utrecht gehanteerde definitie) ziet de verdeling in woon-/prijscategorieën er zoals in onderstaand figuur weergegeven uit.

De omvang en verdeling van de plancapaciteit zijn zoals aangegeven dynamisch en worden twee keer per jaar bijgesteld op basis van de actuele projectinformatie. Voor projecten waar bijvoorbeeld alleen een intentie document is vastgesteld waarin geen concrete uitspraken zijn gedaan over het te onderzoeken

programma, is een inschatting gemaakt van het programma. Ook zijn voor gebiedsontwikkelingen waar in omgevingsvisies alleen percentages zijn vastgelegd voor specifieke categorieën (bijvoorbeeld aandeel sociale huur) aannames gedaan voor het overige deel van het programma (gelijkmatig verdeeld).

Sociale huur en middensegment

De verdeling laat zien dat de harde plancapaciteit voor 32% bestaat uit zelfstandige sociale huurwoningen waarvan 6% zelfstandige studenteneenheden en 26% reguliere sociale huurwoningen. Dit ligt iets lager dan in de Peilstok SO (peildatum 1 juli 2020) waarin 33% bestond uit zelfstandige sociale huurwoningen. De verklaring hiervoor is dat in 2020 veel (1.400) zelfstandige studenteneenheden zijn opgeleverd in de projecten Kwekerij fase 1, Ziekenhuislocatie Oudenrijn in Kanaleneiland en tijdelijke eenheden op het USP. Hierdoor is het aandeel zelfstandige studenteneenheden ten opzichte van 1 juli 2020 afgenomen van 8% naar 6%. Het aandeel reguliere sociale huurwoningen is licht gestegen van 25% naar 26%. Het aandeel onzelfstandige studenteneenheden (4%) maakt geen onderdeel uit van de sociale huur maar wij sturen wel op de toename van dit aantal via het convenant studentenhuisvesting.

33% van de harde plancapaciteit valt in het beleggershuursegment waarvan, net als in de Peilstok SO 2020, 16% met een huurprijs tussen de 752 en 1.004 euro per maand (middenhuursegment). 8% bestaat uit betaalbare koopwoningen. Dit betekent dat 24% van de plancapaciteit in het middensegment (koop/huur) valt zoals in de Woonvisie is gedefinieerd. Het aandeel betaalbare koopwoningen is daarmee afgenomen ten opzichte van het beeld uit de Peilstok SO 2020. Dit komt onder andere doordat de woningen die zijn in 2020 zijn opgeleverd niet meer in het figuur zijn meegenomen en doordat het woningbouwprogramma voor het Beurskwartier in lijn is gebracht met de aantallen zoals worden uitgewerkt in het Stedenbouwkundig Plan (ca. 2.500).

Bouwproductie 2020 en prognose start bouw 2021-2023

Systematiek prognose

In het MPR en de Peilstok (geïntegreerd in de Tweede Bestuursrapportage) wordt twee keer paar jaar een prognose start bouw voor de korte termijn (3 jaar) gepresenteerd. Zoals in het MPR 2020 is

uitgelegd, kiezen wij ervoor om de systematiek die al jaren voor de prognose van de woningbouwproductie in de bouwopgave Leidsche Rijn wordt gehanteerd, te gebruiken voor de hele stad. allereerst zijn per project de stand van zaken beoordeeld (financiële haalbaarheid, planologisch-juridische status en draagvlak) en bij ieder project vertaald in de planning. Vervolgens is, op basis van ervaringscijfers van de afgelopen jaren en een analyse per jaarschijf, een percentage voor aftopping bepaald en in de individuele jaren start bouw verwerkt. De aftopping is hierbij gelijkmatig toegepast op de verschillende onderliggende categorieën ((on)zelfstandige studenten, sociale huur overig etc.) in het desbetreffende productiejaar. We stellen ons als doel om jaarlijks de bovenkant van de geprognosticeerde start bouw te realiseren. Maar gelet op de factoren die de woningbouwproductie beïnvloeden is het vanuit behoedzaamheid wenselijk om een realistische bandbreedte te hanteren.

Foto: Heycopstraat

Bouwproductie 2020: gerealiseerde productie hoger dan prognose

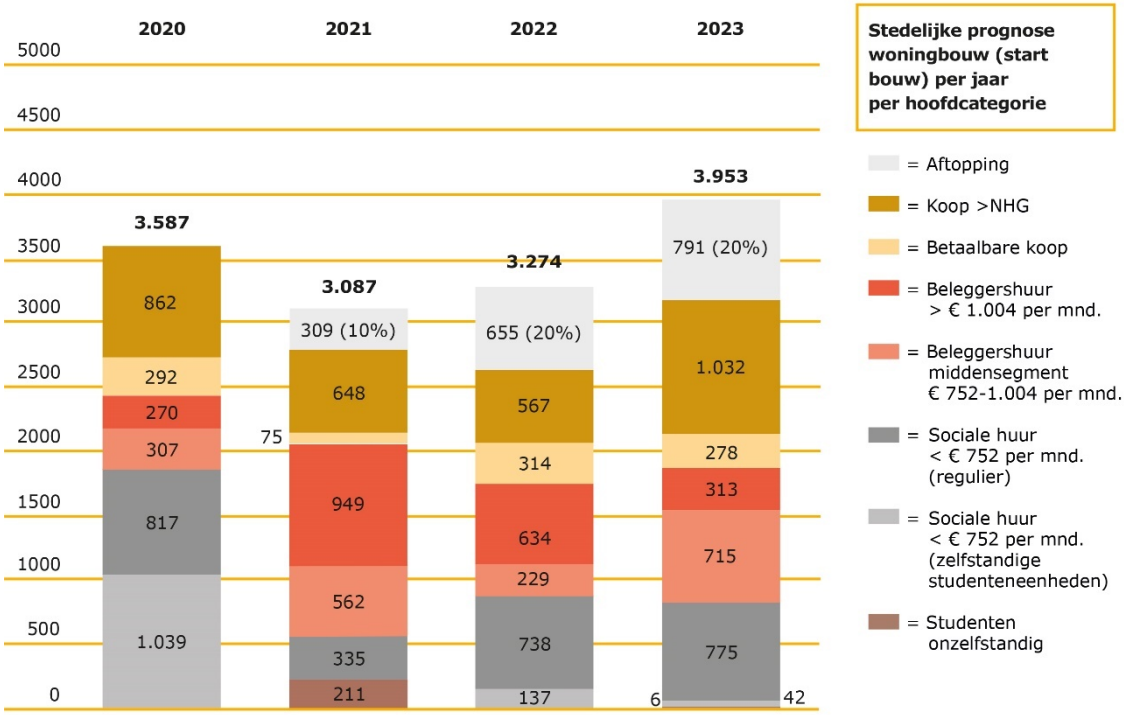
Conform bovenstaande systematiek hebben we in het MPR 2020 en de Peilstok SO 2020 voor 2020 een prognose afgegeven van ruim 3.100 woningen (start bouw). Op basis van de huidige gegevens blijkt dat er in 2020 fors meer woningen in aanbouw zijn gegaan: bijna 3.600 woningen waarvan het grootste deel ook bestaat uit betaalbare huur- en koopwoningen zoals in onderstaand figuur is weergegeven. De verklaring voor de hogere bouwproductie is dat 500 woningen in Leidsche Rijn Centrum uiteindelijk wel in 2020 zijn gestart. Deze woningen hadden wij vanuit behoedzaamheid in de prognose in 2021 meegerekend zoals aangegeven in de Peilstok SO 2020.

Prognose start bouw 2021-2023

De extra productie in 2020 betekent wel dat deze woningen in de actuele prognose niet meer meetellen in 2021 waardoor deze lager uitvalt dan in de Peilstok SO 2020 werd gepresenteerd. Voor 2021 hanteren we een bandbreedte (aftopping) van 10% omdat we op dit moment geen signalen hebben dat de korte termijn productie in algemene zin inzakt. Hiermee komt de verwachte productie voor 2021 op 2.800-3.100 woningen.

Voor de jaren 2022 en 2023 stellen we net als in de Peilstok een bandbreedte van 20% voor omdat deze later in de tijd liggen en de onzekerheden daarna nog groter zijn. Van belang is om voor deze jaren aan te geven dat enkele grote gebiedsontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld Cartesiusdriehoek en Merwede)

met een fors aantal woningen in de eerste deelfasen, een belangrijk aandeel hebben in de geprognosticeerde woningbouwproductie. Vertraging kan hierdoor dus leiden tot een stevige verschuiving van het aantal geprognosticeerde woningen in een jaar.

In 2020 is een forst aantal betaalbare woningen (ongeveer 2/3e van het totaal) in aanbouw genomen. Voor de korte termijn 2021-2023 is de verwachte productie lager in deze woon-/prijscategorieën namelijk; ongeveer 24% sociale huurwoningen (inclusief zelfstandige studenteneenheden), bijna 18% middenhuur en 8% betaalbare koopwoningen.

Voortgang 250+ projecten

Om meer inzicht te geven in de voortgang van de woningbouwproductie rapporteren we vanaf heden specifiek over de projecten (of gebiedsontwikkelingen) met meer dan 250 woningen (bijlage Voortgang woningbouwprojecten 250+). In de bijlage geven we per project de actuele planning start bouw weer ten opzichte van de planning uit de voorgaande MPR of Peilstok.

In totaal gaat het op dit moment om 30 projecten. Ondanks corona loopt de planvorming van deze projecten/gebiedsontwikkelingen volop door. Tegelijkertijd zijn er altijd factoren die de doorlooptijd van projecten beïnvloeden. Kijkend naar deze grote projecten zien we dat bij zes projecten de prognose van de planning start bouw is bijgesteld ten opzichte van de planning bij de Peilstok SO (peildatum 1 juli 2020). Het betreft Kruisvaartkade, Merwede, Papendorp, Haarrijn, Sportpak Zuilense Vecht en Rosendael in Overvecht. De oorzaken van bijstelling in prognoses zijn divers en onder andere het gevolg van langere planvorming door de stikstofproblematiek, langere onderhandelingen met marktpartijen maar ook planoptimalisatie

Conclusie

Wij werken -op stedelijk niveau en via projecten en gebiedsontwikkelingen- zowel aan een duurzaam hoge bouwproductie als aan het op peil houden van de sociale voorraad en een inhaalslag in het middensegment. Het beeld in dit MPR onderschrijft dat die ambities centraal moeten blijven staan en deze opgave urgent is. Het percentage reguliere sociale huur in de plancapaciteit is met 32% nog niet

voldoende gegeven het streven deze voorraad richting 2040 op peil te houden (35%). Het aandeel middenhuur in de bestaande voorraad blijft gering (12%) en de behoefte aan woningen in het middensegment (koop/huur) groot wat vraagt om een inhaalslag te maken in dit segment. We sturen hier op in projecten zoals ook blijkt uit het hoge aandeel betaalbare woningen in de woningbouwprogramma's van projecten waarvoor vanaf juli 2018 start-/intentiedocumenten bestuurlijk zijn vastgesteld. Hierover bent u eerder geïnformeerd.

Naast de inzet van gemeentelijk instrumentarium (bijvoorbeeld sturing binnen eigen grondexploitaties, grondprijsbeleid, inzet opbrengsten erfpachtconversie) benutten we hiervoor waar mogelijk ook de mogelijkheden die de provincie en het Rijk bieden. Denk hierbij aan het provinciale Programma Versnelling Woningbouw en de woningbouwimpuls die hopelijk door een nieuw kabinet wordt voortgezet.

Om nog beter de voortgang van de planontwikkelingen te bewaken hebben we voor het eerst extra aandacht voor de (grote) projecten met meer dan 250 woningen. Ondanks corona loopt de planvorming van deze projecten/gebiedsontwikkelingen volop door. Waar de planning start bouw is bijgesteld, blijkt dat de redenen voor planningswijzigingen zeer uiteenlopend zijn. Als het gaat om oplossingen vraagt dat echt maatwerk per project. Tegelijkertijd biedt het zowel voor het productieoverleg met de woningcorporaties als in de samenwerking met marktpartijen (individueel en via het stadsakkoord) een goede en concrete basis om de voortgang van de bouwopgave te monitoren. Verder draagt de financiële ruimte die bij de Programmabegroting 2021 in coronamaatregelenpakket 'Investeren met maatschappelijk rendement' is bestemd de komende jaren bij aan versnelling en het voorkomen van vertraging omdat het de benodigde gemeentelijke capaciteit om te werken aan initiatieven en planontwikkelingen vergroot. Via de kopgroep van het Stadsakkoord Wonen houden wij ook dit jaar de vinger aan de pols van de (mogelijke) effecten van de coronacrisis op de bouwopgave en de planontwikkeling.

Als het gaat om de plancapaciteit is het van groot belang om te werken aan het 'harder' maken en verzilveren van de plannen op de middellange termijn die al in de pijplijn zitten (periode 2025-2030). Voor de periode na 2030 wordt de plancapaciteit verder versterkt en uitgebreid met voorstellen die in de RSU 2040 worden vastgelegd. Dit vraagt ook om randvoorwaardelijke investeringen in mobiliteit, groen en voorzieningen zoals in de concept RSU 2040 is aangegeven.
Tegelijkertijd zien we een urgent vraagstuk op de korte termijn. Dit geldt voor reguliere woningzoekenden in het middensegment en de sociale sector, maar ook voor de huisvesting van kwetsbare groepen (Thuis voor Iedereen). Daarom is het noodzakelijk om aanvullend aan de structurele gebiedsontwikkelingen volop in te zetten op flexwonen en het kijken naar de (tijdelijke) mogelijkheden van bestaand (eigen) vastgoed. Met de STUW corporaties is afgesproken hier de komende periode extra inspanning op te leveren en is een taskforce tijdelijke woonruimte opgezet.

Voorgaande laat zien dat, door de ontwikkeling van de huizenprijzen in Utrecht, het betaalbare koopsegment onder forse druk staat. Wij werken daarom aan een Actieplan betaalbare koop dat de raad voor de zomer ter besluitvorming ontvangt. Daarbij is het van belang om niet alleen te kijken naar de betaalbaarheid, maar ook naar de kwaliteit van dit segment en hoe we hier in gebiedsontwikkelingen (binnen de gemeentelijke mogelijkheden) op kunnen sturen.
Tot slot werken we binnen de projecten -op basis van de doelstellingen van het convenant Studentenhuisvesting- aan het vergroten van het aandeel onzelfstandige studenteneenheden in programma's. Dit is noodzakelijk om voldoende betaalbare wooneenheden specifiek voor studenten ook in de toekomst te borgen.

Foto: Kop op Tuindorp

4.2 Werken

Utrecht is een economisch sterke, competitieve regio en dat willen we zo houden. Daarom dragen we zorg voor een gezond economisch ecosysteem en een aantrekkelijk vestigings- en investeringsklimaat. We willen dat werkgelegenheid meegroeit met de groei van onze beroepsbevolking. Wel maken we keuzes in deze groei. We zetten in op die banen en competenties waarvan we verwachten dat ze in de toekomst nog steeds relevant zijn: we willen niet alleen dat mensen nu werk vinden, maar dat ze dit duurzaam kunnen op een continu veranderende arbeidsmarkt. En we zetten in op die ondernemers die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen waar de stad voor staat. Zodat banen, opleidingen en investeringen bijdragen aan brede welvaart, aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Daarmee zijn we een van de eerste regio's in Nederland die maatschappelijke opgaven leidend laat zijn voor de economische ontwikkeling.

Trends en de coronacrisis

We zien een aantal (internationale) ontwikkelingen die van invloed zijn op deze opgave en door de coronacrisis deels worden versneld. Denk hierbij aan verdere digitalisering in de vorm van cloud computing, big data en e-commerce en hierdoor een sterke toename van online verkopen met directe gevolgen voor de retail. Ook leidt verdere automatisering in industrie, maar ook zakelijke dienstverlening, ertoe dat er steeds minder mensen nodig zijn terwijl de werkgelegenheid als gevolg van de nieuwe economie nog op gang moet komen. Daarbij neemt het werken op afstand toe en vragen de technologische trends om de juiste opleidingen en vaardigheden van mensen om aantrekkelijk te blijven op de arbeidsmarkt.

Door de coronacrisis is de digitalisering van de retail in een versnelling gekomen en zijn de ondernemers in horeca en (non-food) retail en evenementen hard geraakt. Samen met hen werken we aan plannen om leegstand in winkelcentra zoveel mogelijk te beperken en ondernemers zo snel mogelijk terug te laten veren van de crisis. Een eerste aanzet is gegeven met het plan 'Morgen Mooier Maken', dat samen partners in de stad uitgevoerd gaat worden en in gaat op korte en lange termijn initiatieven om de leegstand in de binnenstad zo veel mogelijk te beperken.
Voor wat betreft kantoren voorzien we een structuurverandering: een deel van de grote kantoorgebruikers zullen bij het oversluiten van huurcontracten minder ruimte gaan afnemen; tegelijk weten we dat een deel ook zijn bestaande kantoorvolume in de stad zal aanhouden, dat sommigen zelfs zullen intensiveren in de stad, omdat ze activiteiten hier concentreren en elders in het land afbouwen.

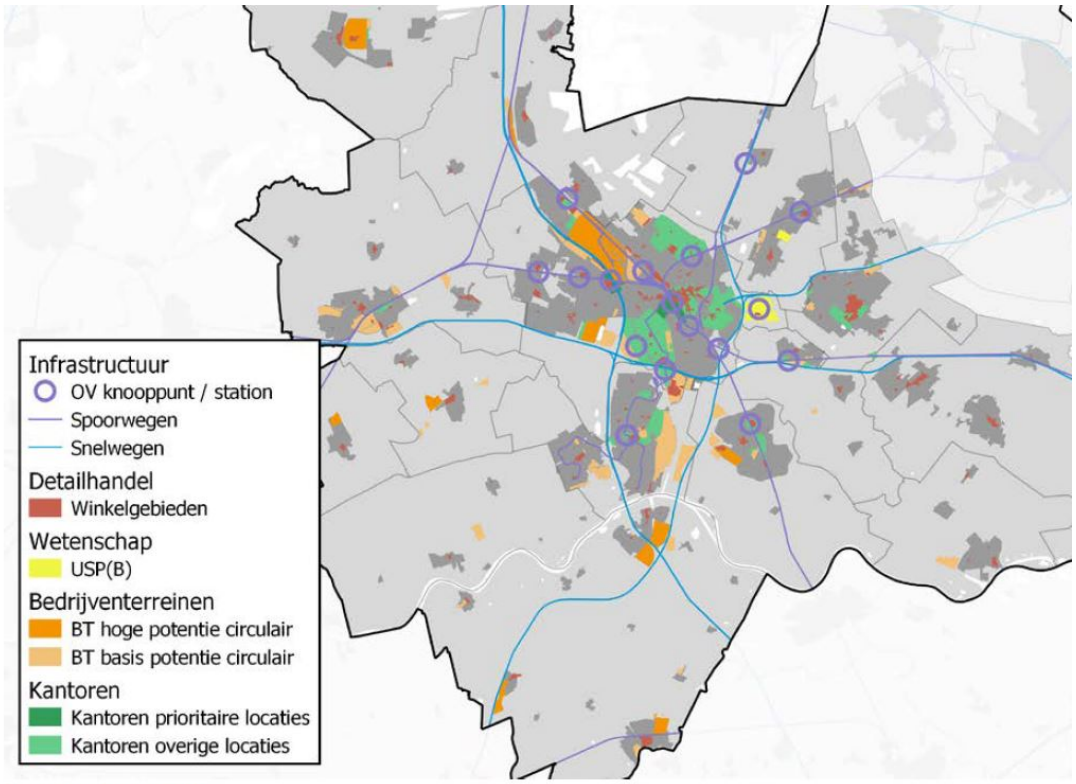
Focus op toekomstbestendige werkgelegenheid en brede welvaart

We focussen ons op vier marktgroepen: 'IT & digitale vaardigheden', 'gezondheid', 'onderwijs' en 'bouw, techniek & energietransitie'. We denken dat deze markten de meeste potentie hebben voor toekomstbestendige, duurzame werkgelegenheid op de (middel)lange termijn, en ze sluiten aan bij de opgaven van Utrecht in gezonde verstedelijking. Snelgroeiende en grote werkgevers uit de marktgroepen moeten in de regio excellente beschikbaarheid vinden op de meest belangrijke vestigingsvoorwaarden: de aanwezigheid van kennis en talent, technologische infrastructuur, voldoende en passende werklocaties en (bedrijfs-)huisvesting, een hoogwaardig voorzieningenniveau en een aantrekkelijke levendige stad. Zoals in het Actieplan Utrecht Circulair 2020-2023 aangegeven willen we het vestigingsklimaat voor circulaire bedrijven versterken en de samenwerking met de Utrechtse onderwijsinstellingen verstevigen als het gaat om circulaire economie.

Werklocaties en winkelgebieden

Om de werkgelegenheid in balans te houden met de bevolkingsgroei zijn er tot 2040 in de regio 80.000 extra banen nodig, waarvan ongeveer 70.000 in onze stad. Dit betekent dat de werkgelegenheid in de stad Utrecht met gemiddeld 1,7% per jaar zal moeten groeien tot 2030; voor de periode 2030-2040 moet het aantal banen groeien met circa 0,4% per jaar.
Hiervoor hebben we een goede uitgangspositie. De Metropoolregio Utrecht onderscheidt zich met een zeer aantrekkelijke woon- en werkomgeving en centrale ligging in het land. Ook zijn Utrechtse bedrijven en kennisinstellingen goed gepositioneerd om in de wereld van vandaag en morgen een bijdrage te leveren aan economische groei, ontwikkeling van innovaties en werkgelegenheid.
Maar de match tussen de vraag naar en het aanbod van werklocaties - kantorenlocaties, bedrijventerreinen en (informele) werklocaties - staat onder druk. Veel van de huidige werklocaties zitten vol en zelfs onder het niveau van frictieleegstand, en het merendeel van de locaties voor bedrijventerreinen is vergeven. Met Strijkviertel wordt het laatste geprogrammeerde bedrijventerrein uitgegeven. Dit maakt het steeds lastiger een goede plek te vinden voor groeiende bedrijven die zich al in Utrecht bevinden of die zich van elders hier willen vestigen.

Vitale winkelgebieden zijn essentieel voor het voorzieningenniveau in wijken, in de nabijheid van de inwoners en ze zorgen bovendien voor levendigheid en aantrekkelijkheid o.a. door aanvullende voorzieningen zoals horeca, sport- en zorgfuncties. Door eerdergenoemde trends, de coronacrisis en ontwikkelingen in het winkelaanbod (toenemende leegstand met name van winkels met niet-dagelijks aanbod) zijn goed functionerende winkelgebieden echter geen vanzelfsprekendheid. Dit betekent dat we in Utrecht aandacht moeten houden voor de kwaliteit van de winkelgebieden en de transformatie van pure aankoopplaatsen naar ontmoetingsplaatsen. Om onze ambitie waar te maken werken we een plan van aanpak uit voor de meest kwetsbare winkelgebieden.
Deze gaat uit van de retailhoofdstructuur die in de concept RSU is opgenomen en omvat verder o.a. een aanpak voor de binnenstad en voor de overige meest kwetsbare winkelgebieden, maar ook een subsidieregeling.

Bron: Stec Groep, 2020

Sturen

We willen schaarse ruimte zo optimaal mogelijk te benutten. Daarom hanteren we de volgende ruimtelijke principes:

- We verdichten, bij zowel bestaande als nieuwe locaties: het aantal banen per hectare moet omhoog, mits passend bij de karakteristiek van de werklocatie (dus geen intensieve kantorenbanen op bedrijventerreinen toevoegen, maar daar passende intensieve bedrijventerreinenbanen realiseren.
- Dit realiseren we bij voorkeur rondom grote OV-/stedelijke knooppunten, om de drukke verkeersstromen van en naar de werklocaties zoveel mogelijk in goede banen te leiden en landschap en groen te beschermen.
- Functiemenging van wonen, werken en voorzieningen is het standaard uitgangspunt, tenzij dit echt niet past. Deze functiemenging vindt voor een belangrijk deel in wijken plaats waar 24.000 van de beoogde 70.000 banen aan nieuwe werkgelegenheid terecht moet komen. Naast de behoefte aan werkfuncties en-locaties in wijken vanwege de nabijheid van klanten, zorgt werk ook een levendige omgeving in wijken.
- We blijven inzetten op concentratie van retail in compacte, toekomstbestendige winkelgebieden binnen de retailhoofdstructuur uit de concept RSU. We voegen alleen nieuwe retailconcentraties toe bij gebiedsontwikkelingen en met een omvang die passend is bij het draagvlak en rekening houdend met de omliggende voorzieningenstructuur.

Deze principes passen we toe op alle ontwikkelingen van werklocaties en winkelgebieden in de stad.

De komende periode heeft een aantal locaties onze bijzondere aandacht. In Overvecht stellen we samen met de georganiseerde ondernemers een visie op de ontwikkeling van bedrijventerrein op. Op het Utrecht Science Park en in het centrum zetten we op bovengenoemde principes in bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie. Het bedrijventerrein dat wordt uitgegeven op Strijkviertel is een belangrijke

bouwsteen voor de toevoeging van werklocaties. In de Merwedekanaalzone zetten we in op substantiële uitbreiding van de werkgelegenheid en menging van wonen en werken.

4.3 Duurzame mobiliteit

Utrecht is een aantrekkelijke stad. Dat merken we aan het toenemend aantal inwoners en bezoekers. Intussen moeten we het met dezelfde ruimte blijven doen. Om onze groeiende stad gezond en bereikbaar te houden, geven we daarom voorrang aan schone manieren van vervoer die zo min mogelijk ruimte innemen. Lopen, fietsen en openbaar vervoer dus. Zo maken we de lucht schoner en de straat rustiger en veiliger. Gelukkig is de afgelopen jaren al te zien dat de inzet op actieve en schone vormen van mobiliteit succesvol is: het gebruik van fiets en OV in de stad groeit ten opzichte van het autogebruik. Met de actualisatie van het mobiliteitsplan zetten we in op het doorzetten van deze positieve ontwikkeling.

Het mobiliteitsplan wordt in 2021 geactualiseerd. In de periode 8 december 2020 - 1 februari 2021 heeft het concept ter inzage gelegen en wordt deze zomer ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Met het mobiliteitsplan 2040 wordt de beleidslijn van het vorige mobiliteitsplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen (SRSRSB) voortgezet en op onderdelen aangescherpt. Het mobiliteitsplan heeft als planhorizon 2040 en vormt de basis voor de programmering van het meerjarenprogramma bereikbaarheid.

Waar mobiliteitsbeleid traditioneel op de drie aspecten bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid focust, kiezen we nadrukkelijk voor een bredere benadering: stedelijke kwaliteit, door een bijdrage aan meerdere, bredere doelen. Dit is samengevat in onderstaande vijfhoek:

Het concept mobiliteitsplan 2040 is opgesteld in samenhang met de concept Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040. Daarmee is een sterkere relatie gelegd met de verstedelijkingsopgave.

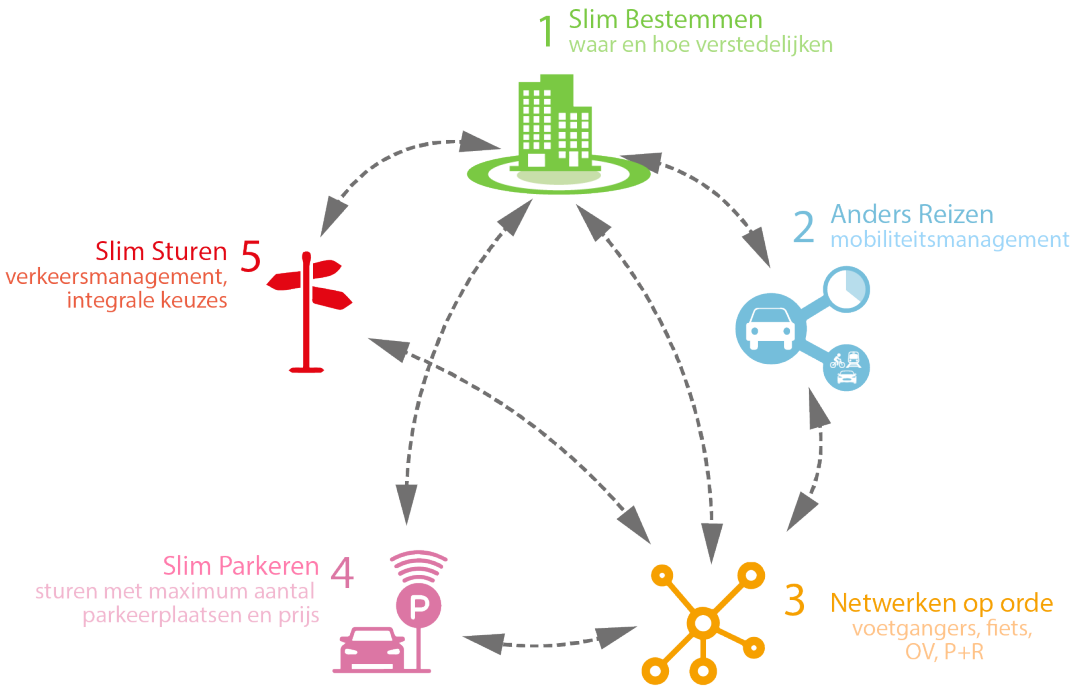
Waar werken we naar toe?

Als we kijken naar het jaar 2040, hoe ziet Utrecht er dan uit en hoe verplaatsen we onszelf? Utrecht houdt vast aan de keuze om woningen, werkgelegenheid en voorzieningen te realiseren in de bestaande stad, met veel aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving en het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Vrijwel elke wijk heeft een centrum waar sprake is van een mix van wonen, werken en andere functies. Hiermee bieden we mensen meer voorzieningen binnen hun bereik. We willen de groei van de mobiliteit opvangen met lopen, fietsen, OV en deelmobiliteit. Dit zijn gezonde en ruimte-efficiënte vervoerwijzen. We kiezen voor meer ruimte voor groen, spelen en verblijven door verkeers- en parkeerruimte anders in te richten. Zo zorgen we voor relatief minder (hinder van) verkeer en een betere bereikbaarheid. Alle bestemmingen zijn per auto bereikbaar, maar niet altijd via de kortste of snelste route.

Utrecht wil een inclusieve stad zijn. We werken aan het wegnemen van zowel fysieke als niet-fysieke barrières en belemmeringen. Zo kun je voorzieningen zoals supermarkten en scholen goed te voet bereiken en zijn er maatwerkoplossingen voor bijvoorbeeld mensen met een fysieke of andere beperking. Voor wie er geen geschikt alternatief voor de auto is, blijft het gebruik ervan mogelijk.

Hoe gaan we dat doen?

Om de groeiende stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar te houden, moeten we keuzes maken. We gaan voor ‘de Utrechtse mobiliteitsaanpak’; 5 stappen die samenhangen, maar niet verplicht in deze volgorde. We zetten ze tegelijkertijd in om gezond stedelijk leven voor iedereen mogelijk te maken. Het concept mobiliteitsplan 2040 verduidelijkt deze stappen en is het uitgangspunt voor programma’s en projecten. We houden goed in de gaten hoe de mobiliteit zich ontwikkelt in de stad en wat de effectiviteit is van de genomen maatregelen zodat we tussentijds kunnen bijsturen.

De opgave voor de korte en lange termijn wordt in het concept mobiliteitsplan 2040 uitgebreid toegelicht aan de hand van de vijf stappen in de Utrechtse mobiliteitsaanpak.

Fasering op hoofdlijnen

Dit concept mobiliteitsplan geeft een beeld voor een mobiliteitsaanpak voor de periode van 2021 tot aan 2040. Sommige maatregelen zijn geschikt om ‘morgen’ mee te beginnen of zijn al in voorbereiding, andere maatregelen vergen een langere voorbereidingstijd doordat bijvoorbeeld besluitvorming nodig is waarbij meerdere overheden betrokken zijn of doordat er hoge investeringskosten zijn waarvoor eerst dekking geregeld moet worden. De gewenste volgorde van het voorbereiden en uitvoeren van alle maatregelen is echter niet willekeurig. De aanpak heeft ook in zich dat sommige maatregelen randvoorwaardelijk zijn voor andere maatregelen en/of dat maatregelen prioriteit hebben om een probleem op te lossen of een ontwikkeling mogelijk te maken. Tenslotte: de middelen en de uitvoeringscapaciteit zijn er niet om alles tegelijkertijd uit te voeren. Wat kunnen we dan zeggen over een logische en gewenste fasering? We onderscheiden hierin drie termijnen voor de uitvoering van beleid en maatregelen. Naarmate we verder in de toekomst kijken neemt de onzekerheid over programmering, uitvoerbaarheid en doorlooptijd van projecten toe.
Daardoor overlappen de middellange en langere termijn elkaar gedeeltelijk. In elke periode zijn maatregelen vanuit de vijf stappen van de mobiliteitsaanpak nodig. In het concept mobiliteitsplan wordt dit uitvoerig beschreven, hieronder staat de hoofdlijn.

Foto: Nachtegaalstraat

2021-2025: de korte termijn (‘ruimte creëren’)

De komende vier à vijf jaar gaan we vooral door met wat we al doen. We realiseren de projecten die al in het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB) geprogrammeerd staan. Daarnaast kunnen we ook aan de slag met een aantal nieuwe of aangescherpte maatregelen die een groot effect kunnen hebben en daarmee ruimte scheppen voor groei.
Sommige maatregelen voor deze periode kunnen een tijdelijk karakter hebben, omdat het een route betreft die in de komende 10 jaar nog belangrijk is, maar daarna mogelijk niet meer.

2025-2035: de middellange termijn (‘alternatieven op orde in zuidwest’)

In deze periode gaan we verder met het spreiden van het fietsverkeer door het realiseren van fietsbruggen en ontbrekende verbindingen, ook van en naar de OV-knooppunten van het Wiel met Spaken. Het gaat hierbij ook om het verbeteren van de routes via deze nu nog missende schakels (stap

3). De eerste grote uitbreiding in het kader van het Wiel met Spaken is niet eerder dan 2030 haalbaar. Bij start van de planvoorbereiding in 2021 en snelle besluitvorming is zeker 10 jaar nodig voor zo'n project uitgevoerd kan worden.

2030-2040: de lange termijn ('alternatieven op orde voor Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040')
Deze termijn betreft de adaptieve doorontwikkeling van het Wiel met Spaken, het netwerk van P+R en het fietsnetwerk, verder te concretiseren op basis van de verstedelijkingskeuzes van de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040. Voor specifieke ontwikkelgebieden zijn aanvullende fiets, OV- en auto-infrastructuur nodig en aanpassingen aan bestaande netwerken op basis van integrale keuzes.

We doen veel, maar meer is nodig
Met de geprogrammeerde projecten zetten we de komende paar jaar belangrijke stappen in de realisatie van een duurzaam mobiliteitssysteem, maar om de stad aantrekkelijk en bereikbaar te houden zijn nu extra investeringen nodig. Utrecht zet hierbij in op ruimte-efficiënte en gezonde vormen van vervoer (lopen, fietsen en OV) die een volwaardig alternatief bieden voor de auto.

Voor de middellange termijn is de bottleneck niet zozeer de woningbouwproductie of de bouw van kantoren, onderwijsinstellingen enzovoort. Het gaat om de vraag: hoe komen we straks bij die woningen en werkplekken? Het simpelweg uitbreiden van het huidige mobiliteitssysteem is geen optie, een systeemsprong is nodig. Bij deze systeemsprong in mobiliteit liggen de oplossingen niet alleen in de stad, maar ook in de regio en gaan niet-fysieke maatregelen als parkeerbeleid en gedragsbeïnvloeding hand in hand met ingrepen in de infrastructuur én openbare ruimte.

Daarom werken wij ook met Rijk, Provincie en andere gemeenten aan het mobiliteitssysteem van de toekomst (wiel met spaken); de afspraken in UNed-verband over de korte termijnaanpak, no regret maatregelen, MIRT-verkenning en het MIRT-onderzoek brengen de systeemsprong voor de fiets en het openbaar vervoer een stapje dichterbij. Om op korte termijn hierin de eerste stappen te maken programmeren we, conform de afspraken uit het BO MIRT, de resterende gemeentelijke bijdrage aan de korte termijn aanpak en de no-regretmaatregelen.

De financiële opgave voor de systeemsprong mobiliteit bedraagt volgens de huidige inschatting tot 2040 enkele miljarden, afhankelijk van de gekozen oplossingen met Rijk en regio.
Een aanvraag van 2,1 miljard euro voor de aanleg van een nieuw treinstation Lunetten-Koningsweg en twee lightraillijnen bij het groeifonds, werd vrijdag 9 april door het demissionair kabinet afgewezen. We richten ons op de formerende partijen en het nieuwe kabinet. De investeringen in bereikbaarheid blijven noodzakelijk voor de bouw van 73.000 woningen en de komst van 50.000 extra arbeidsplaatsen. Wij zullen moeten bijdrage aan de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV, passend bij een miljardeninvestering van het Rijk. Daarom reserveren we binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid 32 miljoen euro, als eerste stap richting deze bijdrage. De middelen reserveren we binnen het budget 'systeemsprong mobiliteit'.

De financiële actualisaties van het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB) en de parkeerexploitatie worden toegelicht in hoofdstuk 6. Bij de Voorjaarsnota vindt besluitvorming plaats over aanvullende investeringsvoorstellen voor het onderdeel mobiliteit.

4.4 Gezond leefklimaat met ruimte voor groen

Utrecht wil een gezonde, duurzame en circulaire stad zijn waar mensen wonen, werken en verblijven in een gezond leefklimaat. Met de keuze voor binnenstedelijke verdichting vinden we een hoogwaardige, groene en toegankelijke openbare ruimte van groot belang met voorzieningen om de groei op te vangen. Ook is door de coronacrisis er een toename in het gebruik en de herwaardering van de openbare ruimte en groen. In

de RSU 2040 geven we aan twee hoofdstructuren voorop te stellen waaronder de groenstructuur. Deze zijn leidend voor het ordenen van de nieuwe plekken in de stad en voor de bestaande stad en vormen belangrijke elementen van de Utrechtse barcode. We werken op verschillende terreinen aan een toekomstbestendige leefomgeving waar het goed toeven is in een gezonde en veilige openbare ruimte. De leefomgeving wordt zoveel mogelijk klimaatbestendig ingericht, zodat we voorbereid zijn op veranderingen in het klimaat. Zoals wateroverlast, hittestress en verdroging.

We werken aan gezonde lucht, een prettig en acceptabel geluidsniveau en een gezonde flora en fauna in en om de stad. We streven naar het versneld behalen van de advieswaarden voor gezonde lucht van de Wereldgezondheidsorganisatie. De afgelopen jaren hebben we onderzoek laten doen naar de beste manier om de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Uit het onderzoek blijkt dat verkeer op lokale wegen, mobiele werktuigen en houtstook de belangrijkste bronnen zijn waarop we als gemeente invloed hebben. Daarom is in december 2020 het Utrechtse luchtkwaliteitsbeleid en -uitvoeringsprogramma 'Utrecht kiest voor gezonde lucht' vastgesteld. Hiermee is besloten tot het nemen van maatregelen waarmee de uitstoot van lokale luchtverontreinigende bronnen versneld kan worden teruggedrongen. Zoals het strenger maken van de milieuzone, een voorlichtingscampagne om schoner en minder hout te stoken en het verplaatsen van snorfietsers van het fietspad naar de rijbaan op een samenhangend netwerk van wegen. Dit zorgt voor gezondere lucht voor de fietsers. De oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's wordt verder uitgerold.

Voor de Omgevingsvisie werken we aan het actualiseren van het beleid op gebied van geluid, bodem (waaronder regie op de ondergrond) en externe veiligheid.
Daarnaast zorgen we er voor dat de openbare ruimte voor iedereen makkelijk toegankelijk is, zodat die gebruikt kan worden voor gezond stedelijk leven. In de directe woonomgeving is het gemakkelijk om te verblijven, sporten, spelen, bewegen en recreëren voor alle leeftijdsgroepen.

Wat betreft circulariteit willen we in 2050 een stad zijn die volledig draait op hernieuwbare materialen en die afval gebruikt als grondstof. Die circulaire stad bereiken we niet van vandaag op morgen maar in een aantal stappen. De uitwerking van de eerste stap staat opgeschreven in het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023.
Prioriteit in dit actieprogramma voor een groeiende stad is om zoveel mogelijk circulair te bouwen. Daarom heeft Utrecht twintig gebiedsontwikkelingen en projecten geselecteerd waar circulariteit prioriteit heeft. Naast (het aanjagen van) circulair bouwen gaat de gemeente zelf steeds meer circulair werken. Zo wil de stad in 2023 minimaal een derde van de producten en diensten circulair inkopen. Daarnaast versterken we het vestigingsklimaat voor bedrijven die hieraan bijdragen en werken we nauw samen met onderwijsinstellingen. Ook wordt de afvalinzameling steeds meer circulair ingericht.

Ruimte voor groen

Vanuit de klimaatopgave, vanuit de verduurzaming van de stad en vanuit gezondheid is meer groen een noodzaak. Dat betekent dat wij bij elke ruimtelijke ingreep de kans voor groen benutten. We willen niet alleen, maar moéten gezondheid bevorderen, klimaat adaptief zijn en biodiversiteit vergroten.
Met de groei van het aantal inwoners neemt de druk op het bestaande groen toe. Dat vraagt ook om meer groen dichtbij en groen bereikbaar voor iedereen. Dit is extra tot uitdrukking gekomen tijdens de coronapandemie. Inwoners zijn een groene omgeving meer gaan waarderen en parken zijn ontmoetingsplekken geworden. De ambitie dat groen en verdichting gelijk opgaan, is in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 vertaald in een barcode. Daarbij betekent de toename van 60.000 woningen dat 440 hectare extra binnenstedelijk groen moet worden gerealiseerd. Dit noemen we de **Groene Schaalsprong**. Hierbij is rekening gehouden dat een aantal wijken op dit moment een achterstand heeft met het groen.
De Groene Schaalsprong is nodig om die verdichting mogelijk te maken voor een gezond en klimaat adaptief leefmilieu. Daarbij nemen we de stedelijke en landschappelijke structuur als basis. Die gaan we verder ontwikkelen en vergroten. Dat leidt tot de uitwerking in de Schaalsprong Groen.

Dit betekent veel meer groen in de openbare ruimte, zowel in nieuwe ontwikkelgebieden als in de bestaande stad (Groen Tenzij). Meer recreatieve mogelijkheden om de hoek voor sport, speelplekken in de buurt en groene ommetjes. Met het opruimen van een overmaat aan verharding willen we de stad van grijs naar groen laten kleuren. Waar dat kan gebeurt dat vanuit initiatieven uit de buurt, door corporaties en grotere grondeigenaren om hun eigendom te vergroenen, en zo bij te dragen aan de groene stad van de toekomst.

In 2040 willen we die groene(re) stad zijn, ‘de groene omgeving begint al bij de voordeur’ en loopt via groene verbindingen, plantsoenen, parken en groene scheggen naar de grotere groengebieden rondom de stad. In het groen wordt gesport, gespeeld en ontmoeten Utrechters elkaar. In het groen is ruimte voor biodiversiteit, voor planten en dieren. In het groen is ruimte voor langzaam verkeer. De vergroening in de stad zorgt er tegelijk voor dat het in de zomer minder warm is en hevige regenbuien opgevangen kunnen worden.

Schaalsprong Groen op vijf schaalniveaus in de RSU

De Groene Schaalsprong van 440 hectare is in de grote stedelijke groeiopgave uitgewerkt in vijf schaalniveaus. Vanuit het Meerjaren Groenprogramma Ruimte voor Groen pakken we de kansen op binnen deze schaalniveaus. Daarnaast dienen we investeringswensen in. Dit is echter niet toereikend om de ambitie te halen. De Groene Schaalsprong is onderdeel van de RSU 2040 en in dat kader wordt een financieringsstrategie opgesteld.

Schaalniveau 1: Groene straten: bestaand en nieuw

Hoe dichterbij het groen, hoe beter het is voor de gezondheid van inwoners. Groen in de buurt is belangrijk voor bewegen en een groen ommetje in de buurt. Het vergroenen van buurten vraagt om samen met de bewoners hun omgeving groener in te richten. We hebben de ambitie dat iedere woning op loopafstand (binnen 200 meter) van een plantsoen of buurtparkje ligt. Deze groene plekken zijn belangrijk als ‘coolspots’ op warme dagen en bieden ruimte voor spelen, sporten, bewegen en verblijven voor kinderen en kwetsbare groepen. Kansen om groen toe te voegen liggen er o.a. door het weghalen van overbodige verharding, door een andere balans in parkeren op straat, de ondergrond te ordenen en door de herinrichting van straten van 50 naar 30 km/uur, groene daken en groene schoolpleinen.

Het aandeel van het vergroenen van straten in de schaalsprong is een enorme opgave van ca. 200 ha. Dit betekent dat tot 2050 (klimaat adaptief) zeker 800 straten vergroend moeten worden. Dit zijn 27 straten per jaar, oftewel vijf tot zeven ha per jaar. Een enorme opgave, waarvoor de financiën nog moeten worden geregeld in samenhang met andere opgaven in de Ruimtelijke Strategie en Klimaatopgave. We doen dit door enerzijds werk met werk te maken. Zo wordt groen onderdeel van integrale projecten geïnitieerd vanuit de vervanging van riolering, groot onderhoud of opnieuw inrichten van wegen, verkeersveiligheid, etc. Voorbeelden hiervan zijn het Amazonekwartier, Welgelegen en Rubenskwartier. Anderzijds gaan we in de straten, waar de komende 20 à 30 jaar nog geen integrale projecten opgezet worden, van start vanuit uit het Meerjaren Groenprogramma Ruimte voor Groen 2021-2025. Concreet gaan we in de komende jaren aan de slag met vergroening van Rivierenwijk, de uitvoering van het Groene Lint Overvecht en realisatie van diverse ommetjes in wijken. Daarnaast reageren we op bewonerswensen door verharde plekken (zoals Hooghiemstraplein) te vergroenen. Door o.a. de uitvoering van een gedenkboom voor elke wijk (te planten in 2022, het jaar dat Utrecht 900 jaar bestaat) en het vervolgen van de actie ‘Gratis Boom’ voor particulieren en het planten van bomen in de openbare ruimte voegen we bomen toe in de stad.

Foto: Croeselaan

Schaalniveau 2: Groenblauwe routes

Door Utrecht lopen groene- en groenblauwe routes. Deze routes verbinden de buurten en wijken en de stad met het omliggende landschap. Deze routes zijn verbonden aan de waterlopen van Utrecht zoals kanalen (Rondje Stadseiland), rivieren (Kromme Rijn en Vecht) en singels. Groene routes bestaan uit onder andere oude bebouwingslinten, zoals de Koningsweg en doorgaande fiets- en wandelroutes, zoals de Oosterspoorbaan. Het groenblauwe netwerk is van belang voor ecologie, biodiversiteit, klimaatbestendige stad, beleving, beweging en ook om te ontspannen. De opgave is het verder vergroenen van de routes door de aanleg van natuurvriendelijke en recreatieve oevers, door fiets- en wandelroutes en het opheffen van barrières. We verwachten dat we met de groene routes ca. 100 ha groen kunnen toevoegen in de komende 20 jaar. Daarvoor moeten we ca. 20 barrières (samen met mobiliteitsopgaven) opheffen. Dit betekent dat we de routes vergroenen met drie à vier ha per jaar en 2 barrières per jaar opheffen. Voorbeelden zijn o.a. de groenblauwe route langs de Vaartse Rijn (Jutphaseweg) en Vechtoevers in het stedelijke deel.
Vanuit het Meerjaren Groenprogramma 2021-2025 gaan we aan de slag met het vergroenen van oevers langs de binnenstedelijke Vecht, waaronder uitbreiding Nifterlakepark bij de Fortlaan, meer groen langs de Kromme Rijn (rondom nieuwbouw Mytylschool en meer ruimte voor groen bij het Pieter Baancentrum). Daarnaast is onderdeel van het Groenprogramma het opheffen van barrières voor planten en dieren (Groene web) en uitwerking van groene (wandel)routes samen met programma Mobiliteit. Onderdeel van de stedelijke opgave uit de RSU is het Rondje Stadseiland waar we eerste stappen zetten samen met de woningbouwontwikkeling ‘Meer Merwede’. Vanuit het Groenprogramma voeren we de onderdelen uit langs de Johan Wagenaarkade met aanvullend een investeringsclaim om de hele Johan Wagenaarkade uit te voeren samen met omgeving Ravellaan.

Schaalniveau 3: Nieuwe parkgebieden in de stad

Bij de groei van de stad zijn nieuwe stadsparken noodzakelijk, omdat de gebruiksdruk op de bestaande parken toeneemt en de nieuwe inwoners straks binnen 500 meter toegang moeten hebben tot parken. Groene longen in de stad die zorgen voor ruimte, rust, verkoeling en natuur. Nieuwe parken zijn daarvoor noodzakelijk. Een parkachtige omgeving kan ook worden gerealiseerd door woonbuurten zo te vergroenen dat deze samen een parkachtige setting vormen. Naast de aanleg van nieuwe parken en het

aaneensmeden van groene buurten, willen we bestaande groengebieden, zoals begraafplaatsen en moestuincomplexen, toegankelijk maken en zo ook benutten.
Het aandeel van de nieuwe parkgebieden in de groene schaalsprong is 120 ha. Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zetten we in op vergroenen, zodat we meer parkachtige settingen kunnen ontwikkelen. Dit doen we samen met de mobiliteitsopgaven waar verkeer ruimte maakt voor groen. Nadruk op voet- en fiets- en minder op autoverkeer. Zo kunnen verkeersaders parken worden. De westelijke stadsboulevard wordt zo aangepakt.
Kansen voor nieuwe parken zijn o.a. de ontwikkeling van de Tuinen van Moreelse als nieuw park in de binnenstad en het Maliebaanpark. We gaan aan de slag met een nieuw park in het Werkspoorkwartier. We werken aan een verbetering van het Julianapark, dat we ook graag laten aansluiten op de Carthesiusdriehoek. We willen de omgeving Wilhelminapark minder stenig maken en aansluiten op andere grotere groengebieden. Het Park Kasteeltuin Nijevelt richten we opnieuw in, rekening houdend met de historische context, en realiseren hiermee een ontmoetingsruimte voor heel Veldhuizen.

Foto: Tiny forest (Terwijde)

Schaalniveau 4: Groene scheggen die stad en landschap verbinden

Groene scheggen verbinden de stad met het buitengebied. Een scheg is een aaneengesloten groengebied dat vanuit het buitengebied diep de stad insteekt. Daarmee krijgt het stedelijk gebied van Utrecht een steviger verbinding met de waardevolle natuur- en cultuurhistorische gebieden om de stad; Limes, Nieuwe Hollandse Waterlinie, landgoederen, Utrechtse Heuvelrug, Veenweidegebied en meer. De groenblauwe routes langs rivieren en kanalen zijn vaak onderdeel van een scheg. In het landschap wordt de scheg verbreed tot een landschapspark. Integraal verbonden met de aanleg van groene scheggen is het beter benutten van het landschap, het verbeteren van de bereikbaarheid en het toevoegen van recreatiegebied.
Voor de Groene schaalsprong is circa 30 ha nodig voor scheggen. Dit kunnen we realiseren door functieverandering en waar mogelijk verwerving. We werken er bijvoorbeeld aan om Maarschalkerweerd vanuit haar groene, landschappelijke basis verder te ontwikkelen tot een meervoudig intensief gebruikt parklandschap. Vanuit het Meerjaren Groenprogramma 2021-2025 dragen we bij aan het Lunettenpark (Maarschalkerweerd). Ook werken we aan het landschapspark Oud Zuijlen.

Schaalniveau 5: Groen om de stad

De groei van onze stad, samen met de groei van de regio, vraagt dat we voortvarend aan de slag gaan met de regionale groenontwikkeling. In de Ruimtelijke opgave van de U10 is een groene ambitie tot 2040 geschetst die met natuur, recreatie en verbindingen de groei van stad en regio moet ondersteunen. Deze ambitie sluit aan bij onze groenambitie zoals die in de is RSU opgenomen.
De opgave bevat ca. 250 ha nieuw recreatief groengebied in de directe omgeving van de stad, plus recreatief medegebruik van het landschap rondom Utrecht.
De ambities voor groen en landschap en een aanzet voor de ruimtelijke vertaling daarvan is overgenomen in het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de U10. De volgende stap binnen deze regionale samenwerking is het uitwerken van de opgave en de financiering daarvan in gebiedssamenwerkingen. Met de Utrechtse regio's en de provincie concretiseren we deze groenopgave binnen het programma Groen Groeit Mee. We brengen de ruimtelijke en financiële opgave in beeld voor zowel inrichting als beheer. Langs de lijn van de RSU concretiseren we de opgave die wij voorzien voor de inwoners van de stad in de stadranden. In gebiedssamenwerkingen met buurgemeenten willen we de Utrechtse en de gezamenlijke doelen voor natuur, groen en recreatie concretiseren in landschap rondom de stad.

Via een apart traject werken we met alle betrokken deelnemers in de recreatieschappen aan de transitie van de recreatieschappen (Recreatieschap De Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht) en de uitvoeringsorganisatie (Recreatie Midden Nederland), zodat het beheer van de gezamenlijke recreatieterreinen, paden en routes eenvoudig en doelmatig geregeld is.
Vanuit het Meerjaren Groenprogramma 2021-2025 dragen we bij aan de ontwikkelingen bij Parkbos Haarzuijlens, Ockhuizerweg Haarzuijlens en Route Hollandse IJsselbos. En bij het energielandschap Rijnenburg onderzoeken we of bij de noodzakelijke routes groen en ecologie kan worden toegevoegd om het landschap beter te ontsluiten.

Het Meerjaren Groenprogramma (MGP) – Ruimte voor Groen 2021-2025, als bijlage bij het MPR, geeft inzicht in het jaarlijks investerings-en uitvoeringsprogramma van de gemeente. Bij de Voorjaarsnota vindt besluitvorming plaats over aanvullende investeringsvoorstellen voor het onderdeel groen om de stad te vergroenen en toekomstbestendig te maken.

4.5 Energie

De opgave energietransitie werkt aan het zo snel mogelijk energieneutraal maken van de stad Utrecht. Dat vraagt extra investeringen in de stad van de gemeente maar met name van andere partijen (woningbouwcorporaties, gebouweigenaren, eigenaar-bewoners, zakelijk en maatschappelijk vastgoed, netbeheerder, warmtebedrijven). In de raadsbrief uit maart 2018 hebben we de omvang van de investeringsopgave geschetst in diverse scenario's die is gemoeid met de Energietransitie in Utrecht.

De aanpak kent drie deelopgaven met voor elk terrein een andere selectie van partijen die investeren. De gemeente heeft in alle deelopgaven ook een rol. Soms vanuit haar wettelijke taken als beheerder van de ruimtelijke ontwikkeling, maar soms ook als investeerder, garantieverlener, aanjager en subsidieverlener voor de onrendabele top bij innovaties etc.

1. Verduurzamen bronnen voor de energievoorziening: warmte en elektra

Partijen als Eneco en HDSR (waterschap) zetten hun eigen bronnen of bronnen van derden in om de stadsverwarming te verduurzamen. Concrete voorbeelden zijn de investering in een BiomassaWarmteInstallatie (BWI, eigendom Eneco), of de bouw van een warmtepomp naast de RWZI van de rioolwaterzuivering als duurzame bron voor het warmtenet in Utrecht en Nieuwegein (Eneco samen met HDSR). Daarnaast is er een plan om Merwede en Amsterdam-Rijnkanaal te gaan gebruiken als warmtebron voor collectieve netten (HDSR, Rijkswaterstaat).
Ten aanzien van de productie van duurzame stroom investeren onder andere energiebedrijven, corporaties en bewonercoöperaties in de komende jaren in zonnevelden en windenergie. Over de bijdrage van de gemeente Utrecht worden in 2021 afspraken gemaakt in regionaal verband (Regionale Energiestrategie Regio U16).
De gemeente heeft hier een faciliterende rol op gebied van ruimtelijke ordening: voorbeelden zijn planologische ruimte reserveren voor zon en wind en het verdelen van schaarse ruimte ten behoeve van warmte uit oppervlaktewater in samenwerking met andere overheden als HDSR, Rijkswaterstaat en provincie. Daarnaast hebben wij een financierende rol. Indirect via het Energiefonds (samen met Provincie) en via het bevorderen van nationale en Europese subsidiekanalen zoals EFRO en REACT.

2. Aanpassing energie-infrastructuur en energiegebouwen

De komende jaren wordt fors geïnvesteerd in uitbreiding van het warmtenet door een warmtebedrijf en de aanleg van warmtekoudeopslag (WKO) door gebouweigenaren of warmtebedrijven. Dat geldt ook voor de uitbreiding/verzwaring van het elektriciteitsnet en de verwijdering van het gasnetwerk door Stedin. Dit vertaalt zich in (soms forse) investeringen in het leidingwerk onder de grond én in de energiegebouwen. Stedin heeft een masterplan gemaakt waarin zij ook de investeringen zichtbaar maakt. Boven de grond zijn warmteoverdrachtstations nodig en warmtebuffers (Eneco). Bij elektra zijn dat kleinere trafohuisjes, maar bijvoorbeeld ook middenspanningsstations.
De gemeente heeft hier niet alleen een faciliterende rol op het gebied van ruimtelijke ordening, maar verandert stapsgewijs in de rol van juridisch eigenaar, voorfinancier van bijvoorbeeld een WKO, mede-investeerder, of verleent een bijdrage aan de onrendabele top bij warmtenetten. Doordat de gemeenten in het Klimaatakkoord een regierol hebben gekregen in de realisatie van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving is onze rol aan het veranderen. De doorwerking hiervan op de positionering voor de energie-infrastructuur staat op de agenda voor 2021 onder andere in het kader van de besluitvorming over de Transitievisie Warmte.

3. Isoleren en verdere verduurzaming van woningen en gebouwen

In deze deelopgave zijn de gebouweigenaren aan zet: isoleren en bijbehorende ventilatie, elektrisch koken en een andere warmtevoorziening voor warm water en verwarming. In het collegeakkoord is vastgelegd dat al het gemeentelijk kernvastgoed (maatschappelijk vastgoed en kantoorgebouwen), in stappen van vijf jaar, uiterlijk in 2040 energieneutraal is.

In alle gevallen geldt dat we naar een energieneutrale stad willen en die per wijk ook nog eens aardgasvrij wordt. Dit vraagt ook investeringen vanuit de gemeente en daarom is nu voor de eerste wijk Overvecht-Noord zowel een rijksbijdrage als een gemeentebijdrage (Programmabegroting 2021 in coronamaatregelenpakket 'Investeren met maatschappelijk rendement') beschikbaar gesteld. Andere knoppen om aan te draaien zijn onderhandelingen met het warmtebedrijf, via fiscale rijksmaatregelen en innovaties in de bouw.

Foto: Leeuwesteyn

De gemeente als investeerder

Zoals uit bovenstaande blijkt, is de gemeente op verschillende onderdelen investeerder in het bijdragen aan en realiseren van de energietransitie. Dit geldt onder andere voor het eigen kernvastgoed, subsidies voor zonne-energie, advisering bij verduurzaming van woningen, duurzaamheidsleningen en Energiefonds. De gemeente is actief betrokken bij een groeiend aantal grotere collectieve warmte-koude-systemen, waarbij ook (juridisch) eigenaarschap wordt overwogen.

In de aankomende jaren (t/m 2025) wordt op verschillende plekken in de stad door partijen geïnvesteerd zoals onder andere in WKO's in de gebiedsontwikkelingen Merwedekanaalzone deelgebied 5, Beurskwartier en Zuilense Vecht maar ook op het Utrecht Science Park, Overvecht noord (aardgasvrij maken) en zonnevelden op de Meijewetering en Haarrijnseplas.

5 Gezonde gebiedsontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opgave gezonde gebiedsontwikkeling. Hierin schetsen we voor de gebieden in de stad de opgaven op het gebied van wonen, werken, duurzame mobiliteit, gezond leefklimaat met ruimte voor groen en energie. Daarbij laten we zien wat we daarvoor doen en waar we bijsturen. Hierbij onderscheiden we de gebieden Centrum (Stationsgebied/Binnenstad), Zuidwest inclusief Merwedekanaalzone, Leidsche Rijn en Vleuten – De Meern inclusief Rijnenburg, Utrecht Science Park (USP) en Rijnsweerd, Noordoost, Oost en Zuid, West en Noordwest en Overvecht. Elk van deze gebieden in de stad heeft een ruimtelijk regisseur die ruimtelijke initiatieven begeleidt van initiatief tot uitvoering.

5.1 Centrum (Stationsgebied/ Binnenstad)

De opgave Centrum omvat vier deelgebieden: Stationsgebied, Beurskwartier, Lombokplein en Binnenstad. We willen de komende jaren beleidsmatig en organisatorisch de samenhang van de Binnenstad met het Stationsgebied, Beurskwartier en Lombokplein verder versterken, zodat één vergroot centrum ontstaat. De eerste stappen daarvoor (Jaarbeursplein) zijn al gezet.
Juist in deze hoogstedelijke omgeving ligt onze focus op Gezond Stedelijk Leven voor iedereen. Dat betekent dat we stimuleren dat een gezonde leefomgeving wordt gerealiseerd met voldoende groen op onder andere gevels en daken (Wonderwoods is een goed voorbeeld), water wordt zoveel mogelijk teruggebracht (Catharijnesingel is sinds september 2020 weer rond en helemaal bevaarbaar, de Leidse Rijn bij Lombokplein en Smakkelaarsveld wordt doorgetrokken), duurzaamheid, een aantrekkelijke en groene openbare ruimte, veel ruimte voor voetgangers en fietsers en een fijnmazige structuur (denk ook aan de mogelijkheid van toevoegen van fietsverbindingen zoals bv. ter hoogte van de Nicolaas Beetsstraat); de mobiliteitstransitie krijgt steeds meer vorm. In samenhang met de parkeervisie werken we aan het autoluw maken van de binnenstad. We kijken naar alternatieven in de vorm van deelauto's of andere parkeeroplossingen en bezien of en waar plekken gecompenseerd kunnen worden in garages, ook 'op afstand'. Een besluit over de toekomst van de parkeergarages Springweg en later ook Paardenveld zijn daarbij belangrijk.
Helaas is de laatste tijd de leegstand in het kernwinkelgebied opgelopen en ook structureel van aard. De verwachting is dat deze leegstand nog sneller zal oplopen in de loop van dit jaar als gevolg van de coronacrisis. In de afgelopen maanden is in samenwerking met de Vereniging van Commercieel onroerend goed eigenaren Utrecht Centrum (VCOC) en Centrummanagement Utrecht (CMU), het samenwerkingsplan 'Morgen Mooier Maken' opgesteld. Dit voorziet in een aanpak van leegstand op korte termijn en verdere transformatie van een aantal winkelstraten op de langere termijn.

Stationsgebied

Deze gebiedsontwikkeling is cruciaal voor de groei en verdichting van de stad, zowel voor gezonde verstedelijking als voor het economisch vestigingsklimaat. Het Stationsgebied bevindt zich in de eindfase van de realisatie, zowel van vastgoed als de inrichting van de openbare ruimte. Enkele grote projecten worden na 2022 opgeleverd: Smakkelaarspark, Jaarbeurspleingebouw, Westflank Noord. We studeren momenteel op de mogelijkheden van bouwen langs het spoor en het toevoegen van extra fietsparkeerplaatsen. De druk op de kantoren- en woningmarkt wordt wellicht anders na de coronacrisis, maar blijft onveranderd hoog in het stationsgebied.

Zoals eerder aangekondigd in de programmabegroting, is de programmatabel Stationsgebied (fase 1) herzien.

Lombokplein

Het Westplein wordt Lombokplein, met woningbouw en een park aan de doorgetrokken en bevaarbare Leidse Rijn. Met minder ruimte voor auto's, meer ruimte voor fiets en lopen en een groener Lombokplein waar het prettig is om te wonen en te leven. Er is een relatief fors aantal woningen in de sociale en middensector gepland. Een belangrijke en tegelijk ook complexe maatregel is het terugdringen van het autoverkeer over het Westplein. Op 25 maart 2021 heeft de raad het programma van eisen en het functioneel ontwerp Lombokplein vastgesteld, inclusief een ongelijkvloerse kruising van de fietsroute langs het Lombokplein. De planvorming hangt samen met de aanpak van de verkeersreductie in noord-west, waaronder een knip Catharijnesingel (Mobiliteitsplan 2040).

Beurskwartier

Het Beurskwartier wordt een centrumgebied voor iedereen om te wonen, werken en ontspannen. Er komen zo'n 2.500 nieuwe woningen (exclusief de plannen van de Jaarbeurs) in verschillende prijscategorieën, 5.000 werkplekken, parken en diverse voorzieningen op het gebied van cultuur, uitgaan en recreatie. De daadwerkelijke bouw van het Beurskwartier begint in 2023, maar we zijn al gestart met de voorbereidingen, zoals het bestemmingsplan en het stedenbouwkundig plan. De Foreest zal onderdeel vormen van het stedenbouwkundig plan van eisen voor de Rabolocatie.

De planontwikkeling voor de herontwikkeling van Jaarbeurs (en Beatrixgebouw) is gestart en de complexvernieuwing Jaarbeurs, inclusief woningbouw (2.000-4.000) en toevoeging van groen, wordt afgestemd met de ontwikkeling van Beurskwartier. De grote uitdaging van beide, Beurskwartier en Jaarbeurs, is om de hoge ambities waar te maken. Wat betreft de bereikbaarheid zijn deze ontwikkelingen afhankelijk van het nog op te bouwen mobiliteitssysteem gebaseerd op beter OV, betere fietsverbindingen en effectuering van parkeren op afstand waaronder de mobiliteitshub Papendorp.

Foto: Galaxy

Binnenstad

De opgave van de historische binnenstad is van een andere aard. Doel is in de binnenstad het economisch functioneren op peil te houden, met behoud van evenwicht tussen levendigheid en rust. We streven naar een goede balans tussen de verschillende functies die de binnenstad heeft, maar ook

binnen opgaven zoals het woonbeleid en mobiliteit. Ook sociale cohesie, veiligheid en bereikbaarheid staan op de agenda. We willen een aantrekkelijke openbare ruimte met zo min mogelijk obstakels.

We werken in de binnenstad samen met een uitgebreid netwerk aan stakeholders om synergie in investeringen en activiteiten te bewerkstelligen en te beïnvloeden zodat deze maximaal bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen.
Er loopt een groot aantal projecten om de openbare ruimte te verbeteren, zoals de Tolsteegbarrière, Vinkenburgstraat, Tuinen van Moreelse en het verminderen van autoparkeren op straat. Daarnaast zijn diverse vastgoedontwikkelingen in voorbereiding en uitvoering, vaak ook met een sociale, maatschappelijke of culturele functie (Wolvenplein, Museumhotel en uitbreiding Nijntjemuseum, ABC-straat).
De omgevingsvisie voor de binnenstad wordt rond de zomer ter vaststelling aangeboden aan de raad. Deze bepaalt de ontwikkelrichting voor de binnenstad tot 2040.

5.2 Zuidwest (inclusief Merwedekanaalzone)

Het gebied Zuidwest is volop in ontwikkeling en ook de komende jaren wordt er veel geïnvesteerd.

Kanaleneiland/Transwijk

In de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie voor Kanaleneiland & Transwijk wordt de basis voor de verdere ontwikkeling van de wijken vastgelegd. Hierbij is ook aandacht voor diverse onderwerpen die spelen in dit gebied, zoals:

- het versterken van de maatschappelijke voorzieningen;
- het toevoegen van andere woningcategorieën (met het behoud van de sociale voorraad);
- het klimaatadaptief en groener maken van (delen van) de wijk;
- de grote opgave om het openbaar gebied aan te pakken;
- de verbindingen met de omliggende gebiedsontwikkelingen (Merwedekanaalzone, Jaarbeurs, Groenewoud).

Met name in Kanaleneiland en Transwijk is de openbare ruimte aan vernieuwing toe. Door diverse werkzaamheden, zoals vervanging van de riolering, vergroenen en klimaatadaptief maken van de bestaande wijken en (woningbouw)ontwikkelingen te combineren, proberen we een flinke slag te maken in de openbare ruimte. Door de aanpak van de openbare ruimte is tevens de mogelijkheid om bestaande wijkstructuren te veranderen zodat de verkeersveiligheid toeneemt.

Door de diverse (woningbouw)ontwikkelingen ontstaat er tevens een meer gebalanceerd woningaanbod in de wijk waarbij het absolute aantal sociale woningbouw gelijk blijft. Hiermee leveren we een bijdrage aan de doelstellingen van de woonvisie.
Tegelijk voeren de woningcorporaties de komende jaren weer een groot aantal renovaties uit. De kwaliteit van het woningaanbod wordt de komende jaren sterk verbeterd.

Merwedekanaalzone

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht is de Merwedekanaalzone (deelgebieden 4, 5 en 6) aangewezen als één van de belangrijke verdichtingslocaties om de groei van de stad binnenstedelijk op te vangen. Er komen maximaal 10.000 woningen en bijbehorende werkgelegenheid en voorzieningen, zoals scholen, (kleine) bedrijven, winkels, horeca en een gezondheidscentrum. Daarbij komt een hoogwaardige openbare ruimte met veel groen en mogelijkheden voor ontmoeting. Op welke wijze we dit doen is vastgelegd in de Omgevingsvisie deel 2 en Stedenbouwkundig Plan Merwede, welke ter besluitvorming aan de raad zijn aangeleverd.

Met de realisatie van de Merwedekanaalzone wordt een grote bijdrage geleverd aan het verminderen van de woningnood:

- Deelgebied 4 is met de Wilhelminawerf en Merwedekanaalzone 4: Defensieterrein reeds in uitvoering en is gebaseerd op de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone, deel 1 ’de Ruimtelijke

agenda’. Met de ontwikkelaar van het Defensieterrein hebben we overeenstemming bereikt over de toevoeging van 100 sociale en 100 middeldure woningen. Daarmee komt het totale aantal woningen op 800. We onderzoeken of er daarnaast 150 betaalbare koopwoningen kunnen worden toegevoegd.

- Voor deelgebied 5 Merwede (tussen de Koningin Wilhelminalaan en de Beneluxlaan), is samen met de marktpartijen het Stedenbouwkundig Plan Merwede uitgewerkt. Hierbij zijn afspraken gemaakt over het woningbouwprogramma. Er is gekozen om te bouwen in hoge dichtheid van 6.000 woningen op 24 hectare. Van de 6.000 woningen wordt (naast City Campus Max en Lux et Pax) 30% sociale woningbouw en 25% middeldure huur en koop gerealiseerd. Hiermee maken we wonen in Merwede bereikbaar voor een grote groep mensen.

Foto: Defensieterrein

We zetten stevig in het realiseren van woningen en werkgelegenheid in de Merwedekanaalzone. Dit kan alleen met een innovatieve mobiliteitsstrategie, waarmee we de druk op het omliggende wegennet hanteerbaar houden. Deze strategie bestaat uit een pakket met maatregelen zoals een fijnmazig fiets- en voetgangersnetwerk, hoogwaardig openbaar vervoer, deelmobiliteit en betaald parkeren in de omgeving en een lage parkeernorm.
De automobiliteit is de beperkende factor voor de realisatie van het maximale programma in de Merwedekanaalzone. Zodoende is voor heel Zuidwest Utrecht een mobiliteitsaanpak (als onderdeel van het mobiliteitsplan 2040) uitgewerkt. Om de tweede fase van deelgebied 5 en de start van deelgebied 6 mogelijk te maken, zijn een doorsteek in Papendorp in combinatie met Dynamisch Verkeersmanagement rondom de Europalaan nodig. Uiteraard in combinatie met een breder pakket voor voetganger, fiets en OV en parkeren op afstand, onder andere door middel van een mobiliteitshub in Papendorp.

In de Merwedekanaalzone gaan we uit van energieneutrale gebouwen in een zoveel mogelijk energieneutraal gebied. Dit betekent dat er in de Merwedekanaalzone genoeg hernieuwbare energie wordt opgewekt om (minimaal) te voorzien in de gebouwgebonden jaarlijkse energievraag. Hierbij is uitgegaan van bewezen oplossingen op het gebied van energie. In het algemeen geldt dat bij gebouwen vanaf zes lagen de hoeveelheid dakoppervlak kritisch wordt om de ambitie energieneutraal te halen. In Merwede is dit al vanaf drie bouwlagen omdat de helft van de daken groen is en niet gebruikt kan

worden voor zonnepanelen. Er zal dus nog wel duurzame opwek gerealiseerd moeten worden buiten de Merwedekanaalzone om de resterende elektriciteitsvraag (voor apparaten, etc.) te dekken.

Verbinding in Zuidwest

Door de transformatie wordt de verbinding in Zuidwest verbeterd. Zo wordt de nieuwe stadswijk verbonden met de omliggende buurten met nieuwe langzaam verkeersroutes en wandel- en fietsbruggen. Hierbij kijken we direct naar kansen voor vergroening en verbeteringen van de kwaliteit van de openbare ruimte in deze omliggende buurten zoals de Rivierenwijk en Transwijk.
Met de aanleg met de nieuwe langzaam verkeersroutes worden maatschappelijke en commerciële voorzieningen in de diverse buurten in Zuidwest makkelijker bereikbaar. Ook worden recreatieve verbindingen gelegd. De investeringen in de Merwedekanaalzone beperken zich dus niet alleen tot het gebied zelf, maar betekenen flinke investeringen in bovenwijkse maatregelen, zoals dus betere verbindingen, vergroening, maar ook kwaliteitsslag Park Transwijk en herinrichting van het noordelijke deel van de Europalaan.

5.3 Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern inclusief Rijnenburg

In Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern blijven we de komende jaren volop werken aan de ontwikkeling van de stad. Het wordt een volwaardige en levensloopbestendige woonwijk voor alle leeftijden met gemengde centra die zijn gelegen nabij vervoersknooppunten. Het gebied biedt de mogelijkheid fors aan de stedelijke ambities bij te dragen, waaronder het toevoegen van veel aanbod op de Utrechtse woningmarkt zoals betaalbare en duurzame (huur)woningen, het realiseren van diverse voorzieningen en het creëren van meer werkgelegenheid. Zo streven we ernaar om de komende 4 jaar ruim 5.000 in aanbouw te nemen. Daarnaast onderzoeken we, in lijn met de concept RSU 2040, naar mogelijkheden voor verdere verdichting in het gebied om daarmee circa 1.000 extra woningen te kunnen realiseren. We denken hierbij aan de knooppunten Leidsche Rijn Centrum en Papendorp en de directe omgeving.
We verhogen de duurzaamheidsrandvoorwaarden in de projecten, nemen ecologische maatregelen, dragen bij aan de energietransitie, verbeteren de kwaliteit van de openbare ruimte en faciliteren ontmoeting en beweging. Ook is er aandacht voor het inpassen van huisvesting van (kwetsbare) doelgroepen. De gemeente ontwikkelt Rijnenburg om te beginnen als energielandschap en biedt daarbij ruimte voor bijvoorbeeld natuur, sport en recreatie. Gestart wordt allereerst met een ontwerpstudie, als vervolg op de Quickscan verstedelijking Rijnenburg. Begin 2022 wordt deze studie opgeleverd.

De strategische opgaven concentreren zich rond de in te passen HOV-verbinding vanuit Leidsche Rijn Centrum richting Papendorp-Westraven. Daarmee wordt Papendorp een belangrijke knoop in het Wiel met Spaken, zowel bij het Taatsenplein als bij de afrit A2/Marinus van Tyrusviaduct. Dat is de locatie waar we de kans zien om verschillende mobiliteitsaspecten te koppelen in een duurzame mobiliteitshub. Hier krijgt parkeren op afstand voor de hoog stedelijke gebieden (zoals Merwedekanaalzone en Beurskwartier) in de stad vorm. In 2021 werken we aan het ontwerp van de voorziening, zodat in 2024 kan worden gestart met de realisatie. Daarnaast ligt er een aandachtspunt bij het versterken van het fietsnetwerk door het realiseren van een fietsbrug aan de zuidzijde van de Meernbrug.

Ook wordt het nieuwe stedelijke knooppunt in Leidsche Rijn Centrum op termijn opgewaardeerd, waardoor intercitytreinen het station kunnen aan doen. Daarnaast worden de verbindingen voor fietsers en voetgangers van Leidsche Rijn Centrum naar het Werkspoorkwartier en Lage Weide verbeterd. Zo zijn er ruime ontwikkelkansen voor het vergroten van de werkgelegenheid rond knooppunt NS-station Utrecht Leidsche Rijn. De uitdaging is om de gebieden Leidsche Rijn, Lage Weide en het Werkspoorkwartier fysiek te verbinden, elkaar te laten versterken en functies meer op de grotere schaal te mengen. Op een enkele locatie kan bouwen over het spoor interessant zijn in dit gebied.

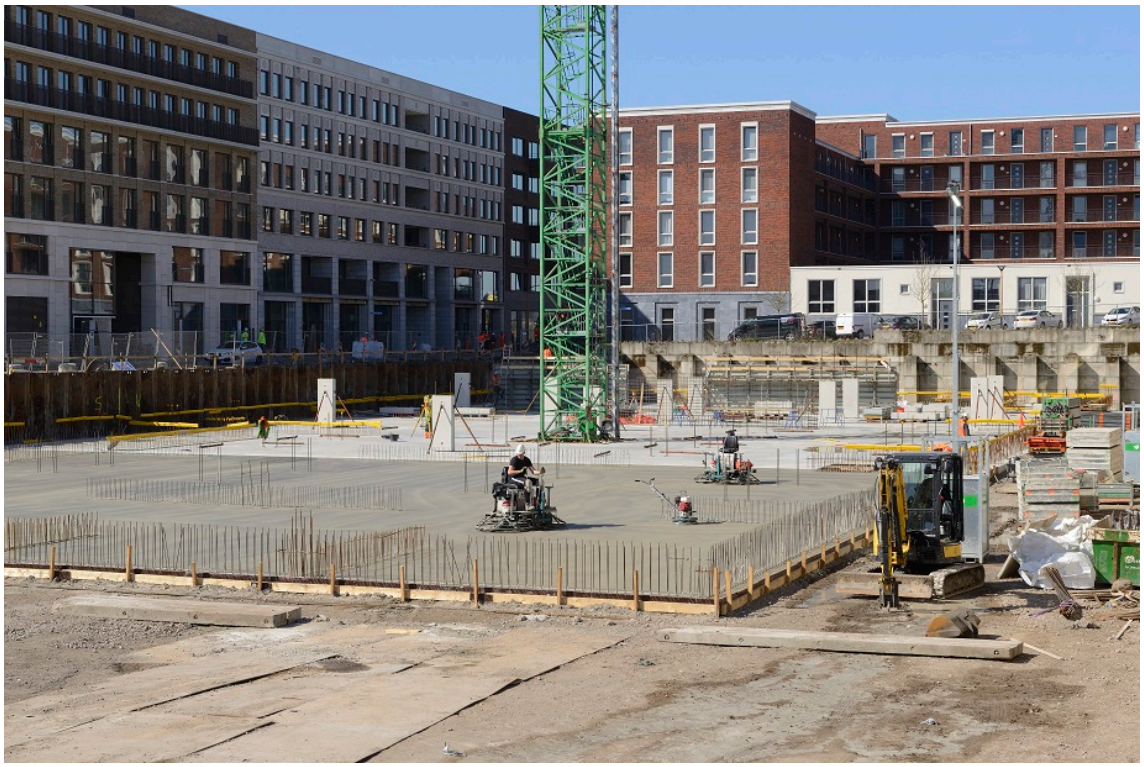

Foto: Leidsche Rijn Centrum

Een aansprekende woningbouwontwikkeling betreft de hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum. In de vorm van een soort verticaal dorp met drie hoge woontorens waarvan één met een maximale hoogte van 140 meter, worden maximaal 1.200 huur- en koopwoningen gerealiseerd. Op diverse andere bouwkavels in het gebied komen daarnaast nieuwe woningen in verscheidene woningtypes en categorieën in een stedelijk woonmilieu. De duurzame woonbuurten Hoge Weide, Leeuwesteyn en Haarzicht ronden we af. In Rijnvliet groeit de openbare ruimte door tot een eetbare woonbuurt. In Het Zand verrijzen diverse appartementencomplexen langs de Vleutensebaan en daarmee krijgt deze stedelijke as vorm. In de bestaande woonbuurten begeleiden we allerlei particuliere initiatieven.
We sturen maximaal op functiemenging en differentiatie in de gebieden. In Papendorp/Groenewoud voegen we minimaal 2.350 woningen toe. Verdere intensivering moet ertoe leiden dat hier dynamisch gebied ontstaat met wonen, werken en bijbehorende voorzieningen. Voor woonbuurt Haarrijn aan de Haarrijnseplas blijkt de stikstofproblematiek mee te vallen en realiseren we de ontwikkelmogelijkheden door het in procedure brengen van het bestemmingplan en selecteren we een partij voor de zonne-energie eilanden in de Haarrijnseplas. Ook in Ockhuizen onderzoeken we de mogelijkheden voor realisatie van een zonneveld. Deze projecten dragen onder andere bij aan het Utrechtse aanbod in de Regionale Energie Strategie.

In de komende 10 jaar staat gronduitgifte ten behoeve van de bouw van 100.000 m² bvo kantoren geprogrammeerd. Voor de daaropvolgende 10 jaar wordt verwacht dat ruimte nodig is voor toevoeging van nog eens minimaal 100.000 m² bvo en mogelijk zelfs 225.000 m² bvo kantoren. Dat is een forse inpassingsopgave. Daarnaast is er voor de werkgelegenheid in Utrecht in Leidsche Rijn nog ruimte voor de realisatie van bijna 40 hectare bedrijven. Met de ontwikkeling van de diverse werklocaties, waaronder het nieuwe circulaire bedrijventerrein Strijkviertel, dragen we bij aan meer toekomstgerichte arbeidsplaatsen in de stad. Langs de rijksweg A2 zijn naast kantoorontwikkeling Helix nog diverse kavels beschikbaar voor andere vernieuwende werkconcepten. We maken maatwerkafspraken om aan het bijzondere gebouw van de The Wall een gepaste invulling te geven. We begeleiden het St. Antonius Ziekenhuis bij haar regionale ontwikkelplannen. Op De Wetering-zuid vestigen zich medische bedrijven die elkaars positie kunnen versterken. In Haarrijn komen nieuwe bedrijven en het gebied dragen we over aan het Parkmanagement. Voor de circulaire ontwikkeling van bedrijventerrein Strijkviertel ronden we

een Stedenbouwkundig Plan af, waarbij we sturen op toekomstgerichte marktgroepen en hiervoor wordt ook een uitgiftestrategie ontwikkeld. Onderdeel van het plan is ook het ondergronds brengen van de aanwezige hoogspanningsleiding. Ook wordt dit jaar gestart met de uitgifte van kavels op Hooggelegen. Voor Oudenrijn ligt een vernieuwingsopgave en sturen we op intensivering om bij te dragen aan de stedelijke ambities.

De inpassing van diverse maatschappelijke voorzieningen, woon-zorgcomplexen, 1ste lijns- zorgcentra, nieuwe basisscholen, gymzalen en twee middelbare scholen, een sporthal, een nieuw extra zwembad en uitbreiding van de sportvelden in Rijnvliet wordt door ons begeleid. Ook sturen we op mogelijkheden om het sportaanbod in het gebied te vergroten en aan te laten sluiten op de vraag. We onderzoeken tevens optimalisatiemogelijkheden voor sportpark Papendorp. We sturen de ontwikkeling van de cultuurkavel Berlijnplein, het culturele hart van Leidsche Rijn met als thema ‘De toekomst van de stad’ aan. In Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern is door de snelle groei van het gebied een demografisch afwijkend beeld. Aanvullende speelplekken, jongerenplekken- en activiteiten worden gerealiseerd voor de sterk groeiende groep van 12 tot en met 17-jarigen om deze maatschappelijke opgave aan te pakken.

In Leidsche Rijn is gestart met de pilot MaaS (Mobility as a Service). Met behulp van een app wordt gewerkt aan het verbeteren van het aanbod van vraag gestuurde mobiliteitsdiensten en reismogelijkheden voor bewoners, werknemers, scholieren en recreatief verkeer. Het terugbrengen van het autogebruik biedt op termijn fysieke ontwikkelkansen en mogelijkheden voor een kwaliteitsimpuls van de openbare ruimte.

De mobiliteit in Vleuten-De Meern wordt actief gemonitord om de leefbaarheid en veiligheid hier te vergroten door vermindering van verkeersbewegingen.
Op het gebied van energietransitie ligt er ook een opgave in de dorpskernen. De gasleidingen zijn op de middellange termijn aan vervanging toe. Aanvullend daarop moet voor heel de wijk Vleuten-De Meern uiteindelijk een transitieplan worden gemaakt.
De grote groene percelen in de bestaande linten en groene hoofdstructuren ten bate van biodiversiteit, recreatie en klimaatadaptie worden behouden. Ruimte wordt geboden voor doorstroming in de woningmarkt, om de vergrijzing in Vleuten-De Meern op te kunnen vangen.
In het Máximapark is inmiddels het noordelijk deel van de Vikingrijn aangesloten op de watergang Hindersteinlaan. Hiermee ontstaat een directe waterverbinding vanuit Vleuten en Terwijde met het park. De recreatieve mogelijkheden nemen daarmee toe. Het strand aan de Haarrijnseplas wordt versterkt met schaduwplekken, zonneheuvels, speelplekken en twee strandwachtersposten met toiletten.

Het komende jaar werken we verder aan het versterken van de opgave van Leidsche Rijn met het verkennen van kansen voor bijdragen aan de versnellingsopgave van woningbouw door verdichting in en aan het gebied, het bijdragen aan het mobiliteitsconcept mede ter ondersteuning van de opgave binnen Utrecht Zuidwest, het creëren van kwantitatief en kwalitatief meer ruimte voor bio divers groen en de energietransitie. Ook de langzaam veranderende vraag naar andersoortige maatschappelijke voorzieningen en het benodigde fysieke ruimtebeslag hiervoor maakt onderdeel uit van onze versterking van het gebied Leidsche Rijn en omgeving. Kansen voor werkgelegenheid en economie zitten vooral in de omgeving van Leidsche Rijn Centrum en knooppunt Papendorp. Met een beknopt visiedocument ondersteunen we de huidige opgave en geven we richting voor de komende jaren aan uitwerking van de RSU.

5.4 Utrecht Science Park (USP) en Rijnsweerd

Het Utrecht Science Park is een dynamisch gebied waar gemiddeld dagelijks meer dan 70.000 mensen naar toe reizen om te leren, werken, onderzoeken, ontwikkelen en zorg te verlenen. Een gebied met een unieke concentratie van kennisinstellingen en bedrijven waar ontmoeten, samenwerken, kennis delen en innoveren centraal staan. Samen met het kantorengebied Rijnsweerd is het een van de belangrijkste werkgebieden voor de stad. Maar het gebied kenmerkt zich niet alleen door die concentratie van onderwijs, science en werk. Ook het landschap in en rond het Utrecht Science Park is bijzonder. De landgoederen en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn van grote natuurlijke, culturele en historische waarde voor de omgeving. Het Utrecht Science Park (USP) is voortdurend in ontwikkeling. De Universiteit Utrecht, het Universitair Medisch Centrum Utrecht, de gemeente en andere gebiedspartners hebben de opgave om het gebied vitaal en toekomstbestendig te maken.

Foto: Campus030

De opgave in dit gebied heeft primair als doel de ruimte en randvoorwaarden te creëren voor de verdere groei van het USP/Rijnsweerd. Daarbij draait het om drie vraagstukken waarbij duurzame gezonde verstedelijking het leidend principe is:

- Creëren van fysieke ruimte voor activiteiten, voorzieningen wonen en bedrijvigheid: fysieke ruimte voor USP om door te ontwikkelen en voor Rijnsweerd een verkleuring naar een mixed-use gebied met een substantieel aandeel wonen;
- Bereikbaarheid van het Utrecht Science Park, Rijnsweerd en omliggende gebieden;
- Het maken van een aantrekkelijke en leefbare ontmoetingsplek.

Voor de aankomende vijf jaren concentreren we ons concreet op:

- het opstellen van een omgevingsvisie voor USP;
- het uitwerken van een ontwikkelstrategie voor Rijnsweerd
- de doorontwikkeling van mogelijkheden voor nieuwe bedrijven op het USP (zoals Accelerator)

- de planontwikkeling voor noord UMC Utrecht;
- het realiseren van een nieuwe Internationale School voor voortgezet- en primair onderwijs;
- het toevoegen van nieuwe (tijdelijke en definitieve) woningen waaronder de nieuwbouw van circa 1.600 woningen op Archimedeslaan 16 en het plan High Five met studentenwoningen;

Voor verdere doorontwikkeling van het gebied zijn ten aanzien van mobiliteit op termijn grootschalige infrastructurele ingrepen noodzakelijk, zoals de realisatie van het wiel met spaken (Lunetten knoop, Waterlinielijn fietsverbindingen etc.
Gelet op de belangrijke functie als werkgebied voor de stad en regio zien we dat bedrijven zich graag vestigen op het USP maar de beschikbare ruimte daar momenteel (planologisch gezien) beperkt is. Hier is samenwerking met de regio dan ook cruciaal. Ook op het gebied van de energietransitie ligt er een grote opgave in het gebied en zijn er samenwerkingsverbanden zoals GOUD en de Routekaart Aardgasvrij. Daarnaast is er een aantal specifieke relaties met onderwerpen te benoemen, bijvoorbeeld onderwijs (ISU), sport, NHW (Unesco), groen en recreatie. Ook overige maatschappelijke voorzieningen zullen belangrijker worden naar mate er in dit gebied woningen worden toegevoegd.

5.5 Noordoost, Oost en Zuid

De ambitie voor de wijken Noordoost, Oost en Zuid is het toevoegen en versterken van aantrekkelijke, gemengde en toekomstbestendige woon-, werk- en leefgebieden. Hierbij hebben we aandacht voor een hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte en het creëren van aantrekkelijke routes binnen de stad en naar het omliggende landschap, waarbij ontmoeten, bewegen en gezonde mobiliteit ons uitgangspunt is. Voor de wijken Noordoost en Oost wordt er gestreefd naar een toename van sociale-/ en middenhuurwoningen. Zo biedt nieuwbouw van De Kwekerij een thuis voor vele starters en studenten. Maar denk hierbij ook aan de projecten Nieuw Buurland (Lauwerecht 2 en 4), Jan van Galenstraat/Huizingalaan/Van Ginnekenlaan, Gansstraat 143 en Willem Dreeslaan 55.
Voor de wijk Zuid wordt er ingezet op een toename van woningen in het middensegment om de doorstroming vanuit sociale huur te bevorderen. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het project Helling 12-14. De realisatie van passende woningen voor ouderen heeft in de wijken volop aandacht, waarmee ook de doorstroming wordt gestimuleerd (bijvoorbeeld Kop op Tuindorp). Ook werken we aan de uitbreiding en renovatie van diverse scholen: Bonifatiuscollege, Utrechts Stedelijk Gymnasium en de Mytylschool in Maarschalkerweerd.

De haalbare duurzame groei voor het gebied zit vooral in het klimaatneutraal bouwen, verduurzaming van panden en het opwekken van duurzame energie. Inwoners en ondernemers dagen wij uit om hieraan mee te werken. Nieuwe woningen worden toekomstbestendig gebouwd volgens de laatste inzichten. Ze zijn energiezuinig, klimaat adaptief, onderhoudsarm en beter betaalbaar in gebruik.

We koesteren bestaande groen-blauwe kwaliteiten zoals het Wilhelminapark, het Beatrixpark, de Kromme Rijn en het Park Oosterspoorbaan. Daarnaast willen we op verschillende plekken de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls geven en vergroenen. Wij werken in de openbare ruimte aan klimaatadaptatie door hittestressbestendig te ontwikkelen en wateroverlast tegen te gaan. Bijvoorbeeld door steen te vervangen door groen en blauw, en het aanleggen van wadi's. Voorbeeld hiervan is de vergroening van de openbare ruimte Rotsoord ,de geplande herinrichting van het Rubenskwartier en de openbare ruimte rondom MBO-school Nimeto. In 2020 is de start gemaakt met de aanpak van het Rubenskwartier: het gebied tussen Rubenslaan, Park Oosterspoorbaan, Notebomenlaan, Bosboomstraat en Adriaen van Ostadelaan. In het gebied is de riolering aan vervanging toe en onderzoeken wij welke aanvullende investeringen gedaan kunnen worden om het gehele gebied een kwaliteitsimpuls te geven.

Foto: De Kwekerij

We gaan verder aan de slag met de ambities en kaders van het vastgestelde Ontwikkelperspectief Maarschalkerweerd. Maarschalkerweerd heeft nu al een belangrijke rol voor de stad op het gebied van sport. Maar het gebied kan nog meer en beter benut worden. Het Ontwikkelperspectief laat zien hoe Maarschalkerweerd vanuit haar groene, landschappelijke basis verder ontwikkeld kan worden tot een meervoudig intensief gebruikt parklandschap. De verdichtende stad krijgt hier meer ruimte en lucht voor sport, recreatie, cultuurhistorie, groen en natuur. De uitvoering zal gefaseerd plaatsvinden en is afhankelijk van initiatiefnemers en de beschikbaarheid van financiële middelen. Eén van de ontwikkelingen die gestart is, is de ontwikkeling van het Lunettenpark.
Stadion Galgenwaard is het (sport)icoon van het gebied en een podium voor de stad. Het vormt en markeert de overgang tussen de stad en “de groene long”.
Als onderdeel van het Ontwikkelperspectief Maarschalkerweerd hebben we de ambitie om met een gebiedsontwikkeling het gebied rondom stadion Galgenwaard aantrekkelijker te maken met o.a. een mix van functies en aantrekkelijke openbare ruimte en verblijfsplekken, waardoor het gebied door de dag heen levendig blijft. Galgenwaard geeft kansen voor extra werkgelegenheid, extra wonen en extra voorzieningen.

Daarnaast willen we in de rest van de wijken meer ondernemers stimuleren om zich hier te vestigen. Dit doen we onder andere door het verbeteren van winkelcentra en winkelstrips zoals winkelcentrum de Gaard, Smaragdplein en de Van Galenstraat, het mogelijk maken van werkfuncties op aantrekkelijke potentiële knooppuntontwikkelingen als Lunetten-Koningsweg, het beter bereikbaar maken van de wijk en het creëren van woon-werkgebieden met ruimte voor creatieve functies, zoals bij Rotsoord. Ook bij de herontwikkeling van het Pieter Baan Centrum zien we de mix van wonen, werken en voorzieningen tegelijk opgaan.

Goede bereikbaarheid en passende parkeervoorzieningen zijn bepalend voor de mogelijkheden van (toekomstige) gebiedsontwikkelingen. Bij ontwikkelingen wordt gekeken naar de mogelijkheden van nieuwe mobiliteitsconcepten. Zo kunnen we een zo laag mogelijke parkeernorm hanteren, parkeren op afstand toepassen en autoparkeerplaatsen omzetten naar parkeerplaatsen voor deelauto’s of fietsparkeerplaatsen. In de wijken worden naast de verbetering van bestaande loop- en fietsroutes, waar

mogelijk nieuwe routes toegevoegd en verbeterd om gezonde mobiliteit te stimuleren. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van de Mytylbrug in Maarschalkerweerd en de nieuwe snelfietsroute naar Amersfoort. Ook het uitbreiden van 30-kilometer zones draagt bij aan een gezonde en veilige leefomgeving. Op de Ring Utrecht zullen geluidschermen en stil asfalt bijdragen aan de afname van geluidsbelasting. Voor Hoograven Zuid betekent dit een verbetering van de leefbaarheid. Dit is ook randvoorwaardelijk voor de voortgang van de woningbouwprojecten Pagelaan 1 en BEFU.

Voor de langere termijn (2040) worden de mogelijkheden onderzocht voor de opwaardering van het openbaar vervoer. Onder andere voor een zuidelijke OV-ontsluiting tussen USP-Westraven-Leidsche Rijn. Als uitwerking van het MIRT-onderzoek 'Utrecht Nabij' starten we in 2021 met een verdiepende gebiedsuitwerking voor deze verbinding in combinatie met de opwaardering van het huidige Station Lunetten en de kansen voor gebiedsontwikkeling bij dit nieuwe stedelijke knooppunt (zoals in de concept RSU 2040 aangegeven), waarbij woningen, werkfuncties en andere voorzieningen toegevoegd worden aan het gebied.

5.6 West en Noordwest

In West en Noordwest streven we naar versterking van een leefbare en een groene woon-, werk- en leefomgeving in het licht van de grote verdichtings- en mobiliteitsopgaven. Dit doen we door de verschillende opgaven met elkaar te verbinden en initiatiefnemers te verleiden samen met ons invulling te geven aan onze ambities. Voor West is het wenselijk om naast de lopende sloop/nieuwbouwprojecten het aandeel woningen in de sociale huur en het middensegment te laten toenemen. Voor Noordwest is de ambitie om het middensegment substantieel te vergroten. Noordwest bevat relatief weinig groen en de aandacht gaat hier dan ook uit naar het toewerken naar een klimaatbestendige wijk met meer groen. In beide wijken gaat veel aandacht uit naar het kwalitatief verbeteren van de belangrijkste ontsluitingsroutes, zowel voor de auto als voor de fiets, om de leefbaarheid van omliggende gebieden te versterken. Ook streven we ernaar dat het aantal werkplekken in het gebied behouden blijft en het liefst meegroeit met de groei van de stad, op de bestaande werklocaties en in de wijken.

De Cartesiusdriehoek en Tweede Daalsedijk (Wisselspoor) zijn belangrijke grote woningbouwlocaties in het gebied, waarbij gemengde woonprogramma's worden gerealiseerd. Ook de plannen voor de Omloop en Laan van Chartroise, Zuilense Vecht, Ravellaan Noord, Oudenoord 330-370 en het Thomas à Kempisplantsoen dragen bij aan de verdichtingsopgave en gemengdere wijken.

Lage Weide en het Werkspoorkwartier zijn belangrijke werkgebieden voor de stad als geheel.
De visie Werkspoorkwartier gaat uit van een verbreding van het profiel van creatieve en circulaire bedrijvigheid met groen, onderwijs, cultuur en sport. Hiermee biedt het gebied naast werkplekken ook voorzieningen voor de nieuwe bewoners van de naastgelegen Cartesiusdriehoek en Tweede Daalsedijk. Daarnaast maken we plannen voor de inrichting van het Enecoterrein als park met veel groen en ruimte voor recreatie.
In Lage Weide werken we verder aan het toekomstbestendig houden van het bedrijventerrein. De autobereikbaarheid van het gebied loopt tegen zijn grenzen aan. Samen met de bedrijven in het gebied zoeken we oplossingen in het gebruik van de fiets en openbaar vervoer.

Bestaande invalsroutes zoals de Amsterdamsestraatweg en de Kanaalstraat vragen de nodige aandacht om te blijven functioneren in een veranderende stad. We zetten hier in op leefbaarheid, veiligheid en economische vitaliteit. Met de inzichten uit de verkeersstudie Noordwest worden de Amsterdamsestraatweg en Westelijke Stadsboulevard heringericht. Ook doen we een onderzoek naar de verkeersontsluiting in Welgelegen. Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van doorfietsroutes in de stad.

Foto: Wisselspoor

In de verschillende grote maar ook kleinere woningbouwprojecten grijpen we elke kans aan om de groenstructuur te verbeteren, met name in Noordwest. Daarnaast zetten we in op groene verbindingen in de stad door de Fortlaan te verbinden met het Nifterlakepark en verder te werken aan het Rondje Stadseiland. De stedelijke ambities van een gezond leefklimaat komen ook terug in de verbetering van Sportpark Zuilense Vecht. Samen met de gemeente Stichtse Vecht werken we daar aan meer ruimte voor sport en groen.

5.7 Overvecht

In Overvecht ligt een grote opgave aan wijkverbetering in de brede zin van het woord. Binnen de wijkaanpak Samen voor Overvecht werken we integraal vanuit vijf ambities die elkaar onderling versterken en vanuit het motto plek-kans-coalitie. Fysieke en economische maatregelen, sociale interventies, de energietransitie en de aanpak van veiligheid lopen samen op. Dit vraagt een lange adem. Overvecht heeft met de Regio Deal vitale wijken een extra impuls gekregen waardoor de wijkaanpak Samen voor Overvecht versneld en versterkt wordt. We hopen dat dit tevens een vliegwiel is voor nog meer investeringen van marktpartijen. In de concept RSU 2040 is Overvecht ook aangeduid als belangrijke nieuwe woningbouwlocaties (een van de nieuwe stedelijke knooppunten) in de stad die op basis van deze nieuwe ruimtelijke strategie aan de woningproductie moeten bijdragen. Bij de ontwikkeling van Overvecht ligt nadruk op het werken aan een meer gemengde woningsamenstelling en het verbeteren van de openbare ruimte, meer kleinschalige bedrijvigheid verspreid over de wijk en het verbeteren van de (verkeers)veiligheid. Een voorwaarde is dat er in andere wijken van de stad een groter aandeel sociale woningen wordt gebouwd.

Door de hoge leeftijd van de wijk is de openbare ruimte sterk verouderd en hard aan vernieuwing toe. Dit biedt kansen op te komen tot een echte kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en ‘werk met werk’ te maken: we willen de straten herinrichten (versmallen), en de snelheid terugbrengen naar 30 km per uur. Ook moet de komende jaren stapsgewijs de riolering worden vervangen en gaan in Overvecht Noord de straten open vanwege de opgave Aardgasvrij.

Daarmee leveren we een bijdrage aan verkeers- en sociale veiligheid, vergroening, gezondheid en klimaatbestendigheid van de wijk. De bijdrage hieraan door de gemeente willen we als hefboom gebruik voor bijdragen door andere partijen. Projecten Taagdreef en omgeving en Amazonekwartier krijgen de komende periode verder vorm om hier integraal tot herinrichting te komen.

Om richting te geven aan de ruimtelijke ontwikkeling stellen we een Omgevingsprogramma Overvecht op, waarin zowel op wijk- als op buurtniveau inzicht komt in de opgave en de benodigde maatregelen. Het Omgevingsprogramma wordt een uitwerking van de nieuwe Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, de Woonvisie, het Ambitiedocument Samen voor Overvecht, het nieuwe mobiliteitsplan en ander beleid. Met het Omgevingsprogramma geven we richting aan initiatieven van de Werkplaats Overvecht en andere initiatiefnemers. In navolging op het Stadsakkoord Wonen werken we aan een Wijkakkoord Overvecht. Hierin maken we met een brede coalitie van partijen, waaronder met Werkplaats Overvecht, samenwerkingsafspraken over de fysieke verbetering van de wijk.

In Overvecht is de opgave om te komen tot meer woningdifferentiatie. Nu is 66% van de woningvoorraad een sociale huurwoning. Meer menging bereiken we door een combinatie van omzetting van sociale woningen naar andere categorieën, projecten met sloop-nieuwbouw waarbij een ander segment wordt teruggebouwd en het toevoegen van woningbouw op locaties waar dat een kwaliteitsverbetering voor de wijk geeft, denk bijvoorbeeld aan locaties direct rondom het winkelcentrum. Dit is een langjarige ontwikkeling. Tegelijk voeren de corporaties een groot aantal renovaties uit, wat ook sterk bijdraagt aan het verbeteren van de woningkwaliteit in de wijk. Samen met de corporaties sturen we op een betere spreiding van alle doelgroepen over de stad, in het bijzonder de doelgroepen met een urgentieverklaring.

Foto: NPD

Verspreid door Overvecht zijn meerdere projecten die de komende jaren uitgevoerd en afgerond gaan worden. We werken aan een gezamenlijke visie voor Overvecht Centrum. Met alle grondeigenaren, winkeleigenaren en omliggende partijen wordt verkend of een stedelijk raamwerk ontwikkeld kan worden en of dit een basis kan zijn voor een stapsgewijze herontwikkeling van Overvecht Centrum. Het eerste begin van een vernieuwing is gemaakt met de woningen aan de NPD strook die komend jaar opgeleverd worden.

Verder is de sloop-nieuwbouw van de Ivoordreef in voorbereiding, werkt Careyn Rosendael aan nieuwbouw van hun vastgoed en is het bestemmingsplan voor woningbouw aan de Jagerskade in voorbereiding. De Watertoren is overgedragen aan een private eigenaar, die verdere bouwplannen heeft ontwikkeld met woningen en een ontmoetingsruimte in de toren zelf en een horeca. Aanvullend willen we Park de Watertoren anders inrichten en een betere rol laten vervullen voor de wijk, gericht op meer ontmoeten, in combinatie met Groene Lint, en met een grotere impact voor de wijk. Verder komen op meerdere plekken in de wijk nieuwe initiatieven tot stand, bijvoorbeeld in Overvecht-Noord.

6 Actualisatie financieel beeld: integraal investeringspakket, investeringsimpuls RSU, meerjarenprogramma bereikbaarheid, grondexploitaties en Merwedekanaalzone

In dit hoofdstuk wordt allereerst het integrale investeringspakket geschetst, vervolgens een actueel financieel beeld gegeven van de financiën investeringsimpuls RSU, het meerjarenprogramma bereikbaarheid, en de parkeerexploitatie, de gemeentelijke grondexploitaties (binnenstedelijk, Leidsche Rijn en Stationsgebied) en de gebiedsopgave Merwedekanaalzone. Op basis van het actuele financiële beeld wordt onder ander inzichtelijk welke financiële ruimte er is voor (her)programmering van middelen.

6.1 Integraal investeringspakket

De concept RSU 2040 laat zien dat het realiseren van de visie Utrecht dichtbij, op een manier waarbij we gezond en evenwichtig groeien, ons voor omvangrijke opgaven in de fysieke leefomgeving stelt. Hierbij introduceren we de Utrechtse Barcode om te zien of er een gezonde en evenwichtige verdeling is van woningen, werk, mobiliteit, groen, energie en maatschappelijke voorzieningen. De totale investeringsopgave tot 2040 is geraamd op circa 7,1 miljard euro.
Met de RSU 2040 werken we verder toe naar één integrale stedelijke investeringsagenda met verschillende dekkingsbronnen, waaronder de groeimiddelen. Bij de verdere uitwerking worden gemeentelijke (meer)opbrengsten in de fysieke leefomgeving betrokken zoals grondexploitatie, erfpacht, parkeerregime en mogelijke bijdragen van baathebbers (zoals bijvoorbeeld via een Fonds Bovenwijks).

Bij het voorliggende MPR is een integrale meerjarige investeringsopgave inzichtelijk gemaakt (zie geheime bijlage Meerjarige investeringsopgave 2021-2040). Het indicatieve overzicht bevat investeringsvoorstellen die randvoorwaardelijk zijn voor behoud van het bestaande kwaliteitsniveau, voor het realiseren van groei op korte termijn en voor verdere groei op langere termijn en investeringen voor een extra kwaliteitsimpuls op basis van de ambities uit de RSU.

Daarbij is het huidige Meerjaren Perspectief Ruimte, dat uitgaat van gemiddeld 3.000 woningen per jaar, als basis genomen en zien we dat de RSU extra ambities toevoegt voor groen, werk, voorzieningen en energie. Deze meerjarige investeringsopgave geeft uiteraard nog niet het totale beeld van uitvoering van de RSU 2040, een aantal onderdelen zal nader moeten worden uitgewerkt in lijn met besluitvorming over de RSU 2040. De meerjarige investeringsopgave telt op tot meer dan 325 miljoen aan investeringsbehoefte.

Voor de Voorjaarsnota is binnen de meerjarige investeringsopgave gekeken naar de meest noodzakelijke investeringen voor dit moment. Voor deze prioritering van de investeringen is binnen de barcode thema's groen, mobiliteit, wonen en werken gekeken naar faseerbaarheid, de kansen die er liggen om werk met werk te maken, de mate waarin investeringsvoorstellen bijdragen aan meerdere opgaven en de mate waarin investeringsvoorstellen het coronapakket 'investeren met maatschappelijk

rendement’ versterken en daarmee bijdragen aan de realisatie van de belangrijkste transities en tevens aan economisch herstel.

Foto: Malieblad

Deze prioritering heeft geleid tot een integraal investeringspakket met daarin de meest noodzakelijke investeringen voor dit moment en een gezonde balans in de verschillende thema’s van de barcode.

In de Voorjaarsnota wordt voorgesteld om de financiële ruimte groeikader en de beschikbare ruimte in de reserve grondexploitatie in te zetten voor dit investeringspakket. Door de positieve ontwikkeling van het actueel geprognosticeerd resultaat op de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en Binnenstedelijk is er financiële ruimte beschikbaar in de reserve grondexploitaties (32,964 miljoen euro). Daarnaast koppelen wij toekomstige meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn (15 miljoen euro) aan dit pakket. De prognose is dat er de komende jaren aanvullende ruimte beschikbaar zal zijn vanwege een verdichtingsopgave in Leidsche Rijn. Conform de RSU 2040 gaan wij ervan uit dat we 1.000 woningen extra kunnen toevoegen in Leidsche Rijn. Daarvoor zullen wij komend jaar een voorstel ter besluitvorming aan de Raad voorleggen. Wanneer ingestemd wordt met deze verdichting, zal dit volgend jaar worden meegenomen in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2022 in de actualisatie van de grondexploitatie Leidsche Rijn, die dan een verbetering van het saldo laat zien. De verbetering van het saldo leidt conform de BBV richtlijnen tot een hogere tussentijdse winst in 2022 van 9 miljoen euro en de drie daarop volgende jaren tot een hogere tussentijdse winstneming van 2 miljoen euro. Zoals in de inleiding aangegeven, maken we in dit MPR per barcodethema de nieuwe investeringen via de voorjaarsnota inzichtelijk en de herprogrammering van de bestaande dekkingsbronnen inzichtelijk.

Met dit investeringspakket kunnen we de woningbouwprognoses uit dit MPR (gemiddeld minimaal 3.000 woningen per jaar) faciliteren om het forse tekort aan woningen zoveel mogelijk in te lopen. Een aantal investeringen in dit pakket is randvoorwaardelijk voor de groei op korte termijn: zo is de realisatie van de tweede fase van de Merwedekanaalzone afhankelijk van een doorsteek naar Papendorp en het dynamisch verkeersmanagement op de Europalaan. Met dit investeringspakket wordt dat mogelijk gemaakt. De Raad heeft voor de realisatie van Wisselspoor de tunnel Boorstraat randvoorwaardelijk gesteld. Met dit investeringspakket worden daarvoor de eerste benodigde stappen gezet.

Het integrale investeringspakket maakt daarnaast een aantal investeringen mogelijk die directe consequenties hebben voor de kwaliteit van de stad en daarmee dus direct bijdragen aan gezond stedelijk leven en invulling geven aan de ambities uit de RSU 2040. De realisatie van inpandige fietsenstallingen in het stationsgebied is hier een voorbeeld van, maar ook investeringen in een speelplek in Noordwest (Kameleon), het landschapspark Oud Zuijlen inclusief bos en een gedeelte van het Rondje Stadseiland. Bij investeringen in de openbare ruimte nemen we ook de aanpassingen mee die de toegankelijkheid vergroten.

Tot slot maken we met dit investeringspakket ook ruimte om de investeringen te doen die op dit moment nodig zijn om op langere termijn bij te dragen aan de groei. Zo bieden we bijvoorbeeld ruimte om de middelen Betaalbaar Wonen (onderdeel reserve investeringsimpuls RSU) aan te vullen om ook op langere termijn betaalbaar wonen te kunnen stimuleren.

Toelichting investeringsvoorstellen

Hieronder geven we aan de hand van de barcode thema's de concrete voorstellen uit het investeringspakket weer en lichten deze toe en geven daarbij aan wat de dekkingsbron is. Het onderdeel met de nog in te passen maatschappelijke voorzieningen is opgenomen bij de Voorjaarsnota.

Groen

In onderstaande tabel zijn de investeringsvoorstellen die aan het thema groen bijdragen, opgenomen.

Investeringsvoorstellen groen

Voorstellen groen	2021	2022	2023	2024	2024	Projecttotaal
MGP Ruimte voor Groen uitvoerings-programma 2021 - 2025 exclusief bijdragen derden (bijlage MPR)	3.931.000	3.068.000	3.068.000	3.068.000	3.068.000	**16.203.000**
Vergroening Rivierenwijk e.o. en Noordwest	750.000	750.000				**1.500.000**
Enecopark (herinrichting) circulair park		2.000.000				**2.000.000**
Inrichting parklandschap Maarschalkerweerd	150.000	1.350.000				**1.500.000**
Aankoopbudget ten behoeve van groen en sport	3.000.000					**3.000.000**
Herinrichting bij uit gebruik nemen Thomas à Kempisweg bij Thomas à Kempisplantsoen	382.000		1.200.000			**1.582.000**
Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte kindvriendelijke buurten - Herinrichting speelplaats De Kameleon Pijlsweerd		1.600.000				**1.600.000**
Landschapspark Oud Zuijlen incl. bos		800.000				**800.000**
Randje Stadseiland - Ravellaan Noord (1 mln), Johan Wagenaarkade (1 mln)		1.000.000	1.000.000			**2.000.000**

Het Meerjaren Groenprogramma (MGP) – Ruimte voor Groen uitvoeringsprogramma 2021-2025, als bijlage bij het MPR, geeft inzicht in de jaarlijkse investeringen vanuit dit programma (waarvan gedeeltelijk herprogrammering) – Zie ook toevoeging in tabel.
De voorstellen Vergroening Rivierenwijk e.o. en Noordwest, Enecopark, herinrichting (circulair park) en Inrichting parklandschap Maarschalkerweerd zijn onderdeel van de 2e tranche van het coronamaatregelenpakket 'Investeren met maatschappelijk rendement'. (zie Voorjaarsnota, hoofdstuk Herstel uit de crisis). De investeringsbedragen voor deze voorstellen zijn opgenomen in de bestemmingsreserve maatregelenpakketten.

Over de overige investeringsvoorstellen vindt besluitvorming plaats bij de Voorjaarsnota (zie Voorjaarsnota, hoofdstuk Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad). De investeringsbedragen voor Aankoopbudget groen & sport, Herinrichting Thomas a Kempisweg en het investeringsbedrag voor Herinrichting Speelplaats de Kameleon (1,1 miljoen euro) worden toegevoegd aan de Investeringsimpuls RSU. De investeringsbedragen voor Landschapspark Oud Zuijlen en Rondje Stadseiland gaan naar het Meerjaren Groen Programma (MGP). De programmakosten Spelen, sporten en bewegen (0,5 miljoen euro) wordt toegevoegd aan de doelstelling Gezond leefklimaat in het programma Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.
De bedragen in 2022 en 2023 voor de investeringsvoorstellen Herinrichting Thomas à Kempisweg, Landschapspark Oud Zuijlen en Rondje Stadseiland zijn afhankelijk van de verwachte toekomstige meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Vergroening Rivierenwijk e.o en Noordwest
Door te bouwen in hoge dichtheid in Merwede ontstaan kansen en bedreigingen in de naastliggende wijken. Ook hier zal geïnvesteerd moeten worden in de openbare ruimte (vergroening ed). Voor delen van Transwijk geldt dat er kansen zijn om werk-met-werk te maken met onderhouds- en beheerwerkzaamheden. Noordwest is ook een groenarme wijk waarop we voorstellen te investeren.

Enecopark, herinrichting (circulair park)
Delen van het Enecoterrein kunnen tijdelijk worden gehuurd met mogelijkheid tot aankoop. In de geactualiseerde Visie Werkspoorkwartier worden suggesties gedaan om op dit terrein (minimaal) voor 10 jaar ruimte te geven voor sport, groen en cultuur.

Inrichting parklandschap Maarschalkerweerd
Het gebied maakt onderdeel uit van één van de scheggen die we willen realiseren in het kader van de groene schaalsprong, namelijk de scheg Maarschalkerweerd/Utrecht Zuidoost. Doel is een gedifferentieerd parklandschap te ontwikkelen, dat in een snel groeiende en verdichtende stad extra ruimte geeft voor groen, recreatie en sport en cultuurhistorische (NHWL), landschappelijke en ecologische kwaliteiten versterkt.
Er zijn middelen nodig voor:

- Het ontwikkelen van een nieuw Lunettenpark rond de vier forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHWL) en de Houtense Vlakte (incl. wandelroute langs Wulvenbroekwetering);
- Het herinrichten van de oever van de Kromme Rijn tot een samenhangend oeverpark;
- Het openstellen en opwaarderen van de sportterreinen tot een open sportcampus;
- Het verwerven van grondposities om meer ruimte voor groen, recreatie en sport te realiseren;
- Inzet t.b.v. fondsenwerving;
- Om bovengenoemde investeringen mogelijk te maken is personele inzet nodig in de vorm van voorbereidingswerkzaamheden, planontwikkeling en coördinatie.

Aankoopbudget ten behoeve van groen & sport
Om aangekochte grond ook om te kunnen zetten naar de bestemming groen of sport is naast een risicovoorziening (zie anticiperende verwervingen) aanvullend budget nodig om de waardedaling van de grond en de inrichting te kunnen bekostigen.

Herinrichting bij uitgebruik nemen Thomas à Kempisweg bij Thomas à Kempisplantsoen
Nu de plannen voor herontwikkeling van de woningen van Mitros en Portaal aan het Thomas à Kempisplantsoen duidelijker worden, is ook duidelijk welk deel de gemeente naar rato zou moeten bijdragen aan de herinrichting van de uit gebruik te nemen Thomas à Kempisweg als gevolg van het raadsbesluit over het ‘Fris Alternatief’. Hierbij zijn kansen voor werk met werk maken (riolering, opvang hemelwater). Om de investering te kunnen realiseren is in 2021 een voorbereidingsbudget nodig. Investering in 2023 is randvoorwaardelijk voor de woningbouw tijdens ontwerpfase en randvoorwaardelijk in uitvoering.

Spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte/kindvriendelijke buurten - Herinrichting Speelplaats de Kameleon, Pijlsweerd

Er is een programma nodig om te kunnen sturen op speel- en sportaanbod (kwantitatief en kwalitatief) in de buurten; bewegen, ontmoeten en verblijven. Een budget van 0,5 miljoen euro wordt ingezet voor investeringen in (het) (ver)nieuwe(n van) speelplekken, opstellen speelruimtescans voor alle wijken, doorlopende advisering bij onderhoudsprojecten, bewonersinitiatieven, ruimtelijke ontwikkelingen, gebiedsontwikkelingen, opdrachtgeverschap vernieuwen speelplekken, en plankosten.
Daarnaast is er een concrete wens de verloederde speel- en ontmoetingsplaats de Kameleon in de Balkstraat in Pijlsweerd op te knappen, te vergroenen, klimaatadaptief te maken en de directe omgeving (bestrating) eromheen mee te nemen. De kosten daarvoor worden geraamd op 1,1 miljoen euro.

Landschapspark Oud Zuilen inclusief bos
In kader van de uitvoering van de RSU2040 willen we niet alleen woningen toevoegen, maar ook nieuwe groengebieden. En daar kunnen we op korte termijn mee starten. We hebben de mogelijkheid om ruim 30 ha groen en beleefbaar gebied toe te voegen, als onderdeel van de Vechtscheg. Dit doen we door het landbouwgebied Oud Zuilen, dat in eigendom is van de gemeente Utrecht, gefaseerd uit de pacht te halen. Hier kunnen we de bestaande bosranden robuuster maken en de natuurwaarden van de Vecht weer volop tot wasdom laten komen door o.a. vernatting in het zuidelijke deel als onderdeel van onze klimaatopgave en natuuropgave. Het gebied is aangewezen als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland en dat biedt kansen om dat volledig te benutten. Voor bewoners wordt dit een nieuw gebied, waar ze kunnen recreëren en van de natuur kunnen genieten. Zo laten we de vergroeningsopgave gelijk oplopen met de verstedelijkingsopgave.

Rondje Stadseiland - Ravellaan Noord en Johan Wagenaarkade
Voor de verdichtingsopgave Merwede is al een paar jaar geleden gestart met het Rondje Stadseiland. Daarmee herontwikkelen we oevers van Amsterdam Rijnkanaal en Merwedekanaal tot interessante parkgebieden met verblijffunctie. In totaal transformeren we zo ruim 40 ha oeverzone tot aangenaam park, met daarin een 12 km lang lint dat met tussenverbindingen de omliggende wijken verbindt. Samen met Merwede werken we nu aan deze opgave in deelgebied 4 en 5 en Wilhelminawerf. Eerder zijn al delen rondom het Amsterdam Rijnkanaal (Rooseveltboulevard en Stadsstrand) omgevormd tot attractief park en Wagenaarkade fase 1 wordt eind van het jaar aangelegd. Voor Wagenaarkade fase 2 ligt nu de aanvraag. De huidige verkeersontsluiting wordt getransformeerd tot fiets- en wandelroutes die aangenaam in een groene setting lopen.

Mobiliteit

In onderstaande tabel zijn de investeringsvoorstellen die aan het thema mobiliteit bijdragen, opgenomen.

Investeringsvoorstellen mobiliteit

Voorstellen mobiliteit	2021	2022	2023	2024	2025	Projecttotaal
No-regret, maatregelen van Uned	954.000	786.000	1.994.882	5.258.876	412.174	**9.405.932**
Gemeentelijke bijdrage Korte Termijn Aanpak (KTA)		910.000	910.000	910.000		**2.730.000**
As Votulast (aanvullende reservering)			300.000			**300.000**
Herstel fietspad Waterlinieweg/Opaalweg		300.000				**300.000**
Toegankelijke bushaltes		250.000				**250.000**
Deelmobiliteit		300.000				**300.000**
Pilot Speedpedelec		400.000				**400.000**
Uitvoeringsprogramma goederenvervoer	50.000	50.000				**100.000**
Verstevigen regionale bijdrage systeemsprong OV						**32.000.000**
Doorsteek Papendorp Churchillaan-Mercatorlaan-Papendorpseweg		370.000	1.110.000	2.220.000		**3.700.000**
Dynamisch Verkeersmanagement (DVM) Noordelijke Europalaan			2.626.000			**2.626.000**
Schaalsprong Fiets (incl. 9 nieuwe bruggen en tunnels) - Onderzoek Boorstraat 0,5 mln.		500.000				**500.000**
Inpandige fietsstallingen Stationsgebied (JBP-gebouw en knoop)	4.200.000					**4.200.000**

Besluitvorming over deze investeringsvoorstellen vindt voor een deel plaats bij de Voorjaarsnota. Dit geldt voor de voorstellen Doorsteek Papendorp, Dynamisch verkeersmanagement, Onderzoek Boorstraat en Inpandige fietsenstallingen Stationsgebied (zie Voorjaarsnota, hoofdstuk Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad). De overige voorstellen zijn ter besluitvorming opgenomen in het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB). Alle investeringsbedragen voor het onderdeel mobiliteit worden onderdeel van het MPB. De bedragen in 2022, 2023 en 2024 voor de voorstellen Doorsteek Papendorp, Dynamisch verkeersmanagement en onderzoek Boorstraat zijn afhankelijk van de verwachte toekomstige meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn.

No-regret maatregelen Uned

Komende decennia staat Utrecht voor de uitdaging om de stad en de regio bereikbaar en aantrekkelijk te houden. Mobiliteit is hierin randvoorwaardelijk voor de groei van de stad. Daarom wordt voor de langere termijn het mobiliteitssysteem van de toekomst voorbereid (de systeemsprong). Als eerste stap in de systeemsprong mobiliteit is in juli 2019 een no-regret maatregelenpakket vastgesteld (circa 45 miljoen euro). Dit maatregelenpakket (tot 2025) wordt in UNed uitgewerkt, het gaat om:
F&R Zeist, P&R Soesterberg, Fietsmaatregelen Utrecht, de Bilt en Bunnik, Voorzieningen station Bunnik, Fietsmaatregelen Utrecht om de zuid, HOV-baan Merwerdekanaalzone, OV-verbinding Overvecht – USP, Fietsroute Utrecht om de Noord.
Deze maatregelen zijn in lijn met het ‘wiel met spaken’-concept. Rijk en Provincie dragen ieder 15 miljoen euro bij aan deze maatregelen.

Gemeentelijke bijdrage Korte Termijn Aanpak (KTA)

In het BO MIRT(november 2019) hebben Rijk en Regio afgesproken de KTA te verlengen van 2021 naar 2024 en tevens te versterken. De KTA richt zich op korte termijn maatregelen op het gebied van mobiliteit- en verkeersmanagement en smart mobility die moeten bijdragen aan bereikbaarheids-, leefbaarheids- en duurzaamheidsopgaven in de regio Utrecht. Hiervoor dragen Rijk en regio in totaal 20 miljoen euro bij, waarvan het rijk 10 miljoen euro. Op basis van de regionale verdeling is de bijdrage voor de gemeente Utrecht 4,28 miljoen euro. Binnen het programma bereikbaarheid was hiervoor bij het MPR

2020 1,55 miljoen euro gereserveerd. Het resterende bedrag van 2,73 miljoen euro voegen we nu toe aan dit budget.

As Votulast (aanvullend reserveren)
Voor de As Votulast is ten behoeve van de leefbaarheid een volledige herinrichting gewenst, waarbij ook maatregelen nodig zijn in omliggende straten zoals de David van Mollemstraat, Draaiweg en de Johannes de Bekastraat. De eerste fase (Kop Oudenoord en Kaatstraat) is in voorbereiding, de tweede fase (herinrichting Adelaarstraat) is onderdeel van de no regretmaatregelen Uned. Om de benodigde dekking te organiseren voor het resterende deel van de As Votulast reserveren we nu 0,3 miljoen euro.

Herstel fietspad Waterlinieweg/Opaalweg/Amethistweg
Voor de uitvoering van de motie voor het herstel van de fietsroute Waterlinieweg/Opaalweg/Amethistweg programmeren we 0,3 miljoen euro. We vragen daarnaast een subsidie aan bij de provincie in het kader van regionale fietsroutes.

Toegankelijke bushaltes
In samenwerking met provincie en vervoerder zijn de bushaltes geïnventariseerd die kansrijk zijn om te verbeteren qua toegankelijkheid. Voor de uitvoering van deze haltes selecteren we op gebruik (aantal instappers), kansen werk met werk maken met geplande herinrichtingen en onderhoudsprojecten en op de aanwezigheid van voorzieningen in de buurt van de halte. We programmeren 0,25 miljoen euro om komend jaar een aantal haltes aan te pakken, we zijn daarnaast in overleg met de provincie om cofinanciering te organiseren voor het verder toegankelijk maken van bushaltes.

Foto: Neckardreef

Deelmobiliteit
Utrecht zet sterk in op het vergroten van het gebruik en aanbod van deelmobiliteit. Vanaf 2021 heeft Utrecht een vergunningstelsel voor deelmobiliteit. Alleen deelbakfietsen (nu nog in pilotfase) en deelauto's (eigen regelgeving) maken nog geen onderdeel uit van dit vergunningstelsel. In 2021-2025 willen we verder investeren om de bekendheid van deelmobiliteit te vergroten. Daarnaast willen we 4 buurthubs realiseren, bij belangrijke overstappunten en eindbestemmingen in de openbare ruimte

maximaal 25 mobiliteitshubs realiseren en nog eens 5000 Utrechters stimuleren van deelmobiliteit gebruik te maken. We programmeren hiervoor 0,3 miljoen euro.

Pilot speedpedelec
De speedpedelec heeft de potentie om automobilisten te verleiden om ook op de langere afstanden tot 30 kilometer de fiets te nemen in plaats van de auto. De speedpedelec wordt gezien als brommer en moet daarom in de stad op de rijbaan tussen de auto's rijden. Dit weerhoudt veel potentiele gebruikers omdat die dat gevaarlijk vinden. De pilot speedpedelec is erop gericht om speedpedelec berijders de keuze te geven (door middel van een individuele vergunning) tussen met aangepast snelheid meerijden op het fietspad of sneller op de rijbaan. Daarnaast voeren we een uitgebreide informatie campagne voor alle weggebruikers en zijn er monitoringskosten en handhavingskosten. De geraamde kosten zijn 0,4 miljoen euro.

Goederen vervoer
In het MPR 2020/VJN 2020 zijn incidenteel middelen toegekend t.b.v. beleidsinzet Goederenvervoer, de ontwikkeling van een nieuw uitvoeringsprogramma en de dekking van maatregelen tot en met de 1e helft van 2021. In de tweede helft van 2021 willen we de data op orde brengen om goederenvervoer te kunnen meten en monitoren en willen we het subsidieprogramma efficiënte en duurzame stadslogistiek actualiseren en aanvullen. Om deze acties uit te voeren programmeren we 0,1 miljoen euro.

Verstevigen regionale bijdrage systeemsprong OV
De financiële opgave voor de systeemsprong mobiliteit bedraagt volgens de huidige inschatting tot 2040 enkele miljarden, afhankelijk van de gekozen oplossingen met Rijk en regio.
Wij zullen moeten bijdrage aan de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV, passend bij een miljardeninvestering van het Rijk. Daarom reserveren we binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid 32 miljoen euro, als eerste stap richting deze bijdrage. De middelen reserveren we binnen het budget 'systeemsprong mobiliteit'.

Doorsteek Papendorp
De verkeersdruk op de Europalaan is hoog. Hierdoor kan de ontwikkeling van woningbouw en bedrijvigheid in Zuidwest niet zondermeer doorgang vinden, zonder passende maatregelen en monitoring. Uit de mobiliteitsstudie Zuidwest is gebleken dat de verkeersdruk op de Europalaan kan worden verminderd door verkeer meer via Papendorp te laten rijden van en naar de A12. Dit leidt tot afname van het autoverkeer op de A12-aansluiting Westraven en daarmee de Europalaan, waardoor er voldoende ruimte ontstaat voor ontwikkeling in het gebied.

Dynamisch verkeersmanagement (DVM) noordelijke Europalaan
Om de doorstroming van het verkeer in Zuidwest te stroomlijnen is dynamisch verkeersmanagement zeer wenselijk. Dit is gebleken uit de mobiliteitsstudie Zuidwest. Onderdeel hiervan is de Noordelijke Europalaan. Doordat deze onderdeel is van de plannen rondom de Merwedekanaalzone kan werk met werk gemaakt worden.

Schaalsprong Fiets (incl. 9 nieuwe bruggen en tunnels) - onderzoek Boorstraat 0,5 mln
Eén van de doelen van het Mobiliteitsplan 2040 betreft de schaalsprong fiets: meer ruimte voor de fietser, stedelijk en regionaal. We zetten daarbij o.a. in op het spreiden van fietsstromen door het uitbreiden van het netwerk met nieuwe schakels en het aanpassen van fietsroutes/verbindingen. In het 'verkennend onderzoek nieuwe fietsverbindingen' zijn 8 bruggen en één tunnel beoordeeld als meest wenselijk, waaronder de Boorstraat. Om de technische haalbaarheid en uitvoerbaarheid van deze fietsverbinding te onderzoeken programmeren we 0,5 miljoen euro.

Inpandige fietsenstallingen stationsgebied (Jaarbeurspleingebouw en Knoop)
In het centrum van Utrecht groeit de vraagt naar fietsparkeren. Gezien de groeiende drukte in het centrum van geparkeerde fietsen, ligt er nog een forse taak ten aanzien van fietsparkeren, met name in gebouwde voorzieningen. Deze vraag laat zich uitsplitsen naar binnenstad (een tekort aan circa 4.000 fietsparkeerplekken) en OV gerelateerde fiets-parkeerplekken (ruim 9.000 extra fietsparkeerplekken

o.b.v. groei Utrecht CS tot 2030). Het gebied is volop in ontwikkeling en het tempo van ontwikkelen van het gebied maakt dat we nu moeten aanhaken. Voor 2021 staan de ontwikkeling van de Knoop (door Rijksvastgoed) en de start van de tender voor de uitgifte van het Jaarbeurspleingebouw (samen rond de 5.000 plekken) al op de agenda. Naast het in bovenstaande tabel opgenomen investeringsvoorstel is in het Programma Bereikbaarheid een budget gereserveerd door het “on hold” houden van het project fietsroute langs het spoor Amsterdam. Daarnaast is cofinanciering noodzakelijk. Het investeringsvoorstel is exclusief de structurele exploitatie- en beheer/onderhoudslasten die geregeld moeten worden in de parkeerexploitatie na gereedkoming van de stalling en waarvoor een business case moet worden opgesteld samen met ProRail en NS.

Groen en mobiliteit

In onderstaande tabel zijn de investeringsvoorstellen die zowel aan het thema groen als aan mobiliteit bijdragen, opgenomen.

Investeringsvoorstellen groen/ mobiliteit

Voorstellen groen/ mobiliteit	2021	2022	2023	2024	2025	Projecttotaal
Integrale aanpak openbare ruimte Kanaleneiland - Winkelcentrum Vasco da Gamalaan en herirrinrichting Columbuslaan		750.000				**750.000**
Realisatie Lombokplein en doorvaardbare Leidsche Rijn (in combinatie met betaalbaar wonen Lombokplein)	14.405.000			x		**14.405.000**
Integrale aanpak openbare ruimte Overvecht Herinrichting openbare ruimte Taagdreef en omgeving		200.000				**200.000**
Integrale aanpak openbare ruimte Overvecht watertoren		300.000				**300.000**

Besluitvorming over deze investeringen vindt plaats bij de Voorjaarsnota (zie Voorjaarsnota, hoofdstuk Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad). De bedragen die zijn opgenomen in 2022 zijn onder voorbehoud van toekomstige meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn. Het investeringsbedrag voor Realisatie Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn wordt toegevoegd aan de reserve Grondexploitaties. De overige investeringsbedragen worden opgenomen in het programma Investeringsimpuls RSU. De bedragen in 2022 voor de voorstellen Integrale aanpak openbare ruimte Overvecht (Taagdreef en Watertoren) zijn afhankelijk van de verwachte toekomstige meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Integrale aanpak Openbare Ruimte Kanaleneiland - Winkelcentrum Vasco Da Gamalaan en herinrichting Columbuslaan

In Kanaleneiland ligt een grote opgave om de openbare ruimte te vernieuwen. De inrichting van veel wegen is versleten en er ligt een opgave voor groot onderhoud. Het groen wordt niet optimaal gebruikt voor gezonde verstedelijking. De inrichting van de straten is te veel gericht op auto’s en 50 km per uur. Door de straten her in te richten (versmallen) leveren we een bijdrage aan de klimaatbestendigheid van de wijken. Vernieuwing / herinrichting van de openbare ruimte is essentieel voor wijkverbetering en voor het toevoegen van ca 2.000/3.000 woningen in Kanaleneiland.
Het investeringsvoorstel Vasco Da Gamalaan en de herinrichting Columbuslaan richt zich op de openbare ruimte bij het winkelcentrum aldaar. We willen hier de kans benutten om de openbare ruimte integraal in te richten, in combinatie met de onderhoudsinvesteringen in rioleringen en verharding.

Realisatie Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn (in combinatie met betaalbaar wonen Lombokplein)

De Leidse Rijn wordt bevaarbaar gemaakt en het Westplein wordt omgevormd van een verkeersplein naar een levend stukje stad. Hier komen woningen (met name in sociaal en midden categorie) en andere functies. Lombok zal weer meer verbonden zijn met de stad. Ook de Graadt van Roggenweg wordt geherstructureerd tot een stadsstraat voor bestemmingsverkeer, in de lijn van het stedelijke mobiliteitsbeleid. De (her)ontwikkeling van het Lombokplein kan op korte termijn starten, omdat de grond in bezit van de gemeente is. De realisatie kan starten in 2024 met herinrichtingswerkzaamheden en

vanaf 2027 kunnen gronduitgiftes plaatsvinden. Bij het in procedure brengen en daarna vaststellen van het bestemmingsplan door de raad in 2022, moet de financiële uitvoerbaarheid worden aangetoond.
In de Voorjaarsnota 2021 stellen wij voor om 14,4 miljoen euro te bestemmen voor de investeringsopgave Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn. Samen met de 5,5 miljoen euro die wij bestemmen in de reservering betaalbaar wonen en de al eerder in de programmabegroting bestemde meerjarige financiële ruimte is de dekking volledig om daadwerkelijk te kunnen starten met (de voorbereiding van) de realisatie van Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn.

Integrale aanpak Openbare Ruimte Overvecht - Watertoren en Herinrichting openbare ruimte Taagdreef en omgeving
In Overvecht ligt een grote opgave om de openbare ruimte te vernieuwen. De inrichting van veel wegen is versleten en er ligt een opgave voor groot onderhoud. Het groen wordt niet optimaal gebruikt voor gezonde verstedelijking. De inrichting van de straten is te veel gericht op auto's en 50 km per uur. Door de straten her in te richten (versmallen) leveren we een bijdrage aan de verkeersveiligheid, vergroening en klimaatbestendigheid van de wijken. Vernieuwing / herinrichting van de openbare ruimte is essentieel voor wijkverbetering en voor het toevoegen van duizenden woningen in Overvecht. De voorbereiding van project Herinrichting Taagdreef en omgeving loopt al enige tijd. Het FO / SO is besproken met omwonenden in het gebied.
De Watertoren in Overvecht is overgedragen van Vitens naar een private eigenaar. Er ligt een bouwenvelop voor de ontwikkeling van de Watertoren. Aansluitend aan die ontwikkeling willen we als gemeente Park de Watertoren deels herinrichten en een betere rol laten vervullen voor (ontmoeten in) de wijk.

Wonen
In onderstaande tabel zijn de investeringsvoorstellen die aan het thema wonen bijdragen, opgenomen.

Investeringsvoorstellen wonen

Voorstellen wonen	2021	2022	2023	2024	2025	Projecttotaal
Lombokplein betaalbaar wonen	5.500.000			x		**5.500.000**
Toevoegen middelen betaalbaar wonen (erfpacht conversie 2017)	7.000.000					**7.000.000**

Besluitvorming over deze investeringsvoorstellen vindt plaats bij de Voorjaarsnota (zie Voorjaarsnota, hoofdstuk Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad). De voorstellen worden financieel verwerkt in de investeringsimpuls RSU, middelen betaalbaar wonen.

Toevoegen middelen betaalbaar wonen (erfpacht conversie 2017)
De middelen betaalbaar wonen komen voort uit het gebruik van de conversieregeling 2017 en zijn middels motie 2017/191 geoormerkt voor het realiseren van meer betaalbare woningen in het sociale en middenhuursegment. De middelen maken onderdeel uit van de investeringsimpuls In de vertrouwelijke bijlage 'Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten conversieregeling 2017)' is een overzicht gegeven van geïnventariseerde projecten dat geldt als richtinggevend kader voor de besteding van de netto opbrengsten. Omdat de geïnventariseerde projecten ruimschoots de omvang van de middelen betaalbaar wonen overschrijden is een toevoeging wenselijk gezien de urgentie van deze stedelijke opgave en de wens ook op langere termijn betaalbaar wonen te kunnen blijven stimuleren. Omdat de grondexploitatie Leidsche Rijn een positieve ontwikkeling laat zien die met name veroorzaakt wordt door een positieve ontwikkeling van deelgebied Haarrijn als gevolg van programmatische uitgangspunten, is deze toevoeging aan de middelen betaalbaar wonen mogelijk.

Wonen en werken
In onderstaande tabel zijn de investeringsvoorstellen die zowel aan het thema wonen als aan werken bijdragen, opgenomen.

Investeringsvoorstellen wonen/ werken

Voorstellen wonen/ werken	2021	2022	2023	2024	2025	Projecttotaal
Gebiedsontwikkeling Galgenwaard	300.000					**300.000**
Opvangen risico planschade actualiserend bestemmingsplan	900.000					**900.000**
Investeringsruimte pre-grondexploitaties	1.500.000	1.500.000				**3.000.000**
Anticiperende wervingen (risicoreservering)	1.500.000	1.500.000				**3.000.000**

Besluitvorming over deze investeringsvoorstellen vindt plaats bij de Voorjaarsnota (zie Voorjaarsnota, hoofdstuk Investeren in een gezonde ontwikkeling van de stad), met uitzondering van het voorstel Gebiedsontwikkeling Galgenwaard. Dit voorstel is opgenomen in de actualisatie van de reserve Grondexploitaties, onder plankosten voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid. Alle voorstellen voor het onderdeel wonen en werken worden financieel verwerkt in de reserve Grondexploitaties. De bedragen in 2022 zijn afhankelijk van de verwachte toekomstige meeropbrengsten in de grondexploitatie Leidsche Rijn

Gebiedsontwikkeling Galgenwaard
Voor de gebiedsontwikkeling Galgenwaard is het essentieel zicht te hebben op dekking voor het wegnemen van belemmeringen voor het kunnen maken van afspraken met betrokken partijen. De uiteindelijke kosten zijn afhankelijk van de planning en de nog te voeren onderhandelingen. Dit risico kunnen we opvangen binnen de reservering voor plankosten voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid in de reserve grondexploitatie.

Opvangen risico planschade actualiserend bestemmingsplan
Bij het in procedure brengen van actualiserende bestemmingsplannen is het niet mogelijk om eventuele planschadeclaims te dekken uit de business case van het betreffende gebied, aangezien er geen sprake is van een gebiedsontwikkeling. Daarom stellen wij voor om voor het opvangen van deze specifieke risico's 0,9 miljoen euro te bestemmen.

Investeringsruimte pre-grondexploitaties
Met deze investeringsruimte kunnen wij voorstellen aan de Raad doen voor het oppakken en doelmatig invullen van een gebiedsontwikkeling. Wij denken hierbij aan het beschikbaar stellen van voorbereidingskredieten of aanvullende gewenste investeringen ten laste van gebiedsontwikkelingen waar een batig saldo op wordt verwacht die niet onder het BBV vallen, maar wel de doelmatigheid van de ontwikkeling vergroten en bijdragen aan het realiseren van de (ruimtelijke) ambities in de RSU.

Anticiperende verwervingen (risicoreservering)
In de Voorjaarsnota stellen we voor om financiële ruimte te bestemmen voor het opvangen van risico's op anticiperende aankopen. Met deze financiële ruimte kunnen wij ook aankopen doen t.b.v. het invullen van de ambities uit de (nog vast te stellen) RSU 2040. Het gaat dan om locaties waar grondpositie cruciaal is voor het realiseren van de gewenste ruimtelijke opgave (waaronder dubbel ruimtegebruik). Dit kan een opgave zijn die niet door de markt wordt opgepakt (bijvoorbeeld recreatief groen) of een opgave waarbij d.m.v. een gemeentelijke grondpositie betere sturing mogelijk is op de (programmatische) invulling.

6.2 Investeringsimpuls RSU

Ontwikkeling van de reserve Investeringsimpuls RSU tot 1 januari 2021

Verloop reserve Investeringsimpuls RSU		Bedragen in Euro's
Reserve 31 december 2019		**18.648.042**
Resultaatbestemming 2019: Onderbesteding	2.926.000	
Resultaatbestemming: Planvoorbereiding Nieuwe Centrum en placemaking	2.775.000	
Groeikader jaarsnede 2020	2.325.000	
Voorjaarsnota 2019: Betaalbaar wonen	5.000.000	
Ontrekking 2020	-9.682.485	
Reserve 31 december 2019		**21.992.557**
Resultaatbestemming 2020: Onderbesteding	3.121.000	
Groeikader jaarsnede 2021	4.310.000	
Reserve 1 januari 2021		**29.422.557**

Verloop reserve investeringsimpuls RSU

Toelichting verloop reserve Investeringsimpuls RSU:

Resultaatbestemming 2019: Onderbesteding
In 2019 was het saldo van de werkelijke kosten en opbrengsten 7,591 miljoen euro. Dat is 2,926 miljoen euro lager dan begroot. Deze onderbesteding maakt deel uit van het boekhoudkundig rekeningresultaat en wordt via de bestedings- en dekkingsvoorstellen (onderdeel techniek) toegevoegd aan de reserve RSU.

Resultaatbestemming 2019: Planontwikkeling Nieuwe Centrum en Placemaking
In verband met BBV-regelgeving is een deel van de kosten en budgetten planvoorbereiding Nieuwe Centrum en Placemaking overgeheveld vanuit de grondexploitatie Stationsgebied (en bijbehorende dekking vanuit de Voorziening Negatieve Grondexploitatie Stationsgebied) naar de reserve Investeringsimpuls RSU.

Groeikader jaarsnede 2020
Dit betreft de jaarsnede 2020 van bedragen die tot en met de Voorjaarsnota 2019 beschikbaar zijn gesteld voor de investeringsagenda: 2,325 miljoen euro.

Voorjaarsnota 2019: Betaalbaar wonen
Conform motie 2017/191 is 13,083 miljoen euro beschikbaar gesteld voor meer betaalbare woningen in projecten, waarvan 5,000 miljoen euro in 2020. Met deze middelen worden meer betaalbare woningen toegevoegd aan de Utrechtse woningvoorraad. Een substantieel gedeelte van deze woningen valt onder het segment sociale huur.

Onttrekking 2020
De BBV-regelgeving schrijft voor dat de werkelijke onttrekking aan de reserve Investeringsimpuls RSU gelijk moet zijn aan de begrote onttrekking. De onttrekking is gebaseerd op de begrote kosten en opbrengsten voor de investeringsstrategie. In 2020 is een onttrekking begroot van 9,682 miljoen euro.

Resultaatbestemming 2020: Onderbesteding
In 2020 was het saldo van de werkelijke kosten en opbrengsten 4,353 miljoen euro. Dat is 3,121 miljoen euro lager dan begroot. Deze onderbesteding maakt deel uit van het boekhoudkundig rekeningresultaat en wordt via de bestedings- en dekkingsvoorstellen (onderdeel techniek) toegevoegd aan de reserve RSU. Onderdeel van de onderbesteding zijn projecten uit het Centrum (Kernwinkelgebied, Nieuwe Centrum Lombokplein en Placemaking) van 0,9 miljoen euro, Overvecht (OR Overvecht Centrum) van 0,8 miljoen euro, de sanitaire voorzieningen van 0,4 miljoen euro en Ruimte voor Initiatief van 0,3 miljoen euro. Voor het merendeel van de afwijkingen geldt dat de besteding van de resterende middelen in 2021 wordt verwacht.

Groeikader jaarsnede 2021
Dit betreft de jaarsnede 2021 van bedragen die tot en met de Programmabegroting 2021 beschikbaar zijn gesteld voor de investeringsagenda: 4,310 miljoen euro.

6.2.1 Herprogrammering

Het totaal aan gemaakte en nog geprognosticeerde kosten omgevingsvisie binnenstad is hoger dan geraamd (0,218 miljoen euro). Wij stellen voor om het budget voor de omgevingsvisie binnenstad met dit bedrag op te hogen en het budget investeringsimpuls kernwinkelgebied tijdelijk te verlagen. Het budget voor het kernwinkelgebied kunnen wij later weer aanvullen uit het beschikbare accres.

Bij de programmabegroting 2021 is financiële ruimte bestemd voor 'Fietsmaatregelen gekoppeld aan gebiedsontwikkeling'. We stellen voor om naast de al geprogrammeerde fietsmaatregelen en verbindingen ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone (2,0 miljoen euro), de voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de tunnel Nicolaas Beetsstraat (0,4 miljoen euro) in te passen in deze meerjarige financiële ruimte.

Tenslotte stellen wij voor om het budget Transformatie Rotsoord en het budget voor de 1e fase van de uitvoering herinrichting openbare ruimte Rotsoord samen te voegen.

6.2.2 Middelen betaalbaar wonen

De lijst met voorstellen voor de besteding van de middelen voor betaalbaar wonen is geactualiseerd en is een bijlage 'Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten conversieregeling 2017' bij het MPR 2021. Dit betreft een overzicht van geïnventariseerde projecten dat geldt als richtinggevend kader voor de besteding van de netto opbrengsten. De daadwerkelijk te leveren bijdrages worden bij de besluitvorming over de financiële kaders van de projecten aan de raad voorgelegd.

Op 1 januari 2021 is 13,083 miljoen euro beschikbaar voor betaalbaar wonen. In de Voorjaarsnota stellen wij voor om 7 miljoen euro toe te voegen aan de middelen betaalbaar wonen, mogelijk gemaakt door de verbetering van de grondexploitatie voor Haarrijn. Daarmee nemen de beschikbare middelen toe tot 20,083 miljoen euro.

In januari 2020 is besloten om voor het project Zuilense Vecht een reservering te maken van 1,7 miljoen euro. De definitieve toekenning van dit bedrag vindt plaats bij de opening van de grondexploitatie. In de Voorjaarsnota een voorstel gedaan voor de dekking Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn. Daarin is 5,5 miljoen opgenomen vanuit de middelen betaalbaar wonen. Na vaststelling van de Voorjaarsnota is dus 7,2 miljoen euro gereserveerd, en resteert 12,883 miljoen euro voor aanvullende bestedingsvoorstellen.

6.2.3 Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties en bestedingsvoorstel meerwaardeafdracht

Voorziening		Saldi in Euro's
Voorziening 1 januari 2020		**16.220.709**
Dotatie 2020	4.519.174	
Voorziening 31 december 2020		**20.739.882**

Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties

Toelichting voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties:
Van de meerwaarde die de woningcorporaties in 2020 hebben afgedragen is 2/3e deel (4,519 miljoen euro) gedoteerd aan de voorziening.

Bestedingsvoorstel meerwaardeafdracht woningcorporaties

In de prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties is vastgelegd dat vastgelegd dat 2/3e deel van de meerwaardeafdracht bij bestemmingswijzigingen van sociale huurwoningen beschikbaar komt voor de reserve Investeringsimpuls RSU. Vanaf 2019 landen deze meerwaardeafdrachten in de voorziening 'Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties'. In lijn met het bestedingskader voor de investeringsimpuls RSU hebben de woningcorporaties na consultatie van huurdersorganisaties en gemeente een bestedingsvoorstel opgesteld over de aanwending van de meerwaardeafdracht over 2020 (4,5 miljoen euro). In onderstaand overzicht zijn de projecten en de bijbehorende bedragen weergegeven.

Bestedingsvoorstel meerwaarde-afdracht woningcorporaties

Project	Aantal woningen	Oplevering gepland	Doel	Ingreep	bedragen per woning	Project totaal
St Maartensdreef	80	2022	Duurzaamheid	Label A+ en gasloos	7.735	618.800
Stroyenborch-Schooneggendreef	264	2023	Duurzaamheid	Label A+ en gasloos	7.735	2.042.040
Omloop deelgebied 1 en 2	143	2022/2023	Duurzaamheid	Circulair hergebruik van materialen	2.400	343.200
Boudewijn Büchstraat	33	2021/2022	Toevoegen sociale huurwoningen	Beschikbaarheid betaalbaarheid, bijzondere doelgroep	15.152	500.000
Locatie G8	96	2021-2023	toevoegen sociale huurwoningen	Beschikbaarheid betaalbaarheid	9.993	299.782
Ivoordreef	159	2024	Duurzaamheid	Toepassing materialen uit hernieuwbare bronnen (bv biobased) Verhogen losmaakbaarheid gebouwdelen Hergebruik materialen	4.810	764.790
Totaal						**4.568.612**

Er is in 2020 door de STUW-corporaties in totaal voor bijna 6,8 miljoen aan economische meerwaarde afgedragen aan de gemeente, waarvan 2/3e volgens de afspraak is toegevoegd aan de investeringsimpuls. Dat komt neer op een totaalbedrag van 4,519 miljoen dat beschikbaar is in 2020.

De STUW-corporaties hebben op basis daarvan, na afstemming met huurders en gemeentelijke ruimtelijk regisseurs, bovenstaande projecten aangeleverd. Deze tellen op naar 4,569 miljoen. Het restant van 0,050 miljoen euro uit voorgaande jaren wordt daarmee ook ingezet.

De impuls op de genoemde projecten zit vooral op extra ingrepen op het gebied van duurzaamheid. Zo wordt een aantal projecten in Overvecht gerenoveerd naar energielabel A+ en gasloos gemaakt, en zitten er twee projecten in rond circulair bouwen (Ivoordreef en Omloop). Het project aan de Boudewijn Büchstraat richt zich op het realiseren van woningen voor bijzondere doelgroepen. Tot slot is er ook een bedrag aangevraagd voor de G8 om woningen te realiseren onder de aftoppingsgrens.

6.3 Actualisatie meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB)

Inleiding

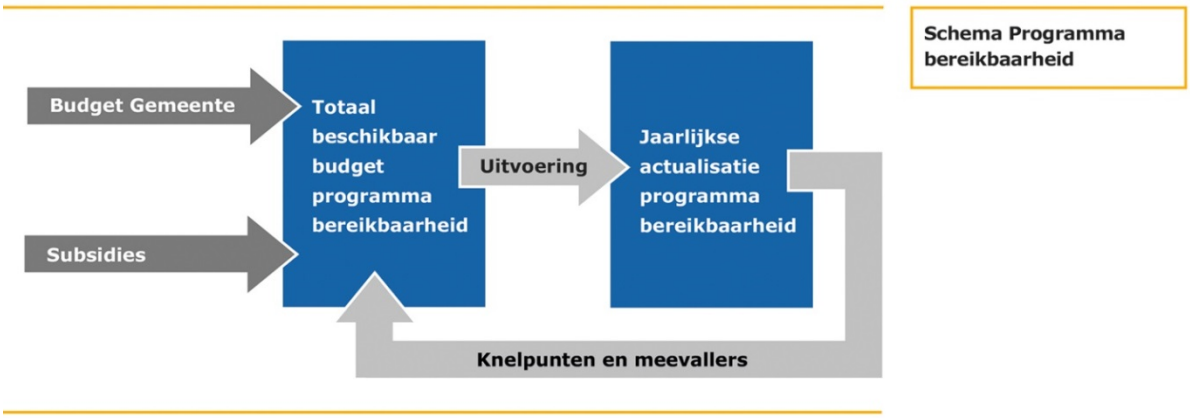
Jaarlijks wordt het meerjarenprogramma bereikbaarheid (MPB) geactualiseerd. Projecten lopen meerjarig en leggen beslag op de middelen in de komende jaren. Bij de actualisatie van het MPB worden de verwachte uitgaven van de projecten over de komen jaren bijgesteld (kasritme). Daarnaast wordt bepaald welke financiële ruimte er beschikbaar is gekomen als gevolg van bijvoorbeeld afgesloten projecten bij de jaarverantwoording en bijdragen van derden. Met de extra middelen worden op de eerste plaats knelpunten binnen lopende projecten opgelost. Vervolgens wordt gekeken welke financiële ruimte er binnen de het programma bereikbaarheid is, om nieuwe investeringswensen te programmeren. Dit is onderdeel van het proces integraal programmeren, zoals beschreven in de inleiding.
Naast het oplossen van knelpunten op lopende projecten regelen we bij deze actualisatie de resterende bijdragen voor no regretmaatregelen U-Ned en de Korte Termijn Aanpak. Hiermee voldoen we aan onze bestuurlijke afspraken uit het BO MIRT. Daarnaast sparen we aanvullend voor de As Votulast en programmeren we middelen voor het herstel van de fietsroute Waterlinieweg/Opaalweg, pilot speedpedelec, toegankelijke bushaltes, goederen vervoer en het voortzetten deelmobiliteit. De investeringen onderdeel mobiliteit uit het integraal investeringspakket, Doorsteek Papendorp, Dynamisch verkeersmanagement, Onderzoek Boorstraat en Inpandige fietsenstallingen Stationsgebied, zijn niet verwerkt in deze actualisatie. Deze nieuwe budgetten worden toegevoegd aan het programma bereikbaarheid na besluitvorming over de voorjaarsnota.

In dit hoofdstuk lichten we toe welke middelen beschikbaar zijn voor herprogrammering, hoe deze worden ingezet (welke knelpunten worden opgelost en welke wensen worden ingepast), de beschikbare middelen van derden en wat de actualisatie uiteindelijk betekent voor het financiële beeld van het programma bereikbaarheid. Als bijlage bij het MPR is een toelichting toegevoegd over de relatie actualisatie MPB 2021 met eerste bestuursrapportage.

Financiële systeem

Jaarlijks wordt een bedrag vanuit gemeentelijke middelen toegevoegd aan het meerjarenprogramma bereikbaarheid. Daarnaast wordt een deel van de investeringen gedekt vanuit gelden van derden (met name subsidies). Met dit beschikbare budget kunnen projecten meerjarig worden geprogrammeerd. Binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid is een reserve ingesteld waardoor de fasering van de uitgaven niet gelijk hoeven te lopen met de beschikbare budgetten in een bepaald jaar. De verschillen worden verrekend met de reserve en deze reserve mag niet onder nul uitkomen.
De financiële voordelen uit afgesloten projecten worden ingezet voor knelpunten en nieuwe investeringen, tegenvallers worden opgevangen binnen het programma.

Jaarlijks worden de uitvoeringsplanning en de verwachte bijbehorende uitgaven van projecten over de jaren bepaald en eventueel bijgesteld (kasritme). Naast de resultaten op afgesloten projecten bepaalt de geactualiseerde uitvoeringsplanning de ruimte in de reserve.

Financiële context

Voor de realisatie van de ambities van het mobiliteitsplan 2040 en de RSU zetten we de komende paar jaar belangrijke stappen met de reeds geprogrammeerde en geplande projecten.
Zoals beschreven in het hoofdstuk duurzame mobiliteit werken we in het concept mobiliteitsplan met drie fasen, dit geeft richting voor de programmering van toekomstige middelen. Op dit moment is het MPB tot 2028 volledig geprogrammeerd maar we zien bij de actualisatie dat er elk jaar financiële ruimte is door bijvoorbeeld bijdrage van derden, afsluiten van projecten en de actualisatie van uitvoeringsplanningen. Voor de korte termijn zetten we deze middelen in op maatregelen en projecten die randvoorwaardelijk zijn voor de groei van de stad of een kwaliteitsimpuls zijn voor de leefomgeving. We kijken hierbij of we via cofinanciering of werk met werk, de schaarse middelen zo effectief mogelijk kunnen inzetten. Komende jaren zijn er met name vanuit provinciale mobiliteitsprogramma's op fiets en verkeersveiligheid kansen te benutten. Daarnaast ligt er op korte termijn een opgave om de projecten voor de volgende fase voor te bereiden. Het gaat dan vooral om de openbaar vervoer maatregelen (wiel met spaken) die een lange voorbereidingstijd hebben.

Voor de middellange termijn wordt in samenhang met de RSU een investeringsstrategie ontwikkeld. Dit wordt steeds verder ingekleurd naarmate de realisatie van de ambities dichterbij komt. Voor de bekostiging zijn naast de gemeentelijke ook subsidies uit fondsen van het Rijk en andere overheden nodig. Gezien de omvang van de mobiliteitsopgave is het belangrijk voldoende investeringsbudget beschikbaar te hebben om de kans op cofinanciering te benutten. Stijgende prijzen en de druk op de markt maken daarbij dat we met hetzelfde budget steeds minder kunnen doen.

Op de lange termijn verwachten we op basis van de inzichten vanuit UNed een financiële opgave tot 2040 van enkele miljarden, afhankelijk van de gekozen oplossingen met rijk en regio. In 2021 wordt in UNed programma verder gewerkt aan de MIRT verkenning waarbij een kansrijk maatregelpakket van 500 miljoen euro voor OV en wonen in de regio Utrecht wordt ontwikkeld. Om voldoende zicht op bekostiging van dit pakket te hebben, reserveren Rijk en regio samen 380 miljoen euro. Wij sparen voor de cofinanciering van deze systeemsprong.

Utrecht blijft inzetten op de aanleg van een nieuw treinstation Lunetten-Koningsweg en twee lightraillijnen. Een aanvraag van 2,1 miljard euro voor de aanleg van een nieuw treinstation Lunetten-Koningsweg en twee lightraillijnen bij het groeifonds, werd vrijdag 9 april door het demissionair kabinet afgewezen. We richten ons op de formerende partijen en het nieuwe kabinet. De investeringen in bereikbaarheid blijven noodzakelijk voor de bouw van 73.000 woningen en de komst van 50.000 extra arbeidsplaatsen. Wij zullen moeten bijdrage aan de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV, passend bij een miljardeninvestering van het Rijk. Daarom reserveren we binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid 32 miljoen euro, als eerste stap richting deze bijdrage. De middelen reserveren we binnen het budget 'systeemsprong mobiliteit'.

Voor een financieel overzicht van alle projecten die binnen het programma bereikbaarheid worden uitgevoerd verwijzen wij naar de vertrouwelijke bijlage ‘Financieel overzicht meerjarenprogramma bereikbaarheid’. Het huidige financiële beeld laat zien dat het programma bereikbaarheid tot en met 2028 volledig is geprogrammeerd met projecten of bestemd is voor specifieke doeleinden, zoals bijvoorbeeld de systeemsprong mobiliteit, schaalsprong fiets en aanpak 30km/u en verkeersveiligheid.

6.3.1 Budget beschikbaar voor herprogrammering

Voor 2021 is in totaal 12,569 miljoen euro beschikbaar voor herprogrammering. Dit bedrag voegen we toe aan het budget voor toekomstige investeringen in het mobiliteitsplan. Dit bedrag is beschikbaar gekomen door:

Beschikbare middelen voor investeringen mobiliteitsplan

Middelen	Saldi in Euro’s
Herprogrammering GU-bijdrage afsluiting projecten	831.000
Budget loon- en prijscompensatie	6.660.000
Af; uitname permanent prioriteren	-800.000
Herprogrammering goederen vervoer Programmabegroting 2021	-150.000
Financiële techniek	2.009.000
Incidentele ruimte ivm onderbesteding naar 20%	1.119.000
Wijziging bestemming gereserveerd bedrag voor opheffen parkeerplaatsen	2.900.000
Totaal beschikbaar voor herprogrammering	**12.569.000**

Hieronder lichten we de onderdelen toe:

Voor- en nadelen op af te sluiten projecten
Bij de jaarrekening 2020 zijn de volgende projecten afgesloten met een per saldo voordelig resultaat afgesloten:

Gemeente Utrecht-aandeel beschikbaar voor herprogrammering

Naam project	Saldi in Euro’s
Knip Maarssenseweg	251.000
Eykmanlaan	207.000
Doorfietsroute om de Oost resterend tracé	32.000
Transitie mobiliteit	-139.000
Monitoring- en onderzoekskosten	62.000
Risico nadeelcompensatie en planschade	344.000
Totaal beschikbaar voor (her)programmering	**757.000**

Voor een verdere toelichting op de voor- en nadelen verwijzen we naar de jaarrekening 2020 (onderdeel paragrafen, af te sluiten investeringen).

Inzet budget loon- en prijscompensatie:
De gemeentelijke compensatie voor loon- en prijsstijgingen bedragen 0,6 miljoen euro incidenteel in 2020 en 0,303 miljoen euro structureel vanaf 2021, in totaal t/m 2040 een bedrag van 6,660 miljoen euro. De gemeentelijke bedragen voor loon- en prijscompensatie worden jaarlijks toegevoegd aan het programma om te voorkomen dat we steeds minder kunnen doen voor hetzelfde budget. Primair worden deze bedragen voor loon- en prijscompensatie gebruikt om knelpunten op bestaande projecten, in verband met indexatie, op te lossen. Het uitgangspunt is dat de budgetten voor de investeringen taakstellend zijn maar voor lang lopende projecten kan gelden dat sterk gestegen prijzen niet kunnen worden opgevangen binnen het oorspronkelijke budget. Deze prijsstijgingen moeten dan worden gecompenseerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Noordelijke Randweg Utrecht. Bij een volgende fase van een project (bijvoorbeeld van schetsontwerp naar voorlopig ontwerp) zal worden beoordeeld of ophoging van het budget in verband met prijsstijging noodzakelijk is.
Het niet bestede deel voegen we toe aan het “Investeringsbudget Mobiliteitsplan t/m 2040” zodat het beschikbaar blijft voor toekomstige investeringen. Deze bedragen kunnen betrokken worden bij de herprogrammering in het MPB nu en in de toekomst.
Permanent prioriteren

Bij vaststelling van de programmabegroting 2021 is besloten om gedurende 4 jaar 0,2 miljoen euro te korten op het budget voor mobiliteit, dit betekent dat we per saldo 0,8 miljoen euro minder aan projecten kunnen besteden.

Bijdrage goederenvervoer
Bij de vaststelling van de programmabegroting 2021 is besloten om voor het jaar 2021 0,150 miljoen euro te programmeren voor de voortzetting van de aanpak goederenvervoer tot medio 2021 en dit te dekken uit de reserve bereikbaarheid.

Financiële techniek
Bij het doorrekenen van de kasritmes van de projecten ontstaan afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren. Per saldo leiden deze afwijkingen tot een voordeel van ruim 2 miljoen euro dat beschikbaar is voor herprogrammering. Dit voordeel kan voor het grootste gedeelte worden verklaard doordat de vorming van vaste activa reserves van projecten vooruitloopt op de kosten die gemaakt zijn voor projecten. Hiervoor hebben we een correctie doorgevoerd in het programma bereikbaarheid, waardoor er per saldo minder uit de reserve bereikbaarheid onttrokken hoeft te worden.

Verlaging kasritme uitvoeringsplanning naar 20%
Bij de actualisatie van het kasritme in 2020 is een nieuwe systematiek ingevoerd ten opzichte van voorgaande jaren. Hierbij is het jaarlijkse kasritme van de uitvoeringsplanning aan de voorkant verlaagd met 10%. Dit omdat we zien dat er in de afgelopen jaren minder is uitgegeven dan voor het betreffende jaar was begroot. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn een ander kasritme bij de uitvoering van de projecten dan van te voren is ingeschat, en door het afsluiten van projecten met een positief resultaat. Gezien het beeld van afgelopen jaren dat het percentage onderbesteding een stuk hoger ligt dan deze verlaging van 10%, stellen we voor om het percentage onderbesteding vanaf 2021 te verhogen naar 20%. De bedragen van de onderbesteding in het ene jaar worden in het daarop volgende jaar telkens weer opgenomen in het kasritme omdat we weten dat de projecten moeten worden uitgevoerd. Dit levert eenmalig 1,1 miljoen euro aan financiële ruimte op in het kasritme.

Budget voor opheffen parkeerplekken
In 2020 is een bedrag van 2,9 miljoen euro beschikbaar gekomen als compensatie voor het opheffen van parkeerplaatsen in het stationsgebied. In 2020 hebben we deze middelen voor dit doel beschikbaar gehouden, mede gezien de nog op te heffen parkeerplekken in het stationsgebied/ beurskwartier. Omdat we niet verwachten deze middelen nog nodig hebben voor gederfde parkeeropbrengsten, kiezen we er voor deze bestemming eraf te halen. Hierdoor zijn deze middelen beschikbaar voor herprogrammering.

6.3.2 Inpassing van knelpunten en wensen en overige actualisatie

Zoals toegelicht wordt jaarlijks bij de actualisatie de beschikbare financiële ruimte ingezet voor nieuwe of lopende projecten (her)programmering) en wordt de uitvoeringsplanning van lopende en nieuwe projecten over de jaren bepaald en eventueel bijgesteld (kasritme).
Bij de actualisatie zijn de volgende aanpassingen verwerkt:

a. Herprogrammering knelpunten en investeringswensen
b. Wijziging besteding binnen bestaande projecten
c. Inpassing kasritme / jaarlijkse uitvoeringsplanning
d. Budgettair neutrale aanpassingen

Deze mutaties worden hieronder toegelicht.

a. Herprogrammering knelpunten en investeringswensen

Vanuit de incidenteel beschikbare middelen lossen we voor 15,935 miljoen euro aan knelpunten op. Dit is hoger is dan het beschikbare budget dat we toevoegen aan de reserve (12,569 miljoen euro). Per saldo is er hierdoor 3,368 miljoen euro minder in de reserve beschikbaar voor programmering t/m 2040. We lossen knelpunten op lopende projecten op en knelpunten die voortvloeien uit de uitvoering van bestaande projecten. Daarnaast programmeren we de middelen om aan bestuurlijke afspraken uit het

BO MIRT te voldoen, het gaat om de gemeentelijke bijdrage aan de no regretmaatregelen en het vervolg van de korte termijn aanpak. Tot slot sparen we aanvullend voor de As Votulast.

Herprogrammering	Saldi in Euro's
Knelpunten lopende projecten	
Voorrangsplein 't Goylaan	75.000
Bewegwijzering	125.000
Mitigerende maatregelen uitvoering Vondellaan / Ledig Erf	1.065.000
Bijdrage ontsluiting Fort de Gagel	185.000
Plankosten ring t/m 2022	400.000
Mobiliteitsplan	300.000
Programmering nieuwe investeringen	
As Votulast (aanvullend reserveren)	300.000
Herstel fietspad Waterlinieweg/ Opaalweg	300.000
Toegankelijke bushaltes	250.000
Deelmobiliteit	300.000
Pilot speedpedelec	400.000
Goederen vervoer	100.000
Gemeentelijke bijdrage aan bestuurlijke afspraken	
Gemeentelijke bijdrage KTA	2.730.000
Bijdrage UNed no-regretmaatregelen	9.405.932
Totaal knelpunten en investeringswensen	**15.935.932**

Herprogrammering knelpunten en investeringswensen

Knelpunten lopende projecten

Voorrangsplein 't Goylaan
De aanpassingen aan het voorrangsplein op 't Goylaan zijn in 2020 uitgevoerd. Een aantal werkzaamheden lopen nog door in 2021. De uitvoering kost naar verwachting 0,075 miljoen euro meer dan begroot. Het project wordt bij de jaarrekening 2021 afgesloten.

Autobewegwijzering
Voor autobewegwijzering is Utrecht opgeknipt in zes gebieden. Voor drie gebieden is de autobewegwijzering inmiddels aangepast. Voor de resterende drie gebieden worden de plannen afgerond en in 2021 uitgevoerd. Voor het afronden van de plannen en het aanpassen van de bewegwijzering op straat is het resterende budget onvoldoende, we voegen daarom 0,125 miljoen euro toe aan het budget.

Mitigerende maatregelen n.a.v. uitvoering Vondellaan/Ledig Erf (Linschotensingel en Diamantweg)
Uit de studie Zuidpoort blijkt dat met de aanpassingen op de Vondelaan/Ledig Erf en 't Goylaan het drukker wordt op de Linschotensingel. Bij de verkeerslichten ontstaat hierdoor een nadelige situatie voor de leefbaarheid (wachtrijvorming). Uit de proef met het uitzetten van deze verkeersregeling bleek een oplossend effect met minder wachtrijvorming maar ook dat extra maatregelen op de Linschotensingel moeten worden genomen. Daarnaast verschuift de druk van het autoverkeer van de Vondellaan/Baden Powellweg naar de route over de Oranjebrug via de Waalstraat en de Diamantweg. Om ervoor te zorgen dat de intensiteiten van het autoverkeer rond de huidige 5000 mvt/etmaal blijven zijn maatregelen noodzakelijk. Het betreft het autoluw inrichten van de Diamantweg naar een fietsstraat met een regime van 30 km/uur. Voor het totaal van deze maatregelen (Linschotensingel en Diamantweg) programmeren we 1,065 miljoen euro. De benodigde maatregelen voor de Waalstraat worden nader onderzocht.

Bijdrage aan ontsluiting van ontwikkeling Fort de Gagel
Fort de Gagel wordt in opdracht van de Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) in 2021/2022 gerestaureerd en herontwikkeld. De aanpak van het fort heeft een relatie met de gebiedsontwikkeling van het Noorderpark gezamenlijk met Staatsbosbeheer en de provincie. Voor de ontsluiting van het fort was een bijdrage van 0,185 miljoen euro uit het project Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) voorzien. Doordat de NRU is vertraagd, is deze bijdrage niet tijdig beschikbaar. Om de ontwikkeling van Fort de Gagel inclusief het omliggende gebied in 2022 af te ronden programmeren we de bijdrage aan de ontsluiting.

Plankosten Ring Utrecht t/m 2022

De Ring Utrecht is een project waarin we de belangen van de gemeente zo goed mogelijk behartigen bij de ontwikkelingen en planning van Rijkswaterstaat over de A27. Gelet op de politieke ontwikkelingen, afspraken met het Rijk en de motie van de Raad om de omgeving te ondersteunen, programmeren we de dekking voor de voortzetting van de personele inzet. Anderzijds is een vertraging in planvorming en inzet mogelijk als gevolg van de uitspraak van de Raad van State over de A15.

Mobiliteitsplan
Het nieuwe mobiliteitsplan is eind 2020 vrij gegeven voor inspraak. In 2021 worden de reacties verwerkt in een reactienota en wordt het aangepaste mobiliteitsplan voorgelegd aan de raad. De geschatte kosten voor deze afrondende werkzaamheden in 2021 bedragen 0,3 miljoen euro.

Programmering nieuwe investeringen

As Votulast (aanvullend reserveren)
Voor de As Votulast is ten behoeve van de leefbaarheid een volledige herinrichting gewenst, waarbij naar verwachting ook maatregelen nodig zijn in omliggende straten zoals de David van Mollemstraat, Draaiweg en de Johannes de Bekastraat.
Op dit moment wordt gewerkt aan een ontwerp voor de (tijdelijke) inrichting van de Kop Oudenoord en Kaatstraat. Om de verkeersintensiteit op dit gedeelte te verlagen is éénrichtingsverkeer (gedeeltelijke knip) op de Kaatstraat uitgangspunt. Hierdoor is het noodzakelijk om ook de Oudenoord (het gedeelte tussen Monicabrug en Kaatstraat en het kruispunt) aan te passen. Dit wordt zoveel mogelijk gedaan met het oog op de definitieve inrichting waarbij vergroening de ambitie is. Deze herinrichtingsmaatregelen worden bekostigd met EIF-middelen (0,7 miljoen euro) en met de aanvullende middelen euro die hiervoor in 2019 gereserveerd zijn in het MPB (0,9 miljoen euro).
Dit jaar wordt 2 miljoen euro geprogrammeerd voor de uitvoering van de Adelaarstraat in het kader van de no-regretmaatregel, en reserveren we aanvullend een bedrag van 0,3 miljoen euro voor het resterende deel van de As Votulast.
Het totaal geprogrammeerde bedrag komt hiermee op 3,9 miljoen euro. Het benodigde budget voor een volledige inrichting van de gehele As Votulast en maatregelen op de Oudenoord bedraagt 8,5 miljoen euro. Dit betekent dat we komende jaren nog een bedrag van 4,6 miljoen euro moeten programmeren.

Herstel fietspad Waterlinieweg/Opaalweg/Amethistweg
Voor de uitvoering van de motie voor het herstel van de fietsroute Waterlinieweg/Opaalweg/Amethistweg programmeren we 0,3 miljoen euro. We vragen daarnaast een subsidie aan bij de provincie in het kader van regionale fietsroutes.

Toegankelijke bushaltes
In samenwerking met provincie en vervoerder zijn de bushaltes geïnventariseerd die kansrijk zijn om te verbeteren qua toegankelijkheid. Voor de uitvoering van deze haltes selecteren we op gebruik (aantal instappers), kansen werk met werk maken met geplande herinrichtingen en onderhoudsprojecten en op de aanwezigheid van voorzieningen in de buurt van de halte. We programmeren 0,25 miljoen euro om komend jaar een aantal haltes aan te pakken, we zijn daarnaast in overleg met de provincie om cofinanciering te organiseren voor het verder toegankelijk maken van bushaltes.

Deelmobiliteit
Utrecht zet sterk in op het vergroten van het gebruik en aanbod van deelmobiliteit. Vanaf 2021 heeft Utrecht een vergunningstelsel voor deelmobiliteit. Alleen deelbakfietsen (nu nog in pilotfase) en deelauto's (eigen regelgeving) maken nog geen onderdeel uit van dit vergunningstelsel. In 2021-2025 willen we verder investeren om de bekendheid van deelmobiliteit te vergroten. Daarnaast willen we 4 buurthubs realiseren, bij belangrijke overstappunten en eindbestemmingen in de openbare ruimte maximaal 25 mobiliteitshubs realiseren en nog eens 5000 Utrechters stimuleren van deelmobiliteit gebruik te maken. Hiervoor programmeren we 0,3 miljoen euro.

Pilot speedpedelec
De speedpedelec heeft de potentie om automobilisten te verleiden om ook op de langere afstanden de fiets te nemen in plaats van de auto. De speedpedelec wordt gezien als brommer en moet daarom in de

stad op de rijbaan tussen de auto's rijden, wat veel potentiële gebruikers weerhoudt om de speedpedelec te gebruiken. De pilot speedpedelec is erop gericht om speedpedelec berijders de keuze te geven (door middel van een individuele vergunning) tussen met aangepast snelheid meerijden op het fietspad, of sneller op de rijbaan. Daarnaast voeren we een uitgebreide informatie campagne voor alle weggebruikers en zijn er monitoringskosten en handhavingskosten. De geraamde kosten zijn 0,4 miljoen euro.

Goederen vervoer
In de MPR/VJN 2020 zijn incidenteel middelen toegekend ten behoeve van beleidsinzet Goederenvervoer, de ontwikkeling van een nieuw uitvoeringsprogramma en de bekostiging van maatregelen tot en met de 1e helft van 2021. In de tweede helft van 2021 willen we de data op orde brengen om goederen vervoer te kunnen meten en monitoren en willen we het subsidieprogramma efficiënte en duurzame stadslogistiek actualiseren en aanvullen. Om deze acties uit te voeren programmeren we 0,1 miljoen euro.

Gemeentelijke bijdrage aan bestuurlijke afspraken

Gemeentelijke bijdrage Korte Termijn Aanpak (KTA)
In het BO MIRT(november 2019) hebben Rijk en Regio afgesproken de KTA te verlengen van 2021 naar 2024 en tevens te versterken. De KTA richt zich op korte termijn maatregelen op het gebied van mobiliteit- en verkeersmanagement en smart mobility die moeten bijdragen aan bereikbaarheids-, leefbaarheids- en duurzaamheidsopgaven in de regio Utrecht. Hiervoor dragen Rijk en regio in totaal 20 miljoen euro bij, waarvan het rijk 10 miljoen. Op basis van de voorlopige regionale verdeling is de bijdrage voor de gemeente Utrecht 4,28 miljoen euro. Binnen het programma bereikbaarheid was hiervoor bij het MPR 2020 1,55 miljoen euro gereserveerd. Het resterende bedrag van 2,73 miljoen euro voegen we nu toe aan dit budget.

Bijdrage UNed no regretmaatregelen
In het BO MIRT van november 2020 is afgesproken dat Rijk en regio in 2021 een bestuursovereenkomst (convenant) tekenen voor de uitvoering van de 1e tranche no-regretmaatregelen. In de bestuursovereenkomst worden de afspraken vastgelegd over onder andere de dekking van de maatregelen. Het Rijk zal maximaal 33% van de kosten van deze tranche bijdragen met een maximum van 15 miljoen euro (incl. btw). De provincie Utrecht en de gemeente Utrecht dragen elk maximaal 33% van de kosten met een maximum van 15 miljoen euro (excl. btw). De eerste tranche maatregelen binnen de gemeentegrens van Utrecht bestaat uit de volgende projecten:

- de fietsmaatregelen; de zogenaamde route om de zuid en de route om de noord,
- de busbaan Merwedekanaalzone (Europalaan Zuid),
- de OV verbinding tussen Station Overvecht en USP.

De gemeentelijke bijdrage van 15 miljoen euro was voor 5,594 miljoen euro geregeld met reeds geprogrammeerde projecten en gereserveerde bedragen. Dit jaar programmeren we het resterende budget van 9,406 miljoen euro waarmee we voldoen aan de gemaakte afspraken in het BO MIRT.

Hieronder een samenvatting van de projecten die vanuit de gemeentelijke bijdrage worden en bekostigd:

Gemeentelijke bijdragen No-regret

Maatregelen	Bijdrage gemeente	Geprogrammeerd	Te programmeren
Fietsmaatregelen om de Zuid			
Fietsmaatregelen rond de Platolaan	1.150.000	1.150.000	0
Fietsroute richting Lunetten	3.467.812	0	3.467.812
Fietsmaatregelen rond Ledig Erf en Station Vaatsche Rijn	3.421.300	1.800.000	1.621.300
Jutfaseweg	1.350.000	1.350.000	0
Subtotaal fietsmaatregelen om de Zuid	**9.389.112**	**4.300.000**	**5.089.112**
Fietsmaatregelen om de Noord			
Fietsstraat FC Donderstraat	300.000	300.000	
Fietsstraat A.Numankade (tussen FC Donder en Jan van Galenstraat)	600.000	460.000	140.000
Fietsstraat Menno Coehoorn, 's-Gravensande en Joh. de Bekastraat	860.000		860.000
Adelaarsstraat (2e fase As Votulast)	2.000.000	0	2.000.000
Kaatstraat	534.068	534.068	0
Fietsstraat Herenweg + kruising Amsterdamsestraatweg	588.820		588.820
Subtotaal fietsmaatregelen om de Noord	***4.882.888***	***1.294.068***	***3.588.820***
Variantenstudies en programmabijdrage No-regret	728.000	0	728.000
Totaal gemeentelijke bijdrage No-regret	**15.000.000**	**5.594.068**	**9.405.932**

Naast bovenstaande gemeentelijke middelen ontvangen we voor fietsmaatregelen om de Zuid een provinciale subsidie van 1,381 miljoen euro voor het project fietsroute richting Lunetten. Ook is in het BO MIRT overeengekomen dat de gemeente Utrecht een aantal projecten uitvoert waarvoor we subsidie van de provincie ontvangen, bij de budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen is opgenomen welke projecten dit betreft.

b. Wijziging besteding binnen bestaande projecten

Onderzoek Demkabrug en opstarten fietsroute langs spoor Amsterdam

Per saldo herprogrammeren we een bedrag van 0,287 miljoen euro voor het onderzoek naar de Demkabrug en het opstarten van het project fietsroute langs spoor Amsterdam vanuit de beschikbare middelen schaalsprong fiets en de resterende middelen van het project regionale fietsroutes. Het oorspronkelijke projectbudget voor het project fietspad langs spoor Amsterdam blijft ook dit jaar 'on hold' voor het mogelijk benutten van kansen voor inpandige fietsstallingen in de binnenstad en stationsgebied. Dit budget is vooralsnog aanvullend nodig op de middelen die we in het integraal investeringspakket programmeren voor de inpandige fietsstallingen. We willen het onderzoek naar de Demkabrug en de fietsroute opstarten omdat we ook de middelen programmeren voor het onderzoek naar de spooronderdoorgang Boorstaat, zie daarvoor ook het integraal investeringsvoorstel. Hierdoor kan het traject van Demkabrug tot en met Boorstraat in zijn geheel worden onderzocht.

Noordelijke Randweg Utrecht

De focus bij de planvorming NRU wordt verlegd naar het onderzoeken van kansrijke alternatieven (spoor 2), gezamenlijk met het Ministerie van I&W en de Provincie Utrecht. De kosten voor deze verdere uitwerking (reguliere projectkosten) vallen binnen het voorbereidingskrediet. Wij stellen voor specifieke bestedingen voor spoor 2 zoals de extra kosten voor specifieke onderzoeken (0,150 miljoen euro), koop stikstofrechten (0,278 miljoen euro) en verwerving gronden (0,025 miljoen euro), te dekken uit dit voorbereidingskrediet. Ook een alternatieve oplossing voor de NRU zal naar alle waarschijnlijkheid stikstofneerslag veroorzaken in Natura-2000 gebieden. Daarom is het proces in gang gezet om stikstofrechten van een veehouder in Stichtse Vecht aan te kopen waarmee de toekomstige toename van stikstofdepositie door de nieuwe NRU extern kan worden gesaldeerd. De veehouder is bereid zijn stikstofrechten te verkopen wanneer hij met de gemeente Stichtse Vecht tot afspraken kan komen over bestemmingsplanwijziging van zijn perceel. De minnelijke verwerving betreft een strook grond op de kruising Einsteindreef/NRU.

Binnen het reeds beschikbaar gestelde gemeentelijk budget voor de NRU is voldoende dekking voor de projectkosten en deze specifieke uitgaven.

c. Inpassing kasritme

Hier lichten we toe bij welke projecten we een substantiële verschuiving voorstellen in de uitvoeringsplanning (kasritme), dit heeft effect op de beschikbare ruimte in de reserve.

Mutaties	Saldi in Euro's
As Votulast	900.000
Gemeentelijke bijdrage maatregelenpakket minder hinder	5.000.000

Belangrijkste aanpassingen in kasritme

As Votulast
In 2019 is in het programma bereikbaarheid een bijdrage van 0,9 miljoen euro gereserveerd voor de As Votulast in 2024. Omdat we deze bijdrage willen inzetten voor de uitvoering van de eerste fase (de gedeeltelijke knip Kaatstraat en Maatregelen David van Mollemstraat - Draaiweg - Johannes de Bekastraat) moeten we in 2022 al over dit geld kunnen beschikken.

Gemeentelijke bijdrage maatregelenpakket minder hinder
De komende jaren wordt op diverse tracés gewerkt aan de verbetering van de doorstroming van het snelwegennet rond Utrecht. Het gaat hierbij om de Rijkswaterstaatprojecten Ring Utrecht (A12/A27), A27 Houten-Hooijpolder, knooppunt Hoevelaken (A1/A28) en om de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU). Rijkswaterstaat, provincie en gemeente werken aan een gezamenlijk plan om de hinder voor alle verkeersdeelnemers tijdens de deels gelijktijdige uitvoering van deze werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Gelijktijdig worden kansen voor gedragsverandering van de automobilist voor duurzaam mobiliteitsgebruik benut. Partijen hebben in een gezamenlijke Minder Hinder-aanpak een pakket van maatregelen opgesteld op het gebied van slim plannen, slim bouwen, communicatie en mobiliteits- en verkeersmanagement. Bestuurlijk is afgesproken dat de gemeente Utrecht 5 miljoen euro bijdraagt aan dit maatregelenpakket.
Door vertragingen in de projecten (o.a. door het stikstofdossier) en omdat de dekking voor dit pakket eerst van RWS/project Ring Utrecht komt is de gemeentelijke bijdrage pas in 2026 nodig

d. Budgettair neutrale aanpassingen

Onderstaande aanpassingen betreffen mutaties van projectenbudgetten waar bijdragen van derden (subsidies) tegenover staan. Deze aanpassingen zijn daarom budgettair neutraal.

Naam project	Saldi in Euro's
Stimuleringsregeling verkeersveiligheid	1.447.000
Budget allonge Uithfolijn tbv Padualaan en afkoop zakelijke rechten	511.000
OV-doorstroming	1.906.000
Vechtroute	1.000.000
Busbaan Dichterswijk Nelson Mandelabrug	2.000.000
Locomotiefstraat	5.600.000
Proof of concept	306.000
Slimme kruisingen	1.299.000
Electrisch Vervoer	215.000
Provinciale bijdragen No regretmaatregelen	15.269.588

Budgettair neutrale aanpassingen

Stimuleringsregeling verkeersveiligheid
Door de provincie is een subsidie toegekend van 1,447 miljoen euro voor het uitvoeren van kosteneffectieve en risico gestuurde infrastructurele maatregelen op het onderliggende wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. De subsidie is onder andere bestemd voor het verbeteren van de openbare ruimte in de buurt Taagdreef, voor het aanleggen van een rotonde op de

Moldaudreef, voor het verbeteren van de inrichting van de Johan Wagenaarkade en voor de aanleg van schoolzones.

Budgetten afkoop allonge Uithoflijn
Bij de afwikkeling van de allonge Uitholfijn is een bedrag beschikbaar gesteld van 0,511 miljoen euro. Hiervan is een bedrag van 0,4 miljoen euro bestemd voor de Padualaan. Dit bedrag voegen we toe aan het project “nieuwe route Rijnsweerd-noord” en het krediet verhogen we overeenkomstig. Het resterende bedrag van 0,111 miljoen euro wordt besteed aan het vestigen van zakelijke rechten voor de Uithoflijn.

OV-doorstroming
De provincie draagt bij aan maatregelen die de gemeente Utrecht uitvoert ten behoeve van de doorstroming van het openbaar vervoer. De maatregelen zijn het resultaat van het onderzoek naar de doorstroming van het OV op 5 trajecten.

Vechtroute
De bijdrage van de Provincie van 1 miljoen euro is bestemd voor de westzijde van de Vechtroute, het deel tussen de David van Mollembrug en Rode Brug.

Busbaan Dichterswijk/ Nelson Mandelabrug
Hergebruik van het brugdek van de Nelson Mandelabrug, onderdeel van het tracé busbaan Dichterswijk, is niet mogelijk. Het huidige brugdek kan niet minimaal 20 jaar mee zonder buitensporige onderhoudslasten en voldoet niet aan de wettelijke Europese richtlijnen. De tijdelijke situatie is voor een veilig gebruik gedurende maximaal 3 jaar tegen de laagst mogelijke kosten ingevuld en er wordt over gegaan tot de aanschaf van een nieuw brugdek. Uiterlijk in 2023 dient het brugdek te zijn vervangen. De aanbesteding voor de selectie van een aannemer is opgestart.
Voorgesteld wordt om, als uitzondering op de afschrijvingstabel voor investeringen in maatschappelijk nut, deze tijdelijke investering van 2 miljoen euro in 3 jaar lineair af te schrijven (regulier is 15 jaar). Deze verkorte afschrijvingsduur kan worden gedekt uit het krediet Busbaan Dichterswijk.

Proof of Concept (PoC)
In navolging van de oplevering van het PoC project transitie 2020 is door de provincie Utrecht een aanvullende opdracht gegeven voor het verder toepassen van het Dynamisch Verkeersmanagementsysteem in Utrecht Zuid voor een bedrag van 0,306 miljoen euro. Deze middelen worden in de investeringsstaat toegevoegd aan het beschikbare bedrag voor verkeersmanagement.

Slimme kruisingen
In opdracht van de provincie voeren we diverse werkzaamheden uit op het gebied van intelligente Verkeersregelinstallaties en glasvezelverbindingen. De kosten (1,29 miljoen euro) worden volledig vergoed voor de provincie.

Elektrisch Vervoer
Binnen het project Elektrisch Vervoer zijn afspraken gemaakt met de andere G4 steden om binnen diverse deelprojecten een bijdrage te leveren op de (beleids)inzet die vanuit de gemeente Utrecht plaatsvindt. De totale bijdrage van de andere G4 gemeenten bedraagt € 215.000. Deze middelen worden in de investeringsstaat toegevoegd aan de beschikbare middelen voor Aanpak Luchtkwaliteit.

Onderdoorgang Locomotiefstraat
De beschikking van 4,1 miljoen euro van de provincie voor de onderdoorgang van de Locomotiefstraat (Cartesiusdriekhoek) is ontvangen. Daarnaast draagt de NS een bedrag van 1,5 miljoen euro bij op basis van een anterieure overeenkomst. In de kostenraming van het project was hiermee al rekening gehouden. We vragen dit krediet nu ook vrij bij de 1e bestuursrapportage 2021.

Foto: Spooronderdoorgang Locomotiefstraat

Provinciale bijdragen no-regretmaatregelen
Zoals hierboven toegelicht is in het BO- MIRT ook overeengekomen dat de gemeente Utrecht een aantal projecten uitvoert, waarvoor we subsidie van de provincie ontvangen.

Naam project	Saldi in Euro's
Fietsmaatregelen Utrecht USP (doorfietsroute Veenendaal)	379.000
Fietsmaatregelen Om de Zuid- fietsroute richting Lunetten	1.380.000
HOV- MWKZ/ Europalaan Zuid	7.160.000
OV- verbinding Overvecht USP	6.350.000
Totaal provinciale bijdrage No-regret	**15.269.588**

Provinciale bijdragen no-regretmaatregelen

6.3.3 Financieel beeld programma bereikbaarheid t/m 2040

In onderstaande tabel is het beschikbare budget binnen het meerjarenprogramma bereikbaarheid opgenomen voor de periode 2021-2040. Dit betreft het budget voor geprogrammeerde investeringen, gelabelde programmabudgetten, de gemeentelijke bijdrage voor de systeemsprong en het overige investeringsbudget. De bedragen zijn de totaal beschikbare bedragen voor de investeringen, inclusief het al bestede deel in afgelopen jaren.

Financieel beeld programma bereikbaarheid t/m 2040

Beschikbare middelen t/m 2040	Totaal	Bijdrage gemeente	Bijdragen derden
Geprogrammeerd investeringsbudget	711.498.000	315.491.000	396.007.000
Gelabelde programmabudgetten	127.445.000	120.964.000	6.481.000
Budget sparen systeemsprong mobilitiet	144.500.000	144.500.000	0
Investeringsbudget Mobiliteitsplan	121.087.000	121.087.000	0
Totaal meerjarenbudget Bereikbaarheid	**1.104.530.000**	**702.043.000**	**402.488.000**

In de vertrouwelijke bijlage “Financieel overzicht meerjarenprogramma bereikbaarheid “ is te zien welk deel van de budgetten nog beschikbaar is.

Het geprogrammeerde investeringsbudget bestaat uit alle lopende investeringen, waarvoor de kredieten (gedeeltelijk) zijn vrij gegeven.

De gelabelde programmabudgetten zijn alle meerjarige budgetten (opgeteld t/m 2040) die bij de voorjaarsnota 2018 ter beschikking zijn gesteld. Dit zijn de budgetten voor systeemsprong fiets, aanpak 30 km/u, verkeersveiligheid, mobiliteitsmanagement, verkeersmanagement en luchtkwaliteit. Besteding van deze gelden vindt plaats conform de doelstellingen van deze budgetten. Wanneer we nog geen concrete invulling voor deze budgetten hebben, is het kasritme opgenomen in het jaar waarin de budgetten beschikbaar gesteld worden. In het algemeen geldt dat voor de korte termijn het merendeel van deze budgetten is ingevuld. Voor de langere termijn kunnen we hier nog een invulling geven. Per budget lichten we dit hierondertoe:

- Vanuit het budget voor de schaalsprong fiets (33,7 miljoen) worden op korte termijn onder andere de maatregelen uit coronamaatregelenpakket ‘Investeren met maatschappelijk rendement’, onderzoeken naar regionale- en snelfiets-routes en de onderdoorgang Nicolaas Beetsstraat uitgevoerd. Daarnaast voegen we de budgetten die vanuit de programmering voor Speedpedelecs en het uitvoeren van de motie Herstel Waterlinieweg beschikbaar zijn gekomen, toe aan het budget voor de schaalsprong Fiets.
- Vanuit het actieplan verkeersveiligheid (24,9 miljoen euro) en de 30 km zone (18,3 miljoen euro) zijn voor de periode tot en met 2024 projecten geprogrammeerd. Daarnaast voeren we vanuit deze budgetten ook een aantal maatregelen in het kader het coronamaatregelenpakket ‘investeren met maatschappelijk rendement’ uit.
- Voor mobiliteits- en verkeersmanagement (26,3 miljoen euro) is een structureel budget beschikbaar van 1,140 miljoen euro. Daarnaast is er tot en met 2024 geld geprogrammeerd voor de uitvoering van projecten, waaronder de gemeentelijke bijdrage voor de Korte termijn Aanpak en het opstarten van deelmobiliteit.
- Voor maatregelen Luchtkwaliteit (24,3 miljoen euro) is het budget tot en met 2024 geprogrammeerd.
- Tot en met 2040 sparen we voor de systeemsprong een bedrag van 144,5 miljoen euro. In het kader van U-Ned leveren vanuit dit budget een bijdrage van 112,5 miljoen euro aan de BO-MIRT verkenning en daarnaast reserveren we binnen dit budget de resterende 32 miljoen euro als eerste stap in de regionale cofinanciering voor de systeemsprong OV.

Naast bovenstaande gelabelde budgetten bevat het MPB nog het ‘investeringsbudget Mobiliteitsplan’. De middelen binnen het budget zitten nog niet in het kasritme en daardoor loopt de reserve in het huidige financiële beeld op tot 121,1 miljoen euro.
Met het mobiliteitsplan 2040 scherpen we de keuzes aan die nodig zijn voor een groeiende stad. Het mobiliteitsplan 2040 is daarmee richtinggevend voor de prioritering van projecten. Tegelijkertijd brengt het plan een aanzienlijke financiële opgave met zich mee. De totale investeringen die benodigd zijn om de ambities uit het plan te realiseren worden geschat op zo’n 2,5 tot 4 miljard euro. Voor een substantieel deel daarvan zal een beroep worden gedaan op andere overheden. Het aandeel van de gemeente in de dekking zal deels moeten komen uit het ‘investeringsbudget Mobiliteitsplan’.

6.3.4 De stand van de reserve bereikbaarheid

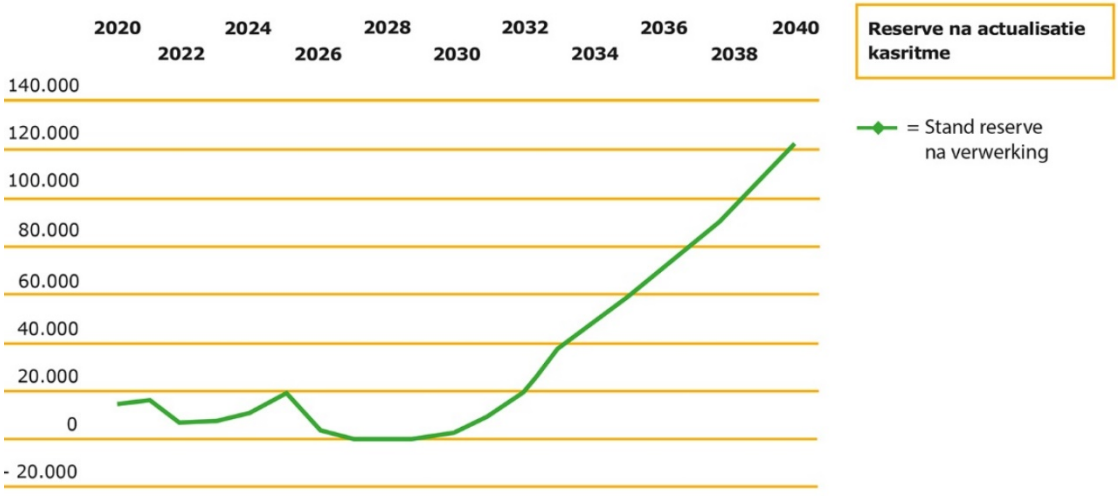
In onderstaande tabel is de jaarplanning voor de komende 10 jaar opgenomen. De jaarlijkse toevoeging betreft de budgetten die beschikbaar zijn vanuit de gemeentelijke begroting voor investeringen binnen het programma bereikbaarheid. De jaarlijkse onttrekking betreft de netto verwachte uitgaven (dus alleen de gemeentelijke budgetten) op basis van de uitvoeringsplanning van projecten voor komende jaren, inclusief de herprogrammering 2021 en de verwerking van coronamaatregelenpakket 'Investeren met maatschappelijk rendement' bij de programmabegroting 2021. Hierbij zijn alle mutaties (a t/m c) zoals in dit hoofdstuk toegelicht verwerkt. Dit leidt tot het volgende beeld van de verwachte jaarlijkse uitgaven bereikbaarheid en de stand van de reserve.

De stand van de reserve bereikbaarheid

Jaren	Beginstand reserve	Jaarlijkse toevoeging	Jaarlijkse onttrekkingen	Inpassing knel-punten MPB 2020	Eindstand reserve
2021	14.770.000	20.755.000	16.865.000	2.289.000	16.371.000
2022	16.371.000	21.067.000	26.204.000	4.761.000	6.473.000
2023	6.473.000	25.979.000	21.576.000	3.205.000	7.672.000
2024	7.672.000	26.461.000	17.693.000	5.269.000	11.170.000
2025	11.170.000	27.873.000	19.473.000	412.000	19.158.000
2026	19.158.000	27.935.000	42.866.000	0	4.227.000
2027	4.227.000	27.997.000	31.619.000	0	605.000
2028	605.000	28.059.000	28.593.000	0	71.000
2029	71.000	28.121.000	27.147.000	0	1.045.000
2030	1.045.000	28.183.000	26.442.000	0	2.786.000
2031	2.786.000	27.245.000	20.146.000	0	9.886.000

Op basis van de jaarafsluiting 2020 is de eindstand van de reserve bereikbaarheid 14,770 miljoen euro na verwerking van de bestedings- en dekkingsvoorstellen. Dat is 7,081 miljoen euro hoger dan begroot. Bij de begroting 2020 was rekening gehouden met 10% vertraging in de uitgaven, wat neerkomt op een bedrag van 3,7 miljoen euro. De werkelijke onderbesteding is 10,781 miljoen euro. (zie ook 3e W in de jaarrekening 2020).

In de grafiek wordt de ontwikkeling van de stand van de reserve weergegeven na verwerking van de herprogrammering en de nieuwe uitvoeringsplanning.

De stand van de reserve tot 2040 loopt op tot een bedrag van 121,1 miljoen euro (zie grafiek). Dit is het nog niet geprogrammeerde en gelabelde investeringsbudget Mobiliteitsplan[1].

Dit bedrag is bestemd voor investeringen op middellange en lange termijn in het kader van het mobiliteitsplan en is beschikbaar voor invulling door toekomstige colleges. Het bedrag is verlaagd met 3,368 miljoen euro ten opzichte van 2020. Deze verlaging komt doordat we per saldo minder middelen toevoegen dan onttrekken aan het beschikbare investeringsbudget Mobiliteitsplan. De toevoeging bedraagt 12,569 miljoen euro. We lossen 15,936 miljoen euro aan knelpunten en wensen op. Dus per saldo neemt het investeringsbudget Mobiliteitsplan af met 3,368 miljoen euro.

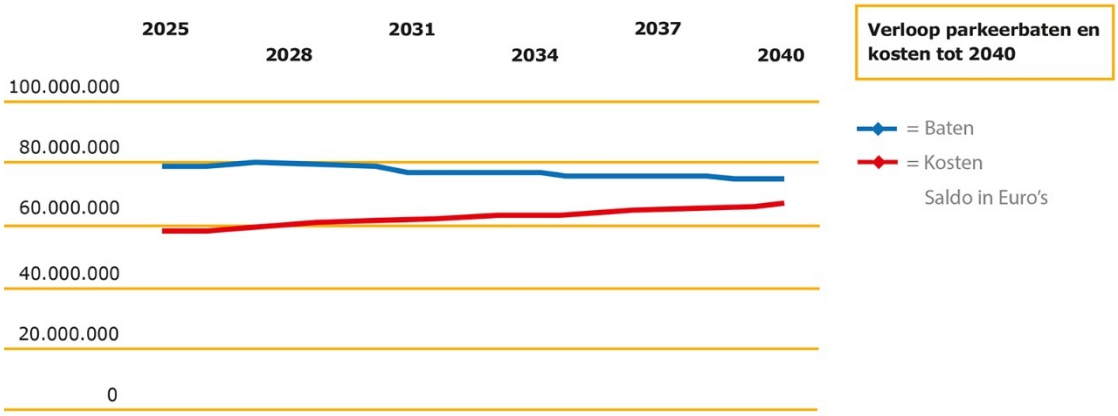
6.4 Actualisatie Parkeerexploitatie

Inleiding

In de gemeente Utrecht is gekozen voor groei binnen de bestaande stad, met de ambitie om de groeiende stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar te houden voor iedereen. Een goed georganiseerde stedelijke mobiliteit is een belangrijke voorwaarde om deze ambities waar te maken. Het parkeerbeleid voor fietsen en auto's is als onderdeel van het mobiliteitsbeleid, een belangrijk instrument dat we kunnen inzetten om de stad leefbaar en bereikbaar te houden. Dit doen we o.a. door de parkeerdruk te reguleren, alternatieven voor straatparkeren te bieden en voldoende ruimte te geven aan fietsparkeren. In de toekomst zien we de volgende ontwikkelingen in het parkeerbeleid die invloed zullen hebben op de baten en lasten van de parkeerexploitatie. De verwachting is dat zowel de baten als de lasten in de toekomst zullen toenemen en dat de opbrengst uit de parkeerexploitatie per saldo zal afnemen. In onderstaand tabel is het verloop van de parkeerbaten en -lasten tot 2040 weergeven. Het verloop is gebaseerd op een prognose van aannames en is geen weergave van reeds genomen besluiten. Ontwikkelingen die we zien bij de parkeerbaten en -lasten zijn:

- Noodzakelijke uitbreiding betaald parkeren in verband met gebiedsontwikkeling
- Gewenste uitbreiding betaald parkeren (betalen voor gebruik van openbare ruimte)
- Opheffen parkeerplekken o.a. binnenstad (verbeteren kwaliteit van de openbare ruimte)
- Realisatie van voorzieningen om parkeren op afstand te realiseren; de verwachting is dat deze voorzieningen niet kostendekkend kunnen worden geëxploiteerd.
- Uitbreiding fietsparkeren (o.a. stationsgebied en binnenstad): Op Utrecht Centraal zijn op dit moment voldoende inpandige plekken fietsparkeren beschikbaar maar voor 2030 voorzien we een tekort van 9100 plaatsen. Het Rijk kan 40% van de investeringskosten bijdragen; kansrijke locaties worden onderzocht. In de binnenstad wordt capaciteit toegevoegd door de opening van House Modernes, maar daarmee is het tekort nog niet opgelost. Er lopen gesprekken over uitbreiding van gebouwde fietsparkeervoorzieningen aan de Catharijnesingel en bij het Moreelsepark.

[1] In het MPR2020 was het nog te programmeren investeringsbudget Mobiliteitsplan opgeknipt in investeringsbudget verbindingswegen, investeringsbudget OVT na pilot en investeringsbudget SRSRSB. Deze budgetten zijn vanaf dit jaar samengevoegd.

Actualisatie meerjaren parkeerbegroting

In het MPR wordt jaarlijks de meerjaren parkeerbegroting geactualiseerd. Alleen mutaties waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden worden verwerkt in de actualisatie en vervolgens als begrotingswijziging opgenomen in de gemeentelijke programmabegroting.
We zien de volgende ontwikkelingen die invloed hebben op de parkeerexploitatie 2021 en verder:

- Corona pandemie; De lagere parkeerbaten als gevolg van de Corona-crisis zijn niet verwerkt in de geactualiseerde parkeerbegroting. Over de afwijking van de gerealiseerde baten ten opzichte van de begrote baten wordt gerapporteerd in de bestuursrapportage. Hiermee blijven de gevolgen van de Corona-crisis goed inzichtelijk.
- De gerealiseerde baten in 2020 wijken af van de werkelijke begroting. Bij autoparkeren zijn de baten lager als gevolg van de coronacrisis, en bij fietsparkeren hoger door onder andere het exploiteren van de stationsstallingen Utrecht CS.
- Achterblijvende oplevering van de geplande gebiedsontwikkelingen bij de parkeergarage Croeselaan; Hierdoor zijn de parkeeropbrengsten lager dan verwacht bij de oorspronkelijke businesscase. Daarnaast hebben parkeerders (goedkopere) alternatieven in de buurt gevonden. Door de parkeervraag van toekomstige gebiedsontwikkelingen zal het gebruik van parkeergarage Croeselaan gaan toenemen. Daarnaast zullen ook maatregelen worden genomen om het gebruik te optimaliseren.
- Wanneer de financiële ruimte het toelaat zal, conform het coalitieakkoord, de Oude Gracht en Janskerkhof parkeervrij worden gemaakt.
- De kosten voor exploitatie van de huidige stations fietsenstallingen Utrecht CS worden tot medio 2021 gedeeld met ProRail en NS. Vanaf medio 2021 vervalt de bijdrage van ProRail aan de exploitatie. Verlenging van de samenwerkingsovereenkomst met NS wordt voorbereid.
- Met Kleppiere, de eigenaar van Hoog Catharijne, zijn we in gesprek over het realiseren van extra fietsenstallingen in Hoog Catharijne.
- Voor station Lunetten en Vaartsche Rijn lopen onderzoeken naar uitbreiding van de fietsparkeercapaciteit. Dit doen we samen met ProRail.

Meerjarenraming uitvoering maatregelen auto- en fietsparkeren

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
Uitvoeren maatregelen autoparkeren	39.478	49.255	49.988	50.000	50.012	50.012
Uitvoeren maatregelen fietsparkeren	1.108	417	417	417	417	417
Totaal baten	**40.586**	**49.672**	**50.405**	**50.417**	**50.429**	**50.429**
Lasten						
Uitvoeren maatregelen autoparkeren	18.553	19.066	19.110	19.080	19.077	19.290
Uitvoeren maatregelen fietsparkeren	8.481	8.543	8.327	8.327	8.327	8.327
Totaal lasten	**27.014**	**27.609**	**27.437**	**27.407**	**27.404**	**27.617**
Saldo baten en lasten	**13.572**	**22.063**	**22.968**	**23.010**	**23.026**	**22.812**
Mutatie reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	1.635	789	293	543	718
Saldo na mutaties reserves	**13.572**	**23.698**	**23.757**	**23.303**	**23.569**	**22.094**

Bedragen in Euro's x 1000.

In de tabellen mutaties autoparkeren en fietsparkeren is opgenomen welke aanpassingen hebben plaatsgevonden op de geactualiseerde parkeerexploitatie.

1. Mutaties autoparkeren

Mutaties autoparkeren

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	**-1.027**	**-1.327**	**-1.119**	**-856**	**-856**
- Actualisatie Croeselaan	-1.488	-1.800	-1.604	- 1.353	- 1.353
- P+R Papendorp	705	717	729	741	741
- NH-hotel	-51	-51	-51	-51	-51
- P+R combikaarten	-553	-553	-553	-553	-553
- Uitbreiding betaald parkeren april 2020	360	360	360	360	360
Lasten	**-1**	**-102**	**-106**	**-109**	**104**
- Correctie exploitatielasten Croeselaan	-225	-225	-225	-225	-225
- P+R Papendorp	352	250	247	243	457
- P+R combikaarten	-553	-553	-553	-553	-553
- Uitbreiding betaald parkeren april 2020	360	360	360	360	360
- Aanleg gehandicaptenparkeerplaatsen	65	65	65	65	65
Totaal	**-1.026**	**-1.225**	**-1.013**	**-746**	**-960**
Dekking					
- Budget Smakkelaarsveld	200	200	200	200	200
- Budget Lange Koestraat		220	220	220	220
- Budget Stimulerende fietsmaatregelen	300	300	300	300	300
- Onttrekking parkeerreserve	526	505	293	26	240
Totaal	**1.026**	**1.225**	**1.013**	**746**	**960**
Saldo baten & lasten autoparkeren	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bedragen in Euro's x 1000.

Toelichting:

- Zoals reeds toegelicht bij de ontwikkelingen blijven de parkeerbaten van de parkeergarage Croeselaan achter. De verwachting was dat de exploitatie vanaf 2021 positief zou zijn. Op basis van nieuwe doorrekening door een extern adviesbureau, verwachten wij tot en met 2025 een jaarlijks tekort tussen de 1,3 en 1,8 miljoen euro voor de parkeergarage Croeselaan. Na

realisatie van de geplande ontwikkelingen rondom de Croeselaan is de verwachting dat de daarmee samenhangende inkomsten vanaf 2026 alsnog gerealiseerd zullen worden waarmee voor de gehele investeringsperiode er alsnog een sluitende businesscase zal zijn.
- De beheerlasten van de parkeergarage Croeselaan vallen iets lager uit door een wijziging in de bemensing (0,225 miljoen euro).
- P+R Papendorp is verplaatst en uitgebreid en zal in 2021 gereed worden gemeld. De gereedmelding zal vanaf 2022 leiden tot lagere kapitaallasten i.v.m. het niet volledig benutten van het investeringskrediet. In het laatste exploitatiejaar is rekening gehouden met hogere lasten in verband met opruimkosten van het parkeerterrein (0,306 miljoen euro).
- Het contract voor tijdelijke parkeerplaatsen bij het NH-hotel is vervallen na herinrichting van het gebied (lagere baten); Dit is nog niet structureel verwerkt in de begroting.
- De lagere baten en lasten voor de combikaart is het gevolg van het nieuwe P+R product. Doordat het OV-deel voortaan rechtstreeks met de vervoerders wordt afgerekend, vervalt het systeem dat de gemeente deze inkomsten ontvangt en vervolgens weer afdraagt aan de OV-maatschappij.
- De uitbreiding van betaald parkeren vanaf april 2020 levert extra baten op. Aangezien dit woonwijken betreft levert het per saldo geen extra opbrengsten op omdat de kosten van het verlenen van vergunningen en handhaven nagenoeg even hoog zijn.
- De aanleg van gehandicaptenparkeerplaatsen is aanbesteed en leidt tot hogere kosten.

Binnen de parkeerexploitatie is zoveel mogelijk gezocht naar beschikbare ruimte om het tekort van de parkeergarage Croeselaan te dekken en hiervoor zo min mogelijk uit de parkeerreserve te hoeven onttrekken. Het voorstel is om de volgende budgetten in te zetten voor de derving van de parkeeropbrengsten Croeselaan:
- Een deel van het budget voor positieve en stimulerende fietsmaatregelen (tot en met 2025 jaarlijks 0,3 miljoen euro).
- Fietsenstalling Lange Koestraat wordt met de opening van House Modernes omgebouwd van een openbare fietsenstalling naar een buurtstalling zonder bemensing. Door de opening van House Modernes eind 2021 is er een goed alternatief in de buurt. Daarmee vallen de exploitatiemiddelen van deze fietsenstalling vrij (0,22 miljoen euro).
- De fietsenstalling in de openbare ruimte op het Smakkelaarsveld is opgeheven. Het vrijgevallen budget (0,288 miljoen euro) kan hiermee t/m 2025 voor 0,2 miljoen euro ingezet ter dekking van het exploitatietekort Croeselaan.
- Het overige tekort Croeslaan wordt gedekt vanuit de parkeerreserve.

Vanaf 2026 zullen de budgetten voor positieve en stimulerende fietsmaatregelen, het budget Lange Koestraat en het budget Smakkelaarsveld worden ingezet voor onderzoek, inrichting en exploitatie van nieuwe fietsenstallingen in o.a. het stationsgebied.

2. Mutaties fietsparkeren

Mutaties fietsparkeren

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
- Opkoopregeling weesfietsen	-100	-100	-100	- 100	- 100
Lasten	**118**	**-880**	**-880**	**-880**	**-880**
- Aanbesteding U-stal (fietsdepot)	62	62	62	62	62
- Buurtstalling Nieuwe Keizersgracht	21	21	21	21	21
- Beheer en onderhoud fietsenstalling Vaatsche Rijn	9	9	9	9	9
- Weesfietsen in NS-stalling	20	20	20	20	20
- Beheer Fris	-60	-60	-60	-60	-60
- Vrijval huurkosten fietsdepot	-212	-212	-212	-212	-212
- Verhuizing fietsdepot	778	0	0	0	0
- Budget Lange Koestraat	0	-220	-220	-220	-220
- Budget Smakkelaarsveld	-200	-200	-200	-200	-200
- Budget stimulerende fietsmaatregelen	-300	-300	-300	-300	-300
Totaal	**-218**	**780**	**780**	**780**	**780**
Dekking verhuizing fietsdepot					
- Budget House Modernes 2021	542				
- Onttrekking parkeerreserve	236				
Saldo baten & lasten fietsparkeren	**560**	**780**	**780**	**780**	**780**

Bedragen in Euro's x 1000.

Toelichting:

- Het beheer van het fietsdepot en de opkoopregeling van gehandhaafde fietsen die niet door de eigenaar worden opgehaald zijn aanbesteed. De aanbestedingen hebben geleid tot een lagere prijs per fiets in de opkoopregeling (0,1 miljoen euro) en hogere beheerkosten voor het fietsdepot (0,06 miljoen euro).
- Aan de Nieuwe Keizersgracht is een buurtstalling gehuurd (0,021 miljoen euro).
- Het beheer en onderhoud van de fietsenstallingen aan de Vaartsche Rijn wordt door de NS uitgevoerd en aan de gemeente gefactureerd.
- De kosten voor het afvoeren van gehandhaafde weesfietsen in NS-stallingen vallen hoger uit.
- Het contractbeheer van het Fietsroute Informatiesysteem (FRIS) wordt voor de komende vijf jaar uitgevoerd door de firma Lumiguide, die het systeem ook heeft ingericht. Dit betreft een budget neutrale mutatie.
- Het huidige fietsdepot aan de Kanaalweg moet in verband met de herontwikkeling Merwedekanaalzone verhuizen. Op het industrieterrein Overvecht is een tijdelijke vervangende ruimte gehuurd waar het depot medio 2021 naar toe zal verhuizen. De huur van het tijdelijke depot is lager dan het budget dat hiervoor in de begroting is opgenomen. Het budget valt met de verhuizing vrij (0,212 miljoen euro) en wordt ingezet om de andere mutaties in de exploitatie op te vangen.
- De verhuizing van het fietsdepot leidt in 2021 incidenteel tot hogere kosten (0,778 miljoen euro) en bestaat uit; verhuis- en inrichtingskosten van het nieuwe depot (0,555 miljoen euro), tijdens de verhuizing is het depot aan de kanaalweg nog in gebruik en zal er in verband met dubbel gebruik de huurkosten tot medio 2021 doorbetaald worden (0,095 miljoen euro). Daarnaast heeft het huidige fietsdepot op moment van verhuizen een boekwaarde die afgewaardeerd moet worden (0,128 miljoen euro).
- De verhuizing van het fietsdepot (0,778 miljoen euro) wordt deels gedekt uit het exploitatiebudget House Modernes die vanwege latere opening vrijvalt, en deels worden gedekt uit de parkeerreserve.

3. Toelichting parkeer- en onderhoudsreserve

Parkeerreserve

Het doel van de egalisatiereserve parkeren is om schommelingen in bepaalde baten of lasten tussen de jaren te egaliseren. Dit kunnen verwachte en onverwachte schommelingen zijn. De reserve heeft een plafond van maximaal 15% van de parkeerbaten. Begrote onttrekkingen in een jaar zullen alleen in werkelijkheid plaatsvinden wanneer dit nodig is voor een sluitende begroting.

Verloopoverzicht Parkeerreserve

	Begroting 2021	Begroting 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand per 1 januari	**4.362**	**3.110**	**2.322**	**2.029**	**2.003**
Onttrekkingen					
- Aanloopverlies Croeselaan	526	505	293	26	240
- Aanloopverlies Berlijnplein	489	284			
- Verhuizing fietsdepot	236				
Stand per 31 december	**3.110**	**2.322**	**2.029**	**2.003**	**1.763**

Bedragen in Euro's x 1000.

Daarnaast wordt jaarlijks uit de reserve meerjarige investeringen bereikbaarheid (MIB reserve) een bedrag van 0,053 miljoen euro onttrokken tot en met 2024. Dit bedrag is ter compensatie van de inkomstenderving Mariaplaats vanwege het opheffen van de straat parkeerplekken.

Onderhoudsreserve

De onderhoudsreserve is ingesteld om de schommelingen van het meerjarig groot onderhoud aan parkeergarages, transferia en stallingsvoorzieningen op te kunnen vangen. In de jaren 2022 en 2023 is de verwachting dat het regulier onderhoudsbudget voldoende is en zullen er geen onttrekkingen plaatsvinden.

Verloopoverzicht onderhoudsreserve

	Begroting 2021	Begroting 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stand per 1 januari	**1.492**	**1.109**	**1.109**	**1.109**	**592**
Onttrekking					
MJOP auto- en fietparkeren	384	0	0	517	479
Stand per 31 december	**1.109**	**1.109**	**1.109**	**592**	**113**

Bedragen in Euro's x 1000.

6.5 Financieel beeld gebiedsopgaven

6.5.1 Parameters en uitgangspunten bij de actualisatie van grondexploitatieprojecten

Het nog te realiseren deel van de grondexploitaties wordt doorgerekend op basis van een veelheid aan aannames. Deze paragraaf geeft een toelichting bij de belangrijkste kosten- en opbrengstenparameters en de hierbij gehanteerde uitgangspunten. De mogelijke beweging rond deze parameters is vertrekpunt voor de scenario's zoals die zijn beschreven in dit hoofdstuk voor de onderdelen binnenstedelijke grondexploitaties, Leidsche Rijn en Stationsgebied. Bij de actualisatie 2021 zijn de parameters indexering woningbouw beperkt gewijzigd ten opzichte van de actualisatie 2020.

Discontovoet

De discontovoet is dit jaar bijgesteld van 1,72% naar 1,65% . De discontovoet is hierdoor gelijk aan de rekenrente, die ook is verlaagd van 1,72% naar 1,65%.

Toegerekende rente 2020

De werkelijke rente in 2020 bedroeg 1,56% en is over 2020 ook daadwerkelijk toegerekend op basis van het onderhandenwerksaldo per grondexploitatie per 1 januari.

Indexering kosten

Standaard is een jaarlijkse indexatie van de kosten 2%. Vanwege onzekerheden als gevolg van het coronavirus is gekozen om wel een kostenstijging op te nemen, maar in mindere mate dan vorig jaar. Voor de kostensoort "verwerving" is een indexering van respectievelijk 3% gehanteerd in 2021 vanwege de aanhoudende hoge woningprijzen.

Indexering opbrengsten

Standaard is een indexatie van de opbrengsten conform de contractvoorwaarden. Daar waar geen contractpositie aanwezig is, worden de nog te realiseren opbrengsten jaarlijks geïndexeerd met 1%. Het kantoorprogramma, bedrijfskavels, detailhandel en horeca wordt niet geïndexeerd.

Parameters 2021	Waarde	Looptijd
Rente	1,65%	gehele looptijd
Disconteringsvoet	1,65%	gehele looptijd
Opbrengstenstijging	1%	10 jaar, daarna 0%
- m.u.v. bedrijfskavels	0%	gehele looptijd
- m.u.v. kantoren	0%	gehele looptijd
- m.u.v. detailhandel en horeca	0%	gehele looptijd
Kostenstijging	2%	gehele looptijd
- m.u.v. verwervingskosten	3%, 2%	dan 1 jaar 3% (2021) daarna 2% gehele looptijd

Parameters 2021

Fasering woningbouw-, bedrijventerrein- en kantorenprogramma

Voor zowel de programmering van de woningbouw als voor bedrijventerreinen geldt, dat op basis van marktontwikkelingen, de programmering stedelijk wordt afgestemd. Na stedelijke afstemming wordt de fasering opgenomen in de grondexploitatie. Herijking van de programmering, is een jaarlijks stedelijk proces dat voorafgaand aan de actualisatie van de grondexploitatie wordt uitgevoerd. Voor kantoorprogrammering geldt naast bovenstaand proces aanvullend nog provinciale afstemming.

Grondprijzen

In de grondexploitatie wordt de grondprijs die volgt uit een contractpositie opgenomen. Daar waar (nog) geen contractpositie aanwezig is, wordt de bandbreedte van de Grondprijzenbrief 2021 aangehouden. In 2019 en 2020 zijn alle uitgiften minimaal binnen de bandbreedte van de grondprijzenbrief gerealiseerd.

Plan- en VATkosten
Per deelproject is een raming aanwezig waarin per projectfase de plan- en VAT-kosten zijn begroot. De plan- en VAT-kosten zijn voor alle grondexploitatieprojecten tot einde werk begroot.

Ramingen BRM (bouwrijpmaak kosten) en WRM (woonrijpmaak kosten)
In de grondexploitatie worden de budgetten voor BRM en WRM conform contractpositie-aanbestedingsresultaat opgenomen. Daar waar (nog) geen contractpositie aanwezig is, wordt een realistische raming, mede gebaseerd op de meest recente aanbestedingsresultaten, opgenomen.

Vennootschapsbelasting positie grondexploitatieprojecten gemeente Utrecht
Per 1 januari 2016 is de belastingplicht ingevoerd voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting.

Met uitoefening van het vigerende grondbeleid, beweegt de gemeente Utrecht zich zeer beperkt op een concurrerende markt. Slechts in de combinatie van een falende markt en een gemeentelijke ambitie dan wel stedelijke urgentie wordt actief grondbeleid als instrument ingezet. Het aantal grondexploitatieprojecten neemt sinds 2012 af en de nog wat langer doorlopende grote gemeentelijke gebiedsontwikkelingen Leidsche Rijn en Stationsgebied zijn na correctie op inzet van rijkssubsidie en gemeentelijke bijdragen verlieslatend.
Zowel bezien op de drie aparte onderdelen Leidsche Rijn, Stationsgebied en Binnenstedelijke grondexploitaties als op het totaalniveau, zijn de grondexploitatieprojecten structureel fiscaal verlieslatend. Daarmee lijkt aan een eerste vereiste van ondernemerschap, namelijk winstgevendheid, al niet voldaan te kunnen worden. Bij de actualisatie van de grondexploitatieprojecten wordt dan ook geen rekening gehouden met Vpb-druk op de grondexploitatieprojecten.

Tussentijdse winstneming
Conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is het voorgeschreven om eerder dan bij het afsluiten van een grondexploitatieproject tussentijds winst te nemen volgens de POC-methodiek (percentage of completion). Met deze methode wordt, op basis van de verhouding blijkend uit de gerealiseerde kosten en opbrengsten versus de totale omvang van de kosten en opbrengsten, bepaald hoeveel van het positieve saldo van een grondexploitatie toe te rekenen is aan de reeds gerealiseerde kosten en opbrengsten. De formule is daarmee:

$$\frac{\text{Gerealiseerde kosten}}{\text{Totale kosten}} \times \frac{\text{Gerealiseerde opbrengsten}}{\text{Totale opbrengsten}} = .. \%$$

Het berekende percentage van bijvoorbeeld 40% geeft aan dat 40% van het positieve saldo op eindwaarde als tussentijdse winst genomen moet worden. Er wordt in de methode geen rekening gehouden met het saldo onderhandenwerk of het risicoprofiel op de nog te realiseren kosten en opbrengsten en is daarmee minder behoedzaam dan voorheen binnen de gemeente Utrecht gehanteerd.

Risicomanagement en weerstandsvermogen
Conform de door de raad vastgestelde nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018, worden de risicoanalyses voor de gemeentelijke grondexploitaties twee keer per jaar geactualiseerd (bij de Jaarstukken en bij de Programmabegroting). Het weerstandsvermogen voor het opvangen van de risico's van de grondexploitatie Stationsgebied is onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen. Voor het opvangen van de risico's grondexploitatie Leidsche Rijn en de binnenstedelijke grondexploitaties is op basis van het actuele financiële beeld geen gemeentebreed weerstandsvermogen nodig. Deze risico's kunnen worden opgevangen binnen respectievelijk de grondexploitatie Leidsche Rijn en de Reserve Grondexploitatie. In de volgende paragrafen wordt het financiële beeld van respectievelijk de binnenstedelijke grondexploitaties, de grondexploitatie Stationsgebied, de grondexploitatie Leidsche Rijn en de gebiedsopgave Merwedekanaalzone toegelicht, evenals bijbehorende risico's, scenario's en beheersmaatregelen.

6.5.2 Financieel beeld binnenstedelijke grondexploitatieprojecten

Actuele stand grondexploitaties

In deze paragraaf wordt het financiële beeld geschetst van alle 9 binnenstedelijke grondexploitaties. Eind 2020 zijn de grondexploitatieprojecten Veemarkt, Uitbreiding Bedrijventerrein Overvecht en Kanaleneiland afgesloten. Er zijn geen grondexploitatieprojecten geopend in 2020.

Verloop saldo binnenstedelijke grondexploitaties	Saldi in Euro's
Saldo MPR 2020	-21.100.000
Mutaties 2020	2.600.000
Effecten afgesloten grondexploitaties	1.700.000
Saldo MPR 2021 voor tussentijdse winstnemingen	-16.800.000
Tussentijdse winstnemingen op binnenstedelijke projecten	-800.000
Saldo MPR 2021	**-17.600.000**

Verloop saldo binnenstedelijke grondexploitaties

Het saldo op netto contante waarde van de grondexploitaties vorig jaar bedraagt 21,1 miljoen euro negatief (prijspeil 2020). Dit saldo is in de loop van 2020 verbeterd naar 16,8 miljoen euro negatief vóór tussentijdse winstnemingen. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds mutaties binnen de grondexploitaties en anderzijds het effect van de afgesloten grondexploitaties. Inclusief tussentijdse winstneming komt het Saldo MPR 2021 uit op 17,6 miljoen euro negatief.

Toelichting bij mutaties

Het saldo mutaties in de diverse lopende projecten levert een verbetering op van 2,6 miljoen euro. De verbetering van het saldo wordt met name veroorzaakt door de projecten Merwedekanaalzone deelgebied 4: Defensieterrein (2,8 miljoen euro positief), Hart van de Meern (0,3 miljoen euro positief) en Oudenrijn West (0,1 miljoen euro positief). Daar tegenover staan enkele projecten die licht negatiever zijn geworden zoals Centrumplan Vleuten (0,1 miljoen euro negatief). De overige lopende grondexploitaties zijn in totaal ca. 0,2 miljoen euro negatiever geworden. De afgesloten grondexploitaties zijn 0,3 miljoen euro negatiever afgesloten dan verwacht. Dit betreft voornamelijk het project Veemarkt.

De stand van zaken van de individuele grondexploitaties is terug te vinden bij het onderdeel 'Projecten'. Met behulp van een filter zijn de binnenstedelijke grondexploitaties te selecteren. Wie op een project klikt, komt via de knop 'lees meer' bij de inhoudelijke en financiële toelichting op het project.

<u>Effect afsluiten projecten</u>

Door het afsluiten van grondexploitaties verandert het saldo, doordat in het saldo alleen de actieve grondexploitaties worden meegerekend, met 1,7 miljoen euro. Per ultimo 2020 zijn de volgende grondexploitatieprojecten afgesloten:

- Veemarkt
- Kanaleneiland Centrum
- Uitbreiding Bedrijventerrein Overvecht

De grondexploitatie uitbreiding bedrijventerrein Overvecht is met een positief eindresultaat afgesloten van 0,1 miljoen euro. De grondexploitaties Veemarkt (0,1 miljoen euro negatief) en Kanaleneiland centrum (1,7 miljoen euro negatief) zijn met een negatief eindresultaat afgesloten. De afsluiting van deze grondexploitatieprojecten betekent een afname van het saldo met dit bedrag. Er zijn dit jaar geen nieuwe binnenstedelijke grondexploitatieprojecten geopend.

<u>Saldo binnenstedelijke grondexploitaties 2020 (vóór winstneming)</u>

Het nieuwe saldo van de binnenstedelijke grondexploitaties, na verwerken van de mutaties 2020 en het afsluiten van de drie genoemde projecten, bedraagt 16,8 miljoen euro negatief (vóór winstneming).

<u>Tussentijdse winstnemingen</u>

Bij een beoordeling van de actieve binnenstedelijke grondexploitaties per eind 2020, op basis van de voorgeschreven POC-methode, waren er twee binnenstedelijke grondexploitaties met een positief saldo op netto contante waarde, waarbij het verplicht is om tussentijds winst te nemen:

- Merwedekanaalzone deelgebied 4 (defensieterrein);
- Oudenrijn West;

Uit deze twee grondexploitatieprojecten is samen 0,8 miljoen euro winst genomen. De winstnemingen zijn toegevoegd aan de reserve grondexploitaties. Voor toelichting op de tussentijdse winstneming Leidsche Rijn verwijzen wij naar het onderdeel Financieel beeld Leidsche Rijn.

Saldo binnenstedelijke grondexploitaties 2021 na winstneming
Door deze afdrachten neemt het saldo van de grondexploitaties af en de reserve grondexploitatie neemt toe. Dit resulteert in een contant saldo van 17,6 miljoen euro negatief (prijspeil 2021) voor binnenstedelijke grondexploitaties. Voor de grondexploitaties met een negatief saldo bestaat een voorziening: de voorziening negatieve grondexploitaties.

De tussentijdse winstnemingen leiden niet tot een aanpassing van de voorziening negatieve grondexploitaties. De winstnemingen zijn uitsluitend gedaan bij grondexploitaties met een positief saldo.

De winstneming Merwedekanaalzone deelgebied 4 (defensieterrein) hebben we op basis van een besluit bij de Programmabegroting 2021 gereserveerd voor de bovenwijkse investeringen in de Merwedekanaalzone. Dit lichten we toe in het onderdeel Financieel Beeld Merwedekanaalzone.

Risico's

De binnenstedelijke grondexploitatieprojecten worden doorgerekend op basis van een veelheid aan aannames. Bij de actualisatie zijn de meest waarschijnlijke en realistische aannames verwerkt in de voorliggende grondexploitaties. De mogelijke beweging rondom deze aannames is vertrekpunt voor de scenario's die in deze risicoparagraaf zijn opgenomen.

Scenario's en mogelijke beheersmaatregelen
De belangrijkste scenario's, inclusief eventuele mogelijke beheersmaatregelen ultimo 2020, worden hieronder kort beschreven en waar mogelijk voorzien van denkrichtingen van beheersing. Effecten van bestuurlijke besluitvorming zijn hierin niet opgenomen. Voor alle scenario's geldt dat het mogelijke ontwikkelingen zijn. Gezien de huidige coronacrisis is de nabije toekomst onzeker. Met name aan de opbrengstenkant kan de invloed van de coronacrisis merkbaar zijn. De eerste drie scenario's laten een mogelijk effect zien van tegenvallende opbrengsten en/of vertraging. Er is echter vooralsnog geen indicatie dat de scenario's zich voordoen.

Scenario 1: vertraging
Korte toelichting: de opbrengsten van de binnenstedelijke grondexploitaties vertragen één jaar.
Effect: verslechtering met ongeveer 0,5 miljoen euro.
Beheersing: Dit effect kan binnen de reserve grondexploitatie opgevangen worden.
Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 2 (klein).

Scenario 2: aanpassing grondprijzenbeleid
Korte toelichting: de grondprijzen dalen eenmalig met gemiddeld 2,5 %.
Effect: lagere opbrengst van ongeveer 1,4 miljoen euro in de periode tot 2027.
Beheersing: dit effect kan binnen de reserve grondexploitatie opgevangen worden.
Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 2 (klein).

Scenario 3: uitblijven opbrengstenstijging
Korte toelichting: de opbrengsten in de binnenstedelijke grondexploitaties stijgen niet met gemiddeld 1% per jaar (opbrengstenindex is 0%).
Effect: lagere opbrengst van ongeveer 1,2 miljoen euro in de periode tot 2027.
Beheersing: dit effect kan binnen de reserve grondexploitatie opgevangen worden.

Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 2 (klein).

Scenario 4: renteverhoging van 1,65% naar 3%
Korte toelichting: de rekenrente van de gemeente Utrecht (nu 1,65%) stijgt vanaf 2021 tot einde looptijd naar 3%.
Effect: verslechtering met ongeveer 0,8 miljoen euro.
Beheersing: dit effect kan binnen de reserve grondexploitatie opgevangen worden.
Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 2 (klein).

Scenario 5: hogere kostenstijging, ieder jaar +1%
Korte toelichting: Elke jaar wordt de kostenstijging 1% opgehoogd tot en met 2027.
Effect: Verslechtering van ca. 1,7 miljoen euro.
Beheersing: dit effect kan binnen de reserve grondexploitatie opgevangen worden.
Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 2 (klein).

Ontwikkeling risicoprofiel
De hierboven beschreven generieke scenario's worden gewogen op basis van de mate van waarschijnlijkheid. Het gewogen risicoprofiel van de generieke scenario's bedraagt 1,4 miljoen euro negatief. Dit risicoprofiel is 0,2 miljoen euro lager dan vorig jaar.

Het totale risicoprofiel bestaat naast de generieke scenario's ook uit project specifieke risico's. Hierbij worden alleen de negatieve project specifieke risico's meegenomen. Het project specifieke risicoprofiel bedraagt 2,0 miljoen euro negatief. Dit is 1,3 miljoen euro lager dan vorig jaar.

Generieke risico's	Ongewogen risico	Weging	Gewogen risico
Scenario 1	500.000	25%	125.000
Scenario 2	1.400.000	25%	350.000
Scenario 3	1.200.000	25%	300.000
Scenario 4	800.000	25%	200.000
Scenario 5	1.700.000	25%	425.000
Subtotaal			**1.400.000**
Projectspecifeke risico's			
Grondprijsrisico			-
Stagnatie			1.490.000
Kostenoverschrijdingen			480.000
Subtotaal projectspecifiek			1.970.000
Totaal Risico's			**3.370.000**

Ontwikkeling risico-profiel

De ontwikkeling van het totale risicoprofiel laat ten opzichte van het MPR 2020 een afname zien. Het totale risicoprofiel voor de binnenstedelijke grondexploitaties in het MPR 2021 is ingeschat op 3,4 miljoen euro negatief tegenover 4,9 miljoen euro negatief vorig jaar.

Reserve grondexploitatie

De reserve grondexploitatie heeft een positief meerjarig beeld. Dit meerjarig positieve beeld is een realistische weergave van de huidige situatie. Op basis van huidige bekende inzichten is het verloop van de reserve grondexploitatie voor de periode 2021 – 2025 als volgt weer te geven:

Verloop reserve grondexploitaties

Verloop reserve grondexploitaties	2021	2022	2023	2024	2025
Beginsaldo per 1 januari	27.796.000	60.664.000	62.829.000	67.666.000	54.713.000
Bestedings- en dekkingsvoorstellen 2020	23.655.000				
Stortingen	14.567.000	5.123.000	7.795.000	7.925.000	5.810.000
Onttrekkingen	5.354.000	2.958.000	2.958.000	20.878.000	15.238.000
Saldo na stortingen en onttrekkingen	**60.664.000**	**62.829.000**	**67.666.000**	**54.713.000**	**45.285.000**
Reserveringen					
Strategische verwervingen	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Saneringen De Huppel	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
Plankosten reservering anterieure overeenkomsten	4.751.000	4.751.000	4.751.000	4.751.000	4.751.000
Zuilense Vecht investeringskrediet	174.000	0	0	0	0
Beurskwartier voorbereidingskrediet	603.000	0	0	0	0
Lombokplein en doorvaarbare Leidsche Rijn	4.400.000	6.000.000	9.085.000	0	0
Totaal reserveringen	**14.128.000**	**14.951.000**	**18.036.000**	**8.951.000**	**8.951.000**
Risicoanalyse	3.370.000	3.370.000	3.370.000	3.370.000	3.370.000
Ruimte reserve grondexploitatie	**43.166.000**	**44.508.000**	**46.260.000**	**42.392.000**	**32.964.000**

Hieronder volgt een toelichting op de onderdelen van de reserve.

Bestedings- en dekkingsvoorstellen 2020

Voor de inhoudelijke toelichting van deze voorstellen verwijzen we naar het raadsvoorstel Resultaatbestemming 2020. In bovenstaande tabel zijn de storting van de robuuste ramingen in de grondexploitatie Leidsche Rijn en de daaraan gerelateerde reserveringen niet verwerkt. Deze beide posten hebben geen effect op de financiële ruimte in de reserve grondexploitatie.

Stortingen

Het afsluiten van grondexploitatieprojecten met een positief eindsaldo heeft direct effect op de reserve grondexploitatie. De saldi van positieve grondexploitatieprojecten worden in het jaar van afsluiten toegevoegd aan de reserve grondexploitatie (tegenover grondexploitaties met een negatief eindsaldo staat de voorziening negatieve grondexploitaties. Bij afsluiting valt het eindsaldo van het project weg tegen het deel van de voorziening dat hiervoor was gereserveerd). Naast deze verwachte stortingen zijn ook de toekomstige winstnemingen (obv POC-methode) voor Leidsche Rijn opgenomen onder de stortingen.
Op basis van de huidige planning worden in de jaren 2021-2025 de volgende projecten afgesloten ten gunste van de reserve grondexploitatie:

Af te sluiten projecten t.g.v. de reserve

Jaar	Projecten
2021	-
2022	**Isotopenweg**
	Het Nieuwe Zandpad
2023	**Oudenrijn West**
2024	-
2025	-

De voorbereidende kosten inzake de nog te openen grondexploitaties Zuilense Vecht, Beurskwartier en Merwedekanaalzone deelgebied 5 (OPG en Busstalling) zijn tot en met 2020 verrekend met de reserve

grondexploitaties. Bij het vaststellen van de grondexploitaties door de raad worden de kosten toegevoegd aan het onderhanden werk en ten gunste van de reserve grondexploitaties gebracht.

Onttrekkingen
De onttrekking in 2021 bedraagt in totaal ongeveer 5,4 miljoen euro en is als volgt te specificeren:

Onttrekkingen	Saldi in Euro's
Jaarlijkse onttrekkingen	
Bijdrage algemene middelen	2.126.000
Bijdrage aan producten Ruimte	832.000
Totaal jaarlijkse onttrekkingen	**2.958.000**
Incidentele onttrekkingen	
't Goylaan	76.000
Krediet UVO t.b.v. Sportpark Zuilense Vecht	2.320.000
Totaal incidentele onttrekkingen	**2.396.000**
Totale onttrekking aan reserve grondexploitaties 2020	**5.354.000**

Onttrekkingen reserve 2021

De jaarlijkse onttrekkingen bestaan uit onttrekkingen voor de Algemene Middelen, bijdragen aan producten Ruimte en eventuele mutaties binnen de voorziening Negatieve Grondexploitaties. Elk jaar wordt opnieuw bekeken of en in hoeverre de jaarlijkse onttrekkingen gehandhaafd kunnen blijven. Bij de actualisatie is gebleken dat de reserve tot en met 2025 van voldoende omvang is om de exploitatie effecten, de risico's en de jaarlijkse onttrekkingen te kunnen dragen.

Bijdrage aan de Algemene Middelen
De diverse taakstellingen hebben in het algemeen betrekking op verlaging van plankosten en verschillende efficiencymaatregelen, waarover in het verleden besluiten zijn genomen. De optelsom van deze taakstellingen van 2,1 miljoen euro wordt jaarlijks ten laste van de reserve grondexploitatie gebracht.

Bijdrage producten Ruimte
De jaarlijkse reservering is opgebouwd uit de onderdelen promotie en acquisitie, bestemmingsplankosten en dekking ruimtelijk regisseurs.

Bestemmingsplankosten
In de commissie ROW van 1 juli 1999 is besloten een scheiding aan te brengen tussen beheer- en ontwikkelingsplannen. Er is sprake van een beheerplan wanneer het plan in hoofdzaak gericht is op het actualiseren en vastleggen van het gemeentelijk planologisch gebied. Een ontwikkelingsplan is altijd toe te wijzen aan een specifieke bouwactiviteit en/of aanleg van (grootschalige) infrastructuur. Ontwikkelingsplannen worden betaald door de opdrachtgever. Bestemmingsplankosten in het kader van grondexploitaties worden niet ten laste van de individuele exploitaties gebracht, maar in totaliteit geadministreerd. Er wordt uitgegaan van een jaarlijks bedrag van 0,295 miljoen euro.

Dekking Ruimtelijk regisseurs
Doelstelling van het product is de dekking van de inzet van ruimtelijk regisseurs bij het voorbereiden van evenwichtige en afgestemde voorstellen voor locatieontwikkelingen binnen de bestaande beleidsmatige en financiële kaders. Zowel bij wijkgericht werken als bij stedelijke projecten wordt vooral aandacht geschonken aan de integratie van de planvorming, de onderlinge afstemming tussen de plannen en het opbrengst genererend vermogen van de plannen. Er is inbreng in de Wijkvisies en de Wijkactieprogramma's. Er wordt uitgegaan van een jaarlijks bedrag van 0,457 miljoen euro.

Krediet Sportpark Zuilense Vecht
Indien tot vaststelling van het SPvE en IPvE Zuilense Vecht wordt besloten, zal tijdelijk een bedrag van 2,3 miljoen euro worden onttrokken aan de reserve grondexploitaties. Dit bedrag wordt aangewend als tijdelijke dekking van het uitvoeringskrediet voor de verplaatsing van de sportvelden ter plaatse. Bij het afsluiten van de grondexploitatie wordt de reserve weer aangevuld met het positieve saldo van de grondexploitatie. De onttrekking is onderdeel van de besluitvorming Zuilense Vecht.

Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn
We verwachten dat de gemeenteraad in 2024 een grondexploitatie voor het Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn kan openen. Op dat moment zal een onttrekking uit de reserve grondexploitatie worden voorgesteld ter dekking van het geprognosticeerd tekort van deze grondexploitatie, waarvoor dan de voorziening negatieve grondexploitatie wordt opgehoogd.

Gebiedstransformatie deelgebied 5 Merwedekanaalzone
In de Voorjaarsnota 2016 en 2017 zijn voor de periode 2017 tot en met 2024 middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het OPG-terrein en de busstalling in deelgebied 5 van de Merwedekanaalzone (Merwede). Deze middelen zijn nodig om de ontwikkeling van Merwede mogelijk te maken. In het najaar besluit de gemeenteraad over de Omgevingsvisie deel 2 van de Merwedekanaalzone en het Stedenbouwkundig Plan Merwede. Een geheim Financieel Kader maakt onderdeel uit van de besluitvorming. Het Financieel Kader beschrijft hoe de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone financieel gezien mogelijk is. Deze middelen maken daar onderdeel van uit. Een besluit over de inzet van de middelen wordt bij de besluitvorming over de Merwedekanaalzone aan de raad voorgelegd.

Reserveringen binnen de reserve grondexploitatie

Binnen de reserve grondexploitatie is een aantal bedragen gereserveerd voor specifieke activiteiten en projecten. Het betreft reserveringen voor strategische verwervingen, sanering De Huppel, voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid, investeringskrediet Zuilense Vecht, voorbereidingskrediet Beurskwartier en Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn.

Voor 2021 bedraagt het totaal aan reserveringen 14,128 miljoen euro, als volgt te specificeren:

Reserveringen	Saldi in Euro's
Strategische verwervingen	3.000.000
Sanering De Huppel	1.200.000
Plankosten voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid	4.751.000
Investeringskrediet Zuilense Vecht	174.000
Voorbereidingskrediet Beurskwartier	603.000
Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn	4.400.000
Totaal reserveringen 2021	**14.128.000**

Reserveringen binnen de reserve grondexploitatie

Strategische Verwervingen
In 2018 is de marktwaarde van het strategisch aangekochte vastgoed opnieuw gewaardeerd en is de waarde op de balans aangepast op basis van deze taxatie. Deze herwaardering vindt conform beleid één keer per vier jaar plaats. Voor het afdekken van de risico's op het strategisch aangekochte vastgoed is een reservering opgenomen van 3,0 miljoen euro.

Sanering De Huppel
De geraamde kosten van de sanering van de woonwagenlocatie Huppeldijk worden conform eerdere besluitvorming ten laste gebracht van het resultaat op de grondexploitatie Leidsche Rijn. Hierbij is ook afgesproken dat zowel Leidsche Rijn als de reserve grondexploitaties 50% van de kosten voor hun rekening nemen. Deze eenmalige bijdrage aan de sanering moet nog worden verrekend.

Plankosten voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid
Bij grote gebiedsontwikkelingen is vaak sprake van complexe binnenstedelijke verdichting, diverse grondeigenaren, hoge milieucategorieën en grote uitdagingen op het gebied van bereikbaarheid, groen, duurzaamheid en klimaatadaptie. Deze complexiteit kost tijd (capaciteit), kennis (onderzoek) en investeringen. Het doel is zoveel mogelijk plan- en investeringskosten bij investerende partijen te verhalen via anterieure overeenkomsten. Om overeenkomsten met ontwikkelende partijen te kunnen sluiten, zullen voorbereidende kosten gemaakt moeten worden. Om het risico van het niet kunnen verhalen van de plankosten in de Merwedekanaalzone op te kunnen vangen, is in 2017 een reservering

opgenomen in de reserve grondexploitatie. Het restant van deze reservering willen we breder inzetten voor faciliterend grondbeleid en koppelen aan in de RSU 2040 genoemde ontwikkelgebieden. Bij veel van de in de RSU 2040 genoemde gebieden is aan de voorkant niet duidelijk of we een overeenkomst kunnen sluiten omdat er sprake is van een tekort en er aanvullende middelen (subsidies) nodig zijn. Om zowel de kwantitatieve als kwalitatieve groei van de stad te borgen, is het dus van belang om deze reservering te koppelen aan in de RSU 2040 genoemde ontwikkelgebieden.

Voorbereidingskrediet Zuilense Vecht
Voor het Sportpark Zuilense Vecht is voor de uitwerking van het gebiedsplan een voorbereidingskrediet van 0,38 miljoen euro vrijgegeven. Na het afsluiten van de definitiefase is een nieuw voorbereidingskrediet aangevraagd (0,56 miljoen euro) voor het opstellen van het IPVE/FO, SPVE en grondexploitatie (ontwerpfase). Het voorbereidingskrediet komt uiteindelijk ten laste van de nog te openen grondexploitatie Zuilense Vecht. Naar verwachting wordt de grondexploitatie medio 2021 geopend. Tot dat moment wordt het voorbereidingskrediet gedekt uit de Reserve Grondexploitatie.

Voorbereidingskrediet Beurskwartier
Voor het Beurskwartier is voor de uitwerking van de Omgevingsvisie tot een Stedenbouwkundig Plan een voorbereidingskrediet van 5,8 miljoen euro beschikbaar. Bij de besluitvorming over het vast te stellen bestemmingsplan Beurskwartier zal tegelijkertijd de grondexploitatie Beurskwartier ter vaststelling voorgelegd worden. Na vaststelling van de grondexploitatie zullen de gemaakte plankosten ten laste van de grondexploitatie Beurskwartier gebracht worden. Tot dat moment wordt het voorbereidingskrediet gedekt uit de Reserve Grondexploitatie. Bij de aanvraag van het aanvullend voorbereidingskrediet is uitgegaan van vaststelling van het bestemmingsplan en het openen van de grondexploitatie Beurskwartier in 2021.

Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn
In de Voorjaarsnota's 2017 en 2018 en de Programmabegroting 2021 zijn meerjarige tranches bestemd voor de dekking van de investeringsopgave Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn (t/m 2021 4,4 miljoen euro). Tot aan de opening van de grondexploitatie reserveren wij deze financiële ruimte in de reserve grondexploitatie.

Financiële ruimte reserve grondexploitatie en investeringspakket Voorjaarsnota
Door de positieve ontwikkeling van het actueel geprognosticeerd resultaat op de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en Binnenstedelijk (zie ook toelichting in paragraaf Stationsgebied en Leidsche Rijn) is financiële ruimte beschikbaar in de reserve grondexploitaties van 32,96 miljoen euro. In de tabel van het meerjarig verloop van de reserve is dit te zien in de regel financiële ruimte jaarsnede 2025. Van deze financiële ruimte is 32,77 miljoen euro in de Voorjaarsnota als dekking ingezet voor het investeringspakket gezonde ontwikkeling de stad. Een viertal voorstellen uit dit pakket lichten wij in deze paragraaf toe vanwege de nauwe samenhang met de gebiedsontwikkeling en grondbeleid.

Investeringspakket voorjaarsnota t.g.v. reserve grondexploitaties

Projecten	2021	2022	2023	2024	2025
Anticiperende verwervingen	1.500.000	1.500.000			
Investeringsruimte pre-grondexploitaties	1.500.000	1.500.000			
Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn	14.405.000				
Risico planschade actualiserende bestemmingsplannen	900.000				
Totaal investeringspakket	**18.305.000**	**3.000.000**	**0**	**0**	**0**

Anticiperende verwervingen (risicoreservering)
In de Voorjaarsnota stellen we voor om financiële ruimte te bestemmen voor het opvangen van risico's op anticiperende aankopen. Met deze financiële ruimte kunnen wij ook aankopen doen t.b.v. het invullen van de ambities uit de (nog vast te stellen) RSU 2040. Het gaat dan om locaties waar grondpositie cruciaal is voor het realiseren van de gewenste ruimtelijke opgave (waaronder dubbel ruimtegebruik). Dit

kan een opgave zijn die niet door de markt wordt opgepakt (bijvoorbeeld recreatief groen) of een opgave waarbij d.m.v. een gemeentelijke grondpositie betere sturing mogelijk is op de (programmatische) invulling.

Investeringsruimte pre-grondexploitatie
Met deze investeringsruimte kunnen wij voorstellen aan de Raad doen voor het oppakken en doelmatig invullen van een gebiedsontwikkeling. Wij denken hierbij aan het beschikbaar stellen van voorbereidingskredieten of aanvullende gewenste investeringen ten laste van gebiedsontwikkelingen waar een batig saldo op wordt verwacht die niet onder het BBV vallen, maar wel de doelmatigheid van de ontwikkeling vergroten en bijdragen aan het realiseren van de (ruimtelijke) ambities in de RSU.

Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn
In de Voorjaarnota 2021 stellen wij voor om 14,4 miljoen euro te bestemmen voor de investeringsopgave Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn. Samen met de 5,5 miljoen euro die wij bestemmen in de investeringsimpuls RSU, middelen betaalbaar wonen en de al eerder in de programmabegroting bestemde meerjarige financiële ruimte is de dekking volledig om daadwerkelijk te kunnen starten met (de voorbereiding van) realisatie van Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn

Opvangen risico planschade actualiserende bestemmingsplannen
Bij het in procedure brengen van actualiserende bestemmingsplannen is het niet mogelijk om eventuele planschade claims te dekken uit de business case van het betreffende gebied, aangezien er nog geen sprake is van een gebiedsontwikkeling. Daarom stellen wij voor om voor het opvangen van deze specifieke risico's 0,9 miljoen euro te bestemmen.

De financiële ruimte van de reserve grondexploitaties wordt ingezet voor het integrale investeringspakket zoals aan het begin van hoofdstuk 6 toegelicht.

Verloop voorziening negatieve grondexploitaties

Het vormen van de voorziening vindt onderbouwing in artikel 44, lid 1a van het BBV, waarin staat: "Voorzieningen worden gevormd wegens verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten".
Bij vaststelling door de raad van een grondexploitatie met een negatief saldo, of bij een mutatie bij de jaarlijkse actualisatie, wordt de voorziening met eenzelfde bedrag aangepast. Bij het afsluiten van een grondexploitatie met een negatief saldo, vindt verrekening met de voorziening plaats. De aanpassingen van de voorziening ten gevolge van planvaststelling, planwijziging of afsluiting, worden uit de reserve grondexploitaties gedekt.

Op grond van de actualisatie van de grondexploitatieprojecten, is per 31 december 2020 een voorziening van 22,5 miljoen euro nodig. Om de voorziening op het bij de actualisatie van de grondexploitaties voor het MPR benodigd niveau te brengen, is een onttrekking aan de voorziening negatieve grondexploitaties gedaan van 0,6 miljoen euro.

Mutaties		Saldi in Euro's
Stand voorziening per 31-12-2019		**-38.648.434**
Grondexploitatie met verwacht negatief resultaat	-22.483.203	
Benodigd op basis van MPR per 31-12-2020		**-22.483.203**
Saldo verrekening voorziening negatieve grondexploitatie 2020		-15.571.689
Onttrekking voorziening op basis van MPR per 31-12-2020		**-593.542**

Mutatie voorziening negatieve grond-exploitaties 2021

In de Jaarrekening 2020 is deze voorziening à 22,5 miljoen euro op grond van de voorschriften van het BBV gesplitst in een bedrag van 13,2 miljoen euro, opgenomen als voorziening onder de voorraden en een bedrag van 9,3 miljoen euro, opgenomen als risicovoorziening.

6.5.3 Financieel beeld grondexploitatie Leidsche Rijn

Actuele stand grondexploitaties

De grondexploitatie Leidsche Rijn komt na de actualisatie uit op een positief saldo van 21,8 miljoen euro. (Netto Contante Waarde prijspeil 2021). Met het positieve saldo van 21,8 miljoen euro laat de grondexploitatie Leidsche Rijn een verbetering zien van 17,7 miljoen euro. Na tussentijdse winstneming over 2020 van 15,9 miljoen euro, verplicht voorgeschreven door het BBV, bedraagt het positieve saldo 5,9 miljoen euro. De verbetering van het saldo van de grondexploitatie Leidsche Rijn is conform de verwachting zoals opgenomen in de Peilstok SO 2020. Bij de Peilstok SO 2020 is het vervallen van het stikstofrisico bij deelgebied Haarrijn aangekondigd waarmee een verbetering van de grondexploitatie Leidsche Rijn samenhangt van 17,7 miljoen euro (NCW 2021).

Conform de BBV notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' d.d. juli 2019 is de te nemen tussentijdse winst berekend op basis van het eindwaardesaldo van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Het tussentijdse genomen resultaat van in totaal 15,9 miljoen euro in 2020 is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Het effect van de resultaatneming wordt toegelicht onder het verloop van de reserve grondexploitatie.

Toelichting bij mutaties

De mutaties binnen de deelopgaven van de grondexploitatie Leidsche Rijn worden hieronder nader toegelicht.

Woningbouw

In het MPR 2020 is vanwege de toen blijkende stikstofproblematiek de opbrengstpotentie van Haarrijn op nihil gesteld. Inmiddels blijkt uit aanvullend specifiek onderzoek dat stikstof geen belemmering meer vormt bij de verdere ontwikkeling van Haarrijn en dat het bestemmingsplan in procedure gebracht kan worden. Het positieve saldo van dit deelgebied is opnieuw verwerkt waarmee de grondexploitatie Leidsche Rijn met 17,7 miljoen euro verbetert.

De deelprojecten Het Zand, Terwijde, Leeuwesteyn, Hoge Weide laten in totaal een verbetering zien van 6,5 miljoen euro. De verbeteringen hangen samen met het realiseren van extra opbrengsten in de uitgegeven bouwkavels in Het Zand, Terwijde en Hoge Weide en verdichting van het woningbouwprogramma in Leeuwesteyn. Het deelgebied Rijnvliet verslechtert met 3,8 miljoen euro. In de deelexploitatie van Rijnvliet waren aanvullende middelen benodigd voor de beleidsdoelstelling sporten, spelen en bewegen en de inrichting van de openbare ruimte.

Commercieel vastgoed

Binnen Leidsche Rijn blijft de vraag naar bedrijventerrein conform planning. Op basis van lopende gesprekken en getekende intentieovereenkomsten verwachten we de komende 4 jaar bijna 83.000 m2 uit te geven. Voor de periode na 2024 staat nog 305.000 m2 uit te geven bedrijventerrein geprogrammeerd.

Het saldo van de deelgebieden De Wetering-Zuid, Papendorp en Strijkviertel is in totaal met 4,2 miljoen euro afgenomen ten opzichte van vorig jaar. Dit volgt uit het verlagen van de indexering voor bedrijventerreinen van 1% per jaar de eerste 10 jaar zoals vorig jaar verwerkt naar nu 0% de komende 10 jaar. De verlaging volgt uit het veranderende perspectief in de markt: partijen zijn voorzichtiger met het investeren in een nieuw bedrijventerrein.

Het kantoorprogramma is met voorliggende grondexploitatie niet gewijzigd ten opzichte van MPR 2020. De behoedzaamheid voor het uit te geven kantorenprogramma na 2029 is gehandhaafd in voorliggende grondexploitatie. Onveranderd is de waardering van de omzet kantoren na 1 januari 2029 tot en met 2039. Deze bedroeg 110,0 miljoen euro en is financieel in zijn geheel al jaren op nul gewaardeerd. Met deze methodiek is de omzet kantoren vanwege de kwetsbaarheid van deze markt zeer behoedzaam geraamd en zal de grondexploitatie bij een eventueel aantrekkende kantorenmarkt verbeteren.

Leidsche Rijn Centrum
Hogere opbrengsten in combinatie met het realiseren van meer woonprogramma in het deelgebied Leidsche Rijn Centrum zorgen voor een verbetering van 14,6 miljoen euro. De stijging van de eenheidsprijzen van elementen benodigd voor de openbare ruimte van Leidsche Rijn Centrum zorgt voor een afname van het saldo van 3,9 miljoen euro. De extra investeringen in de openbare ruimte rondom de culturele kavel vraagt een budget van 1,0 miljoen euro. Per saldo komt de verbetering van het saldo van Leidsche Rijn Centrum daarmee uit op 9,7 miljoen euro over 2020.

Overall budgetten
Voor het verhogen van de kwaliteit van het fietsnetwerk in Leidsche Rijn Centrum met directere fietsverbindingen van en naar het station Leidsche Rijn is 2,6 miljoen euro budget opgenomen. Voor de afdrachten vanuit de grondexploitatie Leidsche Rijn is een aanvullend jaar verwerkt met een negatief effect van 4,5 miljoen euro en diverse overige met name indexeringseffecten zorgen voor een verslechtering van 1,1 miljoen euro.

Scenario's en beheersmaatregelen
De grondexploitatie behorend bij het nog te realiseren deel van de gebiedsontwikkeling Leidsche Rijn wordt doorgerekend op basis van een veelheid aan aannames. Bij de actualisatie zijn de meest waarschijnlijke en realistische aannames verwerkt tot de voorliggende grondexploitatie. De mogelijke beweging rondom deze aannames zijn vertrekpunt voor de scenario's welke in deze paragraaf zijn opgenomen. De belangrijkste scenario's inclusief eventuele mogelijke beheersmaatregelen ultimo 2020 worden hieronder kort beschreven en waar mogelijk voorzien van denkrichtingen van beheersing. Effecten van bestuurlijke besluitvorming zijn hierin niet opgenomen. Voor alle scenario's geldt dat het mogelijke ontwikkelingen zijn; er is nu geen aanleiding om te veronderstellen dat de scenario's zich daadwerkelijk voordoen.

Scenario omzetvolume kantoren 2021 – 2023 op nihil
Korte toelichting bij gekozen scenario: Uitgangspunt bij dit scenario is dat vanwege uitblijvende markt voor nieuwbouw kantoren er geen afzet van kantoren plaatsvindt . In de grondexploitatie Leidsche Rijn staat in de periode 2021 – 2025 circa 37.000 m2 begroot.

Effect: volume 37.000 m2 verschuift naar periode 2027 - 2031. Daarmee blijft de afzet in de 10 jaarstermijn en ontstaat en negatief rente effect van circa 1,5 miljoen euro.

Beheersing: Bij het optreden van het effect worden beheersmaatregelen binnen het kader van de grondexploitatie voorgesteld.

Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 1 zeer klein.

Scenario aanpassing grondprijzenbeleid
Korte toelichting bij gekozen scenario: Bij dit scenario is als uitgangspunt gekozen dat de kantoorprijzen in de periode 2020–2023 gemiddeld 25% lager uitkomen dan nu opgenomen in grondexploitatie.

Effect: lagere opbrengst van circa 5 miljoen euro.

Beheersing: Niet uitgeven van metrage tegen een dergelijk lage grondprijs is het huidige beleid. Het in latere jaren tegen huidige in de grondexploitatie opgenomen grondprijs uitgeven met een beperkter rente-effect is een te overwegen beheersmaatregel in dit scenario.

Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 1 Zeer klein.

Scenario: totale nog te realiseren omzet Leidsche Rijn 5 % verlagen
Korte toelichting bij gekozen scenario: Uitgangspunt is dat de huidige grondprijs voor woningbouw, bedrijventerrein en kantoren gemiddeld 5% verlaagd moet worden vanwege marktomstandigheden.

Effect: Lagere opbrengst van 25 miljoen euro.

Beheersing: Bestuurlijke keuzes binnen de kaders van de gebiedsontwikkeling zijn noodzakelijk bij de beheersing van dit scenario.

Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 1 Zeer klein voor woningbouw en bedrijventerrein, categorie 2 Klein voor kantoren.

Scenario renteverhoging 2022 van 1,65% naar 3%
Korte toelichting: Uitgangspunt hierbij is een verhoging van rekenrente voor grondexploitatieprojecten binnen de gemeente Utrecht van 1,65% naar 3% vanaf 2022.

Effect: De grondexploitatie verslechtert door renteverhoging vanaf 2022 met circa 23 miljoen euro.

Beheersing: Bij een renteverhoging neemt de Netto Contante Waarde van de toekomstige omzet en kosten af. Dit zijn vrijwel communicerende eenheden waarmee een rentestijging deels opgevangen kan worden. Het resterende effect zal opgevangen moeten worden met beheersmaatregelen.

Mate van waarschijnlijkheid conform Nota Weerstandsvermogen: categorie 1 Zeer klein.

6.5.4 Financieel beeld grondexploitatie Stationsgebied

Actuele stand grondexploitaties

De actualisatie van de grondexploitatie Stationsgebied heeft geleid tot een positieve bijstelling van het saldo. Dit resulteert in een verlaging van de voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied. De vrijval van de voorziening bedraagt 10,6 miljoen euro. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitaties. Hiermee is de grondexploitatie per 1-1-2021 inclusief de ingestelde voorziening sluitend.

Verloop Saldo MPR (op eindwaarde 31-12-2023)	Saldi in Euro's
Mutaties GREX	
Saldo grondexploitaties 2020	-99.323.748
Mutaties 2020 deelprojecten	9.205.095
Saldo grondexploitatie 2021	**-90.118.652**
Mutaties voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied	
Voorziening negatieve grondexploitatie 2020	99.323.748
Dotatie voorziening overig	1.400.000
Vrijval voorziening door positieve mutatie saldo grondexploitatie	-10.605.095
Voorziening negatieve grondexploitatie 2021	**90.118.652**
Saldo 2021 gebiedsopgave Stationsgebied	**0**

Actuele stand grondexploitaties

Toelichting bij mutaties

In onderstaande toelichting staan de belangrijkste mutaties van de actualisatie van de grondexploitatie Stationsgebied.

De realisatie van de infrastructuur en openbare ruimte in het Stationsgebied vordert. Dat heeft onder andere tot gevolg dat de lasten van de nog resterende werkzaamheden steeds beter zijn in te schatten. We zien enkele tegenvallers, zoals de Laan van Puntenburg, Catharijnesingel en Jaarbeursplein. Daartegenover staan meevallers op onder andere de Croeselaan, Forum Noord en de budgetten kabels en leidingen. De mutaties op de projecten in infra en openbare ruimte zijn per saldo neutraal.

In 2020 is de uitgifte van Wonderwoods in het Healthy Urban Quarter gerealiseerd. De uitgifteprijs lag hoger dan de opbrengsten die in de grondexploitatie op deze plot waren geraamd. De opbrengst Wonderwoods heeft daarmee een positief effect op het geprognosticeerd resultaat van de grondexploitatie.

Daarnaast zijn er mutaties met betrekking tot de actualisatie van de plankostenraming, de indexering van de ramingen en rente- en inflatie-effecten door het verwerken van de actuele planning in de grondexploitatie.

Risico's

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is de risicoanalyse Stationsgebied geactualiseerd (peildatum 31 december 2020). De omvang van het benodigde weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's project Stationsgebied blijft gelijk op 16,95 miljoen euro. Het project is volop in uitvoering en blijft nog risicovol met name in verband met de nog te realiseren vastgoedopbrengsten.

Uit de risicoanalyse komen de volgende belangrijke risico's naar voren:

- De vastgoedopbrengsten vormen de belangrijkste factor die van invloed is op het resultaat van de grondexploitatie Stationsgebied.
  De volgende projecten op grond van de gemeente zijn nog niet gecontracteerd. Het is nog niet zeker of de verwachte grondopbrengsten geheel worden gerealiseerd:
  - Jaarbeurspleingebouw (kantoren/commerciële voorzieningen): Het overgrote deel van het project betreft kantoorvolume. Momenteel wordt een passende ontwikkel- en marktstrategie uitgewerkt, waarbij ook de haalbaarheid wordt verkend van een andere programmering in combinatie met kantoren.
  - Oude Daalstraat (woningen): Hiervoor is een modellenstudie uitgewerkt die is voorgelegd aan de gemeenteraad welke nu verder wordt uitgewerkt om ter besluitvorming te kunnen gaan voorleggen.
  - Stationsplein (Event Space): In 2019 is besloten een 'proefperiode' aan te gaan tot 2022, waarna Klepièrre het evenementenplein in gebruik heeft genomen. De afspraak is dat na de proefperiode het recht op de Event Space definitief uitgegeven wordt aan Klepièrre.
- In contracten met partners (BIO, BOO) zijn de hoofdlijnen verwerkt. Bij de verdere uitwerking tot projectovereenkomsten of uitgiftecontracten bestaat het risico dat opbrengsten niet (geheel) gerealiseerd worden en/of kosten voor rekening van gemeente komen die niet waren voorzien.
- Voor het Stationsgebied moeten vergunningstrajecten worden doorlopen waar bezwaar tegen gemaakt kan worden. Dit kan leiden tot vertragingen en extra kosten.
- Het Stationsgebied nadert de afbouwfase. Door verschillende oorzaken (zoals vertraging, intensieve onderhandelingstrajecten, meer tijdelijke maatregelen) kunnen de plankosten hoger uitvallen dan voorzien.

6.5.5 Financieel beeld Merwedekanaalzone

De gebiedsontwikkelingen in de Merwedekanaalzone (deelgebied 4, 5 en 6) kennen meerdere geldstromen. Deze zijn in dit hoofdstuk samengebracht. Per geldstroom beschrijven we de actuele stand en de mutaties. Daarnaast worden de belangrijkste risico's beschreven in dit hoofdstuk.

Actuele stand Grondexploitaties

De gemeente is eigenaar van het Defensieterrein in deelgebied 4. Voor het Defensieterrein is in 2014 een grondexploitatie geopend door de gemeenteraad. Deze grondexploitatie maakt onderdeel uit van de binnenstedelijke grondexploitatieprojecten.

In deelgebied 5 is de gemeente eigenaar van het OPG-terrein en de busstalling. Bij de vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan Merwede door de gemeenteraad zal de grondexploitatie voor het OPG-terrein en de busstalling geopend worden. Deze grondexploitatie laat een positief resultaat zien.

Deelgebied 5 Merwede zal in twee fasen ontwikkeld worden. In de eerste fase worden maximaal 4.250 woningen ontwikkeld en in de tweede fase de resterende 1.750 woningen. De marktpartijen starten met de ontwikkeling. De gemeente ontwikkelt alleen de laatste 450 woningen in de eerste fase. Het risico van de 1.750 woningen in fase 2 trekt de gemeente naar zich toe. Voor de ontwikkeling van fase 2 is met

name een succesvolle mobiliteitsstrategie van belang. Op basis van verkeersberekeningen is de verwachting dat er voldoende perspectief is om ook fase 2 van Merwede binnen tien jaar te kunnen ontwikkelen.

Bij de ontwikkeling van Merwede hoort een pakket aan bovenwijkse investeringen. Deze investeringen worden deels door de ontwikkelende partijen (markt en gemeente) bekostigd en deels door de gemeente vanuit haar publieke rol. Daarnaast is in 2020 voor de eerste fase van Merwede een subsidieaanvraag ingediend voor het Besluit Woningbouwimpuls 2020. Deze subsidie is door het Ministerie van BZK toegekend.

Toelichting bij mutaties grondexploitaties

De mutaties op de grondexploitatie Merwedekanaalzone 4: Defensieterrein staan beschreven in het hoofdstuk Financieel beeld binnenstedelijke grondexploitatieprojecten.

In 2016 was de verwachting dat de voor het OPG-terrein en de busstalling te openen grondexploitatie een negatief resultaat zou hebben als gevolg van de hoge boekwaarden. Bij het openen van een negatieve grondexploitatie had de voorziening negatieve grondexploitaties aangevuld moeten worden. Om deze reden is er in de Voorjaarsnota van 2016 en 2017 11,8 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Voorwaarde voor een positieve grondexploitatie is de ontwikkeling van zowel fase 1 als fase 2. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2021 is besloten om de middelen uit de Voorjaarsnota van 2016 en 2017 te herprogrammeren. Deze midden zetten we deels in voor de dekking van de gemeentelijke (publieke) bijdrage aan de bovenwijkse investeringen van fase 1 (maximaal 4.250 woningen) en deels in als risicoprofiel voor de ontwikkelpositie in fase 2 (resterende 1.750 woningen). Indien fase 2 niet gerealiseerd kan worden laat de grondexploitatie een negatief saldo zien. Met het risicoprofiel voor fase 2 lossen we dit op.

Wanneer fase 2 doorgaat is de risicoreservering niet nodig. De middelen kunnen we dan inzetten voor de gedeeltelijke (publieke) dekking van de bij deze fase horende bovenwijkse voorzieningen. Deze bovenwijkse voorzieningen worden immers slechts gedeeltelijk gedekt door de gebiedsontwikkeling Merwede.

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2021 is het besluit genomen om de positieve resultaten (inclusief tussentijdse winstnemingen) op de grondexploitaties in deelgebied 4 en 5 van de Merwedekanaalzone, in afwijking van het huidige beleid, te behouden voor het gebied. Deze middelen zijn nodig om de noodzakelijke bovenwijkse investeringen van gemeentelijke (publieke) dekking te kunnen voorzien.

De vaststelling van de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2: Uitwerking van de Ruimtelijke Agenda door de gemeenteraad in het najaar van 2021 is voorwaardelijk voor de herprogrammering van de 11,8 miljoen euro uit de Voorjaarsnota 2016 en 2017 en de bestemming van de positieve resultaten (inclusief tussentijdse winstnemingen) op de grondexploitaties in deelgebied 4 en 5.

Actuele stand Faciliterend grondbeleid

Naast actief grondbeleid is in de Merwedekanaalzone sprake van faciliterend grondbeleid. Voor de nieuwbouw van het Holland Casino aan de Winthontlaan en de woningbouwprojecten Wilhelminawerf in deelgebied 4 en de Eendrachtlaan in deelgebied 6 zijn anterieure overeenkomsten gesloten met de ontwikkelaars.

In maart van dit jaar hebben de particuliere grondeigenaren en de gemeente een akkoord bereikt over de ontwikkeling van Merwede en de Samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De Samenwerkingsovereenkomst bevat uitgewerkte bepalingen en verplichtingen over het verplichte kostenverhaal.

Bij gebiedsontwikkelingen als de Merwedekanaalzone is sprake van complexe binnenstedelijke verdichting. Het doel is zoveel mogelijk plan- en investeringskosten bij investerende partijen te verhalen, onder meer via anterieure overeenkomsten. Om overeenkomsten met ontwikkelende partijen te kunnen sluiten worden voorbereidende kosten gemaakt. Het opstellen van een omgevingsvisie, MER en stedenbouwkundig plan vergt een forse ambtelijke inzet en hoge onderzoekskosten. In 2017 heeft de gemeenteraad besloten de voorbereidingskosten voor de nog te sluiten anterieure overeenkomsten in de Merwedekanaalzone te kwalificeren als 'nog te verrekenen kosten' onder de overige nog te ontvangen bedragen. Met dit besluit voldoen we aan de voorwaarden die de "Notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving" (juli 2019) hieraan stelt. Om het risico van het niet kunnen verhalen van de plankosten op te kunnen vangen is vanaf 2017 een reservering opgenomen in de reserve grondexploitatie. Deze reservering is volgens het BBV niet verplicht, maar hebben wij vanuit het voorzichtigheidsprincipe getroffen.

Toelichting mutaties Faciliterend grondbeleid

Niet alle kosten die we afgelopen jaren gemaakt hebben voor deelgebied 5 zijn toe te rekenen aan de financiële afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst Merwede. Een deel van de gemaakte kosten in 2020 brengen we daarom ten laste van de getroffen plankosten reservering binnen de reserve grondexploitatie. De kosten die voor deelgebied 6 gemaakt zijn en niet toe te rekenen zijn aan getekende overeenkomsten, zijn ook ten laste van de getroffen plankosten reservering gebracht. We zien binnen nu en vijf jaar geen ontwikkelingen waaraan we deze kosten toe kunnen rekenen.

Bij dit MPR stellen we voor om het restant van de reservering te behouden voor voorbereidingskosten bij faciliterend grondbeleid en de reservering te koppelen aan de RSU. We zien dat de voorbereidingskosten ook in andere gebieden hoog zijn door onder andere grote ambities en vertragingen en niet altijd volledig toe te rekenen zijn aan de ontwikkelingen.

Actuele stand Investeringsimpuls RSU

De afgelopen Voorjaarsnota's zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de Merwedekanaalzone. Deze maken onderdeel uit van de Investeringsimpuls RSU. De nog beschikbare budgetten zijn te vinden in de programmeringsbijlage Investeringsimpuls RSU. Het betreft middelen voor onverhaalbare plankosten, de upgrade van de brug langs de A12, bruggen en woonboten, Rondje Stadseiland in deelgebied 6, plankosten voor de vergroening van de omgeving en middelen voor de verdichtingsopgave.

Bij de Programmabegroting 2021 zijn middelen toegekend voor fietsmaatregelen gekoppeld aan gebiedsontwikkeling. De eerste jaren zetten we een deel van de toegekende middelen in voor fietsmaatregelen en fietsverbindingen ten behoeve van de Merwedekanaalzone.

Toelichting mutaties Investeringsimpuls RSU

Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2: Uitwerking van de Ruimtelijke Agenda in het najaar van dit jaar stellen we voor om de resterende middelen voor de upgrade van de brug langs de A12 en voor bruggen en woonboten te herprogrammeren en deze in te zetten voor de dekking van de gemeentelijke (publieke) bijdrage aan de bovenwijkse investeringen. Uit de variantenstudie loop- en fietsbruggen Merwedekanaalzone blijkt dat het belang van deze opwaardering niet de voorkeur heeft ten opzichte van de andere bruggen. Daarnaast is het beschikbare budget voor de opwaardering van de brug niet voldoende. De verplaatsing van woonboten en de aanleg en aanpassing van bruggen maken onderdeel uit van het benodigde pakket aan bovenwijkse investeringen. In het Financieel Kader bij de besluitvorming over de Merwedekanaalzone zijn de hiermee samenhangende kosten in beeld gebracht en zijn de resterende middelen uit de Investeringsimpuls RSU meegenomen in de dekking.

Risico's

Bij de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2: Uitwerking van de Ruimtelijke Agenda en het Stedenbouwkundig Plan Merwede worden de risico's conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen in beeld gebracht en aan de raad voorgelegd. De belangrijkste risico's en beheersmaatregelen die zich kunnen voordoen bestaan uit projectspecifieke risico's en marktrisico's.

Projectspecifieke risico's:
De Omgevingsvisie en het Stedenbouwkundig Plan Merwede zijn vernieuwend en ambitieus. We introduceren innovatieve oplossingen om de hoogstedelijke verdichtingsopgave te kunnen realiseren op het gebied van mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en energie. De uitwerking van deze innovatieve maatregelen kan tot vertraging leiden.
De bestemmingsplanprocedure voor deelgebied 5 kan leiden tot vertraging als gevolg van bezwaar en beroep.
Voor een deel van de doorontwikkeling van de Merwedekanaalzone (als onderdeel van de verstedelijkingsopgave Zuidwest) zijn we afhankelijk van een pakket aan mobiliteitsinvesteringen op Zuidwestniveau.

Marktrisico's:
In het algemeen zijn er marktrisico's te benoemen die effect hebben op de kosten en opbrengsten: veranderende kosten samenhangend met investeringen in de openbare ruimte, zoals bovenwijkse voorzieningen en het bouw- en woonrijpmaken. Risico's worden zoveel mogelijk beheerst door afspraken over bijdragen in de Samenwerkingsovereenkomst Merwede en reële kostenramingen met voor deze fase passende opslagen. Dit brengt aan de andere kant ook kansen met zich mee.
Veranderende marktomstandigheden als gevolg van economische conjunctuur op lange(re) termijn en de mogelijke impact van Corona op de korte termijn leiden tot andere opbrengstniveau's. Voor een deel zijn deze risico's ondervangen in de Samenwerkingsovereenkomst Merwede voor wat betreft fase 1. Ook de veranderende marktomstandigheden brengen kansen met zich mee.

Voortgang woningbouwprojecten 250+

Gebied	Projectnaam	Ontwikkelaar	Fase	Aantal woningen	Peilstok 2020 (peildatum 1 jul 2020) start bouw	MPR 2021 (peildatum 1 feb 2021) start bouw	Toelichting vertraging
Centrum	Kruisvaartkade	MRP/Danube	Voorbereiding	603	2020	2021	Het afgelopen jaar is het gebied van eigenaar gewisseld. De huidige eigenaar is een buitenlandse partij. De wisseling en de onbekendheid van de buitenlandse partij met de Nederlandse gebiedsontwikkeling heeft gezorgd voor vertraging. De begin 2021 aangevraagde omgevingsvergunning voldeed niet aan de indieningsvereisten en is inmiddels buiten behandeling gezet. We verwachten dat het project nog meer vertraging kan gaan oplopen. Vooralsnog gaan we uit van start bouw in 2021.
Centrum, stationsgebied	Beurskwartier	Gemeente	Definitie	2.473	2023	2023	Loopt conform planning.
Centrum, stationsgebied	Amrath Galaxy Tower (hotel + woningen)	Amråth	Uitvoering	317	2018	2018	Loopt conform planning.
Centrum, stationsgebied	Lombokplein	Gemeente	Definitie	360	2023	2023	Planning start 2023 is gericht op voorbereidende werkzaamheden in de openbare ruimte. Voor de drie gebouwen worden t.z.t. tenders gehouden.
Centrum, stationsgebied	Masterplan Nieuwe Jaarbeurs	Jaarbeurs	Definitie	2.000-4.000	ntb	2025	Loopt conform planning.
Centrum, stationsgebied	Wonderwoods	G&S Vastgoed	Uitvoering	410	2020	2020	Loopt conform planning.
Leidsche Rijn	Groenewoud	Loostad	Definitie	1.341	2022	2022	Loopt conform planning.
Leidsche Rijn	LRC Noord Hoogbouwkavel	Stadswaarde, Koopmans Bouwgroep (TBI) en J.P. van Eesteren (TBI)	Ontwerp	1.128	2022	2022	Loopt conform planning.
Leidsche Rijn	LRC Oost bouwblok E7 en E8	Change=	Uitvoering	600	2019	2019	Loopt conform planning.
Leidsche Rijn	Papendorp	ntb	Definitie	1.000	2023	2024	Op basis van de RSU is het woningbouwprogramma in Papendorp geoptimaliseerd en waarna we extern onderzoek hebben gedaan naar de mogelijkheden voor het toevoegen van voorzieningen waardoor een volwaardige woonbuurt kan ontstaan. Per saldo heeft dat een half jaar vertraging opgeleverd in de afronding van het SPvE.
Merwedekanaalzone	Merwede (deelgebied 5)	Gemeente,ontwikkelaars en eigenaren	Definitie	6.000	2022	2023	Het komen tot samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de marktpartijen heeft meer tijd in beslag genomen dan waarmee in de vorige planning rekening was gehouden.
Merwedekanaalzone	Merwedekanaalzone deelgebied 4: voormalig Defensieterrein	BPD / Mitros	Voorbereiding	800	2020	2020	Loopt conform planning. Eerste fase in aanbouw genomen.
Noordoost	Belastingkantoor, Gerbrandystraat	Koopmans Projecten	Uitvoering	487	2019	2019	Loopt conform planning.
Noordoost	Nieuw Buurland (Lauwerecht : complex 2 en 4)	Mitros	Definitie	280	2022	2022	Loopt conform planning.
Noordwest	2e Daalsedijk Wisselspoor, deelgebied 2-4	Synchroon	Ontwerp	1.020	2022	2022	Loopt conform planning.
Noordwest	Omloop/Laan van Chartroise	Mitros	Voorbereiding	285	2021	2021	Loopt conform planning.
Noordwest	Sportpark Zuilense Vecht	Gemeente Utrecht	Definitie	289	2023	2024	De voorbereiding van het project vergt meer tijd door de complexiteit van het project als gevolg van samenwerking met een andere gemeente (Stichtse Vecht). Daarnaast hebben noodzakelijke onderzoeken, onder andere met betrekking tot stikstof en verkeer, extra tijd gekost door aanpassingen in het programma. Ook is in de actuele planning verwerkt dat het warmtesysteem apart en voorafgaand aan de woningbouw wordt aanbesteed.
Oost	De Kwekerij (KPN Campus) fase 2 (uitvoering) en 3 (ontwerp)	SSH	Uitvoering / Ontwerp	522	2020	2020	Fase 2 is in 2020 gestart met de bouw. Fase 3 moet nog in aanbouw worden genomen.
Overvecht	Ivoordreef	Bo-ex	Definitie	304	2022	2022	Loopt conform planning.
Overvecht	De Buurt starters- en senioren appartementen	AM	Uitvoering	343	2019	2019	Loopt conform planning.
Overvecht	The Cube: studentenwoningen	Van Wijnen en IC Netherlands	Uitvoering	639	2020	2020	Loopt conform planning.
Overvecht	Rosendael, Indusdreef 5	Careyn/VORM ontwikkeling BV	Definitie	288	2021	2022	Vanaf de vaststelling begin `21 van het Intentiedocument zijn we samen met de eigenaar en ontwikkelaar intensief aan het werk geweest om de ruimtelijke en functionele randvoorwaarden in de bouwenvelop onder te brengen. Daarbij waren veel onderwerpen aan de orde waarover soms ook intensieve discussies nodig waren om knopen te kunnen doorhakken. Inmiddels is over de meeste zaken overeenstemming maar is de planning te optimistisch gebleken
USP/Rijnsweerd	Archimedeslaan 16	KWP	Definitie	1.590	2023	2023	De Minister heeft op 17 november 2020 een nieuw Tracébesluit voor de Ring Utrecht vastgesteld. In dit besluit staan onder meer geluidswerende maatregelen. De Raad van State moet hierover nog een uitspraak doen. Dit is van invloed op de ontwikkeling.
USP/Rijnsweerd	High Five	SSH	Definitie	900	nvt	2023	Loopt conform planning.
Vleuten-De Meern	Haarrijn	ntb	Ontwerp	686	2022	2023	Het vinden van een oplossing voor het stikstofprobleem en het produceren van de nodige nieuwe berekeningen in de Aerius tool hebben meer tijd gevraagd. Thuiswerken in coronatijd zorgt ervoor dat afstemming binnen complexe projecten en vraagstukken meer tijd in beslag neemt. Met het in beeld hebben van de oplossing voor het stikstofprobleem is tevens de planning herrijkt. De nu voorliggende planning lijkt ons het meest realistisch, ook gezien de te verwachten proceduretijd van de besluitvorming van het bestemmingsplan.
West	Cartesiusdriehoek, fase 1	Keystone	Voorbereiding	322	2021	2021	Loopt conform planning.
West	Cartesiusdriehoek, fase 2-6	MRP / Ballast Nedam	Ontwerp	2.502	2021	2021	Loopt conform planning.
West	Thomas a Kempisplantsoen	Mitros/Portaal	Definitie	370	2023	2023	Loopt conform planning.
Zuidwest	Heycopstraat 41, woningbouw locatie Intertaste	CBRE/Mitros	Uitvoering	416	2021	2021	Loopt conform planning.
Zuidwest	Krachtstation en wisselstrook herontwikkeling	Krachtstation Beheer B.V.	Definitie	242	2023	2023	Loopt conform planning.

MGP Ruimte voor Groen uitvoeringsprogramma 2021 - 2025

jaar/ project	2021	reserve 2021	prog. derden 2021	2022	prog. derden 2022	2023	2024	2025	toelichting project	resultaat 2021
Groene straten										
Groene Lint Overvecht	€ 200.000	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ -	€ -	Samen met bewoners ontwikkelen van een groen lint in Overvecht met aansluiting op het Noorderpark	Samen met bewoners plannen verder brengen en de eerste ideeën tot uitvoering brengen
Groene ommetjes	€ 350.000	€ -	€ 850.000	€ 350.000	€ 800.000	€ 450.000	€ 500.000	€ 500.000	Ontwikkelen aangename groene routes door Utrecht	Diverse ommetjes in aanleg
Extra bomen in de stad, incl. Tiny Forest	€ 300.000	€ -	€ 160.000	€ 250.000	€ -	€ 250.000	€ 250.000	€ 350.000	Streven naar 250 bomen per jaar erbij in de stad	Streven naar elk jaar ruim 250 bomen erbij en laatste Tiny Forest aangelegd
Totaal Groene straten	**€ 850.000**	**€ -**	**€ 1.210.000**	**€ 800.000**	**€ 1.000.000**	**€ 900.000**	**€ 750.000**	**€ 850.000**		
Groenblauwe routes										
Vechtzone	€ 60.000	€ -	€ 37.000	€ 150.000	€ -	€ 150.000	€ 200.000	€ -	Verbeteren van de groenblauwe structuur door verbeteren en toevoegen van openbare ruimte als route de stad in	Afronden definitief ontwerp vergroening Vechtoever westzijde ten zuiden van de Rode Brug, versterken ecologische oevers voorheen Zandpad, aanleg van extra groen en opwaarderen bestaand groen Fortlaan
Vaartse Rijn en Biltse Grift	€ -	€ -	€ -	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ -	Versterken groenblauwe routes	Planvorming en uitvoering meeliften investering snelfietsroute langs Vaartse Rijn en Biltse Grift
Kromme Rijnzone	€ 20.000	€ -	€ -	€ 250.000	€ -	€ 200.000	€ 300.000	€ -	Versterken van de groenblauwe structuur door toevoegen openbare ruimte langs de Kromme Rijn	Herinrichting rondom P. Baancentrum, vergroten oeverzone rondom Mytylschool
Amsterdam Rijnkanaal / Rondje Stadseiland	€ 580.000	€ 550.000	€ -	€ 250.000	€ -	€ 150.000	€ 250.000	€ 300.000	Herinrichten oevers Amsterdam Rijnkanaal conform de Visie Parkzone ARK, vervolg uitwerking Rondje Stadseiland	Joh. Wagenaarkade fase 1 in afronding en fase 2 en 3 gestart en integrale programmering Rondje Stadseiland op orde
Groene web, ecologische structuren	€ 200.000	€ -	€ -	€ 200.000	€ -	€ 300.000	€ 350.000	€ 350.000	Verbeteren van kennis over natuur (stadsecoloog), vrijwilligers betrekken en kleine natuurmaatregelen uitvoeren en verbeteren van biodiversiteit	Stadsecologie in alle plannen goed ingebracht, kennis samen met de stad verzameld en diverse kleinere ecopassages aangelegd en aanleg extra beplanting in de stad voor biodiversiteitsopgave
Totaal Groenblauwe routes	**€ 860.000**	**€ 550.000**	**€ 37.000**	**€ 950.000**	**€ -**	**€ 800.000**	**€ 1.100.000**	**€ 650.000**		
Nieuwe parkgebieden										
Kwaliteitsverbetering en uitbreiding parken	€ 190.000	€ 225.000	€ 170.000	€ 650.000	€ 115.000	€ 500.000	€ 450.000	€ 700.000	Groen in bestaande parkgebieden uitbreiden en/of verbeteren en onderzoek naar nieuwe parkgebieden	Verbeteringen Park Oog in Al en Nifterlakepark afgerond, Park Kasteeltuin Nijevelt en Malieblad in uitvoering. Samen met bewoners en andere betrokkenen planvorming voor verbetering van het Julianapark, Binnenhavenpark Werkspoorkwartier,Wilhelminapark en Moreelsepark.
Totaal Nieuwe parkgebieden	**€ 190.000**	**€ 225.000**	**€ 170.000**	**€ 650.000**	**€ 115.000**	**€ 500.000**	**€ 450.000**	**€ 700.000**		
Groene Scheggen										
Lunettenpark (Maarschalkerweerd)	€ 100.000		€ -	€ 150.000		€ -	€ 200.000		Groene agenda voor Maarschalkerweerd. Betere dooradering als groene ruimte en groene routes en klimaatbestendiger	Diverse kleinere vergroeningsprojecten in uitvoering. Aansluiten op gerealiseerde route rondom de Lunetten
Landschapspark Oud Zuijlen	€ 50.000	€ -	€ -	€ 200.000	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	Verbeteren van de ecologische, recreatieve en cultuurhistorische kwaliteiten van dit bijzondere gebied	Beheervisie afronden en eerste projecten uitvoeren. Voorbereiden mogelijke boomfeestdag 2022
Totaal Groene Scheggen	**€ 150.000**	**€ -**	**€ -**	**€ 350.000**	**€ -**	**€ 200.000**	**€ 400.000**	**€ 200.000**		
Groen om de stad										
Aanvulling visie Vechten Amelisweerd Rhijnauwen	€ 50.000	€ -	€ -	€ 50.000	€ -	€ 50.000	€ 150.000	€ 50.000	Herijken en aanvullen van de Toekomstvisie Landgoederen Amelisweerd en samen met provincie gebiedsopgave verder uitwerken	Op diverse onderwerpen visie aanvullen gezien de blijvende grote recreatieve druk op de landgoederen en borgen in bredere gebiedsopgave
Projecten groen om de stad	€ 50.000	€ -	€ -	€ 100.000	€ -	€ 383.000	€ -	€ -	Als onderdeel van de Ruimtelijke strategie van de regio plan voor recreatie en groen tot 2040	In 2019 is een eerste verkenning opgesteld, in 2020/2021 wordt die vertaald in opgaven, prioritering en model voor realisatie voor vergroenen regio
Totaal Groen om de stad	**€ 100.000**	**€ -**	**€ -**	**€ 150.000**	**€ -**	**€ 433.000**	**€ 150.000**	**€ 50.000**		
Beleidsuitwerking										
Beleidsuitwerking schaalsprong RSU	€ 325.000	€ -	€ -	€ 100.000	€ -	€ 50.000	€ -	€ -	Voor de opgave gelijke tred rood en groen ligt er een grote groenopgave die binnen een aantal strategieën uitgewerkt moet worden	De vijf hoofdkoersen voor vergroening van de stad uitgewerkt in scenario's met bijbehorende analyses
Beleidsuitwerking nieuwe opgaven	€ 200.000	€ -	€ -	€ 200.000	€ -	€ 150.000	€ 200.000	€ 200.000	Programmering op orde en nieuwe kansen voor vergroening in beeld	Adviezen uitbrengen over nieuwe opgaven, in beeld brengen van en inspelen op kansen uit de stad, bijvoorbeeld met een gedetailleerde kaart met groenstructuren en kansen voor de stedelijke vergroeningsopgave
Beleidsuitwerking Groen, Natuur en Bomen	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 50.000	Naar aanleiding van herplantplicht zowel regelgeving als ruimtelijke condities ontwikkelen	Beleidsmatige uitwerking van groen/ natuur en bomenbeleid in alle plannen goed opgenomen en in werking
Totaal Beleidsuitwerking	**€ 585.000**	**€ -**	**€ -**	**€ 300.000**	**€ -**	**€ 200.000**	**€ 200.000**	**€ 250.000**		
Programmasturing en beleidsondersteuning										
Programmasturing en communicatie	€ 450.000	€ -	€ 15.000	€ 450.000	€ -	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000	Aansturing van de diverse projecten en de opgave als geheel	Gerealiseerd groenprogramma 2021
Beleidsondersteuning en wettelijke taken	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000	€ -	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	Op orde houden beleidsondersteuning, uitvoering wettelijke taken	Alle beleidsondersteuning en alle inbreng in gebiedsteams en ontwikkelopgaven geleverd
Totaal Aansturing uitvoeringsprogramma Groen	**€ 750.000**	**€ -**	**€ 15.000**	**€ 750.000**	**€ -**	**€ 750.000**	**€ 750.000**	**€ 750.000**		
Overig										
Europese samenwerking en verbetering toegankelijkheid	€ 5.000	€ 88.000							Europese samenwerking en verbetering van toegankelijkheid van groene routes in samenspraak met bewoners	gerealiseerde verbeteringen in toegankelijkheid
Totaal Overig	**€ 5.000**	**€ 88.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**		

Totaal	€ 3.490.000	€ 863.000	€ 1.432.000	€ 3.700.000	€ 1.115.000	€ 3.583.000	€ 3.600.000	€ 3.200.000
Bedrag overprogrammering	€ 422.000							
Percentage overprogrammering	14%							
totaal reserve beschikbaar		€ 1.063.000						
Beschikbaar programmabegroting P2.2.1	€ 3.068.000			€ 3.068.000		€ 3.068.000	€ 3.068.000	€ 3.068.000
beschikbaar +14% overprogrammering	€ 3.497.520			€ 3.612.000		€ 3.612.000	€ 3.612.000	€ 3.612.000

Aanleiding
De grondexploitatie Stationsgebied (fase 1) loopt eind 2023 af, en daarmee loopt ook de bijbehorende programmatabel Stationsgebied op zijn eind. Het programma van een aantal projecten moet nog definitief worden vastgesteld. Zoals o.a. aangekondigd in Programmabegroting 2020, maken we in MPR 2021 reeds de balans op.

Wat is de programmatabel Stationsgebied?
De programmatabel Stationsgebied was onderdeel van het Referendum (2001). De programmatabel geeft de netto toevoeging van functies aan in het Stationsgebied. Dit betekent dat er saldering plaatsvindt van de sloop en transformatie van bestaande vierkante meters, sinds de start van de tabel. Daarnaast bestaat het uit een door de gemeenteraad vastgesteld programmatisch kader dat de maximaal toegestane volumes aangeeft op verschillende functies in het Stationsgebied (fase 1).

Op enkele programmaonderdelen in de tabel is in de loop der jaren ruimte ontstaan. Dit heeft twee oorzaken. Allereerst heeft de scopewijziging van het Stationsgebied hiervoor gezorgd. Bij het vaststellen van het Structuurplan (2006) is het programmatisch kader uit het Masterplan (2003) leidend geweest maar is de scope van het Stationsgebied gewijzigd. Hierdoor zijn planonderdelen (zoals Jaarbeursterrein en Westplein) komen te vervallen maar dit is niet volledig gecorrigeerd in de programmatabel. Als gevolg hiervan is er een overschot aan woonprogramma in de tabel aanwezig. Dit overschot wordt echter opgevangen door het vastgestelde programma in Omgevingsvisie Beurskwartier & Lombokplein (2017). De tweede oorzaak komt door uitbreiding van het programmatisch kader door de jaren heen. Het programmatisch kader (het maximaal toegestane programma voor verschillende functies) is uitgebreid op basis van voorgenomen plannen. Door het uiteindelijk vervallen van enkele projecten, zoals de Bieb++ en Casino, en het niet afboeken van de volumes is ook ruimte ontstaan op enkele programmaonderdelen in de programmatabel.

Na de vaststelling van het Structuurplan is jaarlijks aan de gemeenteraad gerapporteerd over de programmatabel Stationsgebied via de Bestuursrapportage en MPSO. Sinds 2017 is het maximaal toegestane programma ongewijzigd gebleven. In de programmabegroting 2020 is voor het laatst de stand van zaken benoemd op het maximaal toegestane programma.

Huidige stand
Het door de gemeenteraad vastgestelde programmatisch kader geeft de maximaal toegestane volumes aan voor verschillende functies in het Stationsgebied (fase 1). Met de huidige stand van de programmatabel worden de volumes voor de functies wonen, retail, leisure, cultuur en horeca niet overschreden (zie tabel). Het hotelprogramma en kantoorprogramma overschrijden het vastgestelde programmatisch kader wel. De overschrijding van het kantoorprogramma is te verklaren door de omzetting van een retail functie naar kantoorfunctie voor pand Rijnkade 5. Deze overschrijding is aangekondigd bij de Raadsbrief van 17 november 2020. De overschrijding van het hotelprogramma is het gevolg van het omzetten van 14 woningen in het Noordgebouw naar ‘short-stay’, deze categorie behoort onder het hotelprogramma.

Ontwikkelingen in en rond het Stationsgebied in de toekomst
De grondexploitatie Stationsgebied wordt eind 2023 afgesloten. Tegen die tijd is de programmatabel ruim 20 jaar oud en zijn de meeste projecten gerealiseerd en de resterende projecten zijn in aanbouw of vergevorderd in planontwikkeling. De huidige stand van de programmatabel laat zien dat er in de periode van het Referendum in 2001 tot nu veel en een divers programma (netto) is toegevoegd in het Stationsgebied.

De projecten uit de programmatabel die nog uitwerking behoeven, zijn het Jaarbeurspleingebouw, De Knoop fase 2 en fase 3 en de Oude Daalstraat. Voor deze projecten is het beoogde programma grotendeels bekend vanwege de aanwezigheid van vastgestelde bestemmingsplannen, overeenkomsten of raadsbesluiten en deze programma’s zijn als zodanig opgenomen in de programmatabel. Daarnaast is er nog een restontwikkeling van NS Vastgoed waar nog een locatie voor moet worden gevonden. Indien er in de toekomst nog grote wijzigingen zich voordoen ten aanzien van deze laatste projecten, zal de raad hierover via de reguliere vaststellingsprocedures (zoals bestemmingsplan vaststellen) worden geïnformeerd. En er zal dus niet meer afzonderlijk worden gerapporteerd over de programmatabel Stationsgebied.

Het Stationsgebied is nooit af. Ook na het afsluiten van de grondexploitatie Stationsgebied en het afronden van de programmatabel Stationsgebied zullen er nieuwe initiatieven langskomen waarover een afweging moet worden gemaakt. Enkele mogelijke toekomstige private initiatieven zijn al in beeld zoals bv het Beatrixgebouw. Deze initiatieven zullen in de toekomst ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd en meegaan in de Ruimtebrede rapportage op vastgoedontwikkelingen in het MPR.

De programmering voor 'fase 2' is separaat door de gemeenteraad vastgesteld met de Omgevingsvisie Beurskwartier & Lombokplein. Deze projecten worden meegenomen in de reguliere financiële cyclus van begroten en verantwoorden. Daarnaast vergt ook het Masterplan Jaarbeurs (2019) nog de nodige (programmatische) uitwerking en dit zal t.z.t aan de raad worden voorgelegd.

Actuele stand Programmatabel Stationsgebied

PROGRAMMATABEL	Wonen aantallen	Kantoren m2 b.v.o.	Retail m2 v.v.o.	Leisure m2 b.v.o.	Cultuur m2 b.v.o.	Horeca m2 b.v.o.	Hotel m2 b.v.o.
Totaal gerealiseerd	589	89.553	39.532	29.384	15.517	2.863	22.671
Totaal in aanbouw	983	60.833	-5.297	1.328	3.238	3.175	13.600
Jaarbeurspleingebouw		44.200	1.900			1.400	
De Knoop fase 3	70	14.000	500			500	
De Knoop fase 2		40.000					
Oude Daalstraat	39		600				
Restant NSV (locatie n.t.b.)		10.058					
Totaal gepland	109	108.258	3.000	0	0	1.900	0
TOTALE TOEVOEGING	**1.681**	**258.644**	**37.235**	**30.712**	**18.755**	**7.938**	**36.271**
Programmatisch kader	**2.229**	**251.714**	**47.500**	**70.000**	**37.500**	**12.515**	**34.450**
Verschil	548	-6.930	10.265	39.288	18.745	4.577	-1.821

Relatie actualisatie MPB 2021 met eerste bestuursrapportage

Investeringen
Niet voor alle geprogrammeerde en lopende projecten zijn de budgetten al vrijgegeven door de raad. De budgetten zullen worden aangevraagd in de programmabegroting van het jaar waarin het project gaat starten. Voor lopende projecten of projecten waarvan de uitvoering start in 2021 vragen we de kredieten vrij bij de 1e bestuursrapportage die tegelijkertijd met dit MPR wordt aangeboden. Voor de categorie B-investeringen worden de kredieten middels een apart raadsvoorstel vrij gevraagd.
In de tabellen hieronder is weergegeven welke kredieten worden vrij gevraagd in de 1e Bestuursrapportage 2021 (1e Berap). Daarnaast is opgenomen aan welke projecten in de investeringsstaat de bedragen worden toegevoegd. Voor de projecten die nog niet in 2021 starten is een inschatting gemaakt van het moment waarop we verwachten te starten met het project en op basis daarvan aangegeven in welk document we verwachten het krediet vrij zullen vragen. Op basis van de jaarlijkse bijstelling van de programmering MPB kan dit wijzigen.
De kredieten voor de projecten moeten voor een deel dus nog vrij gevraagd worden, maar de in de tabel van bijlage 1 bij het MPR zijn de totale kostenramingen opgenomen voor de projecten (dus zowel krediet dat is vrij gevraagd als krediet dat nog niet is vrij gevraagd) waarin de totale kostenramingen per project zijn opgenomen.

1. Kredieten inpassen knelpunten en investeringswensen

Inpassen knelpunten en investeringswensen	Bedrag	Moment van autorisatie	toelichting
Knelpunten lopende projecten			
Voorrangsplein't Goylaan	€ 75.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan 't Goylaan
Bewegwijzering	€ 125.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan verkeersmanagement
Mitigerende maatregelen uitvoering Vondellaan/Ledig Erf	€ 1.065.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan project Vondellaan.
Bijdrage ontsluiting Fort de Gagel	€ 185.000	1e Berap 2021	Nieuw project
Plankosten ring t/m 2022	€ 400.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan project gemeentelijke inzet Ring Utrecht
Mobiliteitsplan	€ 300.000	Wijziging begroting MPB 2021	Budget wordt toegevoegd aan wettelijke- en reguliere taken*
Programmering nieuwe investeringen			
Aanvullend sparen voor As Votulast	€ 300.000	Programma-begroting 2023	Uitvoering start op z'n vroegst in 2023. Toevoegen aan project As Votulast
Motie herstel Waterlinieweg/ Opaalweg Amethistweg	€ 300.000	Programma-begroting 2022	Toevoegen aan project Schaalsprong fiets
Toegankelijkheid bushaltes	€ 250.000	Programma-begroting 2022	Toevoegen aan project toegankelijke bushaltes
Deelmobiliteit	€ 300.000	Programma-begroting 2022	Toevoegen aan project mobiliteitsmanagement
Pilot speedpedelec	€ 400.000	Programma-begroting 2022	Toevoegen aan project schaalsprong fiets
Goederenvervoer	€ 100.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan project Goederenvervoer**
Gemeentelijke bijdrage aan bestuurlijke afspraak			
Gemeentelijke bijdrage KTA	€ 2.730.000	Programma-begroting 2022	Betreft bijdrage voor de jaren 2022 tm 2024 Toevoegen aan mobiliteitsmanagement
Bijdrage U-Ned no regretmaatregelen	€ 9.405.932	Divers	Zie uitsplitsing No regret
Totaal knelpunten en investeringswensen	€ 15.935.932		

*De herprogrammering voor de afronding van het mobiliteitsplan (0,3 miljoen euro) wordt verwerkt door de lasten op het budget voor wettelijke reguliere taken in 2021 incidenteel te verhogen en dit te dekken door een eenmalige onttrekking uit de reserve bereikbaarheid 2021.

**In de programmabegroting 2021 is besloten om voor het jaar 2021 0,150 miljoen euro te programmeren in het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB). Daarnaast programmeren we in het MPB 2021 0,1 miljoen euro voor goederenvervoer. Van het krediet wordt een bedrag van 0,162 miljoen euro besteed aan de inzet voor beleidscapaciteit. Dit budget verwerken we door de lasten op het budget voor wettelijke reguliere en wettelijke taken te verhogen en dit te dekken door een eenmalige onttrekking uit de reserve Bereikbaarheid 2021. Per saldo voegen we 0,088 miljoen euro aan het investeringsbudget toe.

2. Kredieten No regretmaatregelen UNed

Bij de grote investeringsbedragen wordt eerst 30% van het krediet vrij gevraagd en bij de volgende fase in het UPP het resterende bedrag.

Herprogrammering No-regret	GU bijdrage	Provinciale bijdrage	Totaal	Autorisatie
Fietsmaatregelen om de Zuid				
Fietsroute richting Lunetten (inclusief provinciale subsidie)	€ 3.467.812	€ 1.380.588	€ 4.848.400	1e Berap 2021 30% van het krediet
Fietsmaatregelen rond Ledig Erf en Station Vaartsche Rijn	€ 1.621.300		€ 1.621.300	Programma-begroting 2024
Fietsmaatregelen Utrecht USP		€ 379.000	€ 379.000	Programma-begroting 2025
Subtotaal Fietsmaatregelen om de Zuid	€ 5.089.112	€ 1.759.588	€ 6.848.700	
Fietsmaatregelen om de Noord				
fietsstraat A Numankade tussen FC Donder en Jan van Galenstraat	€ 140.000		€ 140.000	Programma-begroting 2022
fietsstraat Menno Coehoorn, 's Gravesande en Joh. de Bekastraat	€ 860.000		€ 860.000	1e Berap 2021
Adelaarstraat (2e fase As Votulast)	€ 2.000.000		€ 2.000.000	Programma-begroting 2022 toevoegen aan As Votulast
fietsstraat Herenweg + kruising A'damsestraatweg	€ 588.820		€ 588.820	Programma-begroting 2023
Subtotaal Fietsmaatregelen om de Noord	€ 3.588.820	€ 0	€ 3.588.820	
HOV- MWKZ / Europalaan Zuid (provinciale subsidie)		€ 7.160.000	€ 7.160.000	1e Berap 2021- nieuw project- 30% van het krediet
OV- verbinding Overvecht USP (provinciale subsidie)		€ 6.350.000	€ 6.350.000	1e Berap 2021- nieuw project - 30% van het krediet
Variantenstudies en programmabijdrage No-regret*	€ 728.000		€ 728.000	Budget wordt toegevoegd aan wettelijke- en reguliere taken*
Totaal gemeentelijke bijdrage no regretmaatregelen	€ 9.405.932	€ 15.269.588	€ 24.675.520	

*De herprogrammering vanuit No-regret voor programmakosten en variantenstudie (0,728 miljoen euro) wordt verwerkt door de lasten op het budget voor wettelijke reguliere taken in 2021 incidenteel te verhogen en dit te dekken door een eenmalige onttrekking uit de reserve bereikbaarheid 2021.

3. Verhogen kredieten in verband met bijdragen van derden

Omschrijving	bedrag	Moment van autorisatie	Toelichting
Stimuleringsregeling verkeersveiligheid	€ 1.447.000	1e Berap 2021	Een bedrag van 0,301 miljoen euro toevoegen aan Moldaudreef, restant actieplan verkeersveiligheid
Budget allonge Uithfolijn tbv Padualaan en afkoop zakelijke rechten	€ 511.000	1e Berap 2021	0,4 miljoen euro toevoegen aan nieuwe fietsroute Rijnsweerd Noord. Afkoop zakelijke rechten niet in inv. Staat verwerken
OV-doorstroming	€ 1.906.000	1e Berap 2021	1e Berap 2021- nieuw project
Vechtroute	€ 1.000.000	1e Berap 2021	1e Berap 2021- toevoegen aan Vechtroute
Busbaan Dichterswijk Nelson Mandelabrug	€ 2.000.000	NVT	Krediet is al vrij gegeven. Betreft versnelde afschrijving brugdek Apart beslispunt in raadsvoorstel bij MPB.
Locomotiefstraat- aanvullend krediet provincie	€ 5.600.000	1e Berap 2021	1e Berap 2021- toevoegen aan project onderdoorgang Locomotiefstraat
Proof of concept	€ 306.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan verkeersmanagement- (opgenomen bij inpassen knelpunten- totaal 1,730 miljoen euro)
Slimme kruisingen	€ 1.299.000	1e Berap 2021	Toevoegen aan verkeersmanagement- (opgenomen bij inpassen knelpunten- totaal 1,730 miljoen euro)
Elektrisch Vervoer	€ 215.000	1e Berap 2021	Toevoegen Aanpak Luchtkwaliteit
Provinciale bijdragen No regretmaatregelen	€ 15.269.588	divers- zie uitsplitsing tabel No- regret	zie uitsplitsing tabel No-regret Hierboven

<u>Bijdrage voor het opheffen van parkeerplaatsen op de Mariaplaats</u>

Vanuit het MPB wordt jaarlijks een bijdrage van 0,053 miljoen euro gedaan aan de parkeerexploitatie in verband met het opheffen van parkeerplaatsen op de Mariaplaats. Tot nu toe is dat zo verwerkt dat we jaarlijks een onttrekking doen uit de reserve Bereikbaarheid en deze bijdrage op de parkeerexploitatieboeken. Het is administratief eenvoudiger als we de bijdrage verwerken door het budget over te hevelen. Daarom verlagen we gedurende de resterende jaren dat we deze bijdrage nog moeten doen (2021 t/m 2024) jaarlijks het budget op het product “auto” met 0,053 miljoen euro en het budget van de parkeerexploitatie verhogen we met hetzelfde bedrag.

Bijlage: Parkeergegevens per rayon

Zone	Parkeer Rayon nummer	Parkeerrayon naam	Aantal parkeer-plaatsen	2% van aantal parkeer-plaatsen	Doel fiets	Doel groen	Doel spelen	Doel trottoir	Benut van 2%	Resterend
Zone A1	1.100	Wijk C	187	3	3				3	0
	1.102	Janskerkhof vergunninghouders	296	6	2			4	6	0
	1.200	Janskerkhof automaten	513	10	6	4			10	0
	2.100	Nieuwegracht automaten	341	7	4		2	1	7	0
	2.101	Nieuwegracht vergunninghouders	184	4			1	0	1	3
	2.102	Springweg vergunninghouders	183	4	4				4	0
	2.200	Springweg automaten	332	7	7				7	0
Totaal A1			**2036**	**41**	**26**	**4**	**3**	**5**	**38**	**3**
Zone A2	3.100	Oudwijk	1076	22	6			2	8	14
	3.200	Watervogelbuurt	454	9	1				1	8
	3.300	Hendrik Tollensstraat e.o.	230	5		4			4	1
	3.400	Dichterswijk-oost	322	6		5			5	1
	4.100	Buiten Wittevrouwen	1327	27	7	3			10	17
	4.600	Hooch Boulandt	798	16	6	4			10	6
	5.100	Hagelbuurt	53	1					0	1
	5.200	Nieuw Engeland	1043	21	8				8	13
	5.300	Lombok	1760	35	21	6			27	8
	5.400	Leidseweg e.o.	430	9		2			2	7
	8.100	Vogelenbuurt	1556	31	11	3			14	17
	8.200	Wittevrouwen	1722	34	13		0	1	14	20
	9.100	Jaarbeursplein e.o.	74	1					0	1
	9.112	Smakkelaarsveld	16	1					0	1
	9.200	Knipstraat	26	1					0	1
	8.300	Pijlsweerd	930	19	2				2	17
Totaal A2			**11817**	**238**	**75**	**27**	**0**	**3**	**105**	**133**
Zone B1	1.111	Amsterdamsestraatweg (winkelgebied)	77	2	1				1	1
	6.100	Oudwijk Noord	937	19	3				3	16
	6.200	Schildersbuurt	2081	42	7	3	2	2	14	28
	6.300	Abstede	823	16	1				1	15
	6.400	Rivierenwijk	1053	21		4			4	17
	6.500	Rubenslaan e.o.	374	7					0	7
	6.600	Oude Houtensepad	79	2					0	2
	7.100	Pijlsweerd Noord	922	18	6				6	12
	7.200	Tuinwijk Noord	1908	38	1			2	3	35
	7.300	Zeeheldenbuurt	1483	30	1	4			5	25
	7.600	Tuindorp Oost	1733	35	1				1	34
	7.700	Tuindorp	1317	26		5			5	21
	7.800	Tuindorp Noord	1016	20					0	20
	10.100	Nieuw Welgelegen	187	4					0	4
	10.200	Nieuw Welgelegen West	389	8					0	8
	11.100	Welgelegen	347	7					0	7
	12.100	2e Daalsebuurt	1166	23	7	2			9	14
	12.200	Ondiep	225	5	0				0	5
	13.100	Laan van Nieuw Guinea	901	18	4	2			6	12
	14.100	Majellapark	562	11	3	2			5	6
	15.100	Lodewijk Napoleonplantsoen	314	6		2			2	4
	116.100	Rotsoord-Tolsteeg	939	19					0	19
	116.200	Smaragdplein winkelgebied	191	4						4
	116.300	Hoograven	540	11						11
	117.100	Europalaan Noord	134	3					0	3
	118.100	Oog in Al	147	3						3
	120.100	Voordorp	290	6						6
	121.100	Rijnsweerd Zuid	1192	24	4				4	20
	130.100	Leidsche Rijn Centrum	264	5					0	5
	131.100	Leidsche Rijn Centrum kernwinkelgebied	86	2					0	2
Totaal B1			**21677**	**435**	**39**	**24**	**2**	**4**	**69**	**366**
Totaal			**35530**	**714**	**140**	**55**	**5**	**12**	**212**	**502**

Situatie per 1 april 2021: In de kolommen met benutte parkeerplaatsen staan zowel de reeds opgeheven én aangevraagde parkeerplaatsen in het kader van de 2% regeling.

Toelichting 2% regeling voor MPB

Met de procedure opheffen parkeerplaatsen gefiscaliseerd gebied wordt het mogelijk gemaakt een klein aantal parkeerplaatsen, maximaal 1 à 2 per keer, op te heffen voor voorzieningen die de leefbaarheid in een buurt vergroten. Het gaat hier om aanvragen ten behoeve van fietsklemmen, fietstrommels, speelvoorzieningen van kinderen, verbreden van het trottoir en het toevoegen van groen zoals gras, bomen en plantenbakken. Tot maximaal 2% van het totaal aantal reguliere parkeerplaatsen in een parkeerrayon mag opgeheven worden zonder dat hier fysieke of financiële compensatie tegenover staat. Afgesproken is jaarlijks met de actualisatie van het Meerjarenprogramma Bereikbaarheid een geactualiseerd overzicht mee te sturen.

Wijziging gebiedsindeling invoeren betaald parkeren

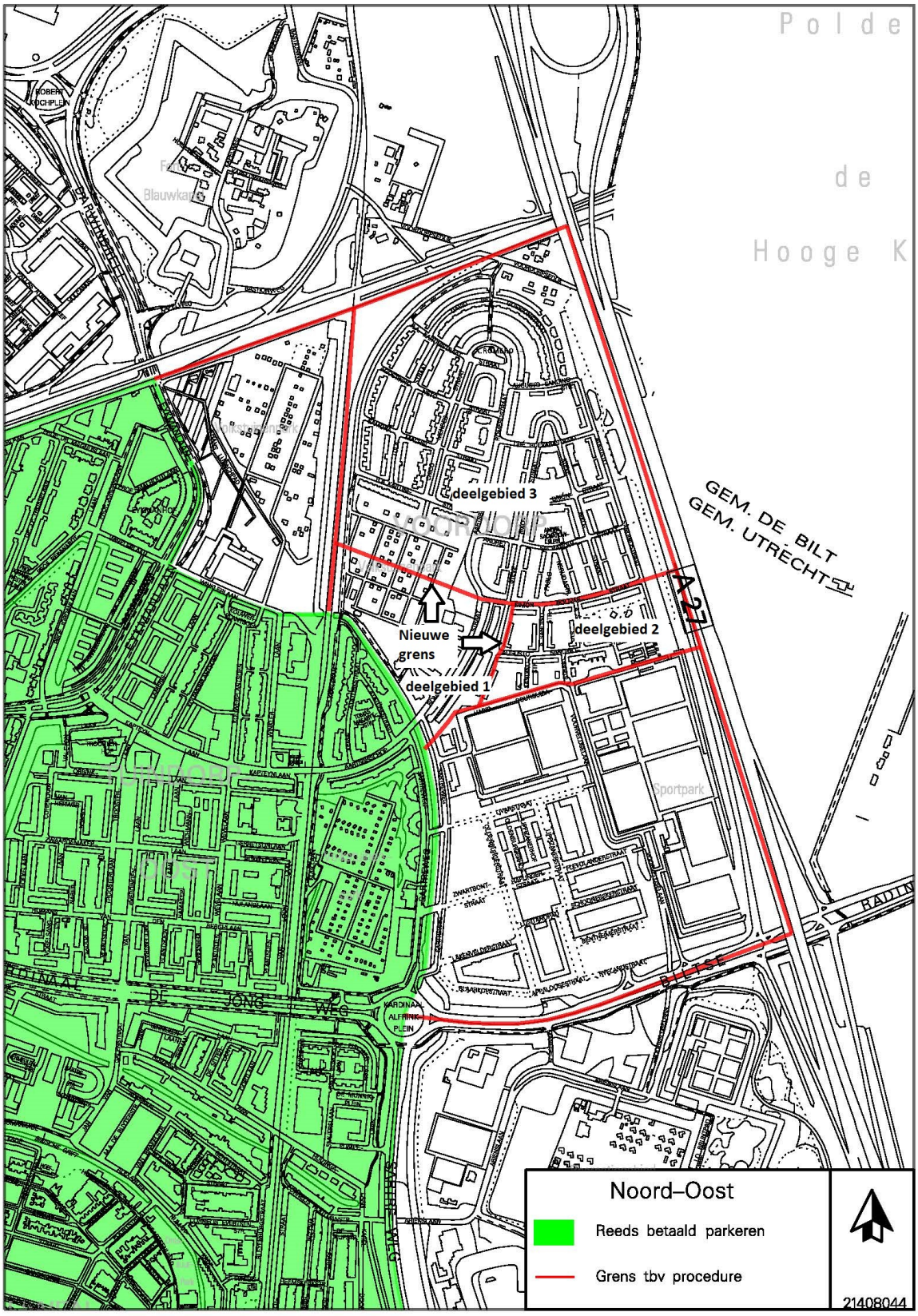
Inleiding

Binnen een gebied zijn soms grote verschillen in parkeerdruk, ondanks dat er gemiddeld een hoge parkeerdruk is. Sommige straten hebben veel overlast van (fout) geparkeerde auto's en in hetzelfde gebied hebben andere straten minder overlast. Bewoners uit straten met veel overlast hebben regelmatig de wens voor het invoeren van betaald parkeren. Met het aanpassen van de gebiedsindeling Noordoost kan de parkeeroverlast worden aangepakt waar die daadwerkelijk wordt ervaren. Het aangepaste gebied is getoetst aan de kaders van de procedure invoering betaald parkeren en ook op een goede zichtbaarheid en uitvoerbaarheid op straat.

Noordoost

Bewoners uit de Aartsbisschop Romerostraat en omgeving (deelgebied 1) ervaren veel parkeeroverlast en hebben verzocht om betaald parkeren in te voeren. Op basis van signalen van parkeeroverlast en na gesprekken met bewoners is de nieuwe gebiedsindeling bepaald. Het gebied sluit aan op bestaand betaald parkeren gebied en is ook op straat goed in te richten. Het zal voor automobilisten voldoende duidelijk zijn wanneer zij betaald parkeren gebied in- en uitrijden.

Als in deelgebied 1 betaald parkeren wordt ingevoerd schuift de parkeeroverlast op. Door de bewoners in deelgebied 2, tegelijkertijd met deelgebied 1, naar hun mening te vragen over betaald parkeren kan voorkomen worden dat ze lang parkeeroverlast ervaren. Vervolgens wordt met bewoners in deelgebied 3 verkend of ook daar de wens is om de procedure invoering betaald parkeren op te starten.

Polde
de
Hooge K
deelgebied 3
deelgebied 2
deelgebied 1
Nieuwe
grens
GEM. DE BILT
GEM. UTRECHT
A27
Sportpark
DE JONG WEG
Noord–Oost
Reeds betaald parkeren
Grens tbv procedure
21408044

Leeswijzer: programmering en autorisatie investeringen Meerjarenperspectief Ruimte (paragraaf 6.2 investeringsimpuls RSU en 6.3 programma Mobiliteit)

In het Meerjarenperspectief Ruimte vindt de jaarlijkse bijstelling van de programmering in het ruimtelijk domein plaats. Het bevat de (her)programmering van de beschikbare financiële ruimte binnen de dekkingsbronnen investeringsimpuls RSU, de grondexploitaties, erfpacht en het meerjaren programma bereikbaarheid (MPB). De door de raad vastgestelde bestedingskaders bij deze dekkingsbronnen zijn leidend bij de investeringsvoorstellen. In deze leeswijzer lichten wij het besluitvormingsproces in de planning-en controlcyclus toe (programmering, actualisatie, autorisatie budgetten) voor de onderdelen investeringsimpuls RSU en het programma mobiliteit.

MPR onderdeel Programmering investeringsimpuls RSU (paragraaf 6.2).

Met het vaststellen van de Voorjaarsnota stemt de Raad in met de programmering van nieuwe investeringsvoorstellen in het kader van de RSU.

MPR
Bij het MPR wordt jaarlijks per project gerapporteerd over de voortgang en geprognosticeerde eindstand van de lopende investeringsprojecten investeringsimpuls RSU. Wanneer er op basis van de actuele stand financiële ruimte beschikbaar is, wordt bij het MPR een voorstel voor herprogrammering gedaan. In het raadsvoorstel MPR en in het MPR zelf worden de belangrijkste bijstellingen inhoudelijk toegelicht. Met het vaststellen van de bijlage ‘Programmering Investeringsimpuls RSU 2021’ stemt de Raad in met de totale actuele programmering.

Programmabegroting
In de programmabegroting en de 2e begrotingswijziging wordt het actuele kasritme van de voornoemde investeringsprojecten verwerkt. Met het vaststellen van de begroting autoriseert de raad de uitgaven voor investeringsprojecten het komend jaar. Met het vaststellen van de 2e begrotingswijzing autoriseert de raad ook het actuele kasritme op het lopend jaar.

2e bestuursrapportage
In de 2e bestuursrapportage wordt op basis van de actuele stand per 1 juli gerapporteerd over de afwijkingen in de programmering van de Investeringsimpuls RSU op het lopende jaar. Indien aan de orde worden wijzigingen in het actuele kasritme in de 3e begrotingswijziging verwerkt.

MPR onderdeel Meerjaren Programma Bereikbaarheid (MPB) (paragraaf 6.3)
De programmering van het MPB betreft de jaarlijkse bijstelling binnen de beschikbare financiële kaders. De jaarlijkse bijstelling betreft:

- Actualisatie van het kasritme van de lopende projecten: welke kasstromen verwachten we en welk budget moeten we vervolgens opnemen in de begroting vanaf het volgende jaar en verder om deze uitgaven te kunnen doen.
- Budgettair neutrale aanpassingen; het verwerken van subsidies en andere bijdragen van derden aan projecten
- Programmering van beschikbare ruimte; daarbij worden eerst acute knelpunten opgelost (vaak op bestaande projecten) en nieuwe investeringswensen geprogrammeerd.

In het MPR worden bovenstaande wijzigingen in het hoofdstuk MPB inhoudelijk toegelicht en wordt het effect op de reserve Bereikbaarheid in beeld gebracht. Daarnaast is in het hoofdstuk parkeren van het onderdeel MPB een toelichting opgenomen over de actualisatie van de parkeerbegroting.

In de investeringsstaat die jaarlijks als afzonderlijke bijlage bij de jaarrekening en de programmabegroting wordt opgenomen, wordt gerapporteerd over de voortgang van de besteding van de kredieten.

1.1 Besluitvorming over MPB

In het raadsbesluit MPR wordt voor het onderdeel MPB besloten over:

- De bijgestelde programmering van het programma bereikbaarheid in dat jaar en om de begroting op basis daarvan bij te stellen (vanaf het huidige jaar). In het raadsbesluit worden de belangrijkste aanpassingen en programmeringen tevens opgenomen.
- Overige beslispunten zoals bijvoorbeeld aanpassingen van de gehanteerde systematiek.
- De jaarlijkse actualisatie van de parkeerbegroting en wordt besloten de begroting op basis daarvan bij te stellen (vanaf het huidige jaar).
- Overige zaken die raken aan het parkeerbeleid zoals bijvoorbeeld rayon indelingen.

1.2 Vrijvragen kredieten van investeringsprojecten

De besluitvorming bij het programma bereikbaarheid betreft de programmering en er vindt geen besluitvorming plaats over het vrijgeven van de kredieten. Besluitvorming over het vrij vragen van kredieten vindt plaats bij:

a) De eerste bestuursrapportage onderdeel bijsturingsvoorstel investeringsprojecten: Voor de categorie A investeringen worden de kredieten in verband met de ophoging van de lopende projectbudgetten (projecten die al gestart zijn) en nieuwe projecten die nog in hetzelfde jaar starten vrij gevraagd.
b) De programmabegroting; paragraaf Investeringen en Onderhoud kapitaalgoederen: voor de categorie A investeringen geeft de Raad per project de kredieten vrij voor de in dat jaar te starten projecten. In de geheime bijlage is de investeringsstaat uitgesplitst naar project opgenomen.
c) Separate raadsbesluiten bij investeringen die zijn aangemerkt als categorie B; voor deze categorie worden aparte raadsbesluiten opgesteld.

Bij de besluitvorming over de A of B investeringen wordt het Het Utrechtse Plan Proces gevolgd.
Cat. A: betreffen investeringen waarover al eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden of waarover geen verdere besluitvorming vereist is omdat het project past binnen al eerder vastgesteld beleid zoals een meerjarenplanning.
Cat B: betreffen investeringen waarover de Raad nog verder wordt geïnformeerd via een raadsvoordracht voordat met het project wordt gestart. Inzet van de middelen is pas mogelijk na de raadsvoordracht.

In bijlage bij het MPR ‘Relatie actualisatie MPB 2021 met eerste bestuursrapportage 2021’ is terug te vinden welke kredieten worden vrij gevraagd bij de 1e bestuursrapportage 2021.

Adviescommissie Controle en Financiën

Dossiernummer	1802
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 mei 2021
Agendapunt	5.3
Omschrijving	Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2021
Behandelend ambtenaar	J. Bodewitz
Telefoon	030 2861054
E-mail	j.bodewitz@utrecht.nl
Datum collegebesluit	26 april 2021
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Wethouder Eerenberg
Beleidsveld	Vastgoed
Raadsadviseur (lijst)	Frank de Kok/Ruimtelijke Ontwikkeling, Vastgoed, Erfgoed/06-20011476

Geagendeerd	Vergaderdatum
Adviescommissie Controle en Financiën	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2021

Beleidsveld	Vastgoed
Organisatieonderdeel	Vastgoedorganisatie Utrecht
Opsteller	Jord Bodewitz
Kenmerk	8766900
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Ja, een of meer bijlage(n)

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed vast te stellen, waarin verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde vastgoedbeleid in het afgelopen boekjaar en vooruitgekeken wordt naar de (financiële) positie van de vastgoedportefeuille in de toekomst.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Geheimhouding

Het college heeft permanente geheimhouding opgelegd op bijlagen Accommodatielijst UVO 31-12-2020 en Overzicht Investeringen MPUV 2021, op grond van artikel 55 lid 1, artikel 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet Openbaarheid van bestuur. De raad wordt separaat gevraagd deze geheimhouding op grond van artikel 25 lid 3 Gemeentewet in de eerstvolgende raadvergadering te bekrachtigen.
De bijlagen bevatten gedetailleerde financiële gegevens over gemeentelijke panden. Openbaarmaking kan het economisch en financieel belang van de Gemeente Utrecht schaden (vanuit de aanbestedingspositie) en kan leiden tot onevenredige bevoordeling en/of benadeling van betrokken rechtspersonen en/of natuurlijke personen (vanuit de aanbestedings- en concurrentiepositie).

Samenvatting
Het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) brengt jaarlijks bij de Voorjaarsnota transparant en systematisch het beheer van de gemeentelijke vastgoedportefeuille (panden en percelen) in beeld en geeft een toekomstperspectief voor de vastgoedportefeuille. Met dit voorstel wordt gevraagd het MPUV 2021 vast te stellen.

Context
Aanleiding
Jaarlijks wordt, zoals vastgelegd in de Kaderbrief Vastgoed 2017, bij de Voorjaarsnota het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) aan de gemeenteraad aangeboden.

Juridische context
De totale vastgoedportefeuille in beheer bij de Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) is onderverdeeld in vier programma's: Vastgoed, Sport, Bereikbaarheid, Onderwijs. Het vastgoed in deze vier programma's wordt begroot en verantwoord in de administratie van de VGU. De verantwoording in dit MPUV over het gevoerde vastgoedbeleid betreft het gehele programma Vastgoed en het vastgoeddeel in de programma's Sport en
Bereikbaarheid: de verantwoording over het programma onderwijs wordt afgelegd in de Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting (en dat wordt u in het najaar aangeboden).
De VGU verleent ook diensten voor de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling en Volksgezondheid; het vastgoed hiervan wordt niet begroot en verantwoord in administratie van VGU, de lasten hiervan worden verantwoord in desbetreffende programma's.

In het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) wordt enerzijds verantwoording afgelegd over het gevoerde vastgoedbeleid in het afgelopen boekjaar 2020. Het MPUV kijkt anderzijds ook vooruit naar de (financiële) positie van de vastgoedportefeuille in de toekomst.
Daarnaast rapporteert het MPUV 2020 integraal op systeemniveau over de gehele gemeentelijk vastgoedportefeuille, in lijn met de visie op het gemeentelijke vastgoedbeleid, dat in de Kaderbrief Vastgoed 2017 is geformuleerd. Daarmee wordt het beheer van de vastgoedportefeuille (panden en percelen) transparant en systematisch in beeld gebracht.

De rapportering in het MPUV loopt in hoofdzaak langs de lijn van de 3 hoofddoelen voor het vastgoed, te weten: voldoende en optimaal gespreid vastgoed; tevredenheid van huurders en eindgebruikers; mens en milieubewust bouwen aan vastgoed (hoofdstukken 4,5 en 6).

In de Nota Kapitaal Goederen Maatschappelijk Vastgoed 2019-2023 (NKG) is bepaald dat jaarlijks een tussenrapportage over de projecten en de herijkingsmomenten via het MPUV bij de Voorjaarsnota wordt gedaan (raadsbesluit d.d. 3 oktober 2019). De voortgangsmelding lopende projecten en de bijsturing op de Nota Kapitaalgoederen is opgenomen in hoofdstuk 7 van het MPUV 2021.
Voor de investeringsprojecten die starten in het kalenderjaar 2022 wordt toelichting gegeven en autorisatie gevraagd bij de Programmabegroting 2022. Vanaf het MPUV 2022 zal dit onderdeel uitmaken van het hoofdstuk Voortgang Nota Kapitaal Goederen als een programmering voor het komende jaar.

Beoogd effect
Systematisch inzicht geven in de gemeentelijke vastgoedportefeuille, de ontwikkeling daarvan en het toekomstperspectief.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening
- 29 juni 2018 raadsbesluit Kaderbrief Vastgoed 2017
- 3 oktober 2019 raadsbesluit Nota Kapitaal Goederen Maatschappelijk Vastgoed 2019-2023 (NKG)

Beslispunten, Argument(en) en Kanttekening(en)/Risico's

Beslispunt	
1	Het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed vast te stellen, waarin verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde vastgoedbeleid in het afgelopen boekjaar en vooruitgekeken wordt naar de (financiële) positie van de vastgoedportefeuille in de toekomst.

Argumenten	
1.1	Hiermee wordt gerapporteerd over het gevoerde vastgoedbeleid in de vastgoedportefeuille in overeenstemming met de Kaderbrief Vastgoed 2017.
	Het MPUV 2020 verschaft inzicht in de positie van de vastgoedportefeuille, het te verwachten resultaat en de daarmee samenhangende financiële risico's. Conform de afspraken uit de Kaderbrief Vastgoed 2017 wordt jaarlijks het MPUV ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.
1.2	De jaarlijkse voortgangsrapportage van de Nota Kapitaal Goederen is onderdeel van het MPUV 2021.
	Door middel van de voortgangsmelding en bijsturing op de Nota Kapitaalgoederen in het MPUV wordt de raad meegenomen in aanstaande investeringsplannen. In het MPUV wordt teruggeblikt op de voortgang van de lopende investeringsprojecten uit de Nota Kapitaal Goederen en een update gegeven voor de vervangings- en uitbreidingsinvesteringsprojecten over de periode 2021 tot en met 2024.
1.3	Het beheer van de vastgoedportefeuille wordt transparant en systematisch in beeld gebracht.
	Door een integraal en systematisch beeld van de ontwikkeling en het toekomstperspectief van de vastgoedportefeuille te geven wordt de controletaak van de gemeenteraad ondersteund.

Financiën
Geen zelfstandige financiële consequenties op basis van dit voorstel.

Vervolg
Programmabegroting 2022: de autorisaties voor investeringsprojecten in het maatschappelijk vastgoed die starten in het kalenderjaar 2022 vinden plaats bij de vaststelling van de Programmabegroting 2022.

Participatie
Er heeft over dit voorstel geen participatie plaats gevonden.

Communicatie
Er is over dit voorstel geen specifieke communicatie gepland.

Niet-Referendabel
Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft dat betrekking heef op de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening tot raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlage(n)
Bijlagen besluitvorming:
- Rapport Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2021
- GEHEIM: Accommodatielijst UVO 31-12-2020
- GEHEIM: Overzicht Investeringen MPUV 2021

Bijlagen informatief
-

Vastgoedorganisatie Utrecht

Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed 2021

Gemeente Utrecht

Makelpunt-Utrecht.nl

Colofon

Uitgave

Integraal Portefeuillemanagement
Vastgoedorganisatie Utrecht
Gemeente Utrecht
030 - 286 00 00
info@utrecht.nl

In opdracht van

Afdeling Vastgoedorganisatie Utrecht
Gemeente Utrecht

Internet

www.utrecht.nl

Rapportage

Jord Bodewitz
Demian Keetelaar
Annemieke Lübbert
Erik van Barneveld
Stefanie Smith

Inhoud

Samenvatting MPUV 2021		**7**
1	**Inleiding**	**9**
1.1	Vastgoedportefeuille Vastgoedorganisatie Utrecht	9
1.2	MPUV/Nota Kapitaal Goederen	9
1.3	Samenhang MPUV/Jaarstukken	10
1.4	Bestuurlijk: leeswijzer moties en toezeggingen	11
1.5	Leeswijzer	11
2	**Trends en ontwikkelingen**	**13**
2.1	COVID-19 crisis	13
2.2	Ontwikkelingen in de vastgoedsector in Utrecht	14
2.3	Ontwikkelingen in de bouwsector	15
2.4	Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	16
3	**Algemene ontwikkelingen binnen de gemeentelijke vastgoedkaders**	**17**
3.1	Financieel overzicht Gemeentelijk Vastgoed	17
3.1.1	Financieel overzicht eigenaarslasten	18
3.1.2	WOZ-waarden	19
3.1.3	Uitgifte Panden	19
3.2	Robuustheid financiën	20
3.2.1	Weerstandsvermogen	20
3.2.2	Debiteuren	20
3.3	Onderhoud	21
3.3.1	Transitie Vastgoedorganisatie Utrecht	21
3.3.2	Utrechtse Onderhoud Methodiek	21
3.3.3	Jaarplan 2021	21
3.3.4	Onderhoudsprogramma's 2021 - 2030	22
3.4	Verhuurbeleid	23

4	**Voldoende en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed**	**24**
4.1	Omvang, samentelling en spreiding	24
4.2	Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 & aanbod en spreiding	25
4.3	Leegstand & Tijdelijk beheer	26
4.3.1	Visie op Tijdelijk beheer	28
4.4	Meerjarenperspectief Programma Vastgoed	29
4.4.1	MFA's	29
4.4.2	Cultuur	30
4.4.3	Erfgoed	31
4.4.4	Gemeentelijke huisvesting	33
4.4.5	Welzijn	34
4.4.6	Zorg	35
4.4.7	Overig beleid	36
4.5	Meerjarenperspectief Programma Bereikbaarheid	37
4.5.1	Impact van RSU2040 op VGU investeringen en bemensing	38
4.5.2	Opgeleverde projecten leerpunten voor nieuwe projecten	38
4.6	Meerjarenperspectief Programma Sport	39
4.7	Dienstverlening aan Programma Stedelijke Ontwikkeling	42
4.8	Programma Openbare Ruimte/ Stadsbedrijven	42
5	**Tevredenheid van huurders en eindgebruikers**	**44**
5.1	(Externe) Huurders Vastgoedorganisatie Utrecht	44
5.1.1	Inleiding	44
5.1.2	Visie	44
5.1.3	Klantstrategie	45
5.1.4	Acties	46
5.2	Vastgoedexploitatie	47
5.2.1	De visie van Vastgoedexploitatie	47
5.2.2	De acties van vastgoedexploitatie op de kortere termijn	49
5.3	Resultaten klanttevredenheidsonderzoek	50
5.3.1	Bezetting accommodaties	50
6	**Mens & milieubewust bouwen aan gemeentelijk vastgoed**	**53**

6.1 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 en mens en milieubewust bouwen 53
6.2 Opgave duurzame energie 54
6.2.1 Co2 uitstoot, energieverbruik & energieopwekking 54
6.2.2 Voortgang versnellingsopgave Energieneutraal Kernvastgoed 55
6.2.3 Duurzaamheidsdashboard 56
6.2.4 Zon op gemeentedak 2021 57
6.3 Opgave veerkracht en gelijke kansen 57
6.3.1 Utrecht Standaard Toegankelijk (UST) 58
6.3.2 Versneld Toegankelijk maken van gemeentelijke vastgoed 58
6.3.3 Inventarisatie COVID-19 ventilatiemaatregelen 58
6.4 Opgave vergroenen & verdichten in balans 59
6.4.1 Utrecht Circulair 2020 60
6.4.2 Visie op het sturen op circulariteit 60
6.4.3 Diervriendelijk Bouwen 61
6.4.4 Visie op het gebruik van gemeentelijk daken 61

7 Voortgangsrapportage Nota Kapitaal Goederen 2020-2023 62
7.1 Algemeen 62
7.1.1 Projectbeheersing 62
7.1.2 Indexering 63
7.1.3 Investeringsoverzicht 63
7.2 Programma Utrechts Vastgoed 63
7.2.1 Overzicht investeringen 64
Hieronder zal per portefeuille nadere toelichting worden gegeven op de voortgang van de investeringsprojecten. 64
7.2.2 Cultuur 64
7.2.3 Erfgoed 67
7.2.4 Gemeentelijke Huisvesting 69
7.2.5 MFA's 69
7.2.6 Welzijn 73
7.2.7 Zorg 74
7.2.8 Overig Beleid 75

7.3 Programma Bereikbaarheid 76
7.3.1 Overzicht investeringen 76
7.4 Programma Samenleven en Sport 78
7.4.1 Overzicht investeringen 78
7.4.2 Buitensportaccommodaties 78
7.4.3 Binnensportaccommodaties 79
7.4.4 Volkstuin gebouwen 79
7.4.5 Zwembaden 79

Bijlage 1. Kadastrale oppervlakte, gebouwen en percelen per programma 80

Bijlage 2. Aansluiting tussen eigenaarslasten en jaarstukken 2020 81

Bijlage 3. Prognose onderhoudskosten 83

Bijlage 4. Overzicht investeringsprojecten 2022-2025 84

Samenvatting MPUV 2021

Doelen voor het vastgoed

Het MPUV 2021 is qua opbouw en leeswijze een vervolg op het MPUV 2020. Dit MPUV sluit nu aan bij de nieuwe opzet van het programma Utrechts Vastgoed zoals opgenomen in de Programmabegroting 2021, met de drie hoofddoelen van het vastgoed. Daarnaast is er extra aandacht besteed aan de samenhang tussen het MPUV, de Nota Kapitaalgoederen en de jaarstukken. De drie hoofdoelen waarmee dit MPUV is opgebouwd zijn:

- Voldoende en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijk doelstellingen van de gemeente;
- Mens- en milieubewust bouwen aan het gemeentelijk vastgoed, dat bijdraagt aan gezond stedelijk leven;
- Beheren en exploiteren van gemeentelijke voorzieningen naar tevredenheid van huurders en eindgebruikers.

COVID-19 Crisis

De Covid-19 crisis heeft verschillende gevolgen voor het vastgoedbeleid van gemeente. Ten eerste is de vraag naar ruimte is het afgelopen jaar veranderd. We signaleren een afname in de bezettingsgraad bij kleine voorzieningen en een toename in de vraag naar grotere ruimtes. Ten tweede hebben veel van de huurders aangegeven te worden geraakt door de crisis. Om die huurders te helpen die vanwege de coronacrisis veel omzet mislopen, hebben wij een pakket aan steunmaatregelen samengesteld. Ten derde hebben we onderzocht welke ventilatiemogelijkheden we hebben in onze gebouwen en of deze voldoen aan de richtlijnen van het RIVM. Als laatste hebben de coronamaatregelen bij verschillende reguliere investeringsprojecten tot vertraging geleid.

Transitie Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU)

Per 1 februari 2021 zijn de Utrechtse Vastgoedorganisatie en het onderdeel vastgoedbeheer van Stadsbedrijven weer ondergebracht in één nieuwe organisatie: De Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU). Het samenbrengen van deze twee organisaties verkleint de onderlinge afstand, vergroot de collectieve deskundigheid, verhelderd de rollen en maakt het makkelijker ‘in controle’ te komen.
Het eigenaarschap en het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed zijn nu in de verantwoordelijkheid van één organisatie en gaan elkaar versterken, met 1 visie: Utrecht verbinden aan ons vastgoed. Zo zijn wij slagvaardiger, werken wij beter met elkaar samen. Op deze manier zorgen wij samen voor voldoende, veilig, duurzaam en eigentijds vastgoed voor maatschappelijke activiteiten in een groeiende en verdichtende stad.
Met het oog op de ambities voor het Utrechtse vastgoed is het samengaan van deze 2 onderdelen een mooie en nodige stap.

Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU)

In de RSU wordt het realiseren en in stand houden van een toegankelijk en hoogwaardig voorzieningenniveau benoemd als een structurele opgave naast groen, mobiliteit en duurzaamheid. Daarom maakt de gemeente de expliciete keuze om maatschappelijke voorzieningen mee te laten groeien met de groei van de stad. Dit heeft invloed op het doel aanbod en spreiding van gemeentelijke vastgoed in de stad en de manier waarop wij het vastgoed functioneel kunnen inzetten de komende jaren.
In de RSU worden ook richtinggevende principes beschreven die vanuit het oogpunt van gezonde verstedelijking invloed uitoefenen op de techniek van het vastgoed. Dit vraagt om een meer integrale manier van sturen op het doel mens- en milieubewust bouwen aan gemeentelijk vastgoed.

Voortgang Nota Kapitaalgoederen 2020 - 2023

Eind 2019 is de Nota Kapitaal Goederen 2020 – 2023 (NKG) aangeboden aan de raad. De Nota geeft inzicht in de geplande vervangings- en uitbreidingsinvesteringen van het vastgoed in de programma's Utrechts Vastgoed, Sport en Bereikbaarheid. De jaarlijkse tussenrapportage over de projecten en de herijkingsmomenten worden via het MPUV gedaan.

In dit MPUV is een hoofdstuk Nota Kapitaal Goederen opgenomen, waarin kort wordt teruggeblikt op het afgelopen jaar en een update over de projecten wordt gegeven. De gepresenteerde actualisatie ten opzichte van het moment van vaststelling van de Nota betreft voornamelijk de tijdsplanning van en nadere specificering van het kostenoverzicht van de investeringsprojecten.

1 Inleiding

In het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) leggen wij verantwoording af over het gevoerde vastgoedbeleid in het afgelopen boekjaar. Dit betreft zowel het gehele programma Vastgoed, als het vastgoeddeel in de programma's Bereikbaarheid en Sport. Het MPUV kijkt ook vooruit naar de positie van de vastgoedportefeuille in de toekomst. Het MPUV brengt het beheer van de vastgoedportefeuille (panden en percelen) transparant en systematisch in beeld. Wij geven inzicht in de keuzes van investeringen in vastgoed op middellange en lange termijn.

1.1 Vastgoedportefeuille Vastgoedorganisatie Utrecht

De totale vastgoedportefeuille in beheer bij de Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) is onderverdeeld in vier programma's: Vastgoed, Sport, Bereikbaarheid en Onderwijs. Het vastgoed in deze vier programma's wordt begroot en verantwoord in de administratie van de VGU. Daarnaast verleent Vastgoed diensten voor de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling en Volksgezondheid. De verantwoording in dit MPUV over het gevoerde vastgoedbeleid betreft het gehele programma Utrechts Vastgoed en het vastgoeddeel in de programma's Sport en Bereikbaarheid. De verantwoording over het vastgoed in programma Onderwijs vindt plaats in Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting (MPOHV) en Voortgangsrapportage Onderwijs Huisvesting. Over het vastgoed dat in bezit is bij de uitvoeringsorganisatie Stadsbedrijven (panden voor het doel eigen huisvesting van Stadsbedrijven) wordt in het MPUV gerapporteerd in hoofdstuk 5. Deze panden in eigendom bij Stadsbedrijven moeten nog een nulmeting krijgen waarna zijn kunnen worden overgedragen aan VGU.

1.2 MPUV/Nota Kapitaal Goederen

De voortgangsmelding en bijstelling op de Nota Kapitaal Goederen Maatschappelijke Vastgoed (NKG) is terugkerend onderdeel van het MPUV als vast hoofdstuk in de looptijd van het NKG 2020 – 2023.
De Nota Kapitaal Goederen 2020 – 2023 Maatschappelijke Vastgoed (NKG) geeft inzicht in de geplande vervangings- en uitbreidingsinvesteringen van het vastgoed in de programma's Utrechts Vastgoed, Sport en Bereikbaarheid. In deze Nota zijn vanuit het programma Bereikbaarheid alleen de parkeergarages en het fiets parkeren in beeld gebracht, de overige investeringen zijn terug te vinden in het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR). [1]

[1] De toekomstige plannen van het programma Onderwijs worden gepresenteerd in het Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting (MPHOV) en hierop wordt jaarlijks bij de programmabegroting gerapporteerd in de Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting.

In het hoofdstuk 7 Voortgang Nota Kapitaal Goederen wordt de voortgang en bijstelling van investeringsprojecten, maar ook nieuwe en vervallen en gerealiseerde projecten gerapporteerd.
De gepresenteerde actualisatie ten opzichte van het moment van vaststelling van de Nota betreft voornamelijk de tijdsplanning van en nadere specificering van het kostenoverzicht van de investeringsprojecten. Voor de bijstellingen van investeringsprojecten wordt nadere toelichting gegeven in hoofdstuk 7 en in de eerste Bestuur rapportage om autorisatie gevraagd.
Voor de investeringsprojecten die starten in het kalenderjaar 2022 wordt toelichting gegeven en autorisatie gevraagd bij de Programmabegroting 2022.

1.3 Samenhang MPUV/Jaarstukken

In het MPUV wordt gerapporteerd over het gevoerde vastgoedbeleid van het afgelopen jaar (verantwoording). De verantwoording in het MPUV betreft het gehele programma Utrechts Vastgoed en het vastgoeddeel in de programma's Samenleven en Sport en Bereikbaarheid en deels in Openbare Ruimte. Deze rapportering is beleidsmatig, integraal en samenhangend over de programma's heen.
In de Jaarstukken wordt daarnaast jaarlijks verantwoording afgelegd per programma afzonderlijk. Deze verantwoording vindt plaats aan de hand van de effect- en prestatiedoelstellingen (en daarbij behorende kpi's) per programma.

De verantwoording in MPUV 2021 kent een ruimere doorsnede dan de verantwoording in de Jaarstukken 2020. Verantwoording in Jaarstukken 2020 is nog gebaseerd op de oude opzet van het programma Utrechts Vastgoed, terwijl het de verantwoording in het MPUV 2021 aansluit bij de nieuwe opzet van het programma Utrechts Vastgoed zoals opgenomen in de Programmabegroting 2021 met de drie hoofddoelen van het vastgoed.
De meerwaarde van de rapportering in het MPUV zit met name in het samenhangende overzicht wat gegeven wordt over het totale gemeentelijke vastgoed (m.u.v. onderwijs vastgoed).

1.4 Bestuurlijk: leeswijzer moties en toezeggingen

Moties en toezeggingen die in dit MPUV worden behandeld:

Moment	Nummer	Beschrijving	Verwijzing MPUV
Raad 09-10-19	toezegging 19/T369	***'M289' M289 integrale visie op beheer van gemeentelijk vastgoed:*** Roept het college op: 1. Een systematiek te ontwikkelen voor circulaire bouwprincipes die zij kan toepassen op het gemeentelijk vastgoed; 2. De gemeenteraad hierover te informeren en de systematiek in de volgende Nota Kapitaalgoederen (of het MPUV) op te nemen.	Hfdst. 6. par. 6.2.
Raad 21-07-20	motie 20/M203	***'M203 raadstoets vastgoed' M203 raadstoets vastgoed:*** de raad vraagt het college om: • Bij de stukken te verhelderen hoe de MPUV, nota kapitaalgoederen en jaarstukken met elkaar samenhangen • Hierbij duidelijk aan te geven wanneer het gaat om verantwoording en wanneer het gaat om een besluit	Hfdst. 1. par. 1.3.
Raad 28-09-20	toezegging 20/T320	Door middel van de voortgangsmelding en bijsturing op de Nota Kapitaalgoederen op te nemen in het MPUV (vanaf MPUV 2021) wordt de raad meegenomen in aanstaande investeringsplannen (in de komende 4 a 10 jaar).	Hfdst. 7.
Raad 28-09-20	toezegging 20/T319	Vanaf het MPUV 2021 worden de resultaten opgenomen van een betere meting van de klanttevredenheid door een verbeterde methode van uitvragen, het inzicht in de doelgroepen, inzicht in de belangrijkste klachten en doelgroepen die mogelijk niet bereikt worden.	Hfdst. 6.
Raad 28-09-20	toezegging 20/T318	Na vaststelling van nieuwe doelstellingen voor het vastgoedprogramma worden de prestatie- en effectindicatoren aangepast en meegenomen in het MPUV 2021.	Hoofdstukken 4, 5 en 6.
cie. Stad en Ruimte 08-07-20	toezegging 20/T208	Wethouder Eerenberg zegt toe in het MPUV 2021 een strakkere sturing te beschrijven op circulariteit.	Hfdst. 6., par. 6.5.

1.5 Leeswijzer

Dit MPUV rapporteert in hoofdzaak langs de lijn van de 3 hoofddoelen voor het vastgoed, t.w.: *voldoende en optimaal gespreid vastgoed; tevredenheid van huurders en eindgebruikers; mens en milieubewust bouwen aan vastgoed* (hoofdstukken 4,5 en 6).

In hoofdstuk 2 worden de algemene trends en ontwikkelingen voor de gehele vastgoedportefeuille betrokken. Deze trends beschrijven de context waarin dit MPUV is geschreven. Vervolgens in hoofdstuk 3 bespreken we in de ontwikkelingen binnen de gemeentelijke vastgoedkaders. Dit hoofdstuk gaat over ontwikkelingen in de programma's in relatie tot de gemeentelijke vastgoedkaders zoals financiën, risicobeheer, onderhoud en verhuurbeleid.

In hoofdstukken 4 t/m 6 worden de ontwikkelingen binnen de 3 hoofddoelen beschreven. We kijken terug op de resultaten van afgelopen jaar en prognosticeren per programma hoe we verwachtten hoe het hoofd- en subdoelen zich zullen ontwikkelen.

In het laatste hoofdstuk (7) wordt teruggeblikt op de voortgang van de lopende investeringsprojecten uit de Nota Kapitaal Goederen en een update gegeven voor de vervangings- en uitbreidingsinvesteringsprojecten over de periode 2021 tot en met 2024. In dit hoofdstuk wordt financieel inzicht gegeven in de investeringen over de periode 2021 tot en met 2024. De totale investeringsbedragen worden gepresenteerd in het verwachte jaar van aanvang van de werkzaamheden. De individuele projecten worden per programma inhoudelijk toegelicht.

2 Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt de context waarin dit MPUV is ontwikkeld beschreven aan de hand belangrijke trends en ontwikkelingen. Deze trends en ontwikkelingen hebben invloed op de uitwerking van een meerjarenperspectief op Utrechts vastgoed.

2.1 COVID-19 crisis

De COVID-19 crisis heeft gevolgen voor het vastgoedbeleid van gemeente. Huurders van gemeentelijk vastgoed die vanwege de gevolgen van de coronamaatregelen de huur (tijdelijk) niet meer kunnen betalen. Uitstel van huur en huurkorting leiden tot verminderde inkomsten. Huurders die het niet meer redden kan leiden tot leegstand.

Vraag naar ruimte

In het door de coronacrisis getekende jaar 2020 zien wij de bezettingsgraad in buurtcentra afnemen. Veel van de activiteiten in buurthuizen lijken zich te verschuiven naar grotere ruimtes: sport-/gymzalen. Daarnaast ***signaleren*** we uit het afgelopen jaar uit de statistieken van het Makelpunt de volgende ontwikkelingen:

- Er is een toename van de vraag naar Ateliers- Danszalen- Flexwerkplekken- Praktijkruimte- en Terrein. Reden is vooral dat men grotere ruimtes zoekt dan men normaal gesproken gebruikt.
- Er is een afname in de vraag naar Evenementen- Horeca- Onderwijs- Yogaruimte. Reden is dat deze activiteiten (lange tijd) niet toegestaan zijn tijdens de lockdown.
- Afname totale vraag naar ruimte in de periode februari/maart en weer toename vanaf april, gevolgd door afname vanaf september. Dit is te relateren aan de lockdown periodes in 2020.
- Toename aanvragen eerstelijnszorg test- en vaccinaties locaties corona en extra ruime onderwijslocaties voor het Voortgezet Onderwijs. Via het Makelpunt is de zoektocht naar en de match met geschikte locaties gefaciliteerd.

Steun huurders

Bij onze huurders leven veel zorgen over de impact van de COVID-19 crisis op hun activiteit of bedrijf. Veel van de huurders hebben aangegeven te worden geraakt door de crisis. Om die huurders te helpen die vanwege de coronacrisis veel omzet mislopen, hebben wij een pakket aan steunmaatregelen samengesteld. Op 15 juli 2020 hebben wij een pakket huurmaatregelen vastgesteld waarin huurders van de gemeente die omzetverlies hebben geleden aanspraak kunnen maken op huurkorting. De eerste periode huurkorting betrof de maanden maart tot en met juni 2020. Het pakket is later verlengd tot 1 mei 2021.

Voor de tegemoetkoming in de huur waren geen bedragen begroot in de Programmabegroting 2020. Bij de tweede bestuursrapportage 2020 zijn de kosten voor de uitvoering van het pakket aan maatregelen ingeschat op EUR 800.000. Uiteindelijk is in 2020 in totaal EUR 488.500 aan huurkorting toegekend. Het grootste deel betrof huurkorting aan huurders waarvan de opbrengst binnen het programma Utrechts Vastgoed wordt verantwoord (EUR 395.000).

Bij de instelling van de regeling huurkorting huurders VGU hebben we afgesproken dat wanneer er sprake is van geen recht op huurkorting, maar dit toch vanwege de speciale omstandigheden wel nadere beschouwing behoeft, er naar maatwerk wordt gekeken.

Klimaat gebouwen

Door corona zijn er vragen ontstaan over de rol van ventilatie in de verspreiding van het virus. Vanuit het RIVM is aangegeven dat het niet nodig is om af te wijken van huidige wet- en regelgeving. Daarnaast heeft het RIVM wel een aantal richtlijnen opgesteld rondom ventilatie in gebouwen. We hebben volgens de richtlijnen van het RIVM onderzocht welke ventilatiemogelijkheden we hebben in onze gebouwen. Van de totaal 880 panden was er bij 456 panden aanleiding om nader onderzoek uit te voeren naar ventilatie. Voor zover nu bekend voldoen 221 panden aan de richtlijnen, bij 96 panden kan met quick-wins worden voldaan. Dit zijn deels gedragsmaatregelen, zoals het extra ventileren door het openen van ramen of aangepast gebruik. Bij een aantal panden kunnen kleine investeringen gedaan worden om het mogelijk te maken, zoals een extra ventilatierooster plaatsen.

Waar mogelijk hebben we met quick-wins, zoals aangepast gebruik en kleine investeringen ervoor gezorgd dat ons vastgoed voldoet aan de RIVM-richtlijnen. Voor een aantal gebouwen wordt een hogere investering gevraagd, hiervoor wordt een integrale afweging gemaakt. In de Voorjaarsnota 2021, paragraaf 2.2 *Nieuwe activiteiten om de kwaliteit en leefbaarheid van de stad te versterken*, is dat meegenomen. Het kwaliteitsniveau op peil houden doen we door middel van investeringen.

Voortgang Investeringsprojecten

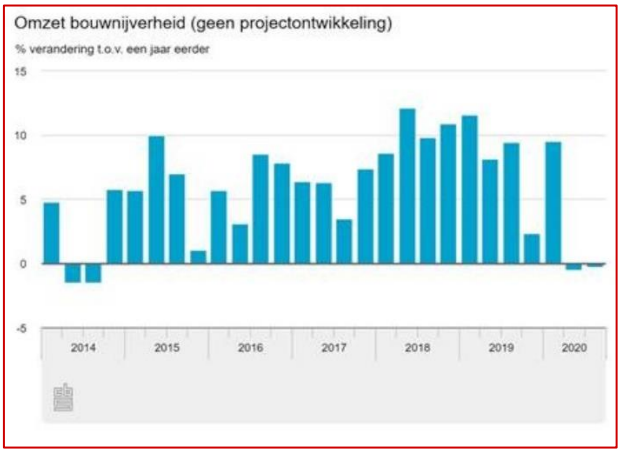
Mede door de gevolgen van de COVID-19 crisis zijn verschillende reguliere investeringsprojecten vertraagd. Hierover geven wij in hoofdstuk 7. Voortgangsrapportage Nota Kapitaal Goederen nadere toelichting.

2.2 Ontwikkelingen in de vastgoedsector in Utrecht

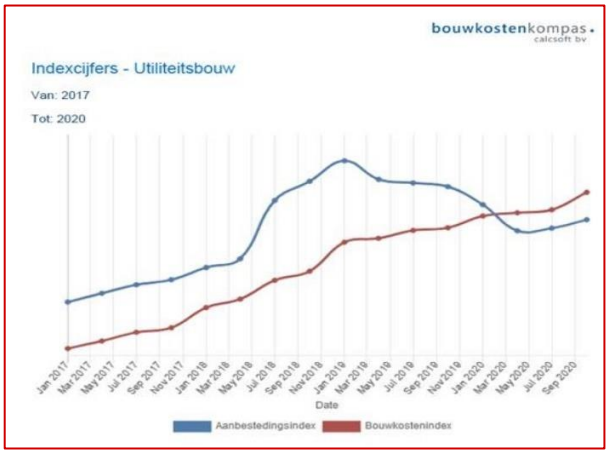
Er is sprake van grote waardestijging van grootstedelijk vastgoed. Daarnaast wordt de druk op grote steden in veel opzichten steeds hoger: het aantal inwoners en de werkgelegenheid groeit sterk, terwijl investeringen in vastgoed en infrastructuur achterblijven. Dit veroorzaakt veel druk op de samenleving en openbare ruimte. Urbanisatie, inclusief alle uitdagingen die dat met zich meebrengt, is een van de grootste opgaven waar gemeenten en vastgoedeigenaren vandaag de dag voor staan. Het is belangrijk zo snel mogelijk een oplossing te vinden voor vraagstukken rondom mobiliteit en infrastructuur, duurzaam gebruik van grondstoffen en betaalbare woonruimte in de grote steden. Met andere woorden: de stad van morgen duurzaam (her)inrichten en zo de balans herstellen. De vastgoedmarkt in Utrecht heeft heel direct met al deze aspecten te maken.

2.3 Ontwikkelingen in de bouwsector

Sinds februari 2020 is door corona de maatschappij ingrijpend veranderd. Zo hebben de kabinetsmaatregelen ter bestrijding/beperking van corona op tal van sectoren invloed. Zo natuurlijk ook op de omzet van diverse beroepsgroepen binnen de bouwnijverheid. De omzet van de bouwnijverheid had in het tweede kwartaal duidelijk te lijden van de effecten van de coronacrisis. Het was voor het eerst sinds het derde kwartaal van 2014 dat de omzet in een kwartaal was gedaald ten opzichte van een jaar eerder.

Figuur 1: Omzet Bouwnijverheid (CBS, 2021)

Figuur 2: Bouwkosten- & Aanbestedingsindex (Bouwkostenkompas, 2021)

Met 12 procent minder omzet waren het de middelgrote bouwbedrijven met 10 tot 100 werkzame personen waar de grootste klappen vielen. Door hogere omzetten bij de overige bouwbedrijven, zowel de kleine als de grote, behaalden bedrijven in de grond-, water- en wegenbouw in het tweede kwartaal nog een positief resultaat van 1,4 procent. Bedrijven in de burgerlijke en utiliteitsbouw zetten 3,3 procent minder om. Ook bij de overige gespecialiseerde bedrijven, zoals installatie- en afwerkingsbedrijven was de omzet lager. Zij zetten in het tweede kwartaal 1,2 procent minder om dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder.

Als we kijken naar de bouwkosten- en aanbestedingsindex dan zien we dat de laatste genoemde een duidelijke terugval kende met licht herstel in de laatste twee kwartalen van 2020. De bouwkosten index liet geen terugval zien, hooguit een afvlakking in de eerste 3 kwartalen. 4e kwartaal zag je een duidelijke correctie van het 1e t/m de 3e kwartaal. Hieruit kunnen we concluderen dat de bouwkostenstijging minimaal onder invloed is geweest van de coronacrisis, tot nu toe. Hoe dit in de toekomst zal ontwikkelen vinden we nog moeilijk te voorspellen. De verwachting dat de trend doorzet, gezien de woningbouwopgave en uitvoering van het klimaatakkoord, waardoor de orderportefeuille waarschijnlijk op peil blijft binnen de bouwsector.

2.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

We staan momenteel aan de vooravond van de ingrijpende wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving.

Omgevingswet & Besluit Bouwwerken Leefomgeving
De nieuwe Omgevingswet welke eigenlijk per 1 januari 2021 van start zou gaan is uitgesteld tot 1 januari 2022, dit heeft vooral verband met de huidige coronapandemie. De nieuwe omgevingswet bundelt en vereenvoudigt de regels voor ruimtelijke projecten. Waar men voor de komst van de omgevingswet meerdere bronnen en wetten moest raadplegen, informeren en kon toetsten, is dit met de komst van 1 digitaal loket vereenvoudigd. Het moet makkelijker worden om op deze manier, ruimtelijke projecten te starten. De Omgevingswet is een bundeling geworden van wetten voor de leefomgeving, de Omgevingswet bundelt en moderniseert deze wetten voor de leefomgeving. Het gaat onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving.

De Omgevingswet bundelt de wetten voor de leefomgeving	
Van:	**Naar:**
26 wetten	1 wet
60 Algemene Maatregelen van Bestuur	4 Algemene Maatregelen van Bestuur
75 ministeriële regelingen	1 Omgevingsregeling

Figuur 3: Bundeling wetten, AMvB's en regelingen in Omgevingswet

Het Bouwbesluit wordt als onderdeel van de Omgevingswet ondergebracht bij het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). In de Bbl zijn strengere eisen op het gebied van duurzaamheid (BENG-eisen), milieu (MPG-norm) en bruikbaarheid opgenomen. Deze strengere eisen, hebben ook een nieuwe berekeningsmethode gekregen. Deze nieuwe berekeningsmethode is echter eerder van toepassing verklaard dan de omgevingswet zelf (rekenmethodiek). De nieuwe berekeningsmethode laat niet meer een coëfficiënt zien van de gekozen bouwkundige en installatiedelen (ook wel bekend als de EPC-waarde, conform de NEN7210).

De nieuwe berekeningsmethode is gestoeld op de NTA8800 en laat beter het energieverbruik van een object zien conform 3 pijlers:

- BENG 1: transmissieverliezen
- BENG 2: max toegestane netonttrekking (grijs)
- BENG 3: het minimale aandeel duurzame energie

Tijdelijke wet verlenging tijdelijke huurovereenkomsten
Vanwege de coronacrisis is het mogelijk geweest om tijdelijke huurovereenkomsten (in de zin van de Wet Doorstroming Huurmarkt) tijdelijk te verlengen met maximaal 3 maanden. De wet is eenmalig verlengd. De wet is in werking getreden op 1 april 2020 en geëindigd per 1 november 2020.

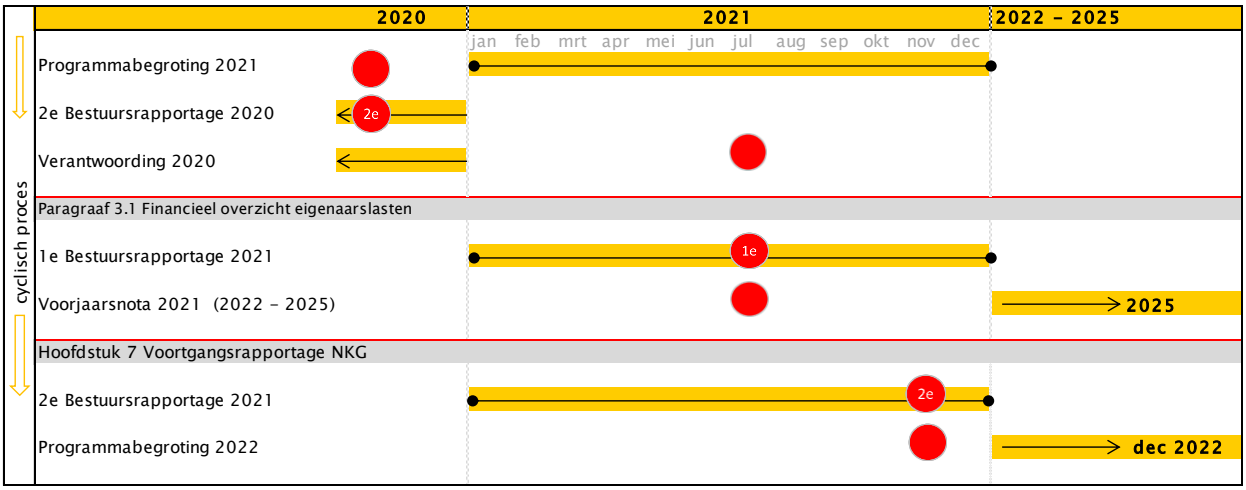
3 Algemene ontwikkelingen binnen de gemeentelijke vastgoedkaders

Dit hoofdstuk gaat over ontwikkelingen in de programma's in relatie tot de gemeentelijke vastgoedkaders zoals financiën, risicobeheer, onderhoud en verhuurbeleid.

3.1 Financieel overzicht Gemeentelijk Vastgoed

De totale vastgoedportefeuille in beheer bij de VGU is onderverdeeld in vier programma's: Utrechts Vastgoed, Samenleven en Sport, Bereikbaarheid en Onderwijs. Het vastgoed in deze vier programma's wordt begroot en verantwoord in de administratie van de VGU. Hierbij wordt de gebruikelijke planning en control-cyclus gevolgd.

Figuur 4: Reguliere P&C-cyclus en overzichten MPUV binnen deze cyclus.

In bovenstaand overzicht is de cyclus van 2021 in volgorde van boven naar beneden inzichtelijk gemaakt. De gele balk geeft aan over welk tijdsbestek het desbetreffende bestuurlijk document handelt, de rode stip geeft het moment van de bestuurlijke besluitvorming aan. De grijze lijnen geven aan waar in de tijdslijn de overzichten in dit MPUV zitten.

3.1.1 Financieel overzicht eigenaarslasten

In figuur 5 zijn de cijfers van de eigenaarslasten van de hierboven benoemde programma's weergegeven. Het uitgangspunt bij dit overzicht is de Jaarstukken 2020[2]. Wijzigingen uit de Voorjaarsnota 2021 zijn daardoor nog niet opgenomen in de kolom 'Actuele begroting 2021'.

Onder de eigenaarslasten vallen de zakelijke lasten (OZB, rioolrecht, watersysteemheffing en verzekeringen), de kapitaallasten, de kosten voor het portefeuillemanagement en de kosten voor het onderhoud op de panden. Bij de baten gaat het voornamelijk om huurinkomsten.

Bij het programma Onderwijs zijn de eigenaarslasten direct terug te vinden in de jaarstukken onder de desbetreffende subdoelstelling. Bij de andere programma's is dit niet het geval omdat er ook andere (exploitatie)kosten en opbrengsten op de subdoelstellingen worden geadministreerd. In bijlage 2 is voor deze programma's een overzicht opgenomen waarin de aansluiting wordt gepresenteerd tussen de cijfers uit figuur 5 en de jaarstukken.
De specifieke toelichting op de verschillen tussen de begroting en de realisatie is terug te vinden in de Jaarstukken 2020 bij de desbetreffende programma's en subdoelstellingen.

x € 1.000

EIGENAARSLASTEN UTRECHTS VASTGOED Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties	Baten	29.927	25.658	27.147	26.671	22.271	-4.400	26.833
&		Lasten	15.986	16.003	16.009	16.043	13.131	2.912	22.814
12-2-1-1	Multifunctionele accommodaties	Toevoeging reserves	7.608	7.608	485	3.326	3.326	-	1.371
		Onttrekking reserves	4.962	6.816	2.396	3.039	3.140	101	3.105
		Saldo baten en lasten	**11.295**	**8.863**	**13.049**	**10.341**	**8.954**	**-1.387**	**5.752**

x € 1.000

EIGENAARSLASTEN BEREIKBAARHEID Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
04-1-3-1	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Baten	-	43	33	25	1.423	1.397	26
&		Lasten	7.101	6.634	6.650	6.906	7.772	-866	7.370
04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelenen fietsparkeren	Toevoeging reserves	-	-	-	39	39	-	-
		Onttrekking reserves	2.392	2.392	2.167	2.738	2.779	-41	1.255
		Saldo baten en lasten	**-4.709**	**-4.199**	**-4.450**	**-4.182**	**-3.610**	**490**	**-6.089**

x € 1.000

EIGENAARSLASTEN SAMENLEVEN EN SPORT Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
19-2-1-1	Buitenaccommodaties	Baten	4.043	2.164	1.919	1.898	2.326	428	1.913
19-2-1-2	Binnensportaccommodaties	Lasten	14.103	12.875	13.796	15.334	16.442	-1.108	15.267
19-2-1-3	Zwembaden	Toevoeging reserves	1.311	1.311	48	115	115	-	-
		Onttrekking reserves	2.462	2.520	2.462	24.746	24.879	133	2.467
		Saldo baten en lasten	**-8.909**	**-9.502**	**-9.464**	**11.195**	**10.648**	**-547**	**-10.888**

x € 1.000

		Saldo baten en lasten	**-11.010**	**-9.734**	**-11.160**	**-11.161**	**-11.302**	**-144**	**-11.008**
		Saldo baten en lasten	**-19.918**	**-19.236**	**-20.624**	**34**	**-654**	**-688**	**-21.896**

EIGENAARSLASTEN ONDERWIJS Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
07-1-1-1	Educatieve infrastructuur	Baten	1.559	2.685	1.559	2.315	2.066	-248	1.585
		Lasten	43.705	38.672	40.418	42.496	45.272	-2.776	42.808
		Toevoeging reserves	3.750	3.750	-	7.800	7.800	-	-
		Onttrekking reserves	8.877	8.753	2.817	11.421	11.350	-71	2.824
		Saldo baten en lasten	**-37.019**	**-30.984**	**-36.043**	**-36.561**	**-39.656**	**-3.095**	**-38.398**

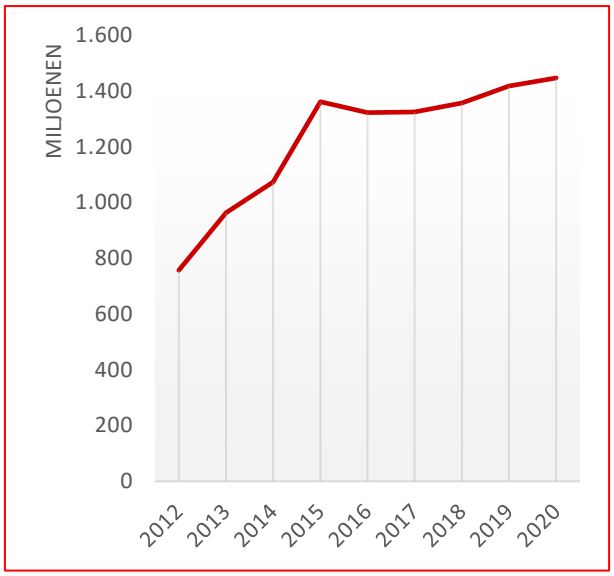
Figuur 5: Overzicht eigenaarslasten 2020

[2] Cijfers op basis van realisatie tot en met periode 15 2020.

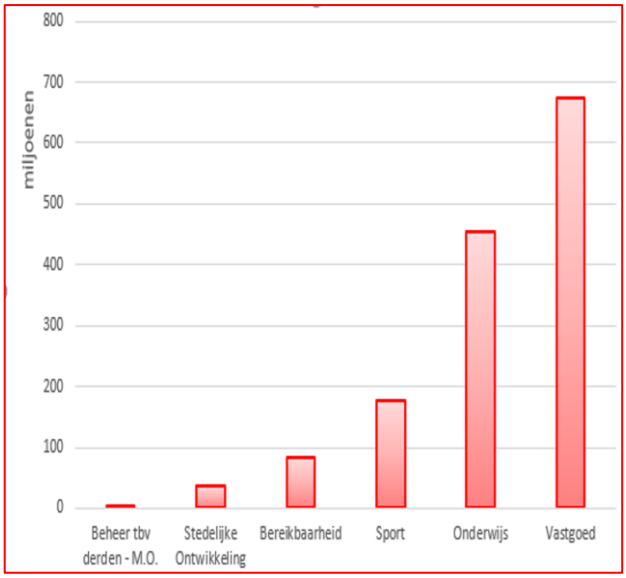
VGU verleent ook diensten aan vier andere programma's. De kosten voor portefeuillemanagement en onderhoud worden hieraan doorbelast. Deze kosten zijn niet direct zichtbaar in de reguliere begroting omdat er ook andere kosten op de desbetreffende subdoelstellingen worden geadministreerd. Het gaat hierbij om de volgende programma's:

- Stedelijke ontwikkeling (56 panden)
- Maatschappelijke Ondersteuning (35 panden)
- Volksgezondheid (2 panden)

3.1.2 WOZ-waarden

Figuur 6a: Ontwikkeling WOZ-waarde vastgoed totaal

Figuur 6b: WOZ-waarde per programma

De totale WOZ-waarde van de gemeentelijke vastgoedportefeuille bedraagt ruim € 1,447 miljard euro. Dit is een stijging van 2,08% ten opzichte van vorig jaar. Veruit het grootste aandeel van de WOZ-waarde zit in het programma vastgoed, bijna 47%. Daarna volgt het programma onderwijs 31% en het programma sport 12%. De overige programma's vertegenwoordigen 10% van de WOZ-waarde.

3.1.3 Uitgifte Panden

De omvang van de gemeentelijke vastgoedportefeuille is in 2020 stabiel gebleven. In de portefeuille zijn 6 nieuwe panden (2 aankoop, 2 nieuwbouw en 2 aanhuur) gekomen. Er zijn ook panden vervallen in 2020 (4 sloop, 2 uitgiftes, 2 beëindiging aanhuur).

Panden die in 2020 voor het programma Vastgoed verkocht zijn

- Oosterstraat 35
- Papyrusdreef (naast 22)

Panden die in 2021 verkocht gaan worden:

- Oudegracht 245 (Voormalig Tivoli)

3.2 Robuustheid financiën

3.2.1 Weerstandsvermogen

In de gemeente brede risicoparagraaf zijn verschillende risico's opgenomen in relatie tot het vastgoed van gemeente Utrecht. Hier zijn tot nu toe ook nog de risico's voor leegstand en calamiteiten opgenomen. Als hiervoor reserves worden gevormd zullen deze hier niet langer in opgenomen worden.
Daarnaast zijn de risico's voor sterke prijsstijgingen en marktontwikkelingen opgenomen en zijn voor het eerst alle projecten met een investering van 10 miljoen of meer opgenomen. Over het algemeen hebben de investeringsprojecten voldoende reservering binnen het project om de risico's op te vangen en hebben ze dus geen invloed op het gemeente brede weerstandsvermogen

3.2.2 Debiteuren

Debiteurenbeheer is een belangrijk aspect voor een verhuurder. Er bestaat altijd een risico dat (gemeentelijke) debiteuren hun rekeningen niet (op tijd) betalen. Gemeente Utrecht realiseert zich dat de coronacrisis enorme impact heeft op ondernemers en hun onderneming en dat het voor velen nu niet haalbaar is om de facturen tijdig te betalen. Hierom hebben we besloten om de betalingstermijn van facturen te verlengen van 30 naar 180 dagen, om zo maatschappelijke organisaties en bedrijven in deze periode meer financiële armslag te geven.

Het debiteurenrisico wordt door de afdeling 'Betalen en Ontvangen' beperkt omdat ze hier adequaat op monitoren. Toch komt het voor dat debiteuren niet betalen. In de tabel hieronder zijn de openstaande bedragen aan het eind van 2020 inzichtelijk gemaakt en is de berekening opgenomen voor de dotatie aan de voorziening.

Jaar	Openstaand*	Ouderdom	Geschat percentage oninbaar	Dotatie voorziening
<2015	34.682	> 5 jaar	100%	34.682
2016	100.517	4 - 5 jaar	75%	75.387
2017	165.692	3 - 4 jaar	50%	82.846
2018	118.200	2 - 3 jaar	25%	29.550
2019	9.812	1 - 2 jaar	10%	981
2020	276.296	180 dagen - 1 jaar	3%	8.289
2020	6.866.242	0 - 180 dagen	0%	-
	7.571.440			**231.736**

Figuur 7: Overzicht dotatie voorzieningen dubieuze debiteuren
Vanwege de verlening van de betaaltermijn van 30 naar 180 dagen zijn de facturen die minder dan 180 dagen open staan buiten beschouwing gelaten voor de dotatie aan de voorziening.

3.3 Onderhoud

In deze paragraaf rapporteren wij over de onderhoudswerkzaamheden die wij verrichten aan het gemeentelijke vastgoed. We lichten kort toe hoe wij door middel van de Utrechtse Onderhoud Methodiek de (technische) kwaliteit van het vastgoed borgen. We presenteren het financiële onderhoudsresultaat van 2019 en de financiële onderhoudsprognose voor de programma's Vastgoed, Sport en Bereikbaarheid.

3.3.1 Transitie Vastgoedorganisatie Utrecht

Per 1 februari 2021 zijn de Utrechtse Vastgoedorganisatie en het onderdeel vastgoedbeheer van Stadsbedrijven weer ondergebracht in één nieuwe organisatie: De Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU). Het eigenaarschap en het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed zijn nu één organisatie en gaan elkaar versterken, met 1 visie: Utrecht verbinden aan ons vastgoed.

Met het oog op de ambities voor het Utrechtse vastgoed is het samengaan van deze 2 onderdelen een mooie en nodige stap. Vastgoedorganisatie Utrecht staat voor het beheren en onderhouden van veilig, duurzaam, eigentijds vastgoed en draagt zo bij aan de leef kwaliteit van de mensen in Utrecht.

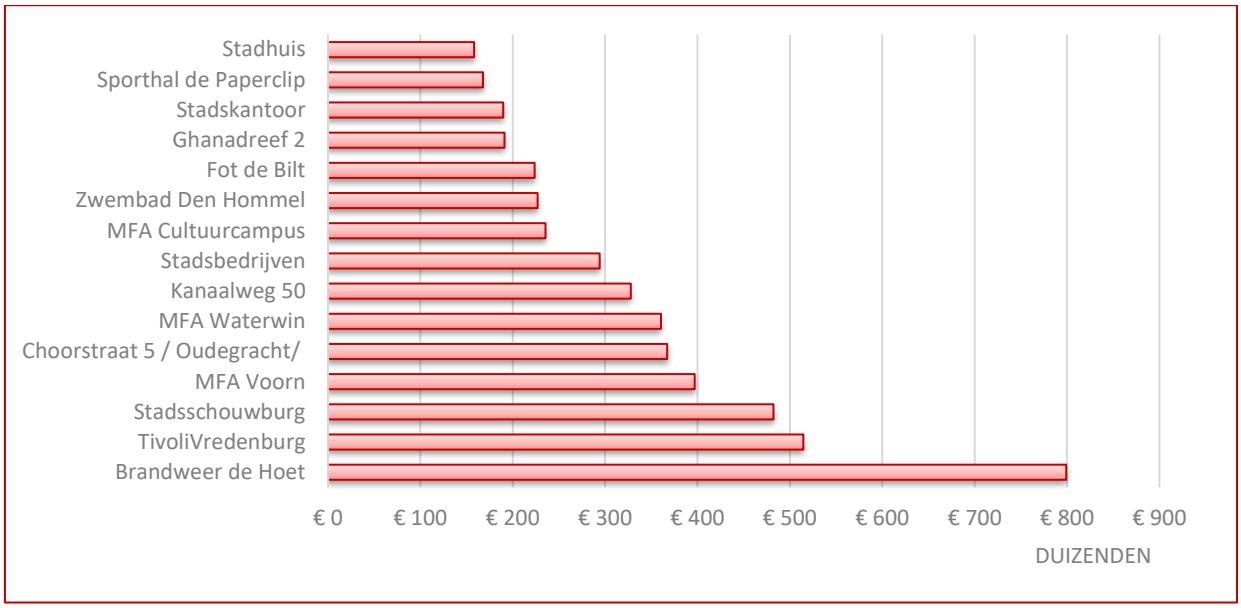
3.3.2 Utrechtse Onderhoud Methodiek

Het onderhoud aan het vastgoed van de gemeente Utrecht wordt uitgevoerd volgens de Utrechtse Onderhoud Methodiek 2013 (UOM 2013). Door de UOM zijn we in staat om het vastgoed op een vooraf vastgesteld onderhoudsniveau te onderhouden. We maken onderscheid tussen dagelijks onderhoud (storingen & preventief onderhoud) en planmatig onderhoud. Het geplande onderhoud voor de komende jaren wordt geprognotiseerd in een Meerjarige Onderhouds Prognose (MJOP). Door middel van de genormeerde NEN 2767-systematiek wordt op een transparante wijze geprognotiseerd hoeveel middelen er nodig zijn om de portefeuille op minimaal onderhoudsniveau 3 te houden.

De huidige UOM is vastgesteld in 2013. Inmiddels zijn er veel nieuwe ontwikkelingen die ook het proces van beheer en onderhoud beïnvloeden. Denk hierbij aan ontwikkelingen die gericht zijn op digitaliseren en monitoring, circulariteit, duurzaamheid en veiligheid. We hebben daarom het voornemen in het UOM te herijken. Dit laten we samen opgaan met de ontwikkeling van de nieuwe Vastgoedorganisatie Utrecht.

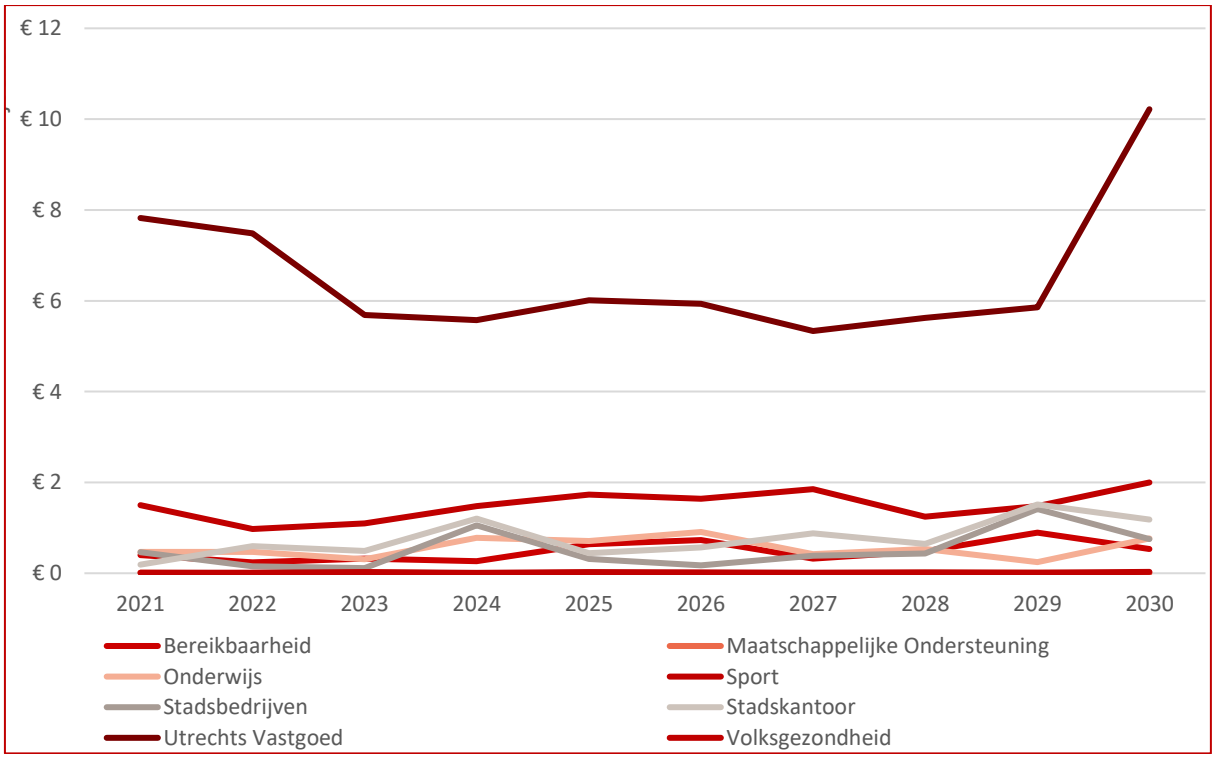
3.3.3 Jaarplan 2021

Iedere zomer worden uit het beheersysteem O-prognose de actuele MJOP's uitgedraaid waarin de tot dan toe uitgevoerde (herhalings-)inspecties op basis van de NEN 2767 zijn verwerkt. Deze gegevens zijn door de technische beheerders op juistheid gecontroleerd. Met de gecontroleerde gegevens worden door de klantmanager gesprekken gevoerd met de portefeuillemanagers van VGU, de bedrijfsleiders van Vastgoedexploitatie en gedelegeerde eigenaar van de Stadsbedrijven-panden, vaak in aanwezigheid van hun controllers. Door middel van deze gesprekken is de koppeling van (pand)strategie en beheer & onderhoud geborgd en wordt er een jaarplan vastgesteld. In de onderstaande grafiek zijn de 15 gebouwen met de grootste planmatige onderhoudsbehoefte in 2021 opgenomen.

Figuur 8: Top 15 Planmatige onderhoudsbehoefte

3.3.4 Onderhoudsprogramma's 2021 – 2030

Figuur 9: Geprognotiseerde kosten voor het eigenaarsonderhoud

In de figuur 9 zijn de geprognotiseerde kosten voor het eigenaarsonderhoud gepresenteerd. We zien dat er in 2030 een piek optreedt aan onderhoud uitgave, voornamelijk in de portefeuille cultuur en MFA's.

Om deze piek op te vangen willen we de komende jaren de onderhoudsvoorziening hiervoor klaar maken door de dotatie vanaf 2022 te verhogen.
Daarnaast is te zien dat er in 2024 een piek verwacht wordt in het eigenaarsonderhoud voor het Stadskantoor en bij Stadsbedrijven. De kosten voor het onderhoud in het programma Sport zullen vanaf 2022 gestaag toenemen tot 2027. Er wordt ook nog een piek van bijna 2 miljoen euro verwacht in 2030. Binnen het programma Bereikbaarheid vallen de kosten voor het onderhoud relatief laag uit. We verwachten in dit programma een piek van bij € 900.000 euro in 2029.

3.4 Verhuurbeleid

Het verhuurbeleid is vastgelegd in de Kaderbrief vastgoed 2017. Voor panden die een beleidsdoel dienen, wordt een kostprijs dekkende huur in rekening gebracht. Als de kostprijs dekkende huur hoger is dan de markthuur, dan betaalt de huurder de markthuur. Het beleidsveld dient het verschil tussen markt- en kostprijs dekkende huur te dekken. Huurders die geen beleidsdoel dienen, betalen een marktconforme huur. Er wordt geen subsidie verstrekt via de huur.

Verhuur vindt plaats op basis van een huurovereenkomst. In de huurovereenkomst is opgenomen op welke momenten er hertaxatie c.q. huuraanpassing kan plaatsvinden, anders dan de gebruikelijke indexering. Iedere burger, vereniging en organisatie kan tegen vastgestelde tarieven per uur een sportlocatie of een buurtcentrum huren. Deze vorm van verhuur loopt via het gemeentelijk Vastgoedloket.

Mutaties 2020
In 2020 zijn er 69 nieuwe overeenkomsten aangegaan en er zijn 84 overeenkomsten beëindigd (objecten in het programma Onderwijs zijn buiten beschouwing gelaten).
De nieuwe overeenkomsten kunnen als volgt uiteengezet worden:

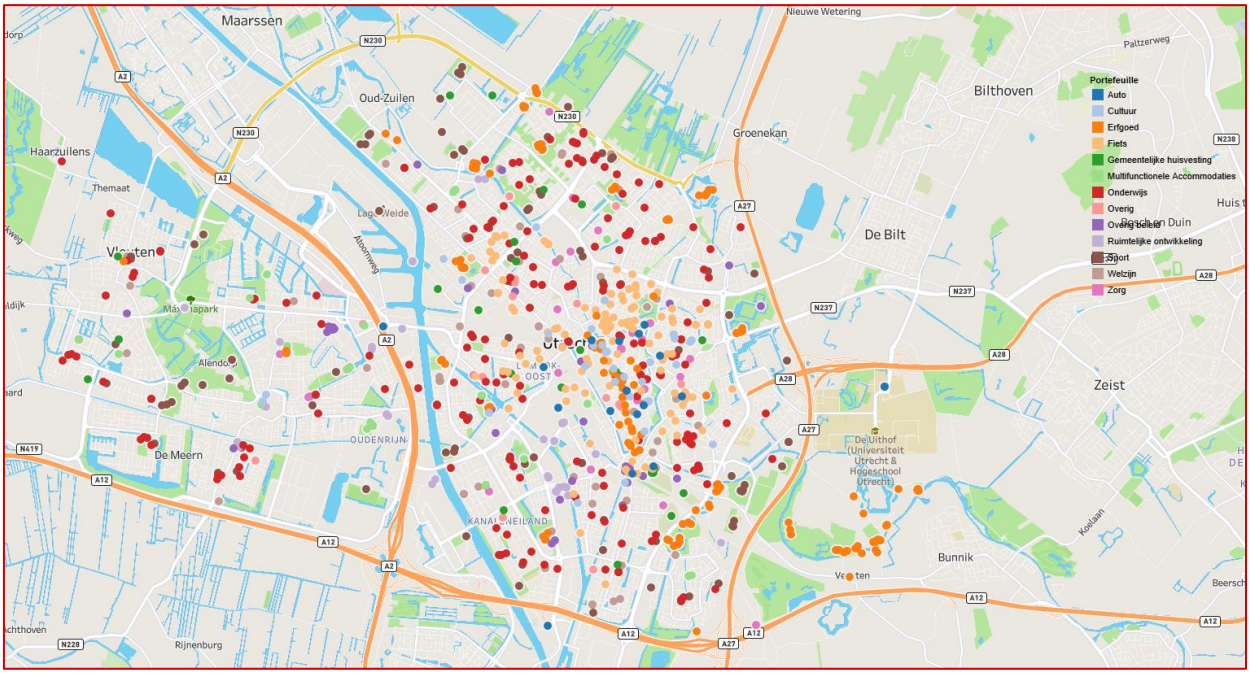
- 31 overeenkomsten zijn tegen (integrale) kostprijs aangegaan. Dit betreft vastgoed wat ingezet ten behoeve van een beleidsdoel:
- 6 interne overeenkomsten ten behoeve van gemeentelijke huisvesting:
- 9 overige overeenkomsten:
- 9 bruikleenovereenkomsten;
- 1 tuinverhuring;
- 2 winkelruimte overeenkomsten;
- 3 verhuringen en 5 pachtovereenkomsten ten behoeve van grondgebruik.

4 Voldoende en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed

In dit hoofdstuk staan sturing op het hoofddoelen voldoende en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed centraal. We kijken terug op de resultaten van afgelopen jaar en prognosticeren per programma hoe we verwachtten hoe het hoofd- en subdoelen zich zullen ontwikkelen.

4.1 Omvang, samentelling en spreiding

De totale vastgoedportefeuille in beheer bij Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) is onderverdeeld in 4 programma's: Vastgoed, Sport, Bereikbaarheid, Onderwijs. Het vastgoed in deze 4 programma's wordt begroot en verantwoord in de administratie van de Vastgoed. Daarnaast verleent Vastgoed diensten voor de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling en Volksgezondheid. Dit betekent dat VGU hier slechts (deels) beheert. Figuur 10 & 11 geven een overzicht van aanbod en spreiding van alle gemeentelijke gebouwen en het bruto vloeroppervlak in de stad.

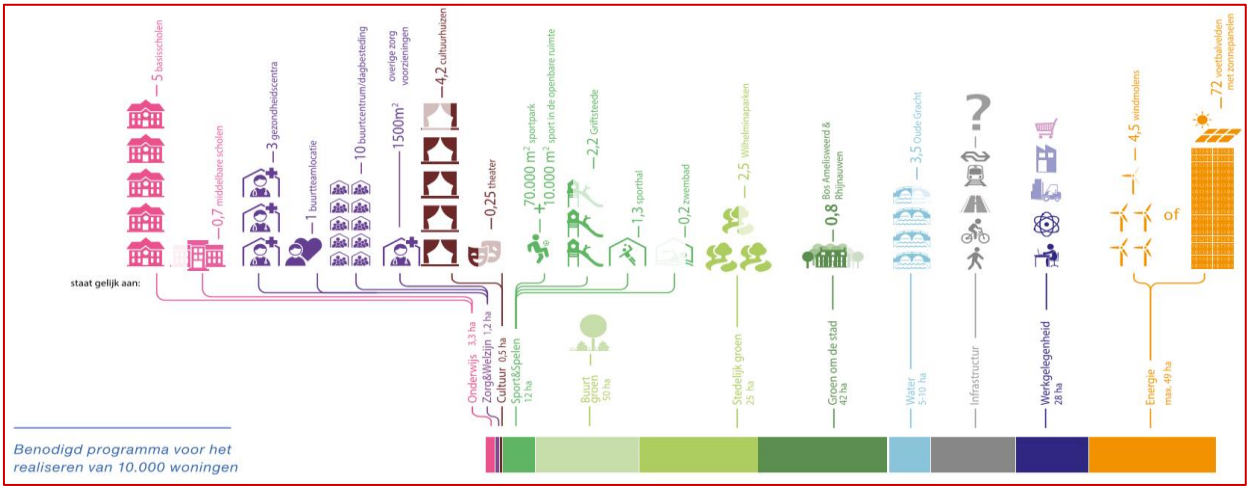
Figuur 10: Spreiding van gemeentelijk vastgoed in de stad

Wijk	Totaal	Auto	Cultuur	Erfgoed	Fiets	Huis-vesting	MFA's	Onder-wijs	Overig	Overig beleid	R.O.	Sport	Welzijn	Zorg
Binnenstad	253.959	33.893	62.777	7.588	22.396	77.954	7.434	16.919	13.745	4.122	332	497	410	5.893
Bunnik	15.532			15.264		268								
Leidsche Rijn	136.238	20.693		204			47.036	26.538		8.779	25.432	1.323	818	5.415
Noordoost	55.929	428	5.098	3.718	628	1.411		34.672	176	3.854		2.316	2.357	1.270
Noordwest	64.904		3.304	732	195	1.203	4.251	28.443	1.537	3.676	813	13.513	5.536	1.702
Oost	92.167	9.044	3.041	89	827	656		45.988	993	5.694	764	18.633	2.157	4.281
Overvecht	82.531		452	4.413		2.811	4.540	51.583	383	111		12.820	3.114	2.305
Vleuten-De Meern	121.930		112	83		4.734	39.326	53.348	18	1.620	1.105	16.340	2.264	2.981
West	74.299	3.012	7.780	255	359	6.764	2.870	23.917	324	13.791	220	11.233	2.476	1.298
Zuid	60.319	5.617	1.230	5.194	893	1.846	4.305	25.791	10	1.399		8.589	3.169	2.276
Zuidwest	132.480	1.626	668	995	35	2.413	28.481	50.025	658	7.242	27.739	6.750	3.913	1.935
Totaal MPUV 2021	**1.090.287**	**74.313**	**84.462**	**38.535**	**25.333**	**100.060**	**138.242**	**357.224**	**17.843**	**50.288**	**56.405**	**92.013**	**26.213**	**29.356**
Totaal MPUV 2020	**1.063.817**	**53.620**	**84.620**	**38.535**	**25.333**	**98.225**	**134.871**	**361.589**	**8.209**	**49.303**	**59.041**	**96.844**	**28.886**	**25.354**
Groei/Krimp	**2,5%**	**38,6%**	**-0,2%**	**0,0%**	**0,0%**	**1,9%**	**2,5%**	**-1,2%**	**117,4%**	**2,0%**	**-4,5%**	**-5,0%**	**-9,3%**	**15,8%**

Figuur 11: Spreiding van bruto vloeroppervlak per deel portefeuille en per wijk

4.2 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 & aanbod en spreiding

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040[3] wordt het realiseren en in stand houden van een toegankelijk en hoogwaardig voorzieningenniveau benoemd als een structurele opgave naast groen, mobiliteit en duurzaamheid. Daarin wil de gemeente de expliciete keuze maken om maatschappelijke voorzieningen mee te laten groeien met de groei van de stad. Om te duiden wat er concreet nodig is om een stedelijke groei van 10.00 woningen te realiseren is er via de barcode systematiek een visualisatie gemaakt.

Figuur 12: Benodigde programma voor het realiseren van 10.000 woningen (Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, 2021)

[3] Raadsbesluit Vaststelling Op weg naar een Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040: Op 18 juni 2020 heeft de raad de nota "Op weg naar een ruimtelijke strategie Utrecht 2040" vastgesteld. Deze uitgangspunten geven invulling aan de ambitie "Gezond stedelijk leven voor iedereen" voor de verdere verstedelijking van de stad.

Daarnaast zijn er uitgangspunten[4] opgesteld die de komende jaren invloed uitoefenen op het aanbod en de spreiding van voorzieningen in de stad, en daarmee ook op de ontwikkeling van de gemeentelijke vastgoedportefeuille:

- Voorzieningen moeten laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk zijn.
- Voorzieningen moeten zichtbaar, vindbaar en bereikbaar worden gerealiseerd.
- Er moet voldoende diversiteit in voorzieningen zijn, passend bij de aard en bevolkingssamenstelling van de wijk/buurt en functie van de voorziening.
- Om voorzieningen maatschappelijk te kunnen renderen, moet er sprake zijn van voldoende passend en betaalbaar maatschappelijk vastgoed.
- Elke gebiedsontwikkeling, ongeacht de omvang, legt druk op de voorzieningen. Daarom moet er vanuit elke ontwikkeling oog zijn voor en een ruimtelijke en financiële bijdrage worden geleverd aan het voorzieningenniveau, óók als de voorzieningenvraag niet in het betreffende gebied zelf wordt opgelost.
- Indien een integraal gebiedsplan zo doelmatig mogelijk is opgebouwd, maar leidt tot een additionele financiële opgave voor de bekostiging van het maatschappelijk vastgoed in dat plan, dan hoort deze afweging betrokken te worden in het integrale gebiedsbekostigingsplan.
- Zorg waar mogelijk voor behoud van bestaand maatschappelijk vastgoed in de wijk, zodat schaarse middelen (ruimte en budget) hiervoor doelmatig worden ingezet.
- Meervoudig ruimtegebruik is een uitgangspunt bij gebiedsontwikkeling.
- Houd bij de planning, daar waar noodzakelijk, rekening met mogelijke uitbreiding, andere invulling of onvoorziene omstandigheden. Bouw dus flexibel en bestem (tijdelijk) flexibel.
- Betrek de bewoners en gebruikers bij het ontwerpen, realiseren en in gebruik nemen van de voorzieningen.
- In nieuwe ontwikkelgebieden is de fasering van voorzieningen belangrijk. Ontwikkel woningen en voorzieningen in samenhang.
- Stedelijke voorzieningen worden ingepland vanuit het stedelijke kader en toegewezen aan een gebied. Dit maakt vervolgens integraal onderdeel uit van de afzonderlijke gebiedsopgaves.
- Stedelijke voorzieningen kennen deels ook een regionaal karakter.
- De bereikbaarheid van deze voorzieningen is daarom van belang. De gemeente plant deze voorzieningen daarom ook in eerste instantie rondom de knooppunten.

4.3 Leegstand & Tijdelijk beheer

Utrecht is een stad die bruist van het initiatief maar waar de ruimte schaars is. Wij zetten de lijn voort om tijdelijk leegstaand vastgoed via een leegstandsbeheerder zo optimaal mogelijk maatschappelijk te benutten. Een vastgoedportefeuille heeft altijd te maken met tijdelijk beheer. Een zekere mate van leegstand is nodig om de flexibiliteit te hebben om snel huisvesting mogelijk te maken.

Er is sprake van tijdelijk beheer bij:

- Frictieleegstand: het pand dient een beleidsdoel en zal weer worden ingezet voor een beleidsdoel, maar is in een bepaalde periode niet voor een doel ingevuld.

[4] Nota van Uitgangspunten RSU 2040, Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen.

- Strategisch bezit: Dit staat gekenmerkt als leegstand, maar het pand is leeg omdat het in afwachting is van gebiedsontwikkeling, sloop, verkoop of een bestemmingsplanwijziging.

Utrecht had in 2020 3,65 % feitelijke leegstand. Het gezamenlijke percentage leegstand en in beheer bij leegstandsbeheerder komt uit op 7,29 %. In onderstaande tabellen wordt dit per programma weergegeven.

Programma	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Beheer t.b.v. derden – Volksgezondheid	1.977	1.977	0	1.520	0,00%	76,88%	0	1
Bereikbaarheid	78.953	99.646	0	199	0,00%	0,20%	0	2
Onderwijs	346.658	357.002	11.541	23.257	3,33%	6,51%	12	33
Sport	96.844	93.118	1.256	1.382	1,30%	1,48%	4	5
Stedelijke Ontwikkeling	61.424	58.606	7.361	16.700	11,98%	28,50%	33	22
Vastgoed	467.895	469.283	17.660	36.338	3,77%	7,74%	40	72
Eindtotaal	**1.053.751**	**1.089.314**	**37.818**	**79.396**	**3,59%**	**7,29%**	**89**	**135**

Figuur 13: Ontwikkeling totale leegstand

	Totaal BVO		Leegstandsbeheer BVO		% BVO		Aantal objecten	
Programma	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Beheer t.b.v. derden – Volksgezondheid	1.977	1.977	0	0	0,00%	0,00%	0	0
Bereikbaarheid	78.953	99.646	0	0	0,00%	0,00%	0	0
Onderwijs	346.658	357.002	7.225	5.050	2,08%	1,41%	8	8
Sport	96.844	93.118	388	388	0,40%	0,42%	1	1
Stedelijke Ontwikkeling	61.424	58.606	4.261	13.963	6,94%	23,83%	25	14
Vastgoed	467.895	469.283	11.094	20.197	2,37%	4,30%	16	21
Eindtotaal	**1.053.751**	**1.089.314**	**22.968**	**39.598**	**2,18%**	**3,64%**	**50**	**44**

Figuur 14: Ontwikkeling leegstandsbeheer

	Totaal BVO		Feitelijke leegstaand BVO		% BVO		Aantal objecten	
Programma	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Beheer t.b.v. derden – Volksgezondheid	1.977	1.977	0	1.520	0,00%	76,88%	0	1
Bereikbaarheid	78.953	99.646	0	199	0,00%	0,20%	0	2
Onderwijs	346.658	357.002	4.316	18.207	1,25%	5,10%	4	25
Sport	96.844	93.118	868	994	0,90%	1,07%	3	4
Stedelijke Ontwikkeling	61.424	58.606	3.100	2.737	5,05%	4,67%	8	8
Vastgoed	467.895	469.283	6.566	16.141	1,40%	3,44%	24	51
Eindtotaal	**1.053.751**	**1.089.314**	**14.850**	**39.798**	1,41%	**3,65%**	**39**	**91**

Figuur 15: Ontwikkeling feitelijke Leegstand

De toename van leegstand is toe te schrijven aan de volgende panden:

Vastgoed Koningslaan 9, Nieuw Welgelegen (delen), Bontekoelaan 1, Van Lawick van Pabstlaan 1, Wittevrouwenkade, Maliebaan 59-61, Maliebaan 76-78, Trumanlaan 70.
Stedelijke Ontwikkeling: Hof van Monaco 3 (de Vrijstaat), Kanaalweg 50, Burg. Verderlaan 17.
De feitelijke leegstand is ten opzichte van 2019 toegenomen van 1,41% naar 3,65%, Er zijn echter wel meer m2 in beheer gegeven aan maatschappelijke initiatieven.

4.3.1 Visie op Tijdelijk beheer

Tijdelijk beheer wordt ingeschakeld als een ruimte leeg staat of leeg komt te staan in afwachting van sloop/gebiedsontwikkeling/verkoop/bestemmingswijziging (strategisch bezit) of (opnieuw) vulling met een beleidsdoel (frictie-leegstand). Strategisch bezit en frictie-leegstand wordt altijd gevuld en in samenwerking met de leegstandsbeheerder ingezet voor maatschappelijk initiatieven op basis van de Visie op leegstandsbeheer (tijdelijkheid, duur en tegenprestatie).

Het doel van het leegstandsbeheer is om het tijdelijk leegstaand gemeentelijk vastgoed veilig te stellen en zo goed mogelijk maatschappelijk te benutten. De leegstandsbeheerder, Ad Hoc, gebruikt hiervoor o.a. de lijst van zoekende partijen met passende, lokale initiatieven van het gemeentelijk Makelpunt. Zo ontstaat meer (tijdelijke) huisvestingsmogelijkheid voor sociaal maatschappelijke en/of culturele initiatieven. Initiatiefnemers uit de stad krijgen zo een grotere kans op een tijdelijke “plek”, tegen een betaalbare vergoeding. Tegelijkertijd leidt dit tot een tijdelijke mooie voorziening in de wijk, passend in het coalitieakkoord “Ruimte voor Iedereen”. De gemeente schakelt Ad Hoc in zodra de gemeente de noodzaak ervan inziet tot het moment van verkoop/verhuur of tot het moment dat het opnieuw voor een beleidsdoel benut wordt. Het inschakelen van Ad Hoc is dus altijd voor een tijdelijke situatie.

Vandaag de dag (maart 2021) zijn er in de 33 door Ad Hoc beheerde objecten 87 initiatieven met 137 bruikleencontracten (Een aantal initiatiefnemers heeft meer dan één ruimte). Dit zijn initiatieven in de culturele sector, de sociaal maatschappelijke sector, atelierhouders en bijvoorbeeld startups. In panden met een woonbestemming zitten (maximaal 2) bewoners

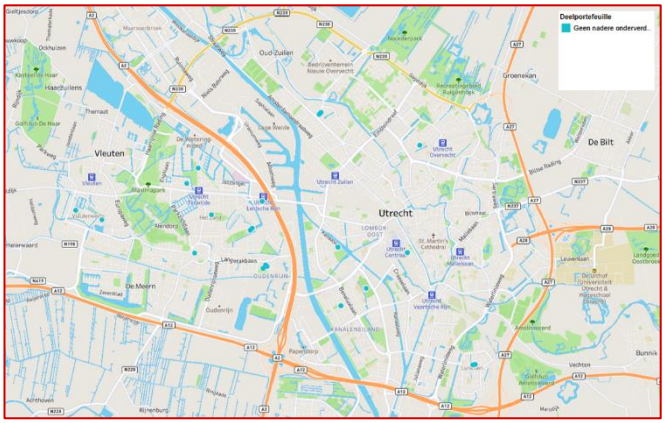
Evaluatie Leegstandsbeheer
In maart 2021 hebben we het contract met de leegstandsbeheerder geëvalueerd. We hebben daarbij gekeken naar een aantal factoren te weten de maatschappelijke invulling, klanttevredenheid, energieverbruik en social return. Op het selectiecriterium ‘zoveel mogelijk huisvestingsmogelijkheden creëren voor sociaal-maatschappelijke en culturele initiatieven’ scoorde huidige leegstandsbeheerder Ad Hoc het hoogst. De gemeente is tevreden over de invulling van de leegstand. In de tijdelijkheid bieden wij in ongeveer 30 gebouwen ruimte aan culturele en maatschappelijke initiatieven. Ongeveer 75% van de invulling is cultureel en/of maatschappelijk van aard: buurtinitiatieven 2%, kunst en cultuurinitiatieven 35%, maatschappelijk ondernemende initiatieven 27%, sociaal maatschappelijke initiatieven 11% en bewoners 15%.

Naast maatschappelijke invulling is het van groot belang dat een pand binnen 24 uur veiliggesteld wordt wanneer er sprake is van leegstand, om het risico van kraken uit te sluiten. Dit is middels bruikleenovereenkomsten in alle gevallen goed gegaan. Tevens voldoet Ad Hoc aan de gestelde eisen voor Social Return. De dienstverlening van Ad Hoc wordt door de huurders zeer gewaardeerd. Met name de administratieve afhandeling, klantvriendelijkheid en snelheid van reageren. Verder zijn de huurders

met name zeer tevreden over de ruimte, oppervlakte, bereikbaarheid en uitstraling van de locatie. Ook de prijs-kwaliteit verhouding van de ruimte wordt goed beoordeeld.

4.4 Meerjarenperspectief Programma Vastgoed

4.4.1 MFA's

Figuur 16: Spreiding portefeuille MFA's

Het valt op dat de portefeuille MFA's niet gelijkelijk verdeeld is over de stad. Er staan veel MFA's in Leidsche Rijn en amper in Overvecht. Met het bouwen van de wijk Leidsche Rijn is er een beweging geweest, waarin werd nagestreefd om maatschappelijke functies binnen één gebouw te bundelen. Doel hierbij was (en is) om inhoudelijke concepten te realiseren waar verschillende functies en hiermee activiteiten samenkomen welke als geheel meer maatschappelijke waarden vormen. Voorbeelden hiervan zijn scholen die beschikken over een theaterzaal welke in een standalone situatie nooit gerealiseerd zou kunnen worden.

De inhoudelijk voordelen van de MFA's kwamen echter in de schaduw te staan van de complexe organisatorische vraagstukken die aan het licht kwamen. Binnen de gerealiseerde MFA's vervaagde de verantwoordelijkheden tussen eigenaar, beheerder, huurder en/of gebruiker. Met het ontstaan van deze beheer & organisatie vraagstukken brokkelde het bestuurlijk draagvlak af, waardoor er weinig nieuwe MFA's gebouwd worden. Ondanks dat er bestuurlijk minder draagvlak is voor de bouw van nieuwe MFA's, is het met een verdichtende stad onvermijdelijk dat er dicht op elkaar gebouwd wordt waarbij we ook een maatschappelijke en bestuurlijke vraag zien naar multifunctioneel en efficiënt ruimtegebruik. Daarbij wordt er ook inhoudelijk gevraagd om concepten waarin verschillende functies en activiteiten elkaar aanvullen en versterken. We zien dan ook in de ontwikkelingen concepten langskomen die geen MFA heten maar wel dezelfde organisatorische vraagstukken hebben. Het is belangrijk om in die ontwikkelingen vraagstukken rondom beheer & organisatie vroegtijdig in te brengen.

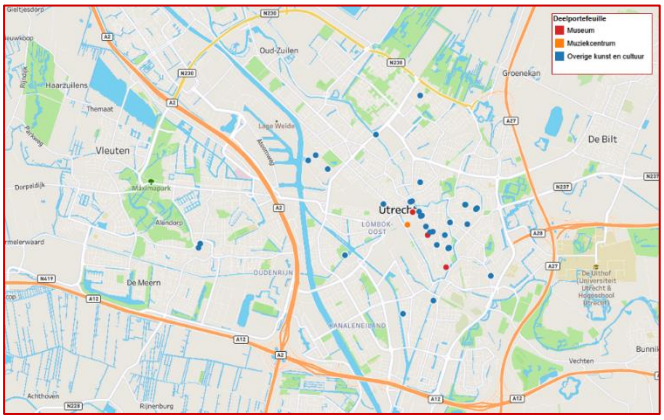
Inzet voor de komende jaren blijft dan ook het verbeteren van de structuren en afspraken hierover. De opgedane ervaring met de aanpak van de vier MFA's in Leidsche Rijn, leert dat aandacht hiervoor noodzakelijk is en blijft. In de verschillende investeringsprojecten binnen de portefeuille MFA's worden de beheer & organisatie vraagstukken gelijkwaardig aan het bouwproces als project vormgegeven. Met de focus op deze vraagstukken wordt aan de voorkant ingezet op heldere structuren en afspraken en het vastleggen hiervan voorafgaand aan bouwwerkzaamheden. In de praktijk blijkt dat dit lastig is en het constructief gesprek met de verschillende gebruikers veel inzet en aandacht blijft vragen. Dit blijft echter essentieel om de lessen uit het verleden toe te blijven passen. Het doel hierbij is dat na oplevering de onderlinge verantwoordelijkheden duidelijk zijn en dat de aandacht van de gebruikers (en eigenaar) niet

hoeft te gaan naar organisatievraagstukken, maar naar de inhoudelijke samenwerking tussen huurders/ gebruikers.

De financiële verantwoording van de renovatie van de vier MFA's in Leidsche Rijn en Vleuten – De Meern wordt gerapporteerd via het programma onderwijs (Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting)

4.4.2 Cultuur

De portefeuille cultuur bestaat uit diverse panden die worden ingezet als theater, museum, poppodium, atelier/werkplaats of als kantoorruimte. Een deel van de objecten met een culturele instelling maakt deel uit van andere portefeuilles zoals bijvoorbeeld ateliers in een leegstaand schoolgebouw als tijdelijke invulling onder leegstandsbeheer, dit in afwachting van een permanente invulling.

Figuur 17: Spreiding portefeuille Cultuur

Voor de portefeuille Cultuur is in nauwe samenwerking met het beleidsveld een meerjaren strategische visie in ontwikkeling. De basis hiervan is een nulmeting van de portefeuille met als doel te komen tot een visie waar beleid, vraag & aanbod, nieuwe ontwikkelingen en financiën worden samengebracht. Zodoende kunnen de ambities van het College van Burgemeester & Wethouders worden vertaald naar een actueel en toekomst bestendig portefeuillemanagement. De nulmeting inclusief een klanttevredenheidsonderzoek heeft in 2020 plaatsgevonden.

Uit de nulmeting is o.a. naar voren gekomen dat de culturele voorzieningen zich concentreren met name in het centrum van Utrecht. Om meer aan te sluiten bij de ambitie van het college en de RSU zal er een slag gemaakt moeten worden als het gaat om de spreiding van culturele voorzieningen over de stad. Volgens een schatting is ca 20-30% van de panden waarin een culturele voorzieningen in de stad is gevestigd in handen van de gemeente Utrecht. Nagenoeg de gehele cultuurportefeuille van het permanent beheer zit op kostprijs dekkend huurniveau. Bij tijdelijke invullingen is veelal sprake van een culturele invulling via leegstandsbeheer. Deze panden zijn doorgaans niet op kostprijs dekkend niveau verhuurd en zitten verspreid door de gehele portefeuille vastgoed.

Ambitie is dat de visie een fundament oplevert van waaruit proactief meegedacht kan worden hoe vraag & aanbod optimaal op elkaar kunnen aansluiten en bouwstenen oplevert voor een meerjaren programmering en investeringsplanning. Naar aanleiding van de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek zullen ook de culturele partners uit de stad een plaats krijgen bij de totstandkoming. De professionalisering van het vastgoedbeleid draagt zodoende bij aan maximaal creëren van maatschappelijke waarde met vastgoed voor de stad.

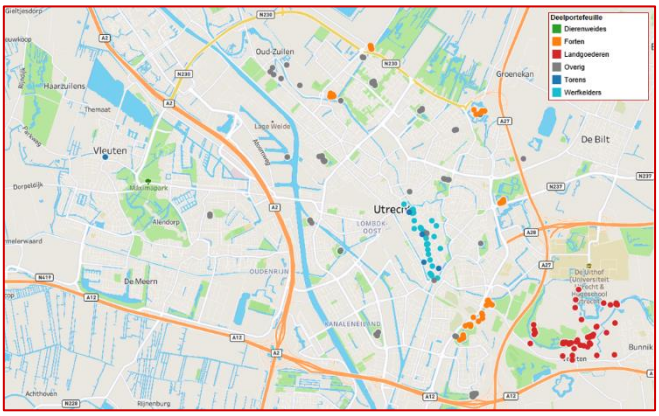
Door de groei van de stad is de verwachting dat de vraag naar culturele voorzieningen zal toenemen en daarmee de portefeuille Cultuur in aantal m2 zal toenemen. Hierbij wordt aangesloten bij de Cultuurnota 2021 – 2024 Kunst kleurt de stad. Met diverse subsidies stimuleert de gemeente een gevarieerd en

vernieuwend cultuuraanbod voor iedereen, in alle Utrechtse wijken. Zo wordt op het Berlijnplein in Leidsche Rijn een nieuwe culturele voorziening ontwikkeld waar verschillende kunstdisciplines zoals een combinatie van maken en presentatie bij elkaar komen. Aan de zuidkant van de stad is in de nieuw te ontwikkelen stadswijk Merwede een nieuw wijkcultuurhuis gepland.

Om inzicht en overzicht te krijgen en behouden is gestart met de ontwikkeling van dashboards. Databronnen worden aan elkaar gekoppeld zodat valide vastgoed informatie beschikbaar is en samen wordt gebracht om proactief te sturen. Hiermee kan het beschikbare vastgoed efficiënter worden ingezet, zijn kostprijzen, inkomsten, status, leegstand en omvang op ieder moment voor handen en draagt bij aan een betere analyse en besluitvorming.

4.4.3 Erfgoed

De portefeuille Erfgoed omvat objecten en terreinen, die beschermd zijn als monument, of waarvan op enige wijze is aangegeven dat ze van cultuurhistorisch belang zijn. Het gaat om gebouwen en terreinen die de stad van oudsher in bezit heeft, om eigendom dat is verworven voor eigen gebruik vanwege het belang voor de stedelijke samenleving (Amelisweerd/Rhijnauwen) of vanwege het belang van die objecten op zichzelf (o.a. torens en forten). Het behoud van dit bezit is van grote betekenis voor de stad en het bezit ervan dient een stedelijk belang. De portefeuille Erfgoed is onder te verdelen in de volgende categorieën: forten, torens, landgoederen Amelisweerd/ Rhijnauwen, werfkelders, 'historisch belang overig', de visrechten en de Steedes en stadstuinen in gebruik bij Stichting Utrecht Natuurlijk.

Figuur 18: Spreiding portefeuille Erfgoed

Een aantal monumenten vragen wel onderhoud maar er staat geen kostprijs dekkende huur tegenover. Bijvoorbeeld de torens. Een deel van het erfgoed zit in andere portefeuilles, omdat het daar functioneel in thuis hoort zoals o.a. de Stadsschouwburg in de portefeuille Cultuur en het Stadhuis in de portefeuille Eigen huisvesting.

Torens

De kerktorens met hun klokken en uurwerken zijn bijzonder onroerend goed, dat sinds de Franse tijd (1795 – 1813) eigendom van de overheid is. Van oudsher hadden kerktorens een aantal belangrijke publieke functies, zoals uitkijkpost, gevangenis en tijdsaanduiding. De in sommige torens aanwezige beiaard (= carillon, klokkenspel) dient als openbaar muziekinstrument. Hoewel de kerktorens over het algemeen een eenheid vormen met de bijbehorende kerkgebouwen, werden zij vanwege deze publieke functies bij de Staatsregeling van 1798 als aparte gebouwen gezien. De eigenlijke kerkgebouwen zijn op grond van deze Staatsregeling bij de diverse kerkelijke gemeenten gebleven, terwijl de torens bij de

burgerlijke gemeenten werden ondergebracht. De volgende torens zijn in bezit van de gemeente toren St Willibrordkerk Vleuten, toren kerk Blauwkapel, Domtoren, Buurtoren, Geertetoren, Jacobitoren en de Nicolaitorens. Op dit moment is de restauratie van de Domtoren in uitvoering.

Forten

Sinds het einde van de vorige eeuw is de gemeente Utrecht de eigenaar van acht rijks monumentale forten behorend tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). De NHW is een 'Nationaal Landschap' en het grootste rijksmonument. De NHW is in 2019 door Nederland voorgedragen voor UNESCO Werelderfgoed als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam, samen vormen ze straks een Werelderfgoed de 'Hollandse Waterlinies'. De aanwijzing als werelderfgoed is belangrijk voor het bewaren en ontwikkelen van de forten en voor het toerisme.

Afgelopen jaren is door de gemeente met financiële bijdragen van Rijk en Provincie een grote inspanning geleverd om invulling te geven aan het in 1997 door de raad vastgestelde programma "Van Geheim naar Publiek Domein". De forten werden gerestaureerd en kregen een nieuwe bestemming en werden hiermee meer toegankelijk gemaakt voor het grote publiek.

Van de acht forten liggen er vier aan de oostzijde van Utrecht, De Lunetten. Deze forten hebben gemetselde bekledingsmuren, de lage muren langs het water. Sinds de verwerving van deze forten, omstreeks de jaren '70 is er aan deze bekledingsmuren geen onderhoud uitgevoerd. Dit met uitzondering van Fort Lunet III; de bekledingsmuren en één van de twee kazematten van dit fort zijn in 2011/2012 gerestaureerd. Uit onderzoek is gebleken dat ook aan de bekledingsmuren van Fort Lunet I, II en IV op grote schaal metsel- en voegwerkherstel noodzakelijk is, waarbij vooral de kwaliteit van de kademuren van Lunet IV een groot risico vormt. Nabij en op alle bekledingsmuren groeien bomen die met de wortels tegen de muren het metselwerk kapot drukken. In het kader van de restauratie is het noodzakelijk dat er bomen worden geveld. Daarnaast zijn nog enkele kazematten niet gerestaureerd. Er is gestart met de gefaseerde uitvoering van de restauratie van de bekledingsmuren en de kazematten. Fort de Gagel is het laatste fort dat nog herontwikkeld gaat worden. Momenteel zijn de voorbereidingen gaande.

Werfkelders

Afgelopen jaren heeft de gemeente bij enkele werfkelders de gewelven opnieuw waterdicht gemaakt naar aanleiding van lekkages. Ook in 2021 zal bij een werfkelder onderhoud aan het gewelf worden uitgevoerd. Hierbij wordt samengewerkt met het Programma Wervengebied en particuliere (mede)eigenaren. Over de voortang van dit programma is de gemeenteraad in december 2020 geïnformeerd[5].

Nulmeting en strategische visie

Ook bij de portefeuille Erfgoed is een start gemaakt met het uitvoeren van een nulmeting en wordt vervolgens in nauwe samenwerking met het beleidsveld een meerjaren strategische visie en investeringsprogramma ontwikkeld. De portefeuille Erfgoed vervult een speciale rol binnen de gemeente. Een groot deel van de panden in deze portefeuille genereert geen of onvoldoende huur om de kosten te dekken, zij vervullen wel een grote betekenis voor de stad. Op dit moment ontbreekt het aan een actueel

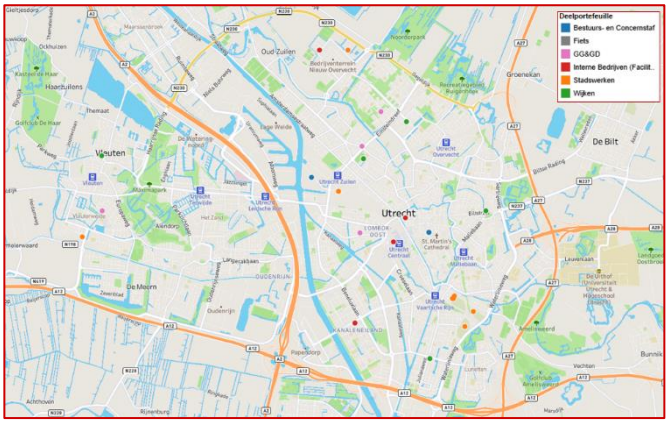
[5] Raadsbrief Voortgang programma wervengebied

(financieel)beleidskader die dit vastgoed ondersteunt en onderbouwing opleveren voor het in eigendom hebben van dit vastgoed.
De erfgoedportefeuille wordt onderworpen aan een nulmeting & analyse. Vervolgens wordt dit naast het beleidskader gelegd en resulteert dit in uitgangspunten. Parallel wordt een financiële meerjaren strategie uitgewerkt met een overzicht van ((rijks)subsidieregelingen) waardoor naast instandhouding ook andere ontwikkelingen financieel ondersteund kunnen gaan worden. Deze visie is nodig om aan de zorgplicht te kunnen voldoen en kansen te benutten voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde.
De uitdaging is om de ambities van het coalitieakkoord te vertalen naar actueel en toekomstbestendig portefeuillemanagement. Daarbij wordt gekeken wat de waarde in den brede betekenis van dit vastgoed is. Kortom: het erfgoed van betekenis te laten zijn voor de identiteit van Utrecht met de volgende invalshoeken:

- Behoud van erfgoedwaarde
- Invulling maatschappelijke waarde voor en door inwoners (jong & oud) en met behulp van cultuur en onderwijs te laten participeren en hierover te communiceren
- Voorbeeldfunctie: als showcase/inspiratie voor andere eigenaren.

4.4.4 Gemeentelijke huisvesting

De kern van het huisvestingsaanbod is twee hoofdlocaties, meerdere gebiedsgerichte locaties en een flexibele schil van huisvesting bij partners in de stad. Op deze manier houden we verbinding met de stad en creëren we flexibiliteit om de groei van het aantal ambtenaren op te vangen. Om richting te geven aan de toekomstige ontwikkeling van het aanbod wordt een huisvestingsplan opgesteld. Het vertrekpunt van het huisvestingsplan zijn het bestaande huisvestingsplan uit 2018 en de resultaten van de beleidslijn Werken 3.0. Deze beleidslijn is richtinggevend voor de toekomstige huisvestingsbehoefte van de ambtelijke organisatie en wordt ontwikkeld door IPM en M&O (hoofdlijnen gereed Q1 2021).

Figuur 19: Spreiding portefeuille Gemeentelijke Huisvesting

Stadskantoor

Voordat maatregelen werden ingesteld om de verspreiding van COVID-19 in te perken, was de bezetting/benutting van het Stadskantoor “hoog”. Er zijn verschillende alternatieven onderzocht hoe hiermee om te gaan, zoals mogelijkheden om functiegericht te huisvesten en/of meer opgavegericht te werken. Het inzetten op meer effectief gebruik van ruimte door medewerkers meer mogelijkheden te bieden om een werkomgeving te kiezen die past bij wat er nodig is voor de opgave /de activiteit waaraan gewerkt wordt. Dit zal komende periode nadrukkelijk bijdragen aan een bezetting/benutting die beter past bij de beschikbare ruimte. Daarnaast zijn er meer mogelijkheden om gebruik te maken van voorzieningen buiten het stadskantoor.

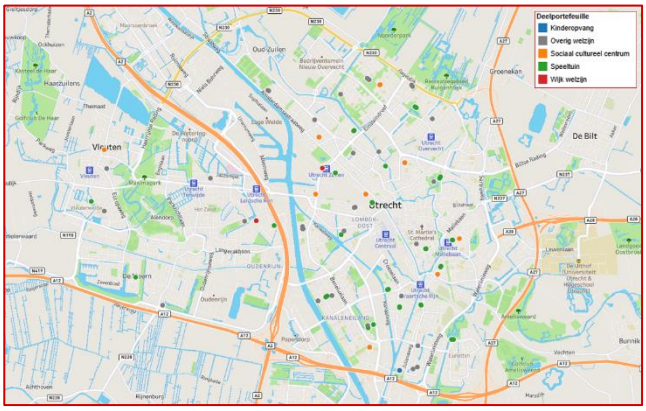
Wijkbureaus
Door te investeren in de huisvesting van wijkbureaus dragen wij bij aan het versterken van onze zichtbaarheid in wijken en versteviging van de samenwerking met partners in de stad. Er worden mogelijkheden onderzocht om wijkbureau West terug de wijk in te plaatsen. Ook wordt er een nieuwe locatie ingericht voor het wijkbureau Noordwest. Ook wordt gewerkt aan een verbeterslag in de huisvesting voor wijkbureau Vleuten-de Meern.

Centra Jeugd en Gezin
Op basis van de Bevolkingsprognose 2018 wordt ingeschat dat de extra behoefte aan jeugdgezondheidszorg kan worden ingevuld in de bestaande voorzieningen. Er zullen fysieke aanpassingen worden gemaakt aan de bestaande Gezondheidscentra aan de Vogelvlinderweg, Van Hoornekade en Utrechtse Heuvelrug. Ten behoeve van de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone zal het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) aan de Al Masoedilaan worden aangepast.

Overig: overdracht panden Stadsbedrijven
De locaties van Stadsbedrijven kunnen na een nulmeting en afspraken hierover worden overgedragen aan VGU.

4.4.5 Welzijn

Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers maken we van Utrecht een stad waar plaats is voor iedereen. Utrecht bruist en groeit, maar we zien in toenemende mate mensen die het moeilijk hebben om mee te doen. Denk aan meer langdurig werklozen en een steeds groter aantal kinderen dat opgroeit in armoede. Daarom willen we voorzieningen beter fysiek en sociaal toegankelijk maken zodat Utrechters elkaar blijven zien en ontmoeten. We investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van onze maatschappelijke voorzieningen om deze beweging mogelijk te maken. Het gaat hier met name om buurtcentra, jongerenhuiskamers/buurtkamers en de beheerde speeltuinen. De resultaten van de Rapportage Evaluatie beleid Utrechtse Buurtcentra worden hierbij meegenomen. Het gaat dan vooral om het verbeteren van de uitstraling, functionaliteit en zichtbaarheid in de wijk.

Figuur 20: Spreiding portefeuille Welzijn

Buurtcentra
Vanuit de groei van de stad is het nodig om het aantal buurtcentra en/of buurtkamers uit te breiden. Het gaat om locaties buurtkamer Kruisvaertkade, buurtcentrum Merwedekanaalzone, buurtkamer Lombokplein en een nieuw buurtcentrum in Overvecht/Vechtstrook. Deze behoefte is voorzien in de uitvoeringsnotitie “Maatschappelijk Initiatief Onderdak” (MIOD). Vanuit dit meerjarig perspectief op vraag, aanbod én kwaliteit van de buurtcentra per wijk zijn/worden er verschillende buurtcentra verplaatst, verbouwd en vindt er nieuwbouw plaats. Na voltooiing van de nieuwbouw is de geografische spreiding van buurtcentra over de stad grotendeels op orde. Projecten die leiden tot een kwaliteitsslag van de buurtcentra zijn al opgestart.

Jongerenhuiskamers en buurtkamers

Voor specifieke doelgroepen van welzijnsbeleid op buurtniveau zijn jongerenhuiskamers en buurtkamers in beheer. Op nieuwe locaties worden jongerenhuiskamers en buurtkamers veelal geïntegreerd in buurthuizen en/of andere welzijnsvoorzieningen. De tijdelijke jongerenhuiskamers aan de Meerndijk en aan de Gambiadreef moeten op termijn een vaste plek krijgen. De locatie aan de Meerndijk zal meegenomen worden in de lokale gebiedsontwikkeling.

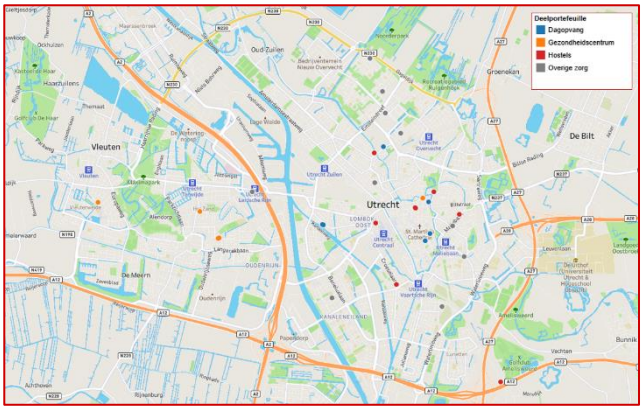
Speeltuinen

Het beleidskader "Speelruimte maken we samen" uit 2017 geeft bewoners in de wijk de mogelijkheid om het beheer op 'hun' speeltuin uit te voeren. De grond wordt door VGU verhuurd en alle opstallen worden met een huurafhankelijk opstalrecht tijdelijk in eigendom gegeven bij de bewoners die alle middelen ontvangen voor de instandhouding en vervanging. Er zijn momenteel 12 van de 21 speeltuinen verzelfstandigd. De verwachting is dat in de komende jaren de overige speeltuinen gaan verzelfstandigen mits hiervoor draagvlak is bij bewoners. Het voldoende aantrekken van vrijwilligers en het oppakken van technisch beheer- en onderhoud vormen daarbij de grootste uitdagingen.

4.4.6 Zorg

Het Utrechtse model voor zorg en ondersteuning kent drie sporen[6][7]:

1. Een sterke sociale basis: ondersteunen van het zelforganiserend vermogen, zowel individueel als collectief;
2. Sociale basiszorg: generalistisch werkende buurtteams, dichtbij en laagdrempelig;
3. Aanvullende zorg: specialistisch en intensief als dit nodig is.

Figuur 21: Spreiding portefeuille Zorg

In de portefeuille Zorg wordt vastgoed ingezet om met name het tweede en derde spoor te faciliteren. Slechts een klein deel van de totale huisvestingsbehoefte uit dit beleidsveld wordt ingevuld met eigen vastgoed of aangehuurd vastgoed. Het merendeel van de huisvesting wordt verzorgd door de zorgaanbieders zelf.

Buurtteams

De buurtteamorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting. De huidige huisvesting bestaat uit een mix van particulier en gemeentelijk vastgoed op circa 20 locaties. Met de groei van de stad neemt de behoefte aan maatschappelijk vastgoed toe, en daarmee ook de behoefte aan huisvesting van de buurtteams. We werken nauw samen om huisvesting mogelijk te maken en zetten in op synergie met andere maatschappelijke voorzieningen.

[6] Uitvoeringsagenda Jeugd
[7] Uitvoeringsagenda Meedoen naar Vermogen

Buurtgerichte specialistische jeugdteams
De aanvullende zorg is integraal georganiseerd en per buurt is gekomen tot een team van samenwerkende professionals. Deze zorg is aanvullend op de sociale basiszorg van buurtteam, huisartsen en jeugdartsen. Deze teams werken op een schaalgrootte van de buurt zodat samenwerking met de buurtteams, huisartsen, jeugdartsen en andere partijen in de buurt optimaal wordt gefaciliteerd. Idealiter is het team gevestigd in dezelfde ruimte als die van het buurtteam, in een gezondheidscentrum of bij de jeugdartsen in een buurt. Voor bestaand vastgoed en vanuit de groei van de stad zetten we in op clustering van gemeentelijke zorgfuncties op buurtniveau.

Thuis voor iedereen
De huisvesting van dak- en thuislozen, jongeren in een kwetsbare positie en ouderen staat in toenemende mate onder druk. Samen met onze stakeholders willen we de ontwikkeling van wooneenheden voor daklozen, jongeren en ouderen versnellen en versterken: we jagen bestaande ontwikkelingen aan, verbinden specifieke expertise van de doelgroepen aan ontwikkeling van nieuwe gebieden, benutten de bestaande voorraad en vrijkomend vastgoed, en realiseren nieuwe woonconcepten en mogelijke tijdelijke flexibele oplossingen. Via het Programma (T)huis voor iedereen wordt dit in onderlinge samenhang opgepakt.

Maatschappelijke opvang
Er is mede door de krapte op de woningmarkt een groeiende behoefte aan (tijdelijke) huisvesting om de in- en doorstroom in de maatschappelijke opvang te kunnen opvangen. Wij verkennen – samen met onze partners en regiogemeenten – hoe dit op te lossen. Kleinschalig, gespreid over de stad/regio en geclusterd met andere zorgvoorzieningen zijn belangrijke trends in de maatschappelijke opvang. Het college heeft de ambitie geformuleerd om de bestaande nachtopvang om te vormen naar een opvang die 24-uur toegankelijk is voor bezoekers. Hierdoor komen bezoekers meer tot rust en kunnen zij beter werken aan hun herstel. Ons huidige vastgoed is inmiddels gedeeltelijk aangepast op deze huisvestingsbehoefte en er is werk in uitvoering.

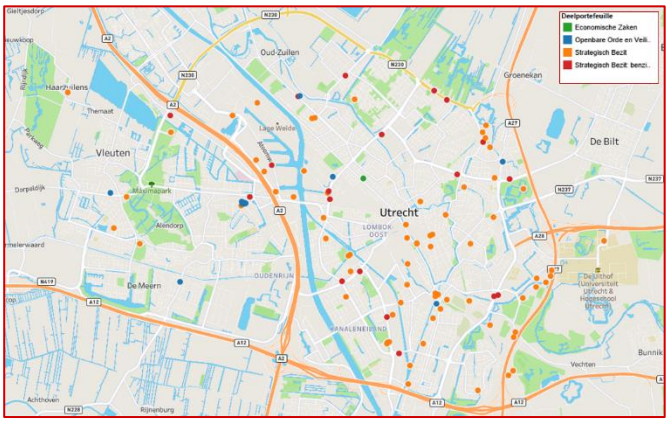
Vluchtelingen en ongedocumenteerden
De in- en uitstroom van vluchtelingen en ongedocumenteerden kenmerkt zich door onvoorspelbaarheid. Vanuit beleid wordt zoveel mogelijk ingezet op het behouden van kleinschalige opvang verspreid over de stad en het blijven exploiteren van twee middelgrote locaties. De huidige aantallen blijven behouden met gelijke in- en uitstroom. Een lichte groei van het aantal plekken is gezien de landelijke ontwikkelingen niet uitgesloten. Ook op migratieterrein zijn onverwachte ontwikkelingen niet uitgesloten. Dit vraagt flexibiliteit in ons huisvestingsprogramma.

4.4.7 Overig beleid

De deelportefeuille ‘overig beleid’ is een van de deelportefeuilles onder het programma Utrechts Vastgoed. Binnen de deze deelportefeuille kennen we de vier categorieën.

Economische Zaken
Dit betreft het Lumax-pand aan de Ondiep Zuidzijde. Het pand is in gebruik als bedrijfsverzamelgebouw en ook gedeeltelijk eigen huisvesting

Openbare Orde en Veiligheid
Dit betreft de panden die de gemeente in eigendom heeft ten behoeve van de Veiligheidsregio Utrecht, VRU. De gemeente heeft zowel een rol als eigenaar en ook als partij in de bekostiging van onder andere de huisvesting.

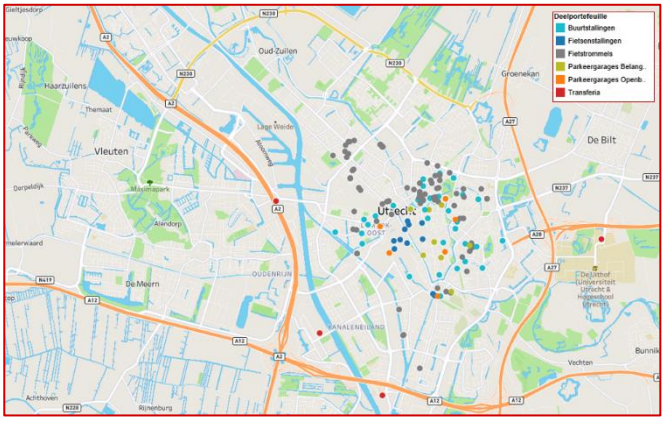
Figuur 22: Spreiding portefeuille Overig Beleid

Strategisch Bezit
In het deel Strategisch bezit zitten panden die (1) op dit moment tijdelijk geen beleidsfunctie vervullen of (2) een functie hebben die specifiek is en niet onder andere portefeuilles te vatten zijn. Voor de eerste categorie wordt gekeken of de panden in de toekomst nog een gebruikswaarde vertegenwoordigen. Hiervoor wordt onder andere het instrument van de pandvisies gebruikt. Als een pand geen gebruikswaarde, waaronder begrepen maatschappelijke (meer)waarde, meer vertegenwoordigt, kan eventueel tot verkoop worden overgegaan. Op dit zijn er geen panden met enige substantiële omvang die op de nominatie voor verkoop staan. De tweede categorie betreft bijvoorbeeld de busremise aan de Europalaan en objecten die onderdeel zijn van bijvoorbeeld parken of onlosmakelijk verbonden zijn met andere gemeentelijke vastgoedobjecten.

Strategisch Bezit: benzine verkooppunten
Dit betreft de verhuur van gronden waarop de benzineverkooppunten gevestigd zijn. Deze gronden zijn strategisch bezit ten behoeve van gebiedsontwikkelingen in de stad.

4.5 Meerjarenperspectief Programma Bereikbaarheid

De gemeente beschikt over een areaal aan parkeervoorzieningen die een bijdrage leveren aan de opgave duurzame mobiliteit van het programma bereikbaarheid. De voorzieningen zijn ondergebracht binnen Vastgoed Organisatie Utrecht (VGU) in de portefeuille parkeren en bestaat uit de deelportefeuilles auto en fiets.

Figuur 23: Spreiding portefeuille Bereikbaarheid

De deelportefeuille auto bestaat uit:
3 gebouwde P+R-voorzieningen, 1 tijdelijk P+R terrein, 5 openbare parkeergarages en 8 belanghebbendengarages.

Daarnaast bestaat de deelportefeuille fiets uit: 11 openbare fietsstallingen, 5 pop-up stallingen, 34 buurtstallingen waarvan 23 locaties gehuurd en 102 fietstrommels.

4.5.1 Impact van RSU2040 op VGU investeringen en bemensing

Het strategisch kader van de RSU 2040 heeft een aanzienlijke impact op de investerings- en bemensingsopgave van de Vastgoed Organisatie Utrecht (VGU). Het gaat immers om grotendeels nieuw te ontwikkelen Vastgoed producten en diensten waar Utrecht landelijk gezien noodzakelijkerwijs in voorop loopt en waar dus nog relatief weinig kennis en kunde voor beschikbaar is.

Het betreft hier o.a. (maar niet beperkt tot):

- Het onderzoek naar een permanente P+R op Papendorp
- Het Mobiliteitsbedrijf en concept in de Merwedekanaalzone en verplaatsing van het fietsdepot
- De (her)ontwikkeling van totaal circa 13 P+R-locaties tot 2040
- Het ontwikkelen van deelhubs in openbare parkeergarages. Eén gerealiseerd en één in ontwikkeling.
- Het verder uitbreiden van met name het aantal fietsgarages en buurt stallingen en fietstrommels. Zowel bemand als onbemand.
- Het uitbreiden van fietsstallingsplaatsen in het stationsgebied met minimaal 5000 stallingsplaatsen.
- Het verduurzamen en slimmer maken van de huidige parkeer- en fietsgarages en P+R-locaties met laadpalen, zonnepanelen waar mogelijk en gewenst, een groene wand en/of dak, de parkeergarage als “batterij” en “accu” voor het opvangen van piekbelasting, etc.
- Het onderzoeken van Mobiliteitswinkels waar deelmobiliteits diensten kunnen worden afgenomen
- Het integreren in en opwaarderen van de parkeer- en fietsgarages, P+R-locaties, en verkeer ICT-infrastructuur.

Het voorgaande is geen limitatieve opsomming. De voorgaande ontwikkelingen gaan zo snel en bieden zoveel kansen voor de bereikbaarheid en het leefklimaat van de stad dat we hierop in moeten blijven spelen. De geschetste mobiliteits- en parkeerknooppunten zijn de levensaders van onze stad en het is daarom cruciaal dat ze up-to-date zijn en blijven. Dit vergt veel van de vastgoed organisatie qua investeringen, bemensing en onderhoudsinspanning. Waar vastgoed vroeger vaak een reactieve beheerders benadering vergde, is m.n. “intelligent en up-to-date” mobiliteitsvastgoed nu *de* cruciale schakel voor de bereik- en leefbaarheid van de stad!

4.5.2 Opgeleverde projecten leerpunten voor nieuwe projecten

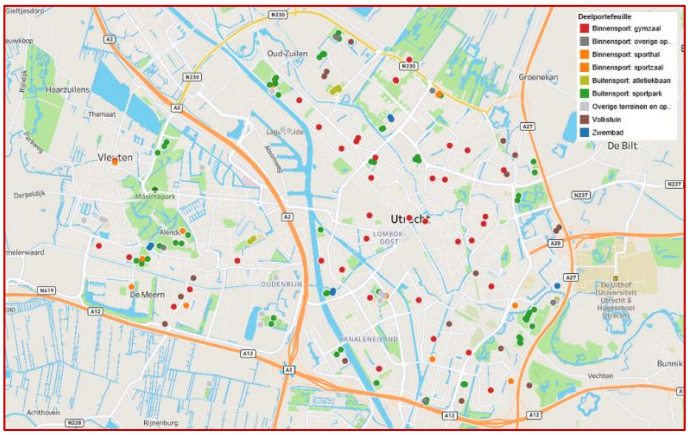
We hebben geconstateerd dat in de Grifthoekgarage en de P+R Westraven herstelwerkzaamheden aan het beton moeten plaatsvinden. Ook in de andere net opgeleverde projecten zoals P+R Berlijnplein en de stationspleinstalling zijn er de bijna onvermijdelijke restpunten en kinderziektes. Deze gaan we in 2021 uitvoeren.

We leren hier bovendien van om in de nieuwe mobiliteitsknooppunten in de ontwerpfase direct verbeteringen te implementeren en daarmee de Total Cost of Ownership (TCO) en gebruiks- en maatschappelijke waarde te verhogen. Door meer inzet- van mensen en middelen bij de ontwikkeling dalen de totale kosten van het vastgoed gezien over de hele levenscyclus en stijgen de gebruiks- en

maatschappelijke waarde. Het is dan ook cruciaal en heeft een hoog rendement om meer mensen en middelen te alloceren.

4.6 Meerjarenperspectief Programma Sport

Algemene programmadoelstelling Samenleven en Sport: Utrechters zijn betrokken bij elkaar, ondernemen samen activiteiten en iedereen kan zichzelf zijn. Zij kunnen sporten en bewegen in een toegankelijke en kwalitatief goede infrastructuur. Waarbinnen de subdoelstelling voor Sport:
Alle Utrechters kunnen sporten en bewegen in een toegankelijke en kwalitatief goede sportinfrastructuur.

Figuur 24: Spreiding portefeuille Sport

De infrastructuur bestaat momenteel uit de volgende gemeentelijke sportaccommodaties in beheer:
15 sporthallen, 9 sportzalen, 43 gymzalen, 26 sportparken met 150 sportvelden, 3 atletiekbanen, 15 volkstuinen en 4 zwembaden. Van bovenstaande sporthallen bevinden zich 4 sporthallen in een MFA en 1 sporthal in zelfbeheer.

De Sportagenda

Figuur 25: De Sportagenda

In deze agenda wordt de verbinding gelegd tussen een aantal documenten die de afgelopen jaren zijn uitgewerkt. De sportnota (verlengt tot 2025), het Utrechts Sportakkoord, het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen en de meest recente raming van de capaciteitsbehoefte voor sportaccommodaties door het Mulier Instituut. Voor een actuele prognose van sportaccommodaties, mede als gevolg van de groei van de stad wordt er in 2021 door het Mulier Instituut een nieuwe capaciteitsbehoefte berekening uitgevoerd voor de georganiseerde sport in de stad.

Bij de voorjaarsnota 2020 is er in het kader van de groei van de stad investeringsbudget toegekend voor en extra trainingssporthal in Zuidwest, de omzetting van een grasveld naar kunstgras in Oost, uitbreiding met een hockeyveld en voorbereiding van uitbreiding rugby in Strijkviertel, en uitbreiding met een korfbalveld in Overvecht. Ook wordt de grond gereserveerd voor een eventueel nieuw zwembad in het

Maximapark. De realisatie van deze uitbreidingsinvesteringen hangen nauw samen met gebiedsontwikkelingen waarin we gezamenlijk met Ruimte in de planningen optrekken.

Daarnaast staan er voor de komen jaren voor sport o.a de volgende herinvesteringen en groei van de stad projecten gepland, voor totaal zie de geheime projectenbijlage;

Buitenaccommodaties

1. Burgemeester Norbruislaan 680 (Sportpark Zuilen)
   In de ontwikkeling van Sportpark Zuilensevecht wordt er gestart met de realisatie van een American Football combi veld.
2. Manitobadreef 8 (sportpark Overvecht)
   Aanleg kunstgrasveld op sportpark Overvecht t.b.v. EDO in combinatie met de komst van trainingsfaciliteiten voor FC Utrecht, betreft een rendabele investering door FC Utrecht betaald. Bodemsanering onder trainingsveldje gelijktijdige uitvoering. De aanleg van de velden voor FC Utrecht wordt niet door de gemeente uitgevoerd maar door FC Utrecht zelf georganiseerd. Deze geprognotiseerde rendabele investering kan hiermee vervallen.
3. Monarchvlinderlaan 70 (Atletiekbaan Amaliapark)
   Renovatie van de bestaande atletiekbaan, dit in combinatie met aanvullende functies en uitbreiding gebouwtje t.b.v. bezoekers en toiletvoorzieningen.
4. Koningsweg 139 (Sportpark Koningsweg)
   Omzetting van een grasveld naar een kunstgrasveld in kader van de groei van de stad en de ontwikkelingen rondom Maarschalkerweerd.
5. Rijnvliet 3-5 (Sportpark Rijnvliet)
   Uitbreiding met een rugbyveld door herschikking van de bestaande velden, in overleg met de bestaande rugby-vereniging.
6. Rio de Janeirodreef 201-203 (sportpark Vechtzoom)
   Realisatie uitbreiding hockeyvelden in combinatie met aanpassing kantines en renovatie kleedgebouwen.
7. Arienslaan 2 (sportpark de Berekuil)
   Vervangende nieuwbouw kleedgebouwen op het sportpark.
8. Manitobadreef 8 (sportpark Overvecht)
   Aanpassingen aan sportvelden en infrastructuur in relatie tot de komst van trainingsfaciliteiten voor FC Utrecht. Uitwerken plan van aanpak voor bestaande kleedgebouwen ten aanzien van renovatie of nieuwbouw.
9. Verlengde Hoogravenseweg (sportpark Hoograven)
   Inbreng renovatie kleedgebouwen in mogelijke herontwikkeling.
10. Loenenseboslaan 2 (sportpark de Meern)
    Dak van dienstverblijf voorzien van PV-panelen, mede voor toekomstig elektrisch materieel voor beheer van sportparken.
11. Tirionlaan 3 (sportpark Papendorp)
    Verwerving en groot onderhoud sportkantine boven gemeentelijk kleedgebouw, ten behoeve van verhuursituatie. Dit voor het mogelijk maken van de komst van een nieuwe voetbalvereniging.

Diverse renovaties van sportveldconstructies
Op basis van de actuele sportveldconditie staan er meerder sportveldconstructies op de planning. Zie hiervoor ook de projecten geheime bijlagen. De jaar planning wordt een half jaar voor renovatie definitief vastgesteld en met betrokken sportvereniging gecommuniceerd voor uitvoering.

Binnenaccommodaties

1. Cremerstraat 253 (gymzaal Cremerstraat)
   Na renovatie en van welzijn en gymzaalaccommodatie aan de Cremerstraat kunnen en op deze locatie PV-panelen geplaats worden.
2. Heycopplein 5 (gymzaal Heycopplein)
   Plaatsen van PV-panelen op gebouwdelen waar dit mogelijk is.
3. Herculesplein 343 (Sportcentrum Galgenwaard)
   Deze locatie bestaat 20 jaar en er wordt een plan uitgewerkt om de installaties groot onderhoud uit te voeren in combinatie met onderzoek naar verbeteringen t.b.v. verduurzaming. Voor verwarming van gebouw en douches is deze locatie al gas-loos.

Figuur 26: Dave Brubecklaan

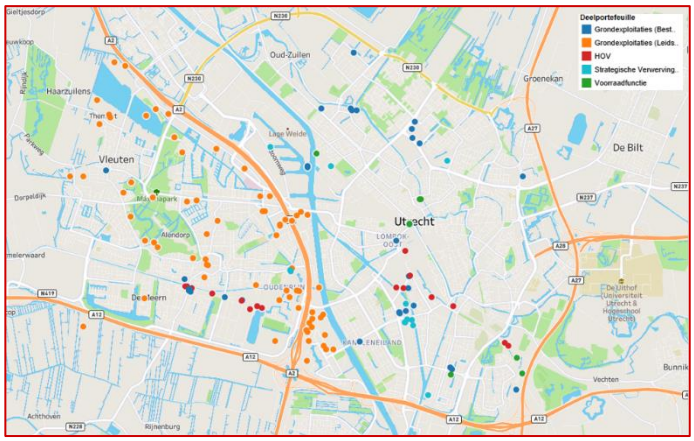
4. Dave Brubecklaan (gymzaal Terwijde)
   Ontwikkeling van een nieuwe gymzaal, na de ontwerpfase zijn de uitgewerkte plannen besproken door middel van participatie met toekomstige gebruikers en omwonende. De volgende projectfase kan worden ingegaan. Zie hiernaast de artist impressie met groene gevels en daken ten behoeve van de energie neutrale gymzaal.
5. Bontekoelaan (Sporthal Bontekoelaan)
   De gecombineerde ontwikkeling van de sporthal Bontekoelaan, in beheer bij schoolbestuur en buiten onderwijstijden beschikbaar voor sportverenigingen/breedtesport.
6. Merwedekanaalzone (sporthal)
   Realisatie (voorbereiding) van een nieuwe sporthal in combinatie met onderwijsontwikkeling.
7. Goeree 4 - 6 (gymzalen Goeree)
   Renovatie verduurzaming gymzalen.
8. Bangkokdreef 2 (gymzaal Bangkokdreef)
   Renovatie gymzaal in combinatie met verduurzamingswerkzaamheden.

Zwembaden

1. Middelweerdplaats 1 (Zwembad Fletiomare)
   Na versteviging van de bestaande dakconstructie worden op deze locatie PV-panelen geplaats worden. Plan van aanpak uitwerken om daar waar groot onderhoud op de andere zwembaden aan de zwembadwater- en werktuigkundige installaties wordt ingepland, dit in combinatie met verduurzamingswerkzaamheden uit te voeren.

4.7 Dienstverlening aan Programma Stedelijke Ontwikkeling

De gemeente heeft ook vastgoed en grondposities in bezit als strategisch instrument voor stedelijke ontwikkeling. Het betreft vastgoed dat de gemeente in (tijdelijk) eigendom heeft om toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Het betreft 56.405 m2 BVO, 53.816 m2 VVO, 3.822.722 m2 perceelsoppervlak, 37 panden en 109 percelen

Figuur 27: Spreiding Programma Stedelijke Ontwikkeling

Het vastgoed kan onderdeel uitmaken van een grondexploitatie, als een gebied ontwikkeld wordt. Het vastgoed is veelal bestemd voor (her)ontwikkeling; sloop of verkoop behoren daarbij tot de mogelijkheden. Vooruitlopend op de ruimtelijke ontwikkelingen heeft de VGU de taak om het vastgoed (zowel objecten als gronden) zo goed mogelijk in overeenstemming met de ruimtelijke plannen en het gemeentelijk vastgoedbeleid tijdelijk te beheren. Dit gebeurt door te zoeken naar passende huurders/gebruikers die invulling geven aan het (tijdelijk) beheer. De financiële verantwoordelijkheid voor dit vastgoed blijft bij het programma Stedelijke Ontwikkeling, dat de opdracht heeft gegeven voor het tijdelijk beheer.

4.8 Programma Openbare Ruimte/ Stadsbedrijven

De uitvoeringsorganisatie Stadsbedrijven heeft een aantal panden in eigendom en beheer voor de eigen huisvesting. Deze panden maken onderdeel uit van het programma Openbare Ruimte.
Voor deze panden wordt een huisvestingsstrategie ontwikkeld, het streven is om in 2021de strategie af te ronden. Voor deze strategie zal het nodige in beeld wordt gebracht in samenspraak met Stadsbedrijven, VGU en Facilitair & Huisvesting. In die strategie zal de nul situatie worden vastgesteld, in beeld zal worden gebracht wat de risico's zijn die we moeten duiden, incl. de noodzakelijke beheersmaatregelen daarop, wat is de behoefte (qua terrein, operationele locaties en kantoorfuncties), waar zit de groei en welke groeimogelijkheden hebben we nog op het bestaande terrein van de Tractieweg. We zoeken hierbij ook aansluiting bij de gemeentelijke ontwikkelingen met betrekking tot het nieuwe werken 3.0.
Eveneens brengen wij in beeld welke modificaties nodig zijn om aan te sluiten bij de ambitie van het coalitieakkoord voor energieneutraal gemeentelijk vastgoed in 2040, en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Momenteel liggen op de daken van de Tractieweg 2 1.834 zonnepanelen, waarmee een groot deel van de elektriciteit wordt opgewekt. Het elektriciteitsgebruik van de Tractieweg 2 is op dit moment 64 % fossielvrij. In een onderzoek van Greenchoice, de elektriciteitsleverancier van de gemeente Utrecht, onderzoeken we welke energiebesparende maatregelen in de werkplaats en op het terrein mogelijk zijn. Op grond van het vastgestelde ontwikkelingsperspectief voor Maarschalkerweerd (9 juli 2020) is na overleg met de huurder aan het best bestuur voorgesteld het huurcontract van de locatie aan de laan van

Maarschalkerweerd af te laten lopen op 31-12-2022. Het huurcontract is daarmee een jaar verlengd. De huurder wordt op deze manier in de gelegenheid gesteld een alternatieve locatie te zoeken voor zijn bedrijfswerkzaamheden, die niet passend zijn in de vastgestelde gebiedsvisie. De locatie wordt ontwikkeld voor sport, groen en recreatie, passend bij de ambities van het ontwikkelingsperspectief Maarschalkerweerd.

5 Tevredenheid van huurders en eindgebruikers

In dit hoofdstuk staat sturing op het hoofddoel beheren en exploiteren van gemeentelijke voorzieningen naar tevredenheid van huurders en eindgebruikers centraal. We blikken terug op en we kijken vooruit naar de bezetting en het gebruik van de door de Gemeente Utrecht geëxploiteerde accommodaties. Dit zijn de welzijnsaccommodaties, sportaccommodaties (binnen en buiten) en de zwembaden, maar ook parkeervoorzieningen en begraafplaatsen.

5.1 (Externe) Huurders Vastgoedorganisatie Utrecht

5.1.1 Inleiding

In 2020 is de Utrechtse Vastgoedorganisatie samengevoegd met de afdeling Vastgoedbeheer naar een nieuwe organisatie: Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU). In het transitieproces naar deze nieuwe organisatie ligt de focus sterk op onze klanten/huurders. Het hoofddoel 'beheren en exploiteren van gemeentelijke voorzieningen naar tevredenheid van huurders en eindgebruikers' staat (mede) centraal. De gewenste identiteit van de nieuwe organisatie is dan ook als volgt geformuleerd: Wij zijn de vastgoedprofessionals van Utrecht. Samen zetten wij iedere dag al onze kennis en energie in voor onze klanten. Vandaag en voor de verre toekomst.

Daarbij hebben wij de volgende kernwaarden vastgesteld die dagelijks richting geven aan ons werk:
Deskundig: Wij zijn de gepassioneerde professionals en kennisvraagbaak op het gebied van vastgoed voor de lange termijn.
Betrouwbaar: We doen wat we beloven, zijn realistisch over wat kan en niet kan en nemen doordacht beslissingen.
Veerkrachtig: Wij zijn positief en constructief bij veranderende wensen van klanten, politiek en collega's.
Open: Wij zijn toegankelijk voor onze klanten, luisteren goed naar hun wensen en stellen die centraal. Samen werken we naar een optimaal resultaat.
Toekomstgericht: We anticiperen op toekomstige ontwikkelingen en innoveren voor steeds betere oplossingen en service voor onze klanten.

5.1.2 Visie

Wij leveren kwaliteit en leggen verbinding. In goed overleg met klant en bestuur bepalen en beheren wij het gewenste kwaliteitsniveau van onze gebouwen. De basis hiervan is:

- Integraliteit in afwegingen ten aanzien van de stedelijke ambities en sturing op levensduurcycli van de gebouwen.
- Proactief acteren op basis van inzet van vastgoed-vakmanschap voor de maatschappelijke opgaven en sturing op de gewenste ontwikkeling van de vastgoedportefeuille. Inclusief actief leegstandbeheer.
- Een actieve en open manier van communiceren door de vastgoedorganisatie over zowel de beleidsmatige, financiële en of juridische afspraken met het bestuur, huurders/klanten en leveranciers.

5.1.3 Klantstrategie

In de relatie tot de klant zijn er twee niveaus te identificeren: op strategisch niveau de klant- en pandvisie, op tactisch/operationeel niveau het maken van een jaarplan. Vervolgens is het monitoren en bijstellen van deze twee niveaus een belangrijke stap om continu de kwaliteit van ons werk, en vervolgens ook de relatie met de klant, te verbeteren.

Om concreet te maken wat deze visie en ambities in de praktijk betekenen, is door de VGU gewerkt aan de klantstrategie. Want wat is er nodig voor een goede relatie met onze huurders? Aan de hand van klantreizen hebben wij de belangrijkste momenten in de relatie met klanten en de mate van hun waardering van ervaringen met de organisatie inzichtelijk. Op basis hiervan is de klantstrategie geformuleerd, deze strategie bepaalt hoe wij willen omgaan met onze klanten. Hier wordt aan gewerkt vanuit de volgende 4 hoofthema's:

1. Klant- en pandvisie: Een visie op de relatie en het contact met de klant is van essentieel belang om alle klanten op een passende manier te kunnen bedienen. Daarnaast is een heldere visie op een pand noodzakelijk om een klant te kunnen voorzien van informatie over de plannen met het pand. Beide visies zijn nodig om onze doelstelling, maatschappelijke voorzieningen ondersteunen met passende huisvesting tot tevredenheid van de klant, te kunnen waarmaken.

2. Gezamenlijk jaarplan: Om aan de hand van een klant- en pandvisie de klant goed te kunnen bedienen, resulteren deze visies in een operationeel plan per pand. Met een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en jaarplan van de nieuwe vastgoedorganisatie (beleid, beheer én onderhoud) kunnen we de klant helpen. De nieuwe vastgoedorganisatie heeft regelmatig contact met haar klanten. Waar mogelijk, wordt vanuit de nieuwe vastgoedorganisatie integrale contactmomenten met de klantgeorganiseerd. We helpen de klant door integraal te spreken over de huisvesting. De nieuwe vastgoedorganisatie stelt dit jaarplan in samenspraak met de klant op. En neemt de klant mee in de keuzes die worden gemaakt en waarom we die keuzes maken. Zo wordt voor de klant zichtbaar en helder wat er komend jaar gaat gebeuren, en kan de klant zich daar op voorbereiden en aanpassen.

3. Monitoren en bijstellen: Iedere portefeuille meet tweejaarlijks met een klantonderzoek de tevredenheid over de werkzaamheden van de nieuwe vastgoedorganisatie en de diverse aspecten die leiden tot (on)tevredenheid. Denk aan de samenwerking, communicatie, kwaliteit van het gebouw, enzovoort. Aan de hand van de resultaten van het klantonderzoek, wordt bepaald of de klant- en pandvisie en het jaarplan nog voldoen of moeten worden bijgesteld.

4. Wederkerige relatie: De relatie met een klant is wederkerig. Van de nieuwe vastgoedorganisatie wordt verwacht de klant goed te bedienen, in nauw contact te staan. Bijvoorbeeld door met de klant het operationeel plan te delen en te bespreken en projecten professioneel te managen.

5.1.4 Acties

In de organisatieontwikkeling van VGU staat de klant centraal en komt in feite in de volle breedte van het werk terug. Zoals bij het ontwikkelen van nieuwe werkwijzen en werkprocessen. Daarnaast wordt er een aantal concrete acties uitgezet die direct gekoppeld zijn aan het hoofddoel 'beheren en exploiteren van gemeentelijke voorzieningen naar tevredenheid van huurders en eindgebruikers'.

Klanttevredenheidsonderzoek huurders VGU
Monitoren en bijstellen: VGU meet tweejaarlijks door middel van een klantonderzoek de tevredenheid over de werkzaamheden van de nieuwe vastgoedorganisatie en de diverse aspecten die leiden tot (on)tevredenheid. Denk aan de samenwerking, communicatie, kwaliteit, enzovoort. De resultaten bieden belangrijke managementinformatie. Het geeft inzicht in de tevredenheid van de huurders over het beheer en onderhoud, de communicatie, dienstverlening en welke aspecten daarvan volgens de huurders aandacht vragen. Zo kunnen wij bepalen of het relatiemanagement, de klant- en pandvisie en/of het jaarplan nog voldoen of moeten worden bijgesteld. Op basis van de uitkomsten gaan de huurder en vastgoedorganisatie in gesprek. In het najaar van 2021 wordt het onderzoek uitgevoegd door Benchmark Gemeentelijk Vastgoed. Elke Nederlandse gemeente kan hierbij aansluiten. Dit maakt het mogelijk de uitkomsten (anoniem) te vergelijken met die van alle deelnemende gemeenten.

Klantcontact
Uit een eerder klanttevredenheidsonderzoek is gebleken, dat het oplossen van storingen en reparatieprocessen vaak lang duurt. Aangegeven werd dat het vaak veel moeite kost om een storing opgelost te krijgen. De samenvoeging van de Utrechtse Vastgoedorganisatie met de afdeling Vastgoedbeheer naar Vastgoedorganisatie Utrecht, is een eerste verbeterslag op dit punt.

Ook is geconstateerd dat het voor huurders soms onduidelijk is hoe zijn zij in contact met (voorheen) UVO/VGB kunnen komen met storingsmeldingen. Hiervoor is het Vastgoed Contact Centrum (VCC) opgericht. Een contactpunt waarbij huurders direct bij VGU hun storingen en defecten kunnen melden. Het VCC is 24/7 bereikbaar via 030-2864286 en VGB-Teammailbox@utrecht.nl. Daar wordt direct actie ondernomen en de meldingen afgehandeld.

Gezamenlijk jaarplan en gepland onderhoud
Om onze klant goed te kunnen bedienen, wordt per pand een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Dit doen wij in goed contact met onze huurders, wij maken gezamenlijk afspraken. Zo is voor alle partijen duidelijk wat er op welk moment in het pand gebeurt op het gebied van (onderhouds)werkzaamheden.

5.2 Vastgoedexploitatie

Vastgoedexploitatie (VGE) is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud en de exploitatie van een groot deel van de Utrechtse vastgoedportefeuille. Het aanbod van Vastgoedexploitatie bestaat uit binnensportaccommodaties, buitensportaccommodaties, zwembaden, multifunctionele accommodaties, buurtcentra, volkstuinen, begraafplaatsen, garages, kantoorgebouwen en speeltuinen. VGE voegt maatschappelijke waarde toe door ervoor te zorgen dat bewoners gebruik kunnen maken van veilige, toegankelijke en duurzame accommodaties, door een optimale bezetting van onze accommodaties en door te streven naar een hoge klanttevredenheid.

Overzicht van de accommodaties

	Aantal 1-1-2021 (+/- t.o.v. 1-1-2020)
Sport/zwembaden	3 binnenzwembaden 1 binnen-/buitenzwembad
Sport/binnen	14 sporthallen 1 turnhal 9 sportzalen 43 gymzalen
Sport/buiten	3 atletiekbanen 26 sportparken met 150 sportvelden 15 volkstuinen
Welzijn/MFA's/FST	13 speeltuinen **(+2)** 23 buurtcentra **(+1)** 6 MFA's 11 jongerenvoorzieningen **(+3)** 1 speelgarage/speelgoed uitleen **(-1)** 8 kantoor/alt. gebouwen (FST) **(-3)**
Parkeren (auto) **Parkeren (fiets)**	8 belanghebbenden-autoparkeergarages 5 kortparkeer-autogarages 4 P+R-garages **(+1)** 11 openbare stallingen **(+2)** 34 buurtstallingen **(+1)** 101 trommels **(+4)** 11 fietskluizen **(+11)** 5 pop-up stallingen
Begraafplaatsen	2 monumentale begraafplaatsen 2 begraafplaatsen
Totaal	**510 accommodaties**

Figuur 28: Overzicht accommodaties in beheer bij Vastgoedexploitatie

5.2.1 De visie van Vastgoedexploitatie

Vastgoedexploitatie zorgt ervoor dat onze accommodaties door bewoners, verenigingen en scholen gebruikt kunnen worden. We creëren kansen voor de verschillende gebruikers (georganiseerd en ongeorganiseerd), binnen de kwalitatieve en financiële randvoorwaarden die we daarvoor hebben vastgesteld.

Binnen Stadsbedrijven regelt VGE de (gebruikers)exploitatie zelf, als blijkt dat in een bepaald gebied de basisvoorzieningen niet of onvoldoende door particulier initiatief opgepakt worden (bijvoorbeeld omdat ze te duur of onvoldoende toegankelijk zijn, er onvoldoende spreiding is of niet de juiste kwaliteit en capaciteit bieden). Om die reden verzorgt de gemeente die in 2027 naar 400.000 inwoners is gegroeid zelf de exploitatie van 485 accommodaties.

Om de maatschappelijke meerwaarde te verhogen sturen we in de periode 2018-2022 op 5 sturingslijnen:

1. De klantwaarde
2. Optimale bezetting/benutting
3. Digitale innovatie

1. De klantwaarde

De stip op de horizon: we kennen onze (potentiele) klant en behoefte en vergroten zijn tevredenheid. In 2022 zijn onze gebruikers tevreden met de voorzieningen. Alle voorzieningen scoren rond een 7,5 bij continue klanttevredenheidsonderzoeken. We weten wat de wensen van de gebruikers zijn en we betrekken hen bij de afweging tussen kosten en bezetting. De klant vindt zijn weg steeds meer digitaal. We blijven onderzoeken of dit naar tevredenheid van de klant is. We zorgen dat we fysiek zichtbaar en aanspreekbaar zijn en niet alleen bereikbaar door middel van digitale systemen. Voor onze voorzieningen zijn we continu op zoek naar nieuwe klanten. Dit alles vraagt van onze medewerkers een andere houding. Een houding die niet alleen gericht is op het tevreden houden van bestaande klanten, maar ook het zien en benutten van kansen met betrekking tot potentiële klanten. We weten wat de wensen en behoeften van potentiële klanten zijn en weten we hoe we hen kunnen bereiken. We zetten de klant centraal en redeneren vanuit de klant.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen optimaal gebruik kan maken van onze dienstverlening. Inwoners ervaren in onze processen dan ook geen obstakels. Het is voor zo goed als iedereen mogelijk om eenvoudig zelf zijn informatie te vinden. Het is niet nodig om elke keer het verhaal opnieuw te vertellen en informatie die we niet nodig hebben wordt ook niet gevraagd.

2. Optimale bezetting/benutting

De stip op de horizon: we ondernemen samen met de klant acties om een optimale bezetting te realiseren. In 2022 hébben onze accommodaties die optimale bezetting. Hierbij houden we rekening met de mogelijkheden van de voorziening (bijvoorbeeld de nieuwe mogelijkheden van kunstgrasvelden t.o.v. natuurgrasvelden), de openingstijden en het maximale aantal bezoekers. We maken voor elk onderdeel marketingplannen die jaarlijks leiden tot marketingcommunicatie-acties.

We toetsen of deze nieuwe ideeën ook in andere deelgebieden toepasbaar zijn. Voor onze voorzieningen zijn we continu op zoek naar nieuwe klanten. Onze medewerkers weten hoe je de bezettingsgraden van de verschillende voorzieningen kunt verbeteren en hoe je nieuwe klantgroepen kunt bereiken. Dit alles vraagt van onze medewerkers een houding die ook gericht is op nieuwe klanten en meer marketingkennis.

3. Digitale innovatie

Corona heeft gemaakt dat onze samenleving versneld is gedigitaliseerd. Nieuwe technieken en aandacht voor digitaliseren zijn in rap tempo in huishoudens doorgedrongen. Dit biedt in delen van onze dienstverlening ook nieuwe kansen om versneld met nieuwe technieken onze producten digitaal te vereenvoudigen. Hier gaan we de komende tijd ook mee aan de slag.
We betrekken inwoners met regelmaat actief in onze processen en wij blijven leren van hun input en passen daar continu onze dienstverlening flexibel op aan.

Naast deze directe terugkoppeling van de inwoners willen we de (digitale) toegankelijkheid van onze diensten vergroten. Zo onderzoeken we de mogelijkheden voor een app waarin inwoners eenvoudig ruimtes kunnen reserveren en waarmee we inwoners kunnen informeren. Daarnaast onderzoeken we of we onze dienstverlening kunnen aanbieden via online platformen, om zo de toegang voor (potentiële) klanten te vereenvoudigen.

Naast het inzetten van digitale innovatie om de klantwaarde te verhogen maken we ook gebruik van data om belangrijke stuurinformatie naar boven te halen. Zorgvuldige data-analyse en duiding geeft aan waar eventuele knelpunten zitten en zorgt ervoor dat processen efficiënter kunnen worden ingericht. Door slimme technologische oplossingen willen we maatschappelijke waarde toevoegen. We ontwikkelen een datasysteem om de energiedata op orde te hebben, we zetten het 'lichtproject' voort (test bij VGL, uitrol locaties). We gebruiken de applicatie Tableau om onze management/stuurinformatie te standaardiseren en te visualiseren. Zo ontwikkelen we dashboards waarin de bezettingscijfers geanalyseerd kunnen worden, om zo meer grip te krijgen op de prestaties en eventuele knelpunten. Ook kijken we naar hoe we data kunnen inzetten om de klant beter te begrijpen, zoals de ontwikkeling van een maandelijkse rapportage over het klantcontact en het standaardiseren van klanttevredenheidsonderzoeken.

We houden de ontwikkelingen op het gebied van digitale innovatie nauwlettend in de gaten en kijken kritisch naar welke technieken van toegevoegde waarde kunnen zijn. Voorbeelden van zulke technieken zijn de Digital Twin en beeldherkenning in de buitenruimte. De Digital Twin is een digitaal 3D-model van een object of systeem en kan gebruikt worden om inzicht te bieden in de huidige situatie, scenario's te voorspellen en participatie en inspraak te bieden. Beeldherkenning in de buitenruimte biedt de mogelijkheid om door middel van camerabeelden situaties te herkennen, een techniek die nu al wordt toegepast in het Slim Vegen project. Ook in 2021 blijven we betrokken bij ontwikkelingen op het gebied van digitale innovatie.

5.2.2 De acties van vastgoedexploitatie op de kortere termijn

2021 staat in het teken van klantonderzoeken, klantgesprekken, data-analyses, informeren en inspireren. Door middel van (online) onderzoeken en klantgesprekken (rondetafelsessies) zoeken wij de klant op. Enerzijds om de behoefte van de klanten te achterhalen en ze beter te leren kennen; anderzijds om klanten bondgenoot te maken, een ambassadeur voor de voorzieningen. Naast informeren van de klanten over de mogelijkheden bij de accommodaties, willen wij klanten vooral inspireren door waarde te creëren voor verschillende doelgroepen.
Communicatie is onmisbaar, zonder communicatie weten inwoners immers niet wat de maatschappelijke mogelijkheden zijn die de gemeente haar inwoners biedt. Inspireren doen we samen door specifieke doelgroepen met een specifieke communicatieboodschap te benaderen, activeren wij de klant om gebruik te maken van een voorziening. De gemeentelijke voorziening zijn er voor alle Utrechters, dus ook voor hen! Het vergroten van de kennis over de voorzieningen is een belangrijk doel voor 2021.

De klant is de persoon die een locatie boekt en/of bezoekt, maar ook organisaties en personen waar wij mee samenwerken zijn onze klant. Wij zetten de klant centraal. Belangrijke waarden in 2021 zijn:

- **Klantvriendelijkheid vergroten**
  Wij zijn vaak het eerste contact met de klant. Wij weten hoe we de klant moeten behandelen en weten hoe zij behandeld willen worden. Wij weten hoe we de klant een welkom gevoel kunnen geven en vriendelijk te woord kunnen staan. Gastheerschap is belangrijk. Door onszelf (de medewerkers) te blijven te ontwikkelen en eventueel nieuwe sociale vaardigheden aan te leren,

kunnen we beter en sneller tegemoetkomen aan de veranderende vraag van de klant.

- **Klantkennis**
  Wij vinden het belangrijk om te weten wat onze klanten vinden van onze 454 voorzieningen en service. Daarom controleren we via klanttevredenheidsonderzoeken of we voldoen aan de verwachtingen van onze gebruikers. Wij meten voor elk onderdeel 1x per 2 jaar de klanttevredenheid. Waar mogelijk meten we de klanttevredenheid continu. In 2021 scoren wij minimaal een 7 scoren voor klanttevredenheid. Wij zorgen dat we de klant kennen en ook weten wat zij verwachten en/of willen.

  Klantbinding
  Wij hebben een klantrelatie met iedere bewoner die gebruik maakt van een voorziening. In 2021 willen we hierop voortborduren en dit uitbreiden. Enerzijds willen we deze klanten over andere voorzieningen informeren en inspireren er ook gebruik van te maken. Anderzijds willen wij ervoor zorgen dat klanten ambassadeurs worden. De ambassadeurs kunnen de informatie via mond-tot-mond reclame verder uitdragen naar hun eigen netwerk (het olievlekprincipe), zodat ook die geïnspireerd worden om gebruik te maken van de gemeentelijke voorzieningen.

- **Gebruiksgemak**
  We verbeteren onze digitale vindbaarheid en online informatievoorziening (bv. de website met klantgerichte visuele middelen of animaties). Wij maken onze klanttools gebruiksvriendelijk. Wij verkorten de responstijd. Hiermee verlagen we de drempel om een ruimte te reserveren, spreken daardoor een bredere doelgroep aan en verminderen het aantal binnenkomende vragen. Wij nemen de digitale klant mee in ons klanttevredenheidsonderzoek.

5.3 Resultaten klanttevredenheidsonderzoek

Door het onregelmatige gebruik hebben we in 2020 onder de gebruikers van de (binnen- en buiten) accommodaties geen enquête uitgezet om de klant tevredenheid te meten.

De zwembadbezoekers geven de zwembaden een goede beoordeling. In de baden kunnen bezoekers via een informatiezuil aangeven hoe zij het bezoek hebben ervaren. Ondanks de maatregelen m.b.t. COVID-19 waarin de bezoekers werd gevraagd voorafgaande het bezoek te reserveren en waarin de maximaal aantal bezoekers beperkt was werd de organisatie en personeelsvriendelijkheid als positieve punten benoemd. Als verbeterpunten werd de telefonische bereikbaarheid genoemd, zeker in de eerste weken na de lockdown waarin alleen telefonisch gereserveerd kon worden. Later is de reservering omzet in een online reserveringssysteem. De communicatie naar de klant is verbeterd door het aanpassingen van de website waardoor de activiteitenroosters goed leesbaar op de mobiele telefoon en tablets.

5.3.1 Bezetting accommodaties

Bij exploiteren ligt het accent in 2021 op het beter benutten van de accommodaties. Dat doen we vooral door het maken en uitvoeren van marketingplannen. Daarnaast willen we het grijsgebruik tegengaan. Bij elke accommodatiesoort verschilt de optimale vorm en de indicator die we willen meten. Bij Parkeren gaat het enerzijds om het aantal parkeerplekken beter te benutten en anderzijds om het beter spreiden van

fietsbezoekers. Bij Welzijn streven we naar een gemiddelde norm van 43 uur bezetting per week te halen. De beschikbare ruimte bij de begraafplaatsen – het groene hart van Utrecht – willen we via omdenken ter beschikking stellen aan de buurtbewoners. Dit doen we door de voorzieningen op de begraafplaatsen een andere invulling te geven. Bijvoorbeeld een plek creëren waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten.

In 2021 richten we ons vooral op de volgende onderwerpen om de bezetting te verbeteren:
We ondernemen acties om samen met de potentiele klant een optimale bezetting te realiseren. We optimaliseren de programmering, per onderdeel kijken we hoe we dat kunnen bereiken (bv. fysieke zichtbaarheid, een locatie in de spotlight, dubbelgebruik parkeergarages, medebeheer, betere indeling gymzalen).

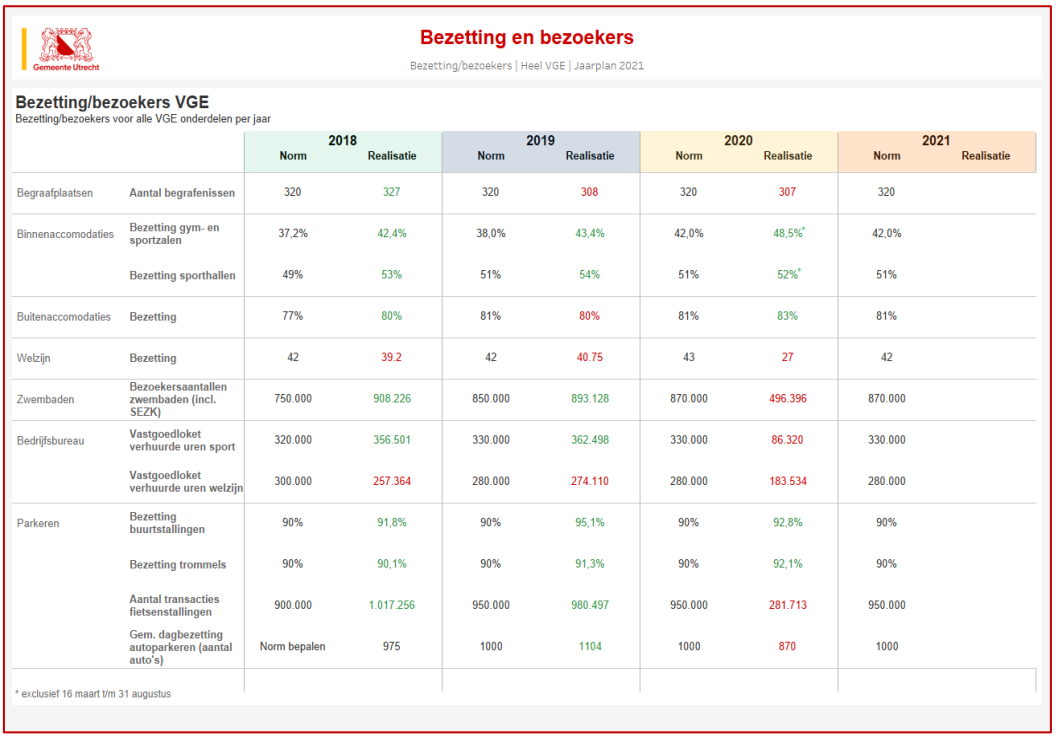
De rode draad in onze marketingcommunicatie is waarde creatie. Dit sluit aan bij onze missie, namelijk omdat we met maatschappelijk geld maatschappelijke waarde willen creëren. We maken marketingplannen voor:

- Parkeren. We streven naar een automobiliteit tot de ring (hogere bezetting P&R) en een beweging van de straat naar garage. De website wordt verbeterd.
- Welzijn & MFA's. Samen met de sociaal beheerstichting Dock zetten we bij Welzijn in op het vergroten van de kennis over Welzijn en de mogelijkheden in de accommodaties. Naast bestaande bezoekers willen we diverse groepen bewoners en organisaties inspireren om gebruik te maken van de accommodaties.
- Begraafplaatsen. Betere benutting openbare ruimte (wandelpad, kunstwerken, gedichten) om het aantal bezoekers te verhogen en participatie in de wijk te vergroten.

Daarnaast zijn er marketingacties voor:

- Zwembaden. Door een leefstijl- en behoefteanalyse zetten we vooral in op activiteiten in weekend en vakantieperioden.
- Binnen accommodaties: Focus op sporthallen met een lagere bezetting (o.a. Hoograven en Zuilen) en de bezetting in de daluren van de gymzalen.
- Buitenaccommodaties: meer producten toevoegen aan de sportparken. We willen verenigingen uitdagen meer activiteiten te organiseren. Ook de sportparken Vechtzoom en Rijnvliet zijn proeftuinen.

In alle marketingactiviteiten zal inclusiviteit, duurzaamheid en creativiteit centraal staan. Wij willen dat klanten zich welkom voelen bij onze voorzieningen en betrokken voelen bij de buurt en de activiteiten die onder andere bedoeld zijn om ontmoetingen te realiseren.

Bezetting en bezoekers

Bezetting/bezoekers | Heel VGE | Jaarplan 2021

Bezetting/bezoekers VGE

Bezetting/bezoekers voor alle VGE onderdelen per jaar

		2018		2019		2020		2021	
		Norm	Realisatie	Norm	Realisatie	Norm	Realisatie	Norm	Realisatie
Begraafplaatsen	Aantal begrafenissen	320	327	320	308	320	307	320	
Binnenaccomodaties	Bezetting gym- en sportzalen	37,2%	42,4%	38,0%	43,4%	42,0%	48,5%*	42,0%	
	Bezetting sporthallen	49%	53%	51%	54%	51%	52%*	51%	
Buitenaccomodaties	Bezetting	77%	80%	81%	80%	81%	83%	81%	
Welzijn	Bezetting	42	39.2	42	40.75	43	27	42	
Zwembaden	Bezoekersaantallen zwembaden (incl. SEZK)	750.000	908.226	850.000	893.128	870.000	496.396	870.000	
Bedrijfsbureau	Vastgoedloket verhuurde uren sport	320.000	356.501	330.000	362.498	330.000	86.320	330.000	
	Vastgoedloket verhuurde uren welzijn	300.000	257.364	280.000	274.110	280.000	183.534	280.000	
Parkeren	Bezetting buurtstallingen	90%	91,8%	90%	95,1%	90%	92,8%	90%	
	Bezetting trommels	90%	90,1%	90%	91,3%	90%	92,1%	90%	
	Aantal transacties fietsenstallingen	900.000	1.017.256	950.000	980.497	950.000	281.713	950.000	
	Gem. dagbezetting autoparkeren (aantal auto's)	Norm bepalen	975	1000	1104	1000	870	1000	

* exclusief 16 maart t/m 31 augustus

Figuur 29: Ontwikkeling bezetting & bezoekers (norm & realisatie)

Figuur 30: Ontwikkeling bezetting & bezoekers (grafieken)

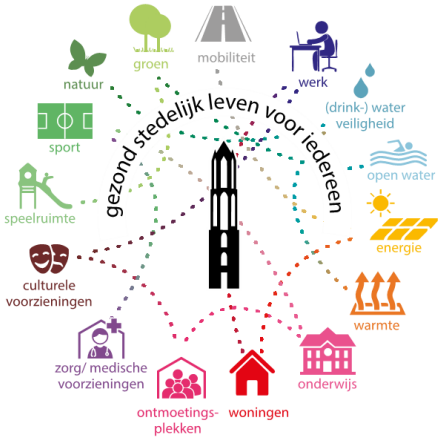
6 Mens & milieubewust bouwen aan gemeentelijk vastgoed

Gezonde verstedelijking staat centraal bij ruimtelijke ontwikkelingen in de stad. Naast opgaven op het gebied van energietransitie, circulariteit en sociale inclusie is door de coronapandemie ook het belang van gezonde gebouwen groter geworden binnen het doel mens & milieubewust bouwen aan gemeentelijk vastgoed.

6.1 Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 en mens en milieubewust bouwen

In het MPUV van vorig jaar werd kort ingegaan op wat de barcode-systematiek en de vier ontwikkelstrategieën betekenen voor de ontwikkeling van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. In de inspraakversie van de RSU die eind januari is gepresteerd[8] staan ook een aantal richtinggevende principes genoemd die belangrijk zijn voor de technische aspecten van het gemeentelijk vastgoed:

- Geen dak blijft onbenut;
- Groen tenzij;
- Circulair tenzij;
- Versterken boven gelijk houden;
- Meervoudig gebruik gaat boven mono-functionaliteit;
- Publieke (binnen-)ruimte is openbaar toegankelijk;
- Bovengrondse energievoorzieningen inpandig tenzij.

Figuur 31: Gezond Stedelijk Leven voor iedereen

De bovenstaande principes vragen niet alleen om een integrale afweging op het schaalniveau van gebieden. Op gebouwniveau is het ook belangrijk om deze principes in samenhang met elkaar te beschouwen en af te wegen. Bij het gemeentelijke vastgoed, wat gezien wordt als een effectief instrument bij het geven van het goede voorbeeld in de stad, is deze afweging extra van belang vanwege de inzet van publieke financiële middelen. We werken daarom aan een integrale manier van sturen op het doel mens- en milieubewust bouwen aan gemeentelijk vastgoed.

[8] Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (inspraakversie)

6.2 Opgave duurzame energie

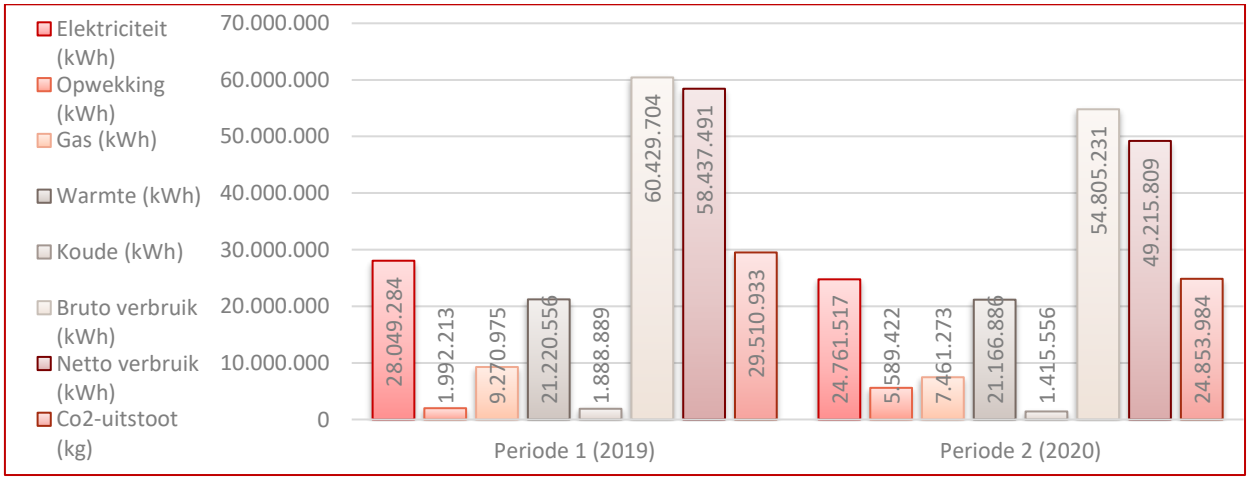
"In Utrecht stappen we over op duurzame energie. Zo dragen we bij aan een prettige en gezonde stad."

De opgave duurzame energie gaat over het verlagen van de CO2-uitstoot, hernieuwbare energieopwekking en het aardgasvrij maken van de stad. Binnen deze kaders werken wij gefaseerd aan een volledig verduurzaamde vastgoedportefeuille in 2040.

6.2.1 Co2 uitstoot, energieverbruik & energieopwekking

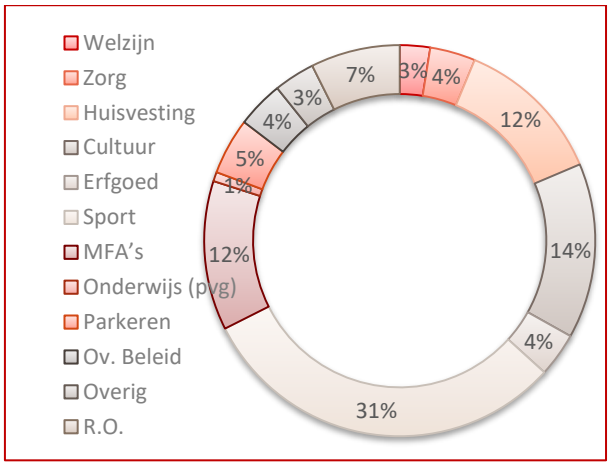
Elk jaar maken we stappen in het inzichtelijk maken van het totale werkelijke energieverbruik. Dit gaat geleidelijk door de uitrol van steeds meer slimme meters voor het verbruik van elektriciteit, warmte, gas en water. We hebben in veel gevallen toestemming nodig van huurders om deze meters uit te lezen. Inmiddels hebben we inzicht in het werkelijk verbruik bij 35% van gebouwen in de programma's vastgoed, sport en bereikbaarheid. De onderstaande grafieken zijn gedistilleerd uit deze verbruiksgegevens. We streven ernaar om voor het eind van deze coalitieperiode bij minimaal 80% van de gebouwen in deze programma's inzicht te hebben in het werkelijke verbruik.

In de onderstaande grafiek is het energieverbruik van 2020 in beeld gebracht. We hebben onderscheidt gemaakt in verschillende energiebronnen zoals elektriciteitsverbruik, energieopwekking (pv-panelen), gasverbruik, warmte (combinatie van stadverwarming en WKO's) en koude. Alle verbruiken zijn omgezet naar verbruik in kilowattuur. Aan de linkerzijde is het bruto verbruik, het netto verbruik (het totaal minus het aandeel duurzaam opgewekte energie) en de co2-uitstoot te zien.

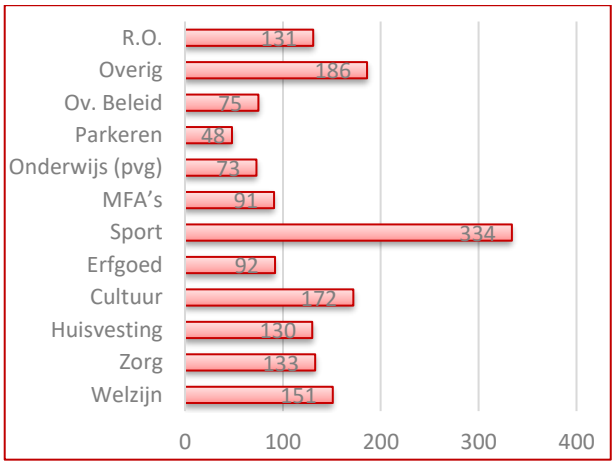

Figuur 33: Energieverbruiken vastgoed in programma's vastgoed, sport en bereikbaarheid

Wat opvalt is dat het totaal netto energieverbruik en de co-2uitstoot met 16% zijn afgenomen. Dit komt enerzijds omdat we meer inzicht hebben in de wat we werkelijk aan duurzame energie produceren, anderzijds komt een deel van de afname voort uit de coronamaatregelen. Zo is het gasverbruik met 20% afgenomen het afgelopen jaar zonder dat er op grote schaal verduurzamingsmaatregelen zijn uitgevoerd.

Figuur 34: Aandeel energieverbruik per deelportefeuille

Figuur 35: Gemiddelde energieprestatie per vierkante meter

In de bovenstaande linker grafiek is het aandeel energieverbruik per deelportefeuille inzichtelijk gemaakt. De vier deelportefeuilles met de grootste energieverbruiken zijn sport, de multifunctionele accommodaties, gemeentelijke huisvesting en cultuur. Deze deelportefeuilles hebben samen 55% van het totale brut vloeroppervlak en een aandeel van 71% in het totale energieverbruik.

De energiebehoefte per vierkante meter laat ook zien dat sport de grootste energiebehoefte heeft. Dit wordt vooral veroorzaakt door de vier zwembaden in deze portefeuille. De energiebehoefte in de portefeuille overig is groot vanwege de energielast van Tivoli Oudegracht. Aangezien dit pand wordt afgestoten is de verwachting dat hier volgend jaar een grote reductie zal plaatsvinden. De overige portefeuilles scoren relatief goed in vergelijking met de normering voor de nieuwe energielabelsystematiek.

6.2.2 Voortgang versnellingsopgave Energieneutraal Kernvastgoed

Het afgelopen jaar zijn er weer een aantal projecten de voorbereidingsfase ingegaan. In totaal zijn er nu 7 projecten afgerond, 32 projecten zijn in voorbereiding of in uitvoering en 8 moeten nog worden opgestart in deze NKG-periode. Daarnaast zijn er 11 projecten uitgesteld of komen te vervallen. Dit heeft vooral te maken met vervallen van drie nieuwbouwprojecten binnen de welzijnsportefeuille, het doorschuiven van projecten binnen de sportportefeuille.

Bouwjaar-klasse	<1965 monu.	1965 - 1974	1975-1987	1988-1991	1992-2011	2012-2014	2015 - 2017	2018-2020	> 2020 (NIEUW)	Totaal	%
Energielabel	G	G	F	E	D	A	A+	A++	(B)ENG	-	-
NKG-projecten	14	6	16	2	14	1	-	-	5	58	100%
uitgesteld/ vervallen	0	1	2	1	4	0	0	0	3	11	19%
Start planning 2021 2023	4	1	1	0	2	0	0	0	0	8	14%
Projecten in definitiefase	7	1	11	0	6	1	0	0	0	26	45%
Projecten in ontwerpfase	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2%
Projecten in Inkoopfase	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	3%

Projecten in realisatiefase	1	1	0	0	1	0	0	0	0	**3**	**5%**
Projecten opgeleverd	2	0	2	1	0	0	0	0	2	**7**	**12%**
Opgeleverd BVO	10.583	0	3.360	728	0	0	0	0	2.997	**17.668**	**16%**
Resterende BVO	19.618	3.325	13.092	529	56.277	2.554	-	-	-	**95.395**	**84%**

Figuur 36: Voortgang Versnellingsopgave Energieneutraal Kernvastgoed

In de tabel zijn per bouwjaarklasse de volgende onderdelen inzichtelijk gemaakt:

- Het energielabel, dat representatief is voor de betreffende bouwperiode;
- Het aantal gebouwen binnen het kernvastgoed dat binnen de bouwjaarklasse valt;
- Het aantal projecten per bouwjaarklasse dat is uitgesteld of vervallen;
- Het aantal projecten per bouwjaarklasse volgens planning zal starten in 2021 - 2023;
- Het aantal projecten per bouwjaarklasse in de verschillende voorbereidings- en uitvoeringsfases;
- Het aantal projecten per bouwjaarklasse dat is opgeleverd;
- Het aantal verduurzaamde vierkante meters met bouwjaarklasse;
- Het resterende deel aan vierkante meters dat nog aangepakt moet worden deze periode.

We hebben de afgelopen twee jaar ervaring opgedaan bij het integreren van een verduurzamingsopgave in een regulier (natuurlijk) investeringsmoment. Als er een geactualiseerde toekomstvisie is opgesteld dan zijn er meerdere mogelijkheden om het gebouw bijvoorbeeld energieneutraal of aardgasvrij te maken. Het is een complexe puzzel om verschillende belangrijke financiële onderwerpen op elkaar af te stemmen. We zien dat projecten hierdoor vaak extra voorbereidingstijd nodig hebben, vandaar dat er relatief veel projecten nog in de definitiefase zitten in het bovenstaande overzicht.

6.2.3 Duurzaamheidsdashboard

Het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan de ontwikkeling van het duurzaamheidsdashboard. We doen dit op basis van Agile-Scrum projectsystematiek. Het duurzaamheidsdashboard ondersteund de identificatie van het natuurlijk moment, de energieprestatie en bijbehorende energieverbruiken en de prestatie van het energieneutraal maatregelenpakket. Hiermee borgen we de Plan-Do-Check-Act cyclus zodat we ons zelf continue kunnen verbeteren.

Voor het identificeren van het natuurlijk moment op het juiste moment geeft het dashboard niet alleen inzicht in de energetische prestaties maar juist de financiële situatie van een gebouw. Daarnaast zien we ook wanneer contractuele afspraken, welke op het gebouw rusten met de gebruiker, aflopen.

Dit geeft ons snel en efficiënt zicht op aankomende grote uitgaven zodat we gebouw strategieën tijdig herijken zodat er toekomstbestendig keuzes gemaakt worden. Daarnaast gaan we in 2021 de huurders van gebouwen, behorende bij kernvastgoed, verzoeken om hun energiedata te delen. Dit om de CO2 uitstoot van het gehele kernvastgoed completer in beeld te krijgen. Inmiddels hebben we dit voor ons eigen gemeentelijk vastgoed, waaronder sport, welzijn, MFA's, gemeentelijke huisvesting. Hopelijk krijgen we een nog beter beeld van de algehele CO2 uitstoot, zodat we nog beter vinger aan de pols kunnen houden t.a.v. de voortgang.

Als schot voor de boeg gaan we de gebouw gebonden energiestromen meten bij de 'bijna energie neutrale gebouwen' (BENG). Deze zijn voornamelijk de afgelopen jaren opgeleverd. De gegevens gaan we in het duurzaamheidsdashboard visualiseren, analyseren en evalueren. De resultaten zetten we af tegen de uitgangspunten die in het ontwerp zijn aangehouden, zodat we hier meer over kunnen leren. We hebben het afgelopen jaar het eerste pilotproject gerealiseerd en gaan de eerste conclusies in beeld brengen. Daarnaast gaan we deze methode verder uitrollen.

Met deze stappen willen we verder invulling geven aan het continue verbeteren van de organisatie bij het behalen van de energiedoelen. Daarnaast zijn we bezig om de datastromen continue bij elkaar te laten brengen, zonder tussenkomst van handmatig handelen. Hierbij maken we gebruik van Application Programming Interface (API).

6.2.4 Zon op gemeentedak 2021

In de zonnemonitor 2020[9] staat dat 26% is van het gemeentelijke vastgoed is belegd met zonnepanelen. Een prestatie om trots op te zijn en waarmee wij, samen met de gebruikers van het vastgoed, het goede voorbeeld geven aan de stad. Dit percentage is opgebouwd uit een combinatie van sportaccommodaties, onderwijs (PO & VO) en overig kernvastgoed. Monumenten zoals werfkelders en kerktorens en strategisch aangekochte gebouwen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling zijn hierin niet meegenomen.

Daarnaast hebben wij in november 2020 via de Raadsbrief zon-op-gemeentedak[10] acht daken ter beschikking gesteld voor het faciliteren van 'Zon op dak'. Inmiddels zijn er twee daken toegezegd aan initiatiefnemers. Zij zijn momenteel bezig met de uitwerking van haalbaarheidsstudies voor deze daken.

Bij de brandweerposten Voordorp en Schepenbuurt is in december gebleken dat de huidige ventilatiesystemen niet voldoen aan de richtlijnen die het RIVM hieraan stelt. Dit betekent dat deze gebouwen aangepast moeten worden. Gezien de cruciale functie van de brandweer, krijgen de verbouwingen om de installaties aan te passen voorrang boven Zon op dak. Om deze reden stellen wij deze daken niet meer ter beschikking voor bewonersinitiatieven. Bij de Burgemeester Verderlaan 17/19 is de benodigde exploitatietermijn niet haalbaar gebleken vanwege herontwikkeling op relatief korte termijn, deze locatie is daarom ook vervallen.
Verder is een pilot voor o.a. energieopwekking en multi gebruik daken voor de nieuwbouw cultuurgebouw Berlijnplein toegezegd.

6.3 Opgave veerkracht en gelijke kansen

"Iedereen in Utrecht hoort erbij en kan meedoen."

Utrecht is een gezonde én inclusieve stad, vanuit de techniek van vastgoed betekent dit concreet dat iedereen gemeentelijke gebouwen op een veilige en toegankelijke manier kan gebruiken. Dit betekent dat

[9] Raadsbrief Stand van zaken zon op dak
[10] Raadsbrief zon-op-gemeentedak

het niet mag uitmaken dat je gebonden bent aan een rolstoel, slechtziend of slechthorend bent of een verstandelijke beperking hebt. Iedereen kan, bij voorkeur zelfstandig, gebruik maken van de maatschappelijke voorzieningen in gemeentelijke gebouwen. Daarnaast gaat het ook om veilig gebruik maken van de gebouwen. Vandaar dat we werken aan maatregelen waarmee de verspreiding van corona tegengaan en mensen met een kwetsbare gezondheid zo goed als mogelijk beschermen.

6.3.1 Utrecht Standaard Toegankelijk (UST)

Het afgelopen jaar is er aan aandacht besteed aan de toegankelijkheid van parkeergarage Leidsche Rijn Centrum. In deze parkeergarage zijn 16 gehandicapten-parkeerplaatsen gerealiseerd. Verder zijn er het afgelopen jaar geen projecten opgeleverd waar de UST op van toepassing is geweest.

6.3.2 Versneld Toegankelijk maken van gemeentelijke vastgoed

Het afgelopen jaar zijn er verschillende scenario's verkend voor het versneld toegankelijk maken van bestaande ontoegankelijke gebouwen en stembureaus in gemeentelijk vastgoed. Het is helaas niet mogelijk gebleken om financiële middelen vrij te spelen om in deze opgave een versnelling te realiseren.

In de Raadsbrief Stand van zaken voorbereiding Tweede Kamerverkiezingen[11] is beschreven dat 92% van de stemlocaties dit jaar voor iedereen toegankelijk zullen zijn. In samenhang met de uitdagingen die corona met zich meebrengt deze verkiezingen is dit een bijzonder positief resultaat. Dit is vooral te danken aan het slim selecteren van stemlocaties en het toepassen tijdelijke maatregelen. We streven ernaar om dat zo snel als mogelijk via permanente voorzieningen te realiseren. We richten ons daarbij op de gemeenteraadsverkiezingen in 2022.

6.3.3 Inventarisatie COVID-19 ventilatiemaatregelen

Om gebruikers van het gemeentelijke vastgoed te beschermen tegen COVID-19 zijn we een inventarisatie gestart naar de ventilatiemogelijkheden in de gemeentelijke gebouwen. We volgen daarbij de inzichten en aanwijzingen voor ventilatie in gebouwen die door het RIVM zijn opgesteld[12].

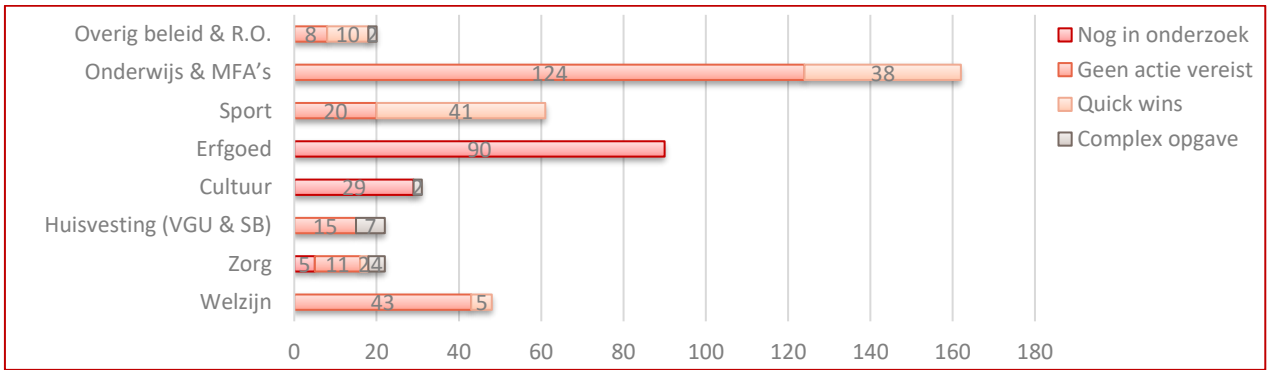
We kiezen ervoor om maatregelen te treffen vanuit een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor onze gebruikers. Er bestaat geen verplichting om extra te investeren in ventilatiemaatregelen. Het RIVM adviseert dat het voor bedrijfsgebouwen, inclusief binnensportlocaties, vooralsnog niet nodig om af te wijken van huidige eisen voor ventilatie (luchtverversing) in het Bouwbesluit en de geldende landelijke richtlijnen. Wel is het van om belang na te gaan of ruimtes die voor bepaalde activiteiten gebruikt worden (zoals sportscholen en vergaderruimtes), hiervoor ook oorspronkelijk bedoeld waren en het ventilatiesysteem hiervoor geschikt is. Het uitgangspunt is dat de ventilatie van de gebouwen moet voldoen aan het Bouwbesluit 2012 (voor nieuwbouw of bestaande bouw).

Wij doorlopen het volgende stappenplan bij het uitvoeren van deze opgave:

1. Inventarisatie: van de beschikbare technische informatie over de gebouwen

[11] Raadsbrief Stand van zaken voorbereiding Tweede Kamerverkiezingen
[12] Ventilatie en COVID-19 | LCI-richtlijnen (rivm.nl)

2. Quick Scan: bij twijfel of de ventilatie aan het Bouwbesluit voldoet, winnen wij het advies in van een onafhankelijk expert.
3. Nader onderzoek en advies maatregelen: Als de quick scan hier aanleiding toe geeft doet de externe installatiedeskundige nader onderzoek naar het gebouw en naar de mogelijkheden om toch aan de eisen te voldoen. Denk hierbij aan extra mogelijkheden tot natuurlijke ventilatie of aangepast gebruik van het gebouw.
4. Maatregelen treffen: in overleg met de huurders wordt bekeken en besloten op welke manier we aan de gestelde ventilatie-eisen kunnen voldoen. Hierbij maken we onderscheidt in:
    - Quick wins: denk hierbij aan het mogelijkheden tot natuurlijke ventilatie, het plaatsen van een rooster boven aanwezige ramen of sturen op een maximumaantal aanwezigen;
    - Complexe opgaven: denk hierbij aan een interventies en/ of uitbreidingen die gedaan moeten worden in klimaatinstallaties en ventilatiekanalen.

Figuur 37: Tussentijds overzicht inventarisatie ventilatiemaatregelen

In totaal zijn er 456 gebouwen onderzocht, bij 221 gebouwen is geen actie vereist. Bij 96 gebouwen kan worden voldaan met quick-win-maatregelen en bij 15 gebouwen moeten er complexe maatregelen getroffen worden.

6.4 Opgave vergroenen & verdichten in balans

"We willen dat iedereen in Utrecht, in een gezonde en prettige omgeving terecht komt als hij of zij de deur uit stapt."

Door gemeentelijke gebouwen groener en natuur inclusiever te maken kan een bijdrage geleverd worden aan een gezonde en prettige leefomgeving. We doen dit bijvoorbeeld door goed na te denken over de wijze waarop we bouwen zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten. Door ruimte te bieden aan kwetsbare, gebouw bewonende diersoorten en door het verbeteren van biodiversiteit en luchtkwaliteit via groene daken en gevels.

6.4.1 Utrecht Circulair 2020

In het plan Utrecht Circulair[13] hebben wij benoemd dat we, in lijn met Platform CB'23, de periode 2020 - 2023 gebruiken om te leren en ervaring willen opdoen op het gebied van circulaire techniek, meetbaarheid, registratie en businessmodellen. Deze leerervaringen werken we vervolgens uit in een systematiek voor circulair bouwen, circulair onderhouden en circulair demonteren.

De afgelopen periode zijn de volgende activiteiten gerealiseerd op het gebied van circulariteit:

- Eind 2019 is Gebouw T op het OPG-terrein circulair ontmanteld;
- Eind 2019 is het circulaire kleedgebouw de Nieuwe Lunet opgeleverd;
- Is de aanbesteding gestart voor het ontwikkelen en realiseren van het circulair cultuurcluster Berlijnplein[14].
- Is de voorbereiding gestart voor het circulair ontmantelen van het voormalige Utrechtse Bazaar;
- Is er een circulair onderhoudscontract gesloten voor binnensportvloeren;
- Is de voorbereiding gestart voor de ontwikkeling van een circulaire loods en schaftvoorziening bij begraafplaats Tolsteeg;
- Is er een circulair onderhoudscontract gesloten voor binnensportvloeren.

6.4.2 Visie op het sturen op circulariteit

In de raadscommissie van 2 juli 2020 hebben wij toegezegd een strakkere sturing op circulariteit te beschrijven. Wij willen bij het ontwikkelen, onderhouden en ontmantelen van gemeentelijk vastgoed sturen met indicatoren die bijdragen aan de kerndoelen voor die door platform CB'23[15] zijn geformuleerd. Deze doelen zijn gericht op het beschermen van (1) materiaalvoorraden, (2) het milieu en (3) bestaande waarde.

Naast deze drie kerndoelen zijn er in de Nota Inkoop en contractmanagement[16] vijf punten opgenomen die leidend bij het bepalen of een aanbesteding succesvol circulair is ingekocht. De inkoopnota stelt dat als er aan drie van de zes punten is voldaan een aanbesteding succesvol circulair is ingekocht. Wij bij vastgoedprojecten, waar inkoop een onlosmakelijk onderdeel van is, borgen dat er altijd wordt voldaan aan tenminste van deze drie punten én aan de kerndoelen voor circulair bouwen. Dit willen wij realiseren door de volgende sturingsindicatoren op termijn in projecten terug te laten komen:

- Instroom van grondstoffen: Bij ieder project worden een streefpercentage vastgesteld voor de hoeveelheid ingebrachte hergebruikte, gerecyclede en/ of biobased grondstoffen een gebouw. Afhankelijk van het type project en andere omgevingsfactoren wordt het streefpercentage bepaald op (1) minimaal 15%, (2) 30% tot 50% of (3) meer dan 50%.
- Milieu-impact: Bij ieder project wordt een streefwaarde vastgesteld op basis van de Milieu Prestatie Gebouwen indicator. Hoewel op er dit moment door het Rijk onderzocht wordt hoe deze indicator scherper en integraler uitgewerkt kan worden zien wij dit wel als de standaardsystematiek voor het bepalen van de milieu impact van een gebouw vertaald naar schaduwkosten. Hierbij hanteren wij voorlopig een ondergrens van 0,8.

[13] Utrecht Circulair 2020 - 2023
[14] Aanbesteding circulair cultuurcluster Berlijnplein
[15] Platform CB'23 - Meten van circulariteit – Leidraad 2.0
[16] Nota Inkoop en contractmanagement (2020)

- Circulaire ontwerpprincipes: bij ieder project wordt een streefwaarde vastgesteld waarmee onderbouw wordt in welke mate een gebouw lo maakbaar, flexibel of multifunctioneel inzetbaar is. Hier zijn verschillende waarderingsmethodes voor ontwikkeld zoals de Building Circularity Index (BCI) en de GPR Gebouw. We willen de komende jaren meer ervaring opdoen met de verschillende methodieken om te bepalen welke het beste aansluit bij de gemeentelijke ambities.

Vanwege de vele ontwikkelingen op het gebied van circulair bouwen is op dit moment nog moeilijk om een centrale doelstelling voor de gehele vastgoedportefeuille te ontwikkelen. Op gebouw/ projectniveau zijn de bovenstaande indicatoren echter goed toe te passen. Vandaar dat deze indicatoren zijn overgenomen in de uitwerking van het waardenwiel. Hierbij krijgt circulariteit een stevige positie bij de integrale afweging die gemaakt wordt ten behoeve van gezond stedelijk leven en het gemeentelijke vastgoed.

6.4.3 Diervriendelijk Bouwen

Sinds april 2017 beschikken we over een gebiedsgerichte ontheffing op de Wet natuurbescherming omdat we een soortenmanagementplan (SMP)33 hebben opgesteld. Het SMP is gericht op alle gebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is. Op basis van het SMP voegen we nieuwe verblijfplaatsen voor beschermde dieren in de stad toe, voordat bestaande verblijfplaatsen verdwijnen. Bijvoorbeeld als we gebouwen slopen of verbouwen. Ook zorgen we dat in de buurt van ontwikkelingsgebieden alvast voldoende verblijfsplaatsen zijn voor beschermde dieren, zoals huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Het afgelopen jaar hebben we tijdens nieuwbouw, renovatie en onderhoud verschillende maatregelen genomen. De exacte hoeveelheid maatregelen zijn opgenomen in het duurzaamheidsverslag 2020.

6.4.4 Visie op het gebruik van gemeentelijk daken

De gemeente Utrecht wil in 2021 een integrale dakenvisie voor de gehele stad maken. De daken van het gemeentelijke vastgoed zullen ook een plek krijgen in de uitwerking van deze visie. Deze dakenvisie zal een belangrijke een kader vormen bij het afwegen welke benutting van het dak het beste aansluit bij de behoeftes van de directe omgeving en de technische staat van het gebouw. Daarnaast zal er op termijn onderzocht worden welke extra financiële middelen er nodig zijn voor het realiseren van de dakenvisie voor het onderdeel gemeentelijke daken en welk effect dat heeft op het huidige verduurzamingsbeleid (Versnellingsopgave Energieneutraal Kernvastgoed red.). Deze visie zal ook een belangrijk kader vormen bij het afwegen of de gemeente het dak zelf zal gaan benutten of dat er gebruiksmogelijkheden liggen voor initiatiefnemers uit de stad.

7 Voortgangsrapportage Nota Kapitaal Goederen 2020-2023

7.1 Algemeen

Binnen het programma Utrechts Vastgoed, Samenleven en Sport en Bereikbaarheid worden investeringen gedaan, die gericht zijn op uitbreiding, kwaliteitsverbetering en verduurzaming. Eind 2019 zijn er extra projectleiders aangetrokken om de projecten uit de NKG 2020-2023 uit te voeren. De eerste helft van 2020 heeft dan ook in het teken gestaan van het opstarten van projecten. Sinds de zomer van 2020 is de volledige capaciteit van de projectleiders gevuld met projecten.

Corona heeft geen directe impact gehad op de bouwwerkzaamheden, maar wel op het tempo van afstemming en overleg. Vooral in de opstartfase van projecten, waar we in 2020 mee te maken hebben gehad, heeft de combinatie van nieuwe medewerkers, thuiswerken en de benodigde afstemming een vertragende werking gehad.

7.1.1 Projectbeheersing

Naast het opstarten van nieuwe projecten is er in 2020 ook gestart met het verder professionaliseren van de projectbeheersing. Belangrijke stappen waren de invoering van project kick-off, de kwartaalgesprekken en de eerste stappen naar een overzichtelijk dashboard voor projectfinanciën.

De project kick-off is in 2020 structureel ingezet bij de start van een project, waarbij alle interne stakeholders van de gemeente Utrecht zijn uitgenodigd om tot een gezamenlijk startpunt van het project te komen. Dit heeft gezorgd voor meer intern draagvlak, kennisuitwisseling en aanscherping van de projecten.

Vanaf het derde kwartaal van 2020 worden er structureel kwartaalgesprekken gevoerd met alle projectleiders. Hierin komen alle beheer aspecten aan de orde en wordt naast de dagelijkse aansturing inzicht verkregen in de voortgang van de projecten. De informatie uit de kwartaalgesprekken worden gebruikt als input voor de gesprekken tussen portefeuillemanagers en MT.

Daarnaast zijn we in 2020 gestart met het opzetten van een dashboard voor de projectfinanciën. Dit dashboard heeft als doel dat alle projectleiders eenvoudig en zelfstandig inzicht kunnen krijgen in de financiën van het project. In 2021 staat de verder doorontwikkeling van dit dashboard op de planning. We sluiten bij de ontwikkelingen rondom projectbeheersing aan bij de gemeente brede ontwikkelingen op dit vlak.

7.1.2 Indexering

Jaarlijks worden alle budgetten van de gemeente Utrecht geïndexeerd, waarbij een verzamelindex gehanteerd wordt. Deze index (de IMOC) is de basis de prijscompensatie voor de gehele breedte van de gemeentelijke dienstverlening.
Een aantal markten heeft echter te maken met grotere prijsfluctuaties, waaronder bouwsector. De prijsontwikkeling van de bouwkosten (op basis van de bouwindex, de BDB) is momenteel aanzienlijk hoger dan IMOC-index.
Bij de Voorjaarsnota 2021 is structurele verwerking van prijscompensatie op basis van de bouwindex voorgesteld. Verwerking hiervan in de geautoriseerde investeringsprojecten zal plaats vinden bij de Programmabegroting 2022.
Andere afwijkingen zoals een tegenvallende aanbesteding of lokale marktontwikkelingen worden hiermee niet geregeld. Deze zullen, indien nodig, volgens de financiële spelregels in beeld gebracht worden bij een volgende Voorjaarsnota.

7.1.3 Investeringsoverzicht

De investeringsplanning uit de Nota Kapitaal Goederen 2020-2023 is dit jaar geactualiseerd en aangepast aan de nu geldende werkelijkheid, de mogelijkheden en behoeften in de stad. Tevens omvat de totale doorkijk nu ook projecten met een geplande start in 2025.
Hier mee komen wij tot het volgende totaaloverzicht:

x € 1.000

Programma	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven	Start in: 2022	2023	2024	2025
Utrechts Vastgoed	179.255	-20.814	32.519	190.960	16.974	106.214	15.068	22.470
Bereikbaarheid	4.888	-962	-2.858	1.069	381	-	-	2.858
Samenleven en Sport	57.988	-11.170	-8.265	38.553	21.372	29.374	12.146	391
Totaal	**242.131**	**-32.946**	**21.396**	**230.582**	**38.727**	**135.588**	**27.214**	**25.719**

Figuur 38: Overzicht geplande investeringen

Dit overzicht geeft het totaal van alle investeringen per programma. De kolom 'Totaal geautoriseerde uitgaven' geeft de actuele stand weer op basis van de programmabegroting 2021, gecorrigeerd voor de gereedmeldingen bij de Jaarstukken 2020 en de wijzigingen die bij de eerste bestuursrapportage 2021 en de Voorjaarsnota 2021 worden voorgesteld.

In het bovengenoemde figuur zijn de bedragen van de vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen gecombineerd. Hieronder volgt per programma een nader overzicht en toelichting van de lopende investeringen. De geplande vervangings- en uitbreidingsinvesteringen met een start in de periode 2022-2025 staan in bijlage 3.
Voor een overzicht van de onderliggende projecten en een toelichting op de voorgestelde wijzigingen verwijzen wij naar de geheime bijlage.

7.2 Programma Utrechts Vastgoed

In dit onderdeel wordt een korte toelichting gegeven over voortgang bij investeringsprojecten die wij hebben benoemd in de Nota Kapitaalgoederen 2020-2023.

7.2.1 Overzicht investeringen

	LOPENDE VERVANGINGSINVESTERINGEN				LOPENDE UITBREIDINGSINVESTERINGEN			
	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven
Uitgaven per portefeuille								
Cultuur	15.120	-	5.445	20.565	3.100	-	31.700	34.800
Erfgoed	51.708	-695	439	51.452	-	-	-	-
Gemeentelijke huisvesting	12.516	-10.600	360	2.276	1.400	-	349	1.749
MFA's	54.759	-	-2.229	52.530	6.397	-6.397	-	-
Welzijn	15.308	-	-1.649	13.658	4.365	-2.300	-	2.065
Zorg	4.543	-822	700	4.420	590	-	-	590
Overig/Overig beleid	9.206	-	-2.595	6.611	243	-	-	243
Subtotaal uitgaven	163.160	-12.117	470	151.513	16.095	-8.697	32.049	39.447
Dekking incl. subsidies								
Kapitaallasten budget				80.034				4.269
Huurverhoging				16.483				33.039
Groei van de stad				-				2.065
Duurzaamheid onrendabel				10.679				-
Duurzaamheid rendabel				15.753				-
Onderhoudsgelden				1.698				-
Vaste activa reserve				13.088				74
Bijdragen derden (extern)				12.093				-
VJN 2021				1.685				-
Subtotaal dekking	-	-	-	151.513	-	-	-	39.447

Figuur 39: Overzicht lopende vervangings- en uitbreidingsinvesteringen programma Utrechts Vastgoed.

In het startjaar wordt autorisatie gevraagd voor de totale verwachte uitgaven van de investeringen. Uitgangspunt bij bovenstaande tabel is de geautoriseerde uitgaven t/m de programmabegroting 2021. De investeringen die gereed gemeld zijn bij de jaarstukken 2020 en de wijzigingsvoorstellen van de eerste bestuursrapportage 2021 zijn separaat weergegeven.

Hieronder zal per portefeuille nadere toelichting worden gegeven op de voortgang van de investeringsprojecten.

7.2.2 Cultuur

Tivoli Vredenburg

Naar aanleiding van de motie uit 2017 (M59 Maak van Vlaamse en Hollandse Toren levendige straten) waarin de raad heeft opgedragen om te komen met een voorstel voor een aanpak van de Vlaamse en Hollandse toren om het gebied rondom Tivoli Vredenburg aantrekkelijker te maken zijn projectinitiatieven met betrekking tot de omgeving en het gebouw in onderzoek genomen. Eén van de projectinitiatieven betreft de aanpassing van de gevel en entree op de hoek van de Vlaamse en Hollandse Toren: de “schele maagd”. Het vooronderzoek heeft geleid tot inzicht in de aanpassing en de haalbaarheid daarvan. Het plan maakt onderdeel uit van de investeringsvoorstellen met een geplande uitvoering in de zomer van 2022.

Tivoli Vredenburg (nazorg)

Verwachting was dat de werkzaamheden met betrekking tot het nazorgbudget al eerder konden worden afgerond. Voor de maatregel aan de installatie van Cloud Nine en het kantoor is de voorbereiding vertraagd en de uitvoering doorgeschoven, en zal daarom in 2021 de afronding plaatsvinden. Overige werkzaamheden zijn al enige tijd afgerond.

Agnietenstraat 1-3 - Centraal Museum

De komende jaren gaan we werken aan groot onderhoud en verduurzaming van de dakvlakken en gevels van de (monumentale) gebouwdelen van de middeleeuwse vleugel, de 1920-vleugel en de Kapel. In de voorbereidingsfase is onderzoek gedaan naar balans tussen de doelmatige investering in duurzame

maatregelen, en het rendement voor de exploitatie en energielasten. Dit alles in combinatie met reguliere onderhoudswerkzaamheden en afgewogen op basis van Total Cost of Ownership (TCO).
We gaan, zover de cultuurhistorisch dak detaillering het toelaat zo veel mogelijk isoleren. Dit omdat de vervangingscyclus van de dakleien gelijkstaat met de levensduur van het gebouw. Voor dit soort panden is een grote verbeterslag mogelijk met de huidige technieken, maar is volledig energieneutraal nog niet mogelijk, zonder daarbij de cultuurhistorische waarde aan te tasten. Er wordt gestart met de 1920-vleugel. Daarover worden afspraken gemaakt met de huurder: Centraal Museum. Uitvoering is voorzien voor eind 2021 en 2022.

Vlampijpstraat 87-89 - Depot Centraal Museum

Al sinds 2012 wordt gekeken naar een nieuwe adequate plek voor het verouderde depot waarin Centraal Museum, Erfgoed van de Gemeente Utrecht en Erfgoed van de Provincie Utrecht nu gevestigd zijn. Het huidige depotgebouw aan de Vlampijpstraat 87 -89 is vol en voldoet klimatologisch en technisch niet meer aan de eisen rond museaal depotbeheer.
In december 2020 heeft de gemeenteraad steun gegeven aan de inhoudelijke en financiële kaders van de ontwikkeling van het nieuwe gebouw aan de Isotopenweg. Inmiddels maken Universiteitsmuseum en Museum Speelklok ook deel uit van de voorbereiding. De Vastgoedorganisatie Utrecht en Culturele Zaken werken nauw met alle gebruikers samen aan de voorbereiding. Daartoe wordt een integraal ontwerpteam geselecteerd die invulling kan geven aan de specifieke vraag om collectie, duurzame en circulaire ambities en architectuur op deze bijzondere plek te verbinden.
Er is een kostendeskundige ingeschakeld om het programma van eisen om te zetten in een raming. Dit bedrag is opgenomen in de eerste bestuursrapportage paragraaf 5.2 Bijsturingsvoorstellen investeringsprojecten 2021 (tabel Uitbreidingsinvesteringen categorie A) en zal met het vaststellen van de eerste bestuursrapportage worden geautoriseerd. Start van het project is in 2021, de verwachte oplevering in 2024.

Vlampijpstraat 50 - DePlaatsmaker

Voornemen tot grootschalig renovatieproject met het uitgangspunt het realiseren van een Energie Neutraal Gebouw (ENG). De investeringen in bestaande bouw worden terugverdiend door hogere huurinkomsten en lagere energielasten. Gelet op het gegeven dat dit pand een lange tijd op de nominatie stond om gesloopt te worden, heeft nader onderzoek plaatsgevonden om te bepalen welke investeringen, in combinatie met verduurzaming nodig zijn om te komen tot Energieneutraal. Hieruit is gebleken dat voor de renovatie aanvullende middelen nodig zijn. Planning is om na de zomer 2021 te starten met de voorbereiding van het project waaronder het PVE.

Domplein 4-5

In het Domplein 4-5 zijn we voornemens een aantal ingrepen te doen om de functionaliteit van het pand op korte termijn te verbeteren. De huidige binnentuin wordt overkapt om op die manier een atrium te realiseren. Daarnaast wordt de huidige hoofdingang verplaatst naar het midden van het pand. Daarbij wordt ook het entreegebied aangepakt, er komt meer ruimte voor (ondersteunende) horeca en er wordt een verbinding gemaakt met het nieuwe atrium. Het doel is om van het pand aan het Domplein 4-5 een plek voor én van de stad, waar cultuur en erfgoed samen komen, te maken. De oplevering is voorzien in 2022.

Culturele voorziening Merwedekanaalzone
In de nieuw te ontwikkelen stadswijk Merwede is een nieuw wijkcultuurhuis gepland voor 2024. Vanuit de gebiedsontwikkeling is het van belang dat hier maatschappelijke en culturele voorzieningen hun plek krijgen waartussen synergie ontstaat.

Helling 7 – De Helling
In 2020 is groot onderhoud uitgevoerd aan het dak inclusief het plaatsen van zonnepanelen. In 2021 wordt de luchtbehandeling vernieuwd, waarbij rekening gehouden wordt met het toepassen van PCM's als duurzame oplossing voor de klimaatverbetering. De planning is dat het (onderhouds)project medio 2021 gereed zal zijn.

Hof van Monaco 1-3 - De Vrijstaat
In 2020 is gestart met de voorbereiding van de grondige renovatie van boerderij Hofstede Ter Weide. We werken toe naar bestendige voortzetting van de huisvesting van wijkcultuurhuis/ kinderkunstwerkplaats De Vrijstaat in de opstallen van de Rijks monumentale boerderij Hofstede Ter Weide, op de cultuur-as van Leidsche Rijn Centrum. De oplevering is voorzien voor 2022.

Berlijnplein Leidsche Rijn Centrum
De gemeente Utrecht is samen met een groot aantal Berlijnpleinpartners de kavel aan het Berlijnplein stapsgewijs aan het ontwikkelen tot een plek met een divers cultureel programma voor een breed publiek rond het thema 'De toekomst van de stad'. Uitgangspunt hierbij is: Vorm volgt ambitie. Het creatieve karakter van deze plek is nu al terug te zien in de tijdelijke bebouwing van de kavel. Door zoveel mogelijk (bouw)producten en grondstoffen te hergebruiken wordt er invulling gegeven aan het overkoepelende thema toekomst van de stad. Deze circulaire ambities gelden zeker voor het ontwerp van de permanente bebouwing. In februari 2021 heeft het college het Ontwikkelplan en investeringsvoorstel voor dit permanente cluster van gebouwen ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Parallel daaraan is het aanbestedingstraject van start gegaan. Medio 2021 wordt het raadsbesluit verwacht. In de zomer worden de zogeheten werfkelders opgeleverd, waar in afwachting van de permanente bebouwing een aantal nieuwe Berlijnpleinpartners zich zal vestigen.

Pauwstraat 13A - DePlaatsmaker
In 2020 is gestart met een onderzoek naar het uitvoeren van groot onderhoud in combinatie met verduurzaming. Daarbij wordt onderzocht of eventuele gebruikerswensen tegelijkertijd kunnen worden meegenomen. Het project bevindt zich in de definitiefase waarin de technische en financiële haalbaarheid wordt onderzocht. Verwachting is dat in de tweede helft van 2021 het onderzoek is afgerond.

Mgr Van de Weteringstraat
In 2021 vindt onderzoek plaats naar plaatsing van een nieuwe BMI.

Met name op projecten in de opstartfase heeft corona een vertragende invloed gehad op de benodigde afstemming. Dit geldt onder meer voor de volgende projecten

- Bemuurde Weerd WZ 3 – Ekko
- Grave van Solmstraat 2 – De Plaatsmaker
- Spaarnestraat 11 – De Plaatsmaker
- Waterstraat 027 – 029 – Volksbuurtmuseum

In 2021 starten we bij deze panden met een onderzoek naar het uitvoeren van groot onderhoud in combinatie met verduurzaming voor de komende vijf jaar.

7.2.3 Erfgoed

Forten
Sinds het einde van de vorige eeuw is de gemeente Utrecht de eigenaar van acht rijks monumentale forten behorende tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). De NHW is een 'Nationaal Landschap' en het grootste rijksmonument. De NHW is door Nederland voorgedragen voor UNESCO Werelderfgoed als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam, samen vormen ze straks een Werelderfgoed de 'Hollandse Waterlinies'. De aanwijzing als werelderfgoed is belangrijk voor het bewaren en ontwikkelen van de forten en voor het toerisme. In 2021 verwacht de NHW als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam opgenomen te worden als Unesco Werelderfgoed.

Forten Lunetten
Van de acht forten in eigendom liggen er vier aan de oostzijde van Utrecht, De Lunetten. Deze forten hebben gemetselde bekledingsmuren, de lage muren langs het water. Sinds de verwerving van deze forten, omstreeks de jaren '70 is er aan deze bekledingsmuren geen onderhoud uitgevoerd. Dit met uitzondering van Fort Lunet III; de bekledingsmuren en één van de twee kazematten van dit fort zijn in 2011/2012 gerestaureerd. Uit onderzoek is gebleken dat ook aan de bekledingsmuren van Fort Lunet I, II en IV op grote schaal metsel- en voegwerkherstel noodzakelijk is, waarbij vooral de kwaliteit van de kademuren van Lunet IV een groot risico vormt. Nabij en op alle bekledingsmuren groeien bomen die met de wortels tegen de muren het metselwerk kapot drukken. In het kader van de restauratie is het noodzakelijk dat er bomen worden geveld. Daarnaast zijn nog enkele kazematten niet gerestaureerd.

In 2019 is gestart met de voorbereiding en het maken van een plan van aanpak voor de restauratie van de bekledingsmuren en van de kazematten waarbij uitgegaan wordt van een fasering van de werkzaamheden. Naar verwachting wordt in de tweede helft van 2021 gestart met de gefaseerde uitvoering van de restauratiewerkzaamheden.

Restauratie en herontwikkeling Fort De Gagel
In 2017 is de haalbaarheid van de herontwikkeling van Fort de Gagel nader onderzocht met als doel het fort open te stellen voor het publiek. Eind 2018 is de haalbaarheid van de restauratie en herontwikkeling vastgesteld, onder meer met een subsidie van de Provincie en dekking vanuit de vastgoedexploitatie. Het ontwerp en bestek is gereed en de aanbesteding is opgestart. De aanpak van het fort heeft een relatie met de gebiedsontwikkeling van o.a. het Noorderpark. Het project Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) speelde een rol in de ontsluiting van het fort vanwege de samenhang van infrastructuur. Doordat het project NRU is vertraagd, wordt de ontsluiting van het fort in het project meegenomen. Hiervoor is aanvullend krediet benodigd, dat gedekt wordt door een bijdrage vanuit Programma Ruimte. Vanwege de vertraging is de oplevering beoogd in 2022 in plaats van in 2021.

Fort aan de Klop 1e Polderweg
In 2021 is de nieuwbouw op Fort aan de Klop gepland. Aanvullend vindt onderzoek plaats naar de plaatsing van zonnepanelen op één van de gebouwen.

Restauratie Domtoren

Doel van de restauratie van de Domtoren is het zodanig verbeteren van de technische staat van de toren dat deze 50 jaar zonder grootschalig onderhoud zou moeten kunnen met maximaal behoud van cultuurhistorisch belangrijk materiaal. In 2019 is in bouwteamverband het definitieve restauratieplan opgesteld en uitgewerkt in een bestek. Op basis van dit bestek heeft de aannemer eind 2019 de opdracht gekregen voor de uitvoering van de restauratiewerkzaamheden. Deze werkzaamheden lopen momenteel goed op schema en worden naar verwachting afgerond in 2024.
In 2019 is er een bezoekerslift geïnstalleerd aan de steiger van de Domtoren. De extra kosten voor het installeren van deze lift zijn gedekt door het restauratiebudget. Zoals we in de raadsbrief van 18 november 2020 al aangaven, stellen we bij de eerste bestuursrapportage voor om het krediet voor de restauratie verhogen zodat de extra kosten voor de bezoekerslift geen invloed hebben op het vermogen om tegenvallers van de restauratie op te vangen. Deze verhoging kan gedekt worden met de donaties van Stichting Utrechts EigenDom. Stichting Utrechts EigenDom is opgericht voor het genereren van fondsen voor zogeheten extra's voor het publiek en het bedrijfsleven in Utrecht, onder andere voor de bezoekerslift en de aanlichting van de Domtoren. De verwachting is dat Stichting Utrechts EigenDom de komende jaren genoeg fondsen zal werven om de kosten van de bezoekerslift te dekken.

Landhuis Oud Amelisweerd

In 2020 is gestart met het opstellen van een pandvisie om te komen tot een toekomstbestendige invulling van het huis en is de tijdelijke invulling door Pop Up museum Huis Doorn beëindigd.
De pandvisie schetst het perspectief op langere termijn op basis van een analyse van o.a. het bouwhistorisch onderzoek, de relevante beleidskaders en de technisch- en ruimtelijke aspecten.
In het eerste kwartaal van 2021 is een intentieovereenkomst gesloten met Stadsherstel Utrecht voor het volledig onderhouden, beheren en exploiteren van het Landhuis voor de komende 10 jaar. Daarbij zal het Landhuis minimaal 150 dagen per kalenderjaar openblijven voor het publiek, want het bleek de afgelopen jaren een lastige opgave om een succesvolle exploitatie in het Landhuis te organiseren. Dit had vooral te maken met de hoog monumentale waarde en het specifieke beheer van het pand, zoals het beheer van het historisch behang. Stadsherstel Utrecht zal de inhoudelijke programmering in het landhuis vormgeven samen met vooraanstaande (culturele) partijen uit de stad. Het landhuis gaat functioneren als een open platform voor wisselende tentoonstellingen en initiatieven op het gebied van beeldende kunst, wetenschap en geschiedenis. Naar verwachting wordt de erfpachtovereenkomst in het tweede kwartaal van 2021 geformaliseerd.

Koningslaan 1, 3 en 5 te Bunnik

Het koetshuis op Nieuw Amelisweerd bestaat uit 2 woningen en een bedrijfsruimte. In 2018/2019 is de achtergelegen woning opgeknapt. In 2019 zijn de middenwoning en de bedrijfsruimte leeggekomen. In 2021 starten we met een onderzoek om te komen tot een nieuwe toekomstbestendige invulling van het koetshuis.

Julianaparklaan 1000

In 2021 wordt onderzoek gedaan naar het vervangen van de LBK/ventilatie.

Stadhuisbrug (onder 3)

De laatste werkzaamheden, de renovatie van de dakbedekking en de hemelwaterafvoer zijn in 2020 afgerond. Het project is opgeleverd in 2020.

Oudegracht aan de Werf 112A/B/C/D/E/L
Renovatie dakbedekking van de werfkelder heeft plaatsgevonden in 2019, dit is gebeurd in combinatie met het openleggen van de straat in verband met de renovatie van het voormalige Postkantoor.
De afrondende werkzaamheden van het project renovatie dakbedekking van de werfkelder hebben plaatsgevonden in 2020.

7.2.4 Gemeentelijke Huisvesting

Het vastgoed in deze portefeuille wordt ingezet om de eigen gemeentelijke organisatie te huisvesten. Het gaat om het stadskantoor, het stadhuis, de wijkbureaus, de Centra voor Jeugd en Gezin en overige gemeentelijke locaties.

Stadsplateau 1 - Stadskantoor
Dit project volgt de planning van de nieuwbouw kantoortoren Central Park. Volgens de huidige planning van Central Park worden in de tweede helft van 2021 de hellingbanen van de parkeergarage SKU gedemonteerd en wordt de nieuwe parkeergarage bouwkundig aangesloten.
Dorpsplein 001
Het wijkservicecentrum Vleuten-De Meern wordt verduurzaamd, verkleind en heringericht. Het project bevindt zich in de haalbarheidsfase en de start van de uitvoering is naar verwachting derde kwartaal 2021. Een gedeelte van het pand is al gesloopt en overgedragen aan een andere eigenaar ten behoeve van de ontwikkeling van een nieuw gezondheidscentrum.

Koploperstraat 50 - Stadswerf
We zijn in goed gesprek met NS over het verlengen van de erfpachtsovereenkomst tot 1 juli 2022. Dit sluit aan op de herontwikkeling van deze locatie naar woningbouw. Tot die tijd kan het huidige gebruik van een (loop-) coronateststaat en als opvanglocatie voor daklozen met verschijnselen van corona (juni 2021) worden gecontinueerd.

Mostperenlaan 2 - De Stits
Daarnaast wordt het afvalverwerkingsstation De Stits verder verduurzaamd. Er worden momenteel vier scenario's uitgewerkt zodat een afgewogen beslissing kan worden genomen over de wijze waarop dit gebouw zal worden verduurzaamd.

Maansteenweg 1
Op begraafplaats Tolsteeg wordt een nieuw te bouwen opslagloods en schaftlocatie gerealiseerd. Het ontwerp is vastgesteld en afgelopen december is akkoord verkregen op de stichtingskosten raming die dit ontwerp met zich meebrengt. Momenteel worden de benodigde vergunningprocedures opgestart. Start van de uitvoering naar verwachting vierde kwartaal 2021.

7.2.5 MFA's

In de periode 2019 tot en met 2024 verwachten wij te investeren in de volgende panden in de portefeuille MFA's. Kenmerk van al deze investeringen is dat renovatie, verduurzaming en beheer & organisatie samen oplopen/opgepakt worden. Voor MFA 't Zand en MFA Weide Wereld worden een aantal

toekomstige eigenaarsinvesteringen gekoppeld aan de onderwijsinvestering om tijdens de komende renovatie zaken in één keer op te pakken en een extra verduurzamingsslag mogelijk te maken.

MFA Sportcampus

Na een intensief ontwerp- en engineeringsproces, heeft in het laatste kwartaal van afgelopen jaar de aanbesteding plaatsgevonden van de bouwwerkzaamheden. Naast de aanpassingen die nodig zijn voor de uitbreiding van het Leidsche Rijn College, wordt dit gebouw verduurzaamd naar een energieneutraal gebouw (ENG). Het gebouw wordt in warmte en koude zelfvoorzienend.

Volgens de afspraken die eind 2019 gemaakt zijn met de gebruiker (het schoolbestuur), de huurder Vastgoed Exploitatie Binnensport en de versnellingsopgave energieneutraal kernvastgoed, is het ontwerp vertaald in een uitvoering gereed plan waarvan de uitvoering inmiddels (begin 2021) is gestart. De verwachting is dat eind 2021 het project opgeleverd wordt. De afhandeling van het project zal nog doorlopen in 2022.
Belangrijk risico wat nog aanwezig is, is de aanwezigheid van archeologische vondsten in de grond, aangezien er een tweetal grote warmtebuffers worden aangebracht in het aangrenzende terrein. Overigens zal dit het bedrijfsproces van de school niet beïnvloeden, omdat de primaire warmtevoorziening op dit moment al aanwezig is en zolang dit nodig is behouden kan blijven.

MFA Cultuurcampus

Om het binnenklimaat in het Amadeus College te verbeteren worden de ventilatiesystemen van het gebouw vernieuwd. De dekking van dit project komt deels uit programma Onderwijs (Frisse scholen), deels vanuit de eigenaar (NKG) en deels vanuit het Amadeus College (split-incentives). Met het vernieuwen van de ventilatiesystemen wordt dat onderdeel van de gebouw gebonden installaties ook verduurzaamd. Afgelopen zomer is er gestart met de bouwwerkzaamheden welke in de zomer van 2021 worden afgerond. Dit lange traject komt omdat het project grotendeels uitgevoerd wordt in schoolvakanties.

Ook is het traject beheer en organisatie gestart, waarbij we samen met de huurders en gebruikers kijken naar de samenwerking en verantwoordelijkheden. Doel is om een gezamenlijk beheerplan op te leveren, zodat dit ook door iedereen gedragen wordt. Uit deze gesprekken volgen gebreken, knelpunten en gebruikersongemak. De eigenaars gerelateerde onderwerpen worden komend jaar uitgewerkt. Fase 2 van de bouwwerkzaamheden staan, afhankelijk van de impact op het gebruik, voor het einde van 2021 gepland.

MFA Musketon

De bijna 40-jarige Musketon wordt geheel gerenoveerd. Zowel technisch als functioneel zal het gehele gebouw aangepakt worden. Om te komen tot een gedragen project is er, naast overleggen met de huurders, een intensief participatietraject met de bewoners van Lunetten en daarmee de gebruikers van de Musketon. Begin 2021 zijn er nog een tweetal ontwerpen over waarin de theaterzaal zijn doel en (fysieke) functie behoudt. Verkenning van de ontwerpen laten voor beide opties een financieel knelpunt zien die niet op te lossen lijkt binnen de exploitatie. De ontwerpen worden in de volgende ontwerpfase verder uitgewerkt en zoveel mogelijk geoptimaliseerd. Daarnaast heeft Historische Vereniging Oud-Utrecht de gemeentelijke monumentale status aangevraagd voor zowel buiten als binnenzijde van de

Musketon. De aanvraag voor de binnenzijde, specifiek de theaterzaal, brengt eventueel knelpunten met zich mee die de planning en het project onder druk zetten. Planning is hierdoor verschoven en we gaan er nu vanuit dat medio 2021 een gedragen schetsontwerp kan worden vastgesteld. Rekening houdend met een jaar ontwerpen en aanbesteden betekent dit dat de bouwwerkzaamheden eind 2022 gestart kunnen worden en in de loop van 2024 wordt afgerond.

MFA Hart van Noord

Gezien het gebruik en de leeftijd van het gebouw wordt het gebouw deels gerenoveerd. Om het gebouw langjarig in te kunnen blijven zetten, wordt het gebouw ook functioneel aangepast. In 2021 wordt in overleg met de gebruikers en huurders het project verder gedefinieerd. Planning is dat de bouwwerkzaamheden in 2023 worden afgerond.

MFA Nieuw Welgelegen

Het St-Gregorius College wordt gehuisvest in Nieuw Welgelegen. De inpassingkosten hiervoor worden bekostigd vanuit het programma onderwijs. Door het fysiek scheiden van het onderwijsgedeelte ten opzichte van de overige functies binnen het gebouw, wordt het beheer van het gebouw versimpeld de school zelf verantwoordelijk voor haar deel. Het beheer en de organisatie van het sport en overige gedeelte vraagt hierdoor wel om nieuwe afspraken rondom beheer & organisatie. Om dit toekomst bestendig te organiseren worden een aantal functionele en installatietechnische aanpassingen doorgevoerd. Ook wordt er onderzoek gedaan hoe de leegstaande vierkante meters binnen het gebouw opnieuw ingezet kunnen worden.

De oorspronkelijke planning ging uit van een renovatie welke medio 2021 zou starten. De huidige scholen blijven echter langer gehuisvest in Nieuw Welgelegen dan gepland. Afhankelijk van het moment dat de huidige scholen uitgeplaatst kunnen worden zal de renovatie gestart worden.

MFA Laan van Puntenburg

In 2019 is de intentieovereenkomst voor visie “de tuinen van Moreelse” ondertekend. Deze overeenkomst heeft gevolgen voor alle gebouweigenaren binnen het gebied, o.a. op het gebied van energie en duurzaamheid. Als gemeente zijn wij eigenaar van het gebouw aan de Laan van Puntenburg. In 2021 wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn en hoe het natuurlijke moment van renovatie gekoppeld kan worden aan deze visie. De renovatie is ook gekoppeld aan een nieuw beheer en organisatieplan voor het gebouw en wordt opgesteld in samenwerking met de huurders en gebruikers van het gebouw. Realisatie is gepland voor 2023 maar daarbij wel afhankelijk van de andere partners binnen de visie “de tuinen van Moreelse”.

MFA KC Voorn, KDV

MFA Voorn is onderdeel van het project ‘4 MFA’s’, waarbij vanuit programma Onderwijs de scholen worden gerenoveerd. Ook wordt er een domeinscheiding tussen de scholen en domein gemeente gerealiseerd. Het kinderdagverblijf, wat in domein gemeente zit als huurder, krijgt ook nieuwe klimaatinstallaties. Het project zal, als onderdeel van het totale renovatieproject, in 2021 worden opgeleverd.

MFA Vorstelijk Complex

De huurder van het Vorstelijk Complex heeft een verzoek ingediend om de 1e verdiepingsvloer door te gaan trekken tot een gevel. Dat is nu een vide. Dit wordt vanuit de huur gefinancierd. In overleg met de huurder wordt het project verder gedefinieerd en de haalbaarheid onderzocht. De werkzaamheden staan gepland in 2022.

Gloriantdreef 1

Bibliotheek Overvecht is gehuisvest in het gebouw aan de Gloriantdreef. Het gebouw zal de komende jaren de leeftijd van 40 jaar passeren waarmee er een natuurlijk moment ontstaat om naast de benodigde renovatie/ modernisatie een verduurzamingsslag toe te passen. Het gebouw is onderdeel van een vereniging van eigenaren wat betekent dat wij in overleg met de mede-eigenaren tot hetzelfde ambitieniveau moeten komen. Realisatie is gepland voor 2023 maar is afhankelijk van de te maken afspraken.

De bibliotheek Overvecht heeft afgelopen jaar haar interieur en uitstraling vernieuwd. In overleg met de bibliotheek zijn verschillende werkzaamheden reeds uitgevoerd, zodat er later geen interne veranderingen nodig zijn en het vernieuwde interieur gehandhaafd blijft. Ook zijn de werkzaamheden aan de gevel reeds uitgevoerd, om aan te sluiten bij de vernieuwde uitstraling van de bibliotheek Overvecht. Deze bouwwerkzaamheden staan voor het voorjaar van 2021 gepland.

Kortland 21

Kinderopvang Hotoldebotel is gehuisvest in het gebouw aan Kortland 21. Naast de kinderopvang is de OBS Kees Valkenstein gevestigd. Dit deel van het gebouw is in eigendom van programma Onderwijs. Het gebouw is inmiddels ouder dan 20 jaar, waarmee er een natuurlijk moment ontstaat om naast de benodigde renovatie/ modernisatie een verduurzamingsslag toe te passen. Het gebouw is onderdeel van een vereniging van eigenaren, wat betekent dat wij in overleg met de mede-eigenaren tot hetzelfde ambitieniveau moeten komen. Dit vraagt extra aandacht en bezien moet worden of tot een gezamenlijk project gekomen kan worden. De voorbereiding duurt dan ook langer dan gepland en ligt mede door corona op dit moment stil. Realisatie is nu gepland voor 2024, maar is afhankelijk van de te maken afspraken.

Oranjelaan 12 en 14

Bibliotheek De Meern is gehuisvest in het gebouw aan de Oranjelaan. Het gebouw zal de komende jaren de leeftijd van 40 jaar passeren, waarmee er een natuurlijk moment ontstaat om naast de benodigde renovatie/ modernisatie een verduurzamingsslag toe te passen. Realisatie is gepland voor 2024 en komend jaar zullen hier de eerste voorbereidingen voor worden opgestart. In overleg met de huurder wordt het project verder gedefinieerd.

St. Pietersberg 12A en 40A

St. Pietersberg 12A en 40A zijn onderdeel van een vereniging van eigenaren (VvE) en het gebouw zal de komende jaren de leeftijd van 20 jaar passeren waarmee er een natuurlijk moment ontstaat om naast de benodigde renovatie/ modernisatie een verduurzamingsslag toe te passen. Omdat deze adressen onderdeel zijn van een VvE, betekent dit dat wij in overleg met de mede-eigenaren tot hetzelfde

ambitieniveau moeten komen. Realisatie is gepland voor 2024, maar is afhankelijk van de te maken afspraken.

7.2.6 Welzijn

Voor bestaande buurtcentra is het nodig om in de komende jaren te renoveren en/of te verduurzamen.

Oudwijkerdwarstraat 148
Podium Oost is een buurtcentrum in zelfbeheer en heeft in de afgelopen jaren bewezen een belangrijke voorziening te zijn voor de wijk Oost, waar vele bewoners graag komen met een breed aanbod van activiteiten die door en voor de buurt worden georganiseerd. Door de centrale ligging en de hoge mate van betrokkenheid van bewoners is het een belangrijke ontmoetingsplek voor de wijk geworden. Het bestuur van het buurtcentrum heeft een functioneel verbeterplan opgesteld. Dit plan wordt zo goed als mogelijk ingebed in het uitvoeren van groot onderhoud en verduurzamingsmaatregelen. Het haalbaarheidsonderzoek is opgestart en we verwachten start uitvoering van werkzaamheden rond de zomer van 2021.

Keerkringplein 40
Buurtcentrum Sterrenzicht is het 2e buurtcentrum in de wijk Oost richt zich sterk op de gebieden Abstede, Sterrenwijk en Watervogelenbuurt. Beide buurtcentra zijn hierdoor aanvullend aan elkaar. In dit buurtcentrum zal ook een verduurzamingsslag worden gemaakt en worden de entrees van het buurtcentrum en jongerenhuiskamer verbetert. Het haalbaarheidsonderzoek is afgerond en in het tweede kwartaal van 2021 wordt de buurt geconsulteerd.

St.-Ludgerusstraat 251 en Samuel van Houtenstraat 1
Er wordt geïnvesteerd in buurtcentrum Zuilen en buurtcentrum De Leeuw om de functionaliteit en kwaliteit ervan te verbeteren. Beide buurtcentra krijgen een verduurzamingsslag. Voor Ludgerusstraat is een voorkeursscenario opgesteld die in het voorjaar van 2021 wordt besproken met de buurt. Voor Samuel van Houtenstraat is het haalbaarheidsonderzoek bijna afgerond.

Rotsoord (Briljantlaan)
Met het afronden van de haalbaarheidsstudie in het voorjaar van 2020 is er zicht op structurele en duurzame verbetering van de huisvesting van de kinderboerderij en herinrichting van het terrein. Het verbeteren van de kleinschalige buurtvoorzieningen van de kinderboerderij sluiten het beste aan bij het behoud van de groene structuur op Groen Rotsoord en bij de vergroeningsopgave van Rotsoord als geheel. Door het zoveel mogelijk beperken van bebouwing in het plangebied, blijft er meer ruimte over voor het behouden en versterken van groen. De verbeteringen worden uitgevoerd in zelfbeheer.

Peltlaan 172
Op basis van inventariserende gesprekken met de beleidsvelden en huurders Stichting JOU en Jongerencultuurhuis Kanaleneiland is een pandvisie opgesteld. Deze heeft in februari 2021 geleid tot het opstarten van een project om het schetsontwerp en de kostprijsdekkende huur verder uit te werken.

Uitgangspunt is bouwtechnische en visuele opwaardering en verduurzaming met zoveel mogelijk hergebruik van het bestaande gebouw, met name de hoofddraagconstructie.

Buurtkamer Kruisvaertkade
Deze buurtkamer was eerder bedacht in nieuwbouw aan de rand van de wijk tegen het spoor aan. Dezelfde projectontwikkelaar heeft de gemeente een betere locatie aangeboden op een meer zichtbare plek midden in de wijk, direct achter De Pomp aan de Croeselaan. De ontwikkeling van deze locatie bevindt zich nu in de opstartfase.

Buurtcentrum Merwedekanaalzone en Lombokplein
De realisatie nieuwe buurtcentra in de Merwedekanaalzone en op Lombokplein is vanwege vertraging in de planvorming doorgeschoven naar 2025. Het buurtcentrum Merwedekanaalzone wordt geïntegreerd met diverse andere maatschappelijke functies zodat extra meerwaarde voor de buurt ontstaat. De locatie van het buurtcentrum is inmiddels vastgesteld.

Gambiadreef 100, naast buurtcentrum de Boog
We onderzoeken mogelijkheden om de tijdelijke jongerenhuiskamer nu gehuisvest in een porto cabin te vervangen door een definitieve huiskamer en te combineren met andere functies op dezelfde locatie.

Uitbreiding buurtcentra Overvecht
We onderzoeken mogelijkheden om twee kleinschalige buurtcentra in Overvecht te vernieuwen en/of te combineren met andere functies.

7.2.7 Zorg

Vogelvlinderweg 54-58
Op deze locatie is een gezondheidscentrum gehuisvest waaronder een Centrum voor Jeugd en Gezin. Er wordt een onderzoek uitgevoerd om het klimaat, uitstraling en indeling te van het pand te verbeteren. Op basis van het programma van eisen wordt een investeringsraming opgemaakt en de financiële haalbaarheid getoetst.

Makassarstraat 36 - Keulsekade 37
Vanuit de ambitie om de bestaande nachtopvang om te vormen naar een opvang die 24-uur toegankelijk is voor bezoekers, wordt geïnvesteerd in de functionaliteit en verduurzaming van de NOiZ (nachtopvang in zelfbeheer). De aannemer heeft het werk in uitvoering en we verwachten oplevering van het pand medio 2021.

Het Nieuwe Zandpad
Met het Nieuwe Zandpad wil het college een veilige, schone en transparante werkomgeving maken voor sekswerkers met een minimum aan overlast voor de omgeving. Om dienst- en hulpverlening mogelijk te maken wordt een huiskamer voor sekswerkers en een VTH-post gerealiseerd. Volgens de huidige planning worden deze gebouwen in het eerste kwartaal van 2022 gerealiseerd. Er is bewust voor gekozen om deze gebouwen te realiseren voorafgaand aan de ontwikkeling van de werkruimten.

Maatschappelijke opvang Merwedekanaalzone
De realisatie van een maatschappelijke opvang in de Merwedekanaalzone is vanwege vertraging in de planvorming doorgeschoven naar 2025. Er wordt ingezet op het aanhuren van een nieuw te bouwen voorziening.

Special: Maatschappelijke waarde van Vastgoed in Overvecht
Met de ambities voor Overvecht als vertrekpunt zijn voor acht locaties integrale pandvisies opgesteld. Deze worden uitgewerkt door belanghebbenden aan de planvorming te verbinden en de financiële haalbaarheid te onderzoeken

7.2.8 Overig Beleid

Belcampostraat 10 - VRU
In 2020 hebben we de haalbaarheidsstudie opgestart. De studie doet onderzoek naar de noodzakelijke investeringen om tot een energie neutraal gebouw te komen. De resultaten van de studie worden eind van het eerste kwartaal 2021 verwacht. De WKO is onderdeel van de haalbaarheidsstudie. Afhankelijk van de uitkomsten start de uitvoering in het tweede kwartaal.

Meerndijk 17 - VRU
Er zijn voor 2021-2022 installatieonderdelen welke grootschalig onderhoud nodig hebben. De verlichting en de luchtbehandeling dienen vervangen of gereviseerd worden. Deze natuurlijke vervangingsmomenten gaan we benutten om een verduurzamingsslag te maken voor dit pand.

Gouden Koetslaan 97 - VRU
Er zijn voor 2021- 2022 installatieonderdelen welke grootschalig onderhoud nodig hebben. De verlichting en de luchtbehandeling dient vervangen of gereviseerd worden. Deze natuurlijke vervangingsmomenten gaan we benutten om een verduurzamingsslag te maken voor dit pand.

Ondiep zuidzijde 6 - Lumax
In 2020 hebben we zonnepanelen geplaatst zodat het pand energielabel C heeft. Hierdoor behoudt het pand ook na 2023 de kantoorfunctie.
Na vaststelling van de pandvisie (gereed eind 2021) gaan we dit pand verder verduurzamen.
In 2021 voeren we wel al werkzaamheden in het kader van de ventilatie uit.

Marco Pololaan 10
Voor dit pand gaat een pandvisie ontwikkeld worden. De verduurzaming schuift naar achteren. Start staat nu gepland op 2023.

Choorstraat 3/Oudegracht 167/ Stadhuisbrug 5
Voor dit complex in de binnenstad is een pandvisie opgesteld waarin het toekomstperspectief voor het pand wordt omschreven. Het advies is om het complex aan te houden en als gemeente te ontwikkelen met een combinatie van commerciële en maatschappelijke functies. In 2021 zal er worden gewerkt aan een investeringsvoorstel om te komen tot een toekomstbestendig complex.

7.3 Programma Bereikbaarheid

7.3.1 Overzicht investeringen

x € 1.000

	LOPENDE VERVANGINGSINVESTERINGEN				LOPENDE UITBREIDINGSINVESTERINGEN			
	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven
Uitgaven per categorie								
Fiets	-	-	-	-	3.820	-962	-2.858	-
Auto	1.069	-	-	1.069	-	-	-	-
Subtotaal uitgaven	1.069	–	–	1.069	3.820	-962	-2.858	–
Dekking incl. subsidies								
Kapitaallasten budget				356				-
Voorjaarsnota 2020				-				-
Exploitatie (huur)				-				-
Groei van de stad				-				-
Duurzaamheid onrendabel				-				-
Duurzaamheid rendabel				-				-
Onderhoudsgelden				-				-
Vaste activa reserve				-				-
Bijdragen derden (extern)				712				-
Subtotaal dekking	–	–		1.069	–	–		–
Saldo	–	–		–	–	–		–

Figuur 40: Overzicht lopende vervangings- en uitbreidingsinvesteringen programma Bereikbaarheid.

In het startjaar wordt autorisatie gevraagd voor de totale verwachte uitgaven van de investeringen. Uitgangspunt bij bovenstaande tabel is de geautoriseerde uitgaven t/m de programmabegroting 2021. De investeringen die gereed gemeld zijn bij de jaarstukken 2020 en de wijzigingsvoorstellen van de eerste bestuursrapportage 2021 zijn separaat weergegeven.

Labradordreef 17-19 - Tijdelijk fietsdepot

In verband met de herontwikkeling Merwedekanaalzone wordt het fietsdepot Kanaalweg 50 verplaatst. Een definitieve toekomstige locatie die aansluit op de groeiambitie van het fietsprogramma en de handhavingsactiviteiten was niet beschikbaar. De locatie Belcampostraat 12 is enige tijd onderzocht echter vanwege de functie in relatie tot het gebied, bereikbaarheid en hoge investering in verband met nieuwbouw is deze locatie alsnog afgevallen. Voor de periode 2021-2026 is er een tijdelijke locatie gehuurd op industrieterrein Overvecht-Noord. Medio 2021 wordt het tijdelijke fietsdepot na inrichting in gebruik genomen.

Definitief fietsdepot Cartesius (huidige Musesum Depot)

Voor een definitieve locatie van het fietsdepot is de huidige locatie van het museumdepot op het bedrijvengebied Cartesius als geschikt bevonden. Het museumdepot komt niet eerder dan 2024 vrij. Tot die tijd is er een eerdergenoemd alternatief gevonden op industrieterrein Overvecht-Noord. De locatie van het museumdepot voldoet aan de primaire eisen voor de functie van een fietsdepot. De eisen zijn een locatie in eigendom, goede bereikbaarheid OV en voldoende ruimte om te groeien. In de periode 2021-2022 wordt een voorstel voor deze locatie met als functie fietsdepot verder uitgewerkt.

Stationspleinstallingen

In het stationsgebied wordt het aantal fietsstallingsplaatsen op vier locaties uitgebreid. Specifiek op twee locaties aan de Jaarbeurszijde en twee locatie ter plaatse van Hoog Catharijne. In 2021 worden de programma's van eisen uitgewerkt. Eind 2021 wordt de tender voor 1 van de locaties gepubliceerd

House Modernes - openbare fietsenstalling (raadsbesluit)

Medio 2021 wordt de door de gemeente gehuurde ruimte in het gebouw House Modernes door de ontwikkelaar aan de gemeente opgeleverd. Na oplevering wordt de ruimte ingericht. Eind 2021 zal het

project afgerond zijn. Daarmee worden ca. 900 fietsparkeerplaatsen toegevoegd aan het areaal van openbare fietsenstallingen.

Nieuwe Keizersgracht 34 - buurtstalling

Het programma fiets heeft als opgave haar programma jaarlijks uit te breiden met twee buurtstallingen. In 2021 wordt aan de Nieuwe Keizersgracht een nieuwe gehuurde stalling ingericht. In deze stalling is er ruimte voor ca. 150 fietsen.

Springweg - openbare parkeergarage

Per 2022 loopt de erfpachtovereenkomst van de openbare parkeergarage Springweg af. Klepierre zal de parkeervoorziening tot 2024 in eigen beheer door-exploiteren. Van 2024 tot en met 2028 neemt de gemeente het eigendom en de exploitatie over. Na 2028 wordt de locatie gesloopt.

Laadinfrastructuur en brandveiligheid

We gaan zijn bezig een het plan van aanpak te maken voor elektrisch laden in parkeergarages. De eerste stap is het in kaart brengen van de mogelijkheden van de huidige installaties en elektra-aansluitingen en wat er nodig is om meer laadpalen toe te voegen. Dit wordt gezien als de nul-status. We gaan in kaart laten brengen wat de kosten zijn om verschillende percentages van de totale parkeerplekken beschikbaar te maken voor elektrisch laden. Hiervoor zal een onafhankelijk bureau worden ingeschakeld. Verder wordt het onafhankelijk bureau gevraagd te adviseren op brandveiligheidseisen die gepaard gaan met het realiseren van de laadinfrastructuur.

Lange Lauwerstraat - belanghebbende (auto) parkeergarage

In 2021-2023 wordt de belanghebbende garage Lange Lauwerstraat (Boekhoeven) verduurzaamd. In deze periode zijn er verschillende vervangingsmomenten ten aanzien van de verlichting en ventilatiesystemen. Deze elementen worden aangegrepen om de energielast te verlagen.

Tuinstraat - belanghebbende (auto) parkeergarage

Het project dat zich wendt tot het vervangen van de sprinklerinstallatie is al in uitvoering. In 2021 wordt er gezocht naar een tijdelijke alternatieve parkeergelegenheid waarop vervolgens de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Grifthoek - openbare (auto) parkeergarage en buurtstalling

De parkeergarage Grifthoek wordt in 2021-2022 verduurzaamt. Daarbij wordt verkend of deze garage gasloos geëxploiteerd kan worden met een alternatieve wijze van verwarming van de hellingbaan. Daarnaast wordt de noodverlichting verduurzaamd naar Ledverlichting om zo de energielast te verlagen.

Westraven en Grifthoek - openbare (auto) parkeergarage

Tijdens een jaarlijkse inspectie is er betonschade geconstateerd in de parkeergarages P+R Westraven en Grifthoek. De betonschade leidt niet tot een direct veiligheidsprobleem. Wel dient dit opgepakt te worden om de bouwkundige status van de gebouwen te blijven borgen.

Vaartsche Rijn - openbare (auto) parkeergarage

De verlichting in de parkeergarage valt sinds de oplevering uit. In het ontwerp is een niet in de situatie passend verlichtingsplan opgenomen. Het verlichtingsplan is niet bestand tegen trillingen. De trillingen treden op via het bovengelegen spoordek. Een deel van de verlichting in deze parkeergarage wordt vervangen voor een verlichtingsplan dat trillingen kan opvangen.

Kruisstraat - openbare (auto) parkeergarage

Het dak van de openbare parkeergarage is op meerdere plaatsen niet waterdicht. Het dak dient als plein en toegang tot de woningen van de woningcorporatie Bo-Ex. Door wateroverlast komt de exploitatie van de parkeergarage in het geding. In 2021 wordt er onderzoek gedaan hoe het probleem verholpen kan worden. De eerste signalen zijn dat het gehele dak vernieuwd moet worden door een andere bouwkundige opbouw die wel waterdicht is. Eind 2021 worden de onderzoeksresultaten bekend gemaakt inclusief een marktconsultatie voorzien van een kostenramin. Gezien de hinder van werkzaamheden voor omwonende wordt er naar verwachting veel tijd besteed aan de voorbereidingsperiode. Uitvoering zal niet eerder dan eind 2022 plaatsvinden.

7.4 Programma Samenleven en Sport

7.4.1 Overzicht investeringen

x € 1.000

	LOPENDE VERVANGINGSINVESTERINGEN				LOPENDE UITBREIDINGSINVESTERINGEN			
	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven	Geautoriseerde uitgaven t/m PB 2021	Gereedmeldingen Jaarstukken 2020	Wijzigingen 1e berap 2021	Totaal geautoriseerde uitgaven
Uitgaven per categorie								
Binnensportaccommodaties *(gebouwen en installaties)*	7.401	-145	-1.293	5.963	4.971	-	-1.010	3.961
Buitensportaccommodaties *(gebouwen en installaties)*	9.110	-2.658	-1.900	4.552	4.018	-	105	4.123
Buitensportaccommodaties *(velden/sportconstructies)*	19.738	-6.590	-2.851	10.297	8.941	-926	-506	7.509
Volkstuinen *(gebouwen)*	155	-155	-	-	-	-	-	-
Zwembaden *(gebouwen en installaties)*	3.654	-696	-810	2.148	-	-	-	-
Subtotaal uitgaven	40.058	-10.244	-6.854	22.960	17.931	-926	-1.411	15.594
Dekking incl. subsidies								
Kapitaallasten budget				15.370				2.752
Exploitatie (huur)				592				105
Groei van de stad				-				10.678
Duurzaamheid onrendabel				1.081				-
Duurzaamheid rendabel				604				-
Onderhoudsgelden				-				-
Vaste activa reserve				648				-
Bijdragen derden (extern)				4.664				2.059
Stedenbouwkundige eisen				-				-
Subtotaal dekking	-	-	-	22.960	-	-	-	15.594
SALDO	-	-	-	-	-	-	-	-

Figuur 41: Overzicht lopende vervangings- en uitbreidingsinvesteringen programma Samenleven en Sport.

In het startjaar wordt autorisatie gevraagd voor de totale verwachte uitgaven van de investeringen. Uitgangspunt bij bovenstaande tabel is de geautoriseerde uitgaven t/m de programmabegroting 2021. De investeringen die gereed gemeld zijn bij de jaarstukken 2020 en de wijzigingsvoorstellen van de eerste bestuursrapportage 2021 zijn separaat weergegeven.

7.4.2 Buitensportaccommodaties

In 2020 is er voor de buitensport op sportpark de Vrijheit in kader van de groei voor de stad een natuurgrasveld omgezet naar een kunstgrasveld om de trainingscapaciteit te verhogen. In het kader van reguliere renovaties zijn er zeven kunstgras voetbalvelden gerenoveerd. Bij drie daarvan zijn SBR-rubbergranulaat velden volgens planning vervangen door een TPE ingestrooid kunstgrasveld. Er zijn in de gemeente Utrecht nog slechts twee SBR-sportvelden op de sportparken Elinkwijk en Hoograven. Deze worden vervangen bij de herontwikkeling van deze sportgebieden waarbij Elinkwijk in 2021 op de

planning staat. Aanvullend zijn er twee kunstgrasvelden in combinatie met leveranciersgarantie vervangen en twee hockeyvelden op verzoek van de vereniging omgezet naar een waterveldconstructie. Bij deze renovaties werden extra maatregelen genomen in kader van duurzame aanleg en een gezonde leefomgeving zoals extra opvang/buffering van regenwater, kantplanken en roosters om de van verspreiding van microplastics tegen te gaan, het plaatsen van extra bomen en diversiteit in aanvullende beplanting op de sportparken. Er is gestart met de uitwerking voor vervangende kleedruimtes op sportpark Voordorp en renovatie kantine en voorbereiding renovatie kleedvoorzieningen op sportpark Vechtzoom.

7.4.3 Binnensportaccommodaties

Voor de binnensport is in 2020 het locatieonderzoek naar de sporthal op Sportpark Voordorp uitgevoerd. Voor de sporthal, opgenomen in de VO-school op het Berlijnplein is het definitief ontwerp afgerond. Verder wordt gewerkt aan massastudies voor de sporthallen in Merwedekanaalzone en Cartesiusdriehoek en wordt gewerkt aan het ontwerp van de sporthal in Kanaleneiland Zuid. Er is gestart met voorbereiding renovatie gymzaal Wevelaan in combinatie met renovatie schoolgebouw. En voor de nieuwe gymzaal Dave Brubeck is het ontwerp afgerond en heeft participatie met omwonende plaatsgevonden.

7.4.4 Volkstuin gebouwen

Geen bijzonderheden te melden.

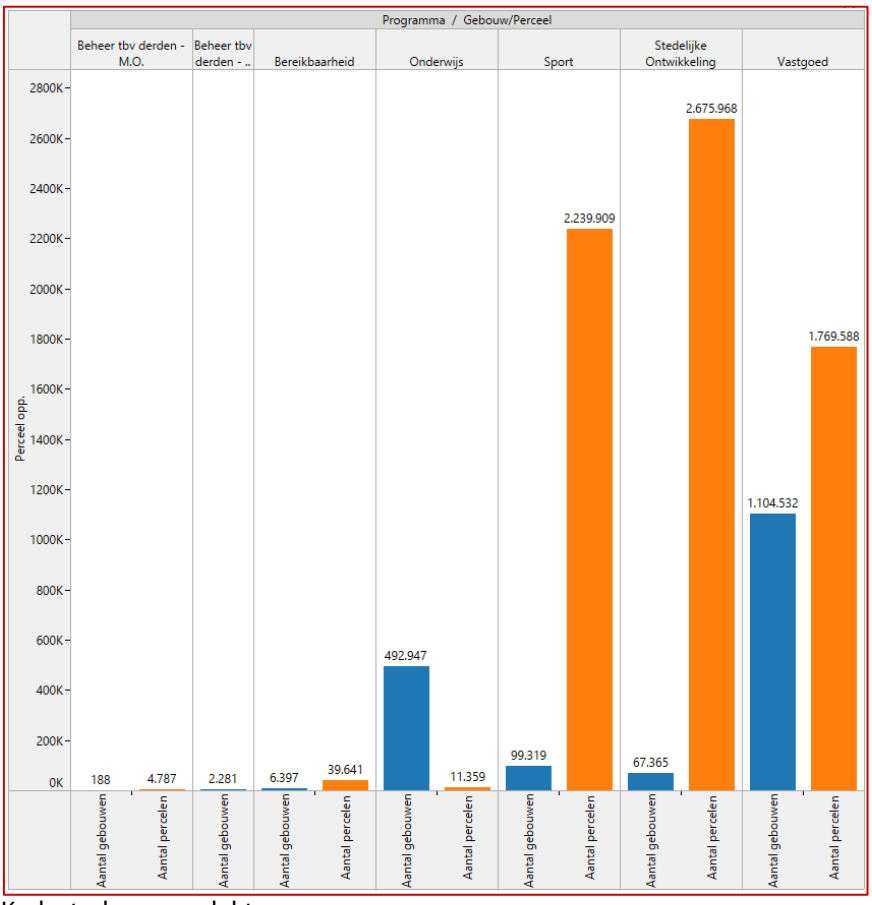
7.4.5 Zwembaden

Geen bijzonderheden te melden, plan voorbereidingen groot onderhoud.

Bijlage 1. Kadastrale oppervlakte, gebouwen en percelen per programma

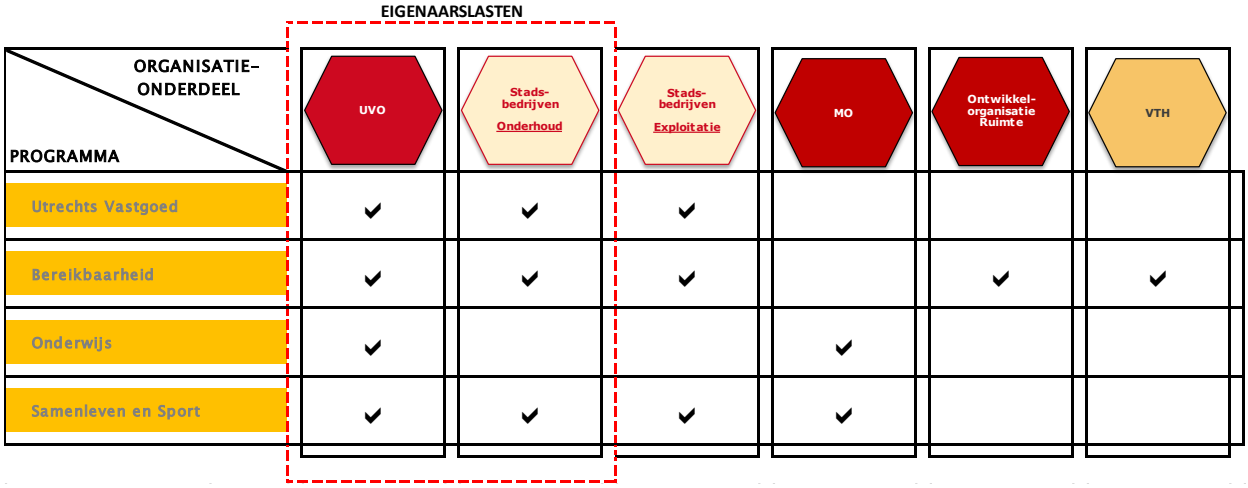
Gebouwen en percelen per programma

		Aantal gebouwen							Aantal percelen					
	Eigendom	Vastgoed	Stedelijke Ontwikkeling	Sport	Onderwijs	Bereikbaarheid	Beheer tbv derden - Volksgezondheid	Beheer tbv derden - M.O.	Vastgoed	Stedelijke Ontwikkeling	Sport	Onderwijs	Bereikbaarheid	Beheer tbv derden - M.O.
Aantal Gebouwen en Percelen	J	350	43	108	65	117	1	6	424	161	56	5		4
	N	22		4	116	21	1	26	1				1	
Aantal Huurobjecten	J	626	98	145	100	123	1	6	498	190	93	5		5
	N	28		4	129	22	1	39	1				1	
Bruto Vloeroppervlak	J	454.583	59.712	91.671	125.955	73.957	457	446						
	N	13.890		1.843	232.552	4.996	1.520	9.236						
Perceel opp.	J	1.100.179	67.365	99.319	148.197	6.239	761	188	1.768.818	2.675.968	2.239.909	11.359		4.787
	N	4.353			344.750	158	1.520		770				39.641	
Verhuurbaar Vloeroppervlak	J	378.470	57.053	88.834	124.066	71.867	388	433						
	N	13.225		1.843	231.103	4.846	1.520	9.106						

Kadastrale oppervlakte per programma

Bijlage 2. Aansluiting tussen eigenaarslasten en jaarstukken 2020

Programma Utrechts Vastgoed

EIGENAARSLASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties	Baten	29.927	25.658	27.147	26.671	22.271	-4.400	26.833
&		Lasten	15.986	16.003	16.009	16.043	13.131	2.912	22.814
12-2-1-1	Multifunctionele accommodaties	Toevoeging reserves	7.608	7.608	485	3.326	3.326	-	1.371
		Onttrekking reserves	4.962	6.816	2.396	3.039	3.140	101	3.105
		Saldo baten en lasten	**11.295**	**8.863**	**13.049**	**10.341**	**8.954**	**-1.387**	**5.752**
									x € 1.000
OVERIGE LASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
12-2-2-1	Facilitair beheer	Baten	1.064	1.111	1.064	1.099	912	-188	1.130
		Lasten	1.405	1.456	1.384	1.426	1.250	176	1.433
		Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-	-
		Onttrekking reserves	-	-	-	-	-	-	-
		Saldo baten en lasten	**-341**	**-345**	**-320**	**-327**	**-339**	**-12**	**-303**
									x € 1.000
TOTAAL EIGENAARSLASTEN + OVERIGE LASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2021
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties	Baten	30.991	26.769	28.211	27.770	23.183	-4.587	27.963
12-2-1-1	Multifunctionele accommodaties	Lasten	17.390	17.459	17.393	17.469	14.381	3.088	24.247
12-2-2-1	Facilitair beheer	Toevoeging reserves	7.608	7.608	485	3.326	3.326	-	1.371
		Onttrekking reserves	4.962	6.816	2.396	3.039	3.140	101	3.105
		Saldo baten en lasten	**10.955**	**8.518**	**12.729**	**10.014**	**8.615**	**-1.399**	**5.449**

Programma Bereikbaarheid

x € 1.000

EIGENAARSLASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel / realisatie	Actuele begroting 2021
04-1-3-1 & 04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren Uitvoeren van maatregelenen fietsparkeren	Baten	–	43	33	25	1.423	1.397	26
		Lasten	7.101	6.634	6.650	6.906	7.772	-866	7.370
		Toevoeging reserves	–	–	–	39	39	–	–
		Onttrekking reserves	2.392	2.392	2.167	2.738	2.779	-41	1.255
		Saldo baten en lasten	**-4.709**	**-4.199**	**-4.450**	**-4.182**	**-3.610**	**490**	**-6.089**

x € 1.000

OVERIGE LASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel / realisatie	Actuele begroting 2021
04-1-3-1	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Baten	44.898	44.213	45.741	48.278	39.950	-8.328	50.310
04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelenen fietsparkeren	Lasten	29.945	23.657	23.769	27.398	24.189	3.210	24.017
04-1-2-3	Uitvoeren van maatregelenen mob. en verkeersman	Toevoeging reserves	–	–	–	–	–	–	–
		Onttrekking reserves	7.433	3.378	3.745	3.708	2.826	882	1.236
		Saldo baten en lasten	**22.386**	**23.934**	**25.717**	**24.588**	**18.587**	**-4.237**	**27.529**

x € 1.000

TOTAAL EIGENAARSLASTEN + OVERIGE LASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel / realisatie	Actuele begroting 2021
04-1-3-1	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Baten	44.898	44.256	45.774	48.304	41.373	-6.931	50.337
04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelenen fietsparkeren	Lasten	37.046	30.290	30.419	34.304	31.961	2.343	31.387
04-1-2-3	Uitvoeren van maatregelenen mob. en verkeersman	Toevoeging reserves	–	–	–	39	39	–	–
		Onttrekking reserves	9.825	5.769	5.912	6.446	5.604	-841	2.491
		Saldo baten en lasten	**17.676**	**19.734**	**21.267**	**20.406**	**14.977**	**-5.429**	**21.440**

Programma Samenleven en Sport

x € 1.000

EIGENAARSLASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel / realisatie	Actuele begroting 2021
19-2-1-1	Buitenaccommodaties	Baten	4.043	2.164	1.919	1.898	2.326	428	1.913
19-2-1-2	Binnensportaccommodaties	Lasten	14.103	12.875	13.796	15.334	16.442	-1.108	15.267
19-2-1-3	Zwembaden	Toevoeging reserves	1.311	1.311	48	115	115	–	–
		Onttrekking reserves	2.462	2.520	2.462	24.746	24.879	133	2.467
		Saldo baten en lasten	**-8.909**	**-9.502**	**-9.464**	**11.195**	**10.648**	**-547**	**-10.888**

x € 1.000

OVERIGE LASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel / realisatie	Actuele begroting 2021
19-2-1-1 t/m 19-2-1-4	Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties	Baten	9.521	11.301	8.610	9.776	8.849	-927	9.552
		Lasten	20.757	21.262	19.811	20.979	20.194	784	20.603
		Toevoeging reserves	–	–	–	–	–	–	–
		Onttrekking reserves	227	228	42	42	44	-1	42
		Saldo baten en lasten	**-11.010**	**-9.734**	**-11.160**	**-11.161**	**-11.302**	**-144**	**-11.008**

x € 1.000

TOTAAL EIGENAARSLASTEN + OVERIGE LASTEN Subdoelstelling(en)			Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Nominale begroting 2020	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil actueel / realisatie	Actuele begroting 2021
19-2-1-1 t/m 19-2-1-4	Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties	Baten	13.564	13.465	10.528	11.674	11.175	-499	11.465
		Lasten	34.860	34.137	33.608	36.313	36.636	-324	35.870
		Toevoeging reserves	1.311	1.311	48	115	115	–	–
		Onttrekking reserves	2.689	2.748	2.504	24.788	24.922	135	2.509
		Saldo baten en lasten	**-19.918**	**-19.236**	**-20.624**	**34**	**-654**	**-688**	**-21.896**

Bijlage 3. Prognose onderhoudskosten

Rijlabels	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Gemiddeld 10
Bereikbaarheid	€ 693.312	€ 440.473	€ 449.827	€ 555.316	€ 831.064	€ 928.130	€ 514.096	€ 754.788	€ 1.043.309	€ 719.277	€ 692.959
Eigenaar	€ 401.595	€ 239.539	€ 320.419	€ 266.110	€ 640.316	€ 731.908	€ 320.732	€ 485.706	€ 893.988	€ 534.318	€ 483.463
Gebruiker	€ 282.120	€ 191.337	€ 119.811	€ 279.609	€ 181.151	€ 186.469	€ 183.767	€ 259.485	€ 139.724	€ 175.362	€ 199.884
Servicekosten	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.753	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.597	€ 9.613
Maatschappelijke Ondersteuning	€ 31.764	€ 22.926	€ 52.927	€ 22.681	€ 119.597	€ 55.251	€ 30.494	€ 32.681	€ 31.539	€ 24.136	€ 42.399
Eigenaar	€ 8.670	€ 641	€ 19.982	€ 823	€ 14.557	€ 641	€ 5.076	€ 10.823	€ 8.852	€ 2.278	€ 7.234
Gebruiker	€ 23.094	€ 22.285	€ 32.945	€ 21.858	€ 105.040	€ 54.610	€ 25.418	€ 21.858	€ 22.687	€ 21.858	€ 35.165
Onderwijs	€ 499.160	€ 501.746	€ 333.074	€ 967.941	€ 808.351	€ 1.043.057	€ 503.510	€ 720.326	€ 283.213	€ 801.940	€ 646.232
Eigenaar	€ 468.304	€ 467.720	€ 304.873	€ 781.166	€ 708.546	€ 908.685	€ 417.424	€ 535.126	€ 244.938	€ 768.226	€ 560.501
Gebruiker	€ 19.532	€ 17.550	€ 17.084	€ 19.623	€ 56.601	€ 17.084	€ 51.586	€ 113.181	€ 17.084	€ 19.133	€ 34.846
Servicekosten	€ 11.324	€ 16.476	€ 11.117	€ 167.152	€ 43.204	€ 117.288	€ 34.500	€ 72.019	€ 21.191	€ 14.581	€ 50.885
Sport	€ 2.641.992	€ 1.918.398	€ 2.264.780	€ 2.462.046	€ 2.818.824	€ 2.575.342	€ 4.183.876	€ 2.689.284	€ 2.898.403	€ 3.937.169	€ 2.839.011
Eigenaar	€ 1.498.904	€ 973.562	€ 1.096.702	€ 1.475.086	€ 1.730.433	€ 1.638.654	€ 1.852.575	€ 1.245.883	€ 1.475.955	€ 1.998.361	€ 1.498.611
Gebruiker	€ 1.133.481	€ 933.255	€ 1.153.705	€ 973.804	€ 1.073.909	€ 908.523	€ 2.322.619	€ 1.433.838	€ 1.389.287	€ 1.930.126	€ 1.325.255
Servicekosten	€ 9.607	€ 11.581	€ 14.373	€ 13.156	€ 14.482	€ 28.165	€ 8.682	€ 9.563	€ 33.161	€ 8.682	€ 15.145
Stadsbedrijven	€ 606.267	€ 289.875	€ 207.214	€ 1.213.004	€ 414.873	€ 262.344	€ 504.289	€ 747.700	€ 1.542.843	€ 903.843	€ 669.225
Eigenaar	€ 462.788	€ 154.093	€ 112.346	€ 1.057.885	€ 316.041	€ 174.222	€ 385.184	€ 433.525	€ 1.413.558	€ 750.123	€ 525.976
Gebruiker	€ 140.551	€ 132.704	€ 91.940	€ 139.361	€ 95.754	€ 85.194	€ 116.177	€ 311.097	€ 126.357	€ 108.874	€ 134.801
Servicekosten	€ 2.928	€ 3.078	€ 2.928	€ 15.758	€ 3.078	€ 2.928	€ 2.928	€ 3.078	€ 2.928	€ 44.846	€ 8.448
Stadskantoor	€ 707.984	€ 1.100.432	€ 1.193.602	€ 1.728.077	€ 961.977	€ 1.116.312	€ 1.418.526	€ 1.310.365	€ 2.073.907	€ 1.701.620	€ 1.331.280
Eigenaar	€ 189.739	€ 594.697	€ 491.404	€ 1.205.762	€ 441.242	€ 571.396	€ 881.211	€ 646.348	€ 1.513.991	€ 1.179.305	€ 771.509
Gebruiker	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998	€ 15.998
Servicekosten	€ 502.247	€ 489.737	€ 686.200	€ 506.317	€ 504.737	€ 528.918	€ 521.317	€ 648.019	€ 543.918	€ 506.317	€ 543.773
Utrechts Vastgoed	€ 9.898.915	€ 9.637.352	€ 7.422.876	€ 7.789.705	€ 8.074.291	€ 8.319.032	€ 7.293.837	€ 7.416.484	€ 9.421.239	€ 12.853.632	€ 8.812.736
Eigenaar	€ 7.822.945	€ 7.481.763	€ 5.685.025	€ 5.576.256	€ 6.014.568	€ 5.931.824	€ 5.334.515	€ 5.624.331	€ 5.855.466	€ 10.218.122	€ 6.554.481
Gebruiker	€ 738.364	€ 637.013	€ 462.658	€ 836.619	€ 717.505	€ 758.076	€ 620.194	€ 452.805	€ 2.252.400	€ 995.664	€ 847.130
Servicekosten	€ 1.337.606	€ 1.518.576	€ 1.275.193	€ 1.376.830	€ 1.342.218	€ 1.629.132	€ 1.339.128	€ 1.339.348	€ 1.313.373	€ 1.639.846	€ 1.411.125
Volksgezondheid	€ 15.860	€ 16.073	€ 32.305	€ 13.804	€ 27.972	€ 26.700	€ 20.223	€ 21.195	€ 14.401	€ 34.972	€ 22.351
Eigenaar	€ 10.375	€ 10.588	€ 26.820	€ 8.319	€ 22.487	€ 21.215	€ 14.738	€ 15.710	€ 8.916	€ 29.487	€ 16.866
Gebruiker	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343
Servicekosten	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142	€ 4.142
Eindtotaal	**€ 15.095.253**	**€ 13.927.272**	**€ 11.956.605**	**€ 14.752.573**	**€ 14.056.950**	**€ 14.326.167**	**€ 14.468.851**	**€ 13.692.822**	**€ 17.308.852**	**€ 20.976.587**	**€ 15.056.193**

Bijlage 4. Overzicht investeringsprojecten 2022-2025

Programma Utrechts Vastgoed - Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per portefeuille				
Cultuur	934	-	-	-
MFA's	-	6.145	7.741	17.333
Overig/Overig beleid	-	740	-	-
Subtotaal uitgaven	934	6.885	7.741	17.333
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	-	4.448	5.159	14.806
Huurverhoging	410	740	-	-
Groei van de stad	-	-	-	-
Duurzaamheid onrendabel	-	771	1.203	1.263
Duurzaamheid rendabel	-	925	1.379	1.263
Onderhoudsgelden	-	-	-	-
Vaste activa reserve	524	-	-	-
Bijdragen derden (extern)	-	-	-	-
Subtotaal dekking	934	6.885	7.741	17.333
SALDO	-	-	-	-

Programma Utrechts Vastgoed – Uitbreidingsinvesteringen categorie A

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per portefeuille				
Welzijn	3.500	5.554	590	–
Zorg	–	–	1.600	–
Subtotaal uitgaven	3.500	5.554	2.190	–
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	–	2.824	–	–
Huurverhoging	–	–	–	–
Groei van de stad	–	2.687	590	–
Duurzaamheid onrendabel	–	18	–	–
Duurzaamheid rendabel	–	26	–	–
Onderhoudsgelden	–	–	–	–
Vaste activa reserve	3.500	–	1.600	–
Bijdragen derden (extern)	–	–	–	–
Subtotaal dekking	3.500	5.554	2.190	–
SALDO	–	–	–	–

Programma Utrechts Vastgoed – Uitbreidingsinvesteringen categorie B

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per portefeuille				
Cultuur	12.540	86.811	5.137	5.137
Welzijn	–	6.963	–	–
Subtotaal uitgaven	12.540	93.775	5.137	5.137
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	–	–	–	–
Huurverhoging	6.745	37.725	2.182	2.182
Groei van de stad	5.795	25.930	2.956	2.956
Duurzaamheid onrendabel	–	–	–	–
Duurzaamheid rendabel	–	–	–	–
Onderhoudsgelden	–	–	–	–
Vaste activa reserve	–	30.119	–	–
Bijdragen derden (extern)	–	–	–	–
Subtotaal dekking	12.540	93.775	5.137	5.137
SALDO	–	–	–	–

Programma Bereikbaarheid – Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per portefeuille				
Auto	381	–	–	–
Subtotaal uitgaven	381	–	–	–
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	127	-	-	-
Voorjaarsnota 2020	-	-	-	-
Exploitatie (huur)	-	-	-	-
Groei van de stad	-	-	-	-
Duurzaamheid onrendabel	-	-	-	-
Duurzaamheid rendabel	-	-	-	-
Onderhoudsgelden	-	-	-	-
Vaste activa reserve	-	-	-	-
Bijdragen derden (extern)	254	-	-	-
Subtotaal dekking	381	–	–	–
SALDO	–	–	–	–

Programma Bereikbaarheid – Uitbreidingsinvesteringen

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per portefeuille				
Fiets	–	–	–	2.858
Subtotaal uitgaven	–	–	–	2.858
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	-	-	-	-
Voorjaarsnota 2020	-	-	-	-
Exploitatie (huur)	-	-	-	2.858
Groei van de stad	-	-	-	-
Duurzaamheid onrendabel	-	-	-	-
Duurzaamheid rendabel	-	-	-	-
Onderhoudsgelden	-	-	-	-
Vaste activa reserve	-	-	-	-
Bijdragen derden (extern)	-	-	-	-
Subtotaal dekking	–	–	–	2.858
SALDO	–	–	–	–

Programma Samenleven en Sport – Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per categorie				
Binnensportaccommodaties *(gebouwen en installaties)*	968	13.939	6.385	-
Buitensportaccommodaties *(gebouwen en installaties)*	2.353	2.040	-	-
Buitensportaccommodaties *(velden/sportconstructies)*	1.775	1.895	1.975	391
Volkstuinen *(gebouwen)*	50	-	-	-
Zwembaden *(gebouwen en installaties)*	-	750	1.452	-
Subtotaal uitgaven	5.146	18.624	9.812	391
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	3.700	14.147	7.313	-
Exploitatie (huur)	-	-	-	-
Groei van de stad	-	-	-	-
Duurzaamheid onrendabel	123	400	-	-
Duurzaamheid rendabel	251	72	48	-
Onderhoudsgelden	350	-	-	-
Vaste activa reserve	-	147	-	-
Bijdragen derden (extern)	722	3.858	2.451	391
Stedenbouwkundige eisen	-	-	-	-
Subtotaal dekking	5.146	18.624	9.812	391
SALDO	-	-	-	-

Programma Samenleven en Sport – Uitbreidingsinvesteringen

x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Uitgaven per categorie				
Binnensportaccommodaties *(gebouwen en installaties)*	15.300	8.150	-	-
Buitensportaccommodaties *(gebouwen en installaties)*	-	997	1.409	-
Buitensportaccommodaties *(velden/sportconstructies)*	926	1.603	926	-
Subtotaal uitgaven	16.226	10.750	2.335	-
Dekking incl. subsidies				
Kapitaallasten budget	-	-	340	-
Exploitatie (huur)	-	-	-	-
Groei van de stad	11.042	7.908	1.586	-
Duurzaamheid onrendabel	-	-	-	-
Duurzaamheid rendabel	-	-	-	-
Onderhoudsgelden	-	-	-	-
Vaste activa reserve	-	-	-	-
Bijdragen derden (extern)	2.332	1.325	409	-
Stedenbouwkundige eisen	2.851	1.518	-	-
Subtotaal dekking	16.226	10.750	2.335	-
SALDO	-	-	-	-

Bereikbaarheid

Algemene programmadoelstelling

De stad Utrecht heeft een toenemende aantrekkingskracht op mensen en bedrijven. Er gaan steeds meer mensen wonen en werken in en rond Utrecht, en ook het aantal bezoekers blijft stijgen. Door deze groei is er een groeiende mobiliteitsvraag.
Ruimte wordt schaars, het wordt steeds drukker op straat. Meer Utrechters verplaatsen zich binnen de stad. Ook het verkeer van en naar Utrecht groeit. Als belangrijk onderdeel van een gezond stedelijk leven voor iedereen, kiezen we vooral voor vervoer dat weinig ruimte inneemt: fietsen, lopen en openbaar vervoer. Dit is een voorwaarde voor een gezonde groei en een aantrekkelijke ruimtelijke ontwikkeling van de stad, die we nastreven met de Ruimtelijke Strategie Utrecht.
We werken samen met bewoners, andere overheden, ondernemers en andere betrokkenen in de stad aan de omslag naar een aantrekkelijk en duurzaam mobiliteitssysteem. We brengen de behoeften van gebruikers van de openbare ruimte en de mobiliteitsbehoefte – bereikbaarheid voor iedereen - met elkaar in evenwicht. In verschillende nota's en plannen werken we uit hoe we Utrecht gezond bereikbaar maken en houden (www.utrecht.nl/verkeer).

Voor 2030 komen er in Utrecht Zuidwest in totaal circa 32.400 woningen bij en 19.250 nieuwe arbeidsplaatsen. De verwachting is dat in dit deel van de stad ook daarna nog woningen zullen worden gebouwd. De Mobiliteitsstudie Zuidweststudie moet antwoord geven op de vraag of er een pakket aan (infrastructuur)maatregelen is samen te stellen zodat, ondanks de forse groei van aantal woningen en voorzieningen, het mobiliteitssysteem in voldoende mate blijft functioneren. Deze uitwerking is onderdeel van de actualisatie van het Mobiliteitsplan.
Het Mobiliteitsplan 'Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen' (SRSRSB), omschrijft de netwerken voor voetganger, fiets, openbaar vervoer en auto, hoe we om willen gaan met parkeren en inzetten op verandering van reisgedrag. Dit plan verlengen we tot 2040. Door slim te bestemmen versterken we de relatie tussen (benodigde investeringen in) duurzame mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen (Merwedekanaalzone, Stationsgebied, de nog te realiseren locaties in Leidsche Rijn; wonen en werken bij OV-knooppunten). De nieuwe parkeernota beschrijft hoe Utrecht het parkeren van auto's en fietsen in een gezonde, aantrekkelijke en bereikbare stad gaat organiseren. De nieuwe parkeernota loopt gelijk op met de actualisatie van het Mobiliteitsplan.
De maatregelen waarmee Utrecht invulling geeft aan het Mobiliteitsplan, komen samen in het Meerjaren Programma Bereikbaarheid (MPB). Het betreft grote infrastructurele projecten, herinrichtingen van bestaande wegen, maar ook vele kleinere maatregelen. Deze voeren we uit rond de thema's Voetganger, Fiets, Verkeersveiligheid, Verkeer- en Mobiliteitsmanagement en Parkeren. Bij de programmering van deze maatregelen benutten we zo veel mogelijk kansen op werk met werk (bijvoorbeeld onderhoudswerkzaamheden, groenprogramma en klimaatadaptatie). De actuele stand van het MPB staat in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2020.

U Ned
Komende decennia staat Utrecht voor de uitdaging om de groei van de stad en de regio bereikbaar en aantrekkelijk te houden. Daarom wordt in het kader van U Ned, samen met het Rijk en de Provincie, voor de langere termijn het mobiliteitssysteem van de toekomst voorbereid (de systeemsprong). We zetten in op meerdere programmalijnen:

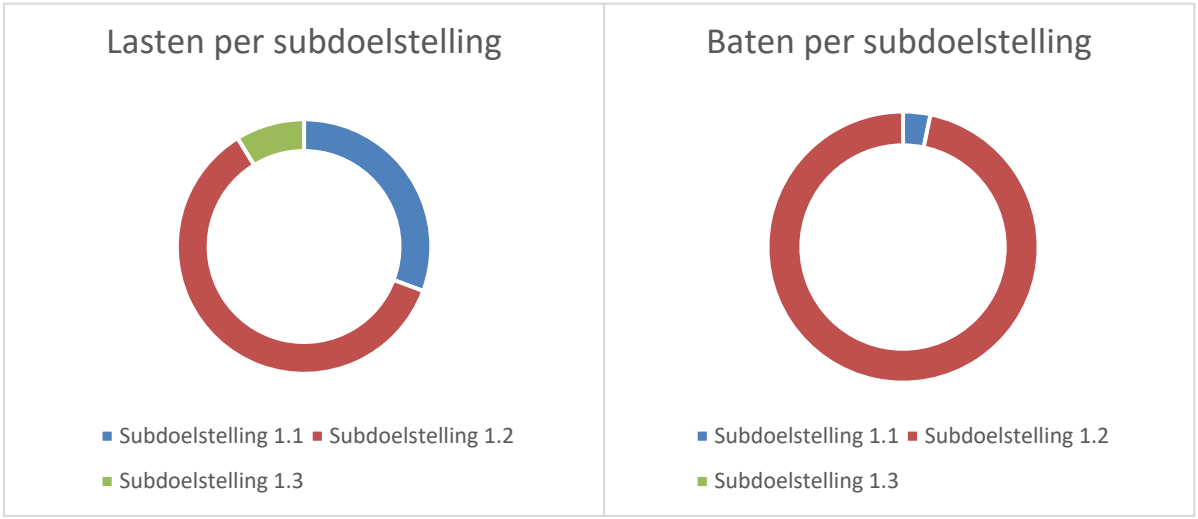
1. Korte Termijn Aanpak (KTA): Gezamenlijke ambitie voor de periode 2019 – 2024, om een impuls te geven aan korte termijn oplossingen voor bereikbaarheids-, leefbaarheids- en duurzaamheidsopgaven in de regio Utrecht.
2. No-regret maatregelen: Pakket maatregelen voor de periode tot 2025 als eerste stap in de systeemsprong. De fiets en openbaar vervoer maatregelen richten zich op verbeteren van de bereikbaarheid van het USP, het ontlasten van Utrecht Centraal Station en verbeteren van bereikbaarheid van nieuwe woongebieden.
3. Studie HOV verbinding USP – Zeist: In de studie wordt onderzocht op welke wijze de openbaar vervoer verbinding van en naar het USP kan worden verbeterd.

4. Regionale parkeerstudie: in de studie wordt onderzocht op welke wijze ‘parkeren’ een bijdrage kan leveren aan de bereikbaarheidsopgaven in de regio.
5. MIRT-Verkenning: De ontwikkeling van een kansrijk maatregelpakket van 500 miljoen euro voor OV en wonen in de regio Utrecht.
6. MIRT-Onderzoek: Om Utrecht en de Regio ook op langere termijn (2040) bereikbaar te houden wordt onderzocht welke maatregelen dan nodig zijn. De financiële opgave voor de systeemsprong mobiliteit bedraagt volgens de huidige inschatting tot 2040 enkele miljarden, afhankelijk van de gekozen oplossingen met Rijk en regio. De gemeente zal hieraan moeten bijdragen.

Doelenboom

Bereikbaarheid		
	1. Utrecht is een aantrekkelijke, verkeersveilige en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is	Subdoelstelling 1.1 Het aandeel van de meest duurzame, gezonde en ruimte-efficiënte vervoermiddelen laten toenemen
		Subdoelstelling 1.2 Het mobiliteits- en parkeergedrag dragen bij aan een aantrekkelijke stad
		Subdoelstelling 1.3 Verbeteren van de verkeersveiligheid

Grafiek

Investeringen

Bereikbaarheid	t/m 2020	2021	2022	2023	2024
Vervangingsinvesteringen	0	1069	381	0	0
Projecten categorie A	503.693	4200	0	0	0
Projecten categorie B	228.321	0	0	0	0
Totaal investeringen	**732.014**	**5.269**	**381**	**0**	**0**

Verplichte BBV indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Niet van toepassing op het programma bereikbaarheid.

De verplichte Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) indicatoren Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (12) en Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (13) zijn vervallen als gevolg van gewijzigd beleid bij bronhouder VeiligheidNL.
Dat heeft tot gevolg dat onvoldoende actuele gegevens voor deze indicatoren voor gemeenten beschikbaar zijn. Daarom vervallen deze indicatoren (bron: overheid.nl)

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Slimme Routes, Slim Regelen en Slim Bestemmen 2016 (pdf, 16,3 MB)
- Nota Stallen en Parkeren 2013 (pdf, 1,3 MB)
- Meerjarenperspectief Ruimte 2020 (pdf, 12,4 MB)

1. Utrecht is een aantrekkelijke, verkeersveilige en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is

Subdoelstelling 1.1 Het aandeel van de meest duurzame, gezonde en ruimte-efficiënte vervoermiddelen laten toenemen

Indicatoren subdoelstelling

(...)

Wat willen we bereiken?

(...)

Wat gaan we daarvoor doen?

(...)

Wat mag dat kosten?

x € 1.000

Omschrijving		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten							
04-1-1-1	Uitvoer. maatregelen fiets en voetganger	1.437	2.773	200	0	0	0

04-1-1-2	Uitvoer. maatreg. gebruik Openb.vervoer	14.273	2.762	1.968	1.268	723	268
04-1-1-3	Uitvoer. maatreg. doorgaande autoverkeer	668	90	155	155	65	65
04-1-1-4	Uitvoeren maatregelen luchtkwaliteit	0	672	652	293	0	0
04-1-1-5	Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		**16.379**	**6.297**	**2.975**	**1.716**	**788**	**333**
Lasten							
04-1-1-1	Uitvoer. maatregelen fiets en voetganger	5.746	6.332	8.562	4.891	5.170	1.340
04-1-1-2	Uitvoer. maatreg. gebruik Openb.vervoer	18.470	11.009	7.961	7.235	6.123	5.191
04-1-1-3	Uitvoer. maatreg. doorgaande autoverkeer	2.451	3.286	2.837	2.038	854	5.326
04-1-1-4	Uitvoeren maatregelen luchtkwaliteit	0	3.704	3.007	1.253	566	580
04-1-1-5	Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	0	524	0	0	0	0
Totaal lasten		**26.668**	**24.855**	**22.367**	**15.417**	**12.713**	**12.437**
Saldo baten en lasten		**-10.289**	**-18.558**	**-19.393**	**-13.702**	**-11.925**	**-12.104**
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves		22.905	15.735	12.912	5.475	24.355	16.018
Onttrekking reserves		12.680	9.636	11.193	-1.921	10.586	2.327
Geraamd resultaat		**-20.514**	**-24.658**	**-21.111**	**-21.098**	**-25.695**	**-25.795**

Financiële toelichting
Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toelichting budgetafwijkingen/grote mutaties

De afwijkingen tussen de Begroting 2020 en de huidige begroting groter dan 0,1 miljoen euro dan wel 10% van het totale budget per subdoelstelling worden hier toegelicht.

	I / S	2021	2022	2023	2024
Baten					
Afwijking 1	I	-XXX	-XXX	-XXX	-XXX
Beknopte toelichting (1-2 regels) waarom de afwijking tot stand komt					
Afwijking 2	S	XXX	XXX	XXX	XXX

Beknopte toelichting (1-2 regels) waarom de afwijking tot stand komt					
Afwijking 3	S	-XXX	-XXX	-XXX	-XXX
Beknopte toelichting (1-2 regels) waarom de afwijking tot stand komt					
Overige baten		XXX	XXX	XXX	XXX
Totaal baten		**3.322**	**4.581**	**5.509**	**5.964**
Lasten					
Afwijking 1	I	-XXX	-XXX	-XXX	-XXX
Beknopte toelichting (1-2 regels) waarom de afwijking tot stand komt					
Afwijking 2	S	XXX	XXX	XXX	XXX
Beknopte toelichting (1-2 regels) waarom de afwijking tot stand komt					
Afwijking 3	S	-XXX	-XXX	-XXX	-XXX
Beknopte toelichting (1-2 regels) waarom de afwijking tot stand komt					
Overige lasten		XXX	XXX	XXX	XXX
Totaal lasten		**-2.488**	**-9.438**	**-12.142**	**-12.418**
Saldo baten en lasten		**834**	**-4.857**	**-6.633**	**-6.454**

Verbonden Partijen
Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Doorkijk naar PB2023: voorbeeld Onderwijs voor PB2022

Het programma Onderwijs heeft inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd voor de PB2022 om de programmatekst korter en inzichtelijker te maken. We presenteren dit aan de adviescommissie als mogelijke richtlijn voor alle programma's voor de PB2023. Hieronder licht de afdeling Onderwijs het voorbeeld toe.

Programmabegroting Onderwijs 2022
Voorbeeld om voor te leggen bij Adviescommissie Controle en Financiën

1. Inleiding & uitleg voorafgaand aan het voorbeeld

Inleiding
Het Programma Onderwijs in de programmabegroting gaf voor ons gevoel niet goed meer weer waar we ons in Utrecht samen met de partners uit het onderwijsveld dagelijks voor inzetten. De doelstellingen zoomde op sommige onderdelen heel specifiek in (de bibliotheek en leerlingenvervoer) en grote maatschappelijke thema's als gelijke onderwijskansen bleven onderbelicht.
Om aan te geven wat we met de inzet van de beschikbare middelen precies bereikt hadden op de doelstellingen waren veel woorden nodig. De indicatoren vertelde niet het juiste verhaal bij dat wat we deden en wat we bereikten. Tijd dus voor verandering. Verandering die aansluit bij dat waar we als onderwijs samen met de partners onze inzet al hadden lopen (de Utrechtse Onderwijsagenda) en die we vormgeven aan de hand van het Utrechts Sturingsmodel.

De Utrechtse Onderwijsagenda als vertrekpunt
In de Utrechtse Onderwijsagenda (UOA) 2019-2022 hebben we als gemeente, samen met onze onderwijspartners, de ambities voor vier jaar vastgelegd. Deze ambities zijn als vertrekpunt genomen bij het formuleren van vier opgaven die centraal staan in de opgaveboom van het programma onderwijs en die terugkomen in de programmabegroting van 2021. De eerste opgave is 'gelijke onderwijskansen voor ieder kind' waarbij we willen zorgen dat ieder kind, ongeacht opleiding van ouders, afkomst of thuissituatie, zijn of haar talenten ten volle kan benutten en tot recht kan laten komen. De tweede opgave betreft 'de beste leraren' en met deze opgave zetten we in op het aantrekken, opleiden en behouden van voldoende goede onderwijsprofessionals voor onze stad. Met de derde opgave 'bouwen en verbinden voor de toekomst' werken we aan moderne en toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen. Tot slot geven we in de vierde opgave 'werk voor iedereen' vorm aan een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, voor maximale kansen op de arbeidsmarkt.
Omdat we opgavegericht samenwerken met onze partners in de stad, willen wij onze programmabegroting en verantwoording aansluiten op deze samenwerking.

De Utrechtse Onderwijsagenda loopt tot 2022, echter is de verwachting dat de opgaven en doelstellingen van de UOA ook na 2022 relevant zijn en centraal zullen staan in ons beleid. Daarom is er ondanks de vier jarige looptijd van de UOA voor gekozen deze opgaven als vertrekpunt te nemen voor de nieuwe doelstellingen en indicatoren in het Programma Onderwijs.

De voordelen van de nieuwe indeling
Het gesprek dat op 9 februari 2021 met de onderwijspartners en de raad is gevoerd heeft ons inzicht gegeven in de waarde van het juiste gesprek op het juiste moment. Met de aanwezigen is gekeken naar het beantwoorden van de vragen 'Doen we de goede dingen?' en 'Doen we de dingen goed?'

Aan de hand van de opgehaalde input zijn nieuwe doelstellingen geformuleerd die beter antwoord kunnen geven op deze vragen. Het bepalen van bijbehorende indicatoren laat ons zien dat de gegevens die beschikbaar zijn maar een deel van het verhaal vertellen over de stand van zaken op de doelstelling. Als we betekenisvol willen sturen en verantwoorden is er meer nodig dan de informatie die de indicatoren ons geven.

Vanuit de gedachten van het Utrechts Sturingsmodel gaan we vanaf 2022 twee keer per jaar met de partners en de raad in gesprek. Aan de hand van alle beschikbare informatie die er is op zowel kwantitatief (onderzoeksgegevens) als kwalitatief (gesprekken met kinderen en ouders) gebied voeren we duidingsgesprekken om te kijken of we de goede dingen doen en of we de dingen ook goed doen. De uitkomsten van deze gesprekken vormen de basis voor een voortgangsrapportage op het Programma Onderwijs en geven een toelichting die verder gaat dan de informatie die de indicatoren ons geven. Deze voortgangsrapportage laat zien waar we met elkaar bepalen dat het goed gaat en waar het nog beter kan of wellicht anders moet. In de producten van de Planning & Control (P&C) Cyclus laten we zien wat dit betekent voor de inzet van de beschikbare middelen.
Als vorm voor de voortgangsrapportage denken we niet alleen aan tekst. Er zijn ook andere manieren om een toelichting te geven op wat we doen, bijvoorbeeld met beeldmateriaal of verhalen. Een voorbeeld dat ons hierbij aanspreekt is ‘Samen stad maken op de Utrechtse manier’.

De nieuwe indeling van het Programma Onderwijs vanaf 2022 volgens de opgaven van de Utrechtse Onderwijs Agenda, maken ons daarnaast wendbaarder op de inzet van het beschikbare budget. Vanuit de opgaven zien we of we doen wat nodig is en of de middelen juist worden ingezet. Mocht uit de beschikbare gegevens en de duidingsgesprekken blijken dat dit niet zo is kan er binnen de opgave gekeken worden naar de inzet van de middelen binnen de opgave. Vanuit de onderbouwing die zal volgen in de voortgangsrapportage zal in de P&C Cyclus worden aangegeven wat de financiële consequenties zijn.

De nieuwe indeling en de veranderingen ten opzichte van de huidige indeling hebben we verwoord in de Voorjaarsnota 2021.

Hieronder geven we de concrete uitwerking van één van de doelstellingen weer om inzichtelijk te maken:

- Wat we willen bereiken?
- Wat we daarvoor doen?
- Wat dat mag kosten?

2. Voorbeeld nieuwe indeling Programma Onderwijs

***Doelstelling*:** Utrecht Leert!: Voldoende goede onderwijsprofessionals

Wat willen we bereiken?
Goed onderwijspersoneel is de sleutel tot goed onderwijs. Het tekort aan leraren in Nederland loopt echter snel op; ook in Utrecht. Het actuele lerarentekort in Utrecht (d.d. 24 april 2020) ligt met 3,3% boven de landelijke raming van 2,0% door CentERdata. Het onderwijsveld in Utrecht werkt in de volle breedte samen om het tekort aan onderwijspersoneel in het primair en het voortgezet onderwijs terug te dringen.

In partnerschap en met breed draagvlak werken de provincie, schoolbesturen, scholen, educatieve opleidingen en de gemeente intensief samen om te ontdekken wat werkt. Dit partnerschap wordt

vormgegeven in een integraal programma; Utrecht Leert! 2020-2022 waarin PO, VO, MBO en de opleidingen voor de onderwijssector samenwerken in de Utrechtse Leraren Opleiders Alliantie.

Met de onderwijsimpuls stimuleren we professionalisering van onderwijsteams om de onderwijskansen van leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs te vergroten. Door de hoge werkdruk in het onderwijs is er vaak te weinig ruimte om medewerkers vrij te roosteren voor onderwijsontwikkeling en vernieuwing. De onderwijsimpuls maakt het mogelijk om onderwijsontwikkeling voor leerlingen van 10-18 jaar op te starten of te versnellen. Daarmee draagt de onderwijsimpuls bij aan gelijke kansen, toekomstbestendig onderwijs en de ontwikkeling en het behoud van goede onderwijsprofessionals.

Om te kijken of we op de goede weg zijn hebben we de volgende indicatoren benoemd:
- Het % niet vervulde vacatures in het primair onderwijs
- Het % niet vervulde vacatures in het voortgezet onderwijs
- Het % niet vervulde vacatures in het middelbaar beroepsonderwijs

Voor het rapporteren op deze indicatoren maken we gebruik van de beschikbare bronnen van het ministerie van OCW.

Wat gaan we daarvoor doen?
Om deze doelstelling te bereiken zetten we in op:

Het aantrekken en behouden van onderwijs personeel door:*
- Goed vindbare en aantrekkelijke informatie over werken in het onderwijs in Utrecht
- Samen met leraren onderzoeken wat maakt dat leraren graag willen werken in een grote stad; wat er nodig is om urban teacher te zijn en te blijven; welke vormen van ondersteuning werken. Dit doen we met een lerarenpanel, onderzoek, en het ontwikkelen van starterspakketten.
-Onderwijsimpuls subsidies voor het ondersteunen van initiatieven van onderwijsprofessionals in het PO en VO

Het opleiden en begeleiden van zij-instromers in de school door:*
- Dubbele bezetting op de werkvloer gedurende de eerste maanden,
- uitbreiding van opleidingsscholen en schoolopleiders
- onderzoek naar wat werkt en nodig is in de begeleiding van aankomende leraren

Samen opleiden door:*
- Opleiden op de werkplek.
- Optimale leerroutes die aansluiten bij wat aankomende leraren nodig hebben
- In de scholen is duurzaam aandacht voor de ontwikkeling en professionalisering van startende leraren, ervaren leraren en opleiders
- een pilot met het nieuwe opleiden voor een flexibeler onderwijsbevoegdhedenstelsel

***** *Zoals weergegeven, wordt dat wat we gaan doen korter en krachtiger weergegeven in een lijst aan acties waar we ons in 2022 voor in gaan zetten. Omdat de concrete acties voor 2022 nog vormgegeven moeten worden, zijn de acties hierboven een voorbeeld.*

Wat mag dat kosten?
Het budget dat beschikbaar is om uitvoering te geven aan het integrale programma Utrecht Leert! en de Onderwijsimpuls.

3. Samenvattend

De doelstelling sluit aan bij dat wat we doen met de partners vanuit de Utrechtse Onderwijsagenda. In de Programma Begroting omschrijven we concreet waar we in het jaar 2022 op inzetten. In de verantwoording geven we aan of de gestelde doelen gehaald zijn en zo nee waarom niet. Als er tussentijds iets wijzigt of als er financiële uitdagingen opduiken melden we dat bij de 1ste of 2de BERAP of bij de VJN. De duidingsgesprekken met de partners geven de input of we op de juiste weg zijn en/of dat bijsturing nodig is en daarnaast hoe we dat op welk moment onder de aandacht van de raad brengen. In de voortgangsrapportage geven we inzicht in dat wat de duidingsgesprekken ons opleveren.
De producten van de Planning & Control cyclus zijn zelfstandig te lezen. Achtergrondinformatie is terug te vinden in de voortgangsrapportages die gevoed worden door de duidingsgesprekken. Er zal dus wel verwezen worden, maar in de verantwoording van het Programma wordt antwoord gegeven of de doelstellingen gehaald zijn binnen de financiële kaders en waarom wel of niet.

Jaarplan Adviescommissie Controle en Financiën 2021 (april 2021)

Datum en tijdstip 2021	Onderwerpen
Uitgangspunten	– *In beginsel 8 x 2 uur overleg, waar nodig in aanwezigheid van ambtelijke organisatie, rekenkamer en accountant. Update 2020/2021: door gewijzigd vergaderschema a.g.v. corona-maatregelen vergaderen we (tijdelijk) op donderdagavond van 18.00-19.30 (bij voorkeur op cie-avonden, maximaal 90 minuten).* – *De cursief gedrukte onderwerpen zijn aanvullende onderwerpen (naast de reguliere cyclus)* – *Onderwerpen voor de adviescommissie (kunnen) zijn: jaarstukken, voorjaarsnota, programmabegroting, financiële verordeningen en beleidsnota's, art. 213a-onderzoeken, alle overige onderwerpen waarvan de adviescommissie van oordeel is dat deze een (sterke) financiële component bevatten* – *Het Jaarplan wordt elke vergadering indien nodig geactualiseerd. Wijzigingen ten opzichte van de vorige versie zullen zichtbaar worden weergegeven*
Overige onderwerpen (veeglijst)	– ~~*Verbeterslag (leesbaarheid) JS, VJN en PCB, incl. pilots 'sturen op waarden' --> naar agenda 4-3-2021*~~ – *Uitkomsten onderzoek cederen kasstromen erfpachtcontracten, adviescie 20-1-2020 (**voor VJN 2021**) --> uitgesteld**.* – *Digitale audit door Deloitte (30 minuten) --> zomersessie 2021* – *Budgetrecht van de raad (voorstel volgt, bijvoorbeeld MPR) --> vanuit zomersessie 2020 en advies bij de PB 2021 --> lopend* – *Financiële spelregels (27-10-2020)* – *Voortgang financiële paragraaf in RV (toezegging wethouder)* – ~~*Advies adviescie bij de PB 2021 (opvolging) --> naar agenda 4-3-2021*~~ – *Financiële informatie in excel (17-9): tevens aandacht voor de trendanalyse (horizontale analyse) --> Floor/has/annemarie* – *Voortgang rechtmatigheidsverantwoording door college (reflectie bij de JS 2021) & aanpassen controleverordening (rechtmatigheid)* – *Aanpassen controleverordening*
Do. 7 januari 18.00-19.30 NB doorgeschoven vanuit nov/dec 2020	**Vergadering adviescommissie (90 min)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Concept Boardletter van de accountant (tijd: 30 minuten) --> verschoven naar 28-1 – Concept Reactie van het college op de Boardletter (PM) --> verschoven naar 28-1 – RV Rechtmatigheid (grenswaarden) (Tijd: 20 minuten) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Voortgang controle accountant (tijd: 10 minuten) – Afsluiting (tijd: 5 minuten) – *3e Technische Begrotingswijziging (schriftelijk)*
Do. 28 januari	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)**

Datum en tijdstip 2021	Onderwerpen
18.00-19.30	– Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Voorstel Aanpak raadstoets Jaarstukken (tijd: 30 minuten) – Evaluatie PB (tijd: 15 minuten) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten)
Do. 4 maart 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – 1e Technische Begrotingswijziging (15 minuten) --> *denk aan tech vragen vooraf inventariseren* – Notitie aanpak toekomstige begroting – Notitie leesbaarheid investeringen (van veeglijst) – Notitie verbeteren leesbaarheid lopende begroting (van veeglijst) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten)
Do. 1 april 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – ~~*Jaarverslag/jaarplan Rekenkamer en Concernaudit (loopt van april tot en met maart)**~~ – *Horizontaal toezicht en VPB (20 minuten)* – *Leesbaarheid van de begroting (20 minuten)* – *Invulling TB 8 juni JS/VJN (15 minuten)* – Voortgang accountantscontrole (15 minuten) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten) ~~**) normaal is medio maart het jaarplan en verslag van de rekenkamer beschikbaar (gecombineerd verslag) maar door bestuurswissel/verkiezingen komt jaarplan voor de zomer. Het plan van concernaudit komt op 10 juni op de agenda.*~~
Do. 29 april 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – *Risicovolle projecten (20 minuten)* – *Afronden onderzoek WAAVA (incl. aandacht circulair op activeren/afschrijven (20 minuten)* – *Voortgang begroting van de toekomst (20 minuten).* – Voortgang accountantscontrole (15 minuten) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten)
Do 27 mei 18.00-19.30 NB: let op deze onderwerpen zijn omgedraaid ivm aangepast schema JS 2020.	Vergadering adviescommissie (90 minuten) – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Voorjaarsnota (beschikbaar 20 mei) --> Cie op 22-24 juni – Berap incl. resultaatsbestemming en MPUV en MPR --> meer aandacht voor i.v.m. corona – Advies aan commissie M&S en S&R n.a.v. Voorjaarsnota/Berap – Jaarplan concernaudit (10 minuten) --> jaarverslag volgt later. – Update voortgang Leesbaarheid van de begroting (15 minuten) – Update bevindingen Raadstoets (10 minuten)

Datum en tijdstip 2021	Onderwerpen
	– Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten)
Do. 10 juni 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Jaarstukken (beschikbaar 29 april) --> cie op 29 juni – (concept) Accountantsrapport van bevindingen, incl. accountantsverklaring over de Jaarstukken – Concept Reactie van het college op het accountantsrapport – Voortgang leesbaarheid investeringen (10 minuten) – Advies aan commissie M&S en S&R n.a.v. de jaarstukken en het accountantsrapport. – Bevindingen Raadstoets (15 minuten) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (5 minuten)
Zomersessie adviescie C&F *Vrijdag 3 september van 10.00-16.00*	**Nader in te vullen:** - Jaarplan 2021-2022 van de rekenkamer (voor de zomer) - Jaarverslag concernaudit (??) - Update financiële positie door de accountant (jaarlijks) - Digitale audit Deloitte (veeglijst) - IT ML (geheim) - Risicomanagement (Annemieke Jutte) - Leesbaarheid investeringen (vervolg)
Do. 23 september 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – 2e Technische Begrotingswijziging (tijd: 15 minuten) – Definitief PvA Aanpak accountantscontrole ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel (t.b.v. commissie M&S) (tijd: 15 minuten) – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (tijd: 5 minuten)
Do. 7 oktober 18.00-19.30 (NB door raad 14-9, herfstreces en PB dichter op 23-9)	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Programmabegroting + 2e Berap (tijd: 60 minuten) – Advies aan commissie M&S en S&R over Programmabegroting. – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (tijd: 5 minuten)
Do. 9 december 18.00-19.30	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken (tijd: 10 minuten) – Concept Boardletter van de accountant – Concept Reactie van het college op de Boardletter – Voortgang controle – 3e Technische Begrotingswijziging – Onderwerpen/ aandachtspunten voor onderzoeken in jaarplannen auditteam, Rekenkamer, accountant en evt. adviescommissie. – Vooruitblik volgende vergadering (tijd: 5 minuten) – Afsluiting (tijd: 5 minuten)

Datum en tijdstip 2021	Onderwerpen
*** update maart 2021: Uitkomsten onderzoek cederen kasstromen erfpachtcontracten*	*Eind 2019 is een notitie in de AdviesCie geweest. Daarin was aangegeven dat de verwachting was dat dit onderzoek in 2020 afgerond zou kunnen worden. In dat geval hadden de uitkomsten mogelijk meegenomen kunnen worden met de VJN2021. Door een overvol werkprogramma heeft de uitvoering van dit onderzoek het afgelopen jaar lelijk in de weg gezeten. Het lijkt me goed om op dit punt het verslag van vorig jaar te volgen: agenderen zodra het onderzoek is afgerond.*